

Chaṭṭhasaṅgītipiṭakam

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

VIMĀNAVATTHU PETAVATTHU
THERAGĀTHĀTHERĪGĀTHĀPĀḲI

Buddhavasse 2552

Marammavasse 1370

AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 2000

© Buddhasāsana Society

Pāḷi Series 19

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀLI ALPHABET IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a အာ ā ဣ i ဤ ī ဥ u ဦ ū ဧ e ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka ခ kha ဂ ga ဃ gha င ṅa
 ဇ ca ခ cha ဇ ja ဈ jha ဠ ña
 ဋ ta ဣ tha ဍ ḍa ဖ ḍha ဎ ṇa
 တ ta ထ tha ဒ da ဓ dha န na
 ပ pa ဖ pha ဗ ba ဘ bha မ ma
 ယ ya ရ ra လ la ဝ va သ sa ဟ ha ဠ ḷa ၵ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ၵ = ā ိ = i ိ = ī ဣ ၵ = u ဣ ၵ = ū ဧ = e ဩ ိ = o
 က ka ကာ kā ကိ ki ကိ kī ကု ku ကု kū ကေ ke ကေ ko
 ခ kha ခါ khā ခိ khi ခိ khī ခု khu ခု khū ခေ khe ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က kka	ယ ṅgha	က ṇṭha	ဈ dhya	ဠ pla	ဣ lla
က kka	ဇ cca	က ṇḍa	ဇ dhva	ဠ pba	ဣ lya
က kya	ခ ccha	က ṇṇa	န nta	ဠ bbha	ဣ lha
က kri	ဇ jja	က ṇha	န ntva	ဣ bya	ဣ vha
က kla	ဇ jjha	က tta	န ntha	ဠ bra	ဣ sta
က kva	ည ṇṇa	က ttha	န nda	ဠ mpa	ဣ stra
ဈ khya	ဉ ṇha	က tva	န ndra	ဠ mpha	ဣ sna
ဇ khva	ဉ ṇca	က tya	န ndha	ဠ mba	ဣ sya
ဇ gga	ခ ṇcha	က tra	န nna	ဠ mbha	ဣ ssa
ဠ ggha	ဉ ṇja	န dda	ဈ nya	ဠ mma	ဣ sma
ဈ gya	ဉ ṇjha	န ddha	န nha	ဣ mya	ဣ sva
ဠ gra	ဇ ṭta	ဈ dya	ဠ ppa	ဣ mha	ဣ hma
ဏ ṅka	ဇ ṭtha	ဠ dra	ဠ ppha	ဣ yya	ဣ hva
န ṅkha	ဉ ḍḍa	ဇ dva	ဣ pya	ဣ yha	ဠ ḷha
ဏ ṅga					

၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၁၀
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Vimānavatthupāli

Mātikā

Piṭṭhaṅka

1. Itthivimāna

1. Piṭṭhavagga

1. Paṭhamapiṭṭhavimānavatthu	...	...	1
2. Dutiyapiṭṭhavimānavatthu	...	...	2
3. Tatiyapiṭṭhavimānavatthu	...	...	3
4. Catutthapiṭṭhavimānavatthu	...	...	4
5. Kuṇḍjaravimānavatthu	...	...	5
6. Paṭhamanāvāvimānavatthu	...	...	6
7. Dutyanāvāvimānavatthu	...	...	7
8. Tatiyanāvāvimānavatthu	...	...	9
9. Dīpavimānavatthu	...	...	10
10. Tiladakkhiṇavimānavatthu	...	...	11
11. Paṭhamapatibbatāvimānavatthu	...	...	12
12. Dutiyapatibbatāvimānavatthu	...	...	14
13. Paṭhamasuṇisāvimānavatthu	...	...	15
14. Dutiyasuṇisāvimānavatthu	...	...	15
15. Uttarāvimānavatthu	...	...	16
16. Sirimāvimānavatthu	...	...	18
17. Kesakārīvimānavatthu	...	...	20

2. Cittalatāvagga

1. Dāsivimānavatthu	...	...	21
2. Lakhumāvimānavatthu	...	...	23
3. Ācāmadāyikāvimānavatthu	...	...	24
4. Caṇḍālivimānavatthu	...	...	25

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
5. Bhadditthivimānavatthu	...	...	26
6. Soṇadinnāvimānavatthu	...	...	28
7. Uposathāvimānavatthu	...	...	29
8. Niddāvimānavatthu	...	...	30
9. Suniddāvimānavatthu	...	...	31
10. Paṭhamabhikkhādāyikāvimānavatthu	...	...	31
11. Dutiyabhikkhādāyikāvimānavatthu	...	...	32

3. Pāricchattakavagga

1. Uḷāravimānavatthu	...	...	33
2. Ucchudāyikāvimānavatthu	...	...	34
3. Pallaṅkavimānavatthu	...	...	36
4. Latāvimānavatthu	...	...	37
5. Guttilavimāna	...	...	39
6. Daddallavimānavatthu	...	...	48
7. Pesalavatīvimānavatthu	...	...	50
8. Mallikāvimānavatthu	...	...	52
9. Visālakkhivimānavatthu	...	...	54
10. Pāricchattakavimānavatthu	...	...	55

4. Mañjiṭṭhakavagga

1. Mañjiṭṭhakavimānavatthu	...	...	56
2. Pabhassaravimānavatthu	...	...	57
3. Nāgavimānavatthu	...	...	58
4. Alomavimānavatthu	...	...	59
5. Kañjikadāyikāvimānavatthu	...	...	59
6. Vihāravimānavatthu	...	...	60
7. Caturitthivimānavatthu	...	...	63
8. Ambavimānavatthu	...	...	64

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
9. Pītavimānavatthu	...	...	65
10. Ucchuvimānavatthu	...	...	67
11. Vandana vimānavatthu	...	...	68
12. Rajjumālā vimānavatthu	...	...	69

2. Purisavimāna

5. Mahārathavagga

1. Maṇḍūkadevaputtavimānavatthu	...	...	73
2. Revatī vimānavatthu	...	...	73
3. Chattamāṇavakavimānavatthu	...	...	76
4. Kakkaṭakarasadāyakavimānavatthu	...	...	80
5. Dvārapālavimānavatthu	...	...	81
6. Paṭhamakaraṇīyavimānavatthu	...	...	82
7. Dutiyakaraṇīyavimānavatthu	...	...	83
8. Paṭhamasūci vimānavatthu	...	...	83
9. Dutiyasūci vimānavatthu	...	...	84
10. Paṭhamanāgavimānavatthu	...	...	85
11. Dutīyanāgavimānavatthu	...	...	86
12. Tatiyanāgavimānavatthu	...	...	86
13. Cūḷarathavimānavatthu	...	...	87
14. Mahārathavimānavatthu	...	...	90

6. Pāyāsivagga

1. Paṭhama-agāriyavimānavatthu	...	...	95
2. Dutīya-agāriyavimānavatthu	...	...	96
3. Phaladāyakavimānavatthu	...	...	97
4. Paṭhama-upassayadāyakavimānavatthu	...	...	98
5. Dutīya-upassayadāyakavimānavatthu	...	...	98
6. Bhikkhādāyakavimānavatthu	...	...	99

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
7. Yavapālakavimānavatthu	...	...	99
8. Paṭhamakuṇḍalīvimānavatthu	...	...	100
9. Dutiyakuṇḍalīvimānavatthu	...	...	101
10. Uttara (pāyāsi) vimānavatthu	...	...	102

7. Sunikkhittavagga

1. Cittalatāvimānavatthu	...	...	103
2. Nandanavimānavatthu	...	...	103
3. Maṇithūṇavimānavatthu	...	...	104
4. Suvaṇṇavimānavatthu	...	...	105
5. Ambavimānavatthu	...	...	106
6. Gopālavimānavatthu	...	...	107
7. Kaṇḍakavimānavatthu	...	...	109
8. Anekavaṇṇavimānavatthu	...	...	112
9. Maṭṭhakuṇḍalīvimānavatthu	...	...	113
10. Serīsakavimānavatthu	...	...	116
11. Sunikkhittavimānavatthu	...	...	124

Vimānavatthupāḷimātikā niṭṭhitā.

Petavatthupāli

Mātikā

Piṭṭhaṅka

1. Uragavagga

1. Khetṭūpamapetavatthu	...	...	127
2. Sūkaramukhapetavatthu	...	...	127
3. Pūtimukhapetavatthu	...	...	128
4. Piṭṭhadhītalikapetavatthu	...	...	128
5. Tirokuṭṭapetavatthu	...	...	129
6. Pañcaputtakhādapetivatthu	...	...	130
7. Sattaputtakhādapetivatthu	...	...	131
8. Goṇapetavatthu	...	...	132
9. Mahāpesakārapetivatthu	...	...	133
10. Khallāṭṭiyapetivatthu	...	...	133
11. Nāgapetavatthu	...	...	135
12. Uragapetavatthu	...	...	137

2. Ubbarivagga

1. Saṃsāramocakapetivatthu	...	...	138
2. Sāriputtattheramātupetivatthu	...	...	140
3. Mattāpetivatthu	...	...	141
4. Nandāpetivatthu	...	...	144
5. Maṭṭhakuṇḍalīpetavatthu	...	...	146
6. Kaṇhapetavatthu	...	...	149
7. Dhanapālaseṭṭhipetavatthu	...	...	151
8. Cūḷaseṭṭhipetavatthu	...	...	152
9. Aṅkurapetavatthu	...	...	154
10. Uttaramātupetivatthu	...	...	161
11. Suttapetavatthu	...	...	162
12. Kaṇṇamuṇḍapetivatthu	...	...	163
13. Ubbaripetavatthu	...	...	165

Mātikā		Piṭṭhaṅka
3. Cūlavagga		
1. Abhiḍḍamānapetavatthu	...	167
2. Sāṇavāsītherapetavatthu	...	168
3. Rathakārapetivatthu	...	171
4. Bhusapetavatthu	...	172
5. Kumārapetavatthu	...	173
6. Serinīpetavatthu	...	175
7. Migaluddakapetavatthu	...	176
8. Dutiyamigaluddakapetavatthu	...	177
9. Kūṭavinicchayikapetavatthu	...	179
10. Dhātuvivaṇṇapetavatthu	...	179
4. Mahāvagga		
1. Ambasakkarapetavatthu	...	181
2. Serīsakapetavatthu	...	193
3. Nandakapetavatthu	...	201
4. Revatīpetavatthu	...	206
5. Uccupetavatthu	...	209
6. Kumārapetavatthu	...	210
7. Rājaputtapetavatthu	...	211
8. Gūthakhādakapetavatthu	...	212
9. Gūthakhādakapetivatthu	...	213
10. Gaṇapetavatthu	...	214
11. Pāṭaliputtapetavatthu	...	215
12. Ambavanapetavatthu	...	215
13. Akkharukkhapetavatthu	...	216
14. Bhogasamharapetavatthu	...	216
15. Setṭhiputtapetavatthu	...	216
16. Saṭṭhikūṭapetavatthu	...	217

Theragāthāpāli

Mātikā

Piṭṭhaṅka

1. Ekakanipāta

1. Paṭhamavagga	...	...	219
2. Dutiyavagga	...	...	222
3. Tatiyavagga	...	...	224
4. Catutthavagga	...	...	227
5. Pañcamavagga	...	...	229
6. Chaṭṭhavagga	...	...	231
7. Sattamavagga	...	...	233
8. Aṭṭhamavagga	...	...	235
9. Navamavagga	...	...	238
10. Dasamavagga	...	...	239
11. Ekādasamavagga	...	...	241
12. Dvādasamavagga	...	...	244

2. Dukanipāta

1. Paṭhamavagga	...	...	247
2. Dutiyavagga	...	...	250
3. Tatiyavagga	...	...	253
4. Catutthavagga	...	...	255
5. Pañcamavagga	...	...	259

3. Tikanipāta

1. Aṅgaṇikabhāradvājattheragāthā	...	...	263
2. Paccayattheragāthā	...	...	263
3. Bākulattheragāthā	...	...	263

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
4. Dhaniyattheragāthā	...	...	264
5. Mātaṅgaputtattheragāthā	...	...	264
6. Khujjasobhitattheragāthā	...	...	264
7. Vāraṇattheragāthā	...	...	265
8. Vassikattheragāthā	...	...	265
9. Yasojattheragāthā	...	...	265
10. Sāṭimattiyattheragāthā	...	...	266
11. Upālittheragāthā	...	...	266
12. Uttaraṇattheragāthā	...	...	266
13. Abhibhūtattheragāthā	...	...	267
14. Gotamattheragāthā	...	...	267
15. Hāritattheragāthā	...	...	267
16. Vimalattheragāthā	...	...	268

4. Catukkanipāṭa

1. Nāgasamālattheragāthā	...	...	269
2. Bhaguttheragāthā	...	...	269
3. Sabhiyattheragāthā	...	...	269
4. Nandakattheragāthā	...	...	270
5. Jambukattheragāthā	...	...	270
6. Senakattheragāthā	...	...	271
7. Sambhūtattheragāthā	...	...	271
8. Rāhulattheragāthā	...	...	271
9. Candanattheragāthā	...	...	272
10. Dhammikattheragāthā	...	...	272
11. Sappakattheragāthā	...	...	273
12. Muditattheragāthā	...	...	273

Mātikā

Piṭṭhaṅka

5. Pañcakanipāta

1. Rājadattattheragāthā	...	...	275
2. Subhūtattheragāthā	...	...	275
3. Girimānandattheragāthā	...	...	276
4. Sumanattheragāthā	...	...	276
5. Vaḍḍhattheragāthā	...	...	277
6. Nadikassapattheragāthā	...	...	277
7. Gayākassapattheragāthā	...	...	278
8. Vakkalittheragāthā	...	...	278
9. Vijitasenattheragāthā	...	...	279
10. Yassadattattheragāthā	...	...	279
11. Soṇakuṭikaṇṇattheragāthā	...	...	280
12. Kosiyattheragāthā	...	...	280

6. Chakkanipāta

1. Uruveḷakassapattheragāthā	...	...	282
2. Tekicchakārittheragāthā	...	...	282
3. Mahānāgattheragāthā	...	...	283
4. Kullattheragāthā	...	...	283
5. Mālukyaputtattheragāthā	...	...	284
6. Sappadāsattheragāthā	...	...	285
7. Kātiyānattheragāthā	...	...	285
8. Migajālattheragāthā	...	...	286
9. Purohitaputtajentattheragāthā	...	...	287
10. Sumanattheragāthā	...	...	287
11. Nhātakamunittheragāthā	...	...	288
12. Brahmadattattheragāthā	...	...	288

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
13. Sirimaṇḍattheragāthā	...	...	289
14. Sabbakāmittheragāthā	...	...	289

7. Sattakanipāta

1. Sundarasumuddattheragāthā	...	...	291
2. Lakunḍakabaddiyattheragāthā	...	...	291
3. Bhaddattheragāthā	...	...	292
4. Sopākattheragāthā	...	...	293
5. Sarabhaṅgattheragāthā	...	...	293

8. Aṭṭhakanipāta

1. Mahākaccāyanattheragāthā	...	...	295
2. Sirimittattheragāthā	...	...	295
3. Mahāpanthakattheragāthā	...	...	296

9. Navakanipāta

1. Bhūtattheragāthā	...	...	298
---------------------	-----	-----	-----

10. Dasakanipāta

1. Kāludāyittheragāthā	...	...	300
2. Ekavihāriyattheragāthā	...	...	301
3. Mahākappinattheragāthā	...	...	302
4. Cūḷapanthakattheragāthā	...	...	303
5. Kappattheragāthā	...	...	304
6. Vaṅkantaputta-upasenattheragāthā	...	...	305
7. (Apara) Gotamattheragāthā	...	...	306

11. Ekāḍasanipāta

1. Saṁkiccattheragāthā	...	...	307
------------------------	-----	-----	-----

Mātikā

Piṭṭhaṅka

12. Dvādasakanipāta

1. Sīlavattheragāthā	...	...	309
2. Sunītattheragāthā	...	...	310

13. Terasanipāta

1. Soṇakoḷivisattheragāthā	...	...	312
----------------------------	-----	-----	-----

14. Cuddasakanipāta

1. Khadiravaniyarevatattheragāthā	...	...	314
2. Godattattheragāthā	...	...	215

15. Soḷasakanipāta

1. Aññāsikoṇḍaññattheragāthā	...	...	317
2. Udāyittheragāthā	...	...	318

16. Vīsatinipāta

1. Adhimuttattheragāthā	...	...	320
2. Pārāpariyattheragāthā	...	...	321
3. Telakānittheragāthā	...	...	323
4. Raṭṭhapālathattheragāthā	...	...	325
5. Mālukyaputtattheragāthā	...	...	328
6. Selattheragāthā	...	...	330
7. Kālīgodhāputtabhaddiyattheragāthā	...	...	332
8. Aṅgulimālattheragāthā	...	...	333
9. Anuruddhattheragāthā	...	...	336
10. Pārāpariyattheragāthā	...	...	338

17. Timsanipāta

1. Phussattheragāthā	...	...	341
2. Sāriputtattheragāthā	...	...	343
3. Ānandattheragāthā	...	...	346

Mātikā		Piṭṭhaṅka
	18. Cattālīsanipāta	
1. Mahākassapaṭṭheragāthā	...	350
	19. Paññāsanipāta	
1. Tālapuṭṭheragāthā	...	354
	20. Saṭṭhinipāta	
1. Mahāmoggallāṇaṭṭheragāthā	...	362
	21. Mahānipāta	
1. Vaṅṅisaṭṭheragāthā	...	368

Theragāthāpāḷimātikā niṭṭhitā.

Therīgāthāpāli

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
1. Ekakanipāta	...	...	377
2. Dukanipāta	...	...	381
3. Tikanipāta	...	...	384
4. Catukkanipāta	...	...	387
5. Pañcakanipāta	...	...	388
6. Chakkanipāta	...	...	394
7. Sattakanipāta	...	...	399
8. Aṭṭhakanipāta	...	...	401
9. Navanipāta	...	...	402
10. Ekādasanipāta	...	...	403
11. Dvādasanipāta	...	...	404
12. Soḷasanipāta	...	...	406
13. Vīsatinipāta	...	...	408
14. Timsanipāta	...	...	420
15. Cattālīsanipāta	...	...	425
16. Mahānipāta	...	...	429

Therīgāthāpālimātikā niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Vimānavatthupāli

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Itthivimāna

1. Pīṭhavagga

1. Paṭhamapīṭhavimānavatthu

- Pīṭhaṃ te sovaṇṇamayaṃ ulāraṃ,
Manojavaṃ gacchati yena kāmāṃ.
Alaṅkate malyadhare¹ suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṃ.
- Kena te tādiso vaṇṇo, kena te idha mījjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
- Pucchāmi taṃ devī mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati.
- Sā devatā attamanā, Moggallānena² pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1. Mālyadhare (Syā)

2. Moggallānena (Ka) evamuparipi.

5. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Abbhāgatānā'sanakāṃ adāsiṃ.
Abhivādayiṃ añjalikāṃ akāsiṃ,
Yathānubhāvañca adāsi dānaṃ.
6. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
7. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamapīṭhavimānaṃ paṭhamāṃ.

2. Dutiyapīṭhavimānavatthu

8. Pīṭhaṃ te veḷuriyamayaṃ ulāraṃ,
Manojavaṃ gacchati yena kāmāṃ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṃ.
9. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
10. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
11. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
12. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Abbhāgatānā'sanakāṃ adāsiṃ.
Abhivādayiṃ añjalikāṃ akāsiṃ,
Yathānubhāvañca adāsi dānaṃ.

13. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

14. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyapīṭhavamānaṃ dutiyaṃ.

3. Tatiyapīṭhavamānavatthu

15. Pīṭhaṃ te sovaṇṇamayāṃ ulāraṃ,
Manojavaṃ gacchati yenakāmaṃ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṃ.

16. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

17. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

18. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

19. Appassa kammaṣṣa phalaṃ mamedam¹,
Yenamhi² evaṃ jalitānubhāvā.
Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

1. Mametaṃ (Ka)

2. Tenamhi (Ka)

20. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vip̐pasannamanāvilariṃ.
Tassa adāsahaṃ pīṭhaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.
21. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhoga, ye keci manaso piyā.
22. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Tatīyapīṭhavimānaṃ tatīyaṃ.

4. Catutthapīṭhavimānavatthu

23. Pīṭhaṃ te veḷuriyamayaṃ ulāraṃ,
Manojavaṃ gacchati yenakāmaṃ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṃ.
24. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhoga, ye keci manaso piyā.
25. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
26. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
27. Appassa kammaṣṣa phalaṃ mamedariṃ,
Yenamhi evaṃ jalitānubhāvā.
Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

28. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vip̐pasannamanāvilam̐.
Tassa adāsahaṃ pīṭhaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.
29. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
30. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Catutthapīṭhavimānaṃ catuttham̐.

5. Kuñjaravimānavatthu

31. Kuñjaro te varāroho, nānāratanakappano.
Ruciro thāmaṇā javasampanno, ākāsaṃhi samīhati.
32. Padumi padma¹ pattakkhi, padmuppalaḷutindharo.
Padmacuṇṇābhikīṇṇaṅgo, soṇṇapokkharamāladhā².
33. Padumānusaṭaṃ maggaṃ, padmapattavibhūsitāṃ.
Ṭhitaṃ vaggu manugghātī, mitaṃ gacchati vāraṇo.
34. Tassa pakkamamānassa, soṇṇakaṃsā ratissarā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.
35. Tassa nāgassa khandhamhi, sucivatthā alaṅkatā.
Mahantaṃ accharāsaṅghaṃ, vaṇṇena atirocasi.
36. Dānassa te idaṃ phalaṃ, atho sīlassa vā pana.
Atha añjalikammaṃ, taṃ me akkhāhi pucchitāti.
37. Sā devatā attamaṇā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammaṃsidaṃ phalaṃ.

1. Paduma... (Sī, Syā) evamuparipi.

2. ...mālavā (Sī, Syā)

38. Disvāna guṇasampannaṃ, jhāyīm jhānarataṃ sataṃ.
Adāsīm pupphābhikiṇṇaṃ, āsanaṃ dussasanthataṃ.
39. Upaḍḍhaṃ padmamālāhaṃ, āsanassa samantato.
Abbhokirissaṃ pattehi, pasannā sehi pāṇibhi.
40. Tassa kammakusalassa¹, idaṃ me īdisaṃ phalaṃ.
Sakkāro garukāro ca, devānaṃ apacitā ahaṃ.
41. Yo ve sammāvimuttānaṃ, santānaṃ brahmacāriṇaṃ.
Pasanno āsanaṃ dajjā, evaṃ nande yathā ahaṃ.
42. Tasmā hi attakāmena², mahattamabhikaṅkhatā.
Āsanaṃ dātabbaṃ hoti, sarīrantimadhārinanti.

Kuñjaravimānaṃ pañcamaṃ.

6. Paṭhamanāvāvimānavatthu

43. Suvaṇṇacchadanaṃ nāvaṃ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
Ogāhasi pokkharāṇiṃ, padmaṃ³ chindasi pāṇinā.
44. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
45. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
46. Sā devatā attamaṇā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1. Kammasa kusalassa (Sī, I)

2. Atthakāmena (Ka)

3. Padumaṃ (Sī, Syā)

47. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Disvāna bhikkhū tasite kilante,
Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ adāsim.
48. Yo ve kilantāna pipāsītānaṃ,
Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ dadāti.
Sītodakā¹ tassa bhavanti najjo,
Pahūtamalyā bahupuṇḍarīkā.
49. Taṃ āpagā² anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.
50. Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ,
Vimānaseṭṭhaṃ bhusa sobhamānaṃ.
Tassīdha³ kammaṣa ayaṃ vipāko,
Etādisaṃ puñṇakatā⁴ labhanti.
51. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
52. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puñṇaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamanāvāvimānaṃ chaṭṭhaṃ.

7. Dutīyanāvāvimānavatthu

53. Suvaṇṇacchadanaṃ nāvaṃ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
Ogāhasi pokkharāṇiṃ, padmaṃ chindasi pāṇinā.

1. Sītodikā (Sī) 2. Tamāpagā (Sī, Ka) 3. Tasseva (Syā) 4. Katapuñṇā (Sī)

54. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
55. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
56. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
57. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Disvāna bhikkhuṃ tasitaṃ kilantaṃ,
Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ adāsīm.
58. Yo ve kilantassa pipāsitassa,
Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ dadāti.
Sītodakā tassa bhavanti najjo,
Pahūtamalyā bahupuṇḍarikā.
59. Taṃ āpagā anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.
60. Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ,
Vimānaseṭṭhaṃ bhusa sobhamānaṃ.
Tassīdha kammaṣa ayaṃ vipāko,
Etādisaṃ puñṇakatā labhanti.
61. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

62. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
 Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
 Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyanāvāvimānaṃ sattamaṃ.

8. Tatiyanāvāvimānavatthu

63. Suvaṇṇacchadanaṃ nāvaṃ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
 Ogāhasi pokkharāṇiṃ, padmaṃ chindasi pāṇinā.
64. Kūṭāgārā nivesā te, vibhattā bhāgaso mitā.
 Daddallamānā¹ ābhanti, samantā caturo disā.
65. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
 Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
66. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
 Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
67. Sā devatā attamanā, Sambuddheneva pucchitā.
 Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
68. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Purimāya jātiyā manussaloke.
 Disvāna bhikkhū tasite kilante,
 Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ adāsim.
69. Yo ve kilantāna pipāsītānaṃ,
 Uṭṭhāya pātuṃ udakaṃ dadāti.
 Sītodakā tassa bhavanti najjo,
 Pahūtamalyā bahupuṇḍarīkā.

1. Daddaḷhamānā (Ka)

70. Taṃ āpagā anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.
71. Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ,
Vimānaseṭṭhaṃ bhusa sobhamānaṃ.
Tassīdha kammassa ayaṃ vipāko,
Etādisaṃ puññakatā labhanti.
72. Kūṭāgārā nivesā me, vibhattā bhāgasō mitā.
Daddallamānā ābhanti, samantā caturo disā.
73. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
74. Akkhāmi te Buddha mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.
Etassa kammassa phalaṃ mamedam,
Atthāya Buddho udakaṃ apāyīti¹.

Tatiyanāvāvimānaṃ aṭṭhamam.

9. Dīpavimānavatthu

75. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsenti disā sabbā, osadhī viya tārakā.
76. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
77. Kena tvaṃ vimalobhāsā, atirocasi devatā².
Kena te sabbagattehi, sabbā obhāsate disā.

1. Apāsīti (Sī, Syā, I)

2. Devate (bahūsu) 83 vissajjanagāthāya saṃsandetabbam.

78. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
79. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
80. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Tamandhakāramhi timīsikāyaṃ,
Padīpakālamhi adāsi dīpaṃ¹.
81. Yo andhakāramhi timīsikāyaṃ, padīpakālamhi dadāti dīpaṃ.
Upapajjati jotirasaṃ vimānaṃ, pahūtamalyaṃ bahupuṇḍarīkaṃ.
82. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
83. Tenāhaṃ vimalobhāsā, atirocāmi devatā.
Tena me sabbagattehi, sabbā obhāsate disā.
84. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dīpavimānaṃ navamaṃ.

10. Tiladakkhiṇavimānavatthu

85. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

1. Adaṃ padīpaṃ (Sī, Syā, I)

86. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
87. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
88. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
89. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
90. Addasaṃ virajaṃ Buddhaṃ, vipprasannamanāvilāṃ.
Āsajja dānaṃ adāsiṃ, akāmā tiladakkhiṇaṃ.
Dakkhiṇeyyassa Buddhassa, pasannā sehi pāṇibhi.
91. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
92. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Tiladakkhiṇavimānaṃ dasamaṃ.

11. Paṭhamapatibbatāvimānavatthu

93. Koñcā mayūrā diviyā ca haṃsā,
Vaggussarā kokilā sampatanti.
Pupphābhikiṇṇaṃ rammamidaṃ vimānaṃ,
Anekacittaṃ naranārisevitaṃ¹.

1. Naranārībhi sevitaṃ (Ka)

94. Tattha'cchasi devi mahānubhāve,
 Iddhī vikubbanti anekarūpā.
 Imā ca te accharāyo samantato,
 Naccanti gāyanti pamodayanti ca.
95. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
 Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
96. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
 Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
97. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Patibbatā'naññaṃmanā ahosiṃ.
 Mātāva puttaṃ anurakkhamānā,
 Kuddhāpihaṃ¹ nappharusaṃ avocaṃ.
98. Sacce ṭhitā mosavajjaṃ pahāya,
 Dāne ratā saṅgahitattabhāvā.
 Annañca pānañca pasannacittā,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.
99. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
 Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
100. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
 Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
 Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamapatibbatāvimānaṃ ekādasamaṃ.

12. Dutiyapatibbatāvimānavatthu

101. Veḷuriyathambhaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
 Vimānamāruyha anekacittaṃ.
 Tattha'cchasi devi mahānubhāve,
 Uccāvacā iddhi vikubbamānā.
 Imā ca te accharāyo samantato,
 Naccanti gāyanti pamodayanti ca.
102. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
 Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
103. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
 Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
104. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Upāsikā cakkhumato ahosiṃ.
 Pāṇātipātā viratā ahosiṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayissaṃ.
105. Amajjapā no ca¹ musā abhāṇim²,
 Sakena sāminā³ ahosiṃ tuṭṭhā.
 Annañca pānañca pasannacittā,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsim.
106. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
 Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
107. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
 Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
 Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyapatibbatāvimānaṃ dvādasamaṃ.

1. Nāpi (Syā)

2. Abhāsim (Ka)

3. Sāmināva (Sī)

13. Paṭhamasuṇisāvimānavatthu

108. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
109. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
110. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
111. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Paññaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
112. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Suṇisā ahoṣiṃ sasurassa gehe¹.
113. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vipprasannamanāvilāṃ.
Tassa adāsahaṃ pūvaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.
Bhāgaḍḍhabhāgaṃ datvāna, modāmi Nandane vane.
114. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
115. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamasuṇisāvimānaṃ terasamaṃ.

14. Dutiyasuṇisāvimānavatthu

116. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

117. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
118. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
119. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
120. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Suṇisā ahoṣiṃ sasurassa gehe.
121. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vipasannamanāvilaṃ.
Tassa adāsahaṃ bhāgaṃ, pasannā sehi pāṇibhi,
Kummāsapiṇḍaṃ datvāna, modāmi Nandane vane.
122. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
123. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyasuṇisāvimānaṃ cuddasamaṃ.

15. Uttarāvimānavatthu

124. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
125. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

126. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
127. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
128. Issā ca maccheramatho¹ paḷāso,
Nāhosi mayhaṃ gharamāvasantiyā.
Akkodhanā bhattu vasānuvattinī,
Uposathe niccahamappamattā.
129. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca² pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
130. Uposathaṃ upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññaṃ saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmaham³.
131. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññaṭā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā⁴.
132. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Uppasikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
133. Sāhaṃ sakena sīlena, yasaṃ ca yasassinī.
Anubhomi sakaṃ puññaṃ, sukhitā camhi'nāmayā.
134. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
135. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamahaṃ akāsiṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

1. Macchariyamatho ca (Ka)

2. Yāva (Sī-Ṭṭha, Ka-Ṭṭha) Therīgāthā-aṭṭhakathā passitabbā.

3. Āvasāmimaṃ (Sī-Ṭṭha, Ka) parato pana sabbatthapi "āvasāmaham" icceva dissati.

4. Āratā (?)

136. Mama ca bhante vacanena Bhagavato pāde sirasā vandeyyāsi
 “Uttarā nāma bhante upāsikā Bhagavato pāde sirasā vandatī”ti.
 Anacchariyaṃ kho panetaṃ bhante yaṃ maṃ Bhagavā aññatarasmim
 sāmāññaphale byākareyya¹. Taṃ Bhagavā sakadāgāmiphale byākāsīti.

Uttarāvimānaṃ pannarasamaṃ.

16. Sirimāvimānavatthu

137. Yuttā ca te parama-alaṅkatā hayā,
 Adhomukhā aghasigamā balī javā.
 Abhinimmitā pañcarathāsātā ca te,
 Anventi taṃ sārathicoditā hayā.
138. Sā tiṭṭhasi rathavare alaṅkatā,
 Obhāsayaṃ jalamiva joti pāvako.
 Pucchāmi taṃ varatanu² anomadassane,
 Kasmā nu kāyā anadhivaraṃ upāgami.
139. Kāmaggapattānaṃ yamāhunuttaraṃ³,
 Nimmāya nimmāya ramanti devatā.
 Tasmā kāyā accharā kāmavaṇṇinī,
 Idhāgatā anadhivaraṃ namassituṃ.
140. Kiṃ tvaṃ pure sucaritamācarīdha⁴,
 Kena’cchasi tvaṃ amitayasā sukhedhitā.
 Iddhī ca te anadhivarā vihaṅgamā,
 Vaṇṇo ca te dasa disā virocati.
141. Devehi tvaṃ parivutā sakkatā casi,
 Kuto cutā sugatigatāsi devate.
 Kassa vā tvaṃ vacanakarānusāsaniṃ,
 Ācikkha me tvaṃ yadi Buddhasāvīkāti.

1. Byākareyyāti (?)

3. ...nuttarā (Ka), anuttarā (Syā)

2. Varacāru (katthaci)

4. Sucaritaṃ acārīdha (I)

142. Nagantare nagaravare sumāpīte,
 Paricārikā rājavarassa sirimato.
 Nacce gīte paramasusikkhitā ahuṃ,
 Sirimāti maṃ Rājagahe avediṃsu¹.
143. Buddho ca me isinisabho Vināyako,
 Adesayī samudayaḍukkhaniccatāṃ.
 Asaṅkhataṃ dukkhanirodhasassataṃ,
 Maggañcīmaṃ akuṭilamañjasaṃ sivaṃ.
144. Sutvānaḥaṃ amatapadaṃ asaṅkhataṃ,
 Tathāgataṣṣa'nadhivarassa sāsaṇaṃ.
 Sīlesvahaṃ paramasusaṃvutā ahuṃ,
 Dhamme tṭhitā naravarabuddhadesite².
145. Ńatvānaḥaṃ virajapadaṃ asaṅkhataṃ,
 Tathāgataṇa'nadhivareṇa desitaṃ.
 Tatthevahaṃ samathasaṃādhimāphusaṃ,
 Sāyeva me paramaniyāmatā ahu.
146. Laddhānaḥaṃ amatavaraṃ visesaṇaṃ,
 Ekaṃsīkā abhisamaye visesiya.
 Asaṃsayā bahujaṇapūjītā ahaṃ,
 Khiḍḍāratim³ paccanubhoma'nappakaṃ.
147. Evaṃ ahaṃ amatadaṣa'mhi⁴ devatā,
 Tathāgataṣṣa'nadhivarassa sāvikā.
 Dhammaddasā paṭṭhamaphale patitṭṭhitā,
 Sotāpaṇṇā na ca paṇa matṭhi duggati.
148. Sā vanditum anadhivaraṃ upāgamiṃ,
 Pāsāḍike kusalarate ca bhikkhavo.
 Namassitum samaṇasaṃāgamaṃ sivaṃ,
 Sagāravā sirimato Dhammarājīno.

1. Avedisum (?) 2. Bhāsīte (Sī) 3. Khiḍḍaṃ ratim (Syā, I) 4. Amatarasamhi (Ka)

149. Disvā Munim muditamana'mhi pīṇitā,
Tathāgataṃ naravaradammasārathim.
Taṇhacchidaṃ kusalarataṃ vināyakaṃ,
Vandāmahaṃ paramahitānukampakanti.

Sirimāvimānaṃ soḷasamaṃ.

17. Kesakārīvimānavatthu

150. Idaṃ vimānaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
Veḷuriyathambhaṃ satataṃ Sunimmitaṃ.
Suvaṇṇarukkhehi samantamotthataṃ,
Thānaṃ mamaṃ kammavipākasambhavaṃ.
151. Tatrūpapannā purimaccharā imā,
Sataṃ sahasāni sakena kammunā.
Tvaṃsi ajjhupagatā yasassinī,
Obhāsayaṃ tiṭṭhasi pubbadevatā.
152. Sasī adhiggaṃyha yathā virocati,
Nakkhattarājāriva tārakāgaṇaṃ.
Tattheva tvaṃ accharāsaṅgaṇaṃ¹ imaṃ,
Daddallamānā yasasā virocasi.
153. Kuto nu āgamma anomadassane,
Upapannā tvaṃ bhavanaṃ mamaṃ idaṃ.
Brahmaṃva devā tidasā Sahindakā,
Sabbe na tappāmasse dassanena tanti.
154. Yametaṃ Sakka anupucchase mamaṃ,
Kuto cutā tvaṃ idha āgatāti².
Bārāṇasī nāma puratthi Kāsināṃ,
Tattha ahoṣiṃ pure Kesakārikā.

1. Accharāsaṅgaṇaṃ (Sī)

2. Kuto cutā idha āgatā tvaṃ (Syā), kuto cutāya āgati tava (I)

155. Buddhē ca dhamme ca pasannamānasā,
 Saṃghe ca ekantagatā asaṃsayā.
 Akhaṇḍasikkhāpadā āgatapphalā,
 Sambodhidhamme niyatā anāmayāti.

156. Tantiyābhinandāmase svāgatañca¹ te,
 Dhammena ca tvaṃ yasaṃ virocasi.
 Buddhē ca dhamme ca pasannamānase,
 Saṃghe ca ekantagate asaṃsaye.
 Akhaṇḍasikkhāpade āgatapphale,
 Sambodhidhamme niyate anāmayeti.

Kesakārīvimānaṃ sattarasamaṃ.

Tassuddānaṃ

Pañca Piṭhā tayo Nāvā, Dīpatiladakkhiṇā dve.
 Pati dve Suṇisā Uttarā, Sirimā Kesakārīkā.
 Vaggo tena pavuccatīti.

Itthivimāne paṭhamo vaggo.

2. Cittalatāvagga

1. Dāsivimānavatthu

157. Api Sakkova Devindo, ramme Cittalatāvane.
 Samantā anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhatā.
 Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

158. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
 Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

1. Sāgatañca (Si)

159. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
160. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
161. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Dāsī ahosiṃ parapessiyā¹ kule.
162. Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
Tassā me nikkamo āsi, sāsane tassa tādino.
163. Kāmaṃ bhijjatuyaṃ kāyo, neva atthettha saṇṭhanaṃ².
Sikkhāpadānaṃ pañcannaṃ, maggo sovattiko sivo.
164. Akaṇṭako agahano, uju sabbhi pavedito.
Nikkamassa phalaṃ passa, yathidaṃ pāpuṇitthikā.
165. Āmantanikā raññaṃhi, Sakkassa Vasavattino.
Saṭṭhi tūriya³ saḥassāni, paṭibodhaṃ karonti me.
166. Ālambo gaggaro⁴ bhīmo⁵, sādhuvaḍḍi ca saṃsayo.
Pokkharo ca suphasso ca, Viñāmokkhā⁶ ca nāriyo.
167. Nandā ceva Sunandā ca, Soṇadinnā Sucimhitā⁷.
Alambusā Missakesī ca, Puṇḍarīkāti Dāruṇī.
168. Eṇīphassā Suphassā ca, Subhaddā Muduvādinī.
Etā cañña ca seyyāse, accharānaṃ pabodhikā.
169. Tā maṃ kālenupāgantvā, abhibhāsanti devatā.
Handa naccāma gāyāma, handa taṃ ramayāma.

1. Parapesiyā (Ka)

3. Turiya (Sī, Syā, I)

5. Bhimmo (Ka)

7. Sucimbhikā (Syā)

2. Santhanaṃ (Sī, Syā, I)

4. Gaggamo (Syā), bhaggaro (Ka)

6. Vilāmokkhā (Ka)

170. Nayidaṃ akatapuññānaṃ, katapuññānamevidaṃ.
Asokaṃ nandaṃ rammaṃ, tidaṣānaṃ mahāvanaṃ.
171. Sukhaṃ akatapuññānaṃ, idha natthi parattha ca.
Sukhañca katapuññānaṃ, idha ceva parattha ca.
172. Tesāṃ saḥabyakāmānaṃ, kattaḃbaṃ kusalaṃ bahuṃ.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅginoti.

Dāsivimānaṃ paṭhamāṃ.

2. Lakhumāvimānavatthu

173. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsenti disā sabbā, osadhī viya tārakā.
174. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
175. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
176. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
177. Kevaṭṭadvārā nikkhamma, ahu mayhaṃ nivesanaṃ.
Tattha sañcaramānānaṃ, sāvakānaṃ Mahesinaṃ.
178. Odanaṃ kummāsaṃ ḍākaṃ¹, loṇasovīrakañcahaṃ.
Adāsiṃ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
179. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

180. Uposatham upavasissam, sadā sīlesu samvutā.
Saññamā samvibhāgā ca, vimānam āvasāmahaṃ.

181. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

182. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

183. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsātī.

Mama ca bhante vacanena Bhagavato pāde sirasā vandeyyāsi “Lakhumā nāma bhante upāsikā Bhagavato pāde sirasā vandatī”ti. Anacchariyam kho panetaṃ bhante yaṃ maṃ Bhagavā aññatarasmim sāmaññaphale byākareyya¹. Taṃ Bhagavā sakadāgāmiphale byākāsīti.

Lakhumāvīmānam dutiyam.

3. Ācāmadāyikāvimānavatthu

185. Piṇḍāya te carantassa, tuṇhībhūtassa tiṭṭhato.
Daliddā kapaṇā nārī, parāgāraṃ apassitā².

186. Yā te adāsi ācāmaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.
Sā hitvā mānusaṃ dehaṃ, kaṃ nu sā disataṃ gatāti.

187. Piṇḍāya me carantassa, tuṇhībhūtassa tiṭṭhato.
Daliddā kapaṇā nārī, parāgāraṃ apassitā.

188. Yā me adāsi ācāmaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.
Sā hitvā mānusaṃ dehaṃ, vippamuttā ito cutā.

189. Nimmānaratino nāma, santi devā mahiddhikā.
Tattha sā sukhitā nārī, modatācāmadāyikāti.

1. Byākareyyāti (?)

2. Avassitā (Sī)

190. Aho dānaṃ varākiyā, Kassape suppatiṭṭhitam.
Parābhatena dānena, ijjhitttha vata dakkhiṇā.
191. Yā mahesittam kāreyya, cakkavattissa rājino.
Nārī sabbaṅgakalyāṇī, bhattu cānomadassikā.
Etassācāmadānassa, kalam nāgghati soḷasim.
192. Sataṃ nikkhā sataṃ assā, sataṃ assatarīrathā.
Sataṃ kaññāsahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Etassācāmadānassa, kalam nāgghanti soḷasim.
193. Sataṃ Hemavatā nāgā, īsādanā urūḷhavā.
Suvaṇṇakacchā Mātāṅgā, hemakappanavāsasā¹.
Etassācāmadānassa, kalam nāgghanti soḷasim.
194. Catunnamapi dīpānaṃ, issaraṃ yodha kāraye.
Etassācāmadānassa, kalam nāgghati soḷasinti.

Ācāmadāyikāvimānaṃ tatiyaṃ.

4. Caṇḍālivimānavatthu

195. Caṇḍāli vanda pādāni, Gotamassa yasassino.
Tameva² anukampāya, aṭṭhāsi isisattamo³.
196. Abhippasādehi manam, arahantamhi tādini⁴.
Khippam pañjalikā vanda, parittam tava jīvitanti.
197. Coditā bhāvitattena, sarīranti madhārīnā.
Caṇḍālī vandi pādāni, Gotamassa yasassino.
198. Tamenam avadhī gāvī, caṇḍālīm pañjalīm ṭhitam.
Namassamānaṃ Sambuddham, andhakāre pabhaṅkaranti.

1. Hemakappanivāsasā (Syā, Ka)

3. Isisuttamo (Sī)

2. Taveva (Sī)

4. Tādine (Syā, Ka)

199. Khīṇāsavaṃ vigatarajaṃ anejaṃ,
Ekaṃ araṇṇaṃhi raho nisinnaṃ.
Deviddhipattā upasaṅkamtivā,
Vandāmi taṃ vīra mahānubhāvanti.
200. Suvaṇṇavaṇṇā jalitā mahāyasā,
Vimānamoruyha anekaṇṇā.
Parivāritā accharāsaṅgaṇa¹,
Kā tvaṃ subhe devate vandase mamanti.
201. Ahaṃ bhaddante caṇḍālī, tayā vīrena² pesitā.
Vandim Arahato pāde, Gotamassa yasassino.
202. Sāhaṃ vanditvā³ pādāni, cutā caṇḍālayoniyā.
Vimānaṃ sabbato bhaddaṃ, upaṇṇamhi Nandane.
203. Accharānaṃ sataṣaṇṇaṃ, purakkhatvāna⁴ tiṭṭhati.
Tāsāhaṃ pavarā seṭṭhā, vaṇṇena yasasāyuna.
204. Pahūtakatakalyāṇā, sampajānā paṭissatā⁵.
Muniṃ kāruṇikaṃ loke, taṃ bhante vanditumāgatāti.
205. Idaṃ vatvāna caṇḍālī, kataṇṇū katavedinī.
Vanditvā Arahato pāde, tatthevantaradhāyathāti⁶.

Caṇḍālivimānaṃ catutthaṃ.

5. Bhadditthivimānavatthu

206. Nīlā pītā ca kāḷā ca, maṇḍiṭṭhā⁷ atha lohitā.
Uccāvacānaṃ vaṇṇānaṃ, kiṇṇakkhaparivāritā.
207. Mandāravānaṃ pupphānaṃ, mālaṃ dharesi muddhani.
Nayime añṇesu kāyesu, rukkhā santi sumedhase.

1. Accharānaṃ gaṇaṇa (Sī)

3. Vanditva (Sī)

5. Patissatā (Sī, Syā)

7. Maṇḍiṭṭhā (Sī), maṇḍiṭṭhā (I)

2. Therena (Ka)

4. Purakkhitvā maṃ (Syā, Ka)

6. Tatthevantaradhāyātīti (Syā, Ka)

208. Kena kāyaṃ upapannā, Tāvatiṃsaṃ yasassinī.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
209. Bhadditthikāti¹ maṃ aññaṃsu, Kimilāyaṃ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
210. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṃ padīpiyaṃ.
Adāsiṃ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
211. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
212. Uposathaṃ upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññaṃ saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmaṃ.
213. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.
214. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, appamādavihārinī.
Katāvāsā katakusalā tato cutā²,
Sayāṃ pabhā anuvicarāmi nandaṇaṃ.
215. Bhikkhū cāhaṃ paramahitānukampake,
Abhojayiṃ tapassiyugaṃ Mahāmuninī.
Katāvāsā katakusalā tato cutā²,
Sayāṃ pabhā anuvicarāmi nandaṇaṃ.
216. Aṭṭhaṅgikaṃ aparimitaṃ sukhāvahaṃ,
Uposathaṃ satatamupāvasiṃ ahaṃ.
Katāvāsā katakusalā tato cutā²,
Sayāṃ pabhā anuvicarāmi nandaṇanti.

Bhadditthivimānaṃ³ pañcamāṃ.

1. Bhadditthī (Sī) 2. Katāvāsā katakusalā (Ka) 3. Bhadditthivimānaṃ (Syā)

6. Soṇadinnāvimānavatthu

217. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
218. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
219. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
220. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
221. Soṇadinnāti maṃ aññaṃsu, Nālandāyaṃ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
222. Acchādanañca bhattañca, senāsaṇaṃ padīpiyaṃ.
Adāsīṃ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
223. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
224. Uposathaṃ upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññaṃ saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmaṃ.
225. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.
226. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
227. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Soṇadinnāvimānaṃ chaṭṭhaṃ.

7. Uposathāvimānavatthu

229. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
230. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
232. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
233. Uposathāti maṃ aññaṃsu, Sāketāyaṃ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
234. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṃ padīpiyaṃ.
Adāsīṃ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
235. Cātuddasīṃ pañcadasīṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
236. Uposathaṃ upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññaṃ saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmaham.
237. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.
238. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
239. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
241. Abhikkhaṇaṃ Nandanaṃ sutvā, chando me udapajjatha¹.
Tattha cittaṃ paṇidhāya, upapannāmi Nandanaṃ.
242. Nākāsīṃ Satthu vacanaṃ, Buddhassādiccabandhuno.
Hīne cittaṃ paṇidhāya, sāmhi pacchānutāpinīti.
243. Kīva ciraṃ vimānamhi, idha vacchasuposathe².
Devate pucchitācikkha, yadi jānāsi āyunoti.

1. Upapajjatha (bahūsu)

2. Vassasuposathe (Sī)

244. Saṭṭhi vassasahassāni¹, tisso ca vassakoṭṭiyo.
Idha ṭhatvā Mahāmuni, ito cutā gamissāmi.
Manussānaṃ saḥabyatanti.
245. Mā tvaṃ Uposathe bhāyi, Sambuddhenāsi byākatā.
Sotāpannā visesayi, pahīnā tava duggatīti.

Uposathāvimānaṃ sattamaṃ.

8. Niddāvimānavatthu

246. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
247. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
249. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
250. Niddāti² mamaṃ aññaṃsu, Rājagahasmim upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
251. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṃ padīpiyaṃ.
Adāsīm ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
252. Cātuddasim pañcadasim, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
253. Uposathaṃ upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññaṃ saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmahaṃ.
254. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.
255. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

1. Saṭṭhi satasahassāni (?)

2. Saddhāti (Sī)

256. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Niddāvimānaṃ¹ aṭṭhamāṇi.

9. Suniddāvimānavatthu

258. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
259. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
261. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
262. Suniddāti² maṃ aññaṃsu, Rājagahasmim upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
263. (Yathā niddāvimānaṃ, tathā vitthāretabbaṃ.)
267. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
268. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Suniddāvimānaṃ navamaṃ.

10. Paṭhamabhikkhādāyikāvimānavatthu

270. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
271. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
273. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

274. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

275. Addasaṃ virajaṃ Buddhaṃ, vip̐pasannamanāvilāṃ.
Tassa adāsahaṃ bhikkhaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.

276. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamabhikkhādāyikāvimānaṃ dasamaṃ.

11. Dutiyabhikkhādāyikāvimānavatthu

278. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

279. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

281. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

282. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

283. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vip̐pasannamanāvilāṃ.
Tassa adāsahaṃ bhikkhaṃ, pasannā sehi pāṇibhi.

284. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyabhikkhādāyikāvimānaṃ ekādasamaṃ.

Tassuddānaṃ

Dāsī ceva Lakhumā ca, atha Ācāmadāyikā.
 Caṇḍālī Bhadditthī ceva¹, Soṇadinnā Uposathā.
 Niddā ceva Suniddā ca², dve ca Bhikkhāyadāyikā,
 Vaggo tena pavuccatīti.

Itthivimāne dutiyo vaggo.

Bhāṇavāraṃ paṭhamam.

3. Pāricchattakavagga**1. Uḷāravimānavatthu**

286. Uḷāro te yaso vaṇṇo, sabbā obhāsate disā.
 Nāriyo naccanti gāyanti, devaputtā alaṅkatā.
287. Modenti parivārenti, tava pūjāya devate.
 Sovañṇāni vimānāni, tavimāni sudassane.
288. Tuvanṣi issarā tesam, sabbakāmasamiddhinī.
 Abhijātā mahantāsi, devakāye pamodasi.
 Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
289. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Purimāya jātiyā manussaloke.
 Dussīlakule suṇisā ahosiṃ,
 Assaddhesu kadariyesu ahaṃ.
290. Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
 Piṇḍāya caramānassa, apūvaṃ te adāsahaṃ.
291. Tadāhaṃ sassuyā'cikkhiṃ, “samaṇo āgato idha.
 Tassa adāsahaṃ pūvaṃ, pasannā sehi pāṇibhi”.

1. Bhadditthitā ca (Syā)

2. Nandā ceva Sunandā ca (Sī)

292. Itissā sassu paribhāsi, avinītāsi tvaṃ¹ vadhu.
Na maṃ sampucchitum icchi, “samaṇassa dadāmaham”.
293. Tato me sassu kupitā, pahāsi musalena maṃ.
Kūṭaṅgacchi avadhi maṃ, nāsakkhim jīvītum ciram.
294. Sā aham kāyassa bheda, vippamuttā tato cutā.
Devānaṃ Tāvatisānaṃ, upapannā saḥabyatam.
295. Tena me’tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Uḷāravimānaṃ paṭhamam.

2. Ucchudāyikāvimānavatthu

296. Obhāsayitvā pathaviṃ² sadevakam,
Atirocasi candimasūriyā viya.
Siriya ca vaṇṇena yasena tejasā,
Brahmāva deve tidase Sahindake³.
297. Pucchāmi taṃ uppalamāladhārini,
Āveḷini kañcanasannibhattace.
Alaṅkate uttamavatthadhārini,
Kā tvaṃ subhe devate vandase mamaṃ.
298. Kim tvaṃ pure kammamakāsi attanā,
Manussabhūtā purimāya jātiyā.
Dānaṃ suciṇṇaṃ atha sīlasaṃyamaṃ⁴,
Kenūpapannā sugatim yasassinī.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.

1. Avinītā tuvaṃ (Sī) 2. Paṭhaviṃ (Sī, Syā) 3. Sa-indake (Sī) 4. Saññamaṃ (Sī)

299. Idāni bhante imameva gāmaṃ¹,
 Piṇḍāya amhāka gharaṃ upāgami.
 Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṃ,
 Pasannacittā atulāya pītiyā.
300. Sassu ca pacchā anuyuñjate mamaṃ,
 Kahaṃ nu² ucchuṃ vadhuke avākiri³.
 Na chaḍḍitaṃ no pana khāḍitaṃ mayā,
 Santassa bhikkhussa sayāṃ adāsahaṃ.
301. Tuyhaṃ nvidaṃ⁴ issariyaṃ atho mama,
 Itissā sassu paribhāsate mamaṃ.
 Pīṭhaṃ gahetvā pahāraṃ adāsi me,
 Tato cutā kālakatāmhi devatā.
302. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca kammaṃ anubhomi attanā.
 Devehi saddhiṃ paricārayāmahaṃ,
 Modāmahaṃ kāmaguṇehi pañcahi.
303. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca kammaṃ anubhomi attanā.
 Devindaguttā tidaschi rakkhitā,
 Samappitā kāmaguṇehi pañcahi.
304. Etādisaṃ puññaphalaṃ anappakaṃ,
 Mahāvipākā mama ucchudakkhiṇā.
 Devehi saddhiṃ paricārayāmahaṃ,
 Modāmahaṃ kāmaguṇehi pañcahi.
305. Etādisaṃ puññaphalaṃ anappakaṃ,
 Mahājutikā mama ucchudakkhiṇā.
 Devindaguttā tidaschi rakkhitā,
 Sahassanettoriva Nandane vane.

1. Gāme (Syā, Ka)

3. Avākari (Syā, Ka)

2. Kahaṃ me (I)

4. Tuyhaṃ nu idaṃ (Syā)

306. Tuvaṃ ca bhante anukampakaṃ viduṃ,
 Upecca vandiṃ kusalaṇca pucchisaṃ.
 Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṃ,
 Pasannacittā atulāya pītiyāti.

Ucchudāyikāvimānaṃ dutiyaṃ.

3. Pallaṅkavimānavatthu

307. Pallaṅkasetṭhe maṇisoṇṇacitte,
 Pupphābhikiṇṇe sayane uḷāre.
 Tatthacchasi devi mahānubhāve,
 Uccāvacā iddhi vikubbamānā.
308. Imā ca te accharāyo samantato,
 Naccanti gāyanti pamodayanti.
 Deviddhipattāsi mahānubhāve,
 Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
309. Ahaṃ manussesu manussabhūtā.
 Aḍḍhe kule suṇisā ahosiṃ.
 Akkodhanā bhattuvasānuvattinī,
 Uposathe appamattā ahosiṃ¹.
310. Manussabhūtā daharā apāpikā²,
 Pasannacittā patimābhirādhayim.
 Divā ca ratto ca manāpacārinī,
 Ahaṃ pure sīlavatī ahosiṃ.

1. Appamattā uposathe (Syā, Ka)

2. Daharāsa'pāpikā (Sī)

311. Pāṇātipātā viratā acorikā,
 Saṃsuddhakāyā sucibrahmacārinī.
 Amajjapā no ca musā abhāṇim,
 Sikkhāpadesu paripūrakārinī.
312. Cātuddasim pañcadasim, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
 Pāṭihāriyapakkhañca, pasannamānasā aham¹.
313. Aṭṭhaṅgupetaṃ anudhammacārinī,
 Uposathaṃ pīṭimanā upāvasim.
 Imañca ariyaṃ aṭṭhaṅgavarehupetaṃ,
 Samādiyitvā kusalaṃ sukhudrayaṃ.
 Patimhi kalyāṇī vasānuvattinī,
 Ahosiṃ pubbe Sugatassa sāvikā.
314. Etādisaṃ kusalaṃ jīvaloke,
 Kammaṃ karitvāna visesabhāginī.
 Kāyassa bheda abhisamparāyaṃ,
 Deviddhipattā sugatimhi āgatā.
315. Vimānapāsādavare manorame,
 Parivāritā accharāsaṅgaṇena.
 Sayampabhā devagaṇā ramenti maṃ,
 Dīghāyukim devavimānamāgatanti.

Pallaṅkavimānaṃ tatiyaṃ.

4. Latāvimānavatthu

316. Latā ca Sajjā Pavarā ca devatā,
 Accimatī² rājavarassa sirīmato.
 Sutā ca rañño Vessavaṇassa dhītā,
 Rājīmatī dhammaguṇehi sobhatha.

1. Atipasannamānasā (Ka) 2. Accimukhī (Sī), Acchimatī (I, Ka), Acchimatī (Syā)

317. Pañcetha nāriyo āgamaṃsu nhāyitum,
 Sītodakaṃ uppaliniṃ sivaṃ nadiṃ.
 Tā tattha nhāyitvā rametvā devatā,
 Naccitvā gāyitvā Sutā Latāṃ bravi¹.
318. Pucchāmi taṃ uppalamāladhārini,
 Āveḷini kañcanasannibhattace.
 Timiratambakkhi nabheva sobhane,
 Dīghāyukī kena kato yaso tava.
319. Kenāsi bhadde patino piyatarā,
 Viṣiṭṭhakalyāṇitara'ssu rūpato.
 Padakkhiṇā naccanagītavādite,
 Ācikkha no tvaṃ naranāripucchitāti.
320. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Uḷārabhoge kule suṇisā ahosiṃ.
 Akkodhanā bhattuvasānuvattinī,
 Uposathe appamattā ahosiṃ.
321. Manussabhūtā daharā apāpikā²,
 Pasannacittā patimābhirādhayim.
 Sadevaraṃ sassasuraṃ sadāsakaṃ,
 Abhirādhayim tamhi kato yaso mama.
322. Sāhaṃ tena kusalena kammunā,
 Catubbhi ṭhānehi visesamajjhagā.
 Āyuñca vaṇṇaṇca sukhaṃ balañca,
 Khiddhāratim paccanubhomanappakaṃ.
323. Sutaṃ nu taṃ bhāsati yaṃ ayaṃ Latā,
 Yaṃ no apucchimha akittayī no.
 Patino kiramhākaṃ viṣiṭṭha nārīnaṃ,
 Gatī ca tāsāṃ pavarā ca devatā.

 1. Bruvī (Sī)

2. Daharāsa'pāpikā (Sī)

324. Patīsu dhammaṃ pacarāma sabbā,
 Patibbatā yattha bhavanti itthiyo.
 Patīsu dhammaṃ pacaritva¹ sabbā,
 Lacchāmase bhāsati yaṃ ayaṃ Latā.
325. Sīho yathā pabbatasānugocarō,
 Mahindharaṃ pabbatamāvasitvā.
 Pasayha hantvā itare catuppade,
 Khudde mige khādati maṃsabhojano.
326. Tatheva saddhā idha ariyasāvikā,
 Bhattāraṃ nissāya patim anubbatā.
 Kodhaṃ vadhitrā abhibhuyya maccharaṃ,
 Saggamhi sā modati dhammacārinīti.

Latāvimānaṃ catutthaṃ.

5. Guttilavimāna

1. Vatthuttamadāyikāvimānavatthu

327. Sattatantiṃ sumadhuraṃ, rāmaṇeyyaṃ avācayim.
 So maṃ raṅgamhi avheti, saraṇaṃ me hohi Kosiyāti.
328. Ahaṃ te saraṇaṃ homi, ahamācariyapūjako.
 Na taṃ jayissati sisso, sissamācariya jessasīti.
329. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
 Obhāsenti disā sabbā, osadhī viya tārakā.
330. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
 Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

331. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
332. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṃ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
333. Vatthuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.
334. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinihamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā¹ passa puññānaṃ vipākaṃ.
335. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
336. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
(Anantaraṃ caturavimānaṃ yathā vatthadāyikāvimānaṃ,
tathā vitthāretabbaṃ.)²

2. Pupphuttamadāyikāvimānavatthu (1)

337. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
338. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.
339. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
340. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
341. Pupphuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.

1. Accharāsahassassāhaṃ pavarā, (Syā)

2. () Natthi Sī-potthake.

342. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinihamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.

343. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.

3. Gandhuttamadāyikāvimānavatthu (2)

345. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

346. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

347. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati.

348. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

349. Gandhuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.

350. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinihamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.

351. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.

4. Phaluttamadāyikāvimānavatthu (3)

353. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

354. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

355. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati.

356. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

357. Phaluttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.

358. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinihamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.

359. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

5. Rasuttamadāyikāvimānavatthu (4)

361. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
362. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.
363. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
364. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
365. Rasuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.
366. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsaḥassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
367. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

6. Gandhapañcaṅgulikadāyikāvimānavatthu

369. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
370. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
372. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
373. Gandhapañcaṅgulikaṃ ahamadāsim,
Kassapassa Bhagavato thūpamhi.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.
374. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsaḥassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
375. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

(Anantaram caturavimānam yathā gandhapañcaṅgulikadāyikāvimānam,
tathā vitthāretabbaṃ.)¹

7. Ekūposathavimānavatthu (1)

377. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
380. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
381. Bhikkhū ca ahaṃ bhikkhuniyo ca, addasāsiṃ panthapaṭipanne.
Tesāhaṃ dhammaṃ sutvāna, ekūposathaṃ upavasissaṃ.
382. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
383. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

8. Udakadāyikāvimānavatthu (2)

385. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
388. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
389. Uda ke ṭhitā udakamadāsīṃ,
Bhikkhuno cittena vippasannena.
Evaṃ piyarūpadāyikā manāpaṃ,
Dibbaṃ sā labhate upecca ṭhānaṃ.
390. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
391. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

9. Upaṭṭhānavimānavatthu (3)

393. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1. () Natthi Sī-potthake.

396. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
397. Sassuñcāhaṃ sasurañca, caṇḍike kodhane ca pharuse ca.
Anusūyikā upaṭṭhāsim¹, appamattā sakena sīlena.
398. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
399. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

10. Aparakammakārīṇīvimānavatthu (4)

401. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
404. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
405. Parakammakārī² āsim, atthenātanditā dāsī.
Akkodhanā'natimānī³, samvibhāginī sakassa bhāgassa.
406. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.
407. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

11. Khīrodanadāyikāvimānavatthu

409. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
410. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
412. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
413. Khīrodanaṃ ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
Evaṃ karitvā kammaṃ, sugatīṃ upapajja modāmi.

1. Sūpaṭṭhāsim (Sī)

2. Parakammakārīṇī (Syā) parakammakārī (I) aparakammakārīṇī (Ka)

3. Anatimānī (Sī, Syā)

414. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.

415. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.

(Anantaraṃ pañcavīsativimānaṃ yathā khīrodanadāyikāvimānaṃ,
tathā vitthāretabbaṃ.)¹

12. Phāṇitadāyikāvimānavatthu (1)

417. Abhikkantena vaṇṇena -pa- sabbadisā pabhāsati.

420. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

421. Phāṇitaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

13. Ucchukhaṇḍikadāyikāvatthu (2)

429. Ucchukhaṇḍikaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

14. Timbarusakadāyikāvimānavatthu (3)

437. Timbarusakaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

15. Kakkārikadāyikāvimānavatthu (4)

445. Kakkārikaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

16. Elālukadāyikāvimānavatthu (5)

453. Elālukaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

17. Valliphaladā yikāvimānavatthu (6)

461. Valliphalāṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

18. Phārusakadā yikāvimānavatthu (7)

469. Phārusakaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

1. () Natthi Sī-potthake.

19. Hatthappatāpakadāyikāvimānavatthu (8)

477. Hatthappatāpakam ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

20. Sākamuttidāyikāvimānavatthu (9)

485. Sākamuttim ahamadāsim, bhikkhuno panthapaṭipannassa -pa-.

21. Pupphakamuttidāyikāvimānavatthu (10)

493. Pupphakamuttim ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

22. Mūlakadāyikāvimānavatthu (11)

501. Mūlakam ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

23. Nimbamuttidāyikāvimānavatthu (12)

509. Nimbamuttim ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

24. Ambakañjikadāyikāvimānavatthu (13)

517. Ambakañjikam ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

25. Doṇinimajjanidāyikāvimānavatthu (14)

525. Doṇinimajjanim¹ ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

26. Kāyabandhanadāyikāvimānavatthu (15)

533. Kāyabandhanam ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

27. Amsabandhakadāyikāvimānavatthu (16)

541. Amsabaddhakam² ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

28. Āyogapaṭṭadāyikāvimānavatthu (17)

549. Āyogapaṭṭam ahamadāsim, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

1. Doṇinimmujjanam (Syā)

2. Amsavaṭṭakam (Sī), amsabandhanam (Ka)

29. Vidhūpanadāyikāvimānavatthu (18)

557. Vidhūpanaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

30. Tālavaṇṭadāyikāvimānavatthu (19)

565. Tālavaṇṭaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

31. Morahatthadāyikāvimānavatthu (20)

573. Morahatthaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

32. Chattadāyikāvimānavatthu (21)

581. Chatthaṃ¹ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

33. Upāhanadāyikāvimānavatthu (22)

589. Upāhanaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

34. Pūvadāyikāvimānavatthu (23)

597. Pūvaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

35. Modakadāyikāvimānavatthu (24)

605. Modakaṃ ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

36. Sakkhalikadāyikāvimānavatthu (25)

613. Sakkhalikaṃ² ahamadāsiṃ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

614. Tassā me passa vimānaṃ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṃ, pavarā passa puññānaṃ vipākaṃ.

615. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

617. Svāgataṃ vata me ajja, supphātaṃ suhuṭṭhitaṃ³.
Yaṃ addasāmi⁴ devatāyo, accharā kāmavaṇṇiniyo⁵.

1. Chatthaṃ (Ka)

2. Sakkhalikaṃ (Sī, Syā)

3. Suvuṭṭhitaṃ (Sī)

4. Addasaṃ (Sī, Syā), addasāsiṃ (I)

5. Kāmavaṇṇiniyo (Sī)

618. Imāsāhaṃ¹ dhammaṃ sutvā², kāhāmi kusalaṃ bahuṃ.
 Dānena samacariyāya, saññamena damena ca.
 Svāhaṃ tattha gamissāmi³, yattha gantvā na socareti.

Guttilavimānaṃ pañcamaṃ.

6. Daddallavimānavatthu

619. Daddallamānā⁴ vaṇṇena, yasaṃ ca yasassinī.
 Sabbe deve Tāvatiṃse, vaṇṇena atirocasi.
620. Dassanaṃ nābhijānāmi, idaṃ paṭhamadassanaṃ.
 Kasmā kāyā nu āgamma, nāmena bhāsase mamanti.
621. Ahaṃ Bhadde Subhaddāsiṃ, pubbe mānusake bhawe.
 Sahabhariyā ca te āsiṃ, bhagini ca kaniṭṭhikā.
622. Sā ahaṃ kāyassa bheda, vipṇamuttā tato cutā.
 Nimmānaratīnaṃ devānaṃ, upapannā saḥabyatanti.
623. Pahūtakatakalyāṇā, te deve yanti pāṇino.
 Yesaṃ tvaṃ kittayissasi, Subhadde jātimattano.
624. Atha⁵ tvaṃ kena vaṇṇena, kena vā anusāsita.
 Kīdiseneva dānena, subbatena yasassinī.
625. Yasaṃ etādisaṃ pattā, visesaṃ vipulamajjhagā.
 Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
626. Aṭṭheva piṇḍapātāni, yaṃ dānaṃ adadaṃ pure.
 Dakkhiṇeyyassa saṃghassa, pasannā sehi pāṇibhi.
627. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.

1. Tāsāhaṃ (Syā, Ka)
 4. Daddaḷhamānā (Ka)

2. Sutvāna (Syā, Ka)

3. Tattheva gacchāmi (Ka)
 5. Kathaṃ (Sī, Syā)

629. Ahaṃ tayā bahutare bhikkhū, saññate brahmacārayo¹.
Tappesiṃ annapānena, pasannā sehi pāṇibhi.
630. Tayā bahutaraṃ datvā, hīnakāyūpagā ahaṃ².
Kathaṃ tvaṃ appataraṃ datvā, viṣesaṃ vipulamajjhagā.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
631. Manobhāvanīyo bhikkhu, sandiṭṭho me pure ahu.
Tāhaṃ bhattena³ nimantesiṃ, Revataṃ attanaṭṭhamāṃ.
632. So me atthapurekkhāro, anukampāya Revato.
“Saṃghe dehi”ti maṃvoca, tassāhaṃ vacanaṃ karim.
633. Sā dakkhiṇā saṃghagatā, appameyye patiṭṭhitā.
Puggalesu tayā dinnāṃ, na taṃ tava mahapphalanti.
634. Idānevāhaṃ jānāmi, saṃghe dinnāṃ mahapphalaṃ.
Sāhaṃ gantvā manussattaṃ, vadaññū vītamaccharā.
Saṃghe dānāni dassāmi⁴, appamattā punappunanti.
635. Kā esā devatā Bhadde, tayā mantayate saha.
Sabbe deve Tāvatiṃse, vaṇṇena atirocatīti.
636. Manussabhūtā Devinda, pubbe mānusake bhava.
Sahabhariyā ca me āsi, bhaginī ca kaniṭṭhikā.
Saṃghe dānāni datvāna, katapuññā virocatīti.
637. Dhammena pubbe bhaginī, tayā Bhadde virocati.
Yaṃ saṃghamhi appameyye, patiṭṭhāpesi dakkhiṇaṃ.
638. Pucchito hi mayā Buddhho, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Vipākaṃ saṃvibhāgassa, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.
639. Yajamānānaṃ manussānaṃ, puññapekkhāna pāṇinaṃ.
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.

1. Brahmacarino (Syā), brahmacāriye (I, Ka)

2. Ahuṃ (Ka-Sī)

3. Bhadde (Ka)

4. Saṃghe dānaṃ dassāmihaṃ (Syā)

640. Taṃ me Buddho viyākāsi, jānaṃ kammaphalaṃ sakaṃ.
Vipākaṃ saṃvibhāgassa, yattha dinnam mahapphalaṃ.
641. * Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṃgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.
642. * Yajamānānaṃ manussānaṃ, puññapekkhāna pāṇīnaṃ.
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ, saṃghe dinnam mahapphalaṃ.
643. * Eso hi saṃgho vipulo mahaggato,
Esa'ppameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvaka.
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti¹.
644. * Tesam sudinnaṃ suhutaṃ suyitṭhaṃ,
Ye saṃghamuddissa dadanti dānaṃ.
Sā dakkhiṇā saṃghagatā paṭiṭṭhitā.
Mahapphalā Lokavidūna² vaṇṇitā.
645. * Etādisaṃ yaññaṃ manussarantā³,
Ye vedajātā vicaranti loke.
Vineyya maccheramalaṃ samūlaṃ,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti.

Daddallavimānaṃ⁴ chaṭṭhaṃ.

7. Pesavatīvimānavatthu

646. Phalikaṛajatahemajālachannaṃ,
Vividhacitratalamaddasaṃ surammaṃ.
Byamhaṃ Sunimmitaṃ toraṇūpapannaṃ,
Rucakupakiṇṇamidaṃ subhaṃ vimānaṃ.

* Upari 62; Abhi 4. 402 piṭṭhesupī.

2. Lokavidūhi (Syā, Ka)

4. Daddaḷhavimānaṃ (Ka)

1. Dhammakathaṃ udīrayanti (Syā)

3. Puññaṃ manussarantā (Syā, Ka)

647. Bhāti ca dasa disā nabheva suriyo,
 Sarade tamonudo sahasaramsī.
 Tathā tapati midam tava vimānam,
 Jalamiva dhūmasikho nise nabhagge.
648. Musatīva nayanam sateratāva¹,
 Ākāse ṭhapitamidam manuññam.
 Vīṇāmurajasammataḷaghuṭṭham,
 Iddham indapuram yathā tavedam.
649. Padumakumuduppakalakuvalayam,
 Yodhika² bandhuka'nojakā³ ca santi.
 Sālakusumitapupphitā asokā,
 Vividhadumaggasugandhasevitamidam.
650. Saḷalalabujabhujaka⁴ samyutta⁵,
 Kusakasuphullitalatāvalambinihi.
 Mañijālasadisā yasassini,
 Rammā pokkharani upaṭṭhitā te.
651. Udakaruhā ca ye'tthi pupphajātā,
 Thalajā ye ca santi rukkhajātā.
 Mānusakā'mānussakā ca dibbā,
 Sabbe tuyham nivesanamhi jātā.
652. Kissa samyamadamassayam vipāko,
 Kenāsi kammaphalenidhūpapannā.
 Yathā ca te adhigatamidam vimānam,
 Tadanupadam avacāsiḷārapamheti⁶.

1. Sateritāva (Syā, Ka)

2. Yūdika (Sī)

3. Yothikā bhaṇḍikā nojakā (Syā)

4. Sujaka (Sī, Syā)

5. Saññatā (Sī)

6. Pakhumeti (Sī)

653. Yathā ca me adhigatamidam vimānam,
Koṇcamayūracakora¹ saṃghacaritam.
Dibya² pilavahamsarājaciṇṇam,
Dijakāraṇḍavakokilābhinaditam.

654. Nānāsantānakapuppharukkhavividhā,
Pāṭalijambu-asokarukkhavantam.
Yathā ca me adhigatamidam vimānam,
Tam te pavedayāmi³ suṇohi bhante.

655. Magadhavarapuratthimena,
Nāḷakagāmo nāma atthi bhante.
Tattha ahosiṃ pure suṇisā,
Pesavatīti⁴ tattha jānimsu māmam.

656. Sāhamapacitattadhammakusalam,
Devamanussapūjitaṃ mahantaṃ.
Upatissam nibbutamappameyyam,
Muditamanā kusumehi abbhukiriṃ⁵.

657. Paramagatigatañca pūjayitvā,
Antimadehadharam isim ulāram.
Pahāya mānusakam samussayaṃ,
Tidasagatā idha māvasāmi ṭhānanti.

Pesavatīvimānam sattamam.

8. Mallikāvimānavatthu

658. Pīvatthe pītadhaje, pītalaṅkārabhūsite.
Pīntarāhi vaggūhi, apiḷandhāva sobhasi.

1. Caṅkora (Ka)

2. Dibba (Sī, I)

3. Pavadissāmi (Sī), pavedissāmi (I)

4. Sesavatīti (Sī, Syā)

5. Abbhukiriṃ (Sī, Syā, I, Ka)

659. Kā kambukāyūradhare¹, kañcanāveḷabhūsite.
Hemajālakasañchanne², nānāratanamālinī.
660. Sovaṇṇamayā lohitaṅgamayā³ ca,
Muttāmayā veḷuriyamayā ca.
Masāragallā sahalohitaṅgā⁴,
Pārevatakkhīhi maṇīhi cittatā.
661. Koci koci ettha mayūrasussaro,
Haṁsassa rañño karavīkasussaro.
Tesaṁ saro suyyati vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṁ tūriyamivappavāditaṁ.
662. Ratho ca te subho vaggu⁵, nānāratanacittito⁶.
Nānāvaṇṇāhi dhātūhi, suvibhattova sobhati.
663. Tasmim rathe kañcanabimbavaṇṇe,
Yā tvaṁ⁷ ṭhitā bhāsasi'maṁ padesaṁ.
Devate pucchitācikkha,
Kissa kammassidaṁ phalanti.
664. Sovaṇṇajālaṁ maṇisoṇṇacittitaṁ⁸,
Muttācittaṁ hemajālana channaṁ⁹.
Parinibbute Gotame appameyye,
Pasannacittā ahamābhiropayim.
665. Tāhaṁ kammaṁ karitvāna, kusalaṁ Buddhavaṇṇitaṁ.
Apetasokā sukhita, sampamodāma'nāmayāti.

Mallikāvimānaṁ aṭṭhamāṁ.

-
1. Kakambukāyuradhare (Syā)	2. Pacchanne (Sī)	3. Lohitaṅkamayā (Sī, Syā)
4. Sahalohitaṅkā (Sī), sahalohitakā (Syā)		5. Vaggū (Syā)
6. Nānāratanacittitaṅgo (Syā)		7. Yattha (Ka-Sī, Syā, Ka)
8. Vicittaṁ (Ka), cittaṁ (Sī, Syā)		9. Sañchannaṁ (Ka)

9. Visālakkhivimānavatthu

666. Kā nāma tvaṃ Visālakkhī¹, ramme Cittalatāvane.
Samantā anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhatā².
667. Yadā devā Tāvatiṃsā, pavisanti imaṃ vanam.
Sayoggā sarathā sabbe, citrā honti idhāgatā.
668. Tuyhañca idha pattāya, uyyāne vicarantiyā.
Kāye na dissatī cittaṃ, kena rūpaṃ tave'disaṃ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
669. Yena kammena Devinda, rūpaṃ mayhaṃ gatī ca me.
Iddhi ca ānubhāvo ca, taṃ suṇohi Purindada.
670. Ahaṃ Rājagahe ramme, Sunandā nāmupāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṃvibhāgaratā sadā.
671. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṃ padīpiyaṃ.
Adāsīṃ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.
672. Cātuddasiṃ³ pañcadasīṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgatam.
673. Uposatham upavasissam, sadā sīlesu saṃvutā.
Saññamā saṃvibhāgā ca, vimānaṃ āvasāmaham.
674. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.
675. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
676. Tassā me nātikulā dāsī⁴, sadā mālābhihārati.
Tāhaṃ Bhagavato thūpe, sabbamevābhiropayim.
677. Uposathe cahaṃ gantvā, mālāgandhavilepanam.
Thūpasmim abhiropesiṃ, pasannā sehi pāṇibhi.

1. Visālakkhī (Syā)

3. Catuddasiṃ (I, Ka)

2. Purakkhitā (Syā, Ka)

4. Nātikulam āsī (Syā, Ka)

678. Tena kammena Devinda, rūpaṃ mayhaṃ gatī ca me.
Iddhī ca ānubhāvo ca, yaṃ mālaṃ abhiropayim.

679. Yañca sīlavatī āsim, na taṃ tāva vipaccati.
Āsā ca pana me Devinda, sakadāgāminī siyanti.

Visālakkhivimānaṃ navamaṃ.

10. Pāricchattakavimānavatthu

680. Pāricchattake koviḷāre, ramaṇīye manorame.
Dibbamālaṃ ganthamānā, gāyantī sampamodasi.

681. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savaṇīyā manoramā.

682. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.

683. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

684. Vaṭaṃsakā vātadhutā¹, vātena sampakampitā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

685. Yāpi te sirasmiṃ mālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.

686. Ghāyase taṃ sucigandhaṃ², rūpaṃ passasi amānusaṃ³.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.

687. Pabhassaraṃ accimantaṃ, vaṇṇagandhena saṃyutaṃ.
Asokapupphamālāhaṃ, Buddhassa upanāmayim.

688. Tāhaṃ kammaṃ karitvāna, kusalaṃ Buddhavaṇṇitaṃ.
Apetasokā sukhitā, sampamodāma'nāmayāti.

Pāricchattakavimānaṃ dasamaṃ.

1. Vātadhutā (Sī, Syā)

2. Sucim gandham (Sī)

3. Mānusaṃ (I)

Tassuddānaṃ

Uḷāro Ucchu Pallaṅko, Latā ca Guttilena ca.
Daddallapesamallikā, Visālakkhī Pārichattako.
Vaggo tena pavuccatīti.

Pāricchattakavaggo tatiyo.

1. Itthivimāna 4. Mañjittakavagga**1. Mañjittakavimānavatthu**

689. Mañjittake¹ vimānasmiṃ, soṇṇavālukasanthate².
Pañcaṅgikena tūriyena³, ramasi suppavādite.
690. Tamhā vimānā oruyha, nimmitā ratanāmayā.
Ogāhasi sālavanam, pupphitam sabbakālikam.
691. Yassa yasseva sālassa, mūle tiṭṭhasi devate.
So so muñcati pupphāni, onamitvā dumuttamo.
692. Vāteritam sālavanam, ādhutam⁴ dijasevitam.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.
693. Ghāyase tam sucigandham, rūpam passasi amānusaṃ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
694. Aham manussesu manussabhūtā, dāsī ayirakule⁵ ahum.
Buddham nisinnam disvāna, sālupupphehi okirim.
695. Vaṭṭasakaṇṇa sukataṃ, sālupupphamayaṃ aham.
Buddhassa upanāmesim, pasannā sehi pāṇibhi.

1. Mañjettake (Sī)

2. Soṇṇavālukasanthate (Syā, I), sovaṇṇavālīkasanthate (Ka)

3. Turiyena (Sī, Syā, I)

4. Ādhutam (Sī)

5. Ayyirakule (Syā, Ka)

696. Tāhaṃ kammaṃ karitvāna, kusalaṃ Buddhavaṇṇitaṃ.
Apetasokā sukhitā, sampamodāma'nāmayāti.

Mañjiṭṭhakavimānaṃ paṭhamam.

2. Pabhassaravimānavatthu

697. Pabhassaravaravaṇṇanibhe, surattavatthavasane¹.
Mahiddhike candanaruciragatte,
Kā tvaṃ subhe devate vandase mamaṃ.
698. Pallaṅko ca te mahaggho, nānāratana-cittito ruciro.
Yattha tvaṃ nisinnā virocasi, devarājāriva Nandane vane.
699. Kiṃ tvaṃ pure sucaritama-carī bhadde, kissa kammaṣṣa vipākaṃ.
Anubhosi deva-loka-smiṃ, devate pucchitā-cikkha.
Kissa kammaṣṣidaṃ phalaṃti.
700. Piṇḍāya te carantassa, mālaṃ phāṇitaṅca adadaṃ bhante.
Tassa kammaṣṣidaṃ vipākaṃ, anubhomi deva-loka-smiṃ.
701. Hoti ca me anutāpo, aparaddhaṃ² dukkhitaṅca³ me bhante.
Sāhaṃ dhammaṃ nāssosiṃ, sudesitaṃ Dhammarājena.
702. Taṃ taṃ vadāmi bhaddante, ya'ssa me anukampiyo koci.
Dhammesu taṃ samādapetha, sudesitaṃ Dhammarājena.
703. Yesaṃ atthi saddhā Buddhhe, dhamme ca saṃgharatane.
Te maṃ ativirocanti, āyuna yasasā siriyā.
704. Patāpena vaṇṇena uttaritarā,
Aññe mahiddhikatarā mayā devāti.

Pabhassaravimānaṃ dutiyaṃ.

1. Vatthanivāsane (Sī, Syā)

2. Aparādhaṃ (Syā)

3. Dukkaṭṭaṅca (Sī)

3. Nāgavimānavatthu

705. Alaṅkatā maṇikañcanācitaṃ,
Sovaṇṇajālacitaṃ mahantaṃ.
Abhiruyha gajavaraṃ sukappitaṃ,
Idhāgamā vehāyasam¹ antalikkhe.
706. Nāgassa danthesu duvesu nimmitā,
Acchodakā² paduminiyo suphullā.
Padumesu ca tūriyagaṇā pabhijjare,
Imā ca naccanti manoharāyo.
707. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
708. Bārāṇasiyaṃ upasaṅkamtivā,
Buddhassa'haṃ vatthayugaṃ adāsiṃ.
Pādāni vanditvā³ chamā nisīdiṃ,
Vittā ca'haṃ añjalikaṃ akāsiṃ.
709. Buddho ca me kañcanasannibhattaco,
Adesayi samudaya dukkhaniccatāṃ.
Asaṅkhataṃ dukkhanirodhasassataṃ,
Maggam adesayi⁴ yato vijānisam.
710. Appāyukī kālakatā tato cutā,
Upaṇṇā tidasagaṇaṃ yasassinī.
Sakkassahaṃ aññatarā pajāpati,
Yasuttarā nāmadisā vissutāti.

Nāgavimānaṃ tatiyaṃ.

1. Vehāsayam (Sī) 2. Acchodikā (Sī, Ka) 3. Vanditva (Sī) 4. Adesesi (Sī)

4. Alomavimānavatthu

711. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
712. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
714. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
715. Ahañca Bārāṇasiyaṃ, Buddhassādiccabandhuno.
Adāsiṃ sukkhakummāsaṃ, pasannā sehi paṇibhi.
716. Sukkhāya aloṇikāya ca, passa phalaṃ kummāsapiṇḍiyā.
Alomaṃ sukhitaṃ disvā, ko puññaṃ na karissati.
717. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Alomavimānaṃ catutthaṃ.

5. Kañjikadāyikāvimānavatthu

719. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
720. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
722. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
723. Ahaṃ Andhakavindamhi, Buddhassādiccabandhuno.
Adāsiṃ kolasampākaṃ, kañjikaṃ teladhūpitaṃ.
724. Pipphalyā lasuṇena ca, missaṃ lāmañjakena ca.
Adāsiṃ ujubhūtasmiṃ¹, vippasannena cetasā.

1. Ujubhūtesu (Ka)

725. Yā mahesittam kāreyya, cakkavattissa rājino.
Nārī sabbaṅgakalyāṇī, bhattu cānomadassikā.
Ekassa kañjikadānassa, kalam nāgghati soḷasim.
726. Sataṃ nikkhā sataṃ assā, sataṃ assatarīrathā.
Sataṃ kaññāsahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Ekassa kañjikadānassa, kalam nāgghanti soḷasim.
727. Sataṃ Hemavatā nāgā, īsānantā urūḷhavā.
Suvaṇṇakacchā Mātāṅgā, hemakappanavāsasā.
Ekassa kañjikadānassa, kalam nāgghanti soḷasim.
728. Catunnamapi dīpānaṃ, issaraṃ yodha kārāye.
Ekassa kañjikadānassa, kalam nāgghati soḷasinti.

Kañjikadāyikāvīmānaṃ pañcamam.

6. Vihāravimānavatthu

729. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.
730. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savanīyā manoramā.
731. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.
732. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.
733. Vaṭṭasakā vātadhutā, vātena sampakampitā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.
734. Yāpi te sirasmiṃ mālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.
735. Ghāyase taṃ sucigandham, rūpaṃ passasi amānusaṃ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.

736. Sāvattiyaṃ mayhaṃ sakhī bhadante,
 Saṃghassa kāresi mahāvihāraṃ.
 Tatthappasannā ahamānumodiṃ,
 Disvā agāraṇca piyaṇca metaṃ.
737. Tāyeva me suddhanumodanāya,
 Laddhaṃ vimāna'bbhutadassaneyyaṃ.
 Samantato soḷasayojanāni,
 Vehāyasaṃ gacchati iddhiyā mama.
738. Kūṭāgārā nivesā me, vibhattā bhāgasō mitā.
 Daddallamānā ābhanti, samantā satayojanaṃ.
739. Pokkharaṇṇo ca me ettha, puthulomanisevitā.
 Acchodakā¹ vippasannā, soṇṇavālukasanthatā.
740. Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā².
 Surabhī sampavāyanti, manuñṇā māluteritā.
741. Jambuyo panasā tālā, nāḷikeravanāni ca.
 Antonivesane jātā, nānārukkhā aropimā.
742. Nānātūriyasaṅghuṭṭhaṃ, accharāgaṇaghositāṃ.
 Yopi maṃ supine passe, sopi vitto siyā naro.
743. Etādisaṃ abbhutadassaneyyaṃ, vimānaṃ sabbasopabhaṃ.
 Mama kammehi nibbattaṃ, alaṃ puñṇāni kātaveti.
744. Tāyeva te suddhanumodanāya,
 Laddhaṃ vimāna'bbhutadassaneyyaṃ.
 Yā ceva sā dānamadāsi nārī,
 Tassā gatiṃ brūhi kuhiṃ uppannā³ sāti.
745. Yā sā ahu mayhaṃ sakhī bhadante,
 Saṃghassa kāresi mahāvihāraṃ.
 Viññātadhammā sā adāsi dānaṃ,
 Uppannā³ Nimmānaratīsu devesu.

1. Acchodikā (Sī)

2. Puṇḍarīkasamonatā (Sī)

3. Upapannā (Ka)

746. Pajāpatī tassa Sunimmitassa,
Acintiyā kammavipāka tassā.
Yametaṃ pucchasi “kuhiṃ uppannā¹ sā”ti,
Taṃ te viyākāsiṃ anaññathā ahaṃ.
747. Tenaha’ññepi samādapetha,
Saṃghassa dānāni dadātha vuttā.
Dhammañca suṇātha pasannamānasā,
Sudullabho laddho manussalābho.
748. Yaṃ maggaṃ maggādhipatī adesayi²,
Brahmassaro kañcanasannibhattaco.
Saṃghassa dānāni dadātha vuttā,
Mahapphalā yattha bhavanti dakkhiṇā.
749. * Ye puggalā aṭṭha sataṃ pasatthā,
Cattāri etāni yugāni honti.
Te dakkhiṇeyyā Sugatassa sāvakā,
Etesu dinnāni mahapphalāni.
750. + Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale tṭhitā.
Esa saṃgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.
751. + Yajamānānaṃ manussānaṃ, puññapekkhāna paṇinaṃ.
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ, saṃghe dinnāni mahapphalāni.
752. + Eso hi saṃgho vipulo mahaggato,
Esa’ppameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā,
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti³.
753. + Tesāṃ sudinnaṃ suhutaṃ suyitṭhaṃ,
Ye saṃghamuddissa dadanti dānaṃ.
Sā dakkhiṇā saṃghagatā patiṭṭhitā,
Mahapphalā lokavidūna⁴ vaṇṇitā.

1. Upapannā (Ka)

2. Maggādhipatyadesayi (Sī)

* Khu 1. 5, 313 piṭṭhesupī.

+ Heṭṭhā 50 piṭṭhe.

3. Natthettha pāṭhabhedo.

4. Lokavidūhi (Ka)

754. Etādisaṃ yaññamanussarantā,
 Ye vedajātā vicaranti loke.
 Vineyya maccheramalaṃ samūlaṃ,
 Aninditā saggamupenti ṭhānanti.

Vihāravimānaṃ chaṭṭhaṃ.

Bhāṇavāraṃ dutiyaṃ.

7. Caturitthivimānavatthu

755. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
758. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
759. Indīvarānaṃ hatthakaṃ ahamadāsīṃ,
 Bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
 Esikānaṃ uṇṇatasmīṃ,
 Nagaravare Paṇṇakate ramme.
760. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
762. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
765. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
766. Nīluppalahatthakaṃ ahamadāsīṃ,
 Bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
 Esikānaṃ uṇṇatasmīṃ,
 Nagaravare Paṇṇakate ramme.
767. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

769. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
772. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
773. Odātamūlakaṃ haritapattaṃ,
Udakasmiṃ sare jātaraṃ ahamadāsiṃ.
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa,
Esikānaṃ uṇṇatasmiṃ.
Nagaravare Paṇṇakate ramme.
774. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
776. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
779. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
780. Ahaṃ Sumanā sumanassa sumanamakuḷāni,
Dantavaṇṇāni ahamadāsiṃ.
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa,
Esikānaṃ uṇṇatasmiṃ.
Nagaravare Paṇṇakate ramme.
781. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Caturitthivimānaṃ sattamaṃ.

8. Ambavimānavatthu

783. Dibbaṃ te ambavanaṃ rammaṃ, pāsādettha mahallako.
Nānātūriyasaṅghuṭṭho, accharāgaṇaghosito.
784. Padīpo cettha jalati, niccaṃ sovaṇṇayo mahā.
Dussaphalehi rukkhehi, samantā parivārīto.

785. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
787. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
788. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Vihāraṃ saṃghassa kāresim,
Ambehi parivāritaṃ.
789. Pariyosite vihāre, kārente niṭṭhite mahe.
Ambehi chādayitvāna¹, katvā dussamaye phale.
790. Padīpaṃ tattha jāletvā, bhojayitvā gaṇuttamaṃ.
Niyyādesim taṃ saṃghassa, pasannā sehi pāṇibhi.
791. Tena me ambavanaṃ rammaṃ, pāsādettha mahallako.
Nānātūriyasāṅghuṭṭho, accharāgaṇaghosito.
792. Padīpo cettha jalati, niccaṃ sovaṇṇayo mahā.
Dussaphalehi rukkhehi, samantā parivārito.
793. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Ambavimānaṃ aṭṭhamaṃ.

9. Pītavimānavatthu

795. Pītavatthe pītadhaje, pītālaṅkārabhūsite.
Pītacandalittāṅge, pīta-uppalamālinī².
796. Pītapāsādasayane, pītāsane pītabhājane.
Pītachatte pītarathe, pītassee pītabījane.

1. Ambe acchādayitvāna (Sī, Syā), ambehacchādayitvāna (I, Ka)

2. Pītuppalamadhārīnī (Syā, Ka), pītuppalamālinī (I)

797. Kiṃ kammamakarī bhadde, pubbe mānusake bhawe.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
798. Kosātakī nāma lata'tthi bhante, tittikā anabhicchitā.
Tassā cattāri pupphāni, thūpaṃ abhiharim ahaṃ.
799. Satthu sarīramuddissa, vipprasanna cetasā.
Nāssa maggaṃ avekkhissaṃ, na taggamanasā¹ satī.
800. Tato maṃ avadhī gāvī, thūpaṃ apattamānasam.
Tañcāhaṃ abhisañceyyam, bhiyyo² nūna ito siyā.
801. Tena kammena Devinda, Maghavā devakuñjara.
Pahāya mānusaṃ dehaṃ, tava sahabya³ māgatāti.
802. Idaṃ sutvā tidasādhipati, Maghavā devakuñjaro.
Tāvatiṃse pasādentō, Mātaliṃ etadabravi⁴.
803. Passa Mātali accheraṃ, cittaṃ kammaphalaṃ idaṃ.
Appakampi kataṃ deyyaṃ, puññaṃ hoti mahapphalaṃ.
804. Natthi citte pasannamhi, appakā nāma dakkhiṇā.
Tathāgate vā Sambuddhe, atha vā tassa sāvake.
805. Ehi Mātali amhepi, bhiyyo bhiyyo mahemase.
Tathāgatassa dhātuyo, sukho puññāna muccayo.
806. Tiṭṭhante nibbute cāpi, same citte samaṃ phalaṃ.
Cetopaṇidhihetu hi, sattā gacchanti suggaṭim.
807. Bahūnam⁵ vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Yattha kāraṃ karitvāna, saggaṃ gacchanti dāyakāti.

Pītavimānaṃ navamaṃ.

1. Tadaggamanasā (Sī), tadaṅgamanasā (Syā)

3. Sahabyata (Sī, Syā)

4. Etadabrūvīti (Sī)

2. Bhīyo (Sī-Ṭṭha)

5. Bahunnam (Sī, Syā)

10. Ucchuvimānavatthu

808. Obhāsayingvā pathaviṃ sadevakam,
 Atirocasi candimasūriyā viya.
 Siriyā ca vaṇṇena yasena tejasā,
 Brahmāva deve tidase Sahindake.
809. Pucchāmi taṃ uppalamāladhārini,
 Āveḷini kañcanasannibhattace.
 Alaṅkate uttamavatthadhārini,
 Kā tvaṃ subhe devate vandase mamaṃ.
810. Kiṃ tvaṃ pure kammamakāsi attanā,
 Manussabhūtā purimāya jātiyā.
 Dānaṃ suciṇṇaṃ atha sīlasaññaṃ,
 Kenupapannā sugatiṃ yasassinī.
 Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
811. Idāni bhante imameva gāmaṃ,
 Pīṇḍāya amhāka gharaṃ upāgami.
 Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṃ,
 Pasannacittā atulāya pītiyā.
812. Sassu ca pacchā anuyuñjate mamaṃ,
 Kahaṃ nu ucchuṃ vadhuke avākiri.
 Na chaḍḍitaṃ no pana khāḍitaṃ mayā,
 Santassa bhikkhussa sayam adāsahaṃ.
813. Tuyhaṃnvidaṃ issariyaṃ atho mama,
 Itissā sassu paribhāsate mamaṃ.
 Leḍḍuṃ gahetvā pahāraṃ adāsi me,
 Tato cutā kālakatā'mhi devatā.
814. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca kammaṃ anubhomi attanā.
 Devehi saddhiṃ paricārayāmaṃ,
 Modāmaṃ kāmagaṇehi pañcahi.

815. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca kammaṃ anubhomi attanā.
 Devindaguttā tidaschi rakkhitā,
 Samappitā kāmaguṇehi pañcahi.
816. Etādisaṃ puññaphalaṃ anappakaṃ,
 Mahāvipākā mama ucchudakkhiṇā.
 Devehi saddhiṃ paricārayāmahaṃ,
 Modāmahaṃ kāmaguṇehi pañcahi.
817. Etādisaṃ puññaphalaṃ anappakaṃ,
 Mahājutikā mama ucchudakkhiṇā.
 Devindaguttā tidaschi rakkhitā,
 Sahassanettoriva Nandane vane.
818. Tuvañca bhante anukampakaṃ vidum,
 Upecca vandiṃ kusalañca pucchisaṃ.
 Tato te ucchussa adāsīṃ khaṇḍikaṃ,
 Pasannacittā atulāya pītiyāti.

Ucchuvimānaṃ dasamaṃ.

11. Vandana vimānavatthu

819. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
 Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
820. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsātīti.
822. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
823. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
 Disvāna samaṇe sīlavante.
 Pādāni vanditvā manāṃ pasādayiṃ,
 Vittā cahaṃ añjalikaṃ akāsīṃ.

824. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Vandanavimānaṃ ekādasamaṃ.

12. Rajjumālāvimānavatthu

826. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Hatthapāde ca viggayha, naccasi suppavādite.
827. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savaṇīyā manoramā.
828. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.
829. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.
830. Vaṭaṃsakā vātadhutā, vātena sampakampitā.
Tesaṃ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.
831. Yāpi te sirasmiṃmālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.
832. Ghāyase taṃ sucigandhaṃ, rūpaṃ passasi amānusaṃ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
833. Dāsī ahaṃ pure āsiṃ, Gayāyaṃ brahmaṇassa'haṃ.
Appapuññā alakkhikā, "Rajjumālā"ti maṃ viduṃ¹.
834. Akkosānaṃ vadhānaṃca, tajjanāya ca uggatā².
Kuṭaṃ gahetvā nikkhamma, agaṇchimaṃ³ udahāriyā⁴.

1. Vidū (Syā, I, Ka)

3. Āgacchimaṃ (Syā, Ka), agacchimaṃ (I), gacchimaṃ (Sī)

2. Ukkatā (Sī, Syā)

4. Udakahāriyā (Sī)

835. Vipathe kuṭaṃ nikkhipitvā, vanasaṇḍaṃ upāgamiṃ.
“Idhevāhaṃ marissāmi, ko attho¹ jīvitenā me.”
836. Daḷhaṃ pāsaṃ karitvāna, āsumbhitvāna pādape.
Tato disā vilokesiṃ, “ko nu kho vanamassito.”
837. Tatthaddasāsiṃ Sambuddhaṃ, sabbalokahitaṃ Munin.
Nisinnaṃ rukkhamaḷasmiṃ, jhāyantaṃ akutobhayaṃ.
838. Tassā me ahu saṃvego, abbhuto lomahaṃsano.
“Ko nu kho vanamassito, manusso udāhu devatā.”
839. Pāsādikāṃ pasādanīyaṃ, vanā nibbanamāgataṃ.
Disvā mano me pasīdi, “nāyaṃ yādisakīdiso.
840. Guttindriyo jhānarato, abahiggatamānaso.
Hito sabbassa lokassa, Buddho ayaṃ² bhavissati.
841. Bhayaabheravo durāsado, sīhova guhamassito.
Dullabhā’yaṃ dassanāya, pupphaṃ odumbaraṃ yathā.”
842. So maṃ mudūhi vācāhi, ālapitvā Tathāgato.
Rajjumaḷeti maṃvoca, saraṇaṃ gaccha Tathāgataṃ.
843. Tāhaṃ giraṃ suṇitvāna, nelaṃ atthavatiṃ suciṃ.
Saṇhaṃ muduñca vagguñca, sabbasokāpanūdanaṃ.
844. Kallacittañca maṃ ñatvā, pasannaṃ suddhamānasaṃ.
Hito sabbassa lokassa, anusāsi Tathāgato.
845. “Idaṃ dukkhaṃ”ti maṃvoca, ayaṃ dukkhassa sambhavo.
Dukkha³ nirodho maggo ca⁴, añjaso amatogadho.

1. Kvatthosi (Ka), kīvatthopi (Syā)

3. Ayaṃ (Sī, Syā, I)

2. Soyaṃ (Sī)

4. Dukkhanirodho ca (Syā)

846. Anukampakassa kusalassa, ovādamhi ahaṃ ʔitā.
Ajjhagā amataṃ santiṃ, nibbānaṃ padamaccutaṃ.
847. Sāhaṃ avaṭṭhitāpema, dassane avikampinī.
Mūlajātāya saddhāya, dhītā Buddhassa orasā.
848. Sāhaṃ ramāmi kīlāmi, modāmi akutobhayā.
Dibbamālaṃ dhārayāmi, pivāmi madhumaddavaṃ.
849. Saṭṭhitūriyasahassāni, paṭibodhaṃ karonti me.
Ālambo gaggaro bhīmo, sādhuvaḍḍi ca saṃsayo.
850. Pokkharo ca Suphasso ca, vīṇāmokkhā ca nāriyo.
Nandā ceva Sunandā ca, Soṇadinnā Sucimhitā.
851. Alambusā Missakesī ca, Puṇḍarīkā'tidāruṇī¹.
Eṇīphassā Suphassā² ca, Subhaddā³ Muduvādinī.
852. Etā caññā ca seyyāse, accharānaṃ pabodhikā.
Tā maṃ kālenupāgantvā, abhibhāsanti devatā.
853. Handa naccāma gāyāma, handa taṃ ramayāmase.
Nayidaṃ akatapuññānaṃ, katapuññānamevidaṃ.
854. Asokaṃ Nandanaṃ rammaṃ, tidaśānaṃ mahāvanaṃ.
Sukhaṃ akatapuññānaṃ, idha natthi parattha ca.
855. Sukhañca katapuññānaṃ, idha ceva parattha ca.
Tesaṃ sahaḃyakāmānaṃ, kattaḃbaṃ kusalaṃ bahuṃ.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅgino.
856. Bahūnaṃ vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Dakkhiṇeyyā manussānaṃ, puññakhattāna'mākarā.
Yattha kāraṃ karitvāna, sagge modanti dāyakāti.

Rajjumālāvimānaṃ dvādasamaṃ.

1. ...ticāruṇī (Sī)

2. Supassā (Syā, I, Ka)

3. Saṃbhaddā (Ka)

Tassuddānaṃ

Mañjiṭṭhā Pabhassarā Nāgā, Alomākañjikadāyikā.
 Vihāracaturitthambā, Pītā Ucchuvandanarajjumālā ca.
 Vaggo tena pavuccatīti.

Mañjiṭṭhakavaggo catuttho.

Itthivimānaṃ samattaṃ.

2. Purisavimāna

5. Mahārathavagga

1. Maṇḍūkadevaputtavimānavatthu

857. Ko me vandati pādāni, iddhiyā yasaṣā jalaṃ.
Abhikkantena vaṇṇena, sabbā obhāsayam disāti.
858. Maṇḍūkohaṃ pure āsim, udake vārigocarō.
Tava dhammaṃ suṇantassa, avadhī vacchapālako.
859. Muhuttaṃ cittapasādassa, iddhiṃ passa yasaṅca me.
Ānubhāvaṅca me passa, vaṇṇaṃ passa jutiṅca me.
860. Ye ca te dīghamaddhānaṃ, dhammaṃ assosum Gotama.
Pattā te acalaṭṭhānaṃ, yattha gantvā na socareti.

Maṇḍūkadevaputtavimānaṃ paṭhamam.

2. Revatīvimānavatthu

861. * Cirappavāsim purisaṃ, dūrato sotthimāgataṃ.
Ñātimittā suhajjā ca, abhinandanti āgataṃ.
862. * Tatheva katapuñṇampi, asmā lokā paraṃ gataṃ.
Puñṇāni paṭigaṇhanti, piyaṃ ñātīva āgataṃ.
863. + Uṭṭhehi Revate supāpadhamme,
Apārutadvāre¹ adānasīle.
Nessāma taṃ yattha thunanti duggatā,
Samappitā nerayikā dukhenāti.

* Khu 1. 45 piṭṭhe Dhammapade.

+ Upari 206 piṭṭhepi.

1. Apārutaṃ dvāraṃ (Sī, Syā), apārutadvāraṃ (I, Ka)

864. Icceva¹ vatvāna Yamassa dūtā,
 Te dve yakkhā lohitakkhā brahantā.
 Paccekabāhāsu gahetvā Revataṃ,
 Pakkāmayuṃ devagaṇassa santike.
865. Ādiccavaṇṇaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
 Byamhaṃ subhaṃ kañcanaajālachannaṃ.
 Kassetta'mākiṇṇajanaṃ vimānaṃ,
 Suriyassa raṃsīriva jotamānaṃ.
866. Nārīgaṇā candanasāralittā²,
 Ubhato vimānaṃ upasobhayanti.
 Taṃ dissati suriyasamānavaṇṇaṃ,
 Ko modati saggapatto vimāneti.
867. Bārāṇasiyaṃ Nandiyo nāmāsi,
 Upāsako amaccharī dānapati vadaññū.
 Tassetamākiṇṇajanaṃ vimānaṃ,
 Suriyassa raṃsīriva jotamānaṃ.
868. Nārīgaṇā candanasāralittā,
 Ubhato vimānaṃ upasobhayanti.
 Taṃ dissati suriyasamānavaṇṇaṃ,
 So modati saggapatto vimāneti.
869. Nandiyassāhaṃ bhariyā,
 Agāriniṃ sabbakulassa issarā.
 Bhattu vimāne ramissāmi dāna'haṃ,
 Na patthaye nirayaṃ dassanāyāti.
870. Eso te nirayo supāpadhamme,
 Puññaṃ tayā akataṃ jīvaloke.
 Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
 Saggūpagānaṃ labhati saḥabyatanti.

1. Iccevaṃ (Syā, Ka)

2. Candanasārānūlittā (Syā)

871. Kiṃ nu gūthañca mutthañca, asucī paṭidissati.
Duggandhaṃ kimidaṃ mīlhaṃ, kimetaṃ upavāyatīti.
872. Esa Saṃsavako nāma, gambhīro sataporiso.
Yattha vassasahassāni, tuvaṃ paccasi Revateti.
873. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kena Saṃsavako laddho, gambhīro sataporisoti.
874. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe vāpi vanibbake¹.
Musāvādena vañcesi, taṃ pāpaṃ pakataṃ tayā.
875. Tena Saṃsavako laddho, gambhīro sataporiso.
Tattha vassasahassāni, tuvaṃ paccasi Revate.
876. Hatthepi chindanti athopi pāde,
Kaṇṇepi chindanti athopi nāsaṃ.
Athopi kākoḷagaṇā samecca,
Saṅgamma khādanti viphandamānanti.
877. Sādhū kho maṃ paṭinetha, kāhāmi kusalaṃ bahuṃ.
Dānena samacariyāya, saṃyamena damena ca.
Yaṃ katvā sukhitaṃ honti, na ca pacchānutappareti.
878. Pure tuvaṃ pamajjitvā, idāni paridevasi.
Sayāṃ katānaṃ kammānaṃ, vipākaṃ anubhossasīti.
879. Ko devalokato manussalokaṃ,
Gantvāna puṭṭho me evaṃ vadeyya.
Nikkhattadaṇḍesu dadātha dānaṃ,
Acchādanaṃ seyya² mathannapānaṃ.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṃ labhati saḥabyataṃ.
880. Sāhaṃ nūna ito gantvā, yoniṃ laddhāna mānusiṃ.
Vadaññū silasampannā, kāhāmi kusalaṃ bahuṃ.
Dānena samacariyāya, saṃyamena damena ca.

1. Vanibbake (Syā, Ka)

2. Sayana (Si)

881. Ārāmāni ca ropissaṃ, dugge saṅkamanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.
882. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgatam.
883. Uposatham upavasissaṃ, sadā sīlesu saṃvutā.
Na ca dāne pamajjissaṃ, sāmam diṭṭhamidaṃ mayāti.
884. Iccevaṃ vippalapantiṃ, phandamānaṃ tato tato.
Khipimsu niraye ghore, uddhampādaṃ avaṃsiraṃ.
885. Ahaṃ pure maccharinī ahoṣiṃ,
Paribhāsikā samaṇabrāhmaṇānaṃ.
Vitathena ca sāmikaṃ vañcayitvā,
Paccāmahaṃ niraye ghorarūpeti.

Revatīvimānaṃ dutiyaṃ.

3. Chattamāṇavakavimānavatthu

886. Yo vadataṃ pavaro manujesu,
Sakyamunī Bhagavā katakicco.
Pāragato balaviriyasamaṅgī¹,
Taṃ Sugataṃ saraṇatthamupehi.
887. Rāgavirāgamanejamasokaṃ,
Dhammasaṅkhatamappaṭikūlaṃ.
Madhuramimaṃ paṇaṇaṃ suvibhattaṃ,
Dhammamimaṃ saraṇatthamupehi.
888. Yattha ca dīna mahapphalaṃ māhu,
Catūsu sucīsu purisayugesu.
Aṭṭha ca puggaladhammasā te,
Saṅghamimaṃ saraṇatthamupehi.

1. Balavīrasamaṅgī (Ka)

889. Na tathā tapati nabhe sūriyo,
Cando ca na bhāsati na phusso.
Yathā atulamidaṃ mahappabhāsaṃ,
Ko nu tvaṃ tidivā mahiṃ upāgā.
890. Chindati raṃsī pabhaṅkarassa,
Sādhikavīsatiyojanāni ābhā.
Rattimapi yathā divaṃ karoti,
Parisuddhaṃ vimalaṃ subhaṃ vimānaṃ.
891. Bahupadumavicitrapuṇḍarīkaṃ,
Vokiṇṇaṃ kusumehi nekacittaṃ.
Arajavirajahemajālachannaṃ,
Ākāse tapati yathāpi sūriyo.
892. Rattambarapītavāsasāhi,
Agarupiyaṅgucandanussadāhi.
Kaṇḍanatanusannibhattacāhi,
Paripūraṃ gaganāṃva tārakāhi.
893. Naranāriyo¹ bahuketthanekavaṇṇā,
Kusumavibhūsitābharaṇettha sumanā.
Anilapamuñcitā pavanti² surabhiṃ,
Tapaniyavitatā suvaṇṇachannā³.
894. Kissa saṃyamassa⁴ ayaṃ vipāko,
Kenāsi kammaphalenidhūpapanno.
Yathā ca te adhigatamidaṃ vimānaṃ,
Tadanupadaṃ avacāsi iṅgha puṭṭhoti.
895. Sayamidha⁵ pathe samecca māṇavena,
Satthā'nusāsi anukampamāno.
Tava ratanavarassa dhammaṃ sutvā,
Karissāmīti ca bravittha Chatto.

1. Naranārī (Ka), nāriyo (?)

2. Pavāyanti (Ka)

3. Suvaṇṇacchādanā (Sī)

4. Samadamassa (Sī)

5. Yamidha (Sī, Syā, I)

896. Jinavarapavaram¹ upehi² saraṇam,
 Dhammañcāpi tatheva bhikkhusaṅgham.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
897. Mā ca pāṇavadham vividham carassu asucim,
 Na hi pāṇesu asaṇṇatam avaṇṇayimsu sappaññā.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
898. Mā ca parajanassa rakkhitampi,
 Ādātabba⁴ mamaññitho⁴ adinnam.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
899. Mā ca parajanassa rakkhitāyo,
 Parabharyā agamā anariyametaṃ.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
900. Mā ca vitatham aññathā abhāṇi,
 Na hi musāvādam avaṇṇayimsu sappaññā.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
901. Yena ca purisassa apeti saññā,
 Tam majjam parivajjayassu sabbam.
 Noti paṭhamam avoca³ham³ bhante,
 Pacchā te vacanam tathevakāsim.
902. Svāham idha pañca sikkhā karitvā,
 Paṭipajjitvā Tathāgatassa dhamme.
 Dvepatha⁴ magamāsim coramajjhe,
 Te maṃ tattha vadhiṃsu bhogahetu.

1. Jinapavaram (Syā, Ka)

3. Avocāham (Sī, Syā, Ka)

2. Upemi (bahūsu)

4. Mamaññittha (Sī, I)

903. Ettakamidam anussarāmi kusalam,
 Tato param na me vijjati aññam.
 Tena sucaritena kammunāham¹,
 Uppanno² tidivesu kāmakāmī.
904. Passa khaṇamuhuttasaññamassa,
 Anudhammappaṭipattiyā vipākam.
 Jalamiva yasasā samekkhamānā,
 Bahukā maṇi pihayanti hīnakammā.
905. Passa katipayāya desanāya,
 Sugatiñcamhi gato sukhañca patto.
 Ye ca te satatam suṇanti dhammam,
 Maññe te amataṇi phusanti khemaṇi.
906. Appampi kataṇi mahāvipākam,
 Vipulam hoti³ Tathāgatassa dhamme.
 Passa katapuññatāya Chatto,
 Obhāseti pathaviṇi yathāpi sūriyo.
907. Kimidam kusalam kimācarema,
 Icceke hi samecca mantayanti.
 Te mayaṇi punareva⁴ laddha mānusattam,
 Paṭipannā viharemu sīlavanto.
908. Bahukāro anukampako ca Satthā,
 Iti me sati agamā divā divassa.
 Svāham upagatomhi saccanāmaṇi,
 Anukampassu punapi suṇemu⁵ dhammaṇi.

1. Kammanāham (Sī)

2. Upapanno (bahūsu)

3. Vipulaphalam (Ka)

4. Punapi (?)

5. Suṇoma (Sī), suṇomi (Syā)

909. Ye cidha¹ pajahanti kāmārāgaṃ,
 Bhavarāgānusayañca pahāya moham.
 Na ca te punamupenti gabbhaseyyam,
 Parinibbānagatā hi sītibhūtātī.

Chattamāṇavakavimānaṃ tatiyaṃ.

4. Kakkaṭakarasadāyakavimānavatthu

910. Uccamidaṃ mañithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthata² subhā.
911. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ³.
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
912. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
 Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
913. Pucchāmi taṃ deva mahānubhāva,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsātī.
914. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
 Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
915. Satisamuppādakaro, dvāre kakkaṭako ṭhito.
 Niṭṭhito jātarūpassa, sobhati dasapādako.

1. Yedha (Sī, Syā, I), ye idha (Ka)

2. Ruciratthata (Syā, Ka) 646 gāthāyaṃ “rucakupakiṇṇaṃ”ti padassa samvaṇṇanā passitabbā.

3. Vaggu (Sī, Ka), vaggū (Syā)

916. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

917. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūto yamakāsi puññaṃ.
Tenamhi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Kakkaṭakarasadāyakavimānaṃ catutthaṃ.

(Anantaraṃ pañcavimānaṃ yathā kakkaṭakarasadāyakavimānaṃ,
tathā vitthāretabbaṃ.)

5. Dvārapālavimānavatthu

918. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthataṃ subhā.

919. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

920. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

922. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

923. Dibbaṃ mamaṃ vassasahassamāyu,
Vācābhigītaṃ manasā pavattitaṃ.
Ettāvataṃ ṭhassati puññaṃkamma,
Dibbehi kāmehi samaṅgibhūto.

924. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dvārapālavimānaṃ pañcamaṃ.

6. Paṭhamakaraṇīyavimānavatthu

926. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
927. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
928. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
930. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
931. Karaṇīyāni puñṇāni, paṇḍitena vijānatā.
Sammaggatesu Buddhesu, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.
932. Atthāya vata me Buddhho, araṇṇā gāmamāgato.
Tattha cittaṃ pasādetvā, Tāvatiṃsūpago ahaṃ¹.
933. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamakaraṇīyavimānaṃ chaṭṭhaṃ.

7. Dutiyakaraṇīyavimānavatthu

935. Uccamidam maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
936. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum,
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
937. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
939. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ,
940. Karaṇīyāni puññāni, paṇḍitena vijānatā.
 Sammaggaṭesu bhikkhūsu, yattha dinnam mahapphalaṃ.
941. Atthāya vata me bhikkhu, arañña gāmamāgato.
 Tattha cittaṃ pasādetvā, Tāvatiṃsūpago aham.
942. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyakaraṇīyavimānaṃ sattamaṃ.

8. Paṭhamasūcivimānavatthu

944. Uccamidam maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

945. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca pīṇā pavadanti vagguṃ.
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
946. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
948. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
949. Yaṃ dadāti na taṃ hoti,
 Yañceva dajjā tañceva seyyo.
 Sūci dinnā sūcimeva seyyo.
950. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamasūcivimānaṃ aṭṭhamāṃ.

9. Dutiyasūcivimānavatthu

952. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
953. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ.
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
954. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
956. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
957. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Purimajātiyā manussaloke.

958. Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vipasannamanāvilam.
Tassa adāsahaṃ sūciṃ, pasanno sehi pāṇibhi.

959. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyasūcivimānaṃ navamaṃ.

10. Paṭhamanāgavimānavatthu

961. Susukkakhandhaṃ abhiruyha nāgaṃ,
Akācinaṃ dantiṃ balim mahājavam.
Abhiruyha gajavaram¹ sukappitaṃ,
Idhāgamā vehāyasaṃ antalikkhe.

962. Nāgassa dantesu duvesu nimmitā,
Acchodakā paduminiyo suphullā.
Padumesu ca tūriyagaṇā pavajjare,
Imā ca naccanti manoharāyo.

963. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

964. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

965. Aṭṭheva muttapupphāni, Kassapassa Mahesino².
Thūpasmim abhiropesiṃ, pasanno sehi pāṇibhi.

966. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamanāgavimānaṃ dasamaṃ.

1. Gajaṃ varam (Syā)

2. Bhagavato (Syā, Ka)

11. Dutīyanāgavimānavatthu

968. Mahantaṃ nāgaṃ abhiruyha, sabbasetāṃ gajuttamaṃ.
 Vanā vanaṃ anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhato.
 Obhāsento disā sabbā, osadhī viya tārakā.
969. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
971. So devaputto attamano, Vaṅgīseneva pucchito.
 Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
972. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Upāsako cakkhumato ahosiṃ.
 Pāṇātipātā virato ahosiṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayissaṃ.
973. Amajjapo no ca musā abhāṇim¹,
 Sakena dārena ca tuṭṭho ahosiṃ.
 Annañca pānañca pasannacitto,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.
974. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutīyanāgavimānaṃ ekādasamaṃ.

12. Tatiyanāgavimānavatthu

976. Ko nu dibbena yānena, sabbasetena hatthinā.
 Tūriyatālītanigghoso, antalikkhe mahīyati.
977. Devatā nusi gandhabbo, adu² Sakko Purindado.
 Ajānantā taṃ pucchāma, kathaṃ jānemu taṃ mayanti.

1. Abhāsiṃ (Sī, Ka)

2. Ādu (Sī, Syā)

978. Nāmhi devo na gandhabbo, nāpi¹ Sakko Purindado.
Sudhammā nāma ye devā, tesaṃ aññataro ahanti.
979. Pucchāma devaṃ sudhammaṃ², puthuṃ katvāna añjalim.
Kiṃ katvā mānuse kammaṃ, sudhammaṃ upapajjatīti.
980. Ucchāgāraṃ tiṇāgāraṃ, vatthāgāraṃca yo dade.
Tiṇṇaṃ aññatarāṃ datvā, sudhammaṃ upapajjatīti.

Tatiyanāgavimānaṃ dvādasamaṃ.

13. Cūlarathavimānavatthu

981. Daḷhadhammā nisārassa, dhanuṃ olubbha tiṭṭhasi.
Khattiyo nusi rājañño, adu luddo vanecaroti³.
982. Assakādhipatissāhaṃ, bhante putto vanecaro.
Nāmaṃ me bhikkhu te brūmi, Sujāto iti maṃ vidū⁴.
983. Mige gavesamānohaṃ, ogāhanto brahāvanaṃ.
Migaṃ tañceva⁵ nāddakkhiṃ, tañca disvā ṭhito ahanti.
984. Svāgataṃ te mahāpuñña, atho te adurāgataṃ.
Etto udakamādāya, pāde pakkhālayassu te.
985. Idampi pāṇīyaṃ sītaṃ, ābhataṃ girigabbharā.
Rājaputta tato pitvā⁶, santhasmiṃ upāvisāti.
986. Kalyāṇī vata te vācā, savanīyā Mahāmuni.
Nelā atthavatī⁷ vaggu, mantvā⁸ atthañca bhāsasi⁹.
987. Kā te rati vane viharato,
Isinisabha vadehi puṭṭho.
Tava vacanapathaṃ nisāmayitvā,
Atthadhammapadaṃ samācaremaseti.

1. Nāmhi (Ka)

3. Vanācaroti (Syā, Ka)

5. Migaṃ gantveva (Syā), migavadhañca (Ka)

6. Pitvā (Sī, Syā)

8. Mantā (Syā, I, Ka)

2. Deva sudhamma (Syā), deva sudhammaṃ (Ka)

4. Viduṃ (Sī)

7. Catthavatī (Sī)

9. Bhāsase (Sī)

988. Ahimsā sabbapāṇīnaṃ, kumāramhāka ruccati.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārati.
989. Ārati samacariyā ca, bāhusaccaṃ kataññutā.
Diṭṭheva dhamme pāsamsā, dhammā ete pasamsiyāti.
990. Santike maraṇaṃ tuyhaṃ, oraṃ māsehi pañcahi.
Rājaputta vijānāhi, attānaṃ parimocayāti.
991. Katamaṃ svāhaṃ janapadaṃ gantvā, kiṃ kammaṃ kiñca porisaṃ.
Kāya vā pana vijjāya, bhavyeayaṃ ajarāmaroti.
992. Na vijjate so padeso, kammaṃ vijjā ca porisaṃ.
Yattha gantvā bhava macco, rājaputtā'jarāmaro.
993. Mahaddhanā mahābhogā, raṭṭhavantopi khattiyā.
Pahūtadhanadhaññāse, tepi no¹ ajarāmarā.
994. Yadi te sutā Andhakaveṇḍuputtā²,
Sūrā vīrā vikkantappahārino.
Tepi āyukkhayaṃ pattā, viddhastā sassatīsamā.
995. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Ete caññe ca jātiyā, tepi no ajarāmarā.
996. Ye mantāṃ parivattenti, chaḷaṅgaṃ brahmacintitaṃ.
Ete caññe ca vijjāya, tepi no ajarāmarā.
997. Isayo cāpi ye santā, saññatattā tapassino.
Sarīraṃ tepi kālena, vijahanti tapassino.
998. Bhāvitattāpi arahanto, katakiccā anāsavā.
Nikkhipanti imaṃ dehaṃ, puññapāparikkhayāti.
999. Subhāsītā atthavatī, gāthāyo te Mahāmuni.
Nijjhattomhi subhaṭṭhena, tvañca me saraṇaṃ bhavāti.

1. Tepi na (bahūsu)

2. Andhakaveṇḍuputtā (Sī), aṇḍakaveṇḍaputtā (Syā, Ka)

1000. Mā mañ tvañ saraṇaṃ gaccha, tameva saraṇaṃ vaja¹.
Sakyaputtaṃ mahāvīraṃ, yamahaṃ saraṇaṃ gatoti.
1001. Katarasmim so janapade, Satthā tumhāka mārisa.
Ahampi datṭhum gacchissam, Jinaṃ appaṭipuggalanti.
1002. Puratthimasmim janapade, Okkākakulasambhavo.
Tatthāsi purisājañño, so ca kho parinibbutoti.
1003. Sace hi Buddho tiṭṭheyya, Satthā tumhāka mārisa.
Yojanāni sahaṣṣāni, gaccheyyaṃ² payirupāsituṃ.
1004. Yato ca kho³ parinibbuto, Satthā tumhāka mārisa.
Nibbutampi⁴ mahāvīraṃ, gacchāmi saraṇaṃ ahaṃ.
1005. Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammañcāpi anuttaraṃ.
Saṃghaṇca naradevassa, gacchāmi saraṇaṃ ahaṃ.
1006. Pāṇātipātā viramāmi khippaṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.
1007. Sahassaraṃsīva yathā mahappabho,
Disaṃ yathā bhāti nabhe anukkamaṃ.
Tathāpakāro⁵ tavāyaṃ⁶ mahāratho,
Samantato yojanasattamāyato.
1008. Suvaṇṇapaṭṭhehi samantamotthaṭo,
Ura'ssa muttāhi maṇihi cittito.
Lekhā suvaṇṇassa ca rūpiyassa ca,
Sobhenti veḷuriyamayā Sunimmitā.

1. Bhaja (Ka)

2. Gacche (Syā, I, Ka)

3. Yato kho (I, Ka)

4. Parinibbutaṃ (Syā, Ka)

5. Tathappakāro (Sī, Syā)

6. Tavayaṃ (Sī, I)

1009. Sīsañcidaṃ veḷuriyassa nimmitaṃ,
Yugañcidaṃ lohitaḱāya cittitaṃ.
Yuttā suvaṇṇassa ca rūpiyassa ca,
Sobhanti assā ca ime manojavā.
1010. So tiṭṭhasi hemarathe adhiṭṭhito,
Devānamindova saḥassavāhana.
Pucchāmi tāhaṃ yasavanta kovidaṃ¹,
Kathaṃ tayā laddho ayaṃ uḷāroti.
1011. Sujāto nāmaḥaṃ bhante, rājaputto pure ahuṃ.
Tvañca maṃ anukampāya, saññamasmiṃ nivesayi.
1012. Khīṇāyukañca maṃ ñatvā, sarīraṃ pādāsi Satthuno.
Imaṃ Sujāta pūjehi, taṃ te atthāya hehiti.
1013. Tāhaṃ gandhehi mālehi, pūjayitvā samuyyuto.
Pahāya mānusaṃ dehaṃ, upapannomhi Nandanaṃ.
1014. Nandane ca vane² ramme, nānādiḱagaṇāyute.
Ramāmi niccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Cūḷarathavimānaṃ terasamaṃ.

14. Mahārathavimānavatthu

1015. Saḥassayuttaṃ hayavāhanaṃ subhaṃ,
Āruyhiṃ sandanaṃ nekacittaṃ.
Uyyānabhūmiṃ abhito anukkamaṃ,
Purindado bhūtapatīva Vāsavo.
1016. Sovaṇṇamayā te rathakubbarā ubho,
Phalehi³ aṃsehi atīva saṅgatā.
Sujātagumbā naravīraṇiṭṭhitā,
Virocatī pannaraseva cando.

1. Kovida (Ka) 2. Nandanopavane (Sī), Nandane pavane (Syā, Ka) 3. Thalehi (Sī)

1017. Suvaṇṇajālāvatato ratho ayaṃ,
Bahūhi nānāratanehi cittito.
Sunandighoso ca subhassaro ca,
Virocatī cāmarahatthabāhubhi.
1018. Imā ca nātyo manasābhinimmitā,
Rathassa pādantaramajjhabhūsitā.
Imā ca nātyo satarājicittitā,
Sateratā vijjurivappabhāsare.
1019. Anekacittāvatato ratho ayaṃ,
Puthū ca nemī ca saḥassaraṃsiko.
Tesaṃ saro suyyati¹ vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṃ tūriyamivappavāditāṃ.
1020. Sirasmiṃ cittaṃ maṇicandakappitaṃ,
Sadā visuddhiṃ ruciraṃ pabhassaraṃ.
Suvaṇṇarājīhi atīva saṅgataṃ,
Veḷuriyarājīva atīva sobhati.
1021. Ime ca vālī maṇicandakappitā,
Ārohakambū sujavā brahūpamā.
Brahā mahantā balino mahājavā,
Mano tavaññāya tatheva siṃsare².
1022. Ime ca sabbe sahitā catukkamā,
Mano tavaññāya tatheva siṃsare.
Samaṃ vahanā mudukā anuddhatā,
Āmodamānā turagāna³ muttamā.
1023. Dhunanti vagganti patanti⁴ cambare,
Abbhuddhunantā sukate piḷandhane.
Tesaṃ saro suyyati vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṃ tūriyamivappavāditāṃ.

1. Sūyati (Sī)

3. Turaṅgāna (Ka)

2. Sabbare (Ka), sappare (?)

4. Pavattanti (I, Ka)

1024. Rathassa ghoso apiḷandhanāna ca,
 Khurassa nādo¹ abhihiṃsanāya ca.
 Ghoso suvaggū samitassa suyyati,
 Gandhabbatūriyāni vicitrasaṃvane.
1025. Rathe ñhitā tā migamandalocanā,
 Āḷārapamhā hasitā piyaṃvadā.
 Veḷuriyajālāvataṭā tanucchavā,
 Sade'va gandhabbasūraggapūjita.
1026. Tā rattarattambarapītavāsasā,
 Visālanettā abhirattalocanā.
 Kule sujātā sutanū sucimhitā,
 Rathe ñhitā pañjalikā upaṭṭhitā.
1027. Tā kambukeyūradharā suvāsasā,
 Sumajjhimā ūruthanūpapannā.
 Vaṭṭaṅguliyo sumukhā sudassanā,
 Rathe ñhitā pañjalikā upaṭṭhitā.
1028. Aññā suveṇī susu missakesiyo,
 Samaṃ vibhattāhi pabhassarāhi ca.
 Anubbatā tā tava mānase ratā,
 Rathe ñhitā pañjalikā upaṭṭhitā.
1029. Āveḷiniyo padumuppacchadā,
 Alaṅkatā candanasāravāsita².
 Anubbatā tā tava mānase ratā,
 Rathe ñhitā pañjalikā upaṭṭhitā.
1030. Tā māliniyo padumuppacchadā,
 Alaṅkatā candanasāravāsita.
 Anubbatā tā tava mānase ratā,
 Rathe ñhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

1. Nādi (Syā), nādi (I, Ka)

2. Vosita (Syā), bhūsita (Ka)

1031. Kaṇṭhesu te yāni piḷandhanāni,
 Hatthesu pādesu tatheva sīse.
 Obhāsayantī dasa sabbaso disā,
 Abbhuddayaṃ sārādikova bhāṇumā.
1032. Vātassa vegena ca sampakampitā,
 Bhujesu mālā apiḷandhanāni ca.
 Muñcanti ghosaṃ ruciraṃ sucim subhaṃ,
 Sabbehi viññūhi sutabbarūpaṃ.
1033. Uyyānabhūmyā ca duvaddhato ṭhitā,
 Rathā ca nāgā tūriyāni ca saro.
 Tameva Devinda pamodayanti,
 Viṇā yathā pokkharapattabāhubhi.
1034. Imāsu viṇāsu bahūsu vaggūsu,
 Manuññarūpāsu hadayeritaṃ pītim¹.
 Pavajjamānāsu atīva accharā,
 Bhamanti kaññā padumesu sikkhitā.
1035. Yadā ca gītāni ca vāditāni ca,
 Naccāni cimāni² samenti ekato.
 Athettha naccanti athettha accharā,
 Obhāsayantī ubhato varitthiyo.
1036. So modasi tūriyagaṇappabodhano,
 Mahīyamāno vajirāvudhoriva.
 Imāsu viṇāsu bahūsu vaggūsu,
 Manuññarūpāsu hadayeritaṃ pītim¹.
1037. Kiṃ tvaṃ pure kammamakāsi attanā,
 Manussabhūto purimāya jātiyā.
 Uposathaṃ kaṃ vā³ tuvaṃ upāvasi,
 Kaṃ⁴ dhammacariyaṃ vatamābhirocayi.

1. Hadayeritaṃ pati (Sī), hadayeritampi taṃ (Syā)

3. Uposathaṃ kiṃva (Syā)

2. Cemāni (Sī)

4. Kiṃ (Syā)

1038. Nayīda'mappaṣṣa katassa¹ kammuno,
 Pubbe suciṇṇassa uposathassa vā.
 Iddhānubhāvo vipulo ayaṃ tava,
 Yaṃ devasaṃghaṃ abhirocassa bhusaṃ.
1039. Dānassa te idaṃ phalaṃ, atho sīlassa vā pana.
 Atho añjalikamassa, taṃ me akkhāhi pucchitoti.
1040. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
 Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalanti.
1041. Jitindriyaṃ Buddhamaṇomanikkamaṃ,
 Naruttamaṃ Kassapaṃmaggapuggalaṃ.
 Avāpurantaṃ amatassa dvāraṃ,
 Devātidevaṃ satapuññalakkhaṇaṃ.
1042. Tamaddasaṃ kuñjaramoghaṭiṇṇaṃ,
 Suvaṇṇasiṅgīnadabimbasaḍḍisaṃ.
 Disvāna taṃ khippamahuṃ sucīmano,
 Tameva disvāna subhāsitaḍḍhaṇaṃ.
1043. Tama'ṇṇapāṇaṃ athavāpi cīvareṃ,
 Sucīṃ paṇītaṃ rāsasā upetaṃ.
 Pupphābhikiṇṇaṃhi sake nivesane,
 Patitṭhapesiṃ sa asaṅgamānaso.
1044. Tama'ṇṇapāṇena ca cīvarena ca,
 Khajjena bhojjena ca sāyaṇena ca.
 Santappayitvā dvipadānamuttamaṃ,
 So saggaso devapure ramāmaṇaṃ.
1045. Etenupāyena imaṃ niraggaḷaṃ,
 Yaññaṃ yajitvā tividhaṃ visuddhaṃ.
 Pahāyaṇaṃ māṇasaṃ samussayaṃ,
 Indūpamo² devapure ramāmaṇaṃ.

1. Nayidaṃ appaṣṣa katassa (Sī, Syā), sāseḍḍaṃ appakatassa (Ka)

2. Indassamo (Syā, Ka)

1046. Āyuñca vaṇṇañca sukhaṃ balañca,
Paṇītarūpaṃ abhikaṅkhatā Muni.
Annañca pānañca bahuṃ susaṅkhatam,
Patiṭṭhapetabbamasāṅgamānase.

1047. * Nayimasmiṃ loke parasmim¹ vā pana,
Buddhena seṭṭho va samo va vijjati.
Āhuneyyānaṃ² paramāhutiṃ gato,
Puññatthikānaṃ vipulapphalesinanti.

Mahārathavimānaṃ cuddasamaṃ.

Mahārathavaggo pañcamaṃ.

Tassuddānaṃ

Maṇḍūko Revatī Chatto, Kakkaṭo Dvārapālako.
Dve Karaṇīyā dve Sūci, tayo Nāgā ca dve Rathā.
Purisānaṃ paṭhamo vaggo pavuccatīti.

Bhāṇavāraṃ tatiyaṃ.

6. Pāyāsivagga

1. Paṭhama-agāriyavimānavatthu

1048. Yathā vanaṃ Cittalataṃ pabhāsati³,
Uyyānaseṭṭhaṃ tidasānamuttamaṃ.
Tathūpamaṃ tuyhamidaṃ vimānaṃ,
Obhāsayaṃ tiṭṭhati antalikkhe.

1049. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

* Abhi 4. 403 piṭṭhepi.

1. Nayimasmiṃ vā loke parasmim (Kathāvatthu 403), nayimasmi loke va parasmim (?)

2. Yamāhuneyyānaṃ (Ka)

3. Pakāsati (Ka)

1050. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhamṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1051. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Opānabhūtā gharamāvasimha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adamha.

1052. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhama-agāriyavimānaṃ paṭhamam.

2. Dutiya-agāriyavimānavatthu

1054. Yathā vanaṃ Cittalataṃ pabhāsati,
Uyyānasetṭhaṃ tidasānamuttamaṃ.
Tathūpamaṃ tuyhamidaṃ vimānaṃ,
Obhāsayam tiṭṭhati antalikkhe.

1055. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1056. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1057. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Opānabhūtā gharamāvasimha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adamha.

1058. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiya-agāriyavimānaṃ dutiyam.

3. Phaladāyakavimānavatthu

1060. Uccamidam mañithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato soḷasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
1061. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum.
 Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādthurūpā,
 Dibbā ca kaññā tidasacarā uḷārā.
 Naccanti gāyanti pamodayanti.
1062. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1063. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1064. Phaladāyī phalaṃ vipulaṃ labhati,
 Dada'mujugatesu pasannamānaso.
 So hi pamodati¹ saggagato tidive²,
 Anubhoti ca puññaphalaṃ vipulaṃ.
1065. Tavevāham³ Mahāmuni, adāsiṃ caturo phale.
1066. Tasmā hi phalaṃ alameva dātum,
 Niccaṃ manussena sukhathhikena.
 Dibbāni vā patthayatā sukhāni,
 Manussasobhagatamicchatā vā.
1067. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Phaladāyakavimānaṃ tatiyaṃ.

1. Modati (Sī, Syā, I)

2. Tattha (Ka)

3. Tathevāham (Sī, Syā, I)

4. Paṭhama-upassayadāyakavimānavatthu

1069. Cando yathā vigatavalāhake nabhe,
Obhāsayam gacchati antalikkhe.
Tathūpamam tuyhamidam vimānam,
Obhāsayam tiṭṭhati antalikkhe.
1070. Deviddhipattosi mahānubhāvo.
Manussabhūto kimakāsi puññam.
Kenāsi evam jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsātīti.
1071. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidam phalam.
1072. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Upassayam arahato adamha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānam vipulam adamha.
1073. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsātīti.

Paṭhama-upassayadāyakavimānam catuttham.

5. Dutiya-upassayadāyakavimānavatthu

1075. Suriyo yathā vigatavalāhake nabhe -pa-.
(Yathā purimavimānam, tathā vitthāretabbam.)
1079. Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsātīti.

Dutiya-upassayadāyakavimānam pañcamam.

6. Bhikkhādāyakavimānavatthu

1081. Uccamidam mañithūṇaṃ vimānaṃ,
Samantato dvādasa yojanāni,
Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
1082. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1083. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ,
1084. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
Disvāna bhikkhuṃ tasitaṃ kilantaṃ.
Ekāhaṃ bhikkhaṃ paṭipādayissaṃ,
Samaṅgi bhattena tadā akāsiṃ.
1085. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Bhikkhādāyakavimānaṃ chaṭṭhaṃ.

7. Yavapālakavimānavatthu

1087. Uccamidam mañithūṇaṃ vimānaṃ -pa-
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1089. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1090. Ahaṃ manussesu manussabhūto, ahosiṃ yavapālako.
Addasaṃ virajaṃ bhikkhuṃ, vippasannamanāvilam.
1091. Tassa adāsahaṃ bhāgaṃ, pasanno sehi pāṇibhi,
Kummāsapiṇḍaṃ datvāna, modāmi Nandane vane.

1092. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Yavapālakavimānaṃ sattamaṃ.

8. Paṭhamakuṇḍalīvimānavatthu

1094. Alaṅkato malyadharo suvattho,
Sukūḍalī kappitakesamassu.
Āmuttahaṭṭhābharaṇo yasassī,
Dibbe vimānaṃhi yathāpi candimā.
1095. Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum,
Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
Dibbā ca kaṇṇā tidasacarā uḷārā,
Niccanti gāyanti pamodayanti.
1096. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1097. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1098. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
Disvāna samaṇe sīlavante.
Sampannavijjācaraṇe yasassī,
Bahussute taṇhakkhayūpāpanne.
Annaṅca pānaṅca pasannacitto,
Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsim.
1099. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamakuṇḍalīvimānaṃ aṭṭhamaṃ.

9. Dutiyakuṇḍalīvimānatthu

1101. Alaṅkato malyadharo suvattho,
 Sukuṇḍalī kappitakesamassu.
 Āmuttahatthābharaṇo yasassī,
 Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.
1102. Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum,
 Aṭṭhatṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
 Dibbā ca kaṇṇā tidasacarā uḷārā,
 Naccanti gāyanti pamodayanti.
1103. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1104. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1105. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Disvāna samaṇe sādhurūpe¹.
 Sampannavijjācaraṇe yasassī,
 Bahussute sīlavante pasanne².
 Annaṅca pānaṅca pasannacitto,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.
1106. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyakuṇḍalīvimānaṃ navamaṃ.

1. Sīlavante (Ka)

2. Sīlavatūpapanne (Ka-Sī, Ka)

10. Uttara (Pāyāsi) vimānavatthu

1108. Yā devarājassa sabhā Sudhammā,
 Yatthacchati devasaṃgho samaggo.
 Tathūpamaṃ tuyhamidaṃ vimānaṃ,
 Obhāsayaṃ tiṭṭhati antalikkhe.
1109. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1110. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1111. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Rañño Pāyāsissa ahosiṃ māṇavo.
 Laddhā dhanāṃ saṃvibhāgaṃ akāsiṃ,
 Piyā ca me sīlavanto ahesuṃ.
 Annañca pānañca pasannacitto,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.
1112. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Pāyāsivimānaṃ¹ dasamaṃ.

Pāyāsivaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṃ

Dve Agārino Phaladāyī, dve Upassayadāyī Bhikkhāya dāyī.
 Yavapālako ceva dve, Kuṇḍalino Pāyāsīti².
 Purisānaṃ dutiyo vaggo pavuccatīti.

1. Uttaravimānaṃ (Sī, Syā, Ṭṭha)

2. Pāṭhabhedo natthi.

7. Sunikkhittavagga

1. Cittalatāvimānavatthu

1114. Yathā vanam Cittalatam pabhāsati,
Uyyānasetṭham tidasānamuttamam.
Tathūpamam tuyhamidam vimānam,
Obhāsayaṃ tiṭṭhati antalikkhe.
1115. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puñṇam.
Kenāsi evam jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsātī.
1116. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidam phalam.
1117. Aham manussesu manussabhūto,
Daliddo atāṇo kapaṇo kammakaro ahoṣim.
Jiṇṇe ca mātāpitaro abhārim¹,
Piyā ca me silavanto ahesum.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānam vipulam adāsim.
1118. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsātī.

Cittalatāvimānam paṭhamam.

2. Nandanavimānavatthu

1120. Yathā vanam Nandanam² pabhāsati,
Uyyānasetṭham tidasānamuttamam.
Tathūpamam tuyhamidam vimānam,
Obhāsayaṃ tiṭṭhati antalikkhe.

1. Abharim (Sī, Syā)

2. Nandanam Cittalatam (Sī, Syā, Ka), Nandavanam (Ka)

1121. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1122. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1123. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Daliddo atāṇo kapaṇo kammakaro ahoṣiṃ.
 Jiṇṇe ca mātāpitaro abhāriṃ,
 Piyā ca me sīlavanto ahesuṃ.
 Annañca pānañca pasannacitto,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.
1124. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Nandanavimānaṃ dutiyaṃ.

3. Maṇithūṇavimānavatthu

1126. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
1127. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ.
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
1128. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1130. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1131. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Vivane pathe saṅkamanāṃ¹ akāsiṃ.
 Ārāmarukkhāni ca ropayissaṃ,
 Piya ca me sīlavanto ahesuṃ.
 Annañca pānañca pasannacitto,
 Sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ.

1132. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.

Maṇithūṇavimānaṃ tatiyaṃ.

4. Suvaṇṇavimānavatthu

1134. Sovaṇṇamaye pabbatasmiṃ, vimānaṃ sabbatopabhaṃ.
 Hemajālapaṭicchannaṃ², kiṅkiṇi³ jālakappitaṃ.

1135. Aṭṭhaṃsā sukatā thambhā, sabbe veḷuriyāmayā.
 Ekamekāya aṃsiyā, ratanā satta nimmitā.

1136. Veḷūriyasuvaṇṇassa, phalikā rūpiyassa ca.
 Masāragallamuttāhi, lohitaṅgamaṇihi ca.

1137. Citrā manoramā bhūmi, na tatthuddhaṃsatī rajo.
 Gopānasīgaṇā pītā, kūṭaṃ dhārenti nimmitā.

1138. Sopānāni ca cattāri, nimmitā caturo disā.
 Nānāratanagabbhehi, ādiccova virocati.

1139. Vedyā catasso tattha, vibhattā bhāgaso mitā.
 Daddallamānā ābhanti, samantā caturo disā.

1140. Tasmiṃ vimāne pavare, devaputto mahappabho.
 Atirocasi vaṇṇena, udayantova bhāṇumā.

1. Caṅkamanāṃ (Sī), caṅkamaṃ (Syā), samakaṃ (Ka-Sī)

2. Hemajālakapacchannaṃ (Sī)

3. Kiṅkaṇika (Syā, Ka), kiṅkiṇika (I)

1141. Dānassa te idaṃ phalaṃ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṃ me akkhāhi pucchito.
1142. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1143. Ahaṃ Andhakavindasmiṃ, Buddhassādiccabandhuno.
Vihāraṃ Satthu kāresim, pasanno sehi pāṇibhi.
1144. Tattha gandhaṇca mālaṇca, paccayaṇca¹ vilepanaṃ.
Vihāraṃ Satthu adāsim, vippasannena cetasa.
Tena mayhaṃ idaṃ laddhaṃ, vasaṃ vattemi Nandane.
1145. Nandane ca vane² ramme, nānādi jagaṇāyute.
Ramāmi naccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Suvaṇṇavimānaṃ catutthaṃ.

5. Ambavimānavatthu

1146. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.
1147. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum,
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.
1148. Kena te tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsātī.
1150. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.

1. Paccaggaṇca (Sī), paccagghaṇca (?)

2. Nandane pavane (Sī, Syā)

1151. Gimhānaṃ pacchime māse, patapante¹ divaṅkare.
Paresaṃ bhatako poso, ambārāma'masiṅcati.
1152. Atha tenā'gamā bhikkhu, Sāriputtoti vissuto.
Kilantarūpo kāyena, akilantova cetasā.
1153. Tañca disvāna āyantaṃ, avocaṃ ambasiṅcako.
Sādhu taṃ² bhante nhāpeyyaṃ, yaṃ mamassa sukhāvahaṃ.
1154. Tassa me anukampāya, nikkhipi pattacīvaraṃ.
Nisīdi rukkhamaḷasmaṃ, chāyāya ekacīvaro.
1155. Tañca acchena vārinā, pasannamānaso naro.
Nhāpayī rukkhamaḷasmaṃ, chāyāya ekacīvaraṃ.
1156. Ambo ca sitto samaṇo ca nhāpito,
Mayā ca puññaṃ pasutaṃ anappakaṃ.
Iti so pītiyā kāyaṃ, sabbaṃ pharati attano.
1157. Tadeva ettakaṃ kammaṃ, akāsiṃ tāya jātiyā.
Pahāya mānusaṃ dehaṃ, upapannomhi Nandanaṃ.
1158. Nandane ca vane ramme, nānādi jaggaṇāyute.
Ramāmi naccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Ambavimānaṃ pañcamaṃ.

6. Gopālavimānavatthu

1159. Disvāna devaṃ paṭipucchi bhikkhu,
Ucce vimānamhi ciraṭṭhitike.
Āmuttahaṭṭhābharaṇaṃ yasassiṃ³,
Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.

1. Patāpante (Syā), patāpente (Ka)

2. Sādhukaṃ (Ka)

3. Āmuttahaṭṭhābharaṇo yasassī (Syā, I, Ka)

1160. Alaṅkato malyadharo¹ suvattho,
 Sukuṇḍalī kappitakesamassu.
 Āmuttahatthābharaṇo yasassī,
 Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.
1161. Dibbā ca vīṇā pavadanti vaggum,
 Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
 Dibbā ca kaṇṇā tidasacarā uḷārā,
 Niccanti gāyanti pamodayanti.
1162. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1163. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1164. Ahaṃ manussesu manussabhūto,
 Saṅgama rakkhissāṃ paresāṃ dhenuyo.
 Tato ca āgā samaṇo mamantike,
 Gāvo ca māse agamaṃsu khāditum.
1165. Dvaya'jja kiccaṃ ubhayaṅca kāriyaṃ,
 Iccevahaṃ² bhante tadā vicintayim.
 Tato ca saṇṇaṃ paṭiladdha yoniso,
 “Dadāmi bhante”ti khipim anantakaṃ.
1166. So māsakhettaṃ turito avāsariṃ,
 Purā yaṃ bhaṇṇjati yassidaṃ dhanam.
 Tato ca kaṇho urago mahāviso,
 Aḍaṃsi pāde turitassa me sato.

1. Mālabhārī (Sī), māladharī (Ka)

2. Iccevaṃ (Ka)

1167. Svāhaṃ aṭṭomhi dukkhena pīḷito,
 Bhikkhu ca taṃ sāmaṃ muñcitvānantakaṃ¹.
 Ahāsi kummāsaṃ mamānukampayā²,
 Tato cuto kālakatomhi devatā.
1168. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca kammaṃ anubhomī attanā.
 Tayā hi bhante anukampito bhusaṃ,
 Kataññutāya abhivādayāmi taṃ.
1169. Sadevake loke samārake ca,
 Añño Muni natthi tayānukampako.
 Tayā hi bhante anukampito bhusaṃ,
 Kataññutāya abhivādayāmi taṃ.
1170. Imasmiṃ loke parasmīṃ vā pana,
 Añño muni natthi tayānukampako.
 Tayā hi bhante anukampito bhusaṃ,
 Kataññutāya abhivādayāmi tanti.

Gopālavimānaṃ chaṭṭhaṃ.

7. Kaṇḍakavimānavatthu

1171. Puṇṇamāse yathā cando, nakkhattaparivārīto.
 Samantā anupariyāti, tārakādhipatī sasi.
1172. Tathūpamaṃ idaṃ byamhaṃ, dibbaṃ devapuramhi ca.
 Atirocati vaṇṇena, udayantova raṃsimā.
1173. Veḷūriyasuvaṇṇassa, phalikā rūpiyassa ca.
 Masāragallamuttāhi, lohitaṅgamaṇīhi ca.
1174. Citrā manoramā bhūmi, veḷūriyassa santhatā.
 Kūṭāgārā subhā rammā, pāsādo te sumāpito.

1. Muñcitva nantakaṃ (Sī), muñcitvā anantakaṃ (Syā)

2. Mamānukampiyā (I, Ka), mamānukampāya (Syā)

1175. Rammā ca te pokkharāṇī, puthulomanisevitā.
Acchodakā vippasannā, soṇṇavālukasanthatā.
1176. Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā¹.
Surabhiṃ sampavāyanti, manuññā māluteritā.
1177. Tassā te ubhato passe, vanagumbā sumāpitā.
Upetā puppharukkhehi, phalarukkhehi cūbhayaṃ.
1178. Sovañṇapāḍe pallaṅke, muduke gonakatthate².
Nisinnāṃ devarājamva, upatīṭṭhanti accharā.
1179. Sabbābharaṇasañchannā, nānāmālāvibhūsitā.
Ramenti taṃ mahiddhikaṃ, Vasavattīva modasi.
1180. Bherisaṅkhamudiṅgāhi, vīṇāhi paṇavehi ca.
Ramasi ratisampanno, naccagīte suvādite.
1181. Dibbā te vividhā rūpā, dibbā saddā atho rasā.
Gandhā ca te adhippetā, phoṭṭhabbā ca manoramā.
1182. Tasmiṃ vimāne pavare, devaputta mahappabho.
Atirocasi vaṇṇena, udayantova bhāṇumā.
1183. Dānassa te idaṃ phalaṃ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṃ me akkhāhi pucchito.
1184. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1185. Ahaṃ Kapilavatthusmiṃ, Sākiyānaṃ puruttame.
Suddhodanassa puttassa, Kaṇḍako sahajo ahaṃ.
1186. Yadā so aḍḍharattāyaṃ, bodhāya mabhinikkhami.
So maṃ mudūhi pāṇīhi, jāli³ tambanakhehi ca.
1187. Satthiṃ ākoṭayitvāna, “vaha sammā”ti cabravi.
“Ahaṃ lokaṃ tārayissaṃ, patto sambodhimuttamaṃ”.

1. Samotthata (Ka), samogata (Syā)

2. Colasanthate (Sī)

3. Jāla (Sī)

1188. Taṃ me girāṃ suṇantassa, hāso me vipulo ahu.
Udaggaṇitto sumano, abhisīsim¹ tadā ahaṃ.
1189. Abhirūḷhañca maṃ ñatvā, Sakyaputtaṃ mahāyasaṃ.
Udaggaṇitto mudito, vahissaṃ purisuttamaṃ.
1190. Paresaṃ vijitaṃ gantvā, uggatasmiṃ divākare².
Mamaṃ Channañca ohāya, anaṇṇakko so apakkami.
1191. Tassa tambanakhe pāde, jivhāya parilehisaṃ.
Gacchantañca mahāvīraṃ, rudamāno udikkhisaṃ.
1192. Adassanenaṃ tassa, Sakyaputtassa sirīmato.
Alatthaṃ garukābādhaṃ, khippaṃ me maraṇaṃ ahu.
1193. Tasseva ānubhāvena, vimānaṃ āvasāmidam.
Sabbakāmaguṇopetaṃ, dibbaṃ devapuramhi ca.
1194. Yañca me ahuvā hāso, saddaṃ sutvāna bodhiyā.
Teneva kusalamūlena, phusissaṃ āsavakkhayaṃ.
1195. Sace hi bhante gaccheyyāsi, Satthu Buddhassa santike.
Mamāpi naṃ vacanena, sirasā vajjāsi vandanam.
1196. Ahampi daṭṭhumaṃ gacchissaṃ, Jinaṃ appaṭipuggalaṃ.
Dullabhaṃ dassanaṃ hoti, Lokanāthāna tādinaṃ.
1197. So kataññū katavedī, Satthāraṃ upasaṅkami.
Sutvā girāṃ cakkhumato, dhammacakkhumaṃ visodhayi.
1198. Visodhetvā diṭṭhigataṃ, vicikiccham vatāni ca.
Vanditvā Satthuno pāde, tatthevantaradhāyathāti³.

Kaṇḍakavimānaṃ sattamaṃ.

1. Abhisīsim (Sī), abhisīsi (I)

2. Divāṅkare (Syā, Ka)

3. Tatthevantaradhāyathāti (Ka)

8. Anekavaṇṇavimānavatthu

1199. Anekavaṇṇaṃ darasokaṇāsaṇaṃ,
 Vimānamāruyha anekacittaṃ.
 Parivārito accharāsaṅgaṇena,
 Sunimmito bhūtapatīva modasi.
1200. Samassamo natthi kuto panuttaro¹,
 Yasena puññaṇa ca iddhiyā ca.
 Sabbe ca devā tidaṣaṅgaṇā samecca,
 Taṃ taṃ namassanti sasimva devā.
 Imā ca te accharāyo samantato,
 Naccanti gāyanti pamodayanti.
1201. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1202. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1203. Ahaṃ bhadante ahuvāsi pubbe,
 Sumedhanāmassa Jinassa sāvako.
 Puthujjano ananubodhohamasmi²,
 So satta vassāni paribbajissahaṃ³.
1204. Sohaṃ Sumedhassa Jinassa Satthuno,
 Parinibbutasso'ghatiṇṇassa tādino.
 Ratanuccayaṃ hemajālena channaṃ,
 Vanditvā thūpasmim manāṃ pasādayim.

1. Uttari(Ka)

2. Anavabodhohamasmiṃ (Sī), ananubodhohamāsīm (?)

3. Pabbajissahaṃ (Syā, Ka), pabbajisāhaṃ (I)

1205. Na mā'si dānaṃ na ca ma'tthi dātum,
 Pare ca kho tattha samādapesiṃ.
 Pūjetha naṃ pūjanīyassa¹ dhātum,
 Evaṃ kira saggamito gamissatha.
1206. Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ mayā,
 Sukhañca dibbaṃ anubhomi attanā.
 Modāmaḥaṃ tidasagaṇassa majjhe,
 Na tassa puññassa khayampi ajjhaganti.

Anekavaṇṇavimānaṃ aṭṭhamam.

9. Maṭṭhakuṇḍalīvimānavatthu

1207. * Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī²,
 Māladhārī haricandanussado.
 Bāhā paggayha kandasi,
 Vanamajjhe kiṃ dukkhito tuvanti.
1208. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
 Uppanno rathapañjaro mama.
 Tassa cakkayugaṃ na vindāmi,
 Tena dukkhena jahāmi³ jīvitanti.
1209. So vaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ,
 Lohitakamayaṃ⁴ atha rūpiyamayaṃ.
 Ācikkha⁵ me bhaddamāṇava,
 Cakkayugaṃ paṭipādayāmi teti.
1210. So māṇavo tassa pāvadi,
 “Candasūriyā ubhayettha dissare.
 Sovaṇṇamayo ratho mama,
 Tena cakkayugena sobhatī”ti.

1. Pūjaneyyassa (Syā, Ka)

* Upari 146 piṭṭhepi.

2. Maṭṭhakuṇḍalī (Sī)

3. Jahissaṃ (Sī), jahissāmi (Syā, I)

4. Lohitaṅgamayaṃ (Syā), lohitaṅkamayaṃ (Sī), lohamayaṃ (katthaci)

5. Ācikkhatha (Ka)

1211. Bālo kho tvaṃ asi māṇava,
 Yo tvaṃ patthayase apatthiyaṃ.
 Maññāmi tuvaṃ marissasi,
 Na hi tvaṃ lacchasi candasūriyeti.
1212. Gamanāgamanampi dissati,
 Vaṇṇadhātu ubhayattha vīthiyā.
 Peto¹ kālakato na dissati,
 Ko nidha kandataṃ bālyataroti.
1213. Saccam kho vadesi māṇava,
 Ahameva kandataṃ bālyataro.
 Candam viya dāraako rudam,
 Petaṃ kālakatābhipatthayinti.
1214. Ādittam vata mam santam, ghatasittamva pāvakaṃ.
 Vārinā viya osiṇcam, sabbam nibbāpaye daram.
1215. Abbahī² vata me sallam, sokam hadayanissitam.
 Yo me sokaparetassa, puttasokam apānudi.
1216. Svāham abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
 Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.
1217. Devatā nusi gandhabbo, adu³ Sakko Purindado.
 Ko vā tvaṃ kassa vā putto, kataṃ jānemu tam mayanti.
1218. Yañca⁴ kandasi yañca rodasi,
 Puttam ālāhane sayam dahitvā.
 Svāham kusalam karitvā kammaṃ,
 Tidasānam sahyatam gatoti⁵.

1. Peto pana (Sī, Syā)

2. Abbūḷha (I), abbūḷham (Syā, Ka)

3. Ādu (Sī, Syā)

4. Yam (Ka)

5. Pattoti (Sī, Syā, I)

1219. Appaṃ vā bahuṃ vā nāddasāma,
Dānaṃ dadantassa sake agāre.
Uposathakammaṃ vā¹ tādisaṃ,
Kena kammena gatosi devalokanti.
1220. Ābādhikohaṃ dukkhito gilāno,
Āturarūpomhi sake nivesane.
Buddhaṃ vigatarajaṃ vitiṇṇakaṅkhaṃ,
Addakkhim Sugataṃ anomapaññaṃ.
1221. Svāhaṃ muditamano pasannacitto,
Añjaliṃ akariṃ Tathāgatassa.
Tāhaṃ kusalaṃ karitvāna kammaṃ,
Tidasānaṃ saḥabyataṃ gatoti.
1222. Acchariyaṃ vata abbhutaṃ vata,
Añjalikammassa ayamīdiso vipāko.
Ahampi muditamano pasannacitto,
Ajjeva Buddhaṃ saraṇaṃ vajāmīti.
1223. Ajjeva Buddhaṃ saraṇaṃ vajāhi,
Dhammañca saṅghaṇca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.
1224. Pāṇātipātā viramassu khippaṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā bhaṇāhi,
Sakena dārena ca hohi tuṭṭhoti.
1225. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṃ vacanaṃ, tvaṃsi ācariyo mamāti.
1226. Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammañcāpi anuttaraṃ.
Saṅghaṇca naradevassa, gacchāmi saraṇaṃ ahaṃ.

1227. Pāṇātipātā viramāmi khippaṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayāmi.
 Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
 Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.

Maṭṭhakuṇḍalīvimānaṃ navamaṃ.

10. Serīsakavimānavatthu

1228. * Suṇoṭha yakkhassa ca vāṇijāna ca,
 Samāgamo yattha tadā ahosi.
 Yathā kathaṃ itaritarena cāpi,
 Subhāsitaṃ tañca suṇātha sabbe.

1229. Yo so ahu rājā Pāyāsi nāma¹.
 Bhummaṇaṃ saḥabyagato yasassī.
 So modamānova sake vimāne,
 Amānuso mānuse ajjhabhāsīti.

1230. Vaṅke araññe amanussatṭhāne,
 Kantāre appodake appabhakkhe.
 Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
 Vaṅkaṃbhayā² natṭhamanā manussā.

1231. Nayidha phalā mūlamayā ca santi,
 Upādānaṃ natthi kuto'dha bhakkho.
 Aññatra paṃsūhi ca vālukāhi ca,
 Tathāhi uṇhāhi ca dāruṇāhi ca.

1232. Ujjaṅgalaṃ tattamivaṃ kapālaṃ,
 Anāyasaṃ paralokena tulyaṃ.
 Luddānamāvāsamidaṃ purāṇaṃ,
 Bhūmippadeso abhisattarūpo.

* Upari 193 piṭṭhepi.

1. Nāmo (Sī)

2. Dhaṅkaṃbhayā (Ka)

1233. Atha tumhe kena¹ vaṇṇena,
 Kimāsamānā imarū padesaṃ hi.
 Anupaviṭṭhā sahasā samecca,
 Lobhā bhayā atha vā sampamūḷhāti.
1234. Magadhesu Aṅgesu ca satthavāhā,
 Āropayitvā paṇiyaṃ puthuttaṃ.
 Te yāmase Sindhusovīrabhūmiṃ,
 Dhanatthikā uddayaṃ patthayānā.
1235. Divā pipāsaṃ 'nadhivāsayaṃtā,
 Yoggānukampaṇca samekkhamānā.
 Etena vegena āyāma sabbe²,
 Rattiṃ maggaṃ paṭipannā vikāle.
1236. Te duppayātā aparaddhamaggā,
 Andhākulā vippanaṭṭhā araṇṇe.
 Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
 Disaṃ na jānāma pamūḷhacittā.
1237. Idaṇca disvāna adiṭṭhapubbaṃ,
 Vimānaseṭṭhaṇca tavaṇca yakkha.
 Tatuttariṃ jīvitaṃsamānā,
 Disvā patītā sumanā udaggāti.
1238. Pāraṃ samuddassa imaṇca vaṇṇuṃ³,
 Vettācaram⁴ saṅkupathaṇca maggaṃ.
 Nadiyo pana pabbatānaṇca duggā,
 Puthuddisā gacchatha bhogaḥetu.
1239. Pakkhandiyāna vijitaṃ paresaṃ,
 Verajjake mānuse pekkhamānā.
 Yaṃ vo sutaṃ vā atha vāpi diṭṭhaṃ,
 Accherakaṃ taṃ vo suṇoma tātāti.

1. Kena nu (Syā, Ka)

2. Sabbe te (Ka)

3. Vanaṃ (Syā), vaṇṇaṃ (Ka)

4. Vettaṃ paraṃ (Syā), vettācaram (Ka)

1240. Itopi accherataraṃ kumāra,
Na no sutaraṃ vā atha vāpi diṭṭharaṃ.
Atītamānussakameva sabbaṃ,
Disvā na tappāma anomavaṇṇaṃ.
1241. Vehāyasaṃ pokkharaṇṇo savanti,
Pahūtamalyā¹ bahupuṇḍarīkā.
Dumā cime² niccaphalūpapannaṃ,
Atīva gandhā surabhiṃ pavāyanti.
1242. Veḷūriyathambhā satamussitāse,
Silāpavāḷassa ca āyataṃsā.
Masāragallā sahalohitaṅgā,
Thambhā ime jotirasāmayāse.
1243. Sahassathambhaṃ atulānubhāvaṃ,
Tesū'pari sādhumidaṃ vimānaṃ.
Ratanantaraṃ kañcanavedimissaṃ,
Tapanīyapaṭṭehi ca sādhuachannaṃ.
1244. Jambonaduttattamidaṃ sumatṭho,
Pāsādasopānaphalūpapanno.
Daḷho ca vaggu ca susaṅgato ca³,
Atīva nijjhānakhamo manuṇṇo.
1245. Ratanantarasmim̐ bahu-annapānaṃ,
Parivārito accharāsaṅgaṇena.
Muraja-ālambaratūriyaghuṭṭho,
Abhivanditosi thutivandanāya.
1246. So modasi nāriṅgaṇappabodhano,
Vimānapāsādavare manorame.
Acintiyo sabbaguṇūpapanno,
Rājā yathā Vessavaṇo naḷinya⁴.

1. Pahūtamalyā (Syā)

3. Vaggu sumukho susaṅgato (Sī)

2. Dumā ca te (Syā, Ka)

4. Naḷiṇṇaṃ (Ka)

1247. Devo nu āsi udavāsi yakkho,
 Udāhu Devindo manussabhūto.
 Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
 Ācikkha ko nāma tuvaṃsi yakkhoti.
1248. Serīsako¹ nāma ahamhi yakkho,
 Kantāriyo vaṇṇupathamhi gutto.
 Imaṃ padesaṃ abhipālayāmi,
 Vacanakaro Vessavaṇassa raññoti.
1249. Adhiccaladdhaṃ pariṇāmajāṃ te,
 Sayamkataṃ udāhu devehi dinnam.
 Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
 Kathaṃ tayā laddhamidaṃ manuññanti.
1250. Nādhiccaladdhaṃ na pariṇāmajāṃ me,
 Na sayamkataṃ na hi devehi dinnam.
 Sakehi kammehi apāpakehi,
 Puññehi me laddhamidaṃ manuññanti.
1251. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ,
 Kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
 Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
 Kathaṃ tayā laddhamidaṃ vimānanti.
1252. Mamaṃ Pāyāsīti ahu samaññā,
 Rajjaṃ yadā kārayiṃ Kosalānaṃ.
 Natthikadiṭṭhi kadariyo pāpadhammo,
 Ucchedavādī ca tadā ahosiṃ.
1253. Samaṇo ca kho āsi Kumārakassapo,
 Bahussuto cittakathī ulāro.
 So me tadā dhammakathaṃ abhāsi²,
 Diṭṭhivisūkāni vinodayī me.

1. Serissako (Sī, Syā)

2. Akāsi (Sī)

1254. Tāhaṃ tassa¹ dhammakathaṃ suṇitvā,
 Upāsakattaṃ paṭivedayissaṃ.
 Pāṇātipātā virato ahosiṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayissaṃ.
 Amajjapo no ca musā abhāṇiṃ,
 Sakena dārena ca ahosi tuṭṭho.
1255. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ,
 Tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
 Teheva kammehi apāpakehi,
 Puññehi me laddhamidaṃ vimānanti.
1256. Saccam kirāhaṃsu narā sapaññā,
 Anaññathā vacanaṃ paṇḍitānaṃ.
 “Yahiṃ yahiṃ gacchatī puññakammo,
 Tahiṃ tahiṃ modatī kāmakāmī.
1257. Yahiṃ yahiṃ sokapariddavo ca,
 Vadho ca bandho ca parikkilesa.
 Tahiṃ tahiṃ gacchatī pāpakammo,
 Na muccati duggatiyā kadācī”ti.
1258. Sammūḷharūpova jano ahosi,
 Asmiṃ muhutte kalalīkatova.
 Janassimassa tuyhañca kumāra,
 Appaccayo kena nu kho ahosīti.
1259. Ime ca Sirīsavanā² tātā,
 Dibbā³ gandhā surabhī⁴ sampavanti⁵.
 Te sampavāyanti imaṃ vimānaṃ,
 Divā ca ratto ca tamaṃ nihantvā.

1. Tāhaṃ (Ka)

2. Ime sirīsūpavanā ca (Sī), imepi sirīsavanā ca (I, Ka)

3. Dibbā ca (I, Ka)

4. Surabhiṃ (Sī, Ka)

5. Sampavāyanti (Ka)

1260. Imesañca kho vassasataccayena,
Sipāṭikā phalati ekamekā.
Mānussakaṃ vassasataṃ atītaṃ,
Yadagge kāyamhi idhūpapanno.
1261. Disvānaḥaṃ vassasatāni pañca,
Asmiṃ vimāne ṭhatvāna tātā.
Āyukkhayā puññakkhayā cavissaṃ,
Teneva sokena pamucchitosmīti¹.
1262. Kathaṃ nu soceyya tathāvidho so,
Laddhā vimānaṃ atulaṃ cirāya.
Ye cāpi kho ittaramupapannā,
Te nūna soceyyuṃ parittapuññāti.
1263. Anucchaviṃ ovadiyañca me taṃ,
Yaṃ maṃ tumhe peyyavācaṃ vadetha.
Tumhe ca kho tātā mayānuguttā,
Yenicchakaṃ tena paletha sotthinti.
1264. Gantvā mayaṃ Sindhusovīrabhūmiṃ,
Dhanatthikā uddayaṃ patthayānā.
Yathāpayogā paripuṇṇacāgā,
Kāhāma Serīsamahaṃ ulāranti.
1265. Mā ceva Serīsamahaṃ akattha,
Sabbañca vo bhavissati yaṃ vadetha.
Pāpāni kammāni vivajjayātha,
Dhammānuyogañca adhiṭṭhahātha.
1266. Upāsako atthi imamhi saṃghe,
Bahussuto sīlavatūpapanno.
Saddo ca cāgī ca supesalo ca,
Vicakkhaṇo santusito mutimā.

1. Samucchitosmīti (I, Ka)

1267. Sañjānamāno na musā bhaṇeyya,
 Parūpaghātāya na cetayeyya.
 Vebhūtikaṃ pesuṇaṃ no kareyya,
 Saṇhañca vācaṃ sakhilaṃ bhaṇeyya.
1268. Sagāravo sappatisso vinīto,
 Apāpako adhisīle visuddho.
 So mātaraṃ pitarañcāpi jantu,
 Dhammena poseti ariyavutti.
1269. Maññe so mātāpitūnaṃ kāraṇā,
 Bhogaṇi pariyesati na attahetu.
 Mātāpitūnañca yo¹ accayena,
 Nekkhammapoṇo carissati brahmacariyaṃ.
1270. Ujū avaṅko asaṭho amāyo,
 Na lesakappena ca vohareyya.
 So tādiso sukatakammakārī,
 Dhamme ṭhito kinti labhetha dukkhaṃ.
1271. Taṃ kāraṇā pātukatamhi attanā,
 Tasmā dhammaṃ passatha vāṇijāse.
 Aññaṭṭa teniha bhasmī² bhavetha,
 Andhākulā vippanaṭṭhā araṇṇe.
 Taṃ khippamānena lahuṃ parena,
 Sukho have sappurisena saṅgamoti.
1272. Kiṃ nāma so kiñca karoti kammaṃ,
 Kiṃ nāmadheyyaṃ kiṃ pana tassa gottam.
 Mayampi naṃ daṭṭhukāmamha yakkha,
 Yassānukampāya idhāgatosi.
 Lābhā hi tassa yassa tuvaṃ pihesīti.

1. So (?)

2. Bhasmi (Syā), bhasma (Ka)

1273. Yo kappako Sambhavanāmadheyyo,
 Upāsako kocchaphalūpajīvī.
 Jānātha naṃ tumhākaṃ pesiyo so,
 Mā kho naṃ hīlittha supesalo soti.
1274. Jānāmase yaṃ tvaṃ pavadesi¹ yakkha,
 Na kho naṃ jānāma sa edisoti.
 Mayampi naṃ pūjayissāma yakkha,
 Sutvāna tuyhaṃ vacanaṃ ulāranti.
1275. Ye keci imasmim̐ satthe manussā,
 Daharā mahantā athavāpi majjhimā.
 Sabbeva te ālambantu vimānaṃ,
 Passantu puññānaṃ phalaṃ kadariyāti.
1276. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
 Taṃ kappakaṃ tattha purakkhatvā².
 Sabbeva te ālambiṃsu vimānaṃ,
 Masakkasāraṃ viya Vāsavassa.
1277. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
 Upāsakattaṃ paṭivedayiṃsu.
 Pāṇātipātā viratā ahesuṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayiṃsu.
 Amajjapā no ca musā bhaṇiṃsu,
 Sakena dārena ca ahesuṃ tuṭṭhā.
1278. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
 Upāsakattaṃ paṭivedayitvā.
 Pakkāmi sattho anumodamāno,
 Yakkhiddhiyā anumato punappunaṃ.

1279. Gantvāna te Sindhusovīrabhūmiṃ,
 Dhanatthikā uddayaṃ¹ patthayānā,
 Yathāpayogā paripuṇṇalābhā.
 Paccāgamuṃ Pāṭaliputtamakkhataṃ.

1280. Gantvāna te saṅgharaṃ sotthivanto,
 Puttehi dārehi samaṅgibhūtā.
 Ānandī vittā² sumanā patītā,
 Akāṃsu Serīsamahaṃ ulāraṃ.
 Serīsakaṃ te pariveṇaṃ māpayiṃsu.

1281. Etādisā sappurisāna sevanā,
 Mahatthikā dhammaguṇāna sevanā.
 Ekassa atthāya upāsakassa,
 Sabbeva sattā sukhitā³ ahesunti.

Serīsakavimānaṃ dasamaṃ.

11. Sunikkhittavimānavatthu

1282. Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ vimānaṃ,
 Samantato dvādasa yojanāni.
 Kūṭāgārā sattasatā ulārā,
 Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1283. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
 Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṃ.
 Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
 Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

1284. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
 Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

1. Udaya (I, Ka)

2. Ānandacittā (Syā), ānandīcittā (Ka)

3. Sukhino (I, Ka)

1285. Pucchāmi taṃ deva mahānubhāva,
 Manussabhūto kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
1286. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
 Pañhaṃ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṃ phalaṃ.
1287. Dunnikkhittaṃ mālaṃ sunikkhipitvā,
 Patitṭhapetvā Sugatassa thūpe.
 Mahiddhiko camhi mahānubhāvo,
 Dibbehi kāmehi samaṅgibhūto.
1288. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
 Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.
1289. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
 Manussabhūto yamaṃ akāsiṃ.
 Tenamhi evaṃ jalitānubhāvo,
 Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.
- Sunikkhittavimānaṃ ekādasamaṃ.
 Sunikkhittavaggo sattamo.

Tassuddānaṃ

Dve daliddā vanavihārā, bhatako Gopālakaṇḍako.
 Anekavaṇṇamaṭṭhakaṇḍalī, Serīsako Sunikkhittaṃ.
 Purisānaṃ tatiyo vaggo pavuccatīti.
 Bhāṇavāraṃ catutthaṃ.

Vimānavatthupāli niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Petavatthupāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Uragavagga

1. Khettūpamapetavatthu

- Khettūpamā arahanto, dāyakā kassakūpamā.
Bijūpamaṃ deyyadhammaṃ, etto nibbattate phalaṃ.
- Etaṃ bijaṃ kasi khettaṃ, petānaṃ dāyakassa ca.
Taṃ petā paribhuñjanti, dātā puññaṃ vaḍḍhati.
- Idheva kusalaṃ katvā, pete ca paṭipūjīya.
Saggañca kamati¹ tthānaṃ, kammaṃ katvāna bhaddakanti.

Khettūpamapetavatthu paṭhamam.

2. Sūkaramukhapetavatthu

- Kāyo te sabbasovaṇṇo, sabbā obhāsate disā.
Mukhaṃ te sūkarasseva, kiṃ kammamakarī pure².
- Kāyena saññato āsīṃ, vācāyāsīmasaññato.
Tena me'tādiso vaṇṇo, yathā passasi Nārada.

1. Gamati (Ka)

2. Makarā pure (Ka)

6. Taṃ tyāhaṃ¹ Nārada brūmi, sāmaṃ diṭṭhamidaṃ tayā.
Mākāsi mukhasā pāpaṃ, mā kho sūkaramukho ahūti.

Sūkaramukhapetavatthu dutiyaṃ.

3. Pūtimukhapetavatthu

7. Dibbaṃ subhaṃ dhāresi vaṇṇadhātum,
Vehāyasaṃ tiṭṭhasi antalikkhe.
Mukhañca te kimayo pūtigandhaṃ,
Khādanti kiṃ kammamakāsi pubbe.
8. Samaṇo ahaṃ pāpo'tiduṭṭhavāco²,
Tapassirūpo mukhasā asaṇṇato.
Laddhā ca me tapasā vaṇṇadhātu,
Mukhañca me pesuṇiyena pūti.
9. Tayidaṃ tayā Nārada sāmaṃ diṭṭhaṃ,
Anukampakā ye kusalā vadeyyum.
Mā pesuṇaṃ mā ca musā abhāṇi,
Yakkho tuvaṃ hohisi kāmakāmīti.

Pūtimukhapetavatthu tatiyaṃ.

4. Piṭṭhadhītalikapetavatthu

10. Yaṃ kiñcārammaṇaṃ katvā, dajjā dānaṃ amaccharī.
Pubbapete ca ārabha, atha vā vatthudevata.
11. Cattāro ca mahārāje, lokapāle yasassine³.
Kuveraṃ Dhataratṭhañca, Virūpakkhaṃ Virūḷhakaṃ.
Te ceva pūjitā honti, dāyakā ca anipphalā.

1. Tāhaṃ (Ka)

2. Pāpo duṭṭhavāco (Sī), pāpo dukkhavāco (Syā, I)

3. Yasassino (Sī, Syā)

12. Na hi ruṇṇaṃ vā soko vā, yā caññā paridevanā.
Na taṃ petassa atthāya, evaṃ tiṭṭhanti ñātayo.
13. Ayañca kho dakkhiṇā dinnā, saṃghamhi suppatiṭṭhitā.
Dīgharattaṃ hitāya'ssa, ṭhānaso upakappaṭīti.

Piṭṭhadhītalikapetavatthu catuttham.

5. Tirokuṭṭapetavatthu

14. * Tirokuṭṭesu¹ tiṭṭhanti, sandhisinṅghāṭakesu ca.
Dvārabāhāsu tiṭṭhanti, āgantvāna sakaṃ gharaṃ.
15. Pahūte annapānamhi, khajjabhojje upaṭṭhite.
Na tesāṃ koci sarati, sattānaṃ kammaṃ paccayā.
16. Evaṃ dadanti ñātīnaṃ, ye honti anukampakā.
Suciṃ paṇītaṃ kālena, kappiyaṃ pānabhōjanaṃ.
Idaṃ vo ñātīnaṃ hotu, sukhitaṃ hontu ñātayo.
17. Te ca tattha samāgantvā, ñātipetā samāgatā.
Pahūte annapānamhi, sakkaccaṃ anumodare.
18. Ciraṃ jīvantu no ñātī, yesaṃ hetu labhāmase.
Amhākañca katā pūjā, dāyakā ca anipphalā.
19. Na hi tattha kasī atthi, gorakkhettha na vijjati.
Vaṇijjā tādisī natthi, hiraññena kayākayaṃ².
Ito dinnena yāpentī, petā kālagatā³ tahiṃ.
20. Unname udakaṃ vuṭṭhaṃ, yathā ninnaṃ pavattati.
Evamevaṃ ito dinnāṃ, petānaṃ upakappaṭīti.
21. Yathā vārivahā pūrā, paripūrenti sāgaraṃ.
Evamevaṃ ito dinnāṃ, petānaṃ upakappaṭīti.

* Khu 1. 8 piṭṭhe Khuddakapāṭhepi.

2. Kayākkayaṃ (Sī, Ka) kayokayaṃ (Khu 1. 8)

1. Tirokuṭṭesu (Sī, Syā, I)

3. Kālagatā (Sī, Syā, I)

22. Adāsi me akāsi me, ñāti mittā¹ sakhā ca me.
Petānaṃ dakkhiṇaṃ dajjā, pubbe katamanussaraṃ.
23. Na hi ruṇṇaṃ vā soko vā, yā caññā paridevanā.
Na taṃ petāna'matthāya, evaṃ tiṭṭhanti ñātayo.
24. Ayañca kho dakkhiṇā dinnā, saṃghamhi suppatitṭhitā.
Dīgharattaṃ hitāya'ssa, ṭhānaso upakappati.
25. So ñātidhammo ca ayaṃ nidassito,
Petāna pūjā ca katā uḷārā.
Balañca bhikkhūna'manuppadinnaṃ,
Tumhehi puññaṃ pasutaṃ anappakanti.

Tirokuṭṭapetavatthu pañcamaṃ.

6. Pañca puttakhādapetivatthu

26. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, duggandhā pūti vāyasi.
Makkhikāhi parikiṇṇā², kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
27. Ahaṃ bhaddante³ petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
28. Kālena pañca puttāni, sāyaṃ pañca punāpare.
Vijāyitvāna khādāmi, tepi nā honti me alaṃ.
29. Pariḍayhati dhūmāyati, khudāya⁴ hadayaṃ mama.
Pānīyaṃ na labhe pātuṃ, passa maṃ byasanaṃ gatanti.
30. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, puttamaṃsāni khādasīti.
31. Sapatī⁵ me gabbhinī āsi, tassā pāpaṃ acetayim.
Sāhaṃ paduṭṭhamanasā, akariṃ gabbhapātanaṃ.

1. Ñāti mitto (?)

2. Makkhikāparikiṇṇā ca (Sī)

3. Bhaddante (Ka)

4. Khuddāya (Ka)

5. Sapattī (Sī)

32. Tassā dvemāsiko gabbho, lohitaññeva pagghari.
Tadassā mātā kupitā, mayhaṃ ñātī samānayaī.
Sapathañca maṃ kāresi, paribhāsāpayī ca maṃ.
33. Sāhaṃ ghorañca sapaṭhaṃ, musāvādaṃ abhāsisāṃ.
“Puttamaṃsāni khādāmi, sace taṃ pakataṃ maya”.
34. Tassa kammaṣṣa vipākena¹, musāvādassa cūbhayaṃ.
Puttamaṃsāni khādāmi, pubbalohitamakkhitāti.

Pañcaputtakhādapetivatthu² chaṭṭhaṃ.

7. Sattaputtakhādapetivatthu

35. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, duggandhā pūti vāyasi.
Makkhikāhi parikīṇṇā, kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
36. Ahaṃ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
37. Kālena satta puttāni, sāyaṃ satta punāpare.
Vijāyitvāna khādāmi, tepi nā honti me alaṃ.
38. Pariḍayhati dhūmāyati, khudāya hadayaṃ mama.
Nibbutiṃ nādhigacchāmi, aggidaḍḍhāva ātapeti.
39. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, puttamaṃsāni khādasīti.
40. Ahū mayhaṃ duve puttā, ubho sampattayobbanā.
Sāhaṃ puttabalūpetā, sāmikaṃ atimaññisaṃ.
41. Tato me sāmiko kuddho, sapaṭiṃ mayhamānayaī.
Sā ca gabbhaṃ alabhittha, tassā pāpaṃ acetayaṃ.

1. Vipākaṃ (Syā, Ka)

2. Pañcaputtakhādapetavatthu (Sī, Syā, I) evamuparipi.

42. Sāhaṃ paduṭṭhamanasā, akariṃ gabbhapātanam.
Tassā temāsiko gabbho, pūtilohitako¹ pati.
43. Tadassā mātā kupitā, mayhaṃ ñātī samānaya.
Sapathañca maṃ kāresi, paribhāsāpayī ca maṃ.
44. Sāhaṃ ghorañca sapatham, musāvādaṃ abhāsisam.
“Puttamaṃsāni khādāmi, sace taṃ pakataṃ mayā”.
45. Tassa kammaṣṣa vipākena, musāvādassa cūbhayaṃ.
Puttamaṃsāni khādāmi, pubbalohitamakkhitāti.

Sattaputtakhādapetivatthu sattamaṃ.

8. Goṇapetavatthu

46. Kiṃ nu ummattarūpova, lāyitvā haritaṃ tiṇaṃ.
Khāda khādāti lapasi, gatasattaṃ jaraggavaṃ.
47. Na hi annena pānena, mato goṇo samuṭṭhahe.
Tvaṃsi bālo ca² dummedho, yathā ta’ññoṇa dummatīti.
48. Ime pādā idaṃ sīsaṃ, ayaṃ kāyo savāladhi.
Nettā tatheva tiṭṭhanti, ayaṃ goṇo samuṭṭhahe.
49. Nāyyakassa hatthapādā, kāyo sīsañca dissati.
Rudaṃ mattikathūpasmim, nanu tvaññeva dummatīti.
50. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghatasittaṃva pāvakaṃ.
Vārinā viya osiñcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daram.
51. Abbahī³ vata me sallam, sokaṃ hadayanissitaṃ.
Yo me sokaparetassa, pitusokaṃ apānudi.
52. Svāhaṃ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava.

1. Pubbalohitako (Ka)

2. Bālova (Ka)

3. Abbūḷham (bahūsu)

53. Evaṃ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Vinivattayanti sokamhā, Sujāto pitaraṃ yathāti.

Goṇapetavatthu aṭṭhamāṃ.

9. Mahāpesakārapetivatthu

54. Gūthañca muttaṃ ruhirañca pubbaṃ,
Paribhuñjati kissa ayaṃ vipāko.
Ayaṃ nu kiṃ kammamakāsi nārī,
Yā sabbadā lohitaḥpubbabhakkhā.
55. Navāni vatthāni subhāni ceva,
Mudūni suddhāni ca lomasāni.
Dinnāni' missā kitakā¹ bhavanti,
Ayaṃ nu kiṃ kammamakāsi nārīti.
56. Bhariyā mamesā ahū bhadante,
Adāyikā maccharinī kadariyā.
Sā maṃ dadantaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ,
Akkosati ca paribhāsati ca.
57. Gūthañca muttaṃ ruhirañca pubbaṃ,
Paribhuñja tvaṃ asuciṃ sabbakālaṃ.
Etaṃ te paralokasmiṃ hotu,
Vatthā ca te kitakasamā bhavantu.
Etādisaṃ duccharitaṃ caritvā,
Idhāgatā cirarattāya khādatīti.

Mahāpesakārapetivatthu navamaṃ.

10. Khallāṭiyapetivatthu

58. Kā nu antovimānasmim, tiṭṭhantī nū'panikkhami.
Upanikkhamassu bhadde, passāma taṃ bahiṭṭhitanti.

59. Aṭṭiyāmi harāyāmi, naggā nikkhamitum bahi.
Keseha'mhi paṭicchannā, puññaṃ me appakaṃ katanti.
60. Handu'ttarīyaṃ dadāmi te, idaṃ dussaṃ nivāsaya.
Idaṃ dussaṃ nivāsetvā, ehi nikkhama sobhane.
Upanikkhamassu bhadde, passāma taṃ bahiṭṭhanti.
61. Hatthena hatthe te dinnam, na mayhaṃ upakappati.
Ese'tthupāsako saddho, Sammāsambuddhasāvako.
62. Etaṃ acchādayitvāna, mama dakkhiṇamādisa.
Tathāhaṃ¹ sukhitaṃ hessaṃ, sabbakāmasamiddhinīti.
63. Tañca te nhāpayitvāna, vilimpetvāna vāṇijā.
Vattheha'cchādayitvāna, tassā dakkhiṇamādisuṃ.
64. Samanantarānuddiṭṭhe², vipāko udapajjatha³.
Bhojanacchādanapānīyaṃ⁴, dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
65. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārini.
Hasanti vimānā nikkhami, dakkhiṇāya idaṃ phalanti.
66. Sucittarūpaṃ ruciraṃ, vimānaṃ te pabhāsati.
Devate pucchitā'cikkha, kissa kammassidaṃ phalanti.
67. Bhikkhuno caramānassa, doṇinimajjanaṃ ahaṃ.
Adāsīm ujubhūtaṃ, vippasannena cetasaṃ.
68. Tassa kammaṃ kusalassa, vipākaṃ dīghamantaram.
Anubhomi vimānasmim, tañca dāni parittakam.
69. Uddham catūhi māsehi, kālakiriya⁵ bhavissati.
Ekantakaṭukaṃ ghoram, nirayaṃ papatissaham.
70. * Catukkaṇṇam catudvāram, vibhattam bhāgasam mitam.
Ayopākārapariyantam, ayasā paṭikujjitam.

1. Athāhaṃ (Sī)

3. Upapajjatha (Sī, Syā)

5. Kālamkiriya (Ka)

2. Samanantarā anuddiṭṭhe (Syā, Ka)

4. Bhojanacchādanam pānīyam (Syā, Ka)

* Ma 3. 205, 222; Am 1. 140; Upari 152, 204 piṭṭhesupi.

71. Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṃ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
72. Tatthāhaṃ dīghamaddhānaṃ, dukkhaṃ vedissa vedanaṃ.
Phalaṇca pāpakammaṃ, tasmā socāmaṃ bhusanti.

Khallāṭiyapetivatthu dasamaṃ.

11. Nāgapetavatthu

73. Puratova¹ setena paleti hatthinā,
Majjhe pana assatarīrathena.
Pacchā ca kaññā sivikāya nīyati,
Obhāsanti² dasa sabbaso³ disā.
74. Tumhe pana muggarahatthapāṇino,
Rudamukhā chinnapabhinnagattā.
Manussabhūtā kimakattha pāpaṃ,
Yenaññamaññassa pivātha lohitanti.
75. Puratova yo gacchati kuñjarena,
Setena nāgena catukkamena.
Amhāka putto ahu jeṭṭhako so³,
Dānāni datvāna sukhī pamodati.
76. Yo so majjhe assatarīrathena,
Catubbhi yuttena suvaggitena.
Amhāka putto ahu majjhimo so,
Amaccharī dānavatī virocanti.
77. Yā sā ca pacchā sivikāya nīyati,
Nārī sapaññā migamandalocanā.
Amhāka dhītā ahu sā kaniṭṭhikā,
Bhāgaḍḍhabhāgena sukhī pamodati.

1. Purato ca (Syā)

2. Sabbato (Ka)

3. Sova jeṭṭho (Ka)

78. Ete ca dānāni adaṃsu pubbe,
 Pasannacittā samaṇabrāhmaṇānaṃ.
 Mayaṃ pana maccharino ahumha,
 Paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ.
 Ete ca datvā paricārayanti,
 Mayañca sussāma naḷova chinnoti¹.
79. Kiṃ tumhākaṃ bhojanaṃ kiṃ sayānaṃ,
 Kathaṇca yāpetha supāpadhammino.
 Pahūtabhogesu anappakesu,
 Sukhaṃ virādhāya² dukkha'jja pattāti.
80. Aññaṃaṇñaṃ vadhitvāna, pivāma pubbalohitaṃ.
 Bahuṃ pitvā na dhātā homa, nacchādimhase³ mayaṃ.
81. Icceva maccā paridevayanti,
 Adāyakā pecca⁴ Yamassa ṭhāyino.
 Ye te vidicca⁵ adhigamma bhoge,
 Na bhuñjare nāpi karonti puññaṃ.
82. Te Khuppiṇāsupagatā parattha,
 Pacchā⁶ ciraṃ jhāyare dayhamānā.
 Kammāni katvāna dukhudrāṇi,
 Anubhonti dukkhaṃ kaṭukapphalāni.
83. Ittaraṃ hi dhanāṃ dhaññaṃ, ittaraṃ idha jīvitāṃ.
 Ittaraṃ ittarato ñatvā, dīpaṃ kayirātha paṇḍito.
84. Ye te evaṃ pajānanti, narā dhammassa kovidā.
 Te dāne nappamajjanti, sutvā arahataṃ vacoti.

Nāgapetavatthu ekādasamaṃ.

1. Khittoti (Sī)

4. Maccharino (Ka)

2. Virāgāya (Syā, Ka)

5. Veditvā (Sī)

3. Naruccādimhase (Ka)

6. Petā (Sī)

12. Uravapetavattu

85. Uravova tacam̃ jīṇam̃, hitvā gacchati sam̃ tanum̃.
Evam̃ sarīre nibbhoge, pete kālaṅkate sati.
86. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnam̃ paridevitam̃.
Tasmā etam̃ na rodāmi, gato so tassa yā gati.
87. Anabbhito¹ tato āgā, nānuññāto ito gato.
Yathā'gato tathā gato, tattha kā² paridevanā.
88. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnam̃ paridevitam̃.
Tasmā etam̃ na rodāmi, gato so tassa yā gati.
89. Sace rode kisā assam̃, tattha me kiṁ phalam̃ siyā.
Ñātimittasuhajjānam̃, bhiyyo no aratī siyā.
90. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnam̃ paridevitam̃.
Tasmā etam̃ na rodāmi, gato so tassa yā gati.
91. Yathāpi dārako candam̃, gacchantamanurodati.
Evam̃ sampadamevetam̃, yo petamanusocati.
92. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnam̃ paridevitam̃.
Tasmā etam̃ na rodāmi, gato so tassa yā gati.
93. Yathāpi brahme udakumbho, bhinno appaṭisandhiyo.
Evam̃ sampadamevetam̃, yo petamanusocati.
94. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnam̃ paridevitam̃.
Tasmā etam̃ na rodāmi, gato so tassa yā gatīti.
- Uravapetavattu dvādasamam̃.

Uravavaggo paṭhamo.**Tassuddānam̃**

Khetam̃ ca Sūkaram̃ Pūti, Piṭṭham̃ cāpi Tirokuṭṭam̃.
Pañcāpi Sattaputtañca, Goṇam̃ Pesakārakañca.
Tathā Khallāṭiyam̃ Nāgam̃, dvādasam̃ Uravāñcevāti.

2. Ubbarivagga

1. Saṃsāramocakapetivatthu

95. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike¹ kisike, kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
96. Ahaṃ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.
97. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.
98. Anukampakā mayhaṃ nāhesuṃ bhante,
Pitā ca mātā athavāpi ñātakā.
Ye maṃ niyojeyyūṃ “dadāhi dānaṃ,
Pasannacittā samaṇabrāhmaṇānaṃ”.
99. Ito ahaṃ vassasatāni pañca,
Yaṃ evarūpā vicarāmi naggā.
Khudāya taṇhāya ca khajjamānā,
Pāpassa kammaṣa phalaṃ mamedāṃ.
100. Vandāmi taṃ ayya pasannacittā,
Anukampa maṃ vīra mahānubhāva.
Datvā ca me ādisa yaṃ hi kiñci,
Mocchi maṃ duggatīyā bhadanteti.
101. Sādhūti so paṭissutvā, Sāriputto ’nukampako.
Bhikkhūnaṃ ālopaṃ datvā, paṇimattañca coḷakaṃ.
Thālakassa ca pānīyaṃ, tassā dakkhiṇamādisi.
102. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṃ, dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.

103. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārīnī.
Vicittavatthābharaṇā, Sāriputtaṃ upasaṅkami.
104. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
105. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
106. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
107. Uppaṇḍukim kisaṃ chātaṃ, naggam sampatitacchaviṃ¹.
Muni kāruṇiko loke, taṃ maṃ addakkhi duggataṃ.
108. Bhikkhūnaṃ ālopaṃ datvā, pāṇimattañca coḷakaṃ.
Thālakassa ca pāṇīyaṃ, mama dakkhiṇamādisi.
109. Ālopassa phalaṃ passa, bhattaṃ vassasataṃ dasa.
Bhuñjāmi kāmakāminī, anekarasabyañjanaṃ.
110. Pāṇimattassa coḷassa, vipākaṃ passa yādisaṃ.
Yāvatā Nandarājassa, vijitasmiṃ paṭicchadā.
111. Tato bahutarā bhante, vatthāna'cchādanāni me.
Koseyyakambalīyāni, khomakappāsikāni ca.
112. Vipulā ca mahagghā ca, tepā'kāse'valambare.
Sāhaṃ taṃ paridahāmi, yaṃ yaṃ hi manaso piyaṃ.
113. Thālakassa ca pāṇīyaṃ, vipākaṃ passa yādisaṃ.
Gambhīrā caturassā ca, pokkharaṇṇo sunimmitā.
114. Setodakā suppatitthā, sītā appaṭigandhiyā.
Padumuppalasañchannā, vārikiñjakkhapūrītā.

1. Āpatitacchaviṃ (Sī)

115. Sāhaṃ ramāmi kīḷāmi, modāmi akutobhayā.
Muniṃ kārūṇikaṃ loke, bhante vanditumāgatāti.

Saṃsāramocakapetivatthu paṭhamam.

2. Sāriputtattheramātupetivatthu

116. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthata.
Upphāsulike kisike, kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasi.
117. Ahaṃ te sakiyā mātā, pubbe aññāsu jātisu.
Upaṇṇā pettivisayaṃ, Khuppiṇāsasamappitā.
118. Chaḍḍitaṃ khipitaṃ kheḷaṃ, siṅghāṇikaṃ silesumaṃ.
Vasaṇca ḍaḍḍhamānānaṃ, vijātānaṃca lohitaṃ.
119. Vaṇikānaṃca yaṃ ghāna-sīsacchinnāna lohitaṃ.
Khudāparetā bhuñjāmi, itthipurisanissitaṃ.
120. Pubbalohitaṃ bhakkhāmi¹, pasūnaṃ mānusaṇa ca.
Aleṇā anagārā ca, nīlamaṇcaparāyaṇā.
121. Dehi puttaka me dānaṃ, datvā anvādisāhi me.
Appeva nāma mucceyyaṃ, pubbalohitabhojanāti.
122. Mātuyā vacanaṃ sutvā, Upatissanukampako.
Āmantayi Moggallānaṃ, Anuruddhaṇca Kappinaṃ.
123. Catasso kuṭiyo katvā, saṃghe cātuddise adā.
Kuṭiyo annapānaṇca, mātu dakkhiṇamādisi.
124. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanaṃ pāṇiyaṃ vatthaṃ, dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
125. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārini.
Vicittavatthābharaṇā, Kolitaṃ upasaṅkami.

1. Pubbalohitabhakkhāsmi (Sī)

126. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
127. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
128. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
129. Sāriputtassāhaṃ mātā, pubbe aññāsu jātisu.
Upapannā pettivisayaṃ Khuppipāsasamappitā.
130. Chaḍḍitaṃ khipitaṃ kheḷaṃ, siṅghāṇikaṃ silesumaṃ.
Vasaṇca ḍayhamānānaṃ, vijātānaṃca lohitaṃ.
131. Vaṇikānaṃca yaṃ ghāna-sīsacchinnāna lohitaṃ.
Khudāparetā bhuñjāmi, itthipurisanissitaṃ.
132. Pubbalohitaṃ bhakkhissaṃ, pasūnaṃ mānusāna ca.
Aleṇā anagārā ca, nīlamaṇcaparāyaṇā.
133. Sāriputtassa dānena, modāmi akutobhayā.
Muniṃ kāruṇikaṃ loke, bhante vanditumāgatāti.

Sāriputtattherassa mātupetivatthu dutiyaṃ.

3. Mattāpetivatthu

134. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike kisike, kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
135. Ahaṃ Mattā tuvaṃ Tissā, sapattī te pure ahuṃ.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.
136. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.

137. Caṇḍī ca pharusā cāsīm, issukī maccharī saṭhā¹.
Tāhaṃ duruttaṃ vatvāna, petalokaṃ ito gatāti.
138. Sabbam² ahampi jānāmi, yathā tvaṃ caṇḍikā ahu.
Aññañca kho taṃ pucchāmi, kenāsi paṃsukunthitāti.
139. Sīsarnhātā tuvaṃ āsi, sucivatthā alaṅkatā.
Ahañca kho³ adhimattaṃ, samalaṅkatatarā tayā.
140. Tassā me pekkhamānāya, sāmikena samantayī.
Tato me issā vipulā, kodho me samajāyatha.
141. Tato paṃsum gahetvāna, paṃsunā taṃ hi okirim⁴.
Tassa kammavipākena, tenamhi paṃsukunthitāti.
142. Sabbaṃ ahampi jānāmi, paṃsunā maṃ tvamokiri.
Aññañca kho taṃ pucchāmi, kena khajjasi kacchuyāti.
143. Bhasajjahārī ubhaya, vanantaṃ agamimhase.
Tvañca bhesajjamāhari, ahañca kapikacchuno.
144. Tassā tyā'jānamānāya, seyyaṃ tyāhaṃ samokirim.
Tassa kammavipākena, tena khajjāmi kacchuyāti.
145. Sabbaṃ ahampi jānāmi, seyyaṃ me tvaṃ samokiri.
Aññañca kho taṃ pucchāmi, kenāsi naggiyā tuvanti.
146. Sahāyānaṃ samayo āsi, ñātīnaṃ samitī ahu.
Tvañca āmantitā āsi, sasāminī no ca kho ahaṃ.
147. Tassā tyā'jānamānāya, dussaṃ tyāhaṃ apānudim.
Tassa kammavipākena, tenamhi naggiyā ahanti.
148. Sabbaṃ ahampi jānāmi, dussaṃ me tvaṃ apānudi.
Aññañca kho taṃ pucchāmi, kenāsi gūthagandhinīti.

1. Saṭhī (Sī) 2. Saccam (Ka) 3. Kho taṃ (Sī, Ka) 4. Taṃ vikīrihaṃ (Syā, Ka)

149. Tava gandhañca mālañca, paccagghañca vilepanaṃ.
Gūthakūpe atāresim¹, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
Tassa kammavipākena, tenamhi gūthagandhinīti.
150. Sabbaṃ ahampi jānāmi, taṃ pāpaṃ pakataṃ tayā.
Aññañca kho taṃ pucchāmi, kenāsi duggatā tuvanti.
151. Ubhinnaṃ samakaṃ āsi, yaṃ gehe vijjate dhanam.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākāsimattano.
Tassa kammavipākena, tenamhi duggatā ahaṃ.
152. Tade'va maṃ tvaṃ avaca, pāpakammaṃ nisevasi.
Na hi pāpehi kammehi, sulabhā hoti suggatīti.
153. Vāmato maṃ tvaṃ paccesi, athopi maṃ usūyasi.
Passa pāpānaṃ kammānaṃ, vipāko hoti yādiso.
154. Te gharā tā ca dāsiyo², tānevābharaṇāni'me.
Te aññe paricārenti, na bhogā honti sassatā.
155. Idāni bhūtassa pitā, āpaṇā gehamehiti.
Appeva te dade kiñci, mā su tāva ito agāti.
156. Naggā dubbaṇṇarūpāmi, kisā dhamanisanthata.
Kopīnametaṃ itthīnaṃ, mā maṃ bhūtapitā'ddasāti.
157. Handa kiṃ vā tyāhaṃ³ dammi, kiṃ vā te'dha⁴ karomahaṃ.
Yena tvaṃ sukhitā assa, sabbakāmasamiddhinīti.
158. Cattāro bhikkhū saṃghato, cattāro pana puggale.
Aṭṭha bhikkhū bhojayitvā, mama dakkhiṇamādisa.
Tadāhaṃ sukhitā hessaṃ, sabbakāmasamiddhinīti.
159. Sādhūti sā paṭissutvā, bhojayitvāṭṭha bhikkhavo.
Vattheha'cchādayitvāna, tassā dakkhiṇamādisi.

1. Adhāresim (Ka)

2. Te gharadāsiyo āsurā (Sī, Syā), te ghare dāsiyo ceva (Ka) Upari 412 gāthāya saṃsandetabbaṃ.

3. Kiṃ tyāhaṃ (Sī, Syā), kiṃ vatāhaṃ (Ka)

4. Kiṃ vā ca te (Sī, Syā), kiṃ vidha te (Ka)

160. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṃ, dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
161. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārini.
Vicittavatthābharaṇā, sapattiṃ upasaṅkami.
162. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
163. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.
164. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
165. Ahaṃ Mattā tuvaṃ Tissā, sapattī te pure ahuṃ.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
166. Tava dinnena dānena, modāmi akutobhayā.
Ciraṃ jīvāhi bhagini, saha sabbehi ñātibhi.
Asokaṃ virajaṃ ṭhānaṃ, āvāsaṃ Vasavattinaṃ.
167. Idha dhammaṃ caritvāna, dānaṃ datvāna sobhane.
Vineyya maccheramalaṃ samūlaṃ, aninditā saggamupehi ṭhānanti.

Mattāpetivatthu tatiyaṃ.

4. Nandāpetivatthu

168. Kālī dubbaṇṇarūpāsi, pharusā bhīrudassanā.
Piṅgalāsi, kaḷārāsi, na taṃ maññāmi mānusinti.
169. Ahaṃ Nandā Nandisena, bhariyā te pure ahuṃ.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.

170. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.
171. Caṇḍī ca pharusā cāsim¹, tayi cāpi agāravā.
Tāhaṃ duruttaṃ vatvāna, petalokaṃ ito gatāti.
172. Handu'ttarīyaṃ dadāmi te, imaṃ² dussaṃ nivāsaya.
Imaṃ² dussaṃ nivāsetvā, ehi nessāmi taṃ gharaṃ.
173. Vatthañca annapānañca, lacchasi tvaṃ gharaṃ gatā.
Putte ca te passissasi, suṇisāyo ca dakkhasīti.
174. Hatthena hatthe te dinnam, na mayhaṃ upakappati.
Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.
175. Tappehi annapānena, mama dakkhiṇamādisa.
Tadāhaṃ sukhitaṃ hessaṃ, sabbakāmasamiddhinīti.
176. Sādhūti so paṭissutvā, dānaṃ vipulamākiri.
Annaṃ pānaṃ khādaniyaṃ, vatthasenāsanāni ca.
Chattaṃ gandhañca mālañca, vividhā ca upāhanā.
177. Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Tappetvā annapānena, tassā dakkhiṇamādisi.
178. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṃ, dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
179. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārini.
Vicittavatthābharaṇā, sāmikaṃ upasaṅkami.
180. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṃ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.
181. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

1. Caṇḍī pharusavācā ca (Sī)

2. Idaṃ (Sī, Tṭha)

182. Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve,
 Manussabhūtā kimakāsi puññaṃ.
 Kenāsi evaṃ jalitānubhāvā,
 Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.
183. Ahaṃ Nandā Nandisena, bhariyā te pure ahuṃ.
 Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
184. Tava dinnena dānena, modāmi akutobhayā.
 Ciraṃ jīva gahapati, saha sabbehi ñātibhi.
 Asokaṃ virajaṃ khemaṃ, āvāsaṃ Vasavattinaṃ.
185. Idha dhammaṃ caritvāna, dānaṃ datvā gahapati.
 Vineyya maccheramalaṃ samūlaṃ, anindito saggamupehi ṭhānanti.

Nandāpetivatthu catutthaṃ.

5. Maṭṭhakuṇḍalīpetavatthu

186. * Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī,
 Māladhārī haricandanussado.
 Bāhā paggayha kandasi.
 Vanamajjhe kiṃdukkhito tuvanti.
187. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
 Uppanno rathapañjaro mama.
 Tassa cakkayugaṃ na vindāmi,
 Tena dukkhena jahāmi jīvīti.
188. Sovaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ,
 Lohitakamayaṃ¹ atha rūpiyamayaṃ.
 Ācikkha me bhaddamāṇava,
 Cakkayugaṃ paṭipādayāmi teti.

* Heṭṭhā 113 piṭṭhepi.

1. Lohitaṅgamayaṃ (Syā), lohitaṅkamayaṃ (Sī), lohamayaṃ (katthaci)

189. So māṇavo tassa pāvadi,
Candasūriyā ubhayettha dissare.
Sovaṇṇamayo ratho mama,
Tena cakkayugena sobhatīti.
190. Bālo kho tvaṃ asi māṇava,
Yo tvaṃ patthayase apatthiyaṃ.
Maññāmi tuvaṃ marissasi,
Na hi tvaṃ lacchasi candasūriyeti.
191. Gamanāgamanampi dissati,
Vaṇṇadhātu ubhayattha vīthiyā.
Peto kālakato na dissati,
Ko nidha kandataṃ bālyataroti.
192. Saccaṃ kho vadesi māṇava,
Ahameva kandataṃ bālyataro.
Candaṃ viya dārako rudam,
Petaṃ kālakatābhipatthayinti.
193. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghasattaṃva pāvakaṃ.
Vārinā viya osiṇcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daram.
194. Abbaḥī¹ vata me sallaṃ, sokaṃ hadayanissitaṃ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṃ apānudi.
195. Svāhaṃ abbūlhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.
196. Devatā nusi gandhabbo, adu Sakko Purindado.
Ko vā tvaṃ kassa vā putto, kathaṃ jānemu taṃ mayanti.
197. Yaṇca kandasi yaṇca rodasi,
Puttaṃ ālāhane sayam dahitvā.
Svāhaṃ kusalaṃ karitvā kammaṃ,
Tidasānaṃ sahaḃyataṃ gatoti.

1. Abbūlham (Syā, Ka)

198. Appaṃ vā bahuṃ vā nāddasāma,
Dānaṃ dadantassa sake agāre.
Uposathakammaṃ vā tādisaṃ,
Kena kammena gatosi devalokanti.
199. Ābādhikohaṃ dukkhito gilāno,
Āturarūpomhi sake nivesane.
Buddhaṃ vigatarajaṃ vitiṇṇakaṅkhaṃ,
Addakkhiṃ Sugataṃ anomapaññaṃ.
200. Svāhaṃ muditamano pasannacitto,
Añjaliṃ akariṃ Tathāgatassa.
Tāhaṃ kusalaṃ karitvāna kammaṃ,
Tidasānaṃ saḥabyataṃ gatoti.
201. Acchariyaṃ vata abbhutaṃ vata,
Añjalikammassa ayamīdiso vipāko.
Ahampi muditamano pasannacitto,
Ajjeva Buddhaṃ saraṇaṃ vajāmīti.
202. Ajjeva Buddhaṃ saraṇaṃ vajāhi,
Dhammañca saṃghaṇca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.
203. Pāṇātipātā viramassu khippaṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā bhaṇāhi,
Sakena dārena ca hoti tuṭṭhoti.
204. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṃ vacanaṃ, tvaṃsi ācariyo mamāti.
205. Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammañcāpi anuttaraṃ.
Saṃghaṇca naradevassa, gacchāmi saraṇaṃ ahaṃ.

206. Pāṇātipātā viramāmi khippam,
 Loke adinnam parivajjayāmi.
 Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
 Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.

Maṭṭhakuṇḍalīpetavatthu pañcamam.

6. Kaṇhapetavatthu

207. Uṭṭhehi Kaṇha kiṁ sesi, ko attho supanena te.
 Yo ca tuyham sako bhātā, hadayaṁ cakkhu ca¹ dakkhiṇam.
 Tassa vātā balīyanti, sasaṁ jappati² Kesavāti.
208. Tassa taṁ vacanam sutvā, Rohiṇeyyassa Kesavo.
 Taramānarūpo vuṭṭhāsi, bhātusokena aṭṭito.
209. Kiṁ nu ummattarūpova, kevalam Dvārakam imam.
 “Saso saso”ti lapasi, kīdisam sasamicchasi.
210. Sovaṇṇamayaṁ maṇimayaṁ, lohamayaṁ atha rūpiyamayaṁ.
 Saṅkhasilāpavālamayaṁ, kārayissāmi te sasaṁ.
211. Santi aññepi sasakā, araññavanagocarā.
 Tepi te ānayissāmi, kīdisam sasamicchasīti.
212. Nāha’mete sase icche, ye sasā pathavissitā.
 Candato sasamicchāmi, taṁ me ohara Kesavāti.
213. So nūna madhuraṁ ñāti, jīvitam vijahissasi.
 Apatthiyam patthayasi, candato sasamicchasīti.
214. Evaṁ ce Kaṇha jānāsi, yathaññamanusāsasi.
 Kasmā pure mataṁ puttam, ajjāpi manusocasi.
215. Na yaṁ labbhā manussena, amanussena vā pana.
 Jāto me mā mari putto, kuto labbhā alabbhiyam.

1. Cakkhumiva (Ṭṭha)

2. Ghaṭo jappati (Ka)

216. Na mantā mūlabhesajjā, osadhehi dhanena vā.
Sakkā ānayitum Kaṇha, yaṃ petamanusocasi.
217. Mahaddhanā mahābhogā, raṭṭhavantopi khattiyā.
Pahūtadhanadhaññāse, tepi no¹ ajarāmarā.
218. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Ete caññe ca jātiyā, tepi no ajarāmarā.
219. Ye mantāṃ parivattenti, chaḷaṅgaṃ brahmacintitaṃ.
Ete caññe ca vijjāya, tepi no ajarāmarā.
220. Isayo vāpi² ye santā, saññatattā tapassino.
Sarīraṃ tepi kālena, vijahanti tapassino.
221. Bhāvitattā arahanto, katakiccā anāsavā.
Nikkhipanti imaṃ dehaṃ, puññapāpaparikkhayāti.
222. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghasattaṃva pāvakaṃ.
Vārinā viya osiñcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daram.
223. Abbaḥi vata me sallaṃ, sokaṃ hadayanissitaṃ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṃ apānudi.
224. Svāhaṃ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna bhātika³.
225. Evaṃ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Nivattayanti sokamhā, Ghaṭo jeṭṭhaṃva bhātaraṃ.
226. Yassa etādisā honti, amaccā paricārakā.
Subhāsitena anventi, Ghaṭo jeṭṭhaṃva bhātaraṃ.

Kaṇhapetavatthu chaṭṭhaṃ.

1. Natthettha pāṭhabhedo.

2. Isayo cāpi (Vimāna 88)

3. Bhāsitaṃ (Syā)

7. Dhanapālaṣeṭṭhipetavatthu

227. Naggo dubbaṇṇarūposi, kiso dhamanisanthato.
Upphāsuliko kisiko, ko nu tvamasi mārisa.
228. Ahaṃ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gato.
229. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gato.
230. Nagaraṃ atthi Paṇṇānaṃ¹, Erakacchanti vissutaṃ,
Tattha seṭṭhi pure āsiṃ, Dhanapālotaṃ maṃ vidū.
231. Asīti sakaṭavāhānaṃ, hiraññaṃ ahoṣi me.
Pahūtaṃ me jātarūpaṃ, muttā veḷuriyā bahū.
232. Tāva mahaddhanassāpi, na me dātuṃ piyaṃ ahu.
Pidahitvā dvāraṃ bhuñjiṃ², mā maṃ yācanaḱ’ddasaṃ.
233. Assaddho maccharī cāsiṃ, kadariyo paribhāsako.
Dadantānaṃ karontānaṃ, vārayissaṃ bahū jane³.
234. Vipāko natthi dānassa, saṃyamassa kuto phalaṃ.
Pokkharaññodapānāni, ārāmāni ca ropite.
Papāyo ca vināsesiṃ, dugge saṅkamanāni ca.
235. Svāhaṃ akatakalyāṇo, katapāpo tato cuto.
Upapanno pettivisayaṃ, Khuppiṭāsasamappito.
236. Pañcapaṇṇāsavassāni, yato kālaṅkato ahaṃ.
Nābhijānāmi bhuttaṃ vā, pītaṃ vā pana pāniyaṃ.
237. Yo saṃyamo so vināso,
Yo vināso so saṃyamo.
Petā hi kira jānanti, yo saṃyamo so vināso.

1. Dasannānaṃ (Sī, Syā, I)

2. Bhuñjāmi (Sī, Syā)

3. Bahuḷjanaṃ (Sī, Syā)

238. Ahaṃ pure saṃyamissaṃ, nāḍāsīm bahuke dhane.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākāsimattano.
Svāhaṃ pacchānutappāmi, attakammaphalūpago.
239. * Uddhaṃ catūhi māsehi, kālaṃkiriya bhavissati.
Ekantakaṭukaṃ ghoraṃ, nirayaṃ papatissahaṃ.
240. * Catukkaṇṇaṃ catudvāraṃ, vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ.
Ayopākārapariyantaṃ, ayasā paṭikujjitaṃ.
241. * Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṃ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
242. * Tatthāhaṃ dīghamaddhānaṃ, dukkhaṃ vedissa vedanaṃ.
Phalaṃ pāpassa kammaṃ, tasmā socāmahaṃ bhusaṃ.
243. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo, yāvantettha samāgatā.
Mākattha pāpakaṃ kammaṃ, āvi vā yadi vā raho.
244. Sace taṃ pāpakaṃ kammaṃ, karissatha karoṭṭha vā.
Na vo dukkhā pamutyatthi¹, uppaccāpi² palāyataṃ.
245. Matteyyā hotha petteyyā, kule jeṭṭhāpacāyikā.
Sāmañña hotha brahmañña, evaṃ saggaṃ gamissathāti.

Dhanapālaseṭṭhipetavatthu sattamaṃ.

8. Cūlaseṭṭhipetavatthu

246. Naggo kiso pabbajitosi bhante,
Rattim kuhiṃ gacchasi kissa hetu.
Ācikkha me taṃ api sakkuṇemu,
Sabbena vittaṃ paṭipādaye tuvaṃti.

* Heṭṭhā 134 piṭṭhepi.

2. Upeccāpi (Syā, Ka)

1. Pamuttatthi (sabbattha) Khu 1. 137 piṭṭhe passitabbaṃ.

247. Bārāṇasī nagaraṃ dūraghuṭṭhaṃ,
Tatthāhaṃ gahapati aḍḍhako ahu dīno.
Adātā gedhitamano āmisasmim,
Dussilyena Yamavisayamhi patto.
248. So sūcikāya kilamito tehi,
Teneva ñātīsu yāmi āmisakiñcikkhahetu.
Adānasīlā na ca saddahanti,
“Dānaphalaṃ hoti paramhi loke”.
249. Dhītā ca mayhaṃ lapate abhikkhaṇaṃ,
Dassāmi dānaṃ pitūnaṃ pitāmahanāṃ.
Tamupakkhaṭaṃ parivisayanti brāhmaṇā¹,
Yāmi ahaṃ Andhakavindaṃ bhottunti.
250. Tamavoca rājā “anubhaviyāna tampi,
Eyyāsi khippaṃ ahamapi kassaṃ pūjaṃ.
Ācikkha me taṃ yadi atthi hetu,
Saddhāyitaṃ hetuvaco suṇomā”ti.
251. Tathāti vatvā agamāsi tattha,
Bhuñjimsu bhattaṃ na ca dakkhiṇārahā.
Paccāgami Rājagahaṃ punāparaṃ,
Pāturahosi purato janādhipassa.
252. Disvāna petaṃ punadeva āgataṃ,
Rājā avoca “ahamapi kiṃ dadāmi.
Ācikkha me taṃ yadi atthi hetu,
Yena tuvaṃ cirataraṃ pīṇito siyā”ti.
253. Buddhañca saṃghaṃ parivisiyāna rāja,
Annena pānena ca cīvarena.
Taṃ dakkhiṇaṃ ādisa me hitāya,
Evaṃ ahaṃ cirataraṃ pīṇito siyāti.

1. Brāhmaṇe (Sī)

254. Tato ca rājā nipatitvā tāvade¹,
 Dānaṃ sahatthā atulaṃ daditvā² saṅghe.
 Ārocesi pakataṃ³ Tathāgatassa,
 Tassa ca petassa dakkhiṇaṃ ādisittha.

255. So pūjito ativiya sobhamāno,
 Pāturahosi purato janādhīpassa.
 Yakkhohamasmi paramiddhipatto,
 Na mayhamatthi samā sadisā⁴ mānusa.

256. Passānubhāvaṃ aparimitaṃ mamayidaṃ,
 Tayānudiṭṭhaṃ atulaṃ datvā saṅghe.
 Santappito satataṃ sadā bahūhi,
 Yāmi ahaṃ sukhito manussadevāti.

Cūlaseṭṭhipetavatthu aṭṭhamāṃ.

Bhāṇavāraṃ paṭhamāṃ.

9. Aṅkurapetavatthu

257. Yassa atthāya gacchāma, Kambojaṃ dhanahārakā.
 Ayaṃ kāmadaḍḍo yakkho, imaṃ yakkhaṃ nayāmaṣe.

258. Imaṃ yakkhaṃ gahetvāna, sādhukena pasayha vā.
 Yānaṃ āropayitvāna, khippaṃ gacchāma Dvārakanti.

259. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
 Na tassa sākhāṃ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpakoti.

260. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
 Khandhampi tassa chindeyya, attho ce tādiso siyāti.

1. Tāvadeva (Syā), tadeva (Ka)

2. Atulañca datvā (Syā, Ka)

3. Ārocayī pakatiṃ (Sī, Syā)

* Khu 5. 221, 299; Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupī.

4. Mayhamiddhisamasadisā (Sī, Syā)

261. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa pattam bhindeyya¹, mittadubbho hi pāpakoti.
262. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Samūlampi tam abbuhe², attho ce tādiso siyāti.
263. Yassekarattimpi ghare vaseyya,
Yatthannapānam puriso labhetha.
Na tassa pāpam manasāpi cintaye,
Kataññutā sappurisehi vaṇṇitā.
264. Yassekarattimpi ghare vaseyya,
Annena pānena upaṭṭhito siyā.
Na tassa pāpam manasāpi cintaye,
Adubbhapāṇī dahate mittadubbhim.
265. Yo pubbe katakalyāṇo, pacchā pāpena himsati.
Allapāṇihato³ poso, na so bhadraṇi passatīti.
266. Nāham devena vā manussena vā,
Issariyena vāham suppasayho.
Yakkhohamasmi paramiddhipatto,
Dūraṅgamo vaṇṇabalūpapannoti.
267. Pāṇi te sabbaso vaṇṇo, pañcadhāro madhussavo.
Nānārasā paggharanti, maññeham tam Purindadanti.
268. Nāmhi devo na gandhabbo, nāpi Sakko Purindado.
Petaṁ maṁ Aṅkura jānāhi, Roruvamhā⁴ idhāgatanti.
269. Kimsilo kimsamācāro, Roruvasmim pure tuvaṁ.
Kena te brahmacariyena, puññaṁ pāṇimhi ijjaṭṭīti.
270. Tunnavāyo pure āsim, Roruvasmim tadā aham.
Sukicchavutti kapaṇo, na me vijjati dātave.

1. Himseyya (Ka) 2. Ubbahe (?) 3. Adubbhipāṇihato (Ka) 4. Bheruvamhā (Sī)

271. Nivesanañca¹ me āsi, Asayhassa upantike.
Saddhassa dānapatino, katapuññassa lajjino.
272. Tattha yācanakāyanti, nānāgottā vanibbakā.
Te ca maṃ tattha pucchanti, Asayhassa nivesanaṃ.
273. Kattha gacchāma bhaddaṃ vo, kattha dānaṃ padīyati.
Tesāhaṃ puṭṭho akkhāmi, Asayhassa nivesanaṃ.
274. Paggayha dakkhiṇaṃ bāhuṃ, ettha gacchatha bhaddaṃ vo.
Ettha dānaṃ padīyati, Asayhassa nivesane.
275. Tena pāṇi kāmadaḍḍo, tena pāṇi madhussavo.
Tena me brahmacariyena, puññaṃ pāṇimhi ijjhatīti.
276. Na kira tvaṃ adā dānaṃ, sakapāṇihi kassaci.
Parassa dānaṃ anumodamāno, pāṇim paggayha pāvadi.
277. Tena pāṇi kāmadaḍḍo, tena pāṇi madhussavo.
Tena te brahmacariyena, puññaṃ pāṇimhi ijjhati.
278. Yo so dānamadā bhante, pasanno sakapāṇibhi.
So hitvā mānusaṃ dehaṃ, kiṃ nu so disataṃ gatoti.
279. Nāhaṃ pajānāmi Asayhasāhino,
Aṅgīrasassa gatiṃ āgatiṃ vā.
Sutañca me Vessavaṇassa santike,
“Sakkassa saḥabyataṃ gato Asayho”ti.
280. Alameva kātuṃ kalyāṇaṃ, dānaṃ dātuṃ yathārahaṃ.
Pāṇim kāmadaḍḍaṃ disvā, ko puññaṃ na karissati.
281. So hi nūnu ito gantvā, anuppatvāna Dvārakaṃ.
Dānaṃ paṭṭhapayissāmi, yaṃ mamaṃ sukḥāvahaṃ.
282. Dassāma’nnañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, dugge saṅkamanāni cāti.

283. Kena te aṅgulī kuṇā¹, mukhañca kuṇalīkataṃ².
Akkhīni ca paggharanti, kiṃ pāpaṃ pakataṃ tayāti.
284. Aṅgīrasassa gahapatino, saddhassa gharamesino.
Tassāhaṃ dānavissagge, dāne adhikato ahuṃ.
285. Tattha yācanake disvā, āgate bhojanatthike.
Ekamantaṃ apakkamma, akāsiṃ kuṇaliṃ mukhaṃ.
286. Tena me aṅgulī kuṇā, mukhañca kuṇalīkataṃ.
Akkhīni me paggharanti, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayāti.
287. Dhammena te kāpurisa, mukhañca kuṇalīkataṃ.
Akkhīni ca paggharanti, yaṃ taṃ parassa dānassa.
Akāsi kuṇaliṃ mukhaṃ.
288. Kathaṃ hi dānaṃ dadamāno, kareyya parapattiyaṃ.
Annaṃ pānaṃ khādanīyaṃ, vatthasenāsanāni ca.
289. So hi nūna ito gantvā, anuppatvāna Dvārakaṃ.
Dānaṃ paṭṭhapayissāmi, yaṃ mamassa sukhāvahaṃ.
290. Dassāma'nnañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, dugge saṅkamanāni cāti.
291. Tato hi so nivattitvā, anuppatvāna Dvārakaṃ.
Dānaṃ paṭṭhapayi Aṅkuro, yaṃ'tumassa³ sukhāvahaṃ.
292. Adā annañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.
293. Ko chāto ko ca tasito, ko vatthaṃ paridahissati.
Kassa santāni yoggāni, ito yojentu vāhanaṃ.
294. Ko chatticchatī gandhañca, ko mālaṃ ko upāhanaṃ.
Itissu tattha ghosenti, kappakā sūdamāgadhā⁴.
Sadā sāyañca pāto ca, Aṅkurassa nivesane.

1. Kuṇṭhā (Sī, Syā)

2. Kuṇḍalīkataṃ (Sī, Syā, Ka)

3. Yaṃ taṃ assa (Syā), yantamassa (Ka)

4. Pāṭavā (Ka)

295. Sukhaṃ supatī Aṅkuro, iti jānāti maṃ jano.
Dukkhaṃ supāmi Sindhaka¹, yaṃ na passāmi yācake.
296. Sukhaṃ supatī Aṅkuro, iti jānāti maṃ jano.
Dukkhaṃ Sindhaka supāmi, appake su vanibbaketī.
297. Sakko ce te varaṃ dajjā, Tāvatiṃsānamissaro.
Kissa sabbassa lokassa, varamāno varaṃ vareti.
298. Sakko ce me varaṃ dajjā, Tāvatiṃsānamissaro.
Kāluṭṭhitassa me sato, sūriyuggamaṇaṃ pati.
Dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṃ, sīlavanto ca yācakā.
299. Dadato me na khīyetha, datvā nānutapeyyahaṃ.
Dadaṃ cittaṃ pasādeyyaṃ, etaṃ Sakkaṃ varaṃ vareti.
300. Na sabbavittāni pare pavecche,
Dadeyya dānañca dhanañca rakkhe.
Tasmā hi dānā dhanameva seyyo,
Atippadānena kulā na honti.
301. Adānamatidānañca, nappasaṃsanti paṇḍitā.
Tasmā hi dānā dhanameva seyyo,
Samena vatteyya sa dhīradhammoti.
302. Aho vata re ahameva dajjaṃ,
Santo ca maṃ sappurisā bhajeyyūṃ.
Meghova ninnāni paripūrayanto²,
Santappaye sabbavanibbakānaṃ.
303. Yassa yācanake disvā, mukhavaṇṇo pasīdati.
Datvā attamano hoti, taṃ gharaṃ vasato sukhaṃ.
304. Yassa yācanake disvā, mukhavaṇṇo pasīdati.
Datvā attamano hoti, esā yaññassa³ sampadā.

1. Sanduka, Sindhuka (Ka)

2. Bhipūrayanto (Sī), hi pūrayanto (Syā)

3. Puññassa (Sī)

305. * Pubbeva dānā sumano, dadam̐ cittam̐ pasādaye.
Datvā attamano hoti, esā yaññassa¹ sampadāti.
306. Saṭṭhi vāhasahassāni, Aṅkurassa nivesane.
Bhojanam̐ dīyate niccam̐, puññaṇṇaṇṇassa jantuno.
307. Tisahassāni sūdāni hi², āmuttamaṇikuṇḍalā.
Aṅkuraṇṇam̐ upajīvanti, dāne yaññassa vāvaṭṭa³.
308. Saṭṭhi purisahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Aṅkurassa mahādāne, kaṭṭham̐ phālenti māṇavā.
309. Soḷasitthisahassāni, sabbālaṇkārabhūsitā.
Aṅkurassa mahādāne, vidhā piṇḍenti nāriyo.
310. Soḷasitthisahassāni, sabbālaṇkārabhūsitā.
Aṅkurassa mahādāne, dabbigāhā upaṭṭhitā.
311. Bahum̐ bahūnaṇṇam̐ pādāsi, ciraṇṇam̐ pādāsi khattiyo.
Sakkaccaṇṇa sahatthā ca, cittikatvā punappunaṇṇam̐.
312. Bahū māse ca pakkhe ca, utusaṇṇvaccharāni ca.
Mahādānaṇṇam̐ pavattesi, Aṅkuro dīghamantaṇṇam̐.
313. Evaṇṇam̐ datvā yajitvā ca, Aṅkuro dīghamantaraṇṇam̐.
So hitvā mānusaṇṇam̐ dehaṇṇam̐, Tāvatiṇṇsūpago ahu.
314. Kaṭacchubbhikkhaṇṇam̐ datvāna, Anuruddhassa Indako.
So hitvā mānusaṇṇam̐ dehaṇṇam̐, Tāvatiṇṇsūpago ahu.
315. Dasahi ṭhānehi Aṅkuraṇṇam̐, Indako atirocati.
Rūpe sadde rase gandhe, phoṭṭhabbe ca manorame.
316. Āyunaṇṇa yasasā ceva, vaṇṇena ca sukhena ca.
Ādhipaccena Aṅkuraṇṇam̐, Indako atirocati.
317. Tāvatiṇṇse yadā Buddho, silāyaṇṇam̐ Paṇḍukambale.
Pāricchattakamūlamhi, vihāsi purisuttamo.

* Am̐ 2. 296 piṭṭhepi.

2. Sūdāni (Syā, Ka)

1. Puññassa (Sī)

3. Byāvaṭṭa (Sī), pāvaṭṭa (Syā)

318. Dasasu lokadhātūsu, sannipatitvāna devatā.
Payirupāsanti Sambuddhaṃ, vasantaṃ nagamuddhani.
319. Na koci devo vaṇṇena, Sambuddhaṃ atirocati.
Sabbe deve atikkamma¹, Sambuddhova virocati.
320. Yojanāni dasa dve ca, Aṅkuroyaṃ tadā ahu.
Avidūreva Buddhassa², Indako atirocati.
321. Oloketvāna Sambuddho, Aṅkurañcāpi Indakaṃ.
Dakkhiṇeyyaṃ sambhāvento³, idaṃ vacanamabravi.
322. Mahādānaṃ tayā dinnam, Aṅkura dīghamantaram.
Atidūre⁴ nisinnosi, āgaccha mama santiketi.
323. Codito bhāvitattena, Aṅkuro idamabravi.
Kiṃ mayhaṃ tena dānena, dakkhiṇeyyena suññataṃ.
324. Ayaṃ so Indako yakkho, dajjā dānaṃ parittakaṃ.
Atirocati amhehi, cando tāragaṇe yathāti.
325. Ujjaṅgale yathā khette, bījaṃ bahumpi ropitaṃ.
Na vipulaphalaṃ hoti, napi toseti kassakaṃ.
326. Tatheva dānaṃ bahukaṃ, dussīlesu patiṭṭhitaṃ.
Na vipulaphalaṃ hoti, napi toseti dāyakaṃ.
327. Yathāpi bhaddake khette, bījaṃ appampi ropitaṃ.
Sammā dhāraṃ paveccante, phalaṃ toseti kassakaṃ.
328. Tatheva sīlavantesu, guṇavantesu tādisu.
Appakampi kataṃ kāraṃ, puññaṃ hoti mahapphalanti.
329. Viceyya dānaṃ dātabbaṃ, yattha dinnam mahapphalam.
Viceyya dānaṃ datvāna, saggaṃ gacchanti dāyakā.

1. Adhigayha (Sī), atiggayha (Ka)

3. Pabhāvento (Sī)

2. Avidūre Sambuddhassa (Ka)

4. Suvidūre (Ka)

330. Viceyya dānaṃ Sugatappasattham,
Ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke.
Etesu dinnāni mahapphalāni,
Bijāni vuttāni yathā sukhetteti.

Aṅkurapetavatthu navamaṃ.

10. Uttaramātupetivatthu

331. Divāvihāragataṃ bhikkhum, Gaṅgātīre nisinnakam.
Taṃ petī upasaṅkamma, dubbaṇṇā bhīrudassanā.
332. Kesā cassā atidīghā¹, yāvabhūmā² valambare².
Kesehi sā paṭicchannā, samaṇaṃ etadabravi.
333. Pañcapaṇṇāsavassāni, yato kālaṅkatā ahaṃ.
Nābhijānāmi bhuttaṃ vā, pītaṃ vā pana pāniyaṃ.
Dehi tvaṃ pāniyaṃ bhante, tasitā pāniyāya meti.
334. Ayaṃ sītodikā Gaṅgā, Himavantato³ sandati.
Piva etto gahetvāna, kiṃ maṃ yācasi pāniyanti.
335. Sacāhaṃ bhante Gaṅgāya, sayam gaṇhāmi pāniyaṃ.
Lohitaṃ me parivattati, tasmā yācāmi pāniyanti.
336. Kiṃnu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, Gaṅgā te hoti lohitanti.
337. Putto me Uttaro nāma⁴, saddho āsi upāsako.
So ca mayhaṃ akāmāya, samaṇānaṃ paveccati.
338. Cīvaraṃ piṇḍapātaṇca, paccayaṃ sayanāsaṇaṃ.
Tamahaṃ paribhāsāmi, maccherena upaddutā.
339. “Yaṃ tvaṃ mayhaṃ akāmāya, samaṇānaṃ paveccasi.
Cīvaraṃ piṇḍapātaṇca, paccayaṃ sayanāsaṇaṃ.

1. Ahū dīghā (Ka)
3. Himavantāva (Ka)

2. Yāva bhūmyā² valambare(?)
4. Putto me bhante Uttaro (Ka)

340. Etaṃ te paralokasmiṃ, lohitaṃ hotu Uttara”.
Tassa kammassa vipākena, Gaṅgā me hoti lohitaṃti.

Uttaramātupetivatthu dasamaṃ.

11. Suttapetavatthu

341. Ahaṃ pure pabbajitassa bhikkhuno,
Suttaṃ adāsīṃ upasaṅkamma yācitā.
Tassa vipāko vipulaphalūpalabbhati,
Bahukā ca me uppajjare¹ vatthakoṭiyo.
342. Pupphābhikiṇṇaṃ ramitaṃ² vimānaṃ,
Anekacittaṃ naranārisevitaṃ.
Sāhaṃ bhuñjāmi ca pārupāmi ca,
Pahūtavittā na ca tāva khīyati.
343. Tasseva kammassa vipākamanvayā,
Sukhañca sātañca idhūpalabbhati.
Sāhaṃ gantvā punadeva mānusaṃ,
Kāhāmi puññāni naya’yyaputta manti.
344. Satta tuvaṃ vassasatā idhāgatā,
Jiṇṇā ca vuḍḍhā ca tahiṃ bhavissasi.
Sabbeva te kālakatā ca ñātakā,
Kiṃ tattha gantvāna ito karissasīti.
345. Satteva vassāni idhāgatāya me,
Dibbañca sukhañca samappitāya.
Sāhaṃ gantvāna punadeva mānusaṃ,
Kāhāmi puññāni naya’yyaputta manti.
346. So taṃ gahetvāna pasayha bāhāyaṃ,
Paccānayitvāna theriṃ sudubbalaṃ.
Vajjesi “aññampi janaṃ idhāgataṃ,
Karotha puññāni sukhūpalabbhati”.

1. Bahū ca me upapajjare (Sī)

2. Rammamidaṃ (Ka)

347. Diṭṭhā mayā akatena sādhunā,
 Petā vihaññanti tatheva manussā.
 Kammañca katvā sukhavedanīyaṃ,
 Devā manussā ca sukhe ʔhitā pajāti.

Suttapetavatthu ekādasamaṃ.

12. Kaṇṇamuṇḍapetivatthu

348. Soṇṇasopānaphalakā, soṇṇavālukasanthatā.
 Tattha sogandhiyā vaggū, sucigandhā manoramā.
349. Nānārukkhehi sañchannā, nānāgandhasameritā.
 Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā¹.
350. Surabhiṃ sampavāyanti, manuññā māluteritā.
 Haṃsakoṇcābhirudā ca, cakkavakkābhikūjitā.
351. Nānādijagaṇākiṇṇā, nānāsaragaṇāyutā.
 Nānāphaladharā rukkhā, nānāpupphadharā vanā.
352. Na manusseṣu īdisaṃ, nagaraṃ yādisaṃ idaṃ.
 Pāsādā bahukā tuyhaṃ, sovaṇṇarūpiyāmayā.
 Daddallamānā ābhenti², samantā caturo disā.
353. Pañca dāsisatā tuyhaṃ, yā te'mā paricārīkā.
 Tā³ kambukāyūradharā⁴, kañcanāveḷabhūsitā.
354. Pallaṅkā bahukā tuyhaṃ, sovaṇṇarūpiyāmayā.
 Kadalimigasañchannā⁵, sajjā gonakasanthatā.
355. Yattha tvaṃ vāsūpagatā, sabbakāmasamiddhinī.
 Sampattāya'ḍḍharattāya⁶, tato uṭṭhāya gacchasi.

1. Samohatā (Ka)

2. Ābhanti (Ka)

3. Kā (Ka)

4. Kambukēyūradharā (Si)

5. Kādalimigasañchannā (Si)

6. ...rattiyā (Ka)

356. Uyyānabhūmiṃ gantvāna, pokkharaññā samantato.
Tassā tīre tuvaṃ ṭhāsi, harite saddale subhe.
357. Tato te kaṇṇamuṇḍo sunakho, aṅgamaṅgāni khādati.
Yadā ca khāyitā āsi, aṭṭhisāṅkhalikā katā.
Ogāhasi pokkharaṇiṃ, hoti kāyo yathā pure.
358. Tato tvaṃ aṅgapaccaṅgī¹, sucāru piyadassanā.
Vatthena pārupitvāna, āyāsi mama santikaṃ.
359. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, kaṇṇamuṇḍo sunakho tava.
Aṅgamaṅgāni khādatīti.
360. Kimilāyaṃ² gahapati, saddho āsi upāsako.
Tassāhaṃ bhariyā āsiṃ, dussilā aticārini.
361. So maṃ aticaramānāya³, sāmiko etadabravi.
“Netam channaṃ⁴ patirūpaṃ, yaṃ tvaṃ aticarāsi maṃ”.
362. Sāhaṃ ghorañca sapathaṃ, musāvādañca bhāsisam.
“Nāhaṃ taṃ aticarāmi, kāyena uda cetasā.
363. Sacāhaṃ taṃ aticarāmi, kāyena uda cetasā.
Kaṇṇamuṇḍoyaṃ sunakho, aṅgamaṅgāni khādatū”.
364. Tassa kammaṣṣa vipākaṃ, musāvādassa cūbhayaṃ.
Satteva vassasatāni, anubhūtaṃ yato hi me.
Kaṇṇamuṇḍo ca sunakho, aṅgamaṅgāni khādati.
365. Tvañca deva bahukāro, atthāya me idhāgato.
Sumuttāhaṃ kaṇṇamuṇḍassa, asokā akutobhayā.
366. Tāhaṃ deva namassāmi, yācāmi pañjalikatā.
Bhuñja amānuse kāme, rama deva mayā sahāti.

1. Aṅgapaccaṅgā (Ka) 2. Kimbilāyaṃ (Sī, Syā) 3. Evamāticaramānāya (Syā, I)
4. Netam channaṃ na (Sī), netam channaṃ netaṃ (Ka)

367. Bhuttā amānusā kāmā, ramitomhi tayā saha.
Tāhaṃ subhage yācāmi, khippaṃ paṇinayāhi manti.

Kaṇṇamuṇḍapetivatthu dvādasamaṃ.

13. Ubbaripetavatthu

368. Ahu rājā Brahmadatto, Pañcālānaṃ rathesabho.
Ahorattānamaccayā, rājā kālamakrubbatha¹.
369. Tassa ālāhanaṃ gantvā, bhariyā kandati Ubbari².
Brahmadattaṃ apassantī, Brahmadattāti kandati.
370. Isi ca tattha āgacchi, sampannacaraṇo muni.
So ca tattha apucchittha, ye tattha susamāgatā.
371. “Kassa idaṃ ālāhanaṃ, nānāgandhasameritaṃ.
Kassāyaṃ kandati bhariyā, ito dūragataṃ patiṃ.
Brahmadattaṃ apassantī, Brahmadattāti kandati”.
372. Te ca tattha viyākāṃsu, ye tattha susamāgatā.
“Brahmadattassa bhadante³, Brahmadattassa mārisa.
373. Tassa idaṃ ālāhanaṃ, nānāgandhasameritaṃ.
Tassāyaṃ kandati bhariyā, ito dūragataṃ patiṃ.
Brahmadattaṃ apassantī, Brahmadattāti kandati”.
374. Chaḷāsītisahassāni, Brahmadattassanāmākā.
Imasmiṃ ālāhane daḍḍhā, tesaṃ kamanusocasīti.
375. Yo rājā Cūḷanīputto, Pañcālānaṃ rathesabho.
Taṃ bhante anusocāmi, bhattāraṃ sabbakāmadanti.
376. Sabbevāhesuṃ rājāno, Brahmadattassanāmākā.
Sabbeva Cūḷanīputtā, Pañcālānaṃ rathesabhā.
377. Sabbesaṃ anupubbena, mahesittamakārayi.
Kasmā purimake hitvā, pacchimaṃ anusocasīti.

1. Rājā kālaṅkarī tadā (Sī)

2. Uppari (Ka)

3. Bhaddante (Ka)

378. Ātume itthibhūtāya, dīgharattāya mārīsa.
Yassā me itthibhūtāya, saṃsāre bahubhāsaṃsīti.
379. Ahu itthī ahu puriso, pasuyonimpi āgamā.
Evametaṃ atītānaṃ, pariyaṇto na dissatīti.
380. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghasattaṃva pāvakaṃ.
Vārīnā viya osiṇcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.
381. Abbahī vata me sallaṃ, sokaṃ hadayanissitaṃ.
Yo me sokaparetāya, patisokaṃ apānudi.
382. Sāhaṃ abbūḷhasallāsmi, sītibhūtāsmi nibbutā.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvā Mahāmunīti.
383. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā, samaṇassa subhāsitaṃ.
Pattacīvaramādāya, pabbajī anagāriyaṃ.
384. Sā ca pabbajitā santā, agārasmā anagāriyaṃ.
Mettācittaṃ abhāvesi, brahmalokūpapattiyā.
385. Gāmā gāmaṃ vicarantī, nigame rājadhāniyo.
Uruveḷā nāma so gāmo, yattha kālamakrubbatha.
386. Mettacittaṃ ābhāvetvā, brahmalokūpapattiyā.
Itthiccittaṃ virājetvā, brahmalokūpagā ahūti.
Ubbaripetavatthu terasamaṃ.

Ubbarivaggo dutiyo.

Tassuddānaṃ

Mocakaṃ¹ Mātā Mattā² ca, Nandā Kuṇḍalinā Ghaṭo.
Dve Setṭhī Tunnavāyo ca, Uttara³ Suttakaṇṇa⁴ Ubbarīti.

1. Paṇḍu (sabbattha)
3. Vihāra (sabbattha)

2. Pitā (Sī, Ka), patiyā (Syā)
4. Sopāna (sabbattha)

3. Cūlavagga

1. Abhijjamānapetavatthu

387. Abhijjamāne vārimhi, Gaṅgāya idha gacchasi.
Naggo pubbaddhapetova, māladhārī alaṅkato.
Kuhim gamissasi peta, kattha vāso bhavissatīti.
388. Cundaṭṭhilaṃ¹ gamissāmi, peto so iti bhāsati.
Antare Vāsabhagāmaṃ, Bārāṇasim ca² santike.
389. Tañca disvā mahāmatto, Koliyo iti vissuto.
Sattum bhattañca petassa, pītakañca yugam adā.
390. Nāvāya tiṭṭhamānāya, kappakassa adāpayi.
Kappakassa padinnamhi, ṭhāne petassa dissatha³.
391. Tato suvatthavasano, māladhārī alaṅkato.
Ṭhāne ṭhitassa petassa, dakkhiṇā upakappatha.
Tasmā dajjetha petānaṃ, anukampāya punappunaṃ.
392. Sātunnavasanā⁴ eke, aññe kesaniṇvāsana⁵.
Petā bhattāya gacchanti, pakkamanti disodisaṃ.
393. Dūre eke⁶ padhāvitvā, aladdhāva nivattare.
Chātā pamucchitā bhantā, bhūmiyaṃ paṭisumbhitā.
394. Te ca⁷ tattha papatitā⁸, bhūmiyaṃ paṭisumbhitā.
Pubbe akataḷyāṇā, aggidaḍḍhāva ātape.
395. Mayaṃ pubbe pāpadhammā, gharaṇī kulamātaro.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākamha attano.
396. Pahūtaṃ annapānampi, apissu avakiriyati.
Sammaggate pabbajite, na ca kiñci adamhase.

1. Cundaṭṭhikaṃ (Sī)

3. Petassu'dissatha (Sī), petassu'dicchatha (?)

4. Sāhunnavāsino (Syā, I), sāhundavāsino (Ka)

6. Dūre petā (Ka)

8. Papatitvā (Sī), ca patitā (Syā)

2. Bārāṇasiyā ca (Sī, Syā)

5. Kesaniṇvāsino (Syā, Ka)

7. Keci (Sī, Syā)

397. Akammakāmā alasā, sādukāmā mahagghasā.
Ālopapiṇḍadātāro, paṭiggahe paribhāsimsase¹.
398. Te gharā tā ca dāsiyo, tānevā'bharaṇāni no.
Te aññe paricārenti, mayaṃ dukkhassa bhāgino.
399. Veṇī vā avaññā honti, rathakārī ca dubbhikā.
Caṇḍālī kapaṇā honti, kappakā² ca punappunāṃ.
400. Yāni yāni nihīnāni, kulāni kapaṇāni ca.
Tesu tesveva jāyanti, esā maccharino gati.
401. Pubbe ca katakalyāṇā, dāyakā vītamaccharā.
Saggaṃ te paripūrenti, obhāsenti ca Nandanāṃ.
402. Vejayante ca pāsāde, ramitvā kāmakāmīno.
Uccākulesu jāyanti, sabhogesu tato cutā.
403. Kūṭāgāre ca pāsāde, pallaṅke gonakatthate.
Bijitaṅgā³ morahatthehi, kule jātā yasassino.
404. Aṅkato aṅkaṃ gacchanti, māladhārī alaṅkatā.
Dhātīyo upatīṭṭhanti, sāyaṃ pātaṃ sukhessino.
405. Na yidaṃ akatapuññānaṃ, katapuññānamevidāṃ.
Asokaṃ Nandanāṃ rammaṃ, tidaṣānaṃ mahāvānaṃ.
406. Sukhaṃ akatapuññānaṃ, idha natthi parattha ca.
Sukhaṅca katapuññānaṃ, idha ceva parattha ca.
407. Tesāṃ sahaḃyakāmānaṃ, kattabbaṃ kusalaṃ bahum.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅginoti.

Abhijjamānapetavatthu paṭhamāṃ.

2. Sāṇavāsītherapetavatthu

408. Kuṇḍināgariyo thero, Sāṇavāsī⁴ nivāsiko.
Poṭṭhapādoti nāmena, samaṇo bhāvitindriyo.

1. Paribhāsītā (Syā, Ka)

3. Vījitaṅgā (Sī, Syā)

2. Nhāpikā (Sī)

4. Sāṇuvāsī (Sī), Sāṇavāsī (Syā)

409. Tassa mātā pitā bhātā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
410. Te duggatā sūcikaṭṭā, kilantā naggino kisā.
Uttasantā¹ mahattāsā², na dassenti kurūrino³.
411. Tassa bhātā vitaritvā, naggo ekapathekako.
Catukuṇḍiko bhavitvāna, therassa dassayī'tumaṃ.
412. Thero cāmanasikatvā, tuṇhībhūto atikkami.
So ca viññāpayī theram, “bhātā petagato aham”.
413. Mātā pitā ca te bhante, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
414. Te duggatā sūcikaṭṭā, kilantā naggino kisā.
Uttasantā mahattāsā, na dassenti kurūrino.
415. Anukampassu kāruṇiko, datvā anvādisāhi no.
Tava dinnena dānena, yāpessanti kurūrinoti.
416. Thero caritvā piṇḍāya, bhikkhū aññe ca dvādasa.
Ekajjhaṃ sannipatiṃsu, bhattavissaggakāraṇā.
417. Thero sabbeva te āha, yathāladdhaṃ dadātha me.
Saṃghabhattaṃ karissāmi, anukampāya ñātinaṃ.
418. Niyyādayiṃsu therassa, thero saṃghaṃ nimantayi.
Datvā anvādisi thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṃ me ñātinaṃ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.
419. Samanantarānuddiṭṭhe, bhojanaṃ udapajjatha.
Suciṃ paṇītaṃ sampannaṃ, anekarasabyañjanaṃ.
420. Tato uddassayī⁴ bhātā, vaṇṇavā balavā sukhī.
Pahūtaṃ bhojanaṃ bhante, passa naggāmhase mayaṃ.
Tathā bhante parakkama, yathā vatthaṃ labhāmaseti.

1. Ottappantā (Syā, Ka)

3. Kuruddino (Ka)

2. Mahātāsā (Sī)

4. Uddisayī (Sī, Ka), uddissati (Syā, Ka)

421. Thero saṅkārakūṭamhā, uccinitvāna nantake.
Pilotikaṃ paṭaṃ katvā, saṅghe cātuddise adā.
422. Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṃ me ñātīnaṃ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.
423. Samanantarānuddiṭṭhe, vatthāni udapajjisum.
Tato suvatthavasano, therassa dassayī’tumaṃ.
424. Yāvatā Nandarājassa, vijitasmiṃ paṭicchadā.
Tato bahutarā bhante, vatthāna’cchādanāni no.
425. Koseyyakambalīyāni, khoma kappāsikāni ca.
Vipulā ca mahagghā ca, tepā’kāse’valambare.
426. Te mayam paridahāma, yam yam hi manaso piyam.
Tathā bhante parakkama, yathā gehaṃ labhāmaseti.
427. Thero paṇṇakuṭim katvā, saṅghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṃ me ñātīnaṃ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.
428. Samanantarānuddiṭṭhe, gharāni udapajjisum.
Kūḷāgāranivesanā, vibhattā bhāgaso mitā.
429. Na manussesu īdisā, yādisā no gharā idha.
Api dibbesu yādisā, tādisā no gharā idha.
430. Daddallamānā ābhenti¹, samantā caturō disā.
Tathā bhante parakkama, yathā pānīyam labhāmaseti.
431. Thero karaṇaṃ² pūretvā, saṅghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṃ me ñātīnaṃ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.
432. Samanantarānuddiṭṭhe, pānīyam udapajjatha.
Gambhīrā caturassā ca, pokkharaṇṇo Sunimmitā.

1. Ābhanti (Ka)

2. Karakaṃ (Sī, Syā, I)

433. Sītodikā suppatitthā, sītā appaṭigandhiyā.
Padumuppalasañchannā, vārikiñjakkhapūrītā.
434. Tattha nhatvā pivitvā ca, therassa paṭidassayum.
Pahūtaṃ pāṇiyaṃ bhante, pādā dukkhā phalanti no.
435. Āhiṇḍamānā khañjāma, sakkhare kusakaṇṭake.
Tathā bhante parakkama, yathā yānaṃ labhāmaseti.
436. Thero sipāṭikaṃ laddhā, saṃghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pītu ca bhātuno.
“Idaṃ me ñātīnaṃ hotu, sukhītā hontu ñātayo”.
437. Samanantarānuddiṭṭhe, petā rathena māgamum.
Anukampitamha bhadante, bhattanacchādanena ca.
438. Gharena pāṇiyadānena, yānadānena cūbhayaṃ.
Muniṃ kārūṇikaṃ loke, bhante vanditumāgatāti.

Sāṇavāsītherapetavatthu dutiyaṃ.

3. Rathakārapetivatthu

439. Veḷuriyathambhaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
Vimānamāruyha anekacittaṃ.
Tatthacchasi devi mahānubhāve,
Pathaddhani¹ pannaraseva cando.
440. Vaṇṇo ca te kanakassa sannibho,
Uttattarūpo bhusa dassaneyyo.
Pallaṅkasetṭhe atule nisinnā,
Ekā tuvaṃ natthi ca tuyha sāmiko.
441. Imā ca te pokkharāṇī samantā,
Pahūtamalyā² bahupunḍarīkā.
Suvaṇṇacuṇṇehi samantamotthata,
Na tattha paṅko paṅako ca vijjati.

1. Samantato (Ka)

2. Pahūtamālā (Sī, Syā)

442. Haṃsā cime dassanīyā manoramā,
 Udakasmimanupariyanti sabbadā.
 Samayya vaggū'panadanti sabbe,
 Bindussarā dundubhīnaṃva ghoso.
443. Daddallamānā yasasā yasassinī,
 Nāvāya ca tvaṃ avalamba tiṭṭhasi.
 Āḷārapamhe hasite piyaṃvade,
 Sabbaṅgakalyāṇi bhusaṃ virocasi.
444. Idaṃ vimānaṃ virajaṃ same ṭhitam,
 Uyyānavantaṃ¹ ratinandivaḍḍhanaṃ.
 Icchāmahaṃ nāri anomadassane,
 Tayā saha Nandane idha moditunti.
445. Karohi kammaṃ idha vedanīyaṃ,
 Cittaṅca te idha nihitaṃ bhavatu².
 Katvāna kammaṃ idha vedanīyaṃ,
 Evaṃ mamaṃ lacchasi kāmakāmininti.
446. Sādhūti so tassā paṭissuṇitvā,
 Akāsi kammaṃ tahiṃ vedanīyaṃ.
 Katvāna kammaṃ tahiṃ vedanīyaṃ,
 Upapajji so māṇavo tassā sahabyatanti.

Rathakārapetivatthu tatiyaṃ.

Bhāṇavāraṃ dutiyaṃ.

4. Bhusapetavatthu

447. Bhusāni eko sāliṃ punāparo,
 Ayaṅca nāri sakamaṃsalohitaṃ.
 Tuvaṅca gūthaṃ asuciṃ akantaṃ³,
 Paribhuñjasi kissa ayaṃ vipākoti.

1. Uyyānavanaṃ (Ka)

2. Nataṅca hotu (Ka), nitaṅca hotu (Syā)

3. Akantikaṃ (Si, I)

448. Ayaṃ pure mātaraṃ himsati,
Ayaṃ pana kūṭavāṇijo.
Ayaṃ maṃsāni khāditvā, musāvādena vañceti.
449. Ahaṃ manussesu manussabhūtā,
Agārinī sabbakulassa issarā.
Santesu pariguhāmi, mā ca kiñci ito adāṃ.
450. Musāvādena chāдеми, natthi etaṃ mama gehe.
Sace santaṃ niguhāmi, gūtho me hotu bhojanaṃ.
451. Tassa kammaṃ vipākena, musāvādassa cūbhayaṃ.
Sugandhaṃ sālino bhattaṃ, gūthaṃ me parivattati.
452. Avañjhāni ca kammāni, na hi kammaṃ vinassati.
Duggandhaṃ kiminaṃ¹ mīlaṃ, bhuñjāmi ca pivāmi cāti.

Bhusapetavatthu catutthaṃ.

5. Kumārapetavatthu

453. Accherarūpaṃ Sugatassa ñāṇaṃ,
Satthā yathā puggalaṃ byākāsi.
Ussannapuññāpi bhavanti heke,
Parittapuññāpi bhavanti heke.
454. Ayaṃ kumāro sīvathikāya chaḍḍito,
Aṅguṭṭhasnehena yāpeti rattiṃ.
Na yakkhabhūtā na sarīsapā² vā,
Viheṭṭhayeyyūṃ katapuññaṃ kumāraṃ.
455. Sunakhāpimassa palihiṃsu pāde,
Dhaṅkā siṅgālā³ parivattayanti.
Gabbhāsayaṃ pakkhigaṇā haranti,

1. Kimijaṃ (Sī)

2. Sirimsapā (Sī, Syā, I)

3. Sigālā (Sī, Syā, I)

456. Nayimassa¹ rakkhaṃ vidahiṃsu keci,
 Na osadhaṃ sāsapadhūpanaṃ vā.
 Nakkhattayogampi na aggahesuṃ²,
 Na sabbadhaññānīpi ākirīṃsu.
457. Etādisaṃ uttamakicchapattaṃ,
 Rattābhataṃ sīvathikāya chaḍḍitaṃ.
 Nonītaṇḍaṃva pavedhamānaṃ,
 Sasaṃsayāṃ jīvitasāvasesaṃ.
458. Tamaddasā devamanussapūjito,
 Disvā ca taṃ byākari bhūripañño.
 “Ayaṃ kumāro nagarassimassa,
 Aggakuliko bhavissati bhogato ca”³.
459. Ki’ssa⁴ vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ,
 Kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
 Etādisaṃ byasanaṃ pāpuṇitvā,
 Taṃ tādisaṃ paccaṇubhossatiddhanti.
460. Buddhapamukhassa bhikkhusaṃghassa,
 Pūjaṃ akāsi janatā uḷāraṃ.
 Tatrassa cittassahu aññathattaṃ,
 Vācaṃ abhāsi pharusaṃ asabbhaṃ.
461. So taṃ vitakkaṃ pavinodayitvā,
 Pītiṃ pasādaṃ paṭiladdhā pacchā.
 Tathāgataṃ Jetavane vasantaṃ,
 Yāguyā upaṭṭhāsi sattarattaṃ.
462. Ta’ssa⁵ vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ,
 Tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
 Etādisaṃ byasanaṃ pāpuṇitvā,
 Taṃ tādisaṃ paccaṇubhossatiddhiṃ.

1. Na imassa (Syā), nimassa (Ka)

2. Na uggahesuṃ (Ka)

3. Bhogavā ca (Syā, Ka)

4. Kiṃ’sa (?)

5. Taṃ’sa (?)

463. Ṭhatvāna so vassasataṃ idheva,
 Sabbehi kāmehi samaṅgibhūto.
 Kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ,
 Sahabyataṃ gacchati Vāsavassāti.

Kumārapetavatthu pañcamāṃ.

6. Seriṇīpetavatthu

464. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthataṃ.
 Upphāsulike kisike, kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
465. Ahaṃ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
 Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.
466. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
 Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.
467. Anāvaṭesu titthesu, viciniṃ aḍḍhamāsakaṃ.
 Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākāsimattano.
468. Nadiṃ upemi tasitā, rittakā parivattati.
 Chāyaṃ upemi uṇesu, ātapo parivattati.
469. Aggivaṇṇo ca me vāto, ḍahanto upavāyati.
 Etaṅca bhante arahāmi, aññaṅca pāpakaṃ tato.
470. Gantvāna Hatthiniṃ purāṃ, vajjesi mayha mātaraṃ.
 “Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
 Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā”.
471. Atthi me ettha nikkhattaṃ, anakkhātāṅca taṃ mayā.
 Cattārisatasahassāni, pallaṅkassa ca heṭṭhato.
472. Tato me dānaṃ dadatu, tassā ca hotu jīvikā.
 Dānaṃ datvā ca me mātā, dakkhiṇaṃ anudicchatu¹.
 Tadāhaṃ sukhitā hessaṃ, sabbakāmasamiddhinīti.

1. Anudissatu (Sī, I), anvādisatsu (Syā)

473. Sādhūti so paṭissutvā, gantvāna Hatthinim puram.
 Avoca tassā mātaram—
 “Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
 Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
474. Sā maṃ tattha samādapesi, ()¹ vajjesi mayha mātaram.
 ‘Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
 Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatā.
475. Atthi ca me ettha nikkhittaṃ, anakkhātāñca taṃ mayā.
 Cattārisatasahassāni, pallaṅkassa ca heṭṭhato.
476. Tato me dānaṃ dadatu, tassā ca hotu jīvikā.
 Dānaṃ datvā ca me mātā, dakkhiṇaṃ anudicchatu. ()²
 Tadāhaṃ sukhitā hessaṃ, sabbakāmasamiddhinī’ti”.
477. Tato hi sā dānamadā, tassā dakkhiṇamādisī.
 Petī ca sukhitā āsi, tassā cāsi sujīvikāti.

Seriṇīpetivatthu chaṭṭhaṃ.

7. Migaluddakapetavatthu

478. Naranāripurakkhato yuvā,
 Rajanīyehi kāmaguṇehi³ sobhasi.
 Divasaṃ anubhosi kāraṇaṃ,
 Kimakāsi purimāya jātiyāti.
479. Ahaṃ Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
 Migaluddo pure āsim, lohitapāṇi dāruṇo.
480. Avirodhakaresu pāṇisu,
 Puthusattesu paduṭṭhamānaso.
 Vicariṃ atidāruṇo sadā⁴,
 Parahimsāya rato asaṇṇato.

1. (Gantvāna Hatthinim puram) (Syā, Ka)

2. (Tato tuvaṃ dānaṃ dehi, tassā dakkhiṇamādisī) (Ka)

3. Kāmehi (Ka) 4. Tadā (Sī)

481. Tassa me sahāyo suhadayo¹,
 Saddho āsi upāsako.
 Sopi² maṃ anukampanto nivāresi punappunaṃ.
482. “Mākāsi pāpakaṃ kammaṃ, mā tāta duggatiṃ agā.
 Sace icchasi pecca sukhaṃ, virama pāṇavadhā asaṃyamā”.
483. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā,
 Sukhakāmassa hitānukampino.
 Nākāsiṃ sakalānusāsaniṃ,
 Cirapāpābhirato abuddhimā.
484. So maṃ puna bhūrisumedhaso,
 Anukampāya saṃyame nivesayi.
 Sace divā hanasi pāṇino,
 Atha te rattim bhavatu saṃyamo.
485. Svāhaṃ divā hanitvā pāṇino,
 Virato rattimahosi saññato.
 Rattāhaṃ paricāremi, divā khajjāmi duggato.
486. Tassa kammassa kusalassa, anubhomi rattim amānusiṃ.
 Divā paṭihatāva³ kukkurā, upadhāvanti samantā khāditum.
487. Ye ca te satatānuyogino,
 Dhuraṃ payuttā Sugatassa sāsane.
 Maññāmi te amatameva kevalaṃ,
 Adhigacchanti padaṃ asaṅkhatanti.

Migaluddakapetavatthu sattamaṃ.

8. Dutiyamigaluddakapetavatthu

488. Kūṭāgāre ca pāsāde, pallaṅke gonakatthate.
 Pañcaṅgikena turiyena, ramasi suppavāḍite.

1. Suhado (Sī)

2. So hi (Syā)

3. Paṭihatā ca (Ka)

489. Tato ratyā vivasāne¹, sūriyuggamanam pati.
Apavidddho susānasmim, bahudukkham nigacchasi.
490. Kim nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭam kataṃ.
Kissa kammavipākena, idaṃ dukkham nigacchasi.
491. Aham Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
Migaluddo pure āsim, luddo cāsi'masaññato.
492. Tassa me sahāyo suhadayo, saddho āsi upāsako.
Tassa kulupako bhikkhu, āsi Gotamasāvako.
Sopi maṃ anukampanto, nivāresi punappunam.
493. “Mākāsi pāpakam kammam, mā tāta duggatim agā.
Sace icchasi pecca sukham, virama paṇavadhā saṃyamā”.
494. Tassāham vacanam sutvā,
Sukhakāmassa hitānukampino.
Nākāsim sakalānusāsanim,
Cirapāpābhirato abuddhimā.
495. So maṃ puna bhūrisumedhaso,
Anukampāya saṃyame nivesayi.
“Sace divā hanasi paṇino,
Atha te rattim bhavatu saṃyamo”.
496. Svāham divā hanitvā paṇino,
Virato rattimahosi saññato.
Rattāham paricāremi, divā khajjāmi duggato.
497. Tassa kammaṣṣa kusalassa, anubhomi rattim amānusiṃ.
Divā paṭihatāva kukkurā, upadhāvanti samantā khādītum.
498. Ye ca te satatānuyogino,
Dhuvam payuttā² Sugatassa sāsane.
Maññāmi te amatameva kevalam,
Adhigacchanti padam asaṅkhatanti.

Dutiyamigaluddakapetavatthu aṭṭhamam.

9. Kūṭavinicchayikapetavatthu

499. Mālī kiriṭṭi kāyūrī¹, gattā te candanussadā.
Pasannamukhavaṇṇosi, sūriyavaṇṇova sobhasi.
500. Amānusa pārisajjā, ye te'me paricārakā.
Dasa kaññāsahassāni, yā te'mā paricārikā.
Tā² kambukāyūradharā, kañcanāveḷabhūsitā.
501. Mahānubhāvosi tuvaṃ, lomahaṃsanarūpavā.
Piṭṭhimaṃsāni attano, sāmaṃ ukkacca³ khādasi.
502. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, piṭṭhimaṃsāni attano.
Sāmaṃ ukkacca khādasīti.
503. Attanohaṃ anattāya, jīvaloke acārisaṃ.
Pesuññamusāvādena, nikativañcanāya ca.
504. Tatthāhaṃ parisaṃ gantvā, saccakāle upaṭṭhite.
Atthiṃ dhammaṃ nirākatvā⁴, adhammamānuvattisaṃ.
505. Evaṃ so khādata'ttānaṃ, yo hoti piṭṭhimaṃsiko.
Yathāhaṃ ajja khādāmi, piṭṭhimaṃsāni attano.
506. Tayidaṃ tayā Nārada sāmaṃ diṭṭhaṃ,
Anukampakā ye kusalā vadeyyuṃ.
Mā pesuṇaṃ mā ca musā abhāṇi,
Mā khosi piṭṭhimaṃsiko tuvaṃti.

Kūṭavinicchayikapetavatthu navamaṃ.

10. Dhātuvivaraṇṇapetavatthu

507. Antalikkhasmiṃ tiṭṭhanto, duggandho pūti vāyasi.
Mukhañca te kimayo pūtigandhaṃ,
Khādanti kiṃ kammamakāsi pubbe.

1. Keyūrī (Sī)

3. Ukkadḍha (Sī)

2. Kā (Ka)

4. Nirākatvā (Ka) ni + ā + kara + tvā = nirākatvā

508. Tato satthaṃ gahetvāna, okkantanti punappunam.
Khārena parippositvā, okkantanti punappunam.
509. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, idaṃ dukkhaṃ nigacchasīti.
510. Ahaṃ Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
Issaro dhanadhaññaṃ, supahūtaṃ mārisa.
511. Tassāyaṃ me bhariyā ca, dhītā ca suṇisā ca me.
Tā mālaṃ uppalañcāpi, paccagghaṇca vilepanaṃ.
Thūpaṃ harantiyo vāresim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
512. Chaḷāsītisahassāni, mayaṃ paccattavedanā.
Thūpapūjaṃ vivaṇṇetvā, paccāma niraye bhusaṃ.
513. Ye ca kho thūpapūjāya, vattante Arahato mahe.
Ādīnavaṃ pakāsentī, vivecayetha¹ ne tato.
514. Imā ca passa āyantiyo, māladhārī alaṅkatā.
Mālāvīpākamaṇubhontiyo², samiddhā ca tā³ yasassiniyo.
515. Taṇca disvāna accheraṃ, abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ.
Namo karonti sappañña, vandanti taṃ Mahāmunim.
516. Sohaṃ nūna ito gantvā, yonim laddhāna mānusiṃ.
Thūpapūjaṃ karissāmi, appamatto punappunanti.

Dhātuvivaṇṇapetavatthu dasamaṃ.

Cūlavaggo tatiyo.

Tassuddānaṃ

Abhiḷḷamāno Kuṇḍiyo⁴, Rathakārī Bhusena ca.
Kumāro gaṇikā ceva, dve Luddā Piṭṭhipūjanā.
Vaggo tena pavuccatīti.

1. Vivecayatha (Sī)
3. Samiddhā tā (Sī, Syā)

2. Anubhavanti (Sī, I)
4. Koṇḍañño (sabbattha)

4. Mahāvagga

1. Ambasakkarapetavatthu

517. Vesālī nāma nagaratthi Vajjīnaṃ,
Tattha ahu Licchavi Ambasakkaro¹,
Disvāna petaṃ nagarassa bāhiraṃ,
Tattheva pucchittha taṃ kāraṇatthiko.
518. Seyyā nisajjā nayimassa atthi,
Abhikkamo natthi paṭikkamo ca.
Asitapītakhāyitavatthabhogā,
Paricārikā² sāpi imassa natthi.
519. Ye ñātakā diṭṭhasutā suhajjā,
Anukampakā yassa ahesuṃ pubbe.
Daṭṭhumpi te dāni na taṃ labhanti,
Virājītatto³ hi janena tena.
520. Na oggatattassa bhavanti mittā,
Jahanti mittā vikalaṃ veditvā.
Atthañca disvā parivārayanti.
Bahū mittā uggatattassa honti.
521. Nihīnatto sabbabhogehi kiccho,
Sammakkhito samparibhinnagatto.
Ussāvabindūva palimpamāno,
Ajja suve jīvitassūparodho.
522. Etādisaṃ uttamakicchappattaṃ,
Uttāsitaṃ pucimandassa sūle.
Atha tvaṃ kena vaṇṇena vadesi yakkha,
“Jīva bho jīvitameva seyyo”ti.

1. Ambasakkharo (Sī, Syā), Appasakkaro (Ka)

2. Paricāraṇā (Sī, I)

3. Virādhītatto (Sī, I)

523. Sālohito esa ahosi mayhaṃ,
Ahaṃ sarāmi purimāya jātiyā.
Disvā ca me kāruṇṇamahosi rāja,
Mā pāpadhammo nirayaṃ patāyaṃ¹.
524. Ito cuto Licchavi esa poso,
Sattussadaṃ nirayaṃ ghorarūpaṃ.
Upapajjati dukkaṭakammaṃkāri,
Mahābhitāpaṃ kaṭukaṃ bhayaṇakaṃ.
525. Anekabhāgena guṇena seyyo,
Ayameva sūlo nirayena tena.
Ekanta dukkhaṃ kaṭukaṃ bhayaṇakaṃ,
Ekantatibbaṃ nirayaṃ patāyaṃ².
526. Idañca sutvā vacanaṃ mameso,
Dukkūpanīto vijaheyya pāṇaṃ.
Tasmā ahaṃ santike na bhaṇāmi,
Mā me'kato jīvitassūparodho.
527. Aññāto eso³ purisassa attho,
Aññaṃpi icchāmaṃ pucchituṃ tuvaṃ.
Okāsaṃkaṃ sace no karosi,
Pucchāma taṃ no na ca kujjhitabbanti.
528. Addhā paṭiññā me tadā ahu⁴,
Nācikkhaṇā appasannassa hoti.
Akāmaṃ saddheyyavacoti katvā,
Pucchassu maṃ kāmaṃ yathā visayhanti⁵.
529. Yaṃ kiñcahaṃ cakkhunā passissāmi⁶,
Sabbampi tāhaṃ abhisaddaheyyaṃ.
Disvāva taṃ nopi ce saddaheyyaṃ,
Kareyyāsi⁷ me yakkha niyassakammanti.

1. Pati + ayaṃ = patāyaṃ.

2. Pate + ayaṃ = patāyaṃ.

3. Ajjhito esa (Ka)

4. Paṭiññātametaṃ tadāhu (Ka), paṭiññā na mete tadā ahu (?)

5. Visayaṃ (Ka)

6. Passāmi (Ka)

7. Karohi (katthaci)

530. Saccappaṭiñṇā tava me'sā hotu,
 Sutvāna dhammaṃ labha suppasādaṃ.
 Aññatthiko no ca paduṭṭhacitto,
 Yaṃ te sutaṃ asutañcāpi dhammaṃ.
 Sabbampi akkhissaṃ¹ yathā pajānanti.
531. Setena assena alaṅkatena,
 Upayāsi sūlāvutakassa santike.
 Yānaṃ idaṃ abbhutaṃ dassaneyyaṃ,
 Kissetaṃ kammaṣṣa ayaṃ vipākoti.
532. Vesāliyā nagarassa² majjhe,
 Cikkhallamagge naraṃ ahoṣi.
 Gosāmekāhaṃ pasannacitto,
 Setam³ gahetvā narakasmim nikkhipim.
533. Etasmim pādāni paṭiṭṭhapetvā,
 Mayañca aññe ca atikkamimhā.
 Yānaṃ idaṃ abbhutaṃ dassaneyyaṃ,
 Tasseva kammaṣṣa ayaṃ vipākoti.
534. Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati,
 Gandho ca te sabbadisā pavāyati.
 Yakkhiddhipattosi mahānubhāvo,
 Naggo cāsi kissa ayaṃ vipākoti.
535. Akkodhano niccapasannacitto,
 Saṇhāhi vācāhi janaṃ upemi.
 Tasseva kammaṣṣa ayaṃ vipāko,
 Dibbo me vaṇṇo satataṃ pabhāsati.
536. Yasañca kittiñca dhamme ṭhitānaṃ,
 Disvāna mantemi⁴ pasannacitto.
 Tasseva kammaṣṣa ayaṃ vipāko,
 Dibbo me gandho satataṃ pavāyati.

1. Sabbaṃ ācikkhissaṃ (Sī)

3. Setum (Syā, Ka)

2. Tassa nagarassa (Sī, Syā, I)

4. Disvā samantemi (Ka)

537. Sahāyānaṃ titthasmiṃ nhāyantānaṃ,
Thale gahetvā nidahissa dussaṃ.
Khiḍḍatthiko no ca paduṭṭhacitto,
Tenamhi naggo kasirā ca vuttīti.
538. Yo kīḷamāno pakaroti pāpaṃ,
Tassedisaṃ kammavipākamāhu.
Akīḷamāno pana yo karoti,
Kiṃ tassa kammaṣṣa vipākamāhūti.
539. Ye duṭṭhasaṅkappamanā manussā,
Kāyena vācāya ca saṅkiliṭṭhā.
Kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ,
Asaṃsayaṃ te nirayaṃ upenti.
540. Apare pana sugatimāsamānā,
Dāne ratā saṅgahitattabhāvā.
Kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ,
Asaṃsayaṃ te sugatiṃ upentīti.
541. Taṃ kinti jāneyyamahaṃ avecca,
“Kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko”.
Kiṃ vāhaṃ disvā abhisaddaheyyaṃ,
Ko vāpi maṃ saddahāpeyya etanti.
542. Disvā ca sutvā abhisaddahassu,
“Kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko”.
Kalyāṇapāpe ubhaye asante,
Siyā nu sattā sugatā duggatā vā.
543. No cettha kammāni kareyyuṃ maccā,
Kalyāṇapāpāni manussaloke.
Nāhesuṃ sattā sugatā duggatā vā,
Hīnā paṇītā ca manussaloke.

544. Yasmā ca kammāni karonti maccā,
Kalyāṇapāpāni manussaloke.
Tasmā hi sattā sugatā duggatā vā,
Hīnā paṇītā ca manussaloke.
545. Dvaya'jja kammānaṃ vipākamāhu,
Sukhassa dukkhassa ca vedanīyaṃ.
Tā devatāyo paricārayanti,
Paccenti bālā dvayatam apassino.
546. Na ma'tthi kammāni sayamkatāni,
Datvāpi me natthi yo¹ ādiseyya.
Acchādanaṃ sayanamathannapānaṃ,
Tenamhi naggo kasirā ca vuttīti.
547. Siyā nu kho kāraṇaṃ kiñci yakkha,
Acchādanaṃ yena tuvaṃ labhetha.
Ācikkha me tvaṃ yadatthi hetu,
Saddhāyikaṃ² hetuvaco suṇomāti.
548. Kappitako³ nāma idhatthi bhikkhu,
Jhāyī susīlo arahā vimutto.
Guttindriyo saṃvutapātimokkho,
Sītibhūto uttamadiṭṭhipatto.
549. Sakhilo vadaññū suvaco sumukho,
Svāgamo suppaṭimuttako ca.
Puñṇassa khettaṃ araṇavihārī,
Devamanussānañca dakkhiṇeyyo.
550. Santo vidhūmo anīgho nirāso,
Mutto visallo amamo avaṅko.
Nirūpadhī sabbapapañcakhīṇo,
Tisso vijjā anuppatto jutimā.

1. So (sabbattha)

2. Saddhāyitaṃ (Sī, I)

3. Kappinako (Sī)

551. Appaṇṇāto disvāpi na ca sujāno,
Munīti naṃ Vajjisu voharanti.
Jānanti taṃ yakḥhabhūtā anejaṃ,
Kalyāṇadhammaṃ vicarantaṃ loke.
552. Tassa tuvaṃ ekayugaṃ duve vā,
Mamuddisitvāna sace dadetha.
Paṭiggahītāni ca tāni assu,
Mamañca passetha sannaddhadussanti.
553. Kasmiṃ padese samaṇaṃ vasantaṃ,
Gantvāna passemu mayaṃ idāni.
Yo ma'jja¹ kaṅkhaṃ vicikicchitañca,
Diṭṭhivisūkāni vinodayeyyāti.
554. Eso nisinno Kapinaccanāyaṃ,
Parivārito devatāhi bahūhi.
Dhammiṃ kathaṃ bhāsati saccanāmo,
Sakasmimācerake appamattoti.
555. Tathāhaṃ² kassāmi gantvā idāni,
Acchādayissaṃ samaṇaṃ yugena.
Paṭiggahītāni ca tāni assu,
Tuvañca passemu sannaddhadussanti.
556. Mā akkhaṇe pabbajitaṃ upāgami,
Sādhu vo Licchavi nesa dhammo.
Tato ca kāle upasaṅkamtivā,
Tattheva passāhi raho nisinnanti.
557. Tathāti vatvā agamāsi tattha,
Parivārito dāsagaṇena Licchavi.
So taṃ nagaraṃ upasaṅkamtivā,
Vāsūpagacchittha sake nivesane.

558. Tato ca kāle gihikiccāni katvā,
 Nhatvā pivitvā ca khaṇaṃ labhitvā.
 Viceyya peḷāto ca yugāni aṭṭha,
 Gāhāpayī dāsagaṇena Licchavi.
559. So taṃ padesaṃ upasaṅkamtivā,
 Taṃ addasa samaṇaṃ santacittaṃ.
 Paṭikkantaṃ gocarato nivattaṃ,
 Sītibhūtaṃ rukkhamaṇe nisinnaṃ.
560. Tamenamavoca upasaṅkamtivā,
 Appābādhaṃ phāsuvihāraṇca pucchi.
 Vesāliyaṃ Licchavihaṃ bhadante,
 Jānanti maṃ Licchavi Ambasakkaro.
561. Imāni me aṭṭha yugā subhāni¹,
 Paṭigaṇha bhante padaḍāmi tuyhaṃ.
 Teneva atthena idhāgatosmi,
 Yathā ahaṃ attamaṇo bhavēyyanti.
562. Dūratova samaṇabrāhmaṇā ca,
 Nivesanaṃ te parivajjayanti.
 Pattāni bhijjanti ca te² nivesane,
 Saṅghāṭiyo cāpi vidālayanti³.
563. Athāpare pāḍakuṭṭhārikāhi,
 Avaṃsirā samaṇā pātayanti.
 Etādisaṃ pabbajitā vihesaṃ,
 Tayā kataṃ samaṇā pāpuṇanti.
564. Tiṇena telampi na tvaṃ adāsi,
 Muḷhassa maggampi na pāvadāsi.
 Andhassa daṇḍaṃ saya'mādiyāsi,
 Etādiso kadariyo asaṃvuto tuvaṃ.
 Atha tvaṃ kena vaṇṇena kimeva disvā,
 Amhehi saha saṃvibhāgaṃ karosīti.

1. Yugāni bhante (Syā, Ka)

2. Bhijjanti tava (Syā, Ka)

3. Vipātayanti (Sī), vipātayanti (Ka)

565. Paccemi bhante yaṃ tvaṃ vadesi,
Viheṣayirī samaṇe brāhmaṇe ca.
Khiḍḍatthiko no ca paduṭṭhacitto,
Etampi me dukkaṭameva bhante.
566. Khiḍḍāya yakkho pasavitvā pāpaṃ,
Vedeti dukkhaṃ asaṃmatṭabhogī.
Daharo yuvā nagganiyassa bhāgī,
Kiṃ su tato dukkhatara'ssa hoti.
567. Taṃ disvā saṃvegamaḥatthaṃ bhante,
Tappaccayā vāpi¹ dadāmi dānaṃ.
Paṭigaṇha bhante vatthayugāni aṭṭha,
Yakkhassimā gacchantu dakkhiṇāyoti.
568. Addhā hi dānaṃ bahudhā pasatthaṃ,
Dadato ca te akkhayaḍhamma'matthu.
Paṭigaṇhāmi te vatthayugāni aṭṭha,
Yakkhassimā gacchantu dakkhiṇāyoti.
569. Tato hi so ācamayitvā Licchavi,
Therassa datvāna yugāni aṭṭha.
Paṭiggahitāni ca tāni assu,
Yakkhañca passetha sannaddhadussaṃ.
570. Tamaddasā candanasāralittaṃ,
Ājaññaṃārūḷha'muḷāravaṇṇa.
Alaṅkataṃ sādhuṇivattḥadussaṃ,
Parivāritaṃ yakkhamahiddhipattaṃ.
571. So taṃ disvā attamaṇo udaggo,
Paḥatṭhacitto ca subhaggarūpo.
Kammañca disvāna mahāvipākaṃ,
Sandiṭṭhikaṃ cakkhunā sacchikatvā.

1. Tappaccayā tāhaṃ (Sī), tappaccayā cāhaṃ (I)

572. Tamenamavoca upasaṅkamtivā,
 Dassāmi dānaṃ samaṇabrāhmaṇānaṃ.
 Na cāpi me kiñci adeyyamatthi,
 Tuvañca me yakkha bahūpakāroti.
573. Tuvañca me Licchavi ekadesaṃ,
 Adāsi dānāni amoghametaṃ.
 Svāhaṃ karissāmi tayāva sakkhiṃ,
 Amānuso mānusakena saddhinti.
574. Gatī ca bandhū ca parāyanañca¹,
 Mitto mamāsi atha devatā me².
 Yācāmi taṃ³ pañjaliko bhavitvā,
 Icchāmi taṃ yakkha punāpi daṭṭhanti.
575. Sace tuvaṃ assaddho bhavissasi,
 Kadariyarūpo vippaṭṭipannacitto.
 Tvaṃ neva maṃ lacchasi⁴ dassanāya.
 Disvā ca taṃ nopi ca ālapissaṃ.
576. Sace pana tvaṃ bhavissasi dhammagāravo,
 Dāne rato saṅgahitattabhāvo.
 Opānabhūto samaṇabrāhmaṇānaṃ,
 Evaṃ mamaṃ lacchasi dassanāya.
577. Disvā ca taṃ ālapissaṃ bhadante,
 Imañca sūlato lahuṃ pamuñca.
 Yatonidānaṃ akarimha sakkhiṃ,
 Maññāmi sūlāvutakassa kāraṇā.

1. Parāyanañca (Syā, Ka)

2. Devatāsi (Sī, Syā)

3. Yācāmaham(Sī)

4. Teneva maṃ na lacchasi (Sī), teneva maṃ Licchavi (Syā), teneva maṃ lacchasi (Ka)

578. Te aññamaññaṃ akarimha sakkhim,
 Ayañca sūlato¹ lahuṃ pamutto.
 Sakkacca dhammāni samācaranto,
 Mucceyya so nirayā ca tamhā.
 Kammaṃ siyā aññatra vedanīyaṃ.
579. Kappitakañca upasaṅkamitvā,
 Teneva² saha saṃvibhajitvā kāle.
 Sayam mukhenūpanisajja puccha,
 So te akkhissati etamattham.
580. Tameva bhikkhuṃ upasaṅkamitvā,
 Pucchassu aññatthiko no ca paduṭṭhacitto.
 So te sutam asutañcāpi dhammam,
 Sabbampi akkhissati yathā pajānanti.
581. So tattha rahassaṃ samullapitvā,
 Sakkhim karitvāna amānusena.
 Pakkāmi so Licchavīnaṃ sakāsaṃ,
 Atha bravi parisam sannisinnaṃ.
582. “Suṇantu bhonto mama ekavākyam,
 Varam varissaṃ labhissāmi attham.
 Sūlāvuto puriso luddakammo,
 Paṇihitadaṇḍo³ anusattarūpo⁴.
583. Ettāvatā vīsativattimattā,
 Yato āvuto neva jīvati na mato.
 Tāham mocayissāmi dāni,
 Yathāmatim anujānātu saṃgho”ti.
584. Etañca aññañca lahuṃ pamuñca,
 Ko tam vadetha⁵ tathā karontaṃ.
 Yathā pajānāsi tathā karohi,
 Yathāmatim anujānāti saṃghoti.

1. Sūlāvuto (Sī, Syā)

2. Tena (Syā, Ka)

3. Paṇītadaṇḍo (Ka)

4. Anupattarūpo (Ka)

5. Vadethāti (Ka), vadetha ca (Syā)

585. So taṃ padesaṃ upasaṅkamtivā,
Sūlāvutaṃ mocayi khippameva.
Mā bhāyi sammāti ca taṃ avoca,
Tikicchākānañca upaṭṭhapesi.
586. Kappitakañca upasaṅkamtivā,
Teneva saha¹ saṃvibhajitvā kāle.
Sayam mukhenūpanisajja Licchavi,
Tattheva pucchittha naṃ kāraṇatthiko.
587. Sūlāvuto puriso luddakammo,
Paṇihitadaṇḍo anusattarūpo.
Ettāvatā vīsattirattimattā,
Yato āvuto neva jīvati na mato.
588. So mocito gantvā mayā idāni,
Etassa yakkhassa vaco hi bhante.
Siyā nu kho kāraṇaṃ kiñcideva,
Yena so nirayaṃ no vajeyya.
589. Ācikkha bhante yadī atthi hetu,
Saddhāyikaṃ hetuvaco suṇoma.
Na tesam kammānaṃ vināsa'matthi,
Avedayitvā idha byantibhāvoti.
590. Sace sa dhammāni samācareyya,
Sakkacca rattindiva'mappamatto.
Mucceyya so nirayā ca tamhā,
Kammaṃ siyā aññatra vedanīyanti.
591. Aññāto² eso purisassa attho,
Mamampi dāni anukampa bhante.
Anusāsa maṃ ovada bhūripaṇña,
Yathā ahaṃ no nirayaṃ vajeyyanti.

1. Tena samaṃ (Sī), tena saha (Syā, Ka)

2. Ñātomhi (Ka)

592. Ajjeva Buddhāṃ saraṇaṃ upehi,
Dhammaṇca saṃghaṇca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.
593. Pāṇātipātā viramassu khippaṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā abhāṇī,
Sakena dārena ca hohi tuṭṭho.
Imaṇca ariyaṃ¹ aṭṭhaṅgavarenupetaṃ,
Samādiyāhi kusalaṃ sukhudrayaṃ.
594. Cīvaraṃ piṇḍapātaṇca, paccayaṃ sayanāsaṇaṃ.
Annaṃ pānaṃ khādaniyaṃ, vatthasenāsaṇāni ca.
Dadāhi ujubhūtesu, vippasannena cetasaṃ².
595. Bhikkhūpi sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Tappehi annapānena, sadā puññaṃ pavaḍḍhati.
596. Evaṇca dhammāni³ samācaranto,
Sakkacca rattindiva'mappamatto.
Muṇca tuvaṃ⁴ nirayā ca tamhā,
Kammaṃ siyā aññaṭṭra vedanīyanti.
597. Ajjeva Buddhāṃ saraṇaṃ upemi,
Dhammaṇca saṃghaṇca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyāmi.
598. Pāṇātipātā viramāmi khippaṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭho.
Imaṇca ariyaṃ aṭṭhaṅgavarenupetaṃ,
Samādiyāmi kusalaṃ sukhudrayaṃ.

1. Imaṇca (Syā)

3. Kammāni (Sī, Syā)

2. Sadā puññaṃ pavaḍḍhati (Syā, Ka)

4. Mucceyya so tvaṃ (Ka)

599. Cīvaram piṇḍapātañca, paccayaṃ sayanāsanam.
Annam pānam khādanīyaṃ, vatthasenāsanāni ca.
600. Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Dadāmi na vikampāmi¹, Buddhānam sāsane ratoti.
601. Etādiso Licchavi Ambasakkaro,
Vesāliyaṃ aññataro upāsako.
Saddho mudū karakaro ca bhikkhu,
Saṃghañca sakkacca tadā upaṭṭhahi.
602. Sūlāvuto ca arogo hutvā,
Serī sukhī pabbajjaṃ upāgami².
Bhikkhuñca āgamma Kappitakuttamaṃ,
Ubhopi sāmāññaphalāni ajjhagum.
603. Etādisā sappurisāna sevanā,
Mahapphalā hoti satam vijānataṃ.
Sūlāvuto aggaphalaṃ aphassayi³,
Phalaṃ kaniṭṭhaṃ pana Ambasakkaroti.

Ambasakkarapetavatthu paṭhamam.

2. Serīsakapetavatthu

604. * Suṇoṭha yakkhassa vāṇijāna ca,
Samāgamo yattha tadā ahosi.
Yathā kathaṃ itaritarena cāpi,
Subhāsitaṃ tañca suṇātha sabbe.
605. Yo so ahu rājā Pāyāsi nāma⁴,
Bhummānaṃ saḥabyagato yasassī.
So modamānova sake vimāne,
Amānuso mānuse ajjhabhāsīti.

1. Vikappāmi (Sī, Syā)

4. Nāmo (Sī)

2. Pabbajjamupagacchi (Ka)

3. Phussayi (Syā, Ka)

* Heṭṭhā 116 piṭṭhepi.

606. Vañke araññe amanussatṭhāne,
Kantāre appodake appabhakkhe.
Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
Vaṅkambhayā natṭhamanā manussā.
607. Nayidha phalā mūlamayā ca santi,
Upādānaṃ natthi kuto'dha bhakkho¹.
Aññatra paṃsūhi ca vālukāhi ca,
Tatāhi uṇhāhi ca dāruṇāhi ca.
608. Ujjaṅgalaṃ tattamivaṃ kapālaṃ,
Anāyasaṃ paralokena tulyaṃ.
Luddānamāvāsamidaṃ purāṇaṃ,
Bhūmippadeso abhisattarūpo.
609. Atha tumhe kena vaṇṇena,
Kimāsamānā imaṃ padesaṃ hi.
Anupaviṭṭhā sahasā samacca,
Lobhā bhayā atha vā sampamūḷhāti.
610. Magadhesu Aṅgesu ca satthavāhā,
Āropayitvā paṇiyaṃ puthuttaṃ.
Te yāmase Sindhusovīrabhūmiṃ,
Dhanatthikā uddayaṃ patthayānā.
611. Divā pipāsaṃ'nadhivāsayaṃtā,
Yoggānukampaṇca samekkhamānā.
Etena vegena āyāma sabbe,
Rattiṃ maggaṃ paṭipannā vikāle.
612. Te duppayātā aparaddhamaggo,
Andhākulā vippanatṭhā araññe.
Suduggame vaṇṇu pathassa majjhe,
Disaṃ na jānāma pamūḷhacittā.

613. Idañca disvāna adiṭṭhapubbaṃ,
 Vimānaseṭṭhañca tavañca yakkha.
 Tatuttariṃ jīvitamāsamānā,
 Disvā patītā sumanā udaggāti.
614. Pāraṃ samuddassa imañca vaṇṇuṃ,
 Vettācaram¹ saṅkupathañca maggaṃ.
 Nadiyo pana pabbatānañca duggā,
 Puthuddisā gacchatha bhogaḥetu.
615. Pakkhandiyāna vijitaṃ paresaṃ,
 Verajjake mānuse pekkhamānā.
 Yaṃ vo sutam vā atha vāpi diṭṭhaṃ,
 Accherakaṃ taṃ vo suṇoma tātāti.
616. Itopi accherataraṃ kumāra,
 Na no sutam vā atha vāpi diṭṭhaṃ.
 Atītamānussakameva sabbaṃ.
 Disvā na tappāma anomavaṇṇaṃ.
617. Vehāyasaṃ pokkharañño savanti,
 Pahūtamalyā² bahupuṇḍarikā.
 Dumā cime niccaphalūpapannā,
 Atīva gandhā surabhiṃ pavāyanti.
618. Veḷūriyathambhā satamussitāse,
 Silāpavāḷassa ca āyatamsā.
 Masāragallā sahalohitaṅgā,
 Thambhā ime jotirasāmayāse.
619. Sahassathambhaṃ atulānubhāvaṃ,
 Tesū'pari sādhumidaṃ vimānaṃ.
 Ratanantaraṃ kañcana vedimissaṃ,
 Tapanīyapaṭṭehi ca sādhu channaṃ.

1. Vettaṃ paraṃ (Syā), vettācāraṃ (Ka)

2. Pahūtamālyā (Syā)

620. Jambonaduttattamidaṃ sumatṭho,
Pāsādasopānaphalūpapanno.
Daḷho ca vaggu ca susaṅgato ca¹,
Atīva nijjhānakhamo manuñño.
621. Ratanantarasmim̐ bahu-annapānaṃ,
Parivārito accharāsaṅgaṇena.
Muraja-ālambaratūriyaghuṭṭho,
Abhivanditosi thutivandanāya.
622. So modasi nāriṅgaṇappabodhano,
Vimānapāsādavare manorame.
Acintīyo sabbaguṇūpapanno,
Rājā yathā Vessavaṇo Naḷinyā².
623. Devo nu āsi udavāsi yakkho,
Udāhu Devindo manussabhūto.
Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
Ācikkha ko nāma tuvaṃsi yakkhoti.
624. Serīsako nāma ahamhi yakkho,
Kantāriyo vaṇṇupathamhi gutto.
Imaṃ padesaṃ abhipālayāmi,
Vacanakaro Vessavaṇassa raññoti.
625. Adhiccaladdhaṃ pariṇāmajaṃ te,
Sayamkataṃ udāhu devehi dinnam̐.
Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṃ tayā laddhamidaṃ manuññanti.
626. Nādhiccaladdhaṃ na pariṇāmajaṃ me,
Na sayamkataṃ na hi devehi dinnam̐.
Sakehi kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṃ manuññanti.

1. Vaggu sumukho susaṅgato (Sī)

2. Naḷiññaṃ (Ka)

627. Kimte vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ,
Kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
Pucchanti taṃ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṃ tayā laddhamidaṃ vimānanti.
628. Mamaṃ Pāyāsīti ahu samaññā,
Rajjaṃ yadā kārayiṃ Kosalānaṃ.
Natthikadiṭṭhi kadariyo pāpadhammo,
Ucchedavādī ca tadā ahosiṃ.
629. Samaṇo ca kho āsi Kumārakassapo.
Bahussuto cittakathī ulāro.
So me tadā dhammakathaṃ abhāsi,
Diṭṭhivisūkāni vinodayī me.
630. Tāhaṃ tassa dhammakathaṃ suṇitvā,
Upāsakattaṃ paṭivedayissaṃ.
Pāṇātipātā virato ahosiṃ,
Loke adinnaṃ parivajjayissaṃ.
Amajjapo no ca musā abhāṇiṃ,
Sakena dārena ca ahosi tuṭṭho.
631. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ,
Tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
Teheva kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṃ vimānanti.
632. Saccaṃ kirāhaṃsu narā sapaññā,
Anaññathā vacanaṃ paṇḍitānaṃ.
“Yahiṃ yahiṃ gacchati puññakammo,
Tahiṃ tahiṃ modati kāmakāmī.
633. Yahiṃ yahiṃ sokapariddavo ca,
Vadho ca bandho ca parikkilesa.
Tahiṃ tahiṃ gacchati pāpakammo,
Na muccati duggatiyā kadācī”ti.

634. Sammūlharūpova jano ahosi,
 Asmiṃ muhutte kalalīkatova.
 Janassimassa tuyhañca kumāra,
 Appaccayo kena nu kho ahosīti.
635. Ime ca sirīsavanā¹ tātā,
 Dibbā gandhā surabhī sampavanti.
 Te sampavāyanti imaṃ vimānaṃ,
 Divā ca ratto ca tamaṃ nihantvā.
636. Imesañca kho vassasataccayena,
 Sipāṭikā phalati ekamekā.
 Mānussakaṃ vassasataṃ atītaṃ,
 Yadagge kāyamhi idhūpapanno.
637. Disvānaṃ vassasatāni pañca,
 Asmiṃ vimāne ṭhatvāna tātā.
 Āyukkhayā puññakkhayā cavissaṃ,
 Teneva sokena pamucchitosmīti.
638. Kathaṃ nu soceyya tathāvidho so,
 Laddhā vimānaṃ atulaṃ cirāya.
 Ye cāpi kho ittaramupapannā,
 Te nūna soceyyuṃ parittapuññāti.
639. Anucchaviṃ ovadiyañca me taṃ,
 Yaṃ maṃ tumhe peyyavācaṃ vadetha.
 Tumhe ca kho tātā mayānuguttā,
 Yenicchakaṃ tena paletha sotthinti.
640. Gantvā mayaṃ Sindhusovīrabhūmiṃ,
 Dhanatthikā uddayaṃ patthayānā.
 Yathāpayogā paripuṇṇacāgā,
 Kāhāma Serīsamaṃ uḷāranti.

1. Ime sirīsūpavanā ca (Sī), imepi sirīsavanā ca (I, Ka)

641. Mā ceva Serīsamahaṃ akattha,
 Sabbañca vo bhavissati yaṃ vadetha.
 Pāpāni kammāni vivajjayātha,
 Dhammānuyogañca adhiṭṭhahātha.
642. Upāsako atthi imamhi saṃghe,
 Bahussuto sīlavatūpapanno.
 Saddho ca cāgī ca supesalo ca,
 Vicakkhaṇo santusito mutimā.
643. Sañjānamāno na musā bhaṇeyya,
 Parūpaghātāya na cetayeyya.
 Vebhūtikaṃ pesuṇaṃ no kareyya,
 Saṇhañca vācaṃ sakhilaṃ bhaṇeyya.
644. Sagāravo sappatisso vinīto,
 Apāpako adhisīle visuddho.
 So mātaraṃ pitarañcāpi jantu,
 Dhammena poseti ariyavutti.
645. Maññe so mātāpitūnaṃ kāraṇā,
 Bhogaṇi pariyesati na attahetu.
 Mātāpitūnañca yo accayena,
 Nekkhammapoṇo carissati brahmacariyaṃ.
646. Ujū avaṅko asaṭṭho amāyo,
 Na lesakappena ca vohareyya.
 So tādiso sukatakammakārī,
 Dhamme ṭhito kinti labhetha dukkhaṃ.
647. Taṃ kāraṇā pātukatamhi attanā,
 Tasmā dhammaṃ passatha vāṇijāse.
 Aññaṭṭa teniha bhasmī¹ bhavetha,
 Andhākulā vippanaṭṭhā araṇṇe.
 Taṃ khippamānena lahuṃ parena,
 Sukho have sappurisenā saṅgamoti.

1. Bhasmi (Syā), bhasma (Ka)

648. Kiṃ nāma so kiñca karoti kammaṃ,
 Kiṃ nāmadheyyaṃ kiṃ pana tassa gottam.
 Mayampi naṃ daṭṭhukāmamha yakkha,
 Yassānukampāya idhāgatosi.
 Lābhā hi tassa yassa tuvaṃ pihesīti.
649. Yo kappako Sambhavanāmadheyyo,
 Upāsako kocchaphalūpajīvī.
 Jānātha naṃ tumhākaṃ pesiyo so,
 Mā kho naṃ hīlittha supesalo soti.
650. Jānāmase yaṃ tvaṃ pavadesi yakkha,
 Na kho naṃ jānāma sa edisoti.
 Mayampi naṃ pūjayissāma yakkha,
 Sutvāna tuyhaṃ vacanaṃ uḷāranti.
651. Ye keci imasmiṃ satthe manussā,
 Daharā mahantā athavāpi majjhimā.
 Sabbeva te ālambantu vimānaṃ,
 Passantu puññānaṃ phalaṃ kadariyāti.
652. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
 Taṃ kappakaṃ tattha purakkhatvā¹.
 Sabbeva te ālambiṃsu vimānaṃ,
 Masakkasāraṃ viya Vāsavassa.
653. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
 Upāsakattaṃ paṭivedayiṃsu.
 Pāṇātipātā paṭiviratā ahesuṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayiṃsu.
 Amajjapā no ca musā bhaṇiṃsu.
 Sakena dārena ca ahesuṃ tuṭṭhā.

1. Purakkhipitvā (Sī)

654. Te tattha sabbeva ahaṃ pureti,
Upāsakattaṃ paṭivedayitvā.
Pakkāmi sattho anumodamāno,
Yakkhiddhiyā anumato punappunaṃ.

655. Gantvāna te Sindhusovīrabhūmiṃ,
Dhanatthikā uddayaṃ¹ patthayānā.
Yathāpayogā paripuṇṇalābhā,
Paccāgamuṃ Pāṭaliputtamakkhataṃ.

656. Gantvāna te saṃgharaṃ sotthivanto,
Puttehi dārehi samaṅgibhūtā.
Ānandī vittā sumanā patītā,
Akaṃsu Serīsamahaṃ uḷāraṃ.
Serīsakaṃ te pariveṇaṃ māpayimsu.

657. Etādisā sappurisāna sevanā,
Mahatthikā dhammaguṇāna sevanā.
Ekassa atthāya upāsakassa,
Sabbeva sattā sukhitā² ahesunti.

Serīsakapetavatthu dutiyaṃ.

Bhāṇavāraṃ tatiyaṃ.

3. Nandakapetavatthu

658. Rājā Piṅgalako nāma, Suratṭhānaṃ adhipati ahu.
Moriyānaṃ upatṭhānaṃ gantvā, Suratṭhaṃ punarāgamā.

659. Uṇhe majjhanhike³ kāle, rājā paṅkaṃ⁴ upāgami.
Addasa maggaṃ ramaṇīyaṃ, petānaṃ taṃ vaṇṇupathaṃ⁵.

1. Udaya (I, Ka)

2. Sukhino (I, Ka)

3. Majjhantike (sabbattha)

4. Vaṅkaṃ (Ka)

5. Vaṇṇanāpathaṃ (Sī, Syā)

660. Sārathim āmantayī rājā—
 “Ayaṃ maggo ramaṇīyo, khemo sovattthiko sivo.
 Iminā sārathi yāma, Surattthānaṃ santike ito”.
661. Tena pāyāsi Soratttho, senāya caturaṅginiyā.
 Ubbiggarūpo puriso, Soratttham etadabravi.
662. “Kummaggaṃ paṭipannamhā, bhimsanaṃ lomahaṃsanaṃ.
 Purato dissati maggo, pacchato ca na dissati.
663. Kummaggaṃ paṭipannamhā, yamapurisāna santike.
 Amānuso vāyati gandho, ghoso suyyati¹ dāruṇo”.
664. Saṃviggo rājā Soratttho, sārathim etadabravi.
 “Kummaggaṃ paṭipannamhā, bhimsanaṃ lomahaṃsanaṃ.
 Purato dissati maggo, pacchato ca na dissati.
665. Kummaggaṃ paṭipannamhā, yamapurisāna santike.
 Amānuso vāyati gandho, ghoso suyyati dāruṇo”.
666. Hatthikkhandham samāruiya, olokento catuddisaṃ².
 Addasa nigrodham ramaṇīyam³, pādapaṃ chāyāsampannaṃ.
 Nīlabbhavaṇṇasadisaṃ, meghavaṇṇasirīnibham.
667. Sārathim āmantayī rājā, “kiṃ eso dissati brahā.
 Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho”.
668. Nigrodho so mahārāja, pādapo chāyāsampanno.
 Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho.
669. Tena pāyāsi Soratttho, yena so dissate brahā.
 Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho.
670. Hatthikkhandhato oruiya, rājā rukkham upāgami.
 Nisīdi rukkhāmūlasmiṃ, sāmacco saparijjano.
 Pūram pāṇīyasarakam, pūve vitte ca addasa.

1. Sūyati (Sī, Syā)

2. Catuddisā (Ka)

3. Rukkham nigrodham (Syā, Ka)

671. Puriso ca devavaṇṇī, sabbābharaṇabhūsito.
Upasaṅkamitvā rājānaṃ, Soraṭṭhaṃ etadabravi.
672. “Svāgataṃ te mahārāja, atho te adurāgataṃ.
Pivatū devo pāṇīyaṃ, pūve khāda arindama”.
673. Pivitvā rājā pāṇīyaṃ, sāmacco saparijjano.
Pūve khāditvā pitvā ca, Soraṭṭho etadabravi.
674. Devatā nusi gandhabbo, adu Sakko Purindado.
Ajānantā taṃ pucchāma, kathaṃ jānemu taṃ mayanti.
675. Nāmi devo na gandhabbo, nāpi¹ Sakko Purindado.
Peto ahaṃ mahārāja, Suraṭṭhā idha māgatoti.
676. Kiṃsīlo kiṃsamācāro, Suraṭṭhasmiṃ pure tuvaṃ.
Kena te brahmacariyena, ānubhāvo ayaṃ tavāti.
677. Taṃ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Amaccā pārisajjā ca, brāhmaṇo ca purohito.
678. Suraṭṭhasmiṃ ahaṃ deva, puriso pāpacetaso.
Micchādittṭhi ca dussīlo, kadariyo paribhāsako.
679. Dadantānaṃ karontānaṃ, vārayissaṃ bahujjanaṃ.
Aññesaṃ dadamāṇānaṃ, antarāyakaro ahaṃ.
680. Vipāko natthi dānassa, saṃyamassa kuto phalaṃ.
Natthi ācariyo nāma, adantaṃ ko damessati.
681. Samatulyāni bhūtāni, kuto² jeṭṭhāpacāyiko.
Natthi balaṃ vīriyaṃ vā, kuto uṭṭhānaporisam.
682. Natthi dānaphalaṃ nāma, na visodheti verinaṃ.
Laddheyyaṃ labhate macco, niyatipariṇāmajam³.
683. Natthi mātā pitā bhātā, loko natthi ito paraṃ.
Natthi dinnam natthi hutam, sunihitam na vijjati.

1. Namhi (Ka)

2. Kule (Syā, Ka)

3. Pariṇāmajā (Sī, Ka)

684. Yopi haneyya purisaṃ, parassa chindate¹ siram.
Na koci kañci hanati, sattannaṃ vivaramantare.
685. Acchejjābhejjo hi² jīvo, aṭṭhaṃso guḷaparimaṇḍalo.
Yojanānaṃ sataṃ pañca, ko jīvaṃ chettumarahati.
686. Yathā suttaguḷe khitte, nibbeṭhentaṃ palāyati.
Evamevaṃ ca so jīvo, nibbeṭhento palāyati.
687. Yathā gāmato nikkhamma, aññaṃ gāmaṃ pavīsati.
Evamevaṃ ca so jīvo, aññaṃ bondiraṃ pavīsati.
688. Yathā gehato nikkhamma, aññaṃ gehaṃ pavīsati.
Evamevaṃ ca so jīvo, aññaṃ bondiraṃ pavīsati.
689. Cullāsīti³ mahākappino⁴, satasahassāni hi.
Ye bālā ye ca paṇḍitā, saṃsāraṃ khepayitvāna.
Dukkhasantaṃ karissare.
690. Mitāni sukhadukkhāni, doṇehi piṭakehi ca.
Jino sabbaṃ pajānāti, sammūlha itarā pajā.
691. Evaṃdiṭṭhi pure āsiṃ, sammūlho mohapāruto.
Micchādiṭṭhi ca dussīlo, kadariyo paribhāsako.
692. Oraṃ me chahi māsehi, kālakiriyā bhavissati.
Ekantakaṭukaṃ ghoraṃ, nirayaṃ papatissahaṃ.
693. * Catukkaṇṇaṃ catudvāraṃ, vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ.
Ayopākārapariyantaṃ, ayasā paṭikujjitaṃ.
694. * Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṃ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
695. Vassāni satasahassāni, ghoso suyyati tāvade.
Lakkho eso mahārāja, satabhāgavassakoṭiyo.

1. Purisassa chinde (Syā, Ka)

2. Bhejjo (Sī), abhejjo (Syā), bhejjāsi (Ka)

3. Cūlāsīti (Sī, Syā, Ka)

4. Mahākappuno (Sī)

* Heṭṭhā 134 piṭṭhepi.

696. Koṭisatasahassāni, niraye paccare janā.
Micchādiṭṭhī ca dussilā, ye ca ariyūpavādinō.
697. Tatthāhaṃ dīghamaddhānaṃ, dukkhaṃ vedissa vedanaṃ.
Phalaṃ pāpassa kammaṣṣa, tasmā socāmaṃ bhusaṃ.
698. Taṃ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Dhītā mayhaṃ mahārāja, Uttarā bhaddamatthu te.
699. Karoti bhaddakaṃ kammaṃ, sīlesu'posathe ratā.
Saññatā saṃvibhāgī ca, vadaññū vītamaccharā.
700. Akhaṇḍakārī sikkhāya, suṇhā parakulesu ca.
Upāsikā Sakyamunino, Sambuddhassa sirīmato.
701. Bhikkhu ca sīlasampanno, gāmaṃ piṇḍāya pāvīsī.
Okkhittacakkhu satimā, guttadvāro susaṃvuto.
702. Sapadānaṃ caramāno, agamā taṃ nivesanaṃ.
Tamaddasa mahārāja, Uttarā bhaddamatthu te.
703. Pūraṃ pāṇīyasaraṃ, pūve vitte ca sā adā.
Pitā me kālakato bhante, tassetāṃ upakappatu.
704. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhuñjāmi kāmakāmihaṃ, rājā Vessavaṇo yathā.
705. Taṃ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Sadevakassa lokassa, Buddho aggo pavuccati.
Taṃ Buddhaṃ saraṇaṃ gaccha, saputtadāro arindama.
706. Aṭṭhaṅgikena maggena, phusanti amataṃ padaṃ.
Taṃ dhammaṃ saraṇaṃ gaccha, saputtadāro arindama.
707. Cattāro ca paṭipannā¹, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṃgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.
Taṃ saṃghaṃ saraṇaṃ gaccha, saputtadāro arindama.

1. Maggapaṭipannā (Sī, Syā)

708. Pāṇātipātā viramassu khippaṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayassu.
 Amajjapo mā ca musā abhāṇi,
 Sakena dārena ca hohi tuṭṭhoti.
709. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
 Karomi tuyhaṃ vacanaṃ, tvaṃsi ācariyo mama.
710. Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammañcāpi anuttaraṃ.
 Saṃghaṇca naradevassa, gacchāmi saraṇaṃ ahaṃ.
711. Pāṇātipātā viramāmi khippaṃ,
 Loke adinnaṃ parivajjayāmi.
 Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
 Sakena dārena ca homi tuṭṭho.
712. Ophuṇāmi¹ mahāvāte, nadiyā sīghagāmiyā.
 Vamāmi pāpikaṃ diṭṭhiṃ, Buddhānaṃ sāsane rato.
713. Idaṃ vatvāna Soraṭṭho, viramitvā pāpadassanā².
 Namo Bhagavato katvā, pāmokkho rathamāruhīti.

Nandakapetavatthu tatiyaṃ.

4. Revatīpetavatthu

714. * Uṭṭhehi Revate supāpadhamme,
 Apārutadvāre adānasīle.
 Nessāma taṃ yattha thunanti duggatā,
 Samappitā³ nerayikā dukhenāti.
715. Icceva⁴ vatvāna Yamassa dūtā,
 Te dve yakkhā lohitakkhā brahantā.
 Paccekabāhāsu gahetvā Revataṃ,
 Pakkāmayuṃ devagaṇassa santike.

1. Opuṇāmi (Sī), ophuṇāmi (Syā, Ka), opunāmi (?)

3. Samajjātā (Sī) * Heṭṭhā 73 piṭṭhepi.

2. Pāpadassanaṃ (Syā, Ka)

4. Iccevaṃ (Syā, Ka)

716. Ādiccavaṇṇaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
Byamhaṃ subhaṃ kañcanaajālachannaṃ.
Kasseta'mākiṇṇajanaṃ vimānaṃ,
Suriyassa raṃsīva jotamānaṃ.
717. Nārīgaṇā candanasāralittā¹,
Ubhato vimānaṃ upasobhayanti.
Taṃ dissati suriyasamānavaṇṇaṃ,
Ko modati saggapatto vimāneti.
718. Bārāṇasiyaṃ Nandiyo nāmāsi,
Upāsako amaccharī dānapati vadaññū.
Tassetamākiṇṇajanaṃ vimānaṃ,
Suriyassa raṃsīva jotamānaṃ.
719. Nārīgaṇā candanasāralittā,
Ubhato vimānaṃ upasobhayanti.
Taṃ dissati suriyasamānavaṇṇaṃ
So modati saggapatto vimāneti.
720. Nandiyassāhaṃ bhariyā,
Agārinī sabbakulassa issarā.
Bhattu vimāne ramissāmi dāna'haṃ,
Na patthaye nirayadassanāyāti.
721. Eso te nirayo supāpadhamme,
Puññaṃ tayā akataṃ jīvaloke.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṃ labhati sahabyatanti.
722. Kiṃ nu gūthañca mutthañca, asucī paṭidissati.
Duggandhaṃ kimidaṃ mīlhaṃ, kimetaṃ upavāyatīti.
723. Esa Saṃsavako nāma, gambhīro sataporiso.
Yattha vassasahassāni, tuvaṃ paccasi Revateti.

1. Candanasārānulittā (Syā)

724. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kena Saṃsavako laddho, gambhīro sataporisoti.
725. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe vāpi vanibbake.
Musāvādena vañcesi, taṃ pāpaṃ pakataṃ tayā.
726. Tena Saṃsavako laddho, gambhīro sataporiso.
Tattha vassasahassāni, tuvaṃ paccasi Revate.
727. Hatthepi chindanti athopi pāde,
Kaṇṇepi chindanti athopi nāsaṃ.
Athopi kākoḷagaṇā samecca,
Saṅgamma khādanti viphandamānanti.
728. Sādhu kho maṃ paṭinetha, kāhāmi kusalaṃ bahuṃ.
Dānena samacariyāya, saṃyamena damena ca.
Yaṃ katvā sukhitā honti, na ca pacchānutappareti.
729. Pure tuvaṃ pamajjitvā, idāni paridevasi.
Sayāṃ katānaṃ kammānaṃ, vipākaṃ anubhossasīti.
730. Ko devalokato manussalokaṃ,
Gantvāna puṭṭho me evaṃ vadeyya.
Nikkhattadaṇḍesu dadātha dānaṃ,
Acchādanaṃ seyya¹ mathannapānaṃ.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṃ labhati saḥabyataṃ.
731. Sāhaṃ nūna ito gantvā, yoniṃ laddhāna mānusiṃ.
Vadaññū silasampannā, kāhāmi kusalaṃ bahuṃ.
Dānena samacariyāya, saṃyamena damena ca.
732. Ārāmāni ca ropissaṃ, dugge saṅkamanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.

733. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgatam.
734. Uposatham upavasissam, sadā sīlesu samvutā.
Na ca dāne pamajjissam, sāmam diṭṭhamidaṃ mayāti.
735. Iccevaṃ vippalapantim, phandamānam tato tato.
Khipimsu niraye ghore, uddhampādam avamsiram.
736. Aham pure maccharinī ahosiṃ,
Paribhāsikā samaṇabrāhmaṇānam.
Vitathena ca sāmikaṃ vañcayitvā,
Paccāmahaṃ niraye ghorarūpeti.

Revatīpetavatthu catuttham.

5. Ucchupetavatthu

737. Idam mama ucchuvanam mahantam.
Nibbattati puññaphalam anappakam.
Tam dāni me na¹ paribhoga'meti,
Ācikkha bhante kissa ayaṃ vipāko.
738. Haññāmi² khajjāmi ca vāyamāmi,
Parisakkāmi paribhuñjitum kiñci.
Svāhaṃ chinnathāmo kapaṇo lālapāmi,
Kissa³ kammassa ayaṃ vipāko.
739. Vighāto cāham paripatāmi chamāyam,
Parivattāmi vāricarova ghamme.
Rudato ca me⁴ assukā niggalanti,
Ācikkha bhante kissa ayaṃ vipāko.

1. Na dāni me tam (Sī, Ka)

3. Kissassa (Sī), kissassu (?)

2. Vihaññāmi (Ka)

4. Dūrato ca me (Syā, Ka)

740. Chāto kilanto ca pipāsito ca,
Santassito sātasukhaṃ na vinde.
Pucchāmi taṃ etamatthaṃ bhadante,
Kathaṃ nu ucchuparibhogaṃ labheyyanti.
741. Pure tuvaṃ kammamakāsi attanā,
Manussabhūto purimāya jātiyā.
Ahañca taṃ etamatthaṃ vadāmi,
Sutvāna tvaṃ etamatthaṃ vijāna.
742. Uccuṃ tuvaṃ khādamāno payāto,
Puriso ca te piṭṭhito anvagacchi.
So ca taṃ paccāsanto kathesi,
Tassa tuvaṃ na kiñci ālapittha.
743. So ca taṃ abhaṇantaṃ ayāci,
Deha'yya ucchunti ca taṃ avoca.
Tassa tuvaṃ piṭṭhito uccuṃ adāsi,
Tassetāṃ kammaṣa ayaṃ vipāko.
744. Ingha tvaṃ gantvāna piṭṭhito gaṇheyyāsi¹,
Gahetvāna taṃ khādassu yāvadatthaṃ.
Teneva tvaṃ attamano bhavissasi,
Haṭṭho cudaggo ca pamodito cāti.
745. Gantvāna so piṭṭhito aggahesi.
Gahetvāna taṃ khādi yāvadatthaṃ.
Teneva so attamano ahosi,
Haṭṭho cudaggo ca pamodito cāti.

Uccupetavatthu pañcamaṃ.

6. Kumārapetavatthu

746. Sāvatti nāma nagaraṃ, Himavantassa passato.
Tattha āsuṃ dve kumārā, rājaputtāti me sutāṃ.

1. Ingha tvaṃ piṭṭhito gaṇha uccuṃ (Sī)

747. Sammattā¹ rajanīyesu, kāmassādābhinandino.
Paccuppannasukhe giddhā, na te passiṃsu'nāgataṃ.
748. Te cutā ca manussattā, paralokaṃ ito gatā.
Tedha ghosentu'dissantā, pubbe dukkaṭamattano.
749. Bahūsu vata² santesu, deyyadhamme upaṭṭhite.
Nāsakkhimhā ca attānaṃ, parittaṃ kātuṃ sukhāvaham.
750. Kiṃ tato pāpakaṃ assa, yaṃ no rājakulā cutā.
Upapannā pettavisayaṃ, Khuppiṭāsasamappitā³.
751. Sāmino idha hutvāna, honti asāmino tahiṃ.
Bhamanti⁴ Khuppiṭāsāya, manussā unnatonatā.
752. Etamādīnavaṃ ñatvā, issaramadasambhavaṃ.
Pahāya issaramadaṃ, bhava saggaṃ nara.
Kāyassa bhedaṃ sappañño, saggaṃ so upapajjati.

Kumārapetavatthu chaṭṭhaṃ.

7. Rājaputtapetavatthu

753. Pubbe katānaṃ kammānaṃ, vipāko mathaye maṇaṃ.
Rūpe sadde rase gandhe, phoṭṭhabbe ca manorame.
754. Naccaṃ gītaṃ ratim khiddaṃ, anubhutvā anappakaṃ.
Uyyāne paricaritvā, pavisanto giribbajam.
755. Isiṃ Sunetta⁵ maddakkhi, attadantaṃ samāhitaṃ.
Appicchaṃ hirisampannaṃ, uñche pattagata rataṃ.
756. Hatthikkhandhato oruyha, laddhā bhanteti cābravi.
Tassa pattaṃ gahetvāna, uccaṃ paggayha khattiyo.
757. Thaṇḍile pattaṃ bhinditvā, hasamāno apakkami.
Rañño Kitavassāhaṃ putto, kiṃ maṃ bhikkhu karissasi.

1. Pamattā (Ka)

2. Bahussutesu (Sī, Ka)

3. Khuppiṭāsāsamappitā (Sī, I)

4. Caranti (Sī, I), maranti (Syā)

5. Sunita (Ka)

758. Tassa kammassa pharusassa, vipāko kaṭuko ahu.
Yaṃ rājaputto vedesi, nirayamhi samappito.
759. Chaḷeva caturāsīti, vassāni navutāni ca.
Bhusaṃ dukkhaṃ nigacchittho, niraye katakibbisso.
760. Uttānopi ca paccittha, nikujjo vāmadakkhiṇo.
Uddhaṃpādo ṭhito ceva, ciraṃ bālo apaccatha.
761. Bahūni vassasahassāni, pūgāni nahutāni ca.
Bhusaṃ dukkhaṃ nigacchittho, niraye katakibbisso.
762. Etādisaṃ kho kaṭukaṃ, appaduṭṭhappadosinaṃ.
Paccanti pāpakammantā, isimāsajja subbatāni.
763. So tattha bahuvassāni, vedayitvā bahuṃ dukhaṃ.
Khuppipāsahato nāma¹, peto āsi tato cuto.
764. Etamādīnavaṃ ñatvā², issaramadasambhavaṃ.
Pahāya issaramadaṃ, nivātamanuvattaye.
765. Diṭṭheva dhamme pāsaṃso, yo Buddhesu sagāravo.
Kāyassa bhedaṃ sappañño, saggaṃ so upapajjatīti.

Rājaputtapetavatthu sattamaṃ.

8. Gūthakhādakapetavatthu

766. Gūthakūpato uggantvā, ko nu dīno patiṭṭhasi³.
Nissaṃsayam pāpakammanto, kiṃ nu saddahase tuvantī.
767. Ahaṃ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gato.
768. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, idaṃ dukkhaṃ nigacchasīti.
769. Ahu āvāsiko mayhaṃ, issukī kulamaccharī.
Ajjhāsito mayhaṃ ghare, kadariyo paribhāsako.

1. Khuppipāsāhato nāma (Sī, I)

2. Disvā (Sī)

3. Dīno hi tiṭṭhasi (Sī)

770. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, bhikkhavo paribhāsisam.
Tassa kammavipākena, petalokaṃ ito gatoti.
771. Amitto mittavaṇṇena, yo te āsi kulūpako.
Kāyassa bhedaṃ duppaṇṇo, kiṃ nu pecca gatiṃ gatoti.
772. Tassevāhaṃ pāpakammaṃ, sīse tiṭṭhāmi matthake.
So ca paravisayaṃ patto, mameva paricārako.
773. Yaṃ bhadante hadanta'ññe, etaṃ me hoti bhojanaṃ.
Ahañca kho yaṃ hadāmi, etaṃ so upajīvātīti.

Gūthakhādakapetavatthu aṭṭhamam.

9. Gūthakhādakapetivatthu

774. Gūthakūpato uggantvā, kā nu dīnā patiṭṭhasi.
Nissaṃsayam pāpakamantā, kiṃ nu saddahase tuvanti.
775. Ahaṃ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.
776. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, idaṃ dukkhaṃ nigacchasīti.
777. Ahu āvāsiko mayhaṃ, issukī kulamaccharī.
Ajjhāsito mayhaṃ ghare, kadariyo paribhāsako.
778. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, bhikkhavo paribhāsisam.
Tassa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.
779. Amitto mittavaṇṇena, yo te āsi kulūpako.
Kāyassa bhedaṃ duppaṇṇo, kiṃ nu pecca gatiṃ gatoti.
780. Tassevāhaṃ pāpakammaṃ, sīse tiṭṭhāmi matthake.
So ca paravisayaṃ patto, mameva paricārako.
781. Yaṃ bhadante hadanta'ññe, etaṃ me hoti bhojanaṃ.
Ahañca kho yaṃ hadāmi, etaṃ so upajīvātīti.

Gūthakhādakapetivatthu navamam.

10. Gaṇapetavatthu

782. Naggā dubbaṇṇarūpāttha, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulikā¹ kisikā, ke nu tumhettha mārisāti.
783. Mayam bhadante petāmhā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gatāti.
784. Kiṃ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, petalokaṃ ito gatāti.
785. Anāvaṭesu tittthesu, vicinimhaddhamāsakaṃ.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākamha attano.
786. Nadiṃ upema tasitā, rittakā parivattati.
Chāyaṃ upema uṇhesu, ātapo parivattati.
787. Aggivaṇṇo ca no vāto, ḍahanto upavāyati.
Etaṇca bhante arahāma, aññaṇca pāpakaṃ tato.
788. Api yojanāni² gacchāma, chātā āhāragedhino.
Aladdhāva nivattāma, aho no appapuññatā.
789. Chātā pamucchitā bhantā, bhūmiyaṃ paṭisumbhitā.
Uttānā paṭikirāma, avakujjā patāmase.
790. Te ca tattheva patitā³, bhūmiyaṃ paṭisumbhitā.
Uraṃ sīsaṇca ghaṭṭema, aho no appapuññatā.
791. Etaṇca bhante arahāma, aññaṇca pāpakaṃ tato.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākamha attano.
792. Te hi nūna ito gantvā, yoniṃ laddhāna mānusiṃ.
Vadaññū silasampannā, kāhāma kusalaṃ bahunti.

Gaṇapetavatthu dasamaṃ.

1. Uppāsulikā (Ka)

2. Adhiyojanāni (Sī, Ka)

3. Tattha papatitā (Ka)

11. Pāṭaliputtapetavatthu

793. Diṭṭhā tayā nirayā tiracchānayoni.
 Petā asurā athavāpi mānusā devā.
 Sayamaddasa kammavipākamattano,
 Nessāmi taṃ Pāṭaliputtamakkhataṃ.
 Tattha gantvā kusalaṃ karohi kammaṃ.
794. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
 Karomi tuyhaṃ vacanaṃ, tvaṃsi ācariyo mama.
795. Diṭṭhā mayā nirayā tiracchānayoni,
 Petā asurā athavāpi mānusā devā.
 Sayamaddasaṃ kammavipākamattano,
 Kāhāmi puññāni anappakānīti.

Pāṭaliputtapetavatthu ekādasamaṃ.

12. Ambavanapetavatthu

796. Ayañca te pokkharāṇī surammā,
 Samā sutitthā ca mahodakā ca.
 Supupphitā bhamaragaṇānukiṇṇā,
 Kathaṃ tayā laddhā ayaṃ manunñā.
797. Idañca te ambavanaṃ surammaṃ,
 Sabbotukaṃ dhārayate¹ phalāni.
 Supupphitaṃ bhamaragaṇānukiṇṇaṃ,
 Kathaṃ tayā laddhamidaṃ vimānaṃ.
798. Ambapakkaṃ dakaṃ² yāgu, sītacchāyā manoramā.
 Dhītāya dinnadānena, tena me idha labbhati.

1. Dhārayati (Syā, Ka)

2. Ambapakkodakaṃ (Sī, Syā, I), ambapakkūdakaṃ (Ka)

799. Sandiṭṭhikaṃ kammaṃ evaṃ¹ passatha,
 Dānassa damassa saṃyamassa vipākaṃ.
 Dāsī ahaṃ ayyakulesu hutvā,
 Suṇisā homi agārassa issarāti.

Ambavanapetavatthu dvādasamaṃ.

13. Akkharukkhapetavatthu

800. Yaṃ dadāti na taṃ hoti, detheva dānaṃ datvā ubhayaṃ tarati.
 Ubhayaṃ tena dānena² gacchati, jāgaratha māpamajjathāti.

Akkharukkhapetavatthu terasamaṃ.

14. Bhogasamharapetavatthu

801. Mayaṃ bhoge saṃharimhā, samena visamena ca.
 Te aññe paribhuñjanti, mayaṃ dukkhassa bhāginīti.

Bhogasamharapetavatthu cuddasamaṃ.

15. Setṭhiputtapetavatthu

802. * Saṭṭhivassasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
 Niraye paccamānānaṃ, kadā anto bhavissati.
803. * Natthi anto kuto anto, na anto paṭidissati.
 Tathā hi pakataṃ pāpaṃ, tuyhaṃ mayhañca mārisā³.
804. * Dujjīvitamajīvamha, ye sante na dadamhase.
 Santesu deyyadhammesu, dīpaṃ nākamha attano.
805. * Sohaṃ nūna ito gantvā, yoniṃ laddhāna mānusiṃ.
 Vadaññū silasampanno, kāhāmi kusalaṃ bahunti.

Setṭhiputtapetavatthu pannarasamaṃ.

1. Sandiṭṭhikaṃ eva (Syā)
 * Khu 5. 100 piṭṭhe Jātakepi.

2. Tena (Ka)
 3. Mama tuyhañca mārisa (Si, Syā, I)

16. Saṭṭhikūṭapetavatthu

806. Kiṃ nu ummattarūpova, migo bhantova dhāvasi.
Nissamsayaṃ pāpakammanto¹, kiṃ nu saddāyase tuvanti.
807. Ahaṃ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṃ karitvāna, petalokaṃ ito gato.
808. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse mayhaṃ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.
809. Kiṃnu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṃ kataṃ.
Kissa kammavipākena, idaṃ dukkhaṃ nigacchasi.
810. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse tuyhaṃ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.
811. Athaddasāsiṃ Sambuddhaṃ, Sunettaṃ bhāvitindriyaṃ.
Nisinnaṃ rukkhamaṃlasmiṃ, jhāyantaṃ akutobhayaṃ.
812. Sālittakappahārena, bhindissaṃ tassa matthakaṃ.
Tassa kammavipākena, idaṃ dukkhaṃ nigacchisaṃ.
813. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse mayhaṃ nipatanti, te bhindanti ca² matthakanti.
814. Dhammena te kāpurisa,
Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse tuyhaṃ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.

Saṭṭhikūṭapetavatthu soḷasamaṃ.

Mahāvaggo catuttho.

1. Pāpakammaṃ (Syā, I)

2. Nipatanti, vo bhindanteva (Sī, Dhammapadaṭṭhakathā)

Tassuddānaṃ

Ambasakkaro Serīsako, Piṅgalo Revati Ucchu.
 Dve Kumārā duve Gūthā, Gaṇapāṭali-ambavanaṃ.
 Akkharukkhabhogasaṃharā, Setṭhiputtasaṭṭhikūṭā.
 Iti soḷasavatthūni, vaggo tena pavuccati.

Atha vagguddānaṃ

Urago Uparivaggo, Cūḷamahāti catudhā.
 Vatthūni ekapaññāsaṃ, catudhā bhāṇavārato.

Petavatthupāḷi niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Theragāthāpāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

Nidānagāthā

Sīhānaṃva nadantānaṃ, dāṭhīnaṃ girigabbhare.

Suṇātha bhāvitattānaṃ, gāthā atthūpanāyikā¹.

Yathānāmā yathāgottā, yathādhammavihārino.

Yathādhimuttā sappaññā, viharimsu atanditā.

Tattha tattha vipassitvā, phusitvā accutaṃ padaṃ.

Katantaṃ paccavekkhantā, imamatthamabhāsisuṃ.

1. Ekakanipāta

1. Paṭhamavagga

1. Subhūtitttheragāthā

1. Channā me kuṭikā sukhā nivātā,

Vassa deva yathāsukhaṃ.

Cittaṃ me susamāhitaṃ vimuttaṃ,

Ātāpī viharāmi vassa devāti.

Itthaṃ sudaṃ² āyasmā Subhūtittthero gāthaṃ abhāsittthāti.

1. Attūpanāyikā (Sī, Ka)

2. Itthaṃ sumāṃ (Ka, Ṭṭha)

2. Mahākoṭṭhikattheragāthā

2. Upasanto uparato, mantabhāṇī anuddhato.

Dhunāti pāpake dhamme, dumapattaṃva mālutoti.

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Mahākoṭṭhiko¹ thero gāthaṃ abhāsithāti.

3. Kaṅkhārevatatheragāthā

3. Paññaṃ imaṃ passa Tathāgatānaṃ,

Aggi yathā pajjalito nisīthe.

Ālokaḍā cakkhudadā bhavanti,

Ye āgatānaṃ vinayanti kaṅkhanti.

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kaṅkhārevato thero gāthaṃ abhāsithāti.

4. Puṇṇattheragāthā

4. Sabbhireva samāsetha, paṇḍitchatthadassibhi.

Atthaṃ mahantaṃ gambhīraṃ, duddasaṃ nipuṇaṃ aṇuṃ.

Dhīrā samadhigacchanti, appamattā vicakkhaṇāti.

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Puṇṇo Mantāniputto² thero gāthaṃ abhāsithāti.

5. Dabbattheragāthā

5. Yo duddamiyo damena danto,

Dabbo santusito vitiṇṇakaṅkho.

Vijitāvī apetaḍheravo hi,

Dabbo so parinibbuto ṭhitattoti.

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Dabbo thero gāthaṃ abhāsithāti.

1. Mahākoṭṭhito (Sī, Syā)

2. Mantāniputto (Syā, Ka)

6. Sītavanīyattheragāthā

6. Yo Sītavanam upagā bhikkhu,
 Eko santusito samāhitatto.
 Vijitāvī apetalomahamso,
 Rakkham kāyagatāsatiṃ dhitimāti.

Ittham sudam āyasmā Sītavaniyo thero gātham abhāsithāti.

7. Bhalliyattheragāthā

7. Yo'pānudī maccurājassa senam,
 Naḷasetumva sudubbalaṃ mahogho.
 Vijitāvī apetabheravo hi,
 Danto so parinibbuto ṭhitattoti.

Ittham sudam āyasmā Bhalliyo thero gātham abhāsithāti.

8. Vīrattheragāthā

8. Yo duddamiyo damena danto,
 Vīro santusito vitiṇṇakaṅkho.
 Vijitāvī apetalomahamso,
 Vīro so parinibbuto ṭhitattoti.

Ittham sudam āyasmā Sīro thero gātham abhāsithāti.

9. Pilindavacchattheragāthā

9. Svāgataṃ na durāgataṃ¹, nayidaṃ dumantitaṃ mama.
 Saṃvibhattesu dhammesu, yaṃ seṭṭhaṃ tadupāgaminti.

Ittham sudam āyasmā Pilindavaccho² thero gātham abhāsithāti.

1. Nāpagataṃ (Sī, Syā)

2. Pilindivaccho (Sī)

10. Puṇṇamāsattheragāthā

10. Vihari apekkham idha vā huram vā,

Yo vedagū samito yatatto.

Sabbesu dhammesu anūpalitto,

Lokassa jaññā udayabbayañcāti.

Ittham sudam āyasmā Puṇṇamāso thero gātham abhāsittthāti.

Vaggo paṭhamo.

Tassuddānam

Subhūti Koṭṭhiko thero, Kaṅkhārevatasammato.

Mantāṇiputto Dabbo ca, Sītavaniyo ca Bhalliyo.

Vīro Pilindavaccho ca, Puṇṇamāso tamonudoti.

2. Dutiyavagga

1. Cūlavacchattheragāthā

11. Pāmojjabahulo bhikkhu, dhamme Buddhappavedite.

Adhigacche padam santam, saṅkhārūpasamam sukhanti.

Cūlavaccho¹ thero.

2. Mahāvacchattheragāthā

12. Paññābali silavatūpapanno,

Samāhito jhānarato satīmā.

Yadatthiyam bhojanam bhuñjamāno,

Kaṅketha kalam idha vitarāgoti.

Mahāvaccho² thero.

1. Cūlagavaccho (Sī)

2. Mahāgavaccho (Sī)

3. Vanavacchattheragāthā

13. Nīlabbhavaṇṇā rucirā, sītavārī sucindharā.
Indagopakasañchannā, te selā ramayanti manti.
Vanavaccho thero.

4. Sīvakasāmaṇeragāthā

14. Upajjhāyo maṃ avaca, ito gacchāma Sīvaka.
Gāme me vasati kāyo, araññaṃ me gato mano.
Semānakopi gacchāmi, natthi saṅgo vijānatanti.
Vanavacchassa therassa sāmaṇero.

5. Kuṇḍadhānattheragāthā

15. Pañca chinde pañca jahe, pañca cuttari bhāvaye.
Pañcasāṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccatīti.
Kuṇḍadhāno thero.

6. Belaṭṭhasīsattheragāthā

16. Yathāpi bhaddo ājañño, naṅgalāvattanī sikhī.
Gacchati appakasirena, evaṃ rattindivā mama.
Gacchanti appakasirena, sukhe laddhe nirāmiseti.
Belaṭṭhasīso thero.

7. Dāsakattheragāthā

17. Middhī yadā hoti mahagghaso ca,
Niddāyitā samparivattasāyī.
Mahāvarāhova nivāpapuṭṭho,
Punappunaṃ gabbhamupeti mandoti.
Dāsako thero.

8. Siṅgālapituttheragāthā

18. Ahu Buddhassa dāyādo, bhikkhu Bhesakaḷāvane.
Kevalaṃ aṭṭhisaññāya, apharī pathaviṃ¹ imaṃ.
Maññehaṃ kāmarāgaṃ so, khippameva pahissatīti².

Siṅgālapitā³ thero.

9. Kulattheragāthā

19. * Udaṃ hi nayanti nettikā, usukārā namayanti⁴ tejanaṃ.
Dāruṃ namayanti⁴ tacchakā, attānaṃ damayanti subbatāti.

Kulo⁵ thero.

10. Ajitattheragāthā

20. Maraṇe me bhayaṃ natthi, nikanti natthi jīvite.
Sandehaṃ nikkhipissāmi, sampajāno paṭissatoti⁶.

Ajito thero.

Vaggo dutiyo.

Tassuddānaṃ

Cūḷavaccho Mahāvaccho, Vanavaccho ca Sīvako.
Kuṇḍadhāno ca Belaṭṭhi, Dāsako ca tatopari.
Siṅgālapitiko thero, Kulo ca Ajito dasāti.

3. Tatiyavagga

1. Nigrodhattheragāthā

21. Nāhaṃ bhayassa bhāyāmi, Satthā no amatassa kovido.
Yattha bhayaṃ nāvatiṭṭhati, tena maggena vajanti bhikkhavoti.

Nigrodho thero.

1. Paṭhaviṃ (Sī, Syā)

3. Siṅgālapitā (Sī)

* Khu 1. 25, 35 piṭṭhesu Dhammapadepi.

6. Paṭissatoti (Sī, Syā)

2. Pahiyabhi (sabbattha Pāliyaṃ)

4. damayanti (Ka)

5. Kuṇḍalo (Sī), Kuḷo (Syā, Ka)

2. Cittakattheragāthā

22. Nīlā sugīvā sikhino, morā kārambhiyaṃ¹ abhinadanti.
Te sitavātakālītā², suttam jhāyaṃ³ nibodhentīti.

Cittako thero.

3. Gosālattheragāthā

23. Ahaṃ kho veḷugumbasmiṃ, bhutvāna madhupāyasaṃ.
Padakkhiṇaṃ sammasanto, khandhānaṃ udayabbayaṃ.
Sānum paṭigamissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Gosālo thero.

4. Sugandhattheragāthā

24. Anuvassiko pabbajito, passa dhammasudhammataṃ.
Tisso vijjā anupattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Sugandho thero.

5. Nandiyattheragāthā

25. Obhāsajātaṃ phalagaṃ, cittaṃ yassa abhiṇhaso.
Tādisaṃ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṃ nigacchasīti.

Nandiyo thero.

6. Abhayattheragāthā

26. Sutvā subhāsitaṃ vācaṃ, Buddhassādiccabandhuno.
Paccabyadhiṃ hi nipuṇaṃ, vālaggaṃ usunā yathāti.

Abhayo thero.

1. Kāraṃviyaṃ (Sī), kāraviyaṃ (Syā)

2. Sītavātakadditakalītā (Sī), sītavātakalītā (Syā)

3. Jhānaṃ (Syā), jhāyīm (?)

7. Lomasakaṅgiyattheragāthā

27. Dabbaṃ kusaṃ poṭakilaṃ, usīraṃ muñjapabbajaṃ.
Urasā panudissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Lomasakaṅgiyo thero.

8. Jambugāmikaputtattheragāthā

28. Kacci no vatthapasuto, kacci no bhūsanārato.
Kacci sīlamayaṃ gandhaṃ, kiṃ tvaṃ vāyasi¹ netaṛā pajā.

Jambugāmikaputto thero.

9. Hāritattheragāthā

29. Samunnamayamattānaṃ, usukārova tejanaṃ.
Cittaṃ ujum karitvāna, avijjaṃ bhinda Hāritāti.

Hārito thero.

10. Uttiyattheragāthā

30. Ābādhe me samuppanne, sati me udapajjatha.
Ābādho me samuppanno, kālo me nappamajjitunti.

Uttiyo thero.

Vaggo tatiyo.

Tassuddānaṃ

Nigrodho Cittako thero, Gosālathero Sugandho.
Nandiyo Abhayo thero, thero Lomasakaṅgiyo.
Jambugāmikaputto ca, Hārito Uttiyo isīti.

1. Kacci sīlamayaṃ gandhaṃ, tvaṃ vāsi (Syā)

4. Catutthavagga

1. Gahvaratīriyattheragāthā

31. Phuṭṭho ḍaṁsehi makasehi, araṇṇasmiṁ brahāvane.
Nāgo saṁgāmasīseva, sato tatrādhivāsati.

Gahvaratīriyo thero.

2. Suppiyattheragāthā

32. Ajaraṁ jīramānena, tappamānena nibbutiṁ.
Nimiyaṁ¹ paramaṁ santiṁ, yogakkhemaṁ anuttaranti.

Suppiyo thero.

3. Sopākattheragāthā

33. Yathāpi ekaputtasmiṁ, piyasmiṁ kusalī siyā.
Evaṁ sabbesu pāṇesu, sabbattha kusalo siyāti.

Sopāko thero.

4. Posiyattheragāthā

34. Anāsannavarā etā, niccameva vijānatā.
Gāmā araṇṇamāgamma, tato gehaṁ upāvisi².
Tato uṭṭhāya pakkāmi, anāmantetvā³ Posiyoti.

Posiyo thero.

5. Sāmaññakānittheragāthā

35. Sukhaṁ sukhattho labhate tadācaram,
Kittiṇca pappoti yasassa vaḍḍhati.
Yo ariyamaṭṭhaṅgikamañjasaṁ ujum,
Bhāveti maggaṁ amatassa pattiyaṁ.

Sāmaññakānitthero.

1. Nimmissaṁ (Sī), nirāmisāṁ (Syā), nimineyyaṁ(?)

2. Upāvisiṁ (Sī)

3. Anāmantiya (Sī)

6. Kumāputtattheragāthā

36. Sādhu sutam sādhu caritakam,
Sādhu sadā aniketavihāro.
Atthapucchanam padakkhiṇakammaṁ,
Etaṁ sāmāññamakiñcanassāti.

Kumāputto thero.

7. Kumāputtasahāyakattheragāthā

37. Nānājanapadam yanti, vicarantā asaññatā.
Samādhiñca virādhenti, kimsu raṭṭhacariyā karissati.
Tasmā vineyya sārambham, jhāyeyya apurakkhatoti.

Kumāputtattherassa sahāyako thero.

8. Gavampatittheragāthā

38. Yo iddhiyā sarabhum aṭṭhapesi,
So Gavampati asito anejo.
Tam sabbasaṅgātigataṁ Mahāmuninṁ,
Devā namassanti bhavassa pārāgunti.

Gavampatitthero.

9. Tissattheragāthā

39. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova¹ matthake.
Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbajeti.

Tisso thero.

10. Vaḍḍhamānattheragāthā

40. Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Bhavarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbajeti.

Vaḍḍhamāno thero.

Vaggo catuttho.

* Sam 1. 12, 52 piṭṭhesupi.

1. Ḍayhamāneva (sabbattha)

Tassuddānaṃ

Gahvaratīriyo Suppiyo, Sopāko ceva Posiyo.
 Sāmaññakāni Kumāputto, Kumāputtasahāyako.
 Gavampati Tissatthero, Vaḍḍhamāno mahāyasoti.

5. Pañcamavagga**1. Sirivaḍḍhattheragāthā**

41. Vivaramanupatanti vijjutā, Vebhārassa ca Paṇḍavassa ca.
 Nagavivaragato ca jhāyati, putto appaṭimassa tādinoṭi.

Sirivaḍḍho thero.

2. Khadiravaniyattheragāthā

42. Cāle Upacāle Sisūpacāle, ()¹
 Patissatā² nu kho viharatha,
 Āgato vo vālaṃ viya vedhīti.

Khadiravaniyo thero.

3. Sumaṅgalattheragāthā

43. Sumuttiko sumuttiko, sāhu sumuttikomhi tīhi khujjakehi,
 Asitāsu mayā, naṅgalāsu mayā, khuddakuddālāsu mayā.
 Yādipi idhameva idhameva, atha vāpi alameva alameva,
 Jhāya Sumaṅgala jhāya Sumaṅgala, appamatto vihara Sumaṅgalāti.

Sumaṅgalo thero.

4. Sānuttheragāthā

44. * Mataṃ vā amma rodanti, yo vā jīvaṃ na dissati.
 Jīvantaṃ maṃ amma passantī, kasmā maṃ amma rodasīti.

Sānutthero.

1. (Cālā Upacālā Sisūpacālā) (Ka) 2. Paṭissatikā (Syā, Ka) * Sam 1. 211 piṭṭhepi.

5. Ramaṇīyavihārittheragāthā

45. Yathāpi bhaddo ājaṇṇo, khalitvā patitiṭṭhati.
Evaṃ dassanasampannaṃ, Sammāsambuddhasāvakanti.
Ramaṇīyavihāritthero.

6. Samiddhittheragāthā

46. Saddhāyāhaṃ pabbajito, agārasmā'nagāriyaṃ.
Sati paṇṇā ca me vuḍḍhā, cittaṇca susamāhitaṃ.
Kāmaṃ karassu rūpāni, neva maṃ byādhayissasīti¹.
Samiddhitthero.

7. Ujjayattheragāthā

47. Namo te Buddha vīratthu, vippamuttosi sabbadhi.
Tuyhāpadāne viharaṃ, viharāmi anāsavoti.
Ujjayo thero.

8. Saṇḍjayattheragāthā

48. Yato ahaṃ pabbajito, agārasmā'nagāriyaṃ.
Nābhijānāmi saṅkappaṃ, anariyaṃ dosasaṃhitanti.
Saṇḍjaya thero.

9. Rāmaṇeyyakattheragāthā

49. Cihacihābhinadite², sippikābhirutehi ca.
Na me taṃ phandati cittaṃ, ekattanirataṃ hi meti.
Rāmaṇeyyako thero.

1. Bādhayissasīti (Sī), byāthayissasīti (?)

2. Vihavihābhinadite (Sī, Syā)

10. Vimalattheragāthā

50. Dharaṇī ca siṅcati vāti, māluto vijjutā carati nabhe.

Upasamanti vitakkā, cittaṃ susamāhitaṃ mamāti.

Vimalo thero.

Vaggo pañcamo.

Tassuddānaṃ

Sirīvaḍḍho Revato thero, Sumaṅgalo Sānusavhayo.

Ramaṇīyavīhārī ca, Samiddhi-ujjayasaṅjayā.

Rāmaṇeyyo ca so thero, Vimalo ca raṇaṇjahoti.

6. Chaṭṭhavagga**1. Godhikattheragāthā**

51. Vassati devo yathā sugītaṃ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.

Cittaṃ susamāhitaṇca mayhaṃ, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Godhiko thero.

2. Subāhuttheragāthā

52. Vassati devo yathā sugītaṃ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.

Cittaṃ susamāhitaṇca kāye, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Subāhutthero.

3. Valliyattheragāthā

53. Vassati devo yathā sugītaṃ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.

Tassaṃ viharāmi appamatto, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Valliyo thero.

4. Uttiyattheragāthā

54. Vassati devo yathā sugītaṃ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṃ viharāmi adutiyo, atha ce patthayasi pavassa devāti.
Uttiyo thero.

5. Añjanavaniyattheragāthā

55. Āsandiṃ kuṭikaṃ katvā, ogayha Añjanaṃ vanam.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
Añjanavaniyo thero.

6. Kuṭivihārittheragāthā

56. Ko kuṭikāyaṃ, bhikkhu kuṭikāyaṃ,
Vītarāgo susamāhitacitto.
Evaṃ jānāhi āvuso,
Amoghā te kuṭikā katāti.
Kuṭivihāritthero.

7. Dutiyakuṭivihārittheragāthā

57. Ayamāhu purāṇiyā kuṭi, aññaṃ patthayase navaṃ kuṭim.
Āsaṃ kuṭiyā virājaya, dukkhā bhikkhu puna navā kuṭīti.
Dutiyakuṭivihāritthero.

8. Ramaṇīyakuṭikattheragāthā

58. Ramaṇīyā me kuṭikā,
Saddhādeyyā manoramā.
Na me attho kumārīhi,
Yesam attho tahiṃ gacchatha nāriyoti.
Ramaṇīyakuṭiko thero.

9. Kosalavihārittheragāthā

59. Saddhāyāhaṃ pabbajito, araṇṇe me kuṭikā katā.
Appamatto ca ātāpī, sampajāno patissatoti¹.

Kosalavihāritthero.

10. Sīvalittheragāthā

60. Te me ijjhimsu saṅkappā, yadattho pāvisiṃ kuṭiṃ.
Vijjāvimuttiṃ paccesaṃ, mānānusayamujjahanti.

Sīvalitthero.

Vaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṃ

Godhiko ca Subāhu ca, Valliyo Uttiyo isi.
Añjanavaniyo thero, duve Kuṭivihārino.
Ramaṇīyakuṭiko ca, Kosalavhayasīvalīti.

7. Sattamavagga**1. Vappattheragāthā**

61. Passati passo passantaṃ, apassantaṇca passati.
Apassanto apassantaṃ, passantaṇca na passatīti.

Vappo thero.

2. Vajjiputtattheragāthā

62. Ekakā mayaṃ araṇṇe viharāma, apaviddhaṃva vanasmiṃ dārukaṃ.
Tassa me bahukā pihayanti, nerayikā viya saggagāminanti.

Vajjiputto thero.

3. Pakkhattheragāthā

63. Cutā patanti patitā, giddhā ca punarāgatā.
Kataṃ kiccaṃ rataṃ rammaṃ, sukhena 'nvāgataṃ sukhanti.
Pakkho thero.

4. Vimalakoṇḍaññattheragāthā

64. Dumavhayāya uppanno, jāto paṇḍaraketunā.
Ketuhā ketunāyeva, mahāketuṃ padhaṃsayīti.
Vimalakoṇḍañño thero.

5. Ukkhepakatavacchattheragāthā

65. Ukkhepakatavacchassa, saṅkalitaṃ bahūhi vassehi.
Taṃ bhāsati gahaṭṭhānaṃ, sunisinno uḷārapāmojjoti.
Ukkhepakatavaccho thero.

6. Meghiyattheragāthā

66. Anusāsi mahāvīro, sabbadhammāna pāragū.
Tassāhaṃ dhammaṃ sutvāna, viḥasiṃ santike sato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
Meghiyo thero.

7. Ekadhammasavanīyattheragāthā

67. Kilesā jhāpitā mayhaṃ, bhavā sabbe samūhatā.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.
Ekadhammasavanīyo thero.

8. Ekudāniyattheragāthā

68. * Adhicetaso appamajjato,
Munino monapathesu sikkhato.
Sokā na bhavanti tādino,
Upasantassa sadā satīmatoti.
Ekudāniyo thero.

* Khu 1. 128; Vi 2. 77 piṭṭhesupī.

9. Channattheragāthā

69. Sutvāna dhammaṃ mahato mahārasaṃ,
 Sabbaññutaññāṇavarena desitaṃ.
 Maggaṃ papajjim¹ amatassa pattiyaṃ,
 So yogakkhemassa pathassa kovidoti.

Channo thero.

10. Puṇṇattheragāthā

70. Sīlameva idha aggaṃ, paññavā pana uttamo.
 Manusseu ca devesu, sīlapaññāṇato jayanti.

Puṇṇo thero.

Vaggo sattamo.

Tassuddānaṃ

Vappo ca Vajjiputto ca, Pakkho Vimalakoṇḍañño.
 Ukkhepakatavaccho ca, Meghiyo Ekadhammiko.
 Ekudāniyachannā ca, Puṇṇatthero mahabbaloti.

8. Aṭṭhamavagga**1. Vacchapālatheragāthā**

71. Susukhumanipuṇatthadassinā, matikusalena nivātavuttinā.
 Saṃsevitavuddhasīlinā², nibbānaṃ na hi tena dullabhanti.

Vacchapālo thero.

1. Papajjam (Ka)

2. Saṃsevitabuddhasīlinā (Ka)

2. Ātumattheragāthā

72. Yathā kaḷīro susu vaḍḍhitaggo,
Dunnikkhamo hoti pasākhajāto.
Evaṃ ahaṃ bhariyāyānitāya,
Anumaññaṃ maṃ pabbajitomi dānīti.

Ātumo thero.

3. Māṇavattheragāthā

73. Jiṇṇaṇca disvā dukhitaṇca byādhitaṃ,
Mataṇca disvā gatamāyusaṅkhayaṃ.
Tato ahaṃ nikkhamitūna pabbajim,
Pahāya kāmāni manoramānīti.

Māṇavo thero.

4. Suyāmanattheragāthā

74. Kāmacchando ca byāpādo, thinamiddhaṇca¹ bhikkhuno.
Uddhaccaṃ vicikicchā ca, sabbasova na vijjatīti.

Suyāmano thero.

5. Susāradattheragāthā

75. Sādhu suvihitāna dassanaṃ, kaṅkhā chijjati buddhi vaḍḍhati.
Bālampi karonti paṇḍitaṃ, tasmā sādhu sataṃ samāgamoti.

Susārado thero.

6. Piyañjahattheragāthā

76. Uppatantesu nipate, nipatantesu uppate.
Vase avasamānesu, ramamānesu no rameti.

Piyañjaho thero.

1. Thīnamiddhaṇca (Sī, Syā)

7. Hatthārohaputtattheragāthā

77. Idaṃ pure cittamacāri cārikaṃ,
 Yenicchakaṃ yatthakāmaṃ yathāsukhaṃ.
 Tadajjahaṃ niggaheṣāmi yoniso,
 Hatthippabhinnaṃ viya añkusaggahoti.

Hatthārohaputto thero.

8. Meṇḍasirattheragāthā

78. Anekajātisaṃsāraṃ, sandhāvissaṃ anibbisaṃ.
 Tassa me dukkhajātassa, dukkhakkhandho aparaddhoti.

Meṇḍasiro thero.

9. Rakkhitattheragāthā

79. Sabbo rāgo pahīno me, sabbo doso samūhato.
 Sabbo me vigato moho, sītibhūtosmi nibbutoti.

Rakkhito thero.

10. Uggattheragāthā

80. Yaṃ mayā pakataṃ kammaṃ, appaṃ vā yadi vā bahuṃ.
 Sabbametaṃ parikkhīṇaṃ, natthi dāni punabbhavoti.

Uggo thero.

Vaggo aṭṭhamo.

Tassuddānaṃ

Vacchapālo ca yo thero, Ātumo Māṇavo isi.
 Suyāmano Susārado, thero yo ca Piyañjaho.
 Ārohaputto Meṇḍasiro, Rakkhito Uggasavhayoti.

9. Navamavagga

1. Samitiguttattheragāthā

81. Yam mayā pakataṃ pāpaṃ, pubbe aññāsu jātisu.
Idheva taṃ vedanīyaṃ, vatthu aññaṃ na vijjatīti.

Samitigutto thero.

2. Kassapattheragāthā

82. Yena yena subhikkhāni, sivāni abhayāni ca.
Tena puttaka gacchassu, mā sokāpahato bhavāti.

Kassapo thero.

3. Sīhattheragāthā

83. Sīha'ppamatto vihara, rattindiva'matandito.
Bhāvehi kusalaṃ dhammaṃ, jaha sīghaṃ samussayanti.

Sīho thero.

4. Nītattheragāthā

84. Sabbarattim supitvāna, divā saṅgaṇike rato.
Kudāssu nāma dummedho, dukkhassantaṃ karissatīti.

Nīto thero.

5. Sunāgattheragāthā

85. Cittanimittassa kovido, pavivekarasaṃ vijāniya.
Jhāyaṃ nipako patissato, adhigaccheyya sukhaṃ nirāmisanti.

Sunāgo thero.

6. Nāgitattheragāthā

86. Ito bahiddhā puthu aññavādinam,
Maggo na nibbānagamo yathā ayaṃ.
Itissu saṅghaṃ Bhagavā'nusāsati,
Satthā sayam pāṇitaleva dassayanti.

Nāgito thero.

7. Paviṭṭhattheragāthā

87. Khandhā diṭṭhā yathābhūtaṃ, bhavā sabbe padālita.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.
Paviṭṭho thero.

8. Ajjunattheragāthā

88. Asakkhiṃ vata attānaṃ, uddhātuṃ udakā thalaṃ.
Vuyhamāno mahogheva, saccāni paṭivijjha'hanti.
Ajjuno thero.

9. (Paṭhama) Devasabhattheragāthā

89. Uttiṇṇā paṅkapalipā, pātālā parivajjitā.
Mutto oghā ca ganthā ca, sabbe mānā visamhatāti.
Devasabho thero.

10. Sāmidattattheragāthā

90. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnaṃulakā.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.
Sāmidatto thero.
Vaggo navamo.

Tassuddānaṃ

Thero Samitigutto ca, Kassapo Sīhasavhaya.
Nīto Sunāgo Nāgito, Paviṭṭho Ajjuno isi.
Devasabho ca yo thero, Sāmidatto mahabbaloti.

10. Dasamavagga**1. Paripuṇṇakattheragāthā**

91. Na tathā mataṃ satarasaṃ, sudhannaṃ yaṃ maya'jja paribhuttaṃ.
Aparimitadassinā Gotamena, Buddhena desito dhammoti.
Paripuṇṇako thero.

2. Vijayattheragāthā

92. Yassāsavā parikkhīṇā, āhāre ca anissito.
 Suññato animitto ca, vimokkho yassa gocaro.
 Ākāseva sakuntānaṃ, padaṃ tassa durannayanti.

Vijayo thero.

3. Erakattheragāthā

93. Dukkha kāmā Eraka, na sukhā kāmā Eraka.
 Yo kāme kāmayaṭi, dukkhaṃ so kāmayaṭi Eraka.
 Yo kāme na kāmayaṭi, dukkhaṃ so na kāmayaṭi Erakāti.

Erako thero.

4. Mettajittheragāthā

94. Namo hi tassa Bhagavato, Sakyaputtassa sirīmato.
 Tenāyaṃ aggappattena, aggadhammo¹ sudesitoti.

Mettaji thero.

5. Cakkhupālattheragāthā

95. Andhohaṃ hatanettosmi, kantāraddhānapakkhando².
 Sayamānopi gacchissam, na sahāyena pāpenāti.

Cakkhupālo thero.

6. Khaṇḍasumanattheragāthā

96. Ekapupphaṃ cajitvāna, asīti³ vassakoṭiyo.
 Saggesu paricāretvā, sesakenamhi nibbutoti.

Khaṇḍasumano thero.

7. Tissattheragāthā

97. Hitvā satapalaṃ kaṃsaṃ, sovaṇṇaṃ satarājikaṃ.
 Aggahiṃ mattikāpattaṃ, idaṃ dutiyābhisecananti.

Tisso thero.

1. Aggo dhammo (Sī)

2. Pakkhanno (Sī), pakkanto (Syā, Sī-Ṭṭha)

3. Asitīm (Sī)

8. Abhayattheragāthā

98. Rūpaṃ disvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasikaroto.
 Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
 Tassa vaḍḍhanti āsavā, bhavamūlopagāminoti¹.

Abhayo thero.

9. Uttiyattheragāthā

99. Saddaṃ sutvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasikaroto.
 Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
 Tassa vaḍḍhanti āsavā, saṃsāraṃ upagāminoti.

Uttiyo thero.

10. (Dutiya) Devasabhattheragāthā

100. Sammappadhānasampanno, satipaṭṭhānagocaro.
 Vimuttikusumasañchanno, parinibbissatyanāsavoti.

Devasabho thero.

Vaggo dasamo.

Tassuddānaṃ

Paripuṇṇako ca Vijayo, Erako Mettajī Muni.
 Cakkhupālo Khaṇḍasumano, Tisso ca Abhayo tathā.
 Uttiyo ca mahāpaṇṇo, thero Devasabhopi cāti.

11. Ekādasamavagga**1. Belaṭṭhānikattheragāthā**

101. Hitvā gihittaṃ anavositatto,
 Mukhanaṅgalī odariko kusīto.
 Mahāvarāhova nivāpapuṭṭho,
 Punappunaṃ gabbhamupeti mandoti.

Belaṭṭhāniko thero.

1. Bhavamūlā bhavagāminoti (Sī, Ka)

2. Setucchattheragāthā

102. Mānena vañcitāse, saṅkhāresu saṅkilissamānāse.
Lābhālābhena mathitā, samādhim nādhigacchantīti.

Setuccho thero.

3. Bandhurattheragāthā

103. Nāhaṃ etena atthiko, sukhito dhammarasena tappito.
Pitvā¹ rasaggamuttamaṃ, na ca kāhāmi visena santhavanti.

Bandhuro² thero.

4. Khitakattheragāthā

104. Lahuko vata me kāyo,
Phuṭṭho ca pītisukhena vipulena.
Tūlamiva eritaṃ mālutena,
Pilavatīva me kāyoti.

Khitako thero.

5. Malitavambhattheragāthā

105. Ukkaṇṭhitopi na vase, ramamānopi pakkame.
Na tvevānatthasaṃhitā, vase vāsaṃ vicakkhaṇoti.

Malitavambho thero.

6. Suhemantattheragāthā

106. Sataliṅgassa atthassa, satalakkhaṇadhārino.
Ekaṅgadassī dummedho, satadassī ca paṇḍitoti.

Suhemanto thero.

1. Pītvāna (Sī, Syā)

2. Bandhano (Ka)

7. Dhammasavattheragāthā

107. Pabbajim tulayitvāna, agāasmā'nagāriyam.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanti.

Dhammasavo thero.

8. Dhammasavapituttheragāthā

108. Sa vīsavassasatiko, pabbajim anagāriyam.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanti.

Dhammasavapitu thero.

9. Saṅgharakkhitattheragāthā

109. Na nūāyam paramahitānukampino,
Rahogato anuvigaṇeti sāsanaṃ.
Tathāha'yaṃ viharati pākatindriyo,
Migī yathā taruṇajātikā vaneti.

Saṅgharakkhito thero.

10. Usabhattheragāthā

110. Nagā nagaggesu susaṃvirūḷhā,
Udaggameghena navena sittā.
Vivekakāmassa araṇṇasaṇṇino,
Janeti bhiyyo Usabhassa kalyatanti.

Usabho thero.

Vaggo ekādasamo.

Tassuddānaṃ

Belatṭhāniko Setuccho, Bandhuro Khitako isi.
Malitavambho Suhemanto, Dhammasavo Dhammasavapitā.
Saṅgharakkhitatthero ca, Usabho ca Mahāmunīti.

12. Dvādasamavagga

1. Jentattheragāthā

111. Duppabbajjaṃ ve duradhivāsā gehā,
Dhammo gambhīro duradhigamā bhogā.
Kicchā vutti no itarītareneva,
Yuttaṃ cintetuṃ satatamaniccatanti.

Jento thero.

2. Vacchagottattheragāthā

112. Tevijjohaṃ mahājhāyī, cetosamathakovido.
Sadattho me anuppatto, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Vacchagotto thero.

3. Vanavacchattheragāthā

113. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasaṇṇā, te selā ramayanti manti.

Vanavaccho thero.

4. Adhimuttattheragāthā

114. Kāyaduṭṭhullagaruno, hiyyamānamhi¹ jīvite.
Sarīrasukhagiddhassa, kuto samaṇasādhutāti.

Adhimutto thero.

5. Mahānāmattheragāthā

115. Esā'vahiyyase pabbatena, bahukūṭajasallakikena².
Nesādakena girinā, yasassinā paricchadenāti.

Mahānāmo thero.

1. Yīyamānamhi (Sī)

2. Sallakitena (Sī), sallarikena (Syā)

6. Pārāpariyattheragāthā

116. Chaphassāyatane hitvā, guttadvāro susaṁvuto.
Aghamūlaṁ vamtivāna, patto me āsavakkhayoti.

Pārāpariyo¹ thero.

7. Yasattheragāthā

117. Suvilitto suvasano, sabbābharaṇabhūsito.
Tisso vijjā ajjhagamim, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Yaso thero.

8. Kimilattheragāthā

118. Abhisattova nipatati,
Vayo rūpaṁ aññamiva tatheva santaṁ.
Tasseva sato avippavasato,
Aññasseva sarāmi attānanti.

Kimilo² thero.

9. Vajjiputtattheragāthā

119. Rukkhamūlagahanaṁ pasakkiya, nibbānaṁ hadayasmiṁ opiya.
Jhāya Gotama mā ca pamādo,
Kiṁ te biḷibīlikā karissatīti.

Vajjiputto thero.

10. Isidattattheragāthā

120. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Dukkakkhayo anuppatto, patto me āsavakkhayoti.

Isidatto thero.

Dvādasamo vaggo.

1. Pārāsariyo (Sī), pārāmpariyo (Ka)

2. Kimbilo (Sī, Syā)

Tassuddānaṃ

Jento ca Vacchagotto ca, Vaccho ca Vanasavhayo.
 Adhimutto Mahānāmo, Pārāpariyo Yasopi ca.
 Kimilo Vajjiputto ca, Isidatto mahāyasoti.

Ekakanipāto niṭṭhito.**Tatruddānaṃ**

Vīsuttarasataṃ therā, katakiccā anāsavā.
 Ekakeva nipātamhi, susaṅgītā Mahesibhīti.

2. Dukanipāta

1. Paṭhamavagga

1. Uttarattheragāthā

121. Natthi koci bhavo nicco, saṅkhārā vāpi sassatā.
Uppajjanti ca te khandhā, cavanti aparāparaṃ.
122. Etamādīnavaṃ ñatvā, bhavenamhi anattiko.
Nissaṭo sabbakāmehi, patto me āsavakkhayoti.
- Itthaṃ sudam āyasmā Uttaro thero gāthāyo abhāsithāti.

2. Piṇḍolabhāradvājattheragāthā

123. Nayidaṃ anayena jīvitam,
Nāhāro hadayassa santiko.
Āhāraṭṭhitiko samussayo,
Iti disvāna carāmi esanaṃ.
124. Paṅkoti hi naṃ pavedayum,
Yāyaṃ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṃ sallaṃ durubbahaṃ,
Sakkāro kāpurisena dujjahoti.
- Itthaṃ sudam āyasmā Piṇḍolabhāradvājo thero gāthāyo abhāsithāti.

3. Valliyattheragāthā

125. Makkaṭo pañcadvārāyaṃ, kuṭikāyaṃ pasakkiya.
Dvārena anupariyeti, ghaṭṭayanto muhum muhum.
126. Tiṭṭha makkaṭa mā dhāvi, na hi te taṃ yathā pure.
Niggahītosī paññāya, neva dūraṃ gamissasīti.

Valliyo thero.

4. Gaṅgātīriyattheragāthā

127. Tiṇṇaṃ me tālapattānaṃ, Gaṅgātīre kuṭi katā.
Chavasittova me patto, paṃsukūlañca cīvaraṃ.
128. Dvinnāṃ antaravassānaṃ, ekā vācā me bhāsītā.
Tatiye antaravassamhi, tamokhandho¹ padālitoti.
Gaṅgātīriyo thero.

5. Ajinattheragāthā

129. Api ce hoti tevijjo, maccuhāyī anāsavo.
Appaññātoti naṃ bālā, avajānanti ajānatā.
130. Yo ca kho annapānassa, lābhī hotidha puggalo.
Pāpadhammopi ce hoti, so nesaṃ hoti sakkatoti.
Ajino thero.

6. Meḷajinattheragāthā

131. Yadāhaṃ dhammamassosiṃ, bhāsamānassa Satthuno.
Na kaṅkhamabhiḷḷāmi, sabbaññū-aparājite.
132. Satthavāhe mahāvīre, sārathīnaṃ varuttame.
Magge paṭipadāyaṃ vā, kaṅkhā mayhaṃ na vijjatīti.
Meḷajino thero.

7. Rādhatheragāthā

133. * Yathā agāraṃ ducchannaṃ, vuṭṭhī samativijjhati.
Evaṃ abhāvitaṃ cittaṃ, rāgo samativijjhati.
134. * Yathā agāraṃ suchannaṃ, vuṭṭhī na samativijjhati.
Evaṃ subhāvitaṃ cittaṃ, rāgo na samativijjhatīti.
Rādho thero.

1. Tamokkhandho (Sī, Syā)

* Khu 1. 14, 15 piṭṭhesu Dhammapade.

8. Surāḍhattheragāthā

135. Khīṇā hi mayhaṃ jāti, vusitaṃ Jinasāsanam.
Pahīno jālasaṅkhāto, bhavanetti samūhatā.

136. Yassatthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyam,
So me attho anuppatto, sabbasaṃyojanakkhayoti.

Surāḍho thero.

9. Gotamattheragāthā

137. Sukhaṃ supanti munayo, ye itthīsu na bajjhare.
Sadā ve rakkhitabbāsu, yāsu saccam sudullabham.

138. Vadham carimha te kāma, anaṇā dāni te mayam.
Gacchāma dāni nibbānam, yattha gantvā na socatīti.

Gotamo thero.

10. Vasabhattheragāthā

139. Pubbe hanati attānam, pacchā hanati so pare.
Suhataṃ hanti attānam, vītaṃseneva pakkhimā.

140. Na brāhmaṇo bahivaṇṇo, anto vaṇṇo hi brāhmaṇo.
Yasmim pāpāni kammāni, sa ve kaṇho Sujampatīti.

Vasabho thero.

Vaggo paṭhamo.

Tassuddānam

Uttaro ceva Piṇḍolo, Valliyo Tīriyo isi.
Ajino ca Meḷajino, Rāḍho Surāḍho Gotamo.
Vasabhena ime honti, dasa therā mahaddhikāti.

2. Dutiyavagga

1. Mahācundattheragāthā

141. Sussūsā sutavaddhanī, sutam paññāya vaddhanam.
Paññāya attham jānāti, ñāto attho sukhāvaho.

142. Sevetha pantāni senāsanāni,
Careyya saṃyojanavippamokkham.
Sace ratim nādhigaccheyya tattha,
Saṃghe vase rakkhittatto satimāti.

Mahācundo thero.

2. Jotidāsattheragāthā

143. Ye kho te veṭhamissena¹, nānattena ca kammunā.
Manusse uparundhanti, pharusūpakkamā janā.
Tepi tattheva kīranti, na hi kammam panassati.

144. Yam karoti naro kammam, kalyāṇam yadi pāpakam.
Tassa tasseva dāyādo, yam yam kammam pakubbatīti.

Jotidāso thero.

3. Heraññakānittheragāthā

145. Accayanti ahorattā, jīvitam uparujjhati.
Āyu khīyati maccānam, kunnadīnamva odakam.

146. Atha pāpāni kammāni, karam bālo na bujjhati.
Pacchāssa kaṭukam hoti, vipāko hissa pāpakoti.

Heraññakānitthero.

4. Somamittattheragāthā

147. Parittam dārumāruyha, yathā sīde mahaṇṇave.
Evam kusitamāgamma, sādhu jīvīpi sīdati.
Tasmā tam parivajjeyya, kusitam hīnavīriyam.

1. Veghamissena (Sī, Syā), vegamissena, vekhamissena (Ka)

148. Pavivittehi ariyehi, pahitattehi jhāyibhi.
Niccaṃ āradhaviṛiyehi, paṇḍitehi sahāvaseti.

Somamitto thero.

5. Sabbamittattheragāthā

149. Jano janamhi sambaddho¹, janamevassito jano.
Jano janena heṭhīyati, heṭheti ca² jano janam.
150. Ko hi tassa janenatto, janena janitena vā.
Janaṃ ohāya gacchaṃ taṃ, heṭhayitvā³ bahuṃ jananti.

Sabbamitto thero.

6. Mahākālattheragāthā

151. Kālī itthī brahmatī dhaṅkarūpā,
Satthiṇca bhetvā aparaṇca satthiṃ.
Bāhaṇca bhetvā aparaṇca bāhaṃ,
Sīsaṇca bhetvā dadhithālakaṃva.
Esā nisinnā abhisandahitvā.
152. Yo ve avidvā upadhiṃ karoti,
Punappunaṃ dukkhamupeti mando.
Tasmā pajānaṃ upadhiṃ na kayirā,
Māhaṃ puna bhinnasiro sayissanti⁴.

Mahākālo thero.

7. Tissattheragāthā

153. Bahū sapatte labhati, muṇḍo saṅghāṭipāruto.
Lābhī annassa pānassa, vatthassa sayanassa ca.
154. Etamādīnavaṃ ñatvā, sakkāresu mahabbhayaṃ.
Appalābho anavassuto, sato bhikkhu paribbajeti.

Tisso thero.

1. Sambandho (Syā, Ka)

3. Bādhayitvā (Ka)

2. Bādhi yati, bādheti ca (Ka)

4. Passissanti (Ka)

8. Kimilattheragāthā

155. Pācīnavamsadāyamhi, Sakyaputtā sahāyakā.
Pahāyā'nappake bhoge, uñchāpattāgate ratā.

156. Āraddhavīriyā pahitattā, niccam daḷhaparakkamā.
Ramanti dhammaratiyā, hitvāna lokiyaṃ ratinti.

Kimilo¹ thero.

9. Nandattheragāthā

157. Ayoniso manasikārā, maṇḍanaṃ anuyuñjisaṃ.
Uddhato capalo cāsiṃ, kāmarāgena aṭṭito.

158. Upāyakusalenāhaṃ, Buddhenādiccabandhunā.
Yoniso paṭipajjitvā, bhava cittaṃ udabbahinti.

Nando thero.

10. Sirimattheragāthā

159. Pare ca naṃ pasaṃsanti, attā ce asaṃhito.
Moṅgha pare pasaṃsanti, attā hi asaṃhito.

160. Pare ca naṃ garahanti, attā ce susaṃhito.
Moghaṃ pare gaharanti, attā hi susaṃhitoti.

Sirimā thero.

Vaggo dutiyo.

Tassuddānaṃ

Cundo ca Jotidāso ca, thero Heraññakāni ca.
Somamitto Sabbamitto, Kāḷo Tisso ca Kimilo².
Nando ca Sirimā ceva, dasa therā mahiddhikāti.

1. Kimbilo (Sī, Syā, I)

2. Kimbilo (Sī, Syā, I), chandalakkhaṇānulomaṃ.

3. Tatiyavagga

1. Uttarattheragāthā

161. Khandhā mayā pariññātā, taṇhā me susamūhatā.
Bhāvitā mama bojjhaṅgā, patto me āsavakkhayo.

162. Soham khandhe pariññāya, abbahitvāna¹ jālinim.
Bhāvayitvāna bojjhaṅge, nibbāyissam anāsavoti.

Uttaro thero.

2. Bhaddajittheragāthā

163. Panādo nāma so rājā, yassa yūpo suvaṇṇayo.
Tiriyam soḷasubbedho², ubbhamāhu³ saḥassadhā.

164. Saḥassakaṇḍo satageṇḍu, dhajālu haritāmoyo.
Anaccum tattha gandhabbā, chasaḥassāni sattadhāti.

Bhaddajitthero.

3. Sobhitattheragāthā

165. Satimā paññavā bhikkhu, āradhabalavīriyo.
Pañca kappasatānāham, ekarattim anussarim.

166. Cattāro satipaṭṭhāne, satta aṭṭha ca bhāvayam.
Pañca kappasatānāham, ekarattim anussarinti.

Sobhito thero.

4. Valliyattheragāthā

167. Yam kiccaṃ daḷhavīriyena, yam kiccaṃ boddhumicchatā.
Karissam nāvarajjhissam⁴, passa vīriyam parakkamarim.

168. Tvañca me maggamakkhāhi, añjasam amatogadham.
Aham monena monissam, Gaṅgāsotova sāgaranti.

Valliyo thero.

1. Abbuhitvāna (Ka)

3. Uddhamāhu (Sī), uccamāhu (Syā)

2. Soḷasapabbedho (Sī-Ṭṭha), soḷasabbāṇo(?)

4. Nāvarujjhissam (Ka-Sī, Ka)

5. Vītasokattheragāthā

169. “Kese me olikhissan”ti, kappako upasaṅkami.
Tato ādāsamādāya, sarīraṃ paccavekkhisam.
170. Tuccho kāyo adissittha, andhakāro tamo byagā.
Sabbe coḷā samucchinnā, natthi dāni punabbhavoti.

Vītasoko thero.

6. Puṇṇamāsatttheragāthā

171. Pañca nīvaraṇe hitvā, yogakkhemassa pattiya.
Dhammādāsaṃ gahetvāna, ñāṇadassanamattano.
172. Paccavekkhiṃ imaṃ kāyaṃ, sabbaṃ santarabāhiraṃ.
Ajjhatañca bahiddhā ca, tuccho kāyo adissathāti.

Puṇṇamāso thero.

7. Nandakattheragāthā

173. Yathāpi bhaddo ājañño, khalitvā patitiṭṭhati.
Bhiyyo laddhāna saṃvegaṃ, adīno vahate dhuraṃ.
174. Evaṃ dassanasampannaṃ, Sammāsambuddhasāvakam.
Ājānīyaṃ maṃ dhāretha, puttaṃ Buddhassa orasanti.

Nandako thero.

8. Bharatattheragāthā

175. Ehi Nandaka gacchāma, upajjhāyassa santikaṃ.
Sīhanādaṃ nadissāma, Buddhaseṭṭhassa sammukhā.
176. Yāya no anukampāya, amhe pabbājayī Muni.
So no attho anupatto, sabbasaṃyojanakkhayoti.

Bharato thero.

9. Bhāradvājattheragāthā

177. Nadanti evaṃ sappaññā, sīhāva girigabbhare.
Vīrā vijitasāṅgāmā, jetvā māraṃ savāhinim¹.
178. Satthā ca pariciṇṇo me, dhammo saṅgho ca pūjito.
Ahañca vitto sumano, puttaṃ disvā anāsavanti.
- Bhāradvājo thero.

10. Kaṇhadinnattheragāthā

179. Upāsītā sappurisā, sutā dhammā abhiṇhaso.
Sutvāna paṭipajjissāṃ, añjasāṃ amatogadhami.
180. Bhavarāgahatassa me sato,
Bhavarāgo puna me na vijjati.
Na cāhu na ca me bhavissati,
Na ca me etarahi vijjatīti.

Kaṇhadinno thero.

Vaggo tatiyo.

Tassuddānaṃ

Uttaro Bhaddajitthero, Sobhito Valliyo isi.
Vītasoko ca yo thero, Puṇṇamāso ca Nandako.
Bharato Bhāradvājo ca, Kaṇhadinno Mahāmuniṭi.

4. Catutthavagga

1. Migasirattheragāthā

181. Yato ahaṃ pabbajito, Sammāsambuddhasāsane.
Vimuccamāno uggacchimi, kāmadhāturaṃ upaccagaṃ.
182. Brahmuno pekkhamānassa, tato cittaṃ vimucci me.
Akuppā me vimuttīti, sabbasaṃyojanakkhayāti.
- Migasiro thero.

1. Savāhanam (bahūsu)

2. Sivakattheragāthā

183. Aniccāni gahakāni, tattha tattha punappunam.
Gahakāram¹ gavesanto, dukkhā jāti punappunam.

184. Gahakāraka diṭṭhosi, puna geham na kāhasi.
Sabbā te phāsukā bhaggā, thūṇikā² ca vidālita³.
Vimariyādikataṃ cittaṃ, idheva vidhamissatīti.

Sivako⁴ thero.

3. Upavāṇattheragāthā

185. Araham Sugato loke, vātechā' bādhiko⁵ Muni.
Sace uṇhodakaṃ atthi, Munino dehi brāhmaṇa.

186. Pūjito pūjaneyyānam⁶, sakkareyyāna sakkato.
Apacito' paceyyānam⁷, tassa icchāmi hātaveti.

Upavāṇo thero.

4. Isidinnatheragāthā

187. Diṭṭhā mayā dhammadharā upāsakā,
Kāmā aniccā iti bhāsamānā.
Sārattarattā maṇikuṇḍalesu,
Puttesu dāresu ca te apekkhā.

188. Addhā na jānanti yatodha dhammaṃ,
Kāmā aniccā iti cāpi āhu.
Rāgañca tesam na balatthi chettum,
Tasmā sitā puttadāraṃ dhanañcāti.

Isidinno thero.

1. Gahakārakaṃ (Sī, I)	2. Thūṇirā (I, Ka), dhuṇirā (Syā)	3. Padālita (Sī, Syā)
4. Sīvako (Sī)	5. ...bādhito (Ka)	6. Pūjanīyānam (Sī)
7. Apacanīyānam (Sī), apacineyyānam (Syā)		

5. Sambulakaccānattheragāthā

189. Devo ca vassati, devo ca gaḷagaḷāyati,
Ekako cāhaṃ bherave bile viharāmi.
Tassa mayhaṃ ekakassa bherave bile viharato,
Natthi bhayaṃ vā chambhi tattam vā lomahaṃso vā.

190. Dhammatā mamesā yassa me,
Ekakassa bherave bile.
Viharato natthi bhayaṃ vā,
Chambhitattam vā lomahaṃso vāti.

Sambulakaccāno¹ thero.

6. Nitakattheragāthā

191. Kassa selūpamaṃ cittaṃ, ṭhitaṃ nānupakampati.
Virattam rajānīyesu, kuppanīye na kuppati.
Yassevam bhāvitaṃ cittaṃ, kutotaṃ dukkhamessati.

192. * Mama selūpamaṃ cittaṃ, ṭhitaṃ nānupakampati.
Virattam rajānīyesu, kuppanīye na kuppati.
Mamevam bhāvitaṃ cittaṃ, kuto maṃ dukkhamessatīti.

Nitako² thero.

7. Soṇapoṭiriyattheragāthā

193. Na tāva supitum hoti, ratti nakkhattamālinī.
Paṭijaggitumeve'sā, ratti hoti vijānatā.

194. Hatthikkhandhā'vapatitam, kuñjaro ce anukkame.
Saṅgāme me mataṃ seyyo, yañce jīve parājītoti.

Soṇo poṭiriyo³ thero.

1. Sambahulakaccāno (Ka)

* Khu 1. 125 Udānepi.

2. Khitako (Sī, Syā)

3. Selissariyo (Sī), poṭiriyaputto (Syā)

8. Nisabhattheragāthā

195. Pañca kāmagaṇe hitvā, piyarūpe manorame.
Saddhāya gharā nikkhamma, dukkhassantakaro bhava.

196. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvitāṃ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, sampajāno patissatoti.

Nisabho thero.

9. Usabhattheragāthā

197. Ambapallavasāṅkāsaṃ, aṃse katvāna cīvaram.
Nisinno hatthigīvāyaṃ, gāmaṃ piṇḍāya pāvisim.

198. Hatthikkhandhato oruyha, saṃvegaṃ alabhim tadā.
Sohaṃ ditto tadā santo, patto me āsavakkhayoti.

Usabho thero.

10. Kappaṭakurattheragāthā

199. Ayamiti Kappaṭo Kappaṭakuro,
Acchāya atibharitāya¹.
Amataghaṭikāyaṃ dhammakapaṭamatto²,
Katapadaṃ jhānāni ocetuṃ.

200. Mā kho tvaṃ Kappaṭa pacālesi,
Mā tvaṃ upakaṇṇamhi tāḷessaṃ.
Na hi³ tvaṃ Kappaṭa mattamaññāsi,
Saṃghamajjhamhi pacalāyamānoti.

Kappaṭakuro thero.

Vaggo catuttho.

1. Atibhariyāya (Si, Ka), accaṃ bharāya (Syā)

2. Dhammakapaṭatto (Syā, Ka-Ṭṭha), dhammakapaṭamaggo (Si-Ṭṭha)

3. Na vā (Ka)

Tassuddānaṃ

Migasiro Sivako ca, Upavāno ca paṇḍito.
 Isidinno ca Kaccāno, Nitako ca mahāvasī.
 Poṭṭiriyaputto Nisabho, Usabho Kappaṭakuroti.

5. Pañcamavagga**1. Kumārakassapattheragāthā**

201. Aho Buddhā aho dhammā, aho no Satthu sampadā.
 Yattha etādisaṃ dhammaṃ, sāvako sacchikāhiti.

202. Asaṅkheyyesu kappesu, sakkāyā'dhigatā ahū.
 Tesamayaṃ pacchimako, carimoyaṃ samussayo.
 Jātimaraṇasaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Kumārakassapo thero.

2. Dhammapālattheragāthā

203. Yo have daharo bhikkhu, yuñjati Buddhasāsane.
 Jāgaro sa hi suttesu¹, amoghaṃ tassa jīvitam.

204. Tasmā saddhañca sīlañca, pasādaṃ dhammadassanaṃ.
 Anuyuñjetha medhāvī, saraṃ Buddhāna sāsanti.

Dhammapālo thero.

3. Brahmālittheragāthā

205. Kassindriyāni samathaṅgatāni,
 Assā yathā sārathinā sudantā.
 Pahīnamānassa anāsavassa,
 Devāpi kassa² pihayanti tādīnoti.

1. Patisuttesu (Sī, Ka)

2. Tassa (bahūsu)

206. * Mayhindriyāni samathaṅgatāni,
Assā yathā sārathinā sudantā.
Pahīnamānassa anāsavassa,
Devāpi mayhaṃ pihayanti tādīnoti.

Brahmāli thero.

4. Mogharājattheragāthā

207. Chavipāpaka Cittabhaddaka,
Mogharāja satataṃ samāhito.
Hemantikasītakālarattiyo¹,
Bhikkhu tvaṃsi kathaṃ karissasi.
208. Sampannasassā Magadhā, kevalā iti me sutāṃ.
Palālacchannako seyyaṃ, yathaññe sukhajīvinoti.

Mogharājā thero.

5. Visākhapañcālaputtattheragāthā

209. Na ukkhiṇe no ca parikkhiṇe pare,
Na okkhiṇe pāragataṃ na eraye.
Na cattavaṇṇaṃ parisāsu byāhare,
Anuddhato sammitabhāṇi subbato.
210. Susukhumanipuṇatthadassinā,
Matikusalena nivātavuttinā.
Saṃsevitavuddhasīlinā,
Nibbānaṃ na hi tena dullabhanti.

Visākho Pañcālaputto thero.

6. Cūlakattheragāthā

211. Nadanti morā susikhā supekhuṇā,
Sunīlagīvā sumukhā sugajjino.
Susaddalā cāpi mahāmahī ayaṃ,
Subyāpitambu suvalāhakaṃ nabhaṃ.

* Khu 1. 27 piṭṭhe Dhammapadepi.

1. Hemantikakālarattiyo (Ka)

212. Sukallarūpo sumanassa jhāyataṃ¹,
 Sunikkamo sādhu subuddhasāsane.
 Susukkasukkaṃ nipuṇaṃ sududdasaṃ,
 Phusāhi taṃ uttamamaccutaṃ padanti.

Cūlako² thero.

7. Anūpamattheragāthā

213. Nandaṃānā'gataṃ cittaṃ, sūla'māropamānakaṃ.
 Tena teneva vajasi, yena sūlaṃ kaliṅgaram.
214. Tāhaṃ cittakaliṃ brūmi, taṃ brūmi cittadubbhakaṃ.
 Satthā te dullabho laddho, mā'natthe maṃ niyojayīti.

Anūpamo thero.

8. Vajjitattheragāthā

215. Saṃsaraṃ dīghamaddhānaṃ, gatīsu parivattisaṃ.
 Apassaṃ ariyasaccāni, andhabhūto³ puthujjano.
216. Tassa me appamattassa, saṃsārā vinaḷīkatā.
 Sabbā gatī samucchinnā, natthi dāni punabbhavoti.

Vajjito thero.

9. Sandhitattheragāthā

217. Assatthe haritobhāse, saṃvirūḷhamhi pādape.
 Ekaṃ Buddhagataṃ saññaṃ, alabhitthaṃ⁴ patissato.
218. Ekatiṃse ito kappe, yaṃ saññaṃmalabhiṃ tadā.
 Tassā saññāya vāhasā, patto me āsavakkhayoti.

Sandhito thero.

Vaggo pañcamo.

1. Jhāyitaṃ (Syā, Ka)

3. Andhībhūto (Ka)

2. Cūlako (Sī-Ṭṭha)

4. Alabhiṃham (Ka)

Tassuddānaṃ

Kumārakassapo thero, Dhammapālo ca Brahmāli.
 Mogharājā Visākho ca, Cūḷako ca Anūpamo.
 Vajjito Sandhito thero, kilesarajavāhanoti.

Dukanipāto niṭṭhito.**Tatruddānaṃ**

Gāthādukanipātamhi, navuti ceva aṭṭha ca.
 Therā ekūnapaññāsaṃ, bhāsitaṃ nayakovidāti.

3. Tikanipāta

1. Aṅgaṇikabhāradvājattheragāthā

219. Ayoni suddhimanvesaṃ, aggaṃ paricaraṃ vane.
Suddhimaggaṃ ajānanto, akāsaṃ amaraṃ tapam¹.
220. Taṃ sukhena sukhaṃ laddhaṃ, passa dhammasudhammataṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ.
221. Brahmabandhu pure āsiṃ, idāni khomhi brāhmaṇo.
Tevijjo nahāta²ko camhi, sotthiyo camhi vedagūti.
Aṅgaṇikabhāradvājo thero.

2. Paccayattheragāthā

222. Pañcāhāsaṃ pabbajito, sekho appattamānaso.
Vihāraṃ me pavittassa, cetaso paṇidhī ahu.
223. Nābhissaṃ na pivissāmi, viharato na nikkhame.
Napi passaṃ nipātesaṃ, taṇhāsalle anūhate.
224. Tassa mevaṃ viharato, passa vīriyaparakkamaṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
Paccayo thero.

3. Bākulattheragāthā

225. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
Sukhā so dhamasate tṇānā, pacchā ca manutappati.
226. Yaṇhi kayirā taṇhi vade, yaṃ na kayirā na taṃ vade.
Akarontaṃ bhāsamānaṃ, pariṇānanti paṇḍitā.

1. Akāsaṃ aparaṃ tapam (Syā), akāsaṃ amataṃ tapam (Ka)

2. Nahāta²ko (Sī-Tṭha)

227. Susukhaṃ vata nibbānaṃ, Sammāsambuddhadesitaṃ.
Asokaṃ virajaṃ khemaṃ, yattha dukkhaṃ nirujjhatīti.

Bākulo¹ thero.

4. Dhaniyattheragāthā

228. Sukhañce jīvitum icche, sāmāññasmiṃ apekkhavā.
Saṃghikaṃ nātimaññeyya, cīvaraṃ pānabhojanaṃ.
229. Sukhañce jīvitum icche, sāmāññasmiṃ apekkhavā.
Ahi mūsikasobbhaṃva, sevetha sayanāsaṇaṃ.
230. Sukhañce jīvitum icche, sāmāññasmiṃ apekkhavā.
Itarītareṇa tusseyya, ekadhammaṇca bhāvayeti.

Dhaniyo thero.

5. Mātāṅgaputtattheragāthā

231. Atisītaṃ ati-uṇhaṃ, atisāyamidaṃ ahu.
Iti vissatṭhakammante, khaṇā accenti māṇave.
232. Yo ca sītaṇca uṇhaṇca, tiṇā bhiyyo na maññati.
Karaṃ purisakiccāni, so sukhā na vihāyati.
233. Dabbaṃ kusaṃ poṭakilaṃ, usīraṃ muñjapabbajaṃ.
Urasā panudissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Mātāṅgaputto thero.

6. Khujjasobhitattheragāthā

234. Ye cittakathī bahussutā, samaṇā Pāṭaliputtavāsino.
Tesa'ññataroya'māyuvā, dvāre tiṭṭhati Khujjasobhito.

235. Ye cittakathī bahussutā, samaṇā Pāṭaliputtavāsino.
Tesa'ññataroya'māyuvā, dvāre tiṭṭhati māluterito.

236. Suyuddhena suyitṭhena, saṅgānavijayena ca.
Brahmacariyānuciṇṇena, evāyaṃ sukhamedhatīti.

Khujjasobhito thero.

7. Vāraṇattheragāthā

237. Yodha koci manussesu, parapāṇāni himsati.
Asmā lokā paramhā ca, ubhayā dhamṣate naro.

238. Yo ca mettena cittena, sabbapāṇānukampati.
Bahum hi so pasavati, puññaṃ tādīsako naro.

239. Subhāsitaṣṣa sikkhetha, samaṇūpāsanassa ca.
Ekāsanassa ca raho, cittavūpasamassa cāti.

Vāraṇo thero.

8. Vassikattheragāthā

240. Ekopi saddho medhāvī, assaddhānī'dha ñātinaṃ.
Dhammaṭṭho sīlasampanno, hoti atthāya bandhunaṃ.

241. Niggaṃha anukampāya, coditā ñātayo mayā.
Ñātibandhavapemena, kāraṃ katvāna bhikkhusu.

242. Te abbatṭitā kālaṅkatā, pattā te tidivaṃ sukhaṃ.
Bhātaro mayhaṃ mātā ca, modanti kāmakāminoti.

Vassiko¹ thero.

9. Yasojattheragāthā

243. Kālapabbaṅgasāṅkāso, kiso dhamanisanthato.
Mattaññū annapānamhi, adīnamānaso naro.

1. Passiko (Sī, Syā, I)

244. Phuṭṭho ḍaṁsehi makasehi, araṇṇasmim brahāvane.
Nāgo saṅgāmasīseva, sato tatrādhivāsaya.

245. Yathā brahmā tathā eko, yathā devo tathā duve.
Yathā gāmo tathā tayo, kolāhalaṁ tatuttarinti.

Yasojo thero.

10. Sāṭimattiyattheragāthā

246. Ahu tuyhaṁ pure saddhā, sā te ajja na vijjati.
Yaṁ tuyhaṁ tuyhamevetam, natthi duccaritam mama.

247. Aniccā hi calā saddhā, evaṁ diṭṭhā hi sā mayā.
Rajjantipi virajjanti, tattha kim jiyyate muni.

248. Paccati munino bhattam, thokam thokam kule kule.
Piṇḍikāya carissāmi, atthi jaṅghabalam¹ mamāti.

Sāṭimattiyo thero.

11. Upālitttheragāthā

249. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Mitte bhajeyya kalyāṇe, suddhājīve atandite.

250. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Saṅghasmim viharam bhikkhu, sikkhetha vinayam budho.

251. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Kappākappesu kusalo, careyya apurakkhatoti.

Upālittthero.

12. Uttarpālitttheragāthā

252. Paṇḍitam vata maṁ santam, alamthavicintakam.
Pañca kāmagaṇā loke, sammohā pātayimsu maṁ.

253. Pakkhando māraṇisaye, daḥhasallasamappito.
Asakkhim maccurājassa, aham pāsā pamuccitum.

1. Jaṅghābalaṁ (Sī)

254. Sabbe kāmā pahīnā me, bhavā sabbe padālītā¹.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Uttarapālo thero.

13. Abhibhūtattheragāthā

255. Suṇātha ñātayo sabbe, yāvantettha samāgatā.
Dhammaṃ vo desayissāmi, dukkhā jāti punappunam.
256. * Ārambhatha² nikkamatha, yuñjatha Buddhasāsane.
Dhunātha maccuno senaṃ, naḷāgāraṃva kuñjaro.
257. Yo imasmiṃ dhammavinaye, appamatto vihassati³.
Pahāya jātisaṃsāraṃ, dukkhassantaṃ karissatīti.

Abhibhūto thero.

14. Gotamattheragāthā

258. Saṃsaraṃ hi nirayaṃ agacchissaṃ,
Petaloka'magamaṃ punappunam.
Dukkhamamhipi tiracchāyoniyaṃ,
Nekadhā hi vusitaṃ ciraṃ mayā.
259. Mānusopi ca bhavo'bhirādhito,
Saggakāya'magamaṃ sakiṃ sakiṃ.
Rūpadhātusu arūpadhātusu,
Nevasaññisu asaññisuṭṭhitaṃ.
260. Sambhavā suviditā asārakā,
Saṅkhatā pacalitā sade'ritā.
Taṃ viditvā maha'mattasambhavaṃ,
Santimeva satimā samajjhaganti.

Gotamo thero.

15. Hāritattheragāthā

261. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
Sukhā so dhamasate ṭhānā, pacchā ca manutappati.

1. Vidālītā (Sī, I, Ṭṭha)

2. Ārabhatha (Sī, Syā), ārabbhatha (Ka)

* Saṃ 1. 158 piṭṭhepi.

3. Vihessati (Syā, I)

262. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṃ na kayirā na taṃ vade.
Akarontaṃ bhāsamānaṃ, pariṇānanti paṇḍitā.

263. Susukhaṃ vata nibbānaṃ, Sammāsambuddhadesitaṃ.
Asokaṃ virajaṃ khemaṃ, yattha dukkhaṃ nirujjhatīti.

Hārīto thero.

16. Vimalattheragāthā

264. Pāpamitte vivajjetvā, bhajeyyuttamapuggalaṃ.
Ovāde cassa tiṭṭheyya, patthento acalaṃ sukhaṃ.

265. Parittaṃ dārumāruya, yathā sīde mahaṇṇave.
Evaṃ kusītamāgamma, sādhuṇivīpi sīdati.
Tasmā taṃ parivajjeyya, kusītaṃ hīnavīriyaṃ.

266. Pavivittehi ariyehi, pahitattehi jhāyibhi.
Niccaṃ āraddhavīriyehi, paṇḍitehi sahāvaseti.

Vimalo thero.

Tikanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Aṅgaṇiko Bhāradvājo, Paccayo Bākulo isi.
Dhaniyo Mātaṅgaputto, Sobhito Vāraṇo isi.
Vassiko ca Yasojo ca, Sāṭimattiyupāli ca.
Uttarapālo Abhibhūto, Gotamo Hārītopi ca.
Thero tikanipātamhi, nibbāne Vimalo kato.
Aṭṭhatālisa gāthāyo, thero soḷasa kittitāti.

4. Catukkanipāta

1. Nāgasamālattheragāthā

267. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanussadā.
Majjhe mahāpathe nārī, tūriye naccati natṭakī.
268. Piṇḍikāya paviṭṭhoham, gacchanto nam udikkham.
269. Tato me manasikāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha¹.
270. Tato cittam vimucci me, passa dhammasudhammatam.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Nāgasamālo thero.

2. Bhaguttheragāthā

271. Aham middhena pakato, vihārā upanikkhamim.
Caṅkamaṃ abhiruhanto, tattheva papatim chamā.
272. Gattāni parimajjitvā, punapā' ruyha caṅkamaṃ.
Caṅkame caṅkamim soham, ajjhataṃ susamāhito.
273. Tato me manasikāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.
274. Tato cittam vimucci me, passa dhammasudhammatam.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Bhagutthero.

3. Sabhiyattheragāthā

275. * Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.
276. Yadā ca avijānantā, iriyantya'marā viya.
Vijānanti ca ye dhammaṃ, āturesu anāturā.

1. Sampatiṭṭhatha (Ka)

* Khu 1. 14 piṭṭhe Dhammapadepi.

277. Yaṃ kiñci sithilaṃ kammaṃ, saṃkiliṭṭhañca yaṃ vataṃ.
Saṅkassaraṃ brahmacariyaṃ, na taṃ hoti mahapphalaṃ.

278. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Ārakā hoti saddhammā, nabhaṃ puthaviyā yathāti.

Sabhiyo thero.

4. Nandakattheragāthā

279. Dhiratthu pūre duggandhe, mārapakkhe avassute.
Navasotāni te kāye, yāni sandanti sabbadā.

280. Mā purāṇaṃ amaññittho, mā'sādesi Tathāgate.
Sagepi te na rajjanti, kimaṅgaṃ pana¹ mānuse.

281. Ye ca kho bālā dummedhā, dummantī mohapārutā.
Tādisā tattha rajjanti, māraḥhittamhi bandhane.

282. Yesaṃ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Tādī tattha na rajjanti, chinnaṣuttā abandhanāti.

Nandako thero.

5. Jambukattheragāthā

283. Pañcapaññāsavassāni, rajojallamadhārayim.
Bhuñjanto māsikaṃ bhattaṃ, kesamassuṃ alocayim.

284. Ekapādena aṭṭhāsim, āsanaṃ parivajjayim.
Sukkhagūthāni ca khādim, uddesañca na sādiyim.

285. Etādisaṃ karitvāna, bahuṃ duggatigāminaṃ.
Vuyhamāno mahoghena, Buddhaṃ saraṇamāgamaṃ.

286. Saraṇagamaṇaṃ passa, passa dhammasudhammataṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Jambuko thero.

1. Kimaṅga pana (Sī)

6. Senakattheragāthā

287. Svāgataṃ vata me āsi, Gayāyaṃ gayaphagguyā.
Yaṃ addasāsiṃ Sambuddhaṃ, desentaṃ dhammamuttamaṃ.
288. Mahappabhaṃ gaṇācariyaṃ, aggapattaṃ vināyakaṃ.
Sadevakassa lokassa, Jinaṃ atuladassanaṃ.
289. Mahānāgaṃ mahāvīraṃ, mahājutimaṇāsavaṃ.
Sabbāsavaparikkhīṇaṃ, Satthāra'makutobhayaṃ.
290. Ciraṃkiliṭṭhaṃ vata maṃ, diṭṭhisandānabandhitaṃ¹.
Vimocayi so Bhagavā, sabbaganthehi Senakanti.
Senako thero.

7. Sambhūtattheragāthā

291. Yo dandhakāle tarati, taraṇīye ca dandhaye.
Ayoni² saṃvidhānena, bālo dukkhaṃ nigacchati.
292. Tassatthā parihāyanti, kāḷapakkheva candimā.
Āyasakyañca³ pappoti, mittehi ca virujjhati.
293. Yo dandhakāle dandheti, taraṇīye ca tāraye.
Yoniso saṃvidhānena, sukhaṃ pappoti paṇḍito.
294. Tassatthā paripūrenti, sukkapakkheva candimā.
Yaso kittiñca pappoti, mittehi na virujjhatīti.
Sambhūto thero.

8. Rāhulattheragāthā

295. Ubhayeneva sampanno, Rāhulabhaddoti maṃ vidū.
Yañcamhi putto Buddhassa, yañca dhammesu cakkhumā.
296. Yañca me āsavā khīṇā, yañca natthi punabbhavo.
Arahā dakkhiṇeyyomhi, tevijjo amataddaso.

1. Sandhitaṃ (Sī, Syā), sanditaṃ (I, Sī-Ṭṭha) 2. Ayoniso (Syā) 3. Āyasasyañca (Sī)

297. Kāmandhā jālapacchannā, taṇhāchādanachāditā.
Pamattabandhunā baddhā, macchāva kumināmukhe.
298. Taṃ kāmāṃ ahamujjhivā, chetvā mārassa bandhanaṃ.
Samūlaṃ taṇhamabbuyha, sītibhūtosmi nibbutoti.
- Rāhulo thero.

9. Candanattheragāthā

299. Jātarūpena sañchannā¹, dāsīgaṇapurakkhatā.
Añkena puttamādāya, bhariyā maṃ upāgami.
300. Tañca disvāna āyantim, sakaputtassa mātaraṃ.
Alaṅkataṃ suvasanaṃ, maccupāsaṃva oḍḍitaṃ.
301. Tato me manasikāro, yoniso udapajjatha.
Ādinavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.
302. Tato cittaṃ vimucci me, passa dhammasudhammataṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
- Candano thero.

10. Dhammikattheragāthā

303. * Dhammo have rakkhati dhammacāriṃ,
Dhammo suciṇṇo sukhamāvahati.
Esānisaṃso dhamme suciṇṇe,
Na duggatiṃ gacchati dhammacārī.
304. + Na hi dhammo adhammo ca, ubho samavipākino.
Adhammo nirayaṃ neti, dhammo pāpeti suggaṭṭhiṃ.
305. Tasmā hi dhammesu kareyya chandaṃ,
Iti modamāno Sugatena tādinā.
Dhamme ṭhitā Sugatavarassa sāvakā,
Nīyanti dhīrā saraṇavaraggagāmino.

1. Pacchannā (Sī)

* Khu 5. 215 piṭṭhe Jātakepi.

+ Khu 5. 357 piṭṭhepi.

306. Vipphoṭito gaṇḍamūlo,
 Taṇhājālo samūhato.
 So khīṇasaṃsāro na catthi kiñcanaṃ,
 Cando yathā dosinā puṇṇamāsiyanti.
 Dhammiko thero.

11. Sappakattheragāthā

307. Yadā balākā sucipaṇḍaracchadā,
 Kāḷassa meghassa bhayena tajjitā.
 Palehiti ālayamālayesinī,
 Tadā nadī ajakaraṇī rameti maṃ.
308. Yadā balākā suvisuddhapaṇḍarā,
 Kāḷassa meghassa bhayena tajjitā.
 Pariyesati leṇamaleṇadassinī,
 Tadā nadī ajakaraṇī rameti maṃ.
309. Kaṃ nu tattha na ramenti, jambuyo ubhato tahiṃ.
 Sobhenti āpagākūlaṃ, mama leṇassa¹ pacchato.
310. Tā'matamadasaṃghasuppahīnā,
 Bhekā mandavatī panādayanti.
 "Nājja girinadīhi vippavāsasamayo,
 Khemā ajakaraṇī sivā surammā"ti.
 Sappako thero.

12. Muditattheragāthā

311. Pabbajirū jīvikatthohaṃ, laddhāna upasampadaṃ.
 Tato saddhaṃ paṭilabhiṃ, daḷhavīriyo parakkamiṃ.
312. Kāmaṃ bhijjatu'yaṃ kāyo, maṃsapesī visīyaruṃ².
 Ubho jaṇṇukasandhīhi, jaṅghāyo papatantu me.

1. Mahāleṇassa (Syā, Ka)

2. Visiyantu (Ka)

313. Nāsisṣaṃ na pivissāmi, vihārā ca na nikkhame.
Napi passaṃ nipāteṣṣaṃ, taṇhāsalle anūhate.

314. Tassa me'vaṃ viharato, passa vīriyaparakkamaṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
Mudito thero.

Catukkanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Nāgasamālo Bhagu ca, Sabhiyo Nandakopi ca.
Jambuko Senako thero, Sambhūto Rāhulopi ca.
Bhavati Candano thero, dasete¹ Buddhasāvaka.
Dhammiko Sappako thero, Mudito cāpi te tayo.
Gāthāyo dve ca paññāsa, therā sabbepi terasāti².

1. Idāni naveva therā dissanti.

2. Idāni dvādaseva therā dissanti.

5. Pañcakanipāta

1. Rājadattattheragāthā

315. Bhikkhu Sivathikam¹ gantvā, addasa itthimujjhitam.
Apaviddham susānasmim, khajjantiṃ kimihī phuṭam.
316. Yam hi eke jigucchanti, matam disvāna pāpakam.
Kāmarāgo pāturahu, andhova savatī² ahum.
317. Oram odanapākamhā, tamhā ṭhānā apakkamim.
Satimā sampajānoham, ekamantam upāvisim.
318. Tato me manasikāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.
319. Tato cittam vimucci me, passa dhammasudhammatam.
Tisso vijjā anupattā, katam Buddhassa sāsanti.

Rājadatto thero.

2. Subhūtattheragāthā

320. Ayoge yuñjamattānam, puriso kiccamicchako³.
Caram ce nādhigaccheyya, tam me dubbhagalakkhaṇam.
321. Abbūlham aghagatam vijitam,
Ekañce ossajeyya kalīva siyā.
Sabbānipi ce ossajeyya andhova siyā,
Samavisamassa adassanato.
322. Yañhi kayirā tañhi vade, yam na kayirā na tam vade.
Akarontam bhāsamānam, pariṇanti paṇḍitā.
323. * Yathāpi ruciram puppham, vaṇṇavantam agandhakam.
Evaṃ subhāsītā vācā, aphalā hoti akubbato.

1. Sīvathikam (Sī, Syā, I)

2. Vasatī (Sī)

3. Kiccamicchato (Sī), kiccamicchayam (katthaci)

* Khu 1. 20 piṭṭhe Dhammapadepi.

324. * Yathāpi ruciraṃ pupphaṃ, vaṇṇavantaṃ sugandhakaṃ¹.
Evaṃ subhāsītā vācā, saphalā hoti kubbatoti².

Subhūto thero.

3. Girimānandattheragāthā

325. Vassati devo yathā sugītaṃ,
Channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṃ viharāmi vūpasanto,
Atha ce patthayasī pavassa deva.
326. Vassati devo yathā sugītaṃ,
Channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṃ viharāmi santacitto,
Atha ce patthayasī pavassa deva.
327. Vassati devo -pa-. Tassaṃ viharāmi vītarāgo -pa-.
328. Vassati devo -pa-. Tassaṃ viharāmi vītadoso -pa-.
329. Vassati devo -pa-. Tassaṃ viharāmi vītamoho,
Atha ce patthayasī pavassa devāti.

Girimānando thero.

4. Sumanattheragāthā

330. Yaṃ patthayāno dhammesu, upajjhāyo anuggahi.
Amataṃ abhikaṅkhantaṃ, kataṃ kattabbakaṃ mayā.
331. Anuppatto sacchikato, sayaṃ dhammo anītiho.
Visuddhañño nikkākho, byākaromi tavantike.
332. Pubbenivāsaṃ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṃ.
Sadattho me anuppatto, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
333. Appamattassa me sikkhā, sussutā tava sāsane.
Sabbe me āsavā khīṇā, natthi dāni punabbhavo.

* Khu 1. 20 piṭṭhepi.

2. Sakubbato (Sī, I), sukubbato (Syā)

1. Sagandhakaṃ (Sī, Syā, I)

334. Anusāsi maṃ ariyavatā, anukampi anuggahi.
Amogho tuyha'movādo, antevāsimhi sikkhitoti.

Sumano thero.

5. Vaḍḍhattheragāthā

335. Sādhū hi kira me mātā, patodaṃ upadaṃsayi.
Yassāhaṃ vacanaṃ sutvā, anusiṭṭho janettiyā.
Āraddhavīriyo pahitatto, patto sambodhimuttamaṃ.
336. Arahā dakkhiṇeyyomhi, tevijjo amataddaso.
Jevvā namucino senaṃ, viharāmi anāsavo.
337. Ajjhatañca bahiddhā ca, ye me vijjimsu āsavā.
Sabbe asesā ucchinnā, na ca uppajjare puna.
338. Visāradā kho bhaginī, etamatthaṃ abhāsaya.
Apihā nūna mayipi, vanatho te na vijjati.
339. Pariyantakataṃ dukkhaṃ, antimoyaṃ samussayo.
Jātimaraṇasaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Vaḍḍho thero.

6. Nadīkassapattheragāthā

340. Atthāya vata me Buddhho, nadiṃ Nerañjaraṃ agā.
Yassāhaṃ dhammaṃ sutvāna, micchādiṭṭhiṃ vivajjayiṃ.
341. Yajim uccāvace yaññe, aggihuttaṃ juhiṃ ahaṃ.
Esā suddhīti maññanto, andhabhūto¹ puthujjano.
342. Diṭṭhigahanapakkhando², parāmāsena mohito.
Asuddhiṃ maññisaṃ suddhiṃ, andhabhūto aviddasu.
343. Micchādiṭṭhi pahīnā me, bhavā sabbe padālita³.
Juhāmi dakkhiṇeyyaggiṃ, namassāmi Tathāgataṃ.

1. Andhībhūto (Ka)

2. Pakkhanto (Sī), pakkhanno (Syā, I)

3. Vidālita (Ka)

344. Mohā sabbe pahīnā me, bhavataṇhā padālītā.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Nadīkassapo thero.

7. Gayākassapattheragāthā

345. Pāto majjhanhikaṃ sāyaṃ, tikkhattum divasassahaṃ.
Otaṛiṃ udakaṃ sohaṃ, Gayāya gayaphagguyā.
346. Yaṃ mayā pakataṃ pāpaṃ, pubbe aññāsu jātisu.
Taṃ dānīdha pavāhemi, evaṃdiṭṭhi pure ahum.
347. Sutvā subhāsitaṃ vācaṃ, dhammatthasahitaṃ padaṃ.
Tathaṃ yāthāvaṃkaṃ atthaṃ, yoniso paccavekkhisaṃ.
348. Nīhātasabbapāpomhi, nimmalo payato suci.
Suddho suddhassa dāyādo, putto Buddhassa oraso.
349. Ogayaṭṭhaṅgikaṃ sotaṃ, sabbapāpaṃ pavāhayiṃ.
Tisso vijjā ajjhagamim, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Gayākassapo thero.

8. Vakkalittheragāthā

350. Vātarogābhiniṭo tvaṃ, viharaṃ kānane vane.
Paviṭṭhagocare lūkhe, kathaṃ bhikkhu karissasi.
351. Pītisukhena vipulena, pharamāno samussayaṃ.
Lūkhampi abhisambhonto, viharissāmi kānane.
352. Bhāvento satipaṭṭhāne, indriyāni balāni ca.
Bojjhaṅgāni ca bhāvento, viharissāmi kānane.
353. Āraddhavīriye pahitatte, niccaṃ daḷhaparakkame¹.
Samagge sahite disvā, viharissāmi kānane.
354. Anussaranto Sambuddhaṃ, aggaṃ dantaṃ samāhitaṃ.
Atandito rattindivaṃ, viharissāmi kānaneti.

Vakkalitthero.

1. Āraddhavīriyo pahitatto, niccaṃ daḷhaparakkamo (Sī)

9. Vijitasenattheragāthā

355. Olaggesāmi te citta, āṇidvāreva hatthinam.
Na taṃ pāpe niyojessam, kāmajāla¹ sarīraja².
356. Tvaṃ olaggo na gacchasi³, dvāravivaram gajova alabhanto.
Na ca cittakali punappunam, pasakka⁴ pāparato carissasi.
357. Yathā kuñjaram adantam, navaggahamaṅkusaggaho.
Balavā āvatteti akāmaṃ, evaṃ āvattayissam taṃ.
358. Yathā varahayadamakusalo,
Sārathi pavaro dameti ājaññaṃ.
Evaṃ damayissam taṃ,
Patiṭṭhito pañcasu balesu.
359. Satiyā taṃ nibandhissam, payutto te damessāmi⁵.
Viriyadhuraniggahito, na yito dūram gamissase cittāti.

Vijitaseno thero.

10. Yasadattattheragāthā

360. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanam.
Ārakā hoti saddhammā, nabhaso pathavī yathā.
361. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanam.
Parihāyati saddhammā, kāḷapakkheva candimā.
362. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanam.
Parisussati saddhamme, maccho appodake yathā.
363. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanam.
Na virūhati saddhamme, khetto bījaṃva pūtikam.
364. Yo ca tuṭṭhena cittena, suṇāti Jinasāsanam.
Khepetvā āsave sabbe, sacchikatvā akuppatam.
Pappuyya paramam santim, parinibbāti'nāsavoti.

Yasadatto thero.

1. Kāmajālam (Syā)

4. Pasaham (Sī, Syā, I)

2. Sarīrajam (Syā, Ka)

3. Na gañchisi (I)

5. Payatatto vodapessāmi (Sī)

11. Soṇakuṭikaṇṇattheragāthā

365. Upasampadā ca me laddhā, vimutto camhi anāsavo.
So ca me Bhagavā diṭṭho, vihāre ca sahāvasim.
366. Bahudeva rattim Bhagavā, abbhokāse'tināmayi.
Vihārakusalo Satthā, vihāraṃ pāvisi tadā.
367. Santharitvāna saṃghāṭim, seyyaṃ kappesi Gotamo.
Sīho selaguhāyaṃva, pahīnabhayaabheravo.
368. Tato kalyāṇavākkaraṇo, Sammāsambuddhasāvako.
Soṇo abhāsi saddhammaṃ, Buddhasettḥassa sammukhā.
369. Pañcakkhandhe pariññāya, bhāvayitvāna añjasam.
Pappuyya paramaṃ santim, parinibbissatyanāsavoti.
Soṇo kuṭikaṇṇathero.

12. Kosiyattheragāthā

370. Yo ve garūnaṃ vacanaññu dhīro,
Vase ca tamhi janayetha pemaṃ.
So bhattimā nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.
371. Yaṃ āpadā uppatitā ulārā,
Nakkhambhayante paṭisaṅkhayantaṃ.
So thāmaṇā nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.
372. Yo ve samuddova ṭhito anejo,
Gambhīrapañño nipuṇatthadassī.
Asaṃhāriyo nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.
373. Bahussuto dhammadharo ca hoti,
Dhammassa hoti anudhammacārī.
So tādiso nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.

374. Atthañca yo jānāti bhāsitassa,
 Atthañca ñatvāna tathā karoti.
 Atthantaro nāma sa hoti paṇḍito,
 Ñatvā ca dhammesu vivesi assāti.

Kosiyo thero.

Pañcakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Rājadatto Subhūto ca, Girimānandasumanā.
 Vaḍḍho ca Kassapo thero, Gayākassapavakkalī.
 Vijito Yasadatto ca, Soṇo Kosiyasavhayo.
 Saṭṭhi ca pañca gāthāyo, therā ca ettha dvādasāti.

6. Chakkanipāta

1. Uruveḷakassapattheragāthā

375. Disvāna pāṭihīrāni, Gotamassa yasassino.
Na tāvāhaṃ paṇipatiṃ, issāmānena vañcito.
376. Mama saṅkappamaññāya, codesi narasārathi.
Tato me āsi saṃvego, abbhuto lomahaṃsano.
377. Pubbe jaṭilabhūtaṃ, yā me siddhi parittikā.
Tāhaṃ tadā nirākatvā¹, pabbajim Jinasāsane.
378. Pubbe yaññena santuṭṭho, kāmādhātupurakkhato.
Pacchā rāgañca dosañca, mohañcāpi samūhanim.
379. Pubbenivāsaṃ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṃ.
Iddhimā paracittaññū, dibbasotañca pāpuṇim.
380. Yassa catthāya pabbajito, agārasmānagāriyaṃ.
So me attho anupatto, sabbasaṃyojanakkhayoti.
- Uruveḷakassapo thero.

2. Tekicchakārittheragāthā

381. Atihitā vīhi, khalagatā sālī.
Na ca labhe piṇḍaṃ, kathamaṃ kassaṃ.
382. Buddhamappameyyaṃ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.
383. Dhammappameyyaṃ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.
384. Saṃghamappameyyaṃ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.

1. Niraṃkatvā (Syā, Ka)

385. Abbhokāse viharasi,
 Sītā hemantikā imā ratyo.
 Mā sītena pareto vihaññittho,
 Pavisa tvaṃ vihāraṃ phusitaggaḷaṃ.

386. Phusissaṃ catasso appamaññāyo,
 Tāhi ca sukhito viharissaṃ.
 Nāhaṃ sītena vihaññissaṃ,
 Aniñjito viharantoti.

Tekicchakārī¹ thero.

3. Mahānāgatttheragāthā

387. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
 Parihāyati saddhammā, maccho appodake yathā.

388. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
 Na virūhati saddhamme, khette bījaṃva pūtikaṃ.

389. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
 Ārakā hoti nibbānā², Dhammarājassa sāsane.

390. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
 Na vihāyati saddhammā, maccho bahvodayake³ yathā.

391. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
 So virūhati saddhamme, khette bījaṃva bhaddakaṃ.

392. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
 Santike hoti nibbānaṃ⁴, Dhammarājassa sāsane.

Mahānāgo thero.

4. Kullattheragāthā

393. Kullo Sivathikaṃ gantvā, addasa itthimujjhitaṃ.
 Apaviddhaṃ susānasmim, khajjantiṃ kimihī phuṭaṃ.

1. Tekicchakāni (Sī, Syā, I)

3. Bahvodayake (Sī), bahodayake (Syā)

2. Nibbānā (Sī)

4. Nibbānaṃ (Sī)

394. Āturaṃ asuciṃ pūtiṃ, passa Kulla samussayaṃ.
Uggharantaṃ paggharantaṃ, bālānaṃ abhinanditaṃ.
395. Dhammādāsaṃ gahetvāna, ñāṇadassanapattiya.
Paccavekkhiṃ imaṃ kāyaṃ, tucchaṃ santarabāhiraṃ.
396. Yathā idaṃ tathā etaṃ, yathā etaṃ tathā idaṃ.
Yathā adho tathā uddhaṃ, yathā uddhaṃ tathā adho.
397. Yathā divā tathā rattiṃ, yathā rattiṃ tathā divā.
Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure.
398. Pañcaṅgikena turiyena, na ratī hoti tādīsī.
Yathā ekaggacittassa, sammā dhammaṃ vipassatoti.
Kullo thero.

5. Mālukyaputtattheragāthā

399. Manujassa pamattacārino, taṇhā vaḍḍhati māluvā viya.
So plavati¹ hurā huraṃ, phalamicchaṃva vanasmi vānaro.
400. Yaṃ esā sahate² jammī, taṇhā loke visattikā.
Sokā tassa pavaḍḍhanti, abhivaṭṭhaṃva³ bīraṇaṃ.
401. Yo ce'taṃ sahate² jammim, taṇhaṃ loke duraccayaṃ.
Sokā tamhā papatanti, udabindūva pokkharā.
402. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo, yāvante'ttha samāgatā.
Taṇhāya mūlaṃ khaṇatha, usīratthova bīraṇaṃ.
Mā vo naḷaṃva sotova, māro bhañji punappunaṃ.
403. Karotha Buddhavacanaṃ, khaṇo vo mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitā.
404. Pamādo rajo pamādo⁴, pamādānupatito rajo.
Appamādena vijjāya, abbahe sallamattanoti.

Mālukyaputto⁵ thero.

1. Plavati (Sī, i, Ka), pariplavati (Syā)

2. Sahati (I, Ka)

3. Abhivaṭṭhaṃva (Syā), abhivaḍḍhaṃva (Ka)

4. Sabbadā (Sī, Ka) Suttanipātaṭṭhakathāyaṃ Uṭṭhānasuttavaṇṇanā oloketabbā.

5. Mālūṅkyaputto (Sī, Syā, I)

6. Sappadāsatttheragāthā

405. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajito ahaṃ.
Accharāsaṅghātamattampi, cetosantimanajjhagaṃ.
406. Aladdhā cittassekaggaraṃ, kāmarāgena aṭṭito¹.
Bāhā paggayha kandanto, viharā upanikkhamim².
407. Satthaṃ vā āharissāmi, ko attho jīvitena me.
Kathaṃ hi sikkhaṃ paccakkhaṃ, kālaṃ kubbetha mādiso.
408. Tadāhaṃ khuramādāya, mañcakamhi upāvisim.
Parinīto khuro āsi, dhamaniṃ chettumattano.
409. Tato me manasikāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnava pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.
410. Tato cittaṃ vimucci me, passa dhammasudhammataṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.
Sappadāso thero.

7. Kātiyānattheragāthā

411. Uṭṭhehi nisīda Kātiyāna,
Mā niddābahulo ahu jāgarassu.
Mā taṃ alasaṃ pamattabandhu,
Kūṭeneva jinātu maccurājā.
412. Seyyathāpi³ mahāsamuddavego,
Evaṃ jātijarā'tivattate taṃ.
So karohi sudīpamattano tvaṃ,
Na hi tāṇaṃ tava vijjateva aññaṃ.
413. Satthā hi vijesi maggametaṃ,
Saṅgā jātijarābhayā atītaṃ.
Pubbāpararattamappamatto,
Anuyuñjassu daḷhaṃ karohi yogaṃ.

1. Addito (Syā, Sī-Ṭṭha), aḍḍito (Ka)

2. Nūpanikkhamim (sabbattha), dupanikkhamim (?)

3. Sayathāpi (Sī, I)

414. Purimāni pamuñca bandhanāni, saṃghāṭikhuramuṇḍabhikkhabhojī.
Mā khiḍḍāratiñca mā niddaṃ, anuyuñjittha jhāya Kātiyāna.
415. Jhāyāhi jināhi Kātiyāna,
Yogakkhemapathesu kovidosi.
Pappuyya anuttaraṃ visuddhiṃ,
Parinibbāhisi vārināva jotī.
416. Pajjotakaro parittaraṃso,
Vātena vinamyate latāva.
Evampi tuvaṃ anādiyāno.
Māraṃ indasagotta niddhunāhi.
So vedayitāsu vītarāgo,
Kālaṃ kaṅkha idheva sītibhūtoti.
- Kātiyāno thero.

8. Migajālattheragāthā

417. Sudesito cakkhumatā, Buddhenādiccabandhunā.
Sabbasaṃyojanātīto, sabbavaṭṭavināsano.
418. Niyyāniko uttaraṇo, taṇhāmūlavisosano.
Visamūlaṃ āghātaṇaṃ, chetvā pāpeti nibbutiṃ.
419. Aññāṇamūlabhedāya, kammayantavighātaṇo.
Viññāṇaṇaṃ pariggahe, ñāṇavajiranipātano.
420. Vedanāṇaṃ viññāpano, upādānappamocano.
Bhavaṃ aṅgārakāsumva, ñāṇena anupassano¹.
421. Mahāraso sugambhīro, jarāmaccunivāraṇo.
Ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, dukkhūpasamano sivo.
422. Kammaṃ kammanti utvāna, vipākāṇca vipākato.
Paṭiccuppannadhammānaṃ, yathāvālokaḍassano.
Mahākhemaṅgamo santo, pariyosānabhaddakoti.
- Migajālo thero.

1. Anupassako (Sī, I)

9. Purohitaputtajentattheragāthā

423. Jātimadena mattohaṃ, bhoga-issariyena ca.
Saṇṭhānavaṇṇarūpena, madamatto acārihaṃ.
424. Nāttano samakaṃ kañci, atirekaṃ ca maññisaṃ.
Atimānahato bālo, patthaddho ussitaddhajo.
425. Mātaraṃ pitarañcāpi, aññepi garusammate.
Na kañci abhivādesiṃ, mānatthaddho anādarō.
426. Disvā vināyakaṃ aggaṃ, sārathīnaṃ varuttamaṃ.
Tapantamiva ādiccaṃ, bhikkhusaṃghapurakkhataṃ.
427. Mānaṃ madañca chaḍḍetvā, vipprasannena cetasā.
Sirasā abhivādesiṃ, sabbasattānamuttamaṃ.
428. Atimāno ca omāno, pahīnā susamūhatā.
Asmimāno samucchinno, sabbe mānavidhā hatāti.

Jento purohitaputto thero.

10. Sumanattheragāthā

429. Yadā navo pabbajito, jātiyā sattavassiko.
Iddhiyā abhibhotvāna, pannagindaṃ mahiddhikaṃ.
430. Upajjhāyassa udakaṃ, Anotattā mahāsarā.
Āharāmi tato disvā, maṃ Satthā etadabravi.
431. Sāriputta imaṃ passa, āgacchantaṃ kumārakaṃ.
Udakakumbhamādāya, ajjhattaṃ susamāhitaṃ.
432. Pāsādikena vattena, kalyāṇa-iriyāpatho.
Sāmaṇero'nuruddhassa, iddhiyā ca visārado.
433. Ājānīyena ājañño, sādhunā sādhukārīto.
Vinīto Anuruddhena, katakiccena sikkhito.
434. So patvā paramaṃ santiṃ, sacchikatvā akuppatam.
Sāmaṇero sa Sumano, mā maṃ jaññāti icchatīti.

Sumano thero.

11. Nhātakamunittheragāthā

435. Vātarogābhiniṭo tvaṃ, viharaṃ kānane vane.
Paviddhagocare lūkhe, kathaṃ bhikkhu karissasi.
436. Pītisukhena vipulena, pharitvāna samussayaṃ.
Lūkhampi abhisambhonto, viharissāmi kānane.
437. Bhāvento satta bojhaṅge, indriyāni balāni ca.
Jhānasokhummasampanno¹, viharissaṃ anāsavo.
438. Vipparamuttaṃ kilesehi, suddhacittaṃ anāvilāṃ.
Abhiṇhaṃ paccavekkhanto, viharissaṃ anāsavo.
439. Ajjhatañca bahiddhā ca, ye me vijjimsu āsavā.
Sabbe asesā ucchinnā, na ca uppajjare puna.
440. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnaṃulakā.
Dukkhaḥkhayo anupatto, natthi dāni punabbhavoti.
- Nhātakamunitthero.

12. Brahmadattatheragāthā

441. Akkodhassa kuto kodho, dantassa samajīvino.
Sammadaññā vimuttassa, upasantassa tādino.
442. Tasseva tena pāpiyo, yo kuddhaṃ paṭikujjhati.
Kuddhaṃ appaṭikujjhanto, saṅgāmaṃ jeti dujjayaṃ.
443. * Ubhinnaṃ matthaṃ carati, attano ca parassa ca.
Param saṅkupitaṃ ñatvā, yo sato upasammati.
444. * Ubhinnaṃ tikicchantaṃ taṃ, attano ca parassa ca.
Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā.
445. Uppajje te sace kodho, āvajja kakacūpamaṃ.
Uppajje ce rase taṇhā, puttamaṃsūpamaṃ sara.
446. Sace dhāvati cittaṃ te, kāmesu ca bhavesu ca.
Khippaṃ niggaṇha satiyā, kiṭṭhādaṃ viya duppasunti.
- Brahmadatto thero.

1. Jhānasukhumasampanno (Syā, Ka)

* Saṃ 1. 164, 224 piṭṭhesupi.

13. Sirimaṇḍattheragāthā

447. * Channa'mativassati, vivaṭaṃ nātivassati.
Tasmā channaṃ vivaretha, evaṃ taṃ nātivassati.
448. + Maccunābbhahato loko, jarāya parivārīto.
Taṇhāsallena otiṇṇo, icchādhūpāyito sadā.
449. Maccunābbhahato loko, parikkhitto jarāya ca.
Haññati niccamattāṇo, pattadaṇḍova takkaro.
450. Āgacchanta'ggikhandhāva, maccu byādhi jarā tayo.
Paccuggantuṃ balaṃ natthi, javo natthi palāyituṃ.
451. Amoghaṃ divasaṃ kayirā, appena bahukena vā.
Yaṃ yaṃ vijahate¹ rattim, tadūnaṃ tassa jīvitam.
452. Carato tiṭṭhato vāpi, āsīnasayanassa vā.
Upeti carimā ratti, na te kālo pamajjitunti.
Sirimaṇḍo² thero.

14. Sabbakāmittheragāthā

453. Dvipādakoyaṃ asuci, duggandho parihīrati³.
Nānākuṇapaparipūro, vissavanto tato tato.
454. Migam nilīnaṃ kūṭena, baḷiseneva ambujam.
Vānaram viya lepena, bādhayanti puthujjanam.
455. Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā.
Pañca kāmaguṇā ete, itthirūpasmi dissare.
456. Ye etā upasevanti, rattacittā puthujjanā.
Vaḍḍhenti kaṭasim ghoram, ācinanti punabbhavam.
457. Yo cetā parivajjeti, sappasseva padā siro.
So'mam visattikam loke, sato samativattati.

* Khu 1. 144; Vi 4. 424; Vi 5. 263 piṭṭhesupi.

1. Virahate (Sī, I), vivahate (Syā)

3. Pariharati (Ka)

+ Sam 1. 37; Khu 10. 20 piṭṭhesupi.

2. Sirimando (Sī)

458. Kāmesvādīnavam disvā, nekkhammam daṭṭhu khemato.
Nissaṭo sabbakāmehi, patto me āsavakkhayoti.

Sabbakāmitthero.

Chakkanipāto niṭṭhito.

Tatruddānam

Uruvelakassapo ca, thero Tekicchakāri ca.
Mahānāgo ca Kullo ca, Mālukyo¹ Sappadāsako.
Kātiyāno Migajālo, Jento Sumanasavhayo.
Nhātamuni Brahmaddatto, Sirimaṇḍo Sabbakāmī ca.
Gāthāyo caturāsīti, therā cetttha catuddasāti.

1. Māluto (Sī, Ka), Mālunkyo (Syā)

7. Sattakanipāta

1. Sundarasamuddattheragāthā

459. Alaṅkatā suvasanā, māladhārī¹ vibhūsitā.
Alattakakatāpādā, pādukā'ruyha vesikā.
460. Pādukā oruhitvāna, purato pañjalikatā.
Sā maṃ saṇhena mudunā, mhitapubbaṃ² abhāsatha.
461. “Yuvāsi tvaṃ pabbajito, tiṭṭhāhi mama sāsane.
Bhuñja mānusake kāme, ahaṃ vittaṃ dadāmi te.
Saccaṃ te paṭijānāmi, aggaṃ vā te harāmahaṃ.
462. Yadā jīṇṇā bhavissāma, ubho daṇḍaparāyanā.
Ubhopi pabbajissāma, ubhayattha kaṭaggaho”.
463. Tañca disvāna yācantim, vesikaṃ pañjalikataṃ.
Alaṅkataṃ suvasanaṃ, maccupāsaṃva oḍḍitaṃ.
464. Tato me manasikāro -pa- nibbidā samatiṭṭhatha.
465. Tato cittaṃ vimucci me -pa- kataṃ Buddhassa sāsanti.
Sundarasamuddo thero.

2. Lakunḍakabhaddiyattheragāthā

466. Pare Ambātakārāme, vanasaṇḍamhi Bhaddiyo.
Samūlaṃ taṇhamabbuyha, tattha bhaddova jhāyati³.
467. Ramante'ke mudiṅgehi⁴, vīṇāhi paṇavehi ca.
Ahañca rukkhamaṇasmim, rato Buddhassa sāsane.
468. Buddho ce⁵ me varam dajjā, so ca labbhettha me varo.
Gaṇhe'haṃ sabbalokassa, niccaṃ kāyagataṃ satim.

1. Mālābhārī (Sī), mālābhārī (Syā)

2. Mihitapubbaṃ (Sī)

3. Bhaddo'dhijhāyati (Sī), bhaddo jhiyāyati (Syā, Sī-Ṭṭha), bhaddoji jhāyati (?)

4. Mutiṅgehi (Sī-Ṭṭha)

5. Buddho ca (sabbattha)

469. Ye maṃ rūpena pāmiṃsu, ye ca ghosena anvagū.
Chandarāgavasūpetā, na maṃ jānanti te janā.

470. Ajjhattaṇca na jānāti, bahiddhā ca na passati.
Samantāvaraṇo bālo, sa ve ghosena vuyhati.

471. Ajjhattaṇca na jānāti, bahiddhā ca vipassati.
Bahiddhā phaladassāvī, sopi ghosena vuyhati.

472. Ajjhattaṇca pajānāti, bahiddhā ca vipassati.
Anāvaraṇadassāvī, na so ghosena vuyhatīti.

Lakuṇḍakabhaddiyo thero.

3. Bhaddattheragāthā

473. Ekaputto ahaṃ āsiṃ, piyo mātu piyo pitu.
Bahūhi vatacariyāhi, laddho āyācanāhi ca.

474. Te ca maṃ anukampāya, atthakāmā hitesino.
Ubo pitā ca mātā ca, Buddhassa upanāmayuṃ.

475. Kiccā laddho ayaṃ putto, sukhumālo sukhedhito.
Imaṃ dadāma te nātha, Jinassa paricārakaṃ.

476. Satthā ca maṃ paṭiggayha, Ānandaṃ etadabravi.
Pabbājehi imaṃ khippaṃ, hessatyā'jāniyo ayaṃ.

477. Pabbājetvāna maṃ Satthā, vihāraṃ pāvisi jino.
Anoggatasmim̐ sūriyasim̐, tato cittaṃ vimucci me.

478. Tato Satthā nirākatvā, paṭisallānavuṭṭhito.
“Ehi Bhaddā”ti maṃ āha, sā me āsū'pasampadā.

479. Jātiyā sattavassena, laddhā me upasampadā.
Tisso vijjā anuppattā, aho dhammasudhammatāti.

Bhaddo thero.

4. Sopākattheragāthā

480. Disvā pāsādachāyāyaṃ, caṅkamantaṃ naruttamaṃ.
Tattha naṃ upasaṅkamma, vandissaṃ¹ purisuttamaṃ.
481. Ekaṃsaṃ cīvaram katvā, saṃharitvāna paṇayo.
Anucaṅkamissaṃ virajaṃ, sabbasattānamuttamaṃ.
482. Tato pañhe apucchi maṃ, pañhānaṃ kovido vidū.
Acchambhī ca abhīto ca, byākāsiṃ Satthuno ahaṃ.
483. Vissajjitesu pañhesu, anumodi Tathāgato.
Bhikkhusaṃghaṃ viloketvā, imamatthaṃ abhāsatha.
484. “Lābhā Aṅgānaṃ Magadhānaṃ, yesāyaṃ paribhuñjati.
Cīvaram piṇḍapātaṇca, paccayaṃ sayanāsaṇaṃ.
Paccuṭṭhānaṇca sāmīciṃ, tesaṃ lābhā”ti cābravi.
485. “Ajjatagge maṃ Sopāka, dassanāyo’pasaṅkama.
Esā ceva te Sopāka, bhavatu upasampadā”.
486. Jātiyā sattavassohaṃ, laddhāna upasampadaṃ.
Dhāremi antimam deham, aho dhammasudhammatāti.
Sopāko thero.

5. Sarabhaṅgatttheragāthā

487. Sare hatthehi bhañjitvā, katvāna kuṭimacchisaṃ.
Tena me Sarabhaṅgoti, nāmaṃ sammutiya ahu.
488. Na mayhaṃ kappate ajja, sare hatthehi bhañjitum.
Sikkhāpadā no paññattā, Gotamena yasassinā.
489. Sakalaṃ samattaṃ rogaṃ, Sarabhaṅgo nāddasaṃ pubbe.
Soyaṃ rogo diṭṭho, vacanakarena’tidevassa.
490. Yeneva maggena gato Vipassī,
Yeneva maggena Sikhī ca Vessabhū.
Kakusandhakoṇāgamano ca Kassapo,
Tena’ñjasena agamāsi Gotamo.

491. Vītataṇhā anādānā, satta Buddhā khayogadhā.
Yehā'yaṃ desito dhammo, dhammabhūtehi tādibhi.
492. Cattāri ariyasaccāni, anukampāya pāṇinaṃ.
Dukkhaṃ samudayo maggo, nirodho dukkhasaṅkhayo.
493. Yasmiṃ nivattate¹ dukkhaṃ, saṃsārasmiṃ anantakaṃ.
Bhedā imassa kāyassa, jīvitassa ca saṅkhayā.
Añño punabbhavo natthi, suvimuttomhi sabbadhīti.
Sarabhaṅgo thero.

Sattakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Sundarasamuddo thero, thero Lakunḍabhadidiyo.
Bhaddo thero ca Sopāko, Sarabhaṅgo mahā-isi.
Sattake pañcakā therā, gāthāyo pañcatimsatīti.

1. Yasmiṃ na nibbattate (Ka)

8. Aṭṭhakanipāta

1. Mahākaccāyanattheragāthā

494. Kammaṃ bahukaṃ na kāraye, parivajjeyya janaṃ na uyyame.
So ussukko rasānugiddho, atthaṃ riñcati yo sukhādhivāho.
495. Paṅkoti hi naṃ avedayum, yāyaṃ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṃ sallaṃ durubbahaṃ, sakkāro kāpurisena dujjaho.
496. Na parassu'panidhāya, kammaṃ maccassa pāpakaṃ.
Attanā taṃ na seveyya, kammabandhū hi mātiyā.
497. Na pare vacanā coro, na pare vacanā Muni.
Attā ca naṃ yathā'vedi¹, devāpi naṃ tathā vidū.
498. Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.
499. Jīvate vāpi sappañño, api vittaparikkhayo.
Paññāya ca alābhena², vittavāpi na jīvati.
500. Sabbaṃ suṇāti sotenā, sabbaṃ passati cakkhunā.
Na ca diṭṭhaṃ suttaṃ dhīro, sabbaṃ ujjhītumarahati.
501. Cakkhumā'ssa yathā andho, sotavā badhiro yathā.
Paññavā'ssa yathā mūgo, balavā dubbaloriva.
Atha atthe samuppanne, sayetha³ matasāyikanti.

Mahākaccāyano thero.

2. Sirimittattheragāthā

502. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Sa ve tādisako bhikkhu, evaṃ pecca na socati.
503. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Guttadvāro sadā bhikkhu, evaṃ pecca na socati.

1. Yathā vetti (Sī)

2. Abhāvena (Sī-Ṭṭha)

3. Passetha (Ka)

504. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇasīlo so¹ bhikkhu, evaṃ pecca na socati.
505. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇamitto so bhikkhu, evaṃ pecca na socati.
506. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇapañño so bhikkhu, evaṃ pecca na socati.
507. Yassa saddhā Tathāgate, acalā suppatiṭṭhitā.
Sīlaṇca yassa kalyāṇaṃ, ariyakantaṃ pasaṃsitaṃ.
508. Saṃghe pasādo yassatthi, ujubhūtaṇca dassanaṃ.
Adaliddoti taṃ āhu, amoghaṃ tassa jīvitam.
509. Tasmā saddhaṇca sīlaṇca, pasādaṃ dhammadassanaṃ.
Anuyuñjetha medhāvī, saraṃ Buddhāna sāsanaṃ.
- Sirimitto thero.

3. Mahāpanthakatheragāthā

510. Yadā paṭhamamaddakkhim, Satthāramakutobhayaṃ.
Tato me ahu saṃvego, passivā purisuttamaṃ.
511. Sirim hatthehi pādehi, yo paṇāmeyya āgataṃ.
Etādisaṃ so Satthāraṃ, ārādhetaṃ virādhaye.
512. Tadāhaṃ puttadāraṇca, dhanadhaññaṇca chaḍḍayim.
Kesamassūni chedetvā, pabbajim anagāriyaṃ.
513. Sikkhāsājīvasampanno, indriyesu susaṃvuto.
Namassamāno Sambuddhaṃ, vihāsim aparājito.
514. Tato me paṇidhī āsi, cetaso abhipatthito.
Na nisīde muhuttampi, taṇhāsalle anūhate.
515. Tassa mevaṃ viharato, passa vīriyaparakkamaṃ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.

516. Pubbenivāsaṃ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṃ.
Arahā dakkhiṇeyyomhi, vippamutto nirūpadhi.

517. Tato ratyā vivasāne¹, sūriyuggamanaṃ pati.
Sabbaṃ taṇhaṃ visosetvā, pallaṅkena upāvisinti.

Mahāpanthako thero.

Aṭṭhakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Mahākaccāyano thero, Sirimitto Mahāpanthako.
Ete aṭṭhanipātamhi, gāthāyo catuvīsati.

1. Vivasane (Si, Syā)

9. Navakanipāta

1. Bhūtattheragāthā

518. Yadā dukkhaṃ jarāmaraṇanti paṇḍito,
Aviddasū yattha sitā puthujjanā.
Dukkhaṃ pariññāya satova jhāyati,
Tato ratim paramataram na vindati.
519. Yadā dukkhassāvahanim visattikaṃ,
Papañcasaṃghātadukhādhivāhinim.
Taṇhaṃ pahantvāna satova jhāyati.
Tato ratim paramataram na vindati.
520. Yadā sivaṃ dvecaturaṅgagāminam,
Maguttamaṃ sabbakilesasodhanaṃ.
Paññāya passitva satova jhāyati,
Tato ratim paramataram na vindati.
521. Yadā asokaṃ virajaṃ asaṅkhataṃ,
Santam padaṃ sabbakilesasodhanaṃ.
Bhāveti saññojanabandhanacchidaṃ,
Tato ratim paramataram na vindati.
522. Yadā nabhe gajjati meghadundubhi,
Dhārākulā vihagapathe samantato.
Bhikkhū ca pabbhāragatova jhāyati,
Tato ratim paramataram na vindati.
523. Yadā nadīnaṃ kusumākulānaṃ,
Vicitta-vāneyya-vaṭaṃsakānaṃ.
Tīre nisinno sumanova jhāyati,
Tato ratim paramataram na vindati.

524. Yadā nisīthe rahitamhi kānane,
 Deve gaḷantamhi nadanti dāṭhino.
 Bhikkhū ca pabbhāragatova jhāyati,
 Tato ratim paramataram na vindati.
525. Yadā vitakke uparundhiya'ttano,
 Nagantare nagavivaram samassito.
 Vītaddaro vītakhilova jhāyati,
 Tato ratim paramataram na vindati.
526. Yadā sukhī malakhilasokanāsano,
 Niraggaḷo nibbanatho visallo.
 Sabbāsava byantikato va jhāyati,
 Tato ratim paramataram na vindatīti.
- Bhūto thero.

Navakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānam

Bhūto tathaddaso thero, eko khaggavisāṇavā.
 Navakamhi nipātamhi, gāthāyopi imā navāti.

10. Dasakanipāta

1. Kāḷudāyittheragāthā

527. Aṅgārino dāni dumā bhadante,
Phalesino chadanam vippahāya.
Te accimantova pabhāsanti,
Samayo mahāvīra bhāgī rasānam.
528. Dumāni phullāni manoramāni,
Samantato sabbadisā pavanti.
Pattam pahāya phalamāsasānā¹,
Kālo ito pakkamanāya vīra.
529. Nevā'tisītaṃ na panā'ti-uṇhaṃ,
Sukhā utu addhaniyā bhadante.
Passantu taṃ Sākiyā koḷiyā ca,
Pacchāmukhaṃ Rohiniyaṃ tarantaṃ.
530. Āsāya kasate khettaṃ, bījaṃ āsāya vappati.
Āsāya vāṇijā yanti, samuddaṃ dhanahārakā.
Yāya āsāya tiṭṭhāmi, sā me āsā samijjhatu.
531. * Punappunaṃ ceva vapanti bījaṃ,
Punappunaṃ vassati devarājā.
Punappunaṃ khettaṃ kasanti kassakā,
Punappunaṃ dhaññaṃ upeti raṭṭhaṃ.
532. * Punappunaṃ yācanakā caranti, punappunaṃ dānapatī dadanti.
Punappunaṃ dānapatī daditvā, punappunaṃ saggamupenti ṭhānaṃ.
533. Vīro have sattayugaṃ puneti,
Yasmiṃ kule jāyati bhūripaṇṇo.
Maññaṃ mahaṃ sakkati Devadevo,
Tayā hi jāto² Muni saccaṇāmo.

1. Phalamāsamānā (Ka)

* Sam 1. 176 piṭṭhepi.

2. Tayābhijāto (Si)

534. Suddhodano nāma pitā Mahesino,
 Buddhassa mātā pana Māyanāmā.
 Yā Bodhisattaṃ parihariya kucchinā,
 Kāyassa bhedā tidivamhi modati.

535. Sā Gotamī kālakatā ito cutā,
 Dibbehi kāmehi samaṅgibhūtā.
 Sā modati kāmagaṇehi pañcahi,
 Parivāritā devagaṇehi tehi.

536. Buddhassa puttomhi asayhasāhino,
 Aṅgīrasassa'ppaṭimassa tādino.
 Pitupitā mayhaṃ tuvaṃ'si sakka,
 Dhammena me Gotama ayyakosīti.

Kāḷudāyī thero.

2. Ekavihāriyattheragāthā

537. Purato pacchato vāpi, aparō ce na vijjati.
 Atīva phāsu bhavati, ekassa vasato vane.

538. Handa eko gamissāmi, araññaṃ Buddhavaṇṇitaṃ.
 Phāsu¹ Ekavihārissa, pahitattassa bhikkhuno.

539. Yogi-pītikaraṃ rammaṃ, mattakuñjarasevitaṃ.
 Eko atthavasī khippaṃ, pavisissāmi kānanaṃ.

540. Supupphite Sītavane, sītale girikandare.
 Gattāni parisiñcitvā, caṅkamaṃsāmi ekako.

541. Ekākiyo adutiyo, ramaṇīye mahāvane.
 Kadāhaṃ viharissāmi, katakicco anāsavo.

542. Evaṃ me kattukāmassa, adhippāyo samijjhatu.
 Sādhayissāma'haṃ yeva, nāñño aññaṃsā kārako.

1. Phāsum (Syā, I)

543. Esa bandhāmi sannāhaṃ, pavisissāmi kānanam.
Na tato nikkhamissāmi, appatto āsavakkhayaṃ.
544. Mālute upavāyante, sīte surabhigandhike¹.
Avijjaṃ dālayissāmi, nisinno nagamuddhani.
545. Vane kusumasañcha nne, pabbhāre nūna sītale.
Vimuttisukhena sukhito, ramissāmi giribbaje.
546. Sohaṃ paripuṇṇasaṅkappo, cando pannaraso yathā.
Sabbāsavaparikkhīṇo, natthi dāni punabbhavoti.
- Ekavihāriyo thero.

3. Mahākappinattheragāthā

547. Anāgataṃ yo paṭikacca² passati,
Hitaṇca atthaṃ ahitaṇca taṃ dvayaṃ.
Viddesino tassa hitesino vā,
Randhaṃ na passanti samekkhamānā.
548. * Ānāpānasatī yassa, paripuṇṇā subhāvitā.
Anupubbaṃ paricitā, yathā Buddhena desitā.
So'maṃ lokaṃ pabhāseti, abbhā muttova candimā.
549. Odātaṃ vata me cittaṃ, appamāṇaṃ subhāvitaṃ.
Nibbiddhaṃ paggaḥitaṇca, sabbā obhāsate disā.
550. Jīvate vāpi sappañño, api vittaparikkhayo.
Paññāya ca alābhena, vittavāpi na jīvati.
551. Paññā sutavinicchini, paññā kittisilokavaddhanī.
Paññāsaḥito naro idha, api dukkhesu sukhāni vindati.
552. Nāyaṃ ajjatano dhammo, na'cchero napi abbhuto.
Yattha jāyetha mīyetha, tattha kiṃ viya abbhutaṃ.
553. Anantaram hi jātassa, jīvitā maraṇaṃ dhuvam.
Jātā jātā maraṇī'dha, evaṃdhammā hi pāṇino.

1. Gandhake (Syā, I, Ka)

2. Paṭigacca (Si)

* Khu 9. 170 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge.

554. Na heta'datthāya matassa hoti,
 Yaṃ jīvitattham paraporisānam.
 Matamhi ruṇṇam na yaso na lokyam,
 Na vaṇṇitam samaṇabrāhmaṇehi.

555. Cakkhum sarīram upahanti tena¹,
 Nihīyati vaṇṇabalam matī ca.
 Ānandino tassa disā bhavanti,
 Hitesino nāssa sukhī bhavanti.

556. Tasmā hi iccheyya kule vasante,
 Medhāvino ceva bahussute ca.
 Yesam hi paññāvibhavana kiccam,
 Taranti nāvāya nadimva puṇṇanti.

Mahākappino thero.

4. Cūlapanthakattheragāthā

557. Dandhā mayham gatī āsi, paribhūto pure aham.
 Bhātā ca maṃ paṇāmesi, gaccha dāni tuvaṃ gharam.

558. Soham paṇāmito santo²,
 Saṃghārāmassa koṭṭhake.
 Dummano tattha aṭṭhāsim, sāsanasmiṃ apekkhavā.

559. Bhagavā tattha āgacchi³, sīsam mayham parāmasi.
 Bāhāya maṃ gahetvāna, saṃghārāmaṃ pavesayi.

560. Anukampāya me Satthā, pādāsi pādapuñchanim.
 Etaṃ suddham adhiṭṭhehi, ekamantaṃ svadhiṭṭhitam.

561. Tassāham vacanam sutvā, vihāsim sāsane rato.
 Samādhim paṭipādesim, uttamatthassa pattiya.

562. Pubbenivāsam jānāmi, dibbacakkhu visodhitam.
 Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sasanam.

1. Upahanti ruṇṇam (Sī), upahanti roṇṇam (Syā, I)

3. Āgañchi (Sī, I)

2. Bhātā (Ṭṭha)

563. Sahassakkhattumattānaṃ, nimminivāna Panthako.
Nīsīda'mbavane ramme, yāva kālappavedanaṃ.
564. Tato me Satthā pāhesi, dūtaṃ kālappavedakaṃ.
Paveditamhi kālamhi, vehāsādupasaṅkamim¹.
565. Vanditvā Satthuno pāde, ekamantaṃ nisīdahaṃ.
Nisinnaṃ maṃ viditvāna, atha Satthā paṭiggahi.
566. Āyāgo sabbalokassa, āhutīnaṃ paṭiggaho.
Puññakkhettaṃ manussānaṃ, paṭiggaṇhittha dakkhiṇanti.
Cūḷapanthako thero.

5. Kappattheragāthā

567. Nānākulamalasampuṇṇo, mahā-ukkārasambhavo.
Candanikaṃva paripakkaṃ, mahāgaṇḍo mahāvaṇo.
568. Pubbaruhirasampuṇṇo, gūthakūpena gālḥito².
Āpopaggharaṇo kāyo, sadā sandati pūtikaṃ.
569. Saṭṭhikaṇḍarasambandho, maṃsalepanalepito.
Cammakañcukasannaddho, pūtikāyo niratthako.
570. Aṭṭhisaṅghātaghaṭito, nhārusuttanibandhano.
Nekesaṃ saṃgaṭībhāvā, kappeti iriyāpathaṃ.
571. Dhuvappayāto maraṇāya, maccurājassa santike.
Idheva chaḍḍayitvāna, yena kāmāṅgamo naro.
572. Avijjāya nivuto kāyo, catuganthena ganthito.
Oghasaṃsīdano kāyo, anusayaajālamotthato.
573. Pañcanīvaraṇe yutto, vitakkena samappito.
Taṇhāmūlenānugato, mohacchādanachādito.
574. Evāyaṃ vattate kāyo, kammayantena yantito.
Sampatti ca vipatyantā, nānābhāvo vipajjati.

1. Vehāsānupasaṅkamim (Syā, Ka)

2. Gūthakūpe nigālḥito (Syā, I, Ka)

575. Ye'maṃ kāyaṃ mamāyanti, andhabālā puthujjanā.
Vaḍḍhenti kaṭasiṃ ghorāṃ, ādiyanti punabbhavaṃ.
576. Ye'maṃ kāyaṃ vivajjenti, gūthalittaṃva pannagaṃ.
Bhavamūlaṃ vamtivāna, parinibbissanti'nāsavāti¹.
- Kappo thero.

6. Vaṅgantaputta-upasenattheragāthā

577. Vivittaṃ appanigghosaṃ, vāḷamiganisevitaṃ.
Seve senāsaṇaṃ bhikkhu, paṭisallānakāraṇā.
578. Saṃkārapuñjā āhatvā², susānā rathiyāhi ca.
Tato saṃghāṭikaṃ katvā, lūkhaṃ dhāreyya cīvaram.
579. Nīcaṃ manam karitvāna, sapadānaṃ kulā kulaṃ.
Piṇḍikāya care bhikkhu, guttadvāro susaṃvuto.
580. Lūkhenapi vā³ santusse, nāññaṃ patthe rasaṃ bahuṃ.
Rasesu anugiddhassa, jhāne na ramatī mano.
581. Appiccho ceva santhuṭṭho, pavivitto vase Muni.
Asaṃsaṭṭho gahaṭṭhehi, anāgārehi cūbhayaṃ.
582. Yathā jaḷo va mūgo va, attānaṃ dassaye tathā.
Nāṭivelaṃ sambhāseyya, saṃghamajjhamhi paṇḍito.
583. Na so upavade kañci, upaghātaṃ vivajjaye.
Saṃvuto pātimokkhasmiṃ, mattaññū cassa bhojane.
584. Suggahītanimitassa, cittassu'ppādakovidō.
Samathaṃ anuyuñjeyya, kālena ca vipassanaṃ.
585. Vīriyasātaccasampanno, yuttayogo sadā siyā.
Na ca appatvā dukkhantaṃ, vissāsaṃ eyya paṇḍito.
586. Evaṃ viharamānassa, suddhikāmassa bhikkhuno.
Khīyanti āsavā sabbe, nibbutiñcā'dhigacchatīti.
- Upaseno Vaṅgantaputto thero.

1. Parinibbantyanāsavā (Sī)

2. Āhitvā (Ka)

3. Lūkhenapi ca (bahūsu)

7. (Apara) Gotamatheragāthā

587. Vijāneyya sakaṃ atthaṃ, avalokeyyātha pāvacaṇaṃ.
Yañcetha assa patirūpaṃ, sāmāññaṃ ajjhupagatassa.
588. Mittaṃ idha ca kalyāṇaṃ, sikkhā vipulaṃ samādānaṃ.
Sussūsa ca garūṇaṃ, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
589. Buddhesu sagāravatā, dhamme apaciti yathābhūtaṃ.
Saṃghe ca cittikāro, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
590. Ācāragocare yutto, ājīvo sodhito agārayho.
Cittassa ca saṇṭhapanam, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
591. Cārittaṃ atha vārittaṃ, iriyāpathiyaṃ pasādaniyaṃ.
Adhicitte ca āyogo, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
592. Āraññaṇāni senā, sanāni pantāni appasaddāni.
Bhajitabbāni Muninā, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
593. Sīlaṇca bāhusaccaṇca, dhammānaṃ pavicayo yathābhūtaṃ.
Saccānaṃ abhisamayo, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
594. Bhāveyya ca aniccanti, anattasaññaṃ asubhasaññaṇca.
Lokaṃhi ca anabhiratiṃ, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
595. Bhāveyya ca bojjaṅge, iddhipādāni indriyāni balāni.
Aṭṭhaṅgamagga'mariyaṃ, etaṃ samaṇassa patirūpaṃ.
596. Taṇhaṃ pajaheyya Muni, samūlake āsave padāleyya.
Vihareyya vippanutto, etaṃ samaṇassa patirūpanti.

Gotamo thero.

Dasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Kāludāyī ca so thero, Ekavihārī ca Kappino.
Cūlapanthako Kappo ca, Upaseno ca Gotamo.
Sattime dasake thero, gāthāyo cettha sattatīti.

11. Ekādasanipāta

1. Saṃkiccattheragāthā

597. Kiṃ tavattho vane tāta, ujjuhānova pāvuse.
Verambhā ramaṇīyā te, paviveko hi jhāyinaṃ.
598. Yathā abbhāni verambho, vāto nudati pāvuse.
Saññā me abhikiranti, vivekapaṭisaññutā.
599. Apaṇḍaro aṇḍasambhavo,
Sīvathikāya niketacāriko.
Uppādayateva me satim,
Sandehasmiṃ virāganissitaṃ.
600. Yaṅca aññe na rakkhanti, yo ca aññe na rakkhati.
Sa ve bhikkhu sukhaṃ seti, kāmesu anapekkhavā.
601. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasaṅchannā, te selā ramayanti maṃ.
602. Vasitaṃ me araṇṇesu, kandarāsu guhāsu ca.
Senāsanesu pantesu, vāḷamiganisevite.
603. “Ime haññantu vajjhantu, dukkhaṃ pappontu pāṇino”.
Saṅkappaṃ nābhijānāmi, anariyaṃ dosasaṃhitaṃ.
604. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.
605. Yassa catthāya¹ pabbajito, agārasmā’nagāriyaṃ.
So me attho anuppatto, sabbasaṃyojanakkhayo.
606. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvitaṃ.
Kālaṅca paṭikaṅkhāmi, nibbisaṃ bhatako yathā.

607. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvaṃ.
Kālaṇca paṭikaṇkhāmi, sampajāno patissatoti.

Samkicco thero.

Ekādasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Samkiccathero ekova, katakicco anāsavo.
Ekādasanipātamhi, gāthā ekādaseva cāti.

12. Dvādasakanipāta

1. Sīlavattheragāthā

608. Sīlamevidha sikkhetha, asmim loke susikkhitam.
Sīlam hi sabbasampattim, upanāmeti sevitarim.
609. Sīlam rakkheyya medhāvī, patthayāno tayo sukhe.
Pasaṃsaṃ vittilābhaṇca, pecca sagge pamodanam¹.
610. Sīlavā hi bahū mitte, saññamenā' dhigacchati.
Dussīlo pana mittehi, dhaṃsate pāpa'mācaram.
611. Avaṇṇaṇca akittiṇca, dussīlo labhate naro.
Vaṇṇam kittim pasaṃsaṇca, sadā labhati sīlavā.
612. Ādi sīlam patitṭhā ca, kalyāṇaṇca mātukam.
Pamukhaṃ sabbadhammānam, tasmā sīlam visodhaye.
613. Velā ca saṃvaram sīlam², cittassa abhihāsanam.
Titthaṇca sabbabuddhānam, tasmā sīlam visodhaye.
614. Sīlam balaṃ appaṭimam, sīlam āvudhamuttamam.
Sīlamābharaṇam seṭṭham, sīlam kavacamabbhutam.
615. Sīlam setu mahesakkho, sīlam gandho anuttaro.
Sīlam vilepanam seṭṭham, yena vāti disodisam.
616. Sīlam sambalameva' ggaṃ, sīlam pātheyyamuttamam.
Sīlam seṭṭho ativāho, yena yāti disodisam.
617. Idheva nindam labhati, peccāpāye ca dummano.
Sabbattha dummano bālo, sīlesu asamāhito.
618. Idheva kittim labhati, pecca sagge ca summano.
Sabbattha sumano dhīro, sīlesu susamāhito.
619. Sīlameva idha aggaṃ, pañṇavā pana uttamo.
Manussesu ca devesu, sīlapañṇāṇato jayanti.

Sīlavo thero.

1. Pecca sagge ca modanam (Sī, I)

2. Saṃvaro sīlam (Sī), saṃvarasīlam (Sī-Ṭṭha)

2. Sunītattheragāthā

620. Nīce kulamhi jātoham, daliddo appabhojano.
Hīnakammaṃ¹ mamaṃ āsi, ahoṣiṃ pupphachaḍḍako.
621. Jigucchito manussānaṃ, paribhūto ca vambhito.
Nīcaṃ manam karitvāna, vandissaṃ bahukaṃ janam.
622. Athaddasāsiṃ Sambuddham, bhikkhusaṃghapurakkhataṃ.
Pavisantaṃ mahāvīraṃ, Magadhānaṃ puruttamaṃ.
623. Nikkhipitvāna byābhaṅgiṃ, vanditum upasaṅkamiṃ.
Mameva anukampāya, aṭṭhāsi purisuttamo.
624. Vanditvā Satthuno pāde, ekamantaṃ ṭhito tadā.
Pabbajjaṃ ahamāyāciṃ, sabbasattānamuttamaṃ.
625. Tato kāruṇiko Satthā, sabbalokānukampako.
“Ehi bhikkhū”ti maṃ āha, sā me āsūpasampadā.
626. Soham eko araṇṇasmim, viharanto atandito.
Akāsiṃ Satthu vacanaṃ, yathā maṃ ovaḍi jino.
627. Rattiyā paṭhamam yāmaṃ, pubbajātimanussariṃ.
Rattiyā majjhimam yāmaṃ, dibbacakkhum visodhayim².
Rattiyā pacchime yāme, tamokhandham padālayim.
628. Tato ratyā vivasāne, sūriyassuggamanaṃ pati.
Indo brahmā ca āgantvā, maṃ namassimṣu pañjalī.
629. “Namo te purisājaṇṇa, namo te purisuttama.
Yassa te āsavā khīṇā, dakkhiṇeyyosi mārisa”.
630. Tato disvāna maṃ Satthā, devasaṃghapurakkhataṃ.
Sitam pātukaritvāna, imamattham abhāsatha.

1. Hīnam kammaṃ (Syā)

2. Dibbacakkhu visodhitam (Ka)

631. * “Tapena brahmacariyena, saṁyamena damena ca.
Etena brāhmaṇo hoti, etaṁ brāhmaṇamuttaman”ti.

Sunīto thero.

Dvādasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Sīlavā ca Sunīto ca, therā dve te mahiddhikā.
Dvādasamhi nipātamhi, gāthāyo catuvīsati.

* Khu 1. 379 piṭṭhe Suttanipātepi.

13. Terasanipāta

1. Soṇakoḷivisattheragāthā

632. Yā'hu raṭṭhe samukkaṭṭho, rañño Aṅgassa paddhagū¹.
Svajja dhammesu Ukkatṭho, Soṇo dukkhassa pārāgū.
633. Pañca chinde pañca jahe, pañca cuttari bhāvaye.
Pañcasaṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccati.
634. Unnaḷassa pamattassa, bāhirāsassa² bhikkhuno.
Sīlaṃ samādhi paññā ca, pāripūriṃ na gacchati.
635. Yaṃ hi kiccaṃ apaviddhaṃ³, akiccaṃ pana kariyati.
Unnaḷānaṃ pamattānaṃ, tesāṃ vaḍḍhanti āsavā.
636. Yesañca susamāraddhā, niccaṃ kāyagatā sati.
Akiccaṃ te na sevanti, kicce sātaccakārino.
Satānaṃ sampajānānaṃ, atthaṃ gacchanti āsavā.
637. Ujumaggamhi akkhāte, gacchatha mā nivattatha.
Attanā codaya'ttānaṃ, nibbāna'mabhihāraye.
638. Accāraddhamhi vīriyamhi, Satthā loke anuttaro.
Viṇopamaṃ karitvā me, dhammaṃ desesi cakkhumā.
Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, vihāsiṃ sāsane rato.
639. Samathaṃ paṭipādesiṃ, uttamatthassa pattiya.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
640. Nekkhamme⁴ adhimuttassa, pavivekañca cetaso.
Abyāpajjādhimuttassa⁵, upādānakkhayassa ca.
641. Taṇhakkhayādhimuttassa, asammohañca cetaso.
Disvā āyatanuppādaṃ, sammācittaṃ vimuccati.
642. Tassa sammā vimuttassa, santacittassa bhikkhuno.
Katassa paṭicayo natthi, karaṇīyaṃ na vijjati.

1. Patthagū (Syā), paṭthagū (Ka) 2. Bāhirāsayaṣsa (Ka) 3. Tadapaviddhaṃ (Sī, Syā)

4. Nikkhame (Ka), nekkhammaṃ (Vi 3. 271; Aṃ 2. 333)

5. Abyāpajjādhimuttassa (Ka)

643. Selo yathā ekagghano¹, vātena na samīrati.

Evam rūpā rasā saddā, gandhā phassā ca kevalā.

644. Itthā dhammā aniṭṭhā ca, nappavedhenti tādino.

Ṭhitaṃ cittaṃ visaññuttaṃ, vayañcassā'nupassatīti.

Soṇo koḷiviso thero.

Terasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Soṇo koḷiviso thero, ekoyeva mahiddhiko.

Terasamhi nipātamhi, gāthāyo cettha terasāti.

1. Ekagghano (Ka)

14. Cuddasakanipāta

1. Khadiravaniyarevatattheragāthā

645. Yadā ahaṃ pabbajito, agārasmā' nagāriyaṃ.
Nābhijānāmi saṅkappaṃ, anariyaṃ dosasaṃhitam.
646. “Ime haññantu vajjhantu, dukkhaṃ pappontu pāṇino”.
Saṅkappaṃ nābhijānāmi, imasmim dīghamantare.
647. Mettañca abhijānāmi, appamāṇaṃ subhāvitam.
Anupubbaṃ paricitaṃ, yathā Buddhena desitaṃ.
648. Sabbamitto sabbasakho, sabbabhūtānukampako.
Mettacittañca¹ bhāvēmi, abyāpajjarato² sadā.
649. Asaṃhīraṃ asaṃkappaṃ, cittaṃ āmodayāmaṃ.
Brahmavihāraṃ bhāvēmi, akāpurisasevitaṃ.
650. Avitakkaṃ samāpanno, Sammāsambuddhasāvako.
Ariyena tuṇhībhāvena, upeto hoti tāvade.
651. Yathāpi pabbato selo, acalo suppatiṭṭhito.
Evaṃ mohakkhayā bhikkhu, pabbatova na vedhati.
652. Anaṅgaṇassa posassa, niccaṃ sucigavesino.
Vālaggamattaṃ pāpassa, abbhamaṭṭaṃva khāyati.
653. Nagaraṃ yathā paccantaṃ, guttaṃ santarabāhiraṃ.
Evaṃ gopetha attānaṃ, khaṇo vo mā upaccagā.
654. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvitaṃ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, nibbisaṃ bhatako yathā.
655. Nābhinandāmi maraṇaṃ -pa- sampajāno patissato.
656. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.

1. Mettaṃ cittaṃ (Sī, Syā)

2. Abyāpajjharato (Sī, Syā)

657. Yassa catthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyaṃ.
So me attho anuppatto, sabbasaṃyojanakkhaya.
658. Sampādethappamādena, esā me anusāsani.
Handāhaṃ parinibbissaṃ, vippamuttomhi sabbadhīti.
Khadiravanியarevato therō.

2. Godattattheragāthā

659. Yathāpi bhaddo ājañño, dhure yutto dhurassaho¹.
Mathito atibhārena, saṃyugaṃ nātivattati.
660. Evaṃ paññāya ye tittā, samuddo vārinā yathā.
Na pare atimaññanti, ariyadhammova pāṇinaṃ.
661. Kāle kālavasaṃ pattā, bhavābhavavasaṃ gatā.
Narā dukkhaṃ nigacchanti, tedha socanti māṇavā².
662. Unnatā sukhadhammena, dukkhadhammena co'natā.
Dvayena bālā haññanti, yathābhūtaṃ adassino.
663. Ye ca dukkhe sukhasmiṃca, majjhe sabbini'maccagū.
Tṭhitā te indakhilova, na te unnata-onatā.
664. Na heva lābhe nālābhe, na yase na ca kittiyā.
Na nindāyaṃ pasaṃsāya, na te dukkhe sukhamhi ca.
665. Sabbattha te na limpanti, udabinduva pokkhare.
Sabbattha sukhitā dhīrā, sabbattha aparājitā.
666. Dhammena ca alābho yo,
Yo ca lābho adhammiko.
Alābho dhammiko seyyo,
Yañce lābho adhammiko.
667. Yaso ca appabuddhinaṃ, viññūnaṃ ayaso ca yo.
Ayasova seyyo viññūnaṃ, na yaso appabuddhinaṃ.

1. Dhurāsaho (Tṭha)

2. Mānavā (Sī)

668. Dummedhehi pasamsā ca, viññūhi garahā ca yā.
Garahāva seyyo viññūhi, yañce bālappasamsanā.
669. Sukhañca kāmamayikaṃ, dukkhañca pavivekiyaṃ.
Pavivekadukkhaṃ seyyo, yañce kāmamayaṃ sukhaṃ.
670. Jīvitañca adhammena, dhammena maraṇaṃ yaṃ.
Maraṇaṃ dhammikaṃ seyyo, yañce jīve adhammikaṃ.
671. Kāmakopappahinā ye, santacittā bhavābhavā.
Caranti loka asitā, natthi tesaṃ piyāpiyaṃ.
672. Bhāvayitvāna bojjhaṅge, indriyāni balāni ca.
Pappuyya paramaṃ santiṃ, parinibbanti'nāsavāti.
Godatto thero.

Cuddasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Revato ceva Godatto, therā dve te mahiddhikā.
Cuddasamhi nipātamhi, gāthāyo aṭṭhavīsati.

15. Soḷasakanipāta

1. Aññāsikoṇḍaññattheragāthā

673. Esa bhiyyo pasīdāmi, sutvā dhammaṃ mahārasaṃ.
Virāgo desito dhammo, anupādāya sabbaso.
674. Bahūni loke citrāni, asmiṃ pathavimaṇḍale.
Mathenti maññe saṅkappaṃ, subhaṃ rāgūpasamhitāṃ.
675. Raja'muhatañca vātena, yathā meghe'pasammaye.
Evaṃ sammanti saṅkappā, yadā paññāya passati.
676. * “Sabbe saṅkhārā aniccā”ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.
677. * “Sabbe saṅkhārā dukkhā”ti -pa- esa maggo visuddhiyā.
678. * “Sabbe dhammā anattā”ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.
679. Buddhānubuddho yo thero, Koṇḍañño tibbanikkamo.
Pahīnājātimaraṇo, brahmacariyassa kevalī.
680. Oghapāso daḷhakhilo¹, pabbato duppadālayo.
Chetvā khilañca pāsāñca, selaṃ bhetvāna² dubbhidaṃ.
Tiṇṇo pāraṅgato jhāyī, mutto so mārabandhanā.
681. Uddhato capalo bhikkhu, mitte āgamma pāpake.
Saṃsīdati mahoghasmiṃ, ūmiyā paṭikujjito.
682. Anuddhato acapalo, nipako saṃvutindriyo.
Kalyāṇamitto medhāvī, dukkhassantakaro siyā.
683. Kālapabbaṅgasāṅkāso, kiso dhamanisanthato.
Mattaññū annapānasmiṃ, adīnamanaso naro.
684. Phuṭṭho ḍaṃsehi makasehi, araññasmiṃ brahāvane.
Nāgo saṅgāmasīseva, sato tatrādhivāsaye.

* Khu 1. 53 Dhammapade.

1. Daḷho khilo (Syā, Ka)

2. Chetvāna (Ka)

685. Nābhinandāmi maraṇaṃ -pa- nibbisaṃ bhatako yathā.

686. Nābhinandāmi maraṇaṃ -pa- sampajāno patissato.

687. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.

688. Yassa catthāya pabbajito, agārasmā' nagāriyaṃ.
So me attho anupatto, kiṃ me saddhivihārīnāti.

Aññāsikoṇḍañño¹ thero.

2. Udāyittheragāthā

689. * Manussabhūtaṃ Sambuddhaṃ, attadantaṃ samāhitaṃ.
Iriyamānaṃ brahmapathe, cittassūpasame rataṃ.

690. Yaṃ manussā namassanti, sabbadhammāna pāraguṃ.
Devāpi taṃ namassanti, iti me Arahato sutāṃ.

691. Sabbasaṃyojanātītaṃ, vanā nibbanamāgataṃ.
Kāmehi nekkhammarataṃ², muttaṃ selāva kañcanaṃ.

692. Sa ve accaruci nāgo, Himavāva'ññe siluccaye.
Sabbesaṃ nāganāmānaṃ, saccaṇāmo anuttaro.

693. Nāgaṃ vo kittayissāmi, na hi āguṃ karoti so.
Soraccaṃ avihiṃsā ca, pādā nāgassa te duve.

694. Sati ca sampajaññaṇca, caraṇā nāgassa te'pare.
Saddhāhattho mahānāgo, upekkhāsetadantavā.

695. Sati gīvā siro paññā, vīmaṃsā dhammacintanā.
Dhammakucchisaṃvāso, viveko tassa vāladhi.

696. So jhāyī assāsarato, ajjhataṃ susamāhito.
Gacchaṃ samāhito nāgo, ʘhito nāgo samāhito.

697. Sayāṃ samāhito nāgo, nisinnopi samāhito.
Sabbattha saṃvuto nāgo, esā nāgassa sampadā.

1. Aññākoṇḍañño (Sī, Syā) * Am 2. 303 piṭṭhepi. 2. Nikkhammarataṃ (Ka)

698. Bhuñjati anavajjāni, sāvajjāni na bhuñjati.
Ghāsamacchādanam laddhā, sannidhiṃ parivajjayam.
699. Saṃyojanam aṇumthūlam, sabbam chetvāna bandhanam.
Yena yeneva gacchati, anapekkhova gacchati.
700. Yathāpi udake jātam, puṇḍarīkam pavaḍḍhati.
Nopalippati toyena, sucigandham manoramam.
701. Tatheva ca loke jāto, Buddho loke viharati.
Nopalippati lokena, toyena padumam yathā.
702. Mahāgini pajjalito, anāhāro'pasammati.
Aṅgāresu ca santesu, nibbutoti pavuccati.
703. Atthassāyam viññāpanī, upamā viññūhi desitā.
Viññissanti mahānāgā, nāgam nāgena desitam.
704. Vītarāgo vītadoso, vītamoho anāsavo.
Sarīram vijaham nāgo, parinibbissatya'nāsavoti.
Udāyīthero.

Soḷasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānam

Koṇḍañño ca Udāyī ca, therā dve te mahiddhikā.
Soḷasamhi nipātamhi, gāthāyo dve ca tiṃsa cāti.

16. Vīsatinipāta

1. Adhimuttattheragāthā

705. Yaññatthaṃ vā dhanatthaṃ vā, ye hanāma mayāṃ pure.
Avasesaṃ¹ bhayaṃ hoti, vedhanti vilapanti ca.
706. Tassa te natthi bhītattaṃ, bhiyyo vaṇṇo paṣīdati.
Kasmā na paridevesi, evarūpe mahabbhaye.
707. Natthi cetasaṃ dukkhaṃ, anapekkhassa gāmaṇi.
Atikkantā bhayā sabbe, khīṇasaṃyojanassa ve.
708. Khīṇāya bhavanettiyā, diṭṭhe dhamme yathātathe.
Na bhayaṃ maraṇe hoti, bhāranikkhepane yathā.
709. Suciṇṇaṃ brahmacariyaṃ me, maggo cāpi subhāvito.
Maraṇe me bhayaṃ natthi, rogānamiva saṅkhaye.
710. Suciṇṇaṃ brahmacariyaṃ me, maggo cāpi subhāvito.
Nirassādā bhavā diṭṭhā, visaṃ pitvāva² chaḍḍitaṃ.
711. Pāragū anupādāno, katakicco anāsavo.
Tuṭṭho āyukkhayā hoti, mutto āghātanā yathā.
712. Uttamaṃ dhammataṃ patto, sabbaloke anattiko.
Ādittāva gharā mutto, maraṇasmim na socati.
713. Yadatthi saṅgataṃ kiñci, bhavo vā yattha labbhati.
Sabbaṃ anissaraṃ etaṃ, iti vuttaṃ Mahesinā.
714. Yo taṃ tathā pajānāti, yathā Buddhena desitaṃ.
Na gaṇhāti bhavaṃ kiñci, sutattaṃ va ayoguḷaṃ.
715. Na me hoti “ahosin”ti, “bhavissan”ti na hoti me.
Saṅkhārā vigamissantī, tattha kā paridevanā.
716. Suddhaṃ dhammasamuppādaṃ, suddhaṃ saṅkhārasantatiṃ.
Passantassa yathābhūtaṃ, na bhayaṃ hoti gāmaṇi.

1. Avase taṃ (Sī, Tṭha mūlapāṭho), avasesānaṃ (Tṭha-?)

2. Pitvāva (Sī)

717. Tiṇakatṭhasamaṃ lokaṃ, yadā paññāya passati.
Mamattaṃ so asaṃvindaṃ, “natthi me”ti na socati.
718. Ukkaṇṭhāmi sarīrena, bhavenamhi anattiko.
Soyaṃ bhijjissati kāyo, añño ca na bhavissati.
719. Yaṃ vo kiccaṃ sarīrena, taṃ karotha yadicchatha.
Na me tappaccayā tattha, doso pemañca hehiti.
720. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā, abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ.
Satthāni nikkhipitvāna, māṇavā etadabravun.
721. Kiṃ bhadante karitvāna, ko vā ācariyo tava.
Kassa sāsanaṃāgamma, labbhate taṃ asokaṭā.
722. Sabbaññū sabbadassāvī, Jino ācariyo mama.
Mahākāruṇiko Satthā, sabbalokatikicchako.
723. Tenāyaṃ desito dhammo, khayagāmī anuttaro.
Tassa sāsanaṃāgamma, labbhate taṃ asokaṭā.
724. Sutvāna corā isino subhāsitaṃ,
Nikkhippa Satthāni ca āvudhāni ca.
Tamhā ca kammā viraṃsiṃsu eke,
Eke ca pabbajjamarocayimṃsu.
725. Te pabbajitvā Sugatassa sāsane,
Bhāvetva bojjhaṅgalāni paṇḍitā.
Udaggacittā sumanā katindriyā,
Phusiṃsu nibbānapadaṃ asaṅkhatanti.
- Adhimutto thero.

2. Pārāpariyattheragāthā

726. Samaṇassa ahu cintā, Pārāpariyassa bhikkhuno.
Ekakassa nisinnassa, pavivittassa jhāyino.
727. Kimānupubbaṃ puriso, kiṃ vataṃ kiṃ samācāraṃ.
Attano kiccakārī’ssa, na ca kañci viheṭṭhaye.

728. Indriyāni manussānaṃ, hitāya ahitāya ca.
Arakkhitāni ahitāya, rakkhitāni hitāya ca.
729. Indriyāneva sārakkhaṃ, indriyāni ca gopayaṃ.
Attano kiccakārī'ssa, na ca kañci viheṭṭhaye.
730. Cakkhundriyaṃ ce rūpesu, gacchantāṃ anivārayaṃ.
Anādīnavadassāvī, so dukkhā na hi muccati.
731. Sotindriyaṃ ce saddesu, gacchantāṃ anivārayaṃ.
Anādīnavadassāvī, so dukkhā na hi muccati.
732. Anissaraṇadassāvī, gandhe ce paṭisevati.
Na so muccati dukkhamhā, gandhesu adhimucchito.
733. Ambilaṃ madhuraggañca, tittakaggamanussaraṃ.
Rasataṇhāya gadhito, hadayaṃ nāvabujjhati.
734. Subhānya'ppaṭikūlāni, phoṭṭhabbāni anussaraṃ.
Ratto rāgādhikaraṇaṃ, vividhaṃ vindate dukhaṃ.
735. Manaṃ ce'tehi dhammehi, yo na sakkoti rakkhituṃ.
Tato naṃ dukkhamanveti, sabbehe'tehi pañcahi.
736. Pubbalohitasampuṇṇaṃ, bahussa kuṇapassa ca.
Naravīrakataṃ vagguṃ, samuggamiva cittitaṃ.
737. Kaṭukaṃ madhurassādaṃ, piyanibandhanaṃ dukhaṃ.
Khuraṇva madhunā littāṃ, ullihaṃ nāvabujjhati.
738. Itthirūpe itthisare, phoṭṭhabbepi ca itthiyā.
Itthigandhesu sāratto, vividhaṃ vindate dukhaṃ.
739. Itthisotāni sabbāni, sandanti pañca pañcasu.
Tesamāvaraṇaṃ kātuṃ, yo sakkoti vīriyavā.
740. So atthavā so dhammaṭṭho, so dakkho so vicakkhaṇo.
Kareyya ramamānopi, kiccaṃ dhammatthasaṃhitaṃ.

741. Atho sīdati saññuttaṃ, vajje kiccaṃ niratthakaṃ.
Na taṃ kiccanti maññitvā, appamatto vicakkhaṇo.
742. Yaṃ ca atthena saññuttaṃ, yā ca dhammagatā rati.
Taṃ samādāya vattetha, sā hi ve uttamā rati.
743. Uccāvacehu'pāyehi,
Paresa'mabhijigīsati.
Hantvā vadhitvā atha socayitvā,
Ālopati sāhasā yo paresaṃ.
744. Tacchanto āṇiyā āṇiṃ, nihanti balavā yathā.
Indriyāni'ndriyeheva, nihanti kusalo tathā.
745. Saddhaṃ vīriyaṃ samādhiṃca, satipaṇṇāṇca bhāvayaṃ.
Pañca pañcahi hantvāna, anīgho yāti brāhmaṇo.
746. So atthavā so dhammaṭṭho, katvā vākyānusāsaniṃ.
Sabbena sabbaṃ Buddhassa, so naro sukhamedhatīti.
Pārāpariyo thero.

3. Telakānittheragāthā

747. Cirarattaṃ vatā'tāpī, dhammaṃ anuvicintayaṃ.
Samaṃ cittassa nālatthaṃ, pucchaṃ samaṇabrāhmaṇe.
748. Ko so pārāṅgato loke, ko patto amatogadhaṃ.
Kassa dhammaṃ paṭicchāmi, paramatthavijānanaṃ.
749. Antovaṅkagato āsi, macchova ghasa'māmisāṃ.
Baddho mahindapāsena, vepacityasuro yathā.
750. Añchāmi naṃ na muñcāmi, asmā sokapariddavā.
Ko me bandhaṃ muñcaṃ loke, sambodhiṃ vedayissati.
751. Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā kaṃ, ādisantaṃ pabhaṅgunaṃ.
Kassa dhammaṃ paṭicchāmi, jarāmaccupavāhanaṃ.
752. Vicikicchakaṅkhāganthitaṃ, sārambhabalasaññutaṃ.
Kodhappattamanatthaddhaṃ, abhijappappadāraṇaṃ.

753. Taṇhādhanusamuṭṭhānaṃ, dve ca pannarasāyutaṃ¹.
Passa orasikaṃ bālhaṃ, bhetvāna yadi² tiṭṭhati.
754. Anudiṭṭhīnaṃ appahānaṃ, saṅkappaparatejitaṃ.
Tena viddho pavedhāmi, pattaṃva māluteritaṃ.
755. Ajjhattaṃ me samuṭṭhāya, khippaṃ paccati māmakāṃ.
Chaphassāyatanī kāyo, yattha sarati sabbadā.
756. Taṃ na passāmi tekicchaṃ, yo me'taṃ salla'muddhare.
Nānārajjena satthena³, nāññaena vicikicchitaṃ.
757. Ko me asattho aṇaṇo, salla'mabbhantarapassayaṃ.
Ahimsaṃ sabbagattāni, sallaṃ me uddharissati.
758. Dhammappati hi so seṭṭho, visadosappavāhako.
Gambhīre patitassa me, thalaṃ pāṇiṇca dassaye.
759. Rahade'hamasmi ogālho, ahāriyaramattike.
Māyā-usūyasārambha, thinamiddhamapatthate.
760. Uddhaccameghathanitaṃ, saṃyojanavalāhakaṃ.
Vāhā vahanti kuddiṭṭhim⁴, saṅkappā rāganissitā.
761. Savanti sabbadhi sotā, latā ubbhijja tiṭṭhati.
Te sote ko nivāreyya, taṃ lataṃ ko hi checchati.
762. Velaṃ karoṭha bhaddante, sotānaṃ sannivāraṇaṃ.
Mā te manomayo soto, rukkhaṃ va sahasā lue.
763. Evaṃ me bhayaajātassa, apārā pāramesato.
Tāṇo paññāvudho Satthā, isisaṃghanisevito.
764. Sopānaṃ Sugataṃ suddhaṃ, dhammasāramayaṃ daḷhaṃ.
Pādāsi vuyhamānassa, mā bhāyīti ca mabravi.
765. Satipaṭṭhānapāsādaṃ, āruyha paccavekkhisāṃ.
Yaṃ taṃ pubbe amaññissaṃ, sakkāyābhirataṃ pajaṃ.

1. Dvedhāpannarasāyutaṃ (?)

2. Yada (Si-Ṭṭha) hadi (?) "hade"ti taṃsaṃvaṇṇanā.

3. Nāraggena na satthena (?)

4. Duddiṭṭhim (Si, Khu 1. 62)

766. Yadā ca maggamaddakkhiṃ, nāvāya abhirūhanam.
Anadhiṭṭhāya attānam, titthamaddakkhimuttamam.
767. Sallam attasamuṭṭhānam, bhavanettippabhāvitam.
Etesam appavattāya¹, desesi maggamuttamam.
768. Dīgharattānusayitam, ciraratta'madhiṭṭhitam.
Buddho me'pānudī gantham, visadosappavāhanoti.
Telakāni thero.

4. Ratthapālattheragāthā

769. * Passa cittakataṃ bimbim, arukāyaṃ samussitam.
Āturam bahusaṅkappam, yassa natthi dhuvam ṭhiti.
770. Passa cittakataṃ rūpaṃ, maṇinā kuṇḍalena ca.
Aṭṭhiṃ tacena onaddham, saha vatthehi sobhati.
771. Alattakakatā pādā, mukham cuṇṇakamakkhitaṃ.
Alam bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
772. Aṭṭhapadakatā kesā, nettā añjanamakkhitaṃ.
Alam bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
773. Añjanīva navā citta, pūtikāyo alaṅkato.
Alam bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
774. Odahi migavo pāsam, nāsadā vāguraṃ migo.
Bhutvā nivāpaṃ gacchāma, kandante migabandhake.
775. Chinno pāso migavassa, nāsadā vāguraṃ migo.
Bhutvā nivāpaṃ gacchāma, socante migaluddake.
776. Passāmi loke sadhane manusse,
Laddhāna vittam na dadanti mohā.
Luddhā dhanam sannicayaṃ karonti,
Bhiyyova kāme abhipatthayanti.

1. Appavattiyā (?)

* Ma 2. 253 piṭṭhepi.

777. Rājā pasayhappathaviṃ vijetvā,
Sasāgarantaṃ mahimāvasanto.
Orāṃ samuddassa atittarūpo,
Pāraṃ samuddassapi patthayetha.
778. * Rājā ca aññe ca bahū manussā,
Avītaṇhā maraṇaṃ upenti.
Ūnāva hutvāna jahanti dehaṃ,
Kāmehi lokamhi na ha'tthi titti.
779. Kandanti naṃ ñātī pakiriya kese,
“Aho vatā no amarā”ti cāhu.
Vatthena naṃ pārutaṃ nīharitvā,
Citaṃ samodhāya tato ḍahanti.
780. So ḍayhati sūlehi tujjamāno,
Ekena vatthena¹ pahāya bhoge.
Na mīyamānassa bhavanti tāṇā,
Ñātī ca mittā atha vā sahāyā.
781. Dāyādakā tassa dhanam haranti,
Satto pana gacchati yena kamman.
Na mīyamānaṃ dhanamanveti² kiñci,
Puttā ca dārā ca dhanañca raṭṭhaṃ.
782. Na dīghamāyuaṃ labhate dhanena,
Na cāpi vittena jaraṃ vihanti.
Appaṃ hidaṃ jīvitamāhu dhīrā,
Asassataṃ vippariṇāmadhammaṃ.
783. Aḍḍhā daliddā ca phusanti phassaṃ,
Bālo ca dhīro ca tatheva phuṭṭho.
Bālo hi bālyā vadhitova seti,
Dhīro ca no vedhati phassaphuṭṭho.

* Ma 2. 256 piṭṭhepi passitabbaṃ.

1. Etena gattena (Ka)

2. Manviti (Ka)

784. Tasmā hi paññāva dhanena seyyā,
Yāya vosāna'midhā'dhigacchati.
Abyositattā hi bhavābhavesu,
Pāpāni kammāni karoti mohā.
785. Upeti gabbhañca parañca lokam,
Saṁsāramāpajja paramparāya.
Tassa'ppapañño abhisaddahanto,
Upeti gabbhañca parañca lokam.
786. Coro yathā sandhimukhe gahito,
Sakammunā haññahi pāpadhammo.
Evaṁ pajā pecca paramhi loke,
Sakammunā haññati pāpadhammo.
787. Kāmā hi citrā madhurā manoramā,
Virūparūpena mathenti cittam.
Ādīnavam kāmagaṇesu disvā,
Tasmā aham pabbajitomhi rāja.
788. Dumapphalānīva patanti māṇavā,
Daharā ca vuḍḍhā ca sarīrabhedā.
Etampi disvā pabbajitomhi rāja,
Apaṇṇakam sāmāññameva seyyo.
789. Saddhāyāham pabbajito, upeto Jinasāsane.
Avañjhā mayham pabbajjā, anaṇo bhuñjāmi bhojanam.
790. Kāme ādittato disvā, jātarūpāni satthato.
Gabbhavokkantito dukkham, nirayesu mahabbhayam.
791. Etamādīnavam ñātvā, saṁvegam alabhim tadā.
Soham viddho tadā santo, sampatto āsavakkhayam.
792. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanam.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.
793. Yassa'tthāya pabbajito, agāraśmā'nagāriyam.
So me attho anupatto, sabbasaṁyojanakkhayoti.
Raṭṭhapālo thero.

5. Mālukyaputtattheragāthā

794. * Rūpaṃ disvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
795. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rūpasambhavā.
Abhiṭṭhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṃ, āra nibbāna¹ vuccati.
796. Saddaṃ sutvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
797. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā saddasambhavā.
Abhiṭṭhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṃ, āra nibbāna vuccati.
798. Gandhaṃ ghatvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
799. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā gandhasambhavā.
Abhiṭṭhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṃ, āra nibbāna vuccati.
800. Rasaṃ bhotvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
801. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rasasambhavā.
Abhiṭṭhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṃ, āra nibbāna vuccati.
802. Phassaṃ phussa sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
803. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā phassasambhavā.
Abhiṭṭhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṃ, āra nibbāna vuccati.
804. Dhammaṃ ñatvā sati muṭṭhā, piyaṃ nimittaṃ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

* Sam 2. 296 piṭṭhādīsupi.

1. Nibbānaṃ (Sī)

805. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā dhammasambhavā.
Abhiṇṇhā ca vihesā ca, citta'massū'pahañṇati.
Evamācinato dukkhaṃ, ārā nibbāna vuccati.
806. Na so rajjati rūpesu, rūpaṃ disvā paṭissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
807. Yathā'ssa passato rūpaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
Evam apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.
808. Na so rajjati saddesu, saddaṃ sutvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
809. Yathā'ssa suṇato saddaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
Evam apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.
810. Na so rajjati gandhesu, gandhaṃ ghatvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
811. Yathā'ssa ghāyato gandhaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
Evam apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.
812. Na so rajjati rasesu, rasaṃ bhotvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
813. Yathā'ssa sāyarato rasaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
Evam apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.
814. Na so rajjati phassesu, phassaṃ phussa patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
815. Yathā'ssa phusato phassaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
Evam apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.
816. Na so rajjati dhammesu, dhammaṃ ñatvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

817. Yathā'ssa vijānato dhammaṃ, sevato cāpi vedanaṃ.
 Khīyati nopacīyati, evaṃ so caratī sato.
 Evaṃ apacinato dukkhaṃ, santike nibbāna vuccati.

Mālukyaputto thero.

6. Selattheragāthā

818. Paripuṇṇakāyo suruci, Sujāto cārudassano.
 Suvaṇṇavaṇṇosi Bhagavā, susukkadāṭhosi viriyavā¹.
819. Narassa hi Sujātassa, ye bhavanti viyañjanā.
 Sabbe te tava kāyasmim, mahāpurisalakkhaṇā.
820. Pasannanetto sumukho, brahā uju patāpavā.
 Majjhe samaṇasaṃghassa, ādiccova virocasi.
821. Kalyāṇadassano bhikkhu, kañcanasannibhattaco.
 Kim te samaṇabhāvena, evaṃ uttamavaṇṇino.
822. Rājā arahasi bhavitum, cakkavattī rathesabho.
 Cāturato vijitāvī, jambusaṇḍassa² issaro.
823. Khattiyā bhogī rājāno³, anuyantā bhavanti te.
 Rājābhirājā⁴ manujindo, rajjaṃ kārehi Gotama.
824. Rājāhamasmi Sela, (Selāti Bhagavā)
 Dhammarājā anuttaro.
 Dhammena cakkhaṃ vattemi, cakkhaṃ appaṭivattiyam.
825. Sambuddho paṭijānāsi, (Iti Selo brāhmaṇo.)
 Dhammarājā anuttaro.
 Dhammena cakkhaṃ vattemi, iti bhāsatha Gotama.
826. Ko nu senāpati bhoto, sāvako Satthuranvayo⁵.
 Ko te'tamanuvatteti, dhammacakkaṃ pavattitaṃ.

1. Susukkadāṭho viriyavā (Sī)

3. Bhogā rājāno (Sī, Ka), bhojarājāno (Syā)

5. Anvayo (Sī)

2. Jambumaṇḍassa (Ka)

4. Rājādhirājā (Sī, Ka)

827. Mayā pavattitaṃ cakkam, (Selāti Bhagavā)
Dhammacakkam anuttaram.
Sāriputto anuvatteti, anujāto Tathāgataṃ.
828. Abhiññeyyam abhiññātaṃ, bhāvetabbañca bhāvitam.
Pahātabbam pahīnaṃ me, tasmā Buddhosmi brāhmaṇa.
829. Vinayassu mayi kaṅkham, adhimuccassu brāhmaṇa.
Dullabham dassanaṃ hoti, Sambuddhānaṃ abhiṇhaso.
830. Yesam ve dullabho loka, pātubhāvo abhiṇhaso.
Sohaṃ brāhmaṇa Buddhosmi, sallakatto¹ anuttaro.
831. Brahmabhūto atitulo, mārasenappamaddano.
Sabbāmitte vase² katvā, modāmi akutobhaya.
832. Idam bhonto nisāmetha, yathā bhāsati cakkhumā.
Sallakatto mahāvīro, sīhova nadatī vane.
833. Brahmabhūtaṃ atitulaṃ, mārasenappamaddanaṃ.
Ko disvā nappasīdeyya, api kaṇhābhijātiko.
834. Yo maṃ icchati anvetu, yo vā nicchati gacchatu.
Idhāham pabbajissāmi, varapaññassa santike.
835. Etaṃ ce ruccati bhoto, Sammāsambuddhasāsaṇaṃ.
Mayampi pabbajissāma, varapaññassa santike.
836. Brāhmaṇā tisatā ime, yācanti pañjalikatā.
Brahmacariyaṃ carissāma, Bhagavā tava santike.
837. Svākhātaṃ brahmacariyaṃ, (Selāti Bhagavā)
Sandiṭṭhikamakālikam.
Yattha amoghā pabbajjā, appamattassa sikkhato.
838. Yam taṃ saraṇamāgamha³, ito aṭṭhame⁴ cakkhuma.
Sattarattena Bhagavā, dantāma tava sāsane.

1. Sallakanto (Sī)

3. Saraṇamāgama (sabbattha)

2. Vasī (Syā, Ka, Ma 2. 352; Khu 1. 369)

4. Aṭṭhami (Syā, Ka)

839. Tuvaṃ Buddho tuvaṃ Satthā, tuvaṃ mārabhibhū Muni.
Tuvaṃ anusaye chetvā, tiṇṇo tāresi'maṃ pajam.

840. Upadhī te samatikkantā, āsavā te padālītā.
Sihova anupādāno, pahīnabhayabheravo.

841. Bhikkhavo tisatā ime, tiṭṭhanti pañjalikatā.
Pāde vīra pasārehi, nāgā vandantu Satthunoti.

Selo thero.

7. Kāligodhāputtabhaddiyattheragāthā

842. Yātaṃ me hatthigīvāya, sukhumā vatthā padhāritā.
Sālīnaṃ odano bhutto, sucimaṃsūpasecano.

843. So'jja bhaddo sātatiko, uñchāpattāgate rato.
Jhāyati anupādāno, putto Godhāya Bhaddiyo.

844. Paṃsukūlī sātatiko, uñchāpattāgate rato.
Jhāyati anupādāno, putto Godhāya Bhaddiyo.

845. Piṇḍapātī sātatiko -pa-.

846. Tecīvarī sātatiko -pa-.

847. Sapadānacārī sātatiko -pa-.

848. Ekāsanī sātatiko -pa-.

849. Pattapiṇḍī sātatiko -pa-.

850. Khalupacchābhattī sātatiko -pa-.

851. Ārañṇiko sātatiko -pa-.

852. Rukkhamūliko sātatiko -pa-.

853. Abbhokāsī sātatiko -pa-.

854. Sosāniko sātatiko -pa-.

855. Yathāsanthatiko sātatiko -pa-.

856. Nesajjiko sātatiko -pa-.
857. Appiccho sātatiko -pa-.
858. Santuṭṭho sātatiko -pa-.
859. Pavivitto sātatiko -pa-.
860. Asamsaṭṭho sātatiko -pa-.
861. Āraddhavīriyo sātatiko -pa-.
862. Hitvā satapalaṃ kaṃsaṃ, sovaṇṇaṃ satarājikaṃ.
Aggaṃ mattikāpattaṃ, idaṃ dutiyābhisecanaṃ.
863. Ucce maṇḍalipākāre, daḥhamatṭālakoṭṭhake.
Rakkhito khaggahatthehi, uttasāṃ vihaṃ pure.
864. So'jja bhaddo anutrāsī, pahīnabhayaḥheravo.
Jhāyati vanamoggayha, putto Godhāya Bhaddiyo.
865. Sīlakkhandhe patiṭṭhāya, satim paññañca bhāvayaṃ.
Pāpuṇim anupubbena, sabbasaṃyojanakkhayanti.
Bhaddiyo Kāligodhāya putto thero.

8. Aṅgulimālattheragāthā

866. Gacchaṃ vadesi samaṇa tṭhitomhi,
Mamañca brūsi tṭhita'matṭhitoti.
Pucchāmi taṃ samaṇa etamatthaṃ,
Kathaṃ tṭhito tvaṃ, ahamatṭhitomhi.
867. Tṭhito ahaṃ Aṅgulimāla sabbadā,
Sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṃ.
Tvaṃ ca pāṇesu asaṇṇatosi,
Tasmā tṭhitoṃ, tuvamatṭhitosi.
868. Cirassaṃ vata me mahito Mahesī,
Mahāvanaṃ samaṇo paccapādi¹.
Sohaṃ caḥissāmi saḥassapāpaṃ,
Sutvāna gāthaṃ tava dhammayuttaṃ.

1. Paccupādi (sabbattha)

869. Icceva coro asi'māvudhañca,
Sobbhe papāte narake anvakāsi¹.
Avandi coro Sugatassa pāde,
Tattheva pabbajja'mayāci Buddham.
870. Buddho ca kho kāruṇiko Mahesi.
Yo Satthā lokassa sadevakassa.
Ta'mehi bhikkhūti tadā avoca,
Eseva tassa ahu bhikkhubhāvo.
871. Yo ca pubbe pamajjitvā, pacchā so nappamajjati.
So'maṃ lokam pabhāseti, abbhā muttova candimā.
872. Yassa pāpaṃ kataṃ kammaṃ, kusalena pidhīyati².
So'maṃ lokam pabhāseti, abbhā muttova candimā.
873. Yo have daharo bhikkhu, yuñjati Buddhasāsane.
So'maṃ lokam pabhāseti, abbhā muttova candimā.
874. Disāpi³ me dhammakathaṃ suṇantu,
Disāpi me yuñjantu Buddhasāsane.
Disāpi me te manuje bhajantu,
Ye dhammamevā'dapayanti santo.
875. Disā hi me khantivādānaṃ, avirodhappasaṃsinam.
Suṇantu dhammaṃ kālena, tañca anuvidhīyantu.
876. Na hi jātu so mamaṃ himse, aññaṃ vā pana kiñcanaṃ⁴.
Pappuyya paramaṃ santim, rakkheyya tasathāvare.
877. * Udaṃ hi nayanti nettikā,
Usukārā namayanti⁵ tejanam.
Dāruṃ namayanti⁵ tacchakā,
Attānaṃ damayanti paṇḍitā.

1. Akiri (Ma 2. 303)

3. Disā hi (Syā, Ka, Ma 2. 307)

5. Damayanti (Ka)

2. Pithīyati (Sī, Syā)

4. Kañcinam (Sī, Syā), kañcanaṃ (?)

* Heṭṭhā 224 piṭṭhepi.

878. Daṇḍeneke damayanti, aṅkusebhi kasāhi ca.
Adaṇḍena asatthena, ahaṃ dantomhi tādina.
879. Ahimsakoti me nāmaṃ, Himsakassa pure sato.
Ajjāhaṃ saccaṇāmomhi, na naṃ himsāmi kiñcanaṃ¹.
880. Coro ahaṃ pure āsiṃ, Aṅgulimāloti vissuto.
Vuyhamāno mahoghena, Buddhaṃ saraṇamāgamaṃ.
881. Lohitapāṇi pure āsiṃ, Aṅgulimāloti vissuto.
Saraṇagamaṇaṃ passa, bhavanetti samūhatā.
882. Tādisaṃ kammaṃ katvāna, bahuṃ duggatigāminaṃ.
Phuṭṭho kammavipākena, anaṇo bhuñjāmi bhojanaṃ.
883. Pamāda'manuyuñjanti, bālā dummedhino janā.
Appamādañca medhāvī, dhanam seṭṭhaṃva rakkhati.
884. Mā pamādamanuyuñjetha, mā kāmaratisanthavaṃ².
Appamatto hi jhāyanto, pappoti paramaṃ sukhaṃ.
885. Svāgataṃ nāpagataṃ, netaṃ dummantitaṃ mama.
Savibhatesu dhammesu, yaṃ seṭṭhaṃ tadupāgamaṃ.
886. Svāgataṃ nāpagataṃ, netaṃ dummantitaṃ mama.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ.
887. Araññe rukkhamaṇe vā, pabbatesu guhāsu vā.
Tattha tattheva aṭṭhāsiṃ, ubbiggamanaso tadā.
888. Sukhaṃ sayāmi ṭhāyāmi, sukhaṃ kappemi jīvitaṃ.
Ahatthapāso māraṇassa, aho Satthānukampito.
889. Brahmajacco pure āsiṃ, udicco ubhato ahu.
So'jja putto Sugatassa, Dhammarājassa Satthuno.
890. Vītataṇho anādāno, guttadvāro susaṇvuto.
Aghamūlaṃ vadhitvāna, patto me āsavakkhaya.

1. Kañcinaṃ (Sī, Syā), kañcanaṃ (?)

2. Sandhavaṃ (Ka)

891. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatāti.

Āṅgulimālo thero.

9. Anuruddhattheragāthā

892. Pahāya mātāpitaro, bhaginī ñātibhātaro.
Pañca kāmagaṇe hitvā, Anuruddhova jhāyati.
893. Sameto naccagītehi, sammatāḷappabodhano.
Na tena suddhimajjhagaṃ¹, mārassa visaye rato.
894. Etañca samatikkamma, rato Buddhassa sāsane.
Sabboghaṃ samatikkamma, Anuruddhova jhāyati.
895. Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā.
Ete ca samatikkamma, Anuruddhova jhāyati.
896. Piṇḍapātamatikkanto, eko adutiyo Muni.
Esati paṃsukūlāni, Anuruddho anāsavo.
897. Vicinī aggahī dhovi, rajayī dhārayī Muni.
Paṃsukūlāni matimā, Anuruddho anāsavo.
898. Mahiccho ca asantuṭṭho, saṃsaṭṭho yo ca uddhato.
Tassa dhammā ime honti, pāpakā saṃkilesikā.
899. Sato hoti appiccho, santuṭṭho avighātavā.
Pavivekarato vitto, niccamāraddhavīriyo.
900. Tassa dhammā ime honti, kusalā bodhipakkhikā.
Anāsavo ca so hoti, iti vuttaṃ Mahesinā.
901. Mama saṅkappamaññāya, Satthā loke anuttaro.
Manomayena kāyena, iddhiyā upasaṅkami.
902. Yadā me ahu saṅkappo, tato uttari desayi.
Nippapañcarato Buddho, nippapañcamadesayi.
903. Tassāhaṃ dhammamamaññāya, vihāsiṃ sāsane rato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.

1. Suddhamajjhagā (Si, Ka), suddhimajjhagamā (Syā)

904. Pañcapaññāsavassāni, yato nesajjiko ahaṃ.
Pañcaviṣativassāni, yato middhaṃ samūhataṃ.
905. * Nāhu assāsapassāsā, ʔhitacittassa tādino.
Anejo santi'mārabba, cakkhumā parinibbuto.
906. * Asallīnena cittaṇa, vedanaṃ ajjhavāsaya.
Pajjotasseva nibbānaṃ, vimokkha cetasa ahu.
907. Ete pacchimakā dāni, Munino phassapañcamā.
Nāññe dhammā bhavissanti, Sambuddhe parinibbuto.
908. Natthi dāni punāvāso, devakāyasmi jālini.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavo.
909. Yassa muhuttana saḥassadhā,
Loko saṃvidito sabrahmakappo.
Vasī iddhiguṇe cutūpapāte,
Kāle passati devatā sa bhikkhu¹.
910. Annabhāro² pure āsima, daliddo ghāsahārako.
Samaṇaṃ paṭipādesima, upariṭṭhaṃ yasassinaṃ.
911. Somhi Sakyakule jāto, Anuruddhoti maṃ vidū.
Upeto naccagītehi, sammatāḷappabodhana.
912. Athaddasāsiṃ Sambuddhaṃ, Satthāraṃ akutobhayaṃ.
Tasmiṃ cittaṃ pasādetvā, pabbajimaṃ anagāriyaṃ.
913. Pubbenivāsaṃ jānāmi, yattha me vusitaṃ pure.
Tāvatiṃsesu devesu, aṭṭhāsiṃ sakkaajātiyā³.
914. Sattakkhattuṃ manussindo, ahaṃ rajjamakārayima.
Cāturanto vijitāvī, jambusaṇḍassa issaro.
Adaṇḍena asatthena, dhammena anusāsayaṃ.
915. Ito satta tato satta, saṃsārāni catuddasa.
Nivāsa'mabhiṇissama, devaloke ʔhito tadā.

* Dī 2. 129 piṭṭhepi,
2. Annahāro (Sī)

1. Sabhikkhuno (Sī, Ka)
3. Sabhajātiyā (Sī)

916. Pañcaṅgike samādhimhi, sante ekodibhāvite.
Paṭippassaddhiladdhamhi, dibbacakkhu visujjhi me.
917. Cutūpapātaṃ jānāmi, sattānaṃ āgatiṃ gatiṃ.
Itthabhāvaññathābhāvaṃ, jhāne pañcaṅgike t̥hito.
918. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.
919. Vajjīnaṃ Veḷuvagāme, ahaṃ jīvitasāṅkhayā.
Het̥thato veḷugumbasmiṃ, nibbāyissaṃ anāsavoti.
- Anuruddho thero.

10. Pārāpariyattheragāthā

920. Samaṇassa ahu cintā, pupphitamhi mahāvane.
Ekaggassa nisinnassa, pavivittassa jhāyino.
921. Aññathā Lokanāthamhi, tiṭṭhante purisuttame.
Iriyaṃ āsi bhikkhūnaṃ, aññathā dāni dissati.
922. Sītavātaparittāṇaṃ, hirikopīnachādanaṃ.
Mattat̥thiyaṃ abhuñjimsu, santuṭṭhā itarītare.
923. Paṇītaṃ yadi vā lūkhaṃ, appaṃ vā yadi vā bahuṃ.
Yāpanatthaṃ abhuñjimsu, agiddhā nādhimucchitā.
924. Jīvitānaṃ parikkhāre, bhesajje atha paccaye.
Na bālhaṃ ussukā āsuṃ, yathā te āsavakkhaye.
925. Araññe rukkhamūlesu, kandarāsu guhāsu ca.
Vivekamanubrūhantā, vihaṃsu tapparāyaṇā.
926. Nīcā nivīṭṭhā subharā, mudū atthaddhamānasā.
Abyāsekā amukharā, atthacintā vasānugā.
927. Tato pāsādikāṃ āsi, gataṃ bhuttaṃ nisevitaṃ.
Siniddhā teladhārāva, ahosi iriyāpatho.
928. Sabbāsavaparikkhīṇā, mahājhāyī mahāhitā.
Nibbutā dāni te therā, parittā dāni tādisā.

929. Kusalānañca dhammānaṃ, paññāya ca parikkhayā.
Sabbākāravaruṇetaṃ, lujjate Jinasāsaṇaṃ.
930. Pāpakānañca dhammānaṃ, kilesānañca yo utu.
Upaṭṭhitā vivekāya, ye ca saddhammasesakā.
931. Te kilesā pavaḍḍhantā, āvisanti bahuṃ jaṇaṃ.
Kiṇanti maññe bālehi, ummattehiva rakkhasā.
932. Kileśābhībhitā te, tena tena vidhāvitā.
Narā kilesavatthūsu, sasaṅgāmeva ghosite.
933. Pariccajivā saddhammaṃ, aññamaññehi bhaṇḍare.
Diṭṭhigatāni anventā, idaṃ seyyoti maññare.
934. Dhanañca puttāṃ bhariyañca, chaḍḍayitvāna niggaṭā.
Kaṭacchubhikkhahetūpi, akicchāni nisevare.
935. Udarāvadehakaṃ bhutvā, sayantu'ttānaseyyakā.
Kathaṃ vattenti¹ paṭibuddhā, yā kathā Satthugarahitā.
936. Sabbakārukāsippāni, cittaṃ katvāna² sikkhare.
Avūpasantā ajjhataṃ, sāmāññattho'ti acchati³.
937. Mattikaṃ telacuṇṇaṃ, udakāsanabhojanaṃ.
Gihīnaṃ upanāmenti, ākaṅkhaṇṭā bahuttaraṃ.
938. Dantaponāṃ kapitthaṃ, pupphaṃ khādaniyāni ca.
Piṇḍapāte ca sampanne, ambe āmalakāni ca.
939. Bhesajjesu yathā vejjā, kiccākicce yathā gihī.
Gaṇikāva vibhūsāyaṃ, issare khattiyā yathā.
940. Nekatikā vañcanikā, kūṭasakkhī apāṭukā.
Bahūhi parikappehi, āmisāṃ paribhuñjare.
941. Lesakappe pariyāye, parikappe'nudhāvitā.
Jīvikatthā upāyena, saṅkaḍḍhanti bahuṃ dhaṇaṃ.

1. Kathā vaḍḍhenti (Sī, Ka)

2. Cittaṃ katvāna (Sī), cittaṃ katvāna (Syā)

3. Tiriṇṇatī (?)

942. Upaṭṭhāpenti parisam, kammato no ca dhammato.
Dhammam paresam desenti, lābhato no ca atthato.
943. Saṃghalābhassa bhaṇḍanti, saṃghato paribāhirā.
Paralābho'pajīvantā, ahirīkā na lajjare.
944. Nānuyuttā tathā eke, muṇḍā saṃghāṭipārutā.
Sambhāvanamyeve'cchanti, lābhasakkāramucchitā.
945. Evaṃ nānappayātamhi, na dāni sukaram tathā.
Aphusitam vā phusitum, phusitam vā'nurakkhitum.
946. Yathā kaṇṭakaṭṭhānamhi, careyya anupāhano.
Satiṃ upaṭṭhapetvāna, evaṃ gāme munī care.
947. Saritvā pubbake yogī, tesam vattamanussaram.
Kiñcāpi pacchimo kālo, phuseyya amataṃ padaṃ.
948. Idam vatvā sālavane, samaṇo bhāvitindriyo.
Brāhmaṇo parinibbāyī, isi khīṇapunabbhavoti.
Pārāpariyo¹ thero.

Vīsatinipāto niṭṭhito.

Tatruddānam

Adhimutto Pārāpariyo, Telakāni Raṭṭhapālo.
Mālukyaseḷo Bhaddiyo, Aṅguli dibbacakkhuko.
Pārāpariyo dasete, vīsamhi parikittitā.
Gāthāyo dve satā honti, pañcatālīsa² uttarinti.

1. Pārāsariyo (Syā)

2. 244 gāthāyoyeva dissanti.

17. Timsanipāta

1. Phussattheragāthā

949. Pāsādike bahū disvā, bhāvitatte susaṁvute.
Isi paṇḍarasagotto¹, apucchi phussasavhayaṁ.
950. “Kimchandā kimadhippāyā, kimākappā bhavissare.
Anāgatamhi kālamhi”, taṁ me akkhāhi pucchito.
951. Suṇohi vacanaṁ mayhaṁ, isipaṇḍarasavhaya.
Sakkaccaṁ upadhārehi, ācikkhissāmya’nāgataṁ.
952. Kodhanā upanāhī ca, makkhī thambhī saṭhā bahū.
Issukī nānāvādā ca, bhavissanti anāgate.
953. Aññātamānino dhamme, gambhīre tīragocarā.
Lahukā agarū dhamme, aññamaññamagāravā.
954. Bahū ādīnavā loke, uppajjissantya’nāgate.
Sudesitaṁ imaṁ dhammaṁ, kilesessanti² dummatī.
955. Guṇahīnāpi saṁghamhi, voharantā visāradā.
Balavanto bhavissanti, mukharā assutāvino.
956. Guṇavantopi saṁghamhi, voharantā yathātthato.
Dubbalā te bhavissanti, hirīmanā anattikā.
957. Rajataṁ jātārūpañca, khettaṁ vatthumajeḷakaṁ.
Dāsīdāsañca dummedhā, sādiyissantya’nāgate.
958. Ujjhānasaññino bālā, sīlesu asamāhitā.
Unnaḷā vicarissanti, kalahābhiratā magā.
959. Uddhatā ca bhavissanti, nīlacīvarapārutā.
Kuhā thaddhā lapā siṅgī, carissantyarīyā viya.
960. Te lasaṇṭhehi kesehi, capalā añjanakkhikā.
Rathiyāya gamissanti, dantavaṇṇikapārutā.

1. Paṇḍarassa gotto (Sī)

2. Kilesissanti (Sī), kilisissanti (Syā, Ka)

961. Ajegucchaṃ vimuttehi, surattaṃ arahaddhajaṃ.
Jigucchissanti kāsāvaṃ, odātesu samucchitā¹.
962. Lābhakāmā bhavissanti, kusītā hīnavīriyā.
Kicchantaṃ vanapatthāni, gāmantesu vasissare.
963. Ye ye lābhaṃ labhissanti, micchājīvaratā sadā.
Te teva anusikkhantā, bhajissanti asaṃyatā.
964. Ye ye alābhino lābhaṃ, na te pujjā bhavissare.
Supesalepi te dhīre, sevissanti na te tadā.
965. Milakkhuraṇaṃ rattam², garahantā sakaṃ dhajaṃ.
Titthiyānaṃ dhajaṃ keci, dhārissantya'vadātakaṃ.
966. Agāravo ca kāsāve, tadā tesam bhavissati.
Paṭisaṅkhā ca kāsāve, bhikkhūnaṃ na bhavissati.
967. Abhibhūtaṃ dukkhena, sallaviddhassa ruppato.
Paṭisaṅkhā mahāghorā, nāgassāsi acintiyā.
968. Chaddanto hi tadā disvā, surattaṃ arahaddhajaṃ.
Tāvadeva bhaṇī gāthā, gajo atthopasaṃhitā.
969. * “Anikkasāvo kāsāvaṃ, yo vatthaṃ paridhassati³.
Apeto damasaccena, na so kāsāvamarahati.
970. Yo ca vantakasāvassa, sīlesu susamāhito.
Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahati”.
971. Vipannasīlo dummedho, pākaṭo kāmakāriyo.
Vibbhantacitto nissukko, na so kāsāvamarahati.
972. Yo ca sīlena sampanno, vītarāgo samāhito.
Odātamanasaṅkappo, sa ve kāsāvamarahati.
973. Uddhato unnaḷo bālo, sīlaṃ yassa na vijjati.
Odātakaṃ arahati, kāsāvaṃ kiṃ kirissati.

1. Odāte susamucchitā (Sī)

3. Paridahissati (Sī, Syā)

2. Vilakkharajanaṃ rattam (?)

* Khu 1. 14; Khu 5. 60, 374 piṭṭhesupī.

974. Bhikkhū ca bhikkhuniyo ca, duṭṭhacittā anādarā.
Tādīnaṃ mettacittānaṃ, niggaṇhissantya'nāgate.
975. Sikkhāpentāpi therchi, bālā cīvaradhāraṇaṃ.
Na suṇissanti dummedhā, pākaṭā kāmakāriyā.
976. Te tathā sikkhitā bālā, aññamaññaṃ agāravā.
Nādiyissantu'pajjhāye, khaḷuṅko viya sārathin.
977. Evaṃ anāgataddhānaṃ, paṭipatti bhavissati.
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃca, patte kālamhi pacchime.
978. Purā āgacchate etaṃ, anāgataṃ mahabbhayaṃ.
Subbacā hotha sakhilā, aññamaññaṃ sagāravā.
979. Mettacittā kāruṇikā, hotha sīlesu saṃvutā.
Āraddhavīriyā pahitattā, niccaṃ daḷhaparakkamā.
980. Pamādaṃ bhayato disvā, appamādaṃca khemato.
Bhāvettha'ṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, phusantā amataṃ padanti.
Phusso thero.

2. Sāriputtattheragāthā

981. Yathācārī yathāsato satīmā,
Yatasaṅkappajjhāyi appamatto.
Ajjhatarato samāhitatto,
Eko santusito tamāhu bhikkhuṃ.
982. Allaṃ sukkhaṃ vā bhuñjanto, na bālhaṃ suhito siyā.
Ūnūdarō mitāhāro, sato bhikkhu paribbaje.
983. Cattāro pañca ālope, abhuvā udakaṃ pive.
Alaṃ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno.
984. Kappiyaṃ tañce chādeti, cīvaraṃ idamatthikaṃ¹.
Alaṃ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno.

1. Idamatthitaṃ (Sī)

985. Pallaṅkena nisinnassa, jaṇṇuke nābhivassati.
Alaṃ phāsuviḥārāya, pahitattassa bhikkhuno.
986. * Yo sukhaṃ dukkhato adda, dukkhamaddakkhi sallato.
Ubhayantarena¹ nāhosi, kena lokasmi kiṃ siyā.
987. Mā me kadāci pāpiccho, kusīto hīnavīriyo.
Appassuto anādaro, kena lokasmi kiṃ siyā.
988. Bahussuto ca medhāvī, sīlesu susamāhitho.
Cetosamathamanyutto, api muddhani tiṭṭhatu.
989. Yo papañcamanuyutto, papañcābhirato mago.
Virādhayī so nibbānaṃ, yogakkhemaṃ anuttaraṃ.
990. Yo ca papañcaṃ hitvāna, nippapañcapathe rato.
Ārādhayī so nibbānaṃ, yogakkhemaṃ anuttaraṃ.
991. + Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Yattha arahanto viharanti, taṃ bhūmirāmaṇeyyakam.
992. Ramaṇīyāni araṇṇāni, yattha na ramatī jano.
Vitarāgā ramissantī, na te kāmagavesino.
993. + Nidhīnaṃva pavattāraṃ, yaṃ passe vajjadassinaṃ.
Niggayhavādiṃ medhaviṃ, tādisaṃ paṇḍitaṃ bhaje.
Tādisaṃ bhajamānassa, seyyo hoti na pāpiyo.
994. + Ovadeyyā'nusāseyya, asabbhā ca nivāraye.
Sataṃ hi so piyo hoti, asataṃ hoti appiyo.
995. Aññassa Bhagavā Buddho, dhammaṃ desesi cakkhumā.
Dhamme desiyamānamhi, sota'modhesi'matthiko.
Taṃ me amoghaṃ savanaṃ, vimuttomhi anāsavo.
996. Neva pubbenivāsāya, napi dibbassa cakkhuno.
Cetopariyāya iddhiyā, cutiyā upapattiyā.
Sotadhātuvisuddhiyā, paṇidhī me na vijjati².

* Saṃ 2. 409; Khu 1. 227 piṭṭhesupī.

1. Ubhayamantare (Sī)

+ Khu 1. 27 piṭṭhepi.

+ Khu 1. 24 piṭṭhepi.

2. Abhi 4. 194 piṭṭhepi.

997. Rukkhamūlaṃva nissāya, muṇḍo saṃghāṭipāruto.
Paññāya uttamo thero, Upatissova¹ jhāyati.
998. Avitakkaṃ samāpanno, Sammāsambuddhasāvako.
Ariyena tuṇhībhaveṇa, upeto hoti tāvade.
999. * Yathāpi pabbato selo, acalo suppatitthito.
Evaṃ mohakkhayā bhikkhu, pabbatova na vedhati.
1000. Anāṅgaṇassa posassa, niccaṃ sucigavesino.
Vālaggamattaṃ pāpassa, abbhamaṭṭaṃva khāyati.
1001. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvitaṃ.
Nikkhipissaṃ imaṃ kāyaṃ, sampajāno patissato.
1002. Nābhinandāmi maraṇaṃ, nābhinandāmi jīvitaṃ.
Kālaṇḍika paṭikaṇkhāmi, nibbisaṃ bhatako yathā.
1003. Ubhayena midaraṃ maraṇameva, nā' maraṇaṃ, pacchā vā pure vā.
Paṭipajjatha mā vinassatha, khaṇo vo mā upaccagā.
1004. Nagaraṃ yathā paccantaṃ, guttaṃ santarabāhiraṃ.
Evaṃ gopetha attānaṃ, khaṇo vo mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitā.
1005. Upasanto uparato, mantabhāṇī² anuddhato.
Dhunāti pāpake dhamme, dumapattaṃva māluto.
1006. Upasanto uparato, mantabhāṇī anuddhato.
Appāsi³ pāpake dhamme, dumapattaṃva māluto.
1007. Upasanto anāyāso, vipprasanno anāvilo.
Kalyāṇasīlo medhāvī, dukkhassantakaro siyā.
1008. Na vissase ekatiyesu evaṃ,
Agārisu pabbajitesu cāpi.
Sādhūpi hutvā na asādhū honti,
Asādhū hutvā puna sādhu honti.

1. Upatisso ca (Sī, Ka)

3. Abbahi (Syā), ahāsi (?)

2. Mantabhāṇī (Sī)

* Khu 1. 108 piṭṭhepi.

1009. Kāmacchando ca byāpādo, thinamiddhañca bhikkhuno.
Uddhaccaṃ vicikicchā ca, pañcete cittakelisā.
1010. Yassa sakkariyamānassa, asakkārena cūbhayaṃ.
Samādhi na vikampati, appamādavihārino.
1011. Taṃ jhāyinaṃ sātatikaṃ, sukhumadiṭṭhivipassakaṃ.
Upādānakkhayārāmaṃ, āhu sappuriso iti.
1012. Mahāsamuddo pathavī, pabbato anilopi ca.
Upamāya na yujjanti, Satthu varavimuttiyā.
1013. Cakkānuvattako thero, mahāñāṇī samāhito.
Pathavāpaggisamāno, na rajjati na dussati.
1014. Paññāpāramitaṃ patto, mahābuddhi mahāmati.
Ajaḷo jaḷasamāno, sadā carati nibbuto.
1015. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.
1016. Sampādeṭhappamādena, esā me anusāsani.
Handāhaṃ parinibbisaṃ, vippamuttomhi sabbadhīti.
Sāriputto thero.

3. Ānandattheragāthā

1017. Pisuṇena ca kodhanena ca,
Maccharinā ca vibhūtanandinā.
Sakhitaṃ na kareyya paṇḍito,
Pāpo kāpurisena saṅgamo.
1018. Saddhena ca pesalena ca,
Paññavatā bahussutena ca.
Sakhitaṃ kareyya paṇḍito,
Bhaddo sappurisena saṅgamo.
1019. Passa cittakataṃ bimbaṃ -pa- yassa natthi dhuvam ṭhiti.
1020. Passa cittakataṃ bimbaṃ -pa- vatthehi sobhati.

1021. Alattakakatā -pa- no ca pāragavesino.
1022. Aṭṭhapadakatā -pa- no ca pāragavesino.
1023. Añjanīva navā -pa- no ca pāragavesino.
1024. Bahussuto cittakathī, Buddhassa paricārako.
Pannabhāro visaññutto, seyyaṃ kappeti Gotamo.
1025. Khīṇāsavo visaññutto, saṅgātito sunibbuto.
Dhāreti antimaṃ dehaṃ, jātimaraṇapāragū.
1026. Yasmiṃ paṭiṭṭhitā dhammā, Buddhassādiccabandhuno.
Nibbānagamane magge, soyaṃ tiṭṭhati Gotamo.
1027. Dvāsīti Buddhato gaṇhiṃ, dve saḥassāni bhikkhuto.
Caturāsītisaḥassāni, ye me dhammā pavattino.
1028. Appassutāyaṃ puriso, balībaddova jīrati.
Maṃsāni tassa vaḍḍhanti, paññā tassa na vaḍḍhati.
1029. Bahussuto appassutaṃ, yo sutenā'timaññati.
Andho padīpadhārova, tatheva paṭibhāti maṃ.
1030. Bahussutaṃ upāseyya, sutañca na vināsaye.
Taṃ mūlaṃ brahmacariyassa, tasmā dhammadharo siyā.
1031. Pabbāparaññū atthaññū, niruttipadakovidō.
Suggahītañca gaṇhāti, atthañco'paparikkhati.
1032. Khantiyā chandikato¹ hoti, ussahitvā tuletī taṃ.
Samaye so padahati, ajjhattaṃ susamāhito.
1033. Bahussutaṃ dhammadharaṃ, sappaññaṃ Buddhasāvakaṃ.
Dhammaviññāṇamākaṅkhaṃ, taṃ bhajetha tathāvidhaṃ.
1034. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, pūjanīyo bahussuto.
1035. Dhammārāmo dhammarato, dhammaṃ anuvicindayaṃ.
Dhammaṃ anussaraṃ bhikkhu, saddhammā na parihāyati.

1. Khantiyā chandito (?)

1036. Kāyamaccheragaruno¹, hiyyamāne² anuṭṭhahe.
Sarīrasukhagiddhassa, kuto samaṇaphāsutā.
1037. Na pakkhanti disā sabbā, dhammā na paṭibhanti maṃ.
Gate kalyāṇamittamhi, andhakāraṃva khāyati.
1038. Abbhatītasahāyassa, atītagatasatthuno.
Natthi etādisaṃ mittam, yathā kāyagatā sati.
1039. Ye purāṇā atītā te, navehi na sameti me.
Svajja ekova jhāyāmi, vassupetova pakkhimā.
1040. Dassanāya abhikkante, nānāverajjake bahū.
Mā vārayittha sotāro, passantu samayo mamaṃ.
1041. Dassanāya abhikkante, nānāverajjake puthu.
Karoti Satthā okāsaṃ, na nivāreti cakkhumā.
1042. Paṇṇavīsativassāni, sekhabhūtassa me sato.
Na kāmasaññā uppajji, passa dhammasudhammataṃ.
1043. Paṇṇavīsativassāni, sekhabhūtassa me sato.
Na dosasaññā uppajji, passa dhammasudhammataṃ.
1044. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṃ upaṭṭhahim.
Mettena kāyakammena, chāyāva anapāyini³.
1045. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṃ upaṭṭhahim.
Mettena vacīkammena, chāyāva anapāyini.
1046. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṃ upaṭṭhahim.
Mettena manokammena, chāyāva anapāyini.
1047. Buddhassa caṅkamantassa, piṭṭhito anucaṅkamim.
Dhamme desiyamānamhi, ñāṇaṃ me udapajjatha.
1048. Ahaṃ sakaraṇīyomhi, sekho appattamānaso.
Satthu ca parinibbānaṃ, yo amhaṃ anukampako.

1. Garuko (Sī)

2. Hiyyamāno (Sī)

3. Anupāyini (Syā, Ka)

1049. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ, tadāsi lomahaṃsanaṃ.
Sabbākāravārūpete, Sambuddhe parinibbute.
1050. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, Ānando parinibbuto.
1051. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, andhakāre tamonudo.
1052. Gatimanto satimanto, dhitimanto ca yo isi.
Saddhammadhārako thero, Ānando ratanākaro.
1053. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
Ohito garuko bhāro, natthi dāni punabbhavoti.
Ānando thero.

Timsanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Phussopatisso Ānando, tayotime pakittitā.
Gāthāyo tattha saṅkhātā, sataṃ pañca ca uttarīti.

18. Cattālisanipāta

1. Mahākassapattheragāthā

1054. Na gaṇena purakkhato care,
Vimano hoti samādhī dullabho.
Nānājanasaṅgaho dukho,
Iti disvāna gaṇaṃ na rocaṇe.
1055. Na kulāni upabbaje Muni,
Vimano hoti samādhī dullabho.
So ussukko rasānugiddho,
Atthaṃ riñcati yo sukhāvaho.
1056. Paṅkoti hi naṃ avedayaṃ,
Yāyaṃ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṃ sallaṃ durubbahaṃ,
Sakkāro kāpurisena dujjaho.
1057. Senāsanamhā oruṇha, nagaraṃ piṇḍāya pāvisiṃ.
Bhuñjantaṃ purisaṃ kuṭṭhiṃ, sakkaccaṃ taṃ upaṭṭhahiṃ.
1058. So me¹ pakkena hatthena, ālopaṃ upanāmayi.
Ālopaṃ pakkhipantassa, aṅguli cettha² chijjatha.
1059. Kuṭṭamūlaṇca³ nissāya, ālopaṃ taṃ abhuñjisaṃ.
Bhuñjamāne vā bhutte vā, jegucchaṃ me na vijjati.
1060. Uttiṭṭhapiṇḍo āhāro, pūtimuttaṇca osadhaṃ.
Senāsaṇaṃ rukkhamaṇaṃ, paṇṣukūlaṇca cīvaram.
Yasse'te abhisambhutvā⁴, sa ve cātuddiso nara.
1061. Yattha eke vihaññanti, āruhaṇṭā siluccayaṃ.
Tattha Buddhassa dāyādo, sampajāno paṭissato.
Iddhibalenupatthaddho, Kassapo abhirūhati.

1. Taṃ (Sī, Ka) 2. Pettha (Sī, Ka) 3. Kuḍḍamūlaṇca (Sī, Syā) 4. Abhibhuñjati (?)

1062. Piṇḍapātaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, pahīnabhayabheravo.
1063. Piṇḍapātaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, ḍayhamānesu nibbuto.
1064. Piṇḍapātaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, katakicco anāsavo.
1065. Karerimālāvitatā, bhūmibhāgā manoramā.
Kuñjarābhirudā rammā, te selā ramayanti maṃ.
1066. Nīlabbhavaṇṇā rucirā, vārisītā sucindharā.
Indagopakasañchannā, te selā ramayanti maṃ.
1067. Nīlabbhakūṭasadisā, kūṭāgāravarūpamā.
Vāraṇābhirudā rammā, te selā ramayanti maṃ.
1068. Abhivutṭhā rammatalā, nagā isibhi sevītā.
Abbhunnaditā sikhīhi, te selā ramayanti maṃ.
1069. Alaṃ jhāyitukāmassa, pahitattassa me sato.
Alaṃ me atthakāmassa¹, pahitattassa bhikkhuno.
1070. Alaṃ me phāsukāmassa, pahitattassa bhikkhuno.
Alaṃ me yogakāmassa, pahitattassa tādino.
1071. Umāpupphena samānā, gaganāva'bbhachādītā.
Nānāḍijagaṇākiṇṇā, te selā ramayanti maṃ.
1072. Anākiṇṇā gahaṭṭhehi, migasaṃghanisevitā.
Nānāḍijagaṇākiṇṇā, te selā ramayanti maṃ.
1073. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasaṇchannā, te selā ramayanti maṃ.
1074. Na pañcaṅgikena turiyena, rati me hoti tādīsī.
Yathā ekaggacittassa, sammā dhammaṃ vipassato.

1075. Kammaṃ bahukaṃ na kāraye,
Parivajjeyya janaṃ na uyyame.
Ussukko so rasānugiddho,
Atthaṃ riñcati yo sukhāvaho.
1076. Kammaṃ bahukaṃ na kāraye,
Parivajjeyya anattaneyyametaṃ.
Kicchati kāyo kilamati,
Dukkhito so samathaṃ na vindati.
1077. Oṭṭhappahatamattena, attānampi na passati.
Patthaddhagīvo carati, ahaṃ seyyoti maññati.
1078. Aseyyo seyyasamānaṃ, bālo maññati attānaṃ.
Na taṃ viññū pasaṃsanti, patthaddhamānasaṃ naraṃ.
1079. Yo ca seyyohamasmīti, nāhaṃ seyyoti vā pana.
Hīno taṃsadiso¹ vāti, vidhāsu na vikampati.
1080. Paññavantaṃ tathā tādiṃ, sīlesu susamāhitaṃ.
Cetosamathamannutaṃ, tañce viññū pasaṃsare.
1081. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Ārakā hoti saddhammā, nabhato puthavī yathā.
1082. Yesañca hiri ottappaṃ, sadā sammā upaṭṭhitaṃ.
Virūḷhabrahmacariyā te, tesaṃ khīṇā punabbhavā.
1083. Uddhato capalo bhikkhu, paṃsukūlena pāruto.
Kapīva sīhacammena, na so tenupasobhati.
1084. Anuddhato acapalo, nipako saṃvutindriyo.
Sobhati paṃsukūlena, sīhova girigabbhare.
1085. Ete sambahulā devā, iddhimanto yasassino.
Dasadevasahassāni, sabbe te brahmakāyikā.
1086. Dhammasenāpatiṃ vīraṃ, mahājhāyimaṃ samāhitaṃ.
Sāriputtaṃ nāmassantā, tiṭṭhanti pañjalikatā.

1. Hīnohaṃ sadiso (Syā)

1087. Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyati¹.
1088. Accheraṃ vata Buddhānaṃ, gambhīro gocaro sako.
Ye mayaṃ nābhijānāma, vāavedhisamā'gatā.
1089. Taṃ tathā devakāyehi, pūjitaṃ pūjanārahaṃ.
Sāriputtaṃ tadā disvā, Kappinassa sitaṃ ahu.
1090. Yāvatā Buddhakhattamhi, ṭhapayitvā Mahāmuniṃ.
Dhutaguṇe viṣiṭṭhohaṃ, sadiso me na vijjati.
1091. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
Ohito garuko bhāro, natthi dāni punabbhavo.
1092. Na cīvare na sayane, bhojane nupalimpati.
Gotamo anappameyyo, muḍālapupphaṃ vimalaṃva.
Ambunā nekkhammaninno, tibhavābhinissaṭo.
1093. Satipaṭṭhānagīvo so, saddhāhattho Mahāmuni.
Paññāsīso mahāñāṇī, sadā carati nibbutoti.
Mahākassapo thero.

Cattālīsanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Cattālīsanipātamhi, Mahākassapasavhayo.
Ekova thero gāthāyo, cattālīsa duvepi cāti.

1. Jhāyasi (Ka-Ṭṭha)

19. Paññāsanipāta

1. Tālapuṭattheragāthā

1094. Kadā nuhaṃ pabbatakandarāsu,
Ekākiyo addutiyo vihassaṃ.
Aniccato sabbabhavaṃ vipassaṃ,
Taṃ me idaṃ taṃ nu kadā bhavissati.
1095. Kadā nuhaṃ bhinnapaṭandharo Muni,
Kāsāvavattho amamo nirāso.
Rāgañca dosañca tatheva moham,
Hantvā sukhī pavanagato vihassaṃ.
1096. Kadā aniccaṃ vadharogaṇīlaṃ,
Kāyaṃ imaṃ maccujarāyupaddutaṃ.
Vipassamāno vītabhaya viassaṃ,
Eko vane, taṃ nu kadā bhavissati.
1097. Kadā nuhaṃ bhayaajananiṃ dukhāvahaṃ,
Taṇhālataṃ bahuvidhānuvattaniṃ.
Paññāmayam tikhiṇamasim gahetvā,
Chetvā vase, tampi kadā bhavissati.
1098. Kadā nu paññāmaya'muggatejaṃ,
Satthaṃ isīnaṃ sahasā'diyitvā.
Māraṃ sasenaṃ sahasā bhañjissaṃ,
Sīhāsane, taṃ nu kadā bhavissati.
1099. Kadā nuhaṃ sabbhi samāgamesu,
Diṭṭho bhava dhammagarūhi tādibhi.
Yāthāvadassīhi jitindriyehi,
Padhāniyo, taṃ nu kadā bhavissati.
1100. Kadā nu maṃ tandi khudā pipāsā,
Vātātapa kīṭasarīsapā vā.
Na bādhayissanti na taṃ giribbaje,
Atthatthiyaṃ, taṃ nu kadā bhavissati.

1101. Kadā nu kho yaṃ veditaṃ Mahesinā,
Cattāri saccāni sududdasāni.
Samāhitatto satimā agacchaṃ,
Paññāya taṃ, taṃ nu kadā bhavissati.
1102. Kadā nu rūpe amite ca sadde,
Gandhe rase phusitabbe ca dhamme.
Ādittatohaṃ samathehi yutto,
Paññāya dacchaṃ, tadidaṃ kadā me.
1103. Kadā nuhaṃ dubbacanena vutto,
Tato nimittaṃ vimano na hessaṃ.
Atho pasatthopi tato nimittaṃ,
Tuṭṭho na hessaṃ, tadidaṃ kadā me.
1104. Kadā nu kaṭṭhe ca tiṇe latā ca,
Khandhe imehaṃ amite ca dhamme.
Ajjhattikāneva ca bāhirāni ca,
Samaṃ tuleyyaṃ, tadidaṃ kadā me.
1105. Kadā nu maṃ pāvusakālamegho,
Navena toyena sacīvaraṃ vane.
Isippayātamhi pathe vajantaṃ,
Ovassate, taṃ nu kadā bhavissati.
1106. Kadā mayūrassa sikhandaṃ vane,
Dijassa sutvā girigabbhare rutaṃ.
Paccuṭṭhahitvā amatassa pattiyā,
Saṃcintaye, taṃ nu kadā bhavissati.
1107. Kadā nu Gaṅgaṃ Yamunaṃ sarassatiṃ,
Pātālakhattaṃ vaḷavāmukhañca¹.
Asajjamāno patareyyamiddhiyā,
Vibhimsanaṃ, taṃ nu kadā bhavissati.

1. Balavāmukhañca (Ka)

1108. Kadā nu nāgoṽ asaṅgaṇārī,
 Paḁālaye kāmagaṇeṣu chaḁaṁ.
 Nibbaḁḁayaṁ sabbasubhaṁ nimittaṁ,
 Jhāne yuto, taṁ nu kaḁā bhavissati.
1109. Kadā iṇaṭṭova ḁaliddako¹ niḁhiṁ,
 Ārāḁhayitvā ḁhanikehi pīḁito.
 Tuṭṭho bhavissaṁ aḁhigamma sāṣanaṁ,
 Maheṣino, taṁ nu kaḁā bhavissati.
1110. Baḁūni vassāni tayāṁhi yāṇito,
 Agāravāṣena alaṁ nu te iḁaṁ.
 Taṁ ḁāni maṁ pabbajitaṁ samānaṁ,
 Kiṁkāraṇā citta tuvaṁ na yuṅḁasi.
1111. Nanu aḁaṁ citta tayāṁhi yāṇito,
 Giribbaḁe citrachadaṁ viḁaṅgaṁā.
 Maḁiḁaḁhosatṁaṇitābhigajḁino,
 Te taṁ raṁessanti vaṇaṁhi jḁāyinaṁ.
1112. Kulāṁhi mitte ca piye ca ṇātake,
 Kḁiḁḁāraṇiṁ kāmagaṇaṇca loke.
 Sabbaṁ paḁāya imamaḁḁḁupāḁato,
 Athopi tvaṁ citta na maḁḁa tussasi.
1113. Maṁeva etaṁ na hi tvaṁ paṁesaṁ,
 Saṇṇāḁakāle paṁḁevitena kiṁ.
 Sabbaṁ iḁaṁ calaṁḁi pekkḁaṁāno,
 Abḁiṇikkḁaṁiṁ amaṁapaḁaṁ jḁḁāsaṁ.
1114. Suyuttavāḁī ḁvipaḁāṇaṁuttamo,
 Maḁābhisaḁko naṁaḁaṁmasāraṁhi².
 Cittaṁ calaṁ maḁkaṇasaṇṇibḁaṁ iti,
 Avītaṁāḁena suḁunnivārayaṁ.

 1. ḁaḁiddako (Sī)

2. Sāraṁhi (Sī)

1115. Kāmā hi citrā madhurā manoramā,
Aviddasū yattha sitā puthujjanā.
Te dukkhamicchanti punabbhavesino,
Cittena nītā niraye nirākatā.
1116. Mayūrakoṇcābhirutamhi kānane,
Dīpīhi byagghehi purakkhato vasaṃ.
Kāye apekkhaṃ jaha mā virādhaya,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.
1117. Bhāvehi jhānāni ca indriyāni ca,
Balāni bojjhaṅgasamādhībhāvanā.
Tisso ca vijjā phusa Buddhasāsane,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.
1118. Bhāvehi maggaṃ amatassa pattiya,
Niyyanikaṃ sabbadukhayogadhaṃ.
Aṭṭhaṅgikaṃ sabbakilesasodhanaṃ,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.
1119. Dukkanti khandhe paṭipassa yoniso,
Yato ca dukkhaṃ samudeti taṃ jaha.
Idheva dukkhassa karohi antaṃ,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.
1120. Aniccaṃ dukkhanti vipassa yoniso,
Suññaṃ anattāti aghaṃ vadhanti ca.
Manovicāre uparundha cetaso,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.
1121. Muṇḍo virūpo abhisāpamāgato,
Kapālahatthova kulesu bhikkhasu.
Yunḥassu Satthuvacane Mahesino,
Itissu maṃ citta pure niyuñjasi.

1122. Susaṁvutatto visikhantare caraṁ,
Kulesu kāmesu asaṅgamānasō.
Cando yathā dosinapuṇṇamāsiyā,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.
1123. Āraññiko hohi ca piṇḍapātiko,
Sosāniko hohi ca paṁsukūliko.
Nesajjiko hohi sadā dhute rato,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.
1124. Ropetva rukkhāni yathā phalesī,
Mūle taruṁ chettu tameva icchasi.
Tathūpamaṁ cittamidaṁ karosi,
Yaṁ maṁ aniccamhi cale niyuñjasi.
1125. Arūpa dūraṅgama ekacāri,
Na te karissaṁ vacanaṁ idānihaṁ.
Dukkhā hi kāmā kaṭukā mahabbhayā,
Nibbānamevā'bhimano carissaṁ.
1126. Nāhaṁ alakkhyā ahirikkatāya vā,
Na cittahetū na ca dūrakantanā.
Ājīvaheṭū ca ahaṁ na nikkhamiṁ,
Kato ca te citta paṭissavo mayā.
1127. Appicchatā sappurisehi vaṇṇitā,
Makkhappahānaṁ vupasamo dukhassa.
Itissu maṁ citta tadā niyuñjasi,
Idāni tvaṁ gacchasi pubbacinṇaṁ.
1128. Taṇhā avijjā ca piyāpiyañca,
Subhāni rūpāni sukhā ca vedanā.
Manāpiyā kāmagaṇā ca vantā,
Vante ahaṁ āvamituṁ na ussahe.

1129. Sabbattha te citta vaco kataṃ mayā,
Bahūsu jātīsu na me'si kopito.
Ajjhattasambhavo kataññutāya te,
Dukkhe cirāṃ saṃsaritaṃ tayā kate.
1130. Tvaññeva no citta karosi brāhmaṇo¹,
Tvaṃ khattiyo rājadasī² karosi.
Vessā ca suddā ca bhavāma ekadā,
Devattanaṃ vāpi taveva vāhasā.
1131. Taveva hetū asurā bhavāmase,
Tvaṃmūlakaṃ nerayikā bhavāmase.
Atho tiracchānagatāpi ekadā,
Petattanaṃ vāpi taveva vāhasā.
1132. Nanu dubbhissasi maṃ punappunaṃ,
Muhuraṃ muhuraṃ cāraṇikaṃva dassayaṃ.
Ummattakeneva mayā palobhasi,
Kiñcāpi te citta virādhitaṃ mayā.
1133. Idaṃ pure cittamacāri cārikaṃ,
Yenicchakaṃ yatthakāmaṃ yathāsukhaṃ.
Tadajjahaṃ niggahessāmi yoniso,
Hatthippabhinnaṃ viya aṅkusaggaho.
1134. Sathā ca me lokamimaṃ adhiṭṭhahi,
Aniccato addhuvato asārato.
Pakkhanda maṃ citta Jinassa sāsane,
Tārehi oghā mahatā suduttarā.
1135. Na te idaṃ citta yathā purāṇakaṃ,
Nāhaṃ alaṃ tuyha vase nivattitum³.
Mahesino pabbajitomi sāsane,
Na mādisā honti vināsadhārino.

1. Brāhmaṇe (Sī), brāhmaṇaṃ (?) bhāvalopa-tappadhānatā gahetabbā.

2. Rājadisī (Syā, Ka)

3. Vasena vattitum (?)

1136. Nagā samuddā saritā vasundharā,
 Disā catasso vidisā adho divā.
 Sabbe aniccā tibhavā upaddutā,
 Kuhiṃ gato citta sukhaṃ ramissasi.
1137. Dhitipparaṃ kiṃ mama citta kāhisi,
 Na te alaṃ citta vasānuvattako.
 Na jātu bhastaṃ ubhatomukhaṃ chupe,
 Dhiratthu pūraṃ nava sotasandaniṃ.
1138. Varāha-eṇeyyavigāḷhasevite.
 Pabbhāra kuṭṭe pakateva sundare.
 Navambunā pāvusasitthakānane,
 Tahim guhāgehagato ramissasi.
1139. Sunīlagīvā susikhā supekhunā,
 Sucittapattacchadanā vihaṅgamā.
 Sumañjughosatthanitābhigajjino,
 Te taṃ ramessanti vanamhi jhāyinaṃ.
1140. Vuṭṭhamhi deve caturaṅgule tiṇe,
 Saṃpupphite meghanibhamhi kānane.
 Nagantare viṭapisamo sayissaṃ,
 Taṃ me mudū hehiti tūlasannibhaṃ.
1141. Tathā tu kassāmi yathāpi issaro,
 Yaṃ labbhati tenapi hotu me alaṃ.
 Na tāhaṃ kassāmi yathā atandito,
 Biḷārabhastamva yathā sumadditaṃ.
1142. Tathā tu kassāmi yathāpi issaro,
 Yaṃ labbhati tenapi hotu me alaṃ.
 Viriyena taṃ mayha vasā'nayissaṃ,
 Gajamva mattaṃ kusalaṅkusaggaho.

1143. Tayā sudantena avaṭṭhitena hi,
Hayena yoggācariyova ujjunā.
Pahomi maggaṃ paṭipajjitum sivaṃ,
Cittānurakkhīhi sadā nisevitaṃ.
1144. Ārammaṇe taṃ balasā nibandhisaṃ,
Nāgaṃva thambhamhi daḥhāya rajjuyā.
Taṃ me suguttaṃ satiyā subhāvitaṃ,
Anissitaṃ sabbabhavesu hehisi.
1145. Paññāya chetvā vipathānusārinaṃ,
Yogena niggayha pathe nivesiya.
Disvā samudayaṃ vibhavañca sambhavaṃ,
Dāyādako hehisi aggavādino.
1146. Catubbipallāsavaṣaṃ adhiṭṭhitaṃ,
Gāmaṇḍalaṃva parinesi citta maṃ.
Nanu¹ saṃyojanabandhanacchidaṃ,
Saṃsevase kāruṇikaṃ Mahāmuniṃ.
1147. Migo yathā seri sucittakānane,
Rammaṃ girim pāvusa-abbhamālinim².
Anākule tattha nage ramissaṃ³,
Asaṃsayam citta parā bhavissasi.
1148. Ye tuyha chandena vasena vattino,
Narā ca nārī ca anubhonti yaṃ sukhaṃ.
Aviddasū māraṇasānuvattino,
Bhavābhinandī tava citta sāvakāti.

Tālapuṭo thero.

Paññāsanipāto niṭṭhito.

Tatrūddānaṃ

Paññāsamhi nipātamhi, eko Tālapuṭo suci.
Gāthāyo tattha paññāsa, puna pañca ca uttarīti.

1. Nūna (Sī)

2. Mālim (?)

3. Ramissasi (Syā, Ka)

20. Saṭṭhinipāta

1. Mahāmoggallānattheragāthā

1149. Āraññikā piṇḍapātikā, uñchāpattāgate ratā.
Dālemu maccuno senaṃ, ajjhattaṃ susamāhitā.
1150. Āraññikā piṇḍapātikā, uñchāpattāgate ratā.
Dhunāma maccuno senaṃ, naḷāgāraṃva kuñjaro.
1151. Rukkhamūlikā sātatikā, uñchāpattāgate ratā.
Dālemu maccuno senaṃ, ajjhattaṃ susamāhitā.
1152. Rukkhamūlikā sātatikā, uñchāpattāgate ratā.
Dhunāma maccuno senaṃ, naḷāgāraṃva kuñjaro.
1153. Aṭṭhikaṅkalakuṭike, maṃsanhārupasibbite.
Dhiratthu pūre duggandhe, paragatte mamāyase.
1154. Gūthabhaste taconaddhe, uragaṇḍipisācini.
Nava sotāni te kāye, yāni sandanti sabbadā.
1155. Tava sarīraṃ navasotaṃ, duggandhakaraṃ paribandhaṃ.
Bhikkhu parivajjate taṃ, mūlhaṃ ca yathā sucikāmo.
1156. Evañce taṃ jano jaññā, yathā jānāmi taṃ ahaṃ.
Ārakā parivajjeyya, gūthaṭṭhānaṃva pāvuse.
1157. Evametaṃ mahāvīra, yathā samaṇa bhāsasi.
Ettha ceke visīdanti, paṅkamaṃva jaraggavo.
1158. Ākāsaṃhi haliddiyā, yo maññeva rajetave.
Aññena vāpi raṅgena, vighātudayaṃeva taṃ.
1159. Ta'dākāsaṃsamaṃ cittaṃ, ajjhattaṃ susamāhitaṃ.
Mā pāpacitte āsādi, aggikhandhaṃva pakkhimā.
1160. Passa cittaṃkataṃ bimbaṃ, arukāyaṃ samussitaṃ.
Āturaṃ bahusaṅkappaṃ, yassa natthi dhuraṃ ṭhiti.
1161. Passa cittaṃkataṃ rūpaṃ, maṇinā kuṇḍalena ca.
Aṭṭhiṃ tacena onaddhaṃ, saha vatthehi sobhati.

1162. Alattakakatā pādā, mukhaṃ cuṇṇakamakkhitaṃ.
Alaṃ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
1163. Aṭṭhapadakatā kesā, nettā añjanamakkhitaṃ.
Alaṃ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
1164. Añjanīva navā citta, pūtikāyo alaṅkato.
Alaṃ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.
1165. Odahi migavo pāsāṃ, nāsadā vāguraṃ migo.
Bhutvā nivāpaṃ gacchāma, kaddante migabandhake.
1166. Chinno pāso migavassa, nāsadā vāguraṃ migo.
Bhutvā nivāpaṃ gacchāma, socante migaluddake.
1167. Tadāsi yaṃ bhimsanakaṃ, tadāsi lomahaṃsanāṃ.
Anekākārasampanne, Sāriputtamhi nibbute.
1168. + Aniccā vata saṅkhārā -pa-.
1169. Sukhumaṃ te paṭivijjhanti, vālaggaṃ usunā yathā.
Ye pañcakkhandhe passanti, parato no ca attato.
1170. Ye ca passanti saṅkhāre, parato no ca attato.
Paccabyādhimsu nipuṇaṃ, vālaggaṃ usunā yathā.
1171. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje.
1172. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Bhavarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje.
1173. Codito bhāvitattena, sarīrantimadhārīnā.
Migāramātupāsādaṃ, pādaṅguṭṭhena kampayim.
1174. Nayidaṃ sithilamārabha, nayidaṃ appena thāmasā.
Nibbānamadhigantabbaṃ, sabbaganthapamocanaṃ.
1175. Ayañca daharo bhikkhu, ayamuttamaporiso.
Dhāreti antimaṃ dehaṃ, jetvā māraṃ savāhinim¹.

⁺ Dī 2. 129, 161; Saṃ 1. 160, 398; Khu 3. 70; Khu 5. 22 piṭṭhesupī.

* Saṃ 1. 12, 52 piṭṭhesupī,

1. Savāhanaṃ (Ka)

1176. Vivara'manupabhanti vijjutā, Vebhārassa ca Paṇḍavassa ca.
Nagavivaragato jhāyati, putto appaṭimassa tādino.
1177. Upasanto uparato, pantasenāsano Muni.
Dāyādo Buddhasettḥassa, brahmunā abhivandito.
1178. Upasantaṃ uparataṃ, pantasenāsanaṃ Munim.
Dāyādaṃ Buddhasettḥassa, vanda brāhmaṇa Kassapaṃ.
1179. Yo ca jātisataṃ gacche, sabbā brāhmaṇajātiyo.
Sottiyo vedasampanno, manussesu punappunaṃ.
1180. Ajjhāyakopi ce assa, tiṇṇaṃ vedāna pāragū.
Etassa vandanāyetaṃ, kalaṃ nāgghati soḷasim.
1181. Yo so aṭṭha vimokkhāni, purebhattaṃ aphassayi¹.
Anulomaṃ paṭilomaṃ, tato piṇḍāya gacchati.
1182. Tādisaṃ bhikkhuṃ mā'sādi², mā'ttānaṃ khaṇi brāhmaṇa.
Abhippasādehi manaṃ, arahantaṃhi tādine.
Khippaṃ pañjaliko vanda, mā te vijaṭi matthakaṃ.
1183. Neso passati saddhammaṃ, saṃsārena purakkhato.
Adhogamaṃ jimhapathaṃ, kummaggamanudhāvati.
1184. Kimīva mīḷhasallitto, saṅkhāre adhimucchito.
Pagālho lābhasakkāre, tuccho gacchati Poṭṭhilo.
1185. Imañca passa āyantaṃ, Sāriputtaṃ sudassanaṃ.
Vimuttaṃ ubhatobhāge, ajjhattaṃ susamāhitaṃ.
1186. Visallaṃ khīṇasaṃyogaṃ, teviijaṃ maccuhāyinaṃ.
Dakkhiṇeyyaṃ manussānaṃ, puññakkhettaṃ anuttaraṃ.
1187. Ete sambahulā devā, iddhimanto yasassino.
Dasa devasahassāni, sabbe brahmapurohitā.
Moggallānaṃ namassantā, tiṭṭhanti pañjalikatā.
1188. Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te āsavā khīṇā, dakkhiṇeyyosi mārisa.

1. Apassayi (Sī, Ka), aphussayi (Syā)

2. Mā hani (Sī)

1189. Pūjito naradevena, uppanno maraṇābhibhū.
Puṇḍarīkaṁva toyena, saṅkhārenupalippati.
1190. Yassa muhuttana saḥassadhā loko,
Saṁvidito sabrahmakappo vasi.
Iddhiguṇe cutupapāte kāle,
Passati devatā sa bhikkhu.
1191. Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca.
Yopi pāraṅgato bhikkhu, etāvaparamo siyā.
1192. Koṭisatasahassassa, attabhāvaṁ khaṇena nimmīne.
Ahaṁ vikubbanāsu kusalo, vasībhūtomhi iddhiyā.
1193. Samādhivijjāvasipāramīgato,
Moggallānagotto asitassa sāsane.
Dhīro samucchindi samāhitindriyo,
Nāgo yathā pūtilataṁva bandhanaṁ.
1194. Pariciṇṇo mayā Saṭthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhataṁ.
1195. Yassa catthāya pabbajito, agārasmānagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayaṁ.
1196. * Kīdiso nirayo āsi, yattha dussī apaccatha.
Vidhuraṁ sāvakaṁsajja, Kakusandhaṅca brāhmaṇaṁ.
1197. Sataṁ āsi ayosaṅkū, sabbe paccattavedanā.
Īdiso nirayo āsi, yattha dussī apaccatha.
Vidhuraṁ sāvakaṁsajja, Kakusandhaṅca brāhmaṇaṁ.
1198. Yo etamabhiñānāti, bhikkhu Buddhassa sāvako.
Tādisaṁ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.
1199. Majjhesarasmim¹ tiṭṭhanti, vimānā kappatthāyino.
Veluriyavaṇṇā rucirā, accimanto pabhassarā.
Accharā tattha naccanti, puthu nānattavaṇṇiyo.

* Ma 1. 413 piṭṭhepi.

1. Sarassa (Sī), sāgarasmim (Ka)

1200. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
1201. Yo ve Buddhena codito, bhikkhusaṃghassa pekkhato.
Migāramātupāsādaṃ, pādaṅguṭṭhena kampayi.
1202. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
1203. Yo Vejayantapāsādaṃ, pādaṅguṭṭhena kampayi.
Iddhibalenupatthaddho, saṃvejesi ca devatā.
1204. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
1205. Yo Vejayantapāsāde, Sakkaṃ so paripucchati.
Api āvuso jānāsi, taṇhakkhayavimuttiyo.
Tassa Sakko viyākāsi, pañhaṃ puṭṭho yathātathaṃ.
1206. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
1207. Yo brahmānaṃ paripucchati, Sudhammāyaṃ ʾhito¹ sabhaṃ.
Ajjāpi tyā'vuso sā diṭṭhi, yā te diṭṭhi pure ahu.
Passasi vītivattantaṃ, brahmaloce pabhassaraṃ.
1208. Tassa brahmā viyākāsi, pañhaṃ puṭṭho yathātathaṃ.
Na me mārisa sā diṭṭhi, yā me diṭṭhi pure ahu.
1209. Passāmi vītivattantaṃ, brahmaloce pabhassaraṃ.
Sohaṃ ajja kathaṃ vajjaṃ, ahaṃ niccomhi sassato.
1210. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇhā dukkhaṃ nigacchasi.
1211. Yo mahāneruno kūṭaṃ, vimokkhena aphassayi².
Vanaṃ pubbavidehānaṃ, ye ca bhūmisayā narā.
1212. Yo etamabhijānāti, bhikkhu Buddhassa sāvako.
Tādisaṃ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṃ nigacchasi.
1213. Na ve aggi cetayati, ahaṃ bālaṃ ʾahāmīti.
Bālova jalitaṃ aggaṃ, āsajja naṃ paḍayhati.
1214. Evamevaṃ tuvaṃ māra, āsajja naṃ Tathāgataṃ.
Sayāṃ ʾahissasi attānaṃ, bālo aggaṃva samphusaṃ.

1. Sudhammāyā'bhito (Syā, Ma 2. 414)

2. Apassayi (Sī, Ka)

1215. Apuññaṃ pasavī māro, āsajja naṃ Tathāgataṃ.
Kinnu maññasi pāpima, na me pāpaṃ vipaccati.
1216. Karato te cīyate¹ pāpaṃ, cirarattāya antaka.
Māra nibbinda Buddhamhā, āsaṃ mākāsi bhikkhusu.
1217. Iti māraṃ atajjesi, bhikkhu Bhesakaḷāvane.
Tato so dummano yakkho, tatthevantaradhāyathāti.
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Mahāmoggallāno² thero gāthāyo abhāsittthāti.

Saṭṭhinipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Saṭṭhikamhi nipātamhi, Moggallāno mahiddhiko.
Ekova theragāthāyo, aṭṭhasaṭṭhi bhavanti tāti.

1. Miyyate (sabbattha) Ma 1. 415 piṭṭhe passitabbam.

2. Mahāmoggallāno (Ka)

21. Mahānipāta

1. Vaṅḡṣattheragāthā

1218. Nikkhantaṃ vata maṃ santaṃ, agārasmā' nagāriyaṃ.
Vitakkā upadhāvanti, pagabbhā kaṇhato ime.
1219. Uggaputtā mahissāsā, sikkhitā dalhadhammino¹.
Samantā parikireyyuṃ, sahaṣsaṃ apalāyinaṃ.
1220. Sacepi ettakā² bhiyyo, āgamissanti itthiyo.
Neva maṃ byādhayissanti³, dhamme samhi⁴ patiṭṭhito.
1221. Sakkhī hi me sutāṃ etaṃ, Buddhassādiccabandhuno.
Nibbānagamaṇaṃ maggaṃ, tattha me nirato mano.
1222. Evañce maṃ viharantaṃ, pāpima upagacchasi.
Tathā maccu karissāmi, na me maggampi dakkhasi.
1223. Aratiṇca⁵ ratiṇca pahāya,
Sabbaso gehasitaṇca vitakkaṃ.
Vanathaṃ na kareyya kuhiṇci,
Nibbanatho avanatho sa⁶ bhikkhu.
1224. Yamidha pathaviṇca vehāsaṃ,
Rūpagataṃ jagatogadhaṃ kiṇci.
Parijīyati sabbamaniccaṃ,
Evaṃ samecca caranti mutattā.
1225. Upadhīsu janā gadhitāse,
Diṭṭhasute⁷ paṭighe ca mute ca.
Ettha vinodaya chandamanejo,
Yo hettha na limpāti Muni tamāhu⁸.

1. Dalhadhanvino (Sī-Ṭṭha)

3. Byāthayissanti (?)

5. Aratiṃ (bahūsu)

7. Diṭṭhe sute (Sī)

2. Etato (Saṃ 1. 187)

4. Dhammesvamhi (Syā, Ka)

6. Nibbanatho arato sahi (Saṃ 1. 188)

8. Taṃ Munimāhu (Saṃ 1. 188)

1226. Atha saṭṭhisitā savitakkā,
 Puthujjanatāya¹ adhammā nivīṭṭhā.
 Na ca vaggagata'ssa kuhiñci,
 No pana duṭṭhullagāhī² sa bhikkhu.
1227. Dabbo cirarattasamāhito,
 Akuhako nipako apihālu.
 Santaṃ padaṃ ajjhagamā Muni,
 Paṭicca parinibbuto kaṅkhati kālaṃ.
1228. Mānaṃ pajahassu Gotama,
 Mānapathañca jahassu asesarṃ.
 Mānapathamhi sa mucchito,
 Vipphaṇṇasārī'huvā cirarattaṃ.
1229. Makkhena makkhitā pajā,
 Mānahatā nirayaṃ papatanti.
 Socanti janā cirarattaṃ,
 Mānahatā nirayaṃ upapannā.
1230. Na hi socati bhikkhu kadāci,
 Maggajino sammā paṭipanno.
 Kittiñca sukhañcānubhoti,
 Dhammasasoti tamāhu tathattaṃ.
1231. Tasmā akhilo idha³ padhānavā,
 Nīvaraṇāni pahāya visuddho.
 Mānañca pahāya asesarṃ,
 Vijjāya'ntakaro samitāvī.
1232. Kāmarāgena ḍayhāmi, cittaṃ me pariḍayhati.
 Sādhu nibbā panaṃ brūhi, anukampāya Gotama.

1. Puthū janatāya (Saṃ 1. 188)

2. Duṭṭhullabhāṇī (Saṃ 1. 188)

3. Akhilo (Sī), akhilodha (Saṃ 1. 189)

1233. Saññāya vipariyesā, cittaṃ te pariḍayhati.
Nimittaṃ parivajjehi, subhaṃ rāgūpasamhitaṃ. ()¹
1234. Asubhāya cittaṃ bhāvehi, ekaggaṃ susamāhitaṃ.
Sati kāyagatā tya'tthu, nibbidābahulo bhava.
1235. Animittañca bhāvehi, mānānusaya'mujjaha.
Tato mānābhisamayā, upasanto carissasi.
1236. Tameva vācaṃ bhāseyya, yāya'ttānaṃ na tāpaye.
Pare ca na vihimseyya, sā ve vācā subhāsītā.
1237. Piyavācameva bhāseyya, yā vācā paṭinanditā.
Yaṃ anādāya pāpāni, paresaṃ bhāsate piyaṃ.
1238. Saccaṃ ve amatā vācā, esa dhammo sanantano.
Sacce atthe ca dhamme ca, āhu santo patiṭṭhitā.
1239. Yaṃ Buddho bhāsati vācaṃ, khemaṃ nibbānapattiyaṃ.
Dukkassantakiriyāya, sā ve vācānamuttamā.
1240. Gambhīrapañño medhāvī, maggāmaggassa kovido.
Sāriputto mahāpañño, dhammaṃ deseti bhikkhunaṃ.
1241. Saṃkhittenapi deseti, vitthārenapi bhāsati.
Sālikāyiva nigghoso, paṭibhānaṃ udiyyati².
1242. Tassa taṃ desayantassa, suṇanti madhuraṃ giraṃ.
Sarena rajanīyena, savaṇīyena vaggunā.
Udaggaḥcittā muditā, sotaṃ odhenti bhikkhavo.
1243. Ajja pannarase visuddhiyā, bhikkhū pañcasatā samāgatā.
Saṃyojanabandhanacchidā, anīghā khīṇapunabbhavā isī.
1244. Cakkavattī yathā rājā, amaccaparivārito.
Samantā anupariyeti, sāgarantaṃ mahimā imaṃ.

1. (Saṅkhāre parato passa, dukkhato mā ca attato. nibbāpehi mahārāgaṃ, mā dayhittho punappunaṃ.) (Sī, Saṃ 1. 189) Uddānagāthāyaṃ ekasattatītisaṅkhyā ca, Theragāthāṭṭhakathā ca passitabbā.

2. Udārayi (Sī), udiyyati (Syā), udayyati (?) uṭṭhahatīti taṃsaṃvaṇṇanā.

1245. Evaṃ vijitasāṅgāmaṃ, satthavāhaṃ anuttaraṃ.
Sāvakaṃ payirupāsanti, tevijjā maccuḥāyino.
1246. Sabbe Bhagavato puttā, palāpettha na vijjati.
Taṇhāsallassa hantāraṃ, vande ādiccabandhunaṃ.
1247. Parosahassaṃ bhikkhūnaṃ, Sugataṃ payirupāsati.
Desentaṃ virajaṃ dhammaṃ, nibbānaṃ akutobhayaṃ.
1248. Suṇanti dhammaṃ vimalaṃ, Sammāsambuddhadesitaṃ.
Sobhati vata Sambuddho, bhikkhusaṃghapurakkhato.
1249. Nāganāmosi Bhagavā, isīnaṃ isisattamo.
Mahāmeghova hutvāna, sāvake abhivassasi.
1250. Divā vihārā nikkhamma, Satthudassanakamyatā.
Sāvako te mahāvīra, pāde vandati Vaṅgiso.
1251. Ummaggapathaṃ māraṣṣa, abhibhuyya carati pabhiḥja khīlāni.
Taṃ passatha bandhapamuñcakaraṃ,
Asitaṃva bhāgaso pavibhajja.
1252. Oghassa hi nitarapaṭṭhaṃ,
Anekavihitaṃ maggaṃ akkhāsi.
Tasmiṃca amate akkhāte,
Dhammasā ṭhitā asaṃhīrā.
1253. Pajjotakaro ativijja¹,
Sabbatṭhitīnaṃ atikkama'maddasa².
Ñatvā ca sacchikatvā ca,
Aggaṃ so desayi dasaddhānaṃ.
1254. Evaṃ sudesite dhamme,
Ko pamādo vijānataṃ dhammaṃ.
Tasmā hi tassa Bhagavato sāsane,
Appamatto sadā namassamanusikkhe.
1255. Buddhānubuddho yo thero, Koṇḍañño tibbanikkamo.
Lābhī sukhavihārānaṃ, vivekānaṃ abhiṇhaso.

1. Ativijja dhammaṃ (Sī)

2. Atikkamamadda (Sī, Ka)

1256. Yam sāvakena pattabbaṃ, Satthu sāsana-kārinā.
Sabba'ssa taṃ anuppattaṃ, appamattassa sikkhato.
1257. Mahānubhāvo tevijjo, cetopariyakovido.
Koṇḍañño Buddhādāyādo, pāde vandati Satthuno.
1258. Nagassa passe āsīnaṃ, Munim dukkhassa pāraguṃ.
Sāvaka payirupāsanti, tevijjā macchūyino.
1259. Cetasā¹ anupariyeti, Moggallāno mahiddhiko.
Cittaṃ nesaṃ samanvesaṃ², vippamuttaṃ nirūpadhim.
1260. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ, Munim dukkhassa pāraguṃ.
Anekākārasampannaṃ, payirupāsanti Gotamaṃ.
1261. Cando yathā vigatavalāhake nabhe.
Virocati vītamalova bhāṇumā.
Evampi aṅgīrasa tvaṃ Mahāmuni.
Atirocasi yasaṃ sabbalokaṃ.
1262. Kāveyyamattā vicarimha pubbe, gāma gāmaṃ purā purā.
Athaddasāma Sambuddhaṃ, sabbadhammāna pāraguṃ.
1263. So me dhammamadesesi, Muni dukkhassa pāragū.
Dhammaṃ sutvā pasīdimha, saddhā³ no udapajjatha.
1264. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, khandhe āyatanāni ca.
Dhātuyo ca viditvāna, pabbajim anagāriyaṃ.
1265. Bahūnaṃ vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Itthīnaṃ purisānaṃca, ye te sāsana-kārakā.
1266. Tesā kho vata atthāya, bodhimajjhagamā Muni.
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃca, ye nirāmagataddasā.
1267. Sudesitā cakkhumatā, Buddhenādiccabandhunā.
Cattāri ariyasaccāni, anukampāya pāṇinaṃ.

1. Te cetasā (Saṃ 1. 196)

2. Samannesāṃ (Saṃ 1. 196)

3. Addhā (Sī-Ṭṭha)

1268. Dukkhaṃ dukkhasamuppādaṃ, dukkhassa ca atikkamaṃ.
Ariyaṃ caṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, dukkhūpasamagāmināṃ.
1269. Evamete tathā vuttā, diṭṭhā me te yathā tathā.
Sadattho me anuppatto, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
1270. Svāgataṃ vata me āsi, mama Buddhassa santike.
Suvibhattesu¹ dhammesu, yaṃ seṭṭhaṃ tadupāgamiṃ.
1271. Abhiññāpāramippatto, sotadhātu visodhitā.
Tevijjo iddhipattomhi, cetopariyakovido.
1272. Pucchāmi Satthāramanomaṇṇāṃ,
Diṭṭheva dhamme yo vicikicchānaṃ chettā.
Aggālave kālamakāsi bhikkhu,
Ñāto yasassī abhinibbutatto.
1273. Nigrodhakappo iti tassa nāmaṃ,
Tayā kataṃ Bhagavā brāhmaṇassa.
So taṃ namassaṃ acari mutyapekho,
Āraddhavīriyo dāḥadhammadassī.
1274. Taṃ sāvakaṃ sakka mayampi sabbe,
Aññātumicchāma samantacakkhu.
Samavaṭṭhitā no savanāya sotā²,
Tuvaṃ no Satthā tvamanuttarosi.
1275. Chinda no vicikicchaṃ brūhi metaṃ,
Parinibbutaṃ vedaya bhūripaṇña.
Majjheva no bhāsa samantacakkhu,
Sakkova devāna sahasanetto.
1276. Ye keci ganthā idha mohamaggā,
Aññānapakkhā vicikicchaṭṭhānā.
Tathāgataṃ patvā na te bhavanti,
Cakkhuṃ hi etaṃ paramaṃ narānaṃ.

1. Savibhattesu (Sī, Ka)

2. Hetuṃ (Sī, Syā) Suttanipātaṭṭhakathā passitabbā.

1277. No ce hi jātu puriso kilese,
 Vāto yathā abbhaghaṇaṁ vihāne.
 Tamova'ssa nivuto sabbaloko.
 Jotimantopi na pabhāseyyuṁ¹.
1278. Dhīrā ca pajjotakarā bhavanti,
 Taṁ taṁ ahaṁ vīra tatheva maññe.
 Vipassinaṁ jānamupāgamimha,
 Parisāsu no āvikarohi kappāṁ.
1279. Khippaṁ giraṁ eraya vaggu vagguṁ,
 Haṁsova paggayha saṇikaṁ nikūja.
 Bindussarena suvikappitena,
 Sabbeva te ujjugatā suṇoma.
1280. Pahīnaajātimaraṇaṁ asesāṁ,
 Niggayha dhonaṁ vadessāmi² dhammaṁ.
 Na kāmakāro hi³ puthujjanānaṁ,
 Saṅkheyyakāro ca⁴ Tathāgatānaṁ.
1281. Sampannaveyyākaraṇaṁ tavedaṁ,
 Samujjupaññaṁ samuggahitaṁ.
 Ayamañjali pacchimo suppaṇāmito,
 Mā mohayī jāna'manomapañña.
1282. Paropamaṁ ariyadhammaṁ viditvā,
 Mā mohayī jāna'manomavīriya.
 Vāriṁ yathā ghammani ghammatatto,
 Vācābhikaṅkhāmi sutaṁ pavassa.
1283. Yadatthikaṁ brahmacariyaṁ acarī,
 Kappāyano kacci'ssataṁ amoghaṁ.
 Nibbāyi so ādu sa-upādiseso⁵,
 Yathā vimutto ahu taṁ suṇoma.

1. Na jotimantopi narā tapeyyuṁ (Khu 1. 330)

2. Paṭivediyāmi (Sī, Ka)

4. Va (bahūsu)

3. Hoti (Sī, Ka)

5. Anupādisesā (Sī), anupādiseso (Ka)

1284. Acchecchi taṇhaṃ idha nāmarūpe, (Iti Bhagavā,
 Kaṇhassa sotaṃ dīgharattānusayitaṃ.
 Atāri jātiṃ maraṇaṃ asesam,
 Iccabravi Bhagavā pañcasetṭho.
1285. Esa sutvā pasīdāmi, vaco te isisattama.
 Amoghaṃ kira me puṭṭhaṃ, na maṃ vañcesi brāhmaṇo.
1286. Yathā vādī tathā kāri, ahu Buddhassa sāvako.
 Acchecchi maccono jālaṃ, tataṃ māyāvino daḷhaṃ.
1287. Addasa Bhagavā ādim, upādānassa kappiyo.
 Accagā vata kappāno, maccudheyyaṃ suduttaraṃ.
1288. Taṃ Devadevaṃ vandāmi, puttaṃ te dvipaduttama.
 Anujātaṃ mahāvīraṃ, nāgaṃ nāgassa orasanti.
 Itthaṃ sudaṃ āyasmā Vaṅgīso thero gāthāyo abhāsithāti.

Mahānipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṃ

Sattatimhi nipātamhi, Vaṅgīso paṭibhāṇavā.
 Ekova thero natthañño, gāthāyo ekasattatīti.

Niṭṭhitā theragāthāyo.

Tatruddānaṃ

Sahassaṃ honti tā gāthā, tīṇi saṭṭhisatāni ca.
 Therā ca dve satā saṭṭhi, cattāro ca pakāsītā.
 Sīhanādaṃ naditvāna, Buddhaputtā anāsavā.
 Khemantaṃ pāpuṇitvāna, aggikhandhāva nibbutāti.

Theragāthāpāli niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Therīgāthāpāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Ekakanipāta

1. Aññatarātherīgāthā

1. Sukhaṃ supāhi therike, katvā coḷena pārutā.

Upasanto hi te rāgo, sukkhaḍākaṃva kumbhiyanti.

Itthaṃ sudaṃ aññatarā therī apaññātā bhikkhunī gāthaṃ abhāsithāti.

2. Muttātherīgāthā

2. Mutte muccassu yogehi, cando rāhuggahā iva.

Vippamettana cittena, anaṇā bhuñja piṇḍakanti.

Itthaṃ sudaṃ Bhagavā Muttaṃ sikkhamānaṃ imāya gāthāya abhiṇhaṃ ovadatīti.

3. Puṇṇātherīgāthā

3. Puṇṇe pūrassu dhammehi, cando pannaraseriva.

Paripuṇṇāya paññāya, tamokhandhaṃ¹ padālayāti.

Itthaṃ sudaṃ Puṇṇā therī gāthaṃ abhāsithāti.

4. Tissātherīgāthā

4. Tisse sikkhassu sikkhāya, mā taṃ yogā upaccagum.

Sabbayogavisamṃyuttā, cara loke anāsavāti.

Tissā therī.

1. Tamokkhandhaṃ (Sī, Syā)

5. Aññatarātissātherīgāthā

5. Tisse yuñjassu dhammehi, khaṇo taṃ mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitāti.

Aññatarā Tissā therī.

6. Dhīrātherīgāthā

6. Dhīre nirodhaṃ phusehi¹, saññāvūpasamaṃ sukhaṃ.
Ārādhayāhi nibbānaṃ, yogakkhemamanuttaranti².

Dhīrā therī.

7. Vīrātherīgāthā

7. Vīrā vīrehi³ dhammehi, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Dhāreti antimam dehaṃ, jetvā māraṃ savāhininti⁴.

Vīrā therī.

8. Mittātherīgāthā

8. Saddhāya pabbajitvāna, Mitte mittaratā bhava.
Bhāvehi kusale dhamme, yogakkhemassa pattiyāti.

Mittā therī.

9. Bhadrātherīgāthā

9. Saddhāya pabbajitvāna, Bhadre bhadraratā bhava.
Bhāvehi kusale dhamme, yogakkhemamanuttaranti.

Bhadrā therī.

10. Upasamātherīgāthā

10. Upasame tare oghaṃ, maccudheyyaṃ suduttaraṃ.
Dhārehi antimam dehaṃ, jetvā māraṃ savāhininti.

Upasamā therī.

1. Phussehi (Sī)

3. Dhīrā dhīrehi (Ka)

2. Yogakkhemam anuttaranti (Sī, Syā)

4. Savāhananti (Ka)

11. Muttātherīgāthā

11. Sumuttā sādhumuttāmhi, tīhi khujjehi muttiyā.
 Udukkhalena musalena, patinā khujjakena ca.
 Muttāmhi jātimaraṇā, bhavanetti samūhatāti.

Muttā therī.

12. Dhammadinnātherīgāthā

12. Chandaajātā avasāyī, manasā ca phuṭṭhā¹ siyā.
 Kāmesu appaṭibaddhacittā², uddhamṣotāti vuccatīti³.

Dhammadinnā therī.

13. Visākhātherīgāthā

13. Karotha Buddhasāsanam, yaṁ katvā nānutappati.
 Khippam pādāni dhovitvā, ekamante nisīdathāti.

Visākhā therī.

14. Sumanātherīgāthā

14. Dhātuyo dukkhato disvā, mā jātim punarāgami.
 Bhava chandaṁ virājetvā, upasantā carissasīti.

Sumanā therī.

15. Uttarātherīgāthā

15. Kāyena saṁvutā āsim, vācāya uda cetasā.
 Samūlaṁ taṇhamabbuyha, sītibhūtāmhi nibbutāti.

Uttarā therī.

16. Vuḍḍhapabbajitasumanātherīgāthā

16. Sukhaṁ tvaṁ vuḍḍhike sehi, katvā coḷena pārutā.
 Upasanto hi te rāgo, sītibhūtāsi nibbutāti.

Sumanā vuḍḍhapabbajitā therī.

1. Phuṭṭhā (Syā), phuṭṭhā (Sī-Ṭṭha)

2. Appaṭibandhacittā (Ka)

3. Uddhamṣotā vimuccatīti (Sī, I)

17. Dhammātherīgāthā

17. Piṇḍapātaṃ caritvāna, daṇḍamolubbha dubbalā.
 Vedhamānehi gattehi, tattheva nipatiṃ chamā.
 Disvā ādīnavāṃ kāye, atha cittaṃ vimucci meti.

Dhammā therī.

18. Saṃghātherīgāthā

18. Hitvā ghare pabbajitvā¹, hitvā puttaṃ pasuṃ piyaṃ.
 Hitvā rāgaṇca dosaṇca, avijjaṇca virājiya.
 Samūlaṃ taṇhamabbuyha, upasantāmi nibbutāti.

Saṃghā therī.

Ekakanipāto niṭṭhito.

1. Pabbajitā (Si-Ṭṭha)

2. Dukanipāta

1. Abhirūpanandātherīgāthā

19. * Āturaṃ asuciṃ pūtiṃ, passa Nande samussayaṃ.
Asubhāya cittaṃ bhāvehi, ekaggaṃ susamāhitaṃ.
20. Animittaṅca bhāvehi, mānānusayamujjaha.
Tato mānābhisamayā, upasantā carissasīti.
Itthaṃ sudaṃ Abhirūpanandā therī gāthāyo abhāsithātī¹.

2. Jentātherīgāthā

21. Ye ime satta bojjaṅgā, maggā nibbānapattiyā.
Bhāvitā te mayā sabbe, yathā Buddhena desitā.
22. Diṭṭho hi me so Bhagavā, antimoyaṃ samussayo.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.
Itthaṃ sudaṃ Jentā therī gāthāyo abhāsithātī.

3. Sumaṅgalamātātherīgāthā

23. Sumuttikā sumuttikā², sādhumuttikāṃhi musalassa.
Ahiriko me chattakaṃ vāpi, ukkhalikā me deḍḍubhaṃ vātī.
24. Rāgaṅca ahaṃ dosaṅca, ciccīti ciccīti vihanāmi.
Sā rukkhamaṃlamupagamma, “aho sukhan”ti sukhato jhāyāmīti.
Sumaṅgalamātā therī³.

4. Aḍḍhakāsitherīgāthā

25. Yāva kāsijanapado, suṅko me tattako ahu.
Taṃ katvā negamo agghaṃ, aḍḍhenagghaṃ ṭhapesi maṃ.

* Khu 4. 291 piṭṭhe Apadānepi.

1. Itthaṃ sudaṃ Bhagavā Abhirūpanandaṃ sikkhamānaṃ imāhi gāthāhi abhiṇhaṃ ovadatīti (Ka)

2. Sumuttike sumuttike (Sī), sumuttikesumuttikā (Syā, Ka)

3. Aññatarā therī bhikkhunī apaññātā (Syā, Ka)

26. Atha nibbindaṃ rūpe, nibbindaṃ ca virajjahaṃ.
Mā puna jātiśaṃsāraṃ, sandhāveyyaṃ punappunaṃ.
Tisso vijjā sacchikatā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Aḍḍhakāsi therī.

5. Cittātherīgāthā

27. Kiñcāpi khomhi kisikā, gilānā bālhadubbālā.
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṃ abhirūhiya.
28. Saṃghāṭiṃ nikkhipitvāna, pattakaṃ ca nikuḍḍiya.
Sele khambhesimattānaṃ, tamokhandhaṃ padāliyaṭi.

Cittā therī.

6. Mettikātherīgāthā

29. Kiñcāpi khomhi dukkhitā, dubbālā gatayobbanā.
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṃ abhirūhiya.
30. Nikkhipitvāna saṃghāṭiṃ, pattakaṃ ca nikuḍḍiya.
Nisinnā camhi selamhi, atha cittaṃ vimucci me.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Mettikā therī.

7. Mittātherīgāthā

31. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
32. Uposathaṃ upāgacchim, devakāyābhinandinī.
Sājja ekena bhāttena, muṇḍā saṃghāṭipārutā.
Devakāyaṃ na patthehaṃ, vineyya hadaye daranti.

Mittā therī.

8. Abhayamātuttherīgāthā

33. Uddhaṃ pādatalā amma, adho ve kesamatthakā.
Paccavekkhassu'maṃ kāyaṃ, asuciṃ pūtigandhikaṃ.

34. Evaṃ viharamānāya, sabbo rāgo samūhato.
Pariḷāho samucchinnō, sītibhūtāmi nibbutāti.

Abhayamātā therī.

9. Abhayātherīgāthā

35. Abhaye bhiduro kāyo, yattha sattā puthujjanā.
Nikkhipissāmi'maṃ dehaṃ, sampajānā satīmatī.
36. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhakkhayo anuppatto, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Abhayā therī.

10. Sāmātherīgāthā

37. Catukkhattum pañcakkhattum, vihārā upanikkhamim.
Aladdhā cetaso santim, citte avasavattinī.
Tassā me aṭṭhamī ratti, yato taṇhā samūhatā.
38. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhākkhayo anuppatto, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Sāmā therī.

Dukanipāto niṭṭhito.

3. Tikanipāta

1. Aparāsāmātherīgāthā

39. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajitāya me.
Nābhijānāmi cittassa, samam laddham kudācanam.
40. Aladdhā cetaso santim, citte avasavattinī.
Tato samvegamāpādim, saritvā Jinasāsanam.
41. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhakkhayo anupatto, kataṁ Buddhassa sāsanam.
Ajjā me sattamī ratti, yato taṇhā visositāti.
- Aparā Sāmā therī.

2. Uttamātherīgāthā

42. Catukkhattum pañcakkhattum, vihārā upanikkhamim.
Aladdhā cetaso santim, citte avasavattinī.
43. Sā bhikkhunim upāgacchim, yā me saddhāyikā ahu.
Sā me dhammamedesesi, khandhāyatanadhātuyo.
44. Tassā dhammam suṇitvāna, yathā mam anusāsi sā.
Sattāham ekapallānkena, nisīdim pītisukhasamappitā¹.
Aṭṭhamiyā pāde pasāresim, tamokhandham padāliyāti.
- Uttamā therī.

3. Aparā-uttamātherīgāthā

45. Ye ime satta bojjaṅgā, maggā nibbānapattiyā.
Bhāvitā te mayā sabbe, yathā Buddhena desitā.
46. Suññatassānimittassa, lābhiniham yadicchakam.
Orasā dhītā Buddhassa, nibbānābhiratā sadā.

1. Nisīdim sukhasamappitā (Si)

47. Sabbe kāmā samucchinnā, ye dibbā ye ca mānusa.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Aparā Uttamā therī.

4. Dantikātherīgāthā

48. Divāvihārā nikkhamma, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Nāgaṃ ogāhamuttiṇṇaṃ, nadītīramhi addasaṃ.
49. Puriso aṅkusamādāya, “dehi pādan”ti yācati.
Nāgo pasārayī pādaṃ, puriso nāgamāruhi.
50. Disvā adantaṃ damitaṃ, manussānaṃ vasaṃ gataṃ.
Tato cittaṃ samādhesiṃ, khalu tāya vanaṃ gatāti.

Dantikā therī.

5. Ubbiritherīgāthā

51. Amma jīvāti vanamhi kandasi, attānaṃ adhigaccha Ubbiri.
Cullāsītisahassāni¹, sabbā jīvasanāmikā.
Etamhā’lāhane daḍḍhā, tāsaṃ kamanusocasi.
52. Abbahī² vata me sallam, duddasaṃ hadayassitaṃ³.
Yaṃ me sokaparetāya, dhītusokaṃ byapānudi.
53. Sā’jja abbūḷhasallāham, nicchātā parinibbutā.
Buddhaṃ dhammañca saṃghaṇṇa, upemi saraṇaṃ Muninti.

Ubbirī therī.

6. Sukkātherīgāthā

54. Kim’me katā Rājagahe manussā, madhuṃ pītāva⁴ acchare.
Ye sukkaṃ na upāsanti, desentiṃ Buddhasāsaṇaṃ.
55. Tañca appaṭivānīyaṃ, asecanakamojavaṃ.
Pivanti maññe sappaññā, valāhakamivaddhagū.

1. Cūḷāsītisahassāni (Sī)

3. Hadayanissitaṃ (Sī, Syā)

2. Abbutī (Syā), abbuḷhaṃ (Ka)

4. Madhupītāva (Sī)

56. Sukkā sukkehi dhammehi, vītarāgā samāhitā.
 Dhāreti antimaṃ dehaṃ, jetvā māraṃ savāhininti.
 Sukkā therī.

7. Selātherīgāthā

57. Natthi nissaraṇaṃ loke, kiṃ vivekena kāhasi.
 Bhuñjāhi kāmaratiyo, māhu pacchānutāpinī.
58. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā'saṃ adhikuṭṭanā.
 Yaṃ tvaṃ kāmaratiṃ brūsi, aratī dāni sā mama.
59. Sabbattha vihatā nandī¹, tamokhandho padālito.
 Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.
 Selā therī.

8. Somātherīgāthā

60. Yaṃ taṃ isihi pattaḃbaṃ, ṭhānaṃ durabhisambhavaṃ.
 Na taṃ dvaṅgulapaññāya, sakkā pappotumitthiyā.
61. Itthibhāvo no kiṃ kayirā, cittaṃhi susamāhite.
 Ñāṇaṃhi vattamānaṃhi, sammā dhammaṃ vipassato.
62. Sabbattha vihatā nandī¹, tamokhandho padālito.
 Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.
 Somā therī.

Tikanipāto niṭṭhito.

1. Nandi (Sī, Syā)

4. Catukkanipāta

1. Bhaddākāpilānītherīgāthā

63. Putto Buddhassa dāyādo, Kassapo susamāhito.
Pubbenivāsaṃ yovedi, saggāpāyañca passati.
64. Atho jātikkhayaṃ patto, abhiññāvosito Muni.
Etāhi tīhi vijjāhi, tevijjo hoti brāhmaṇo.
65. Tatheva Bhaddā kāpilānī, tevijjā macculhāyini.
Dhāreti antimāṃ dehaṃ, jetvā māraṃ savāhininī.
66. Disvā ādīnavaṃ loke, ubho pabbajitā mayaṃ.
Tya'mha khīṇāsavā dantā, sītibhūtamha nibbutāti.
- Bhaddā kāpilānī therī.

Catukkanipāto niṭṭhito.

5. Pañcakanipāta

1. Aññataratherīgāthā

67. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajitā ahaṃ.
Nā'ccharāsaṃghātamattampi, cittassūpasama'jjhagaṃ.
68. Aladdhā cetaso santiṃ, kāmarāgena'vassutā.
Bāhā paggayha kandantī, vihāraṃ pāvisiṃ ahaṃ.
69. Sā bhikkhuniṃ upāgacchiṃ, yā me saddhāyikā ahu.
Sā me dhammamedesi, khandhāyatanadhātuyo.
70. Tassā dhammaṃ suṇitvāna, ekamante upāvisiṃ.
Pubbenivāsaṃ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṃ.
71. Cetopariccañāṇaṇca¹, sotadhātu visodhitā.
Iddhīpi me sacchikatā, patto me āsavakkhaya.
Chalabhiññā² sacchikatā, kataṃ Buddhassa sāsananti.

Aññatarā therī.

2. Vimalātherīgāthā

72. Mattā vaṇṇena rūpena, sobhaggena yasena ca.
Yobbanena cupathaddhā, aññāsamatimaññihaṃ.
73. Vibhūsetvā imaṃ kāyaṃ, sucittaṃ bālalāpanaṃ.
Aṭṭhāsiṃ vesidvāramhi, luddo pāsamivo'dḍiya.
74. Piḷandhanaṃ vidaṃsentī, guyhaṃ pakāsikaṃ bahuṃ.
Akāsiṃ vividhaṃ māyaṃ, ujjagghantī bahuṃ janāṃ.
75. Sā'jja piṇḍaṃ caritvāna, muṇḍā saṃghāṭipārutā.
Nisinnā rukkhamaṇi, avitakkassa lābhini.
76. Sabbe yogā samucchinnā, ye dibbā ye ca mānusa.
Khepetvā āsave sabbe, sītibhūtāmi nibbutāti.

Vimalā purāṇagaṇikā therī.

1. Cetopariyañāṇaṇca (Ka)

2. Cha mebbhiññā (Syā, Ka)

3. Sīhātherīgāthā

77. Ayoniso manasikārā, kāmarāgena aṭṭitā.
Ahoṣiṃ uddhatā pubbe, citte avasavattinī.
78. Pariyuṭṭhitā klesehi, subhasaññānuvattinī.
Samaṃ cittassa na labhiṃ, rāgacittavasānugā.
79. Kisā paṇḍu vivaṇṇā ca, satta vassāni cāri'haṃ.
Nāhaṃ divā vā rattim vā, sukhaṃ vindim sudukkhita.
80. Tato rajjuṃ gahevāna, pāvisim vanamantaram.
Varaṃ me idha ubbandhaṃ, yañca hīnaṃ punācare.
81. Daḷhapāsaṃ¹ karitvāna, rukkhasākhāya bandhiya.
Pakkhipim pāsaṃ gīvāyaṃ, atha cittaṃ vimucci meti.
Sīhā therī.

4. Sundarīnandātherīgāthā

82. Āturaṃ asuciṃ pūtim, passa Nande samussayaṃ.
Asubhāya cittaṃ bhāvehi, ekaggaṃ susamāhitaṃ.
83. Yathā idaṃ tathā etaṃ, yathā etaṃ tathā idaṃ.
Duggandhaṃ pūtikaṃ vāti, bālānaṃ abhinanditaṃ.
84. Evametaṃ avekkhantī, rattindiva'matanditā.
Tato sakāya paññāya, abhinibbijja² dakkhisam.
85. Tassā me appamattāya, vicinantiyā yoniso.
Yathābhūtaṃ ayaṃ kāyo, diṭṭho santarabāhiro.
86. Atha nibbinda'haṃ kāye, ajjhatañca virajja'haṃ.
Appamattā visaṃyuttā, upasanta'mhi nibbutāti.
Sundarīnandā therī.

5. Nanduttarātherīgāthā

87. Aggim candañca sūriyañca, devatā ca namassiham.
Nadititthāni gantvāna, udakaṃ oruhāmi'haṃ.

1. Daḷhaṃ pāsaṃ (Sī)

2. Abhinibbijja (Sī, Syā)

88. Bahūvatasamādānā, aḍḍhaṃ sīsassa olikhiṃ.
Chamāya seyyaṃ kappemi, rattiṃ bhattaṃ na bhuñja'haṃ.
89. Vibhūsāmaṇḍanaratā, nhāpanucchādanehi ca.
Upakāsiṃ imaṃ kāyaṃ, kāmarāgena aṭṭitā.
90. Tato saddhaṃ labhitvāna, pabbajiṃ anagāriyaṃ.
Disvā kāyaṃ yathābhūtaṃ, kāmarāgo samūhato.
91. Sabbe bhavā samucchinnā, icchā ca patthanāpi ca.
Sabbayogavisamyuttā, santiṃ pāpuṇi cetasoti.
- Nanduttarā therī.

6. Mittakālītherīgāthā

92. Saddhāya pabbajitvāna, agārasmānagāriyaṃ.
Vicariṃhaṃ tena tena, lābhasakkāra-ussukā.
93. Riñcitvā paramaṃ atthaṃ, hīnamatthaṃ asevi'haṃ.
Kilesānaṃ vasaṃ gantvā, sāmāññatthaṃ na bujji'haṃ.
94. Tassā me ahu saṃvego, nisinnāya vihārake.
Ummaggapaṭipannā'mhi, taṇhāya vasamāgatā.
95. Appakaṃ jīvitaṃ mayhaṃ, jarā byādhi ca maddati.
Purāyaṃ bhijjati¹ kāyo, na me kālo pamajjituṃ.
96. Yathābhūtamavekkhantī, khandhānaṃ udayabbayaṃ.
Vimuttacittā uṭṭhāsiṃ, kataṃ Buddhassa sāsananti.
- Mittā kālī therī.

7. Sakulātherīgāthā

97. Agārasmiṃ vasantīhaṃ, dhammaṃ sutvāna bhikkhuno.
Addasaṃ virajaṃ dhammaṃ, nibbānaṃ padamaccutaṃ.
98. Sāhaṃ puttaṃ dhītarañca, dhanadhaññañca chaḍḍiya.
Kese chedāpayitvāna, pabbajiṃ anagāriyaṃ.

99. Sikkhamānā ahaṃ santī, bhāventī maggamañjasam.
Pahāsim rāgadosam ca, tadekaṭṭhe ca āsave.
100. Bhikkhunī upasampajja, pubbajātimanussarim.
Dibbacakkhu visodhitam¹, vimalam sādhubhāvitam.
101. Saṅkhāre parato disvā, hetujāte palokite².
Pahāsim āsave sabbe, sītibhūtāmi nibbutāti.
Sakulā therī.

8. Soṇātherīgāthā

102. Dasa putte vijāyitvā, asmiṃ rūpasamussaye.
Tatoham dubbalā jīṇṇā, bhikkhunim upasaṅkamim.
103. Sā me dhammadesesi, khandhāyatanadhātuyo.
Tassā dhammam suṇitvāna, kese chetvāna pabbajim.
104. Tassā me sikkhamānāya, dibbacakkhu visodhitam.
Pubbenivāsam jānāmi, yattha me vusitam pure.
105. Animittaṇca bhāvemi, ekaggā susamāhitā.
Anantarāvimokkhā'sim, anupādāya nibbutā.
106. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Dhi tavatthu jare jamme, natthi dāni punabbhavoti.
Soṇā therī.

9. Bhaddākuṇḍalakesātherīgāthā

107. Lūnakesī paṅkadharī, ekasāṭī pure carim.
Avajje vajjamatinī, vajje cāvajjadassinī.
108. Divāvihārā nikkhamma, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Addasam virajam Buddham, bhikkhusamghapurakkhatam.
109. Nihacca jāṇum vanditvā, sammukhā añjalim akam.
“Ehi bhadde”ti maṃ avaca, sā me āsū'pasampadā.

1. Visodhitam dibbacakkhu (Sī)

2. Palokine (Ka)

110. Ciṇṇā Aṅgā ca Magadhā, Vajjī Kāsī ca Kosalā.
 Anaṇā paṇṇāsa vassāni, raṭṭhapiṇḍaṃ abhuñjahaṃ.
 111. Puññaṃ vata pasavi bahuṃ, sappañño vatāyaṃ upāsako.
 Yo Bhaddāya cīvaraṃ adāsi, vip̐pamuttāya sabbaganthehīti.
 Bhaddā kuṇḍalakesā therī.

10. Paṭācārātherīgāthā

112. Naṅgalehi kasaṃ khettaṃ, bījāni pavapaṃ chamā.
 Puttadārāni posentā, dhanam vindanti māṇavā¹.
 113. Kimahaṃ sīlasampannā, Satthusāsana-kārikā.
 Nibbānaṃ nādhigacchāmi, akusītā anuddhatā.
 114. Pāde pakkhālayitvāna, udakesu karomahaṃ.
 Pādodakaṇca disvāna, thalato ninnamāgataṃ.
 115. Tato cittaṃ samādhesiṃ, assaṃ bhadraṃva'jāniyaṃ.
 Tato dīpaṃ gahetvāna, vihāraṃ pāvisiṃ ahaṃ.
 Seyyaṃ olokayitvāna, mañcakamhi upāvisiṃ.
 116. Tato sūciṃ gahetvāna, vaṭṭiṃ okassayāma'haṃ.
 Padīpasseva nibbānaṃ, vimokkho ahu cetasoti.
 Paṭācārā therī.

11. Tiṃsamattātherīgāthā

117. Musalāni gahetvāna, dhaññaṃ koṭṭenti māṇavā¹.
 Puttadārāni posentā, dhanam vindanti māṇavā¹.
 118. Karoṭha Buddhasāsaṇaṃ, yaṃ katvā nānutappati.
 Khippaṃ pādāni dhovitvā, ekamante nisīdatha.
 Cetosamathamanyuttā, karoṭha Buddhasāsaṇaṃ.
 119. Tassā tā² vacanaṃ sutvā, Paṭācārāya sāsanaṃ.
 Pāde pakkhālayitvāna, ekamantaṃ upāvisuṃ.
 Cetosamathamanyuttā, akaṃsu Buddhasāsaṇaṃ.

120. Rattiyā purime yāme, pubbaḷātīmanussarūṃ.
 Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhūṃ visodhayūṃ.
 Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṃ paḍālayūṃ.

121. Uṭṭhāya pāde vandimsu, katā te anusāsani.
 Indamva devā tidasā, saṅgāme aparājitaṃ.
 Purakkhatvā vihassāma¹, teviḷḷā'mha anāsavāti.

Itthaṃ sudam tiṃsamattā therī bhikkhuniyo Paṭācārāya santike aññaṃ
 byākarimsūti.

12. Candātherīgāthā

122. Duggatāhaṃ pure āsim, vidhavā ca aputtikā.
 Vinā mittehi ṇātīhi, bhattacoḷassa nādhigaṃ.
123. Pattaṃ daṇḍaṃ ca gaṇhitvā, bhikkhamānā kulā kulaṃ.
 Sītuṇhena ca ḍayhantī, satta vassāni cāri'haṃ.
124. Bhikkhuniṃ puna disvāna, annapānassa lābhiniṃ.
 Upasaṅkamma avocaṃ², pabbajjaṃ anagāriyaṃ.
125. Sā ca maṃ anukampāya, pabbājesi Paṭācārā.
 Tato maṃ ovaditvāna, paramatthe niyojayi.
126. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, akāsim anusāsaniṃ.
 Amogho ayyāyo'vādo, teviḷḷā'mhi anāsavāti.

Candātherī.

Pañcakanipāto niṭṭhito.

1. Viharāma (Sī), viharissāma (Syā)

2. Avociṃ (Ka)

6. Chakkanipāta

1. Pañcasatamattātherīgāthā

127. Yassa maggaṃ na jānāsi, āgatassa gatassa vā.
Taṃ kuto cāgataṃ sattaṃ¹, mama puttoti rodasi.
128. Maggañca kho'ssa² jānāsi, āgatassa gatassa vā.
Na naṃ samanusocesi, evaṃdhammā hi pāṇino.
129. Ayācito tatā'gacchi, nānuññāto³ ito gato.
Kutoci nūna āgantvā, vasitvā katipāhakaṃ.
Itopi aññena gato, tatopa'ññena gacchati.
130. Peto manussarūpena, saṃsaranto gamissati.
Yathā'gato tathā gato, kā tattha paridevanā.
131. Abbahī⁴ vata me sallaṃ, duddasaṃ hadayassitaṃ.
Yā me sokaparetāya, puttasaṃ byapānudi.
132. Sājja abbūḥhasallāhaṃ, nicchātā parinibbutā.
Buddhaṃ dhammañca saṃghaṃ, upemi saraṇaṃ Muniraṃ.
Itthaṃ sudaṃ pañcasatamattā therī bhikkhuniyo -pa-.

2. Vāsetṭhītherīgāthā

133. Puttasokenahaṃ aṭṭā, khittacittā visaññini.
Naggā pakiṇṇakesi ca, tena tena vicāri'haṃ.
134. Vīthi⁵ saṅkārakūṭesu, susāne rathiyāsu ca.
Acarim tīṇi vassāni, Khuppiṇāsāsamappitā.
135. Atha'ddasāsiṃ Sugataṃ, nagaraṃ Mithilaṃ pati⁶.
Adantānaṃ dametāraṃ, Sambuddhamakutobhayaṃ.
136. Sacittaṃ paṭiladdhāna, vanditvāna upāvisiṃ.
So me dhammamadesesi, anukampāya Gotamo.

1. Santaṃ (Sī), puttaṃ (Syā)

4. Abbuyhi (Syā)

2. Kho'tha (Syā, Ka)

5. Vasiṃ (Sī)

3. Ananuññāto (Sī, Syā)

6. Gataṃ (Ka)

137. Tassa dhammaṃ suṇitvāna, pabbajim anagāriyaṃ.
Yuñjantī Satthuvacane, sacchākāsiṃ padaṃ sivaṃ.

138. Sabbe sokā samucchinnā, pahīnā etadantikā.
Pariññātā hi me vatthū, yato sokāna sambhavoti.
Vāseṭṭhī therī.

3. Khemātherīgāthā

139. Daharā tvaṃ rūpavatī, ahampi daharo yuvā.
Pañcaṅgikena turiyena¹, ehi Kheme ramāmase.

140. Iminā pūtikāyena, āturena pabhaṅgunā.
Aṭṭiyāmi harāyāmi, kāmatanḥā samūhatā.

141. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā'saṃ adhikuṭṭanā.
Yaṃ tvaṃ kāmaratiṃ brūsi, aratī dāni sā mama.

142. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

143. Nakkhattāni namassantā, aggiṃ paricaraṃ vane.
Yathābhuccamajānantā, bālā suddhimamaññatha.

144. Ahañca kho namassantī, Sambuddhaṃ purisuttamaṃ.
Pamuttā² sabbadukkhehi, Satthusāsanakārikāti.

Khemā therī.

4. Sujātātherīgāthā

145. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanokkhitā.
Sabbābharaṇasañchannā, dāsigaṇapurakkhatā.

146. Annaṃ pānaṃ ca ādāya, khajjaṃ bhojjaṃ anappakaṃ.
Gehato nikkhamitvāna, uyyānamabhihārayim.

147. Tattha ramitvā kīḷitvā, āgacchantī sakaṃ gharaṃ.
Vihāraṃ daṭṭhum pāvisim, Sākete añjanaṃ vanam.

1. Tūrena (Ka)

2. Parimuttā (Sī, Syā)

148. Disvāna lokapajjotaṃ, vanditvāna upāvisim.
So me dhammamadesesi, anukampāya cakkhumā.
149. Sutvā ca kho Mahesissa, saccaṃ sampañivijja'haṃ.
Tattheva virajaṃ dhammaṃ, phusayim amataṃ padaṃ.
150. Tato viññātasaddhammā, pabbajim anagāriyaṃ.
Tisso vijjā anuppattā, amoghaṃ Buddhasāsananti.
Sujātā therī.

5. Anopamātherīgāthā

151. Ucce kule ahaṃ jātā, bahuvitte mahaddhane.
Vaṇṇarūpena sampannā, dhītā Majjhassa¹ atrajā.
152. Patthitā rājaputtehi, seṭṭhiputtehi gijjhita².
Pitu me pesayī dūtaṃ, detha mayhaṃ Anopamaṃ.
153. Yattakaṃ tulitā esā, tuyhaṃ dhītā Anopamā.
Tato aṭṭhaguṇaṃ dassaṃ, hiraññaṃ ratanāni ca.
154. Sāhaṃ disvāna Sambuddhaṃ, Lokajeṭṭhaṃ anuttaraṃ.
Tassa pādāni vanditvā, ekamantaṃ upāvisim.
155. So me dhammamadesesi, anukampāya Gotamo.
Nisinnā āsane tasmim, phusayim tatiyaṃ phalaṃ.
156. Tato kesāni chetvāna, pabbajim anagāriyaṃ.
Ajja me sattamī ratti, yato taṇhā visositāti.
Anopamā therī.

6. Mahāpajāpatigotamītherīgāthā

157. Buddha vīra namo tyatthu, sabbasattānamuttama.
Yo maṃ dukkhā pamocesi, aññañca bahukaṃ janaṃ.
158. Sabbadukkhāni pariññātaṃ, hetutaṇhā visositā.
Bhāvito aṭṭhaṅgiko³ maggo, nirodho phusito mayā.

1. Meghassa (Sī), Meghissa (Syā)

2. Seṭṭhiputtehi'bhijjhita (Sī)

3. Ariyaṭṭhaṅgiko (Sī, Ka), bhāvitaṭṭhaṅgiko (Syā)

159. Mātā putto pitā bhātā, ayyakā ca pure ahum.
Yathābhuccamajānantī, saṃsariṃhaṃ anibbisam.
160. Diṭṭho hi me so Bhagavā, antimoyaṃ samussayo.
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavo.
161. Āraddhavīriye pahitatte, niccaṃ daḷhaparakkame.
Samagge sāvake passe, esā Buddhāna vandanā.
162. Bahūnaṃ¹ vata atthāya, Māyā janayi Gotamaṃ.
Byādhimaraṇatunnānaṃ, dukkhakkhandhaṃ byapānudīti.
Mahāpajāpatigotamī therī.

7. Guttātherīgāthā

163. Gutte yadatthaṃ pabbajjā, hitvā puttaṃ vasuṃ piyaṃ.
Tameva anubrūhehi, mā cittassa vasaṃ gami.
164. Cittena vañcitā sattā, mārassa visaye ratā.
Anekajātisaṃsāraṃ, sandhāvanti aviddasū.
165. Kāmacchandaṇca byāpādaṃ, sakkāyadiṭṭhimeva ca.
Sīlabbataparāmāsaṃ, vicikicchaṃ ca pañcamāṃ.
166. Saṃyojanāni etāni, pajahitvāna bhikkhunī.
Oraṃbhāgamanīyāni, nayidaṃ punarehisi.
167. Rāgaṃ mānaṃ avijjaṇca, uddhaccaṇca vivajjiya.
Saṃyojanāni chetvāna, dukkhassantaṃ karissasi.
168. Khepetvā jātisaṃsāraṃ, pariññāya punabbhavaṃ.
Diṭṭheva dhamme nicchātā, upasantaṃ carissasīti.
Guttā therī.

8. Vijayātherīgāthā

169. Catukkhattuṃ pañcakkhattuṃ, viharā upanikkhamiṃ.
Aladdhā cetaso santiṃ, citte avasavattinī.

1. Bahunnaṃ (Sī, Syā)

170. Bhikkhunim upasaṅkamma, sakkaccaṃ paripuccha'haṃ.
Sā me dhammamadesesi, dhātu-āyatanāni ca.
171. Cattāri ariyasaccāni, indriyāni balāni ca.
Bojjhaṅgaṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, uttamatthassa pattiya.
172. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, karontī anusāsanim.
Rattiyā purime yāme, pubbaḷḷatimanussarim.
173. Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhum visodhayim.
Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṃ padālayim.
174. Pītisukhena ca kāyaṃ, pharitvā vihariṃ tadā.
Sattamiyā pāde pasāresim, tamokhandhaṃ padāliyaṃti.
Vijayā therī.

Chakkanipāto niṭṭhito.

7. Sattakanipāta

1. Uttarātherīgāthā

175. Musalāni gahetvāna, dhaññaṃ koṭṭenti māṇavā.
Puttadārāni posentā, dhanam vindanti māṇavā.
176. Ghaṭetha Buddhasāsane, yaṃ katvā nānutappati.
Khippam pādāni dhovivā, ekamantaṃ nisīdatha.
177. Cittaṃ upaṭṭhapetvāna, ekaggaṃ susamāhitaṃ.
Paccavekkhatha saṅkhāre, parato no ca attato.
178. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, Paṭācārānusāsaniṃ.
Pāde pakkhālayivāna, ekamante upāvisiṃ.
179. Rattiyā purime yāme, pubbaḷāṭṭhimanussariṃ.
Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhūṃ visodhayiṃ.
180. Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṃ padālayiṃ.
Tevijjā atha vuṭṭhāsiṃ, katā te anusāsani.
181. Sakkaṃva devā tidaṣā, saṅgāme aparāḷḷitaṃ.
Purakkhatvā vihassāmi, tevijjāmi anāsava.

Uttarā.

2. Cālātherīgāthā

182. Satiṃ upaṭṭhapetvāna, bhikkhūṃ bhāvitindriyā.
Paṭivijjhi padaṃ santaṃ, saṅkhārūpasamaṃ sukhaṃ.
183. Kaṃ nu uddissa muṇḍāsi, samaṇi viya dissasi.
Na ca rocesi pāsaṇḍe, kimidaṃ carasi momuhā.
184. Ito bahiddhā pāsaṇḍā, diṭṭhiyo upanissitā.
Na te dhammaṃ vijānanti, na te dhammassa kovida.
185. Atthi Sakyakule jāto, Buddhō appaṭipuggalo.
So me dhammamadesesi, diṭṭhinaṃ samatikkamaṃ.

186. Dukkhaṃ dukkhasamuppādaṃ, dukkhassa ca atikkamaṃ.
Ariyaṃ caṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, dukkhūpasamagāminaṃ.
187. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, vihariṃ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
188. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.
Cālā.

3. Upacālātherīgāthā

189. Satimatī cakkhumatī, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Paṭivijjhi padaṃ santaṃ, akāpurisasevitaṃ.
190. Kinu jātiṃ na rocesi, jāto kāmāni bhuñjati.
Bhuñjāhi kāmaratiyo, māhu pacchānutāpinī.
191. Jātassa maraṇaṃ hoti, hatthapādāna chedanaṃ.
Vadhabandhapariklesaṃ, jāto dukkhaṃ nigacchati.
192. Atthi Sakyakule jāto, Sambuddho aparājito.
So me dhammamadesesi, jātiyā samatikkamaṃ.
193. Dukkhaṃ dukkhasamuppādaṃ, dukkhassa ca atikkamaṃ.
Ariyaṃ caṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, dukkhūpasamagāminaṃ.
194. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā, vihariṃ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
195. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.
Upacālā.

Sattakanipāto niṭṭhito.

8. Aṭṭhanipāta

1. Sīsūpacālātherīgāthā

196. Bhikkhunī sīlasampannā, indriyesu susaṁvutā.
Adhigacche padaṁ santaṁ, asecanakamojamaṁ.
197. Tāvatiṁsā ca Yāmā ca, Tusitā cāpi devatā.
Nimmānaratino devā, ye devā Vasavattino.
Tattha cittaṁ paṇīdhehi, yattha te vusitaṁ pure.
198. Tāvatiṁsā ca Yāmā ca, Tusitā cāpi devatā.
Nimmānaratino devā, ye devā Vasavattino.
199. Kālaṁ kālaṁ bhavābhavaṁ, sakkāyasmaṁ purakkhatā.
Avītivattā sakkāyaṁ, jātimaṇasārino.
200. Sabbo ādīpito loko, sabbo loko padīpito.
Sabbo pajjalito loko, sabbo loko pakampito.
201. Akampiyaṁ atuliyāṁ, aputhujjanasevitaṁ.
Buddho dhammamadesesi, tattha me nirato mano.
202. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihariṁ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
203. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

Sīsūpacālā.

Aṭṭhanipāto niṭṭhito.

9. Navanipāta

1. Vaḍḍhamātuttherīgāthā

204. Mā su te Vaḍḍha lokamhi, vanatho ahu kudācanam.
Mā puttaka punappunam, ahu dukkhassa bhāgimā.
205. Sukham hi Vaḍḍha munayo, anejā chinnasaṃsayā.
Sītibhūtā damappattā, viharanti anāsavā.
206. Tehā'nuciṇṇam isībhi, maggam dassanapattiyā.
Dukkhassantakiriyāya, tvaṃ Vaḍḍha anubrūhaya.
207. Visāradāva bhaṇasi, etamattham janetti me.
Maññāmi nūna māmike, vanatho te na vijjati.
208. Ye keci Vaḍḍha saṅkhārā, hīnā ukkaṭṭhamajjhimā.
Aṇūpi aṇumattopi, vanatho me na vijjati.
209. Sabbe me āsavā khīṇā, appamattassa jhāyato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanam.
210. Uḷāram vata me mātā, patodam samavassari.
Paramatthasañhitā gāthā, yathāpi anukampikā.
211. Tassāham vacanam sutvā, anusitṭhim janettiyā.
Dhammasaṃvegamāpādim, yogakkhemassa pattiya.
212. Soham padhānapahitatto, rattindivamatandito.
Mātārā codito santo, aphasim santimuttamam.
- Vaḍḍhamātā.

Navanipāto niṭṭhito.

10. Ekādasanipāta

1. Kisāgotamītherīgāthā

213. Kalyāṇamittatā Muninā, lokam ādissa vaṇṇitā.
Kalyāṇamitte bhajamāno, api bālo paṇḍito assa.
214. Bhajitabbā sappurisā, paññā tathā vaḍḍhati bhajantānam.
Bhajamāno sappurise, sabbehipi dukkhehi pamucceyya.
215. Dukkhañca vijāneyya, dukkhassa ca samudayaṃ nirodham.
Aṭṭhaṅgikañca maggaṃ, cattāripi ariyasaccāni.
216. Dukkho itthibhāvo, akkhāto purisadammasārathinā.
Sappattikampi hi dukkham, appekaccā sakiṃ vijātāyo.
217. Galake api kantanti, sukhumāliniyo visāni khādanti.
Janamārakamajjhagatā, ubhopi byasanāni anubhonti.
218. Upavijaññā gacchantī, addasāham patim mataṃ.
Panthamhi vijāyitvāna, appattāva sakam gharam.
219. Dve puttā kālakatā, patī ca panthe mato kapaṇikāya.
Mātā pitā ca bhātā, ḍayhanti ca ekacitakāyam.
220. Khīṇakulīne kapaṇe, anubhūtaṃ te dukham aparimāṇam.
Assū ca te pavattaṃ, bahūni ca jātisahassāni.
221. Vasiṭā susānamajjhe, athopi khāditāni puttamaṃsāni.
Hatakulikā sabbagarahitā, matapatikā amatamadhigacchim.
222. Bhāvito me maggo, ariyo aṭṭhaṅgiko amatagāmī.
Nibbānam sacchikataṃ, dhammādāsaṃ avekkhim'ham¹.
223. Ahamamhi kantasallā, ohitabhārā kataṃ hi karaṇīyam.
Kisā gotamī therī, vimuttacittā imaṃ bhaṇīti.

Kisā gotamī.

Ekādasanipāto niṭṭhito.

11. Dvādasanipāta

1. Uppalavaṇṇātherīgāthā

224. Ubho mātā ca dhītā ca, mayam āsum¹ sapattiyo.
Tassā me ahu samvego, abbhuto lomahan̄sano.
225. Dhiratthu kāmā asucī, duggandhā bahukaṇṭakā.
Yattha mātā ca dhītā ca, sabhariyā mayam ahum.
226. Kāmesvādīnavam̄ disvā, nekkhamam̄ daṭṭhu khemato.
Sā pabbajjim̄ Rājagahe, agārasmānagāriyam̄.
227. Pubbenivāsam̄ jānāmi, dibbacakkhu visodhitam̄.
Cetopariccaṇṇaṇca, sotadhātu visodhitā.
228. Iddhīpi me sacchikatā, patto me āsavakkhayo.
Chaḷabhiññā sacchikatā, katam̄ Buddhassa sāsanam̄.
229. Iddhiyā abhinimmitvā, caturassam̄ ratham̄ aham̄.
Buddhassa pāde vanditvā, Lokanāthassa tādino².
230. Supupphitaggaṃ upagamma pādapaṃ,
Ekā tuvaṃ tiṭṭhasi sālamūle³.
Na cāpi te dutiyo atthi koci,
Bāle na tvaṃ bhāyasi dhuttakānam̄.
231. Sataṃ sahaṣṣānīpi dhuttakānam̄,
Samāgatā edisakā bhavēyyuṃ.
Lomaṃ na iñje napi sampavedhe,
Kiṃ me tvaṃ māra karissase'ko.
232. Esā antaradhāyāmi, kucchim̄ vā pavisāmi te.
Bhamukantare tiṭṭhāmi, tiṭṭhantim̄ maṃ na dakkhasi.

1. Āhum̄ (Sī)

2. Sirīmato (Syā, Ka)

3. Rukkhamūle (Syā, Ka)

233. Cittamhi vasībhūtāhaṃ, iddhipādā subhāvitā.
 Chaḷabhiññā sacchikatā, kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ.
234. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā'saṃ adhikuṭṭanā.
 Yaṃ tvaṃ kāmaratiṃ brūsi, āratī dāni sā mama.
235. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
 Evaṃ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.
 Uppalavaṇṇā.

Dvādasanipāto niṭṭhito.

12. Soḷasanipāta

1. Puṇṇātherīgāthā

236. Udahārī ahaṃ sīte¹, sadā udakamotarim.
Ayyānaṃ daṇḍabhayaabhītā, vācādosabhayaṭṭitā.
237. Kassa brāhmaṇa tvaṃ bhīto, sadā udakamotari.
Vedhamānehi gattehi, sītaṃ vedayase bhusaṃ.
238. Jānantī vata maṃ² bhoti, puṇṇike paripucchasi.
Karontaṃ kusalaṃ kammaṃ, rundhantaṃ katapāpakam.
239. Yo ca vuḍḍho daharo vā, pāpakammaṃ pakubbati.
Dakābhisecanā sopi, pāpakammā pamuccati.
240. Ko nu te idamakkhāsi, ajānantassa ajānako.
“Dakābhisecanā nāma, pāpakammā pamuccati”.
241. Saggaṃ nūna gamissanti, sabbe maṇḍūkakacchapā.
Nāgā³ ca susumārā ca, ye caññe udaye carā.
242. Orabbhikā sūkarikā, macchikā migabandhakā.
Corā ca vajjhaghātā ca, ye caññe pāpakammīno.
Dakābhisecanā tepi, pāpakammā pamuccare.
243. Sace imā nadiyo te, pāpaṃ pubbe kataṃ vahuṃ.
Puññampi’mā vaheyyuṃ te, tena tvaṃ paribāhiro.
244. Yassa brāhmaṇa tvaṃ bhīto, sadā udakamotari.
Tameva brahme mā kāsi, mā te sītaṃ chaviṃ hane.
245. Kummaggapaṭipannaṃ maṃ, ariyamaggaṃ samānayaṃ.
Dakābhisecanā bhoti, imaṃ sātāṃ dadāmi te.
246. Tuyheva sātako hotu, nāhamicchāmi sātakaṃ.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṃ.

1. Udakamāharim sīte (Sī)

2. Jānantī ca tvaṃ (Ka)

3. Nakkā (Si)

247. Mākāsi pāpakam kammaṃ, āvi vā yadi vā raho.
Sace ca pāpakam kammaṃ, karissasi karosi vā.
248. Na te dukkhā pamutyatthi, upeccāpi¹ palāyato.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṃ.
249. Upehi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammaṃ saṃghaṇca tādinaṃ.
Samādiyāhi sīlāni, taṃ te atthāya hehiti.
250. Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ, dhammaṃ saṃghaṇca tādinaṃ.
Samādiyāmi sīlāni, taṃ me atthāya hehiti.
251. Brahmabandhu pure āsīm, ajjamhi saccabrāhmaṇo.
Tevijjo vedasampanno, sottiyo camhi nhātakoti.
Puṇṇā therī.

Soḷasanipāto niṭṭhito.

1. Uppaccāpi (Tṭha, pāṭhantaram)

13. Vīsatinipāta

1. Ambapālītherīgāthā

252. Kāḷakā bhamaravaṇṇasādisā,
Vellitaggaṃ mama muddhajā ahum.
Te jarāya sāṇavākasādisā,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.
253. Vāsitova surabhī karaṇḍako,
Pupphapūra mama uttamaṅgajo¹.
Taṃ jarāya'tha salomagandhikaṃ,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.
254. Kānanaṃva sahitaṃ suropitaṃ,
Kocchasūcivicitaggasobhitaṃ.
Taṃ jarāya viralaṃ tahiṃ tahiṃ,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.
255. Kaṇhakhandhakasuvaṇṇamaṇḍitaṃ,
Sobhate suveṇīhi'laṅkataṃ.
Taṃ jarāya khalitaṃ siraṃ kataṃ,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.
256. Cittakārasukatāva lekhikā,
Sobhare su bhamukā pure mama.
Tā jarāya valibhippalambitā,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.
257. Bhassarā surucirā yathā maṇī,
Netta'hesu'mabhinīlamāyatā.
Te jarāya'bhihatā na sobhare,
Saccavādivacanaṃ anaññathā.

258. Saṇhatuṅgasadisī ca nāsikā,
Sobhate su abhiyobbanam pati.
Sā jarāya upakūlitā viya,
Saccavādivacanam anaññathā.
259. Kaṇkaṇamva sukataṃ suniṭṭhitam,
Sobhare su mama kaṇṇapāḷiyo.
Tā jarāya valibhippalambitā,
Saccavādivacanam anaññathā.
260. Pattalīmakulavaṇṇasādisā,
Sobhare su dantā pure mama.
Te jarāya khaṇḍitā cāsītā¹,
Saccavādivacanam anaññathā.
261. Kānanamhi vanasaṇḍacārini,
Kokilāva madhuraṃ nikūji'ham.
Taṃ jarāya khalitaṃ tahiṃ tahiṃ,
Saccavādivacanam anaññathā.
262. Saṇhakamburiva supparamajjitā,
Sobhate su gīvā pure mama.
Sā jarāya bhaggā² vināmitā,
Saccavādivacanam anaññathā.
263. Vaṭṭapalighasadisopamā ubho,
Sobhare su bāhā pure mama.
Tā jarāya yatha pāṭalibbalitā³,
Saccavādivacanam anaññathā.
264. Saṇhamuddikasuvaṇṇamaṇḍitā,
Sobhare su hatthā pure mama.
Te jarāya yathā mūlamūlikā,
Saccavādivacanam anaññathā.

1. Pītakā (Sī)

2. Bhañjitā (?)

3. Yathā pāṭalippalitā (Sī, Syā, Ka)

265. Pīnavaṭṭasahituggatā ubho,
 Sobhare¹ su thanakā pure mama.
 Thevikīva lambanti nodakā,
 Saccavādivacanaṃ anaññathā.
266. Kañcanassaphalakaṃva sammatṭhaṃ,
 Sobhate su kāyo pure mama.
 So valīhi sukhumāhi otato,
 Saccavādivacanaṃ anaññathā.
267. Nāgabhogasadisopamā ubho,
 Sobhare su ūrū pure mama.
 Te jarāya yathā veḷunāḷiyo,
 Saccavādivacanaṃ anaññathā.
268. Saṇhanūpurasuvaṇṇamaṇḍitā, sobhare su jaṅghā pure mama.
 Tā jarāya tiladaṇḍakāriva, saccavādivacanaṃ anaññathā.
269. Tūlapuṇṇasadisopamā ubho,
 Sobhare su pādā pure mama.
 Te jarāya phuṭitā valīmatā,
 Saccavādivacanaṃ anaññathā.
270. Ediso ahu ayaṃ samussayo,
 Jajjaro bahudukhānamālayo.
 So'palepapatito jarāgharo,
 Saccavādivacanaṃ anaññathā.

Ambapālī.

2. Rohinītherīgāthā

271. Samaṇāti bhoti supi², samaṇāti pabujjhasi³.
 Samaṇāneva⁴ kittesi, samaṇī nūna⁵ bhavissasi.

1. Sobhate (Tṭha)

3. Paṭibujjhasi (Sī, Syā)

5. Samaṇī nu (Ka)

2. Bhoti tvaṃ sayasi (Sī), bhoti maṃ vipassi (Syā)

4. Samaṇāneva (Sī, Syā)

272. Vipulaṃ annaṇca pānaṇca, samaṇānaṃ pavecchasi¹.
Rohinī dāni pucchāmi, kena te samaṇā piyā.
273. Akammakāmā alasā, paradattūpajīvino.
Āsaṃsukā sādukāmā, kena te samaṇā piyā.
274. Cirassaṃ vata maṃ tāta, samaṇānaṃ paripucchasi.
Tesaṃ te kittayissāmi, paññāsīlaparakkamaṃ.
275. Kammakāmā analasā, kammasetṭhassa kārakā.
Rāgaṃ dosaṃ pajahanti, tena me samaṇā piyā.
276. Tīṇi pāpassa mūlāni, dhunanti sucikārino.
Sabbāṃ pāpaṃ pahīne'saṃ, tena me samaṇā piyā.
277. Kāyakammaṃ suci nesaṃ, vacīkammaṇca tādisaṃ.
Manokammaṃ suci nesaṃ, tena me samaṇā piyā.
278. Vimalā saṅkhamuttāva, suddhā santarabāhirā.
Puṇṇā sukkāna dhammānaṃ², tena me samaṇā piyā.
279. Bahussutā dhammadharā, ariyā dhammajīvino.
Atthaṃ dhammaṇca desenti, tena me samaṇā piyā.
280. Bahussutā dhammadharā, ariyā dhammajīvino.
Ekaggacittā satimanto, tena me samaṇā piyā.
281. Dūraṅgamā satimanto, mantabhāṇī anuddhatā.
Dukkassantaṃ pajānanti, tena me samaṇā piyā.
282. Yasmā gāmā pakkamanti, na vilokenti kiñcanaṃ.
Anapekkhāva gacchanti, tena me samaṇā piyā.
283. Na te saṃ koṭṭhe openti, na kumbhiṃ na khaḷopiyaṃ.
Pariniṭṭhitamesānā, tena me samaṇā piyā.
284. Na te hiraṇṇaṃ gaṇhanti, na suvaṇṇaṃ na rūpiyaṃ.
Paccuppanna yāpenti, tena me samaṇā piyā.

1. Payacchasi (Sī)

2. Sukkehi Dhammehi (Sī, Syā, Tṭha)

285. Nānākulā pabbajitā, nānājanapadehi ca.
Aññamaññaṃ piyāyanti¹, tena me samaṇā piyā.
286. Atthāya vata no bhoti, kule jātāsi rohinī.
Saddhā Buddhē ca dhamme ca, saṃghe ca tibbagāravā.
287. Tuvaṃ hetam pajānāsi, puññakkhettaṃ anuttaram.
Amhampi ete samaṇā, paṭigaṇhanti dakkhiṇam.
288. Patiṭṭhito hettha yañño, vipulo no bhavissati.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṃ.
289. Upēhi saraṇam Buddhaṃ, dhammam saṃghaṇca tādinaṃ.
Samādiyāhi sīlāni, tam te atthāya hehiti.
290. Upemi saraṇam Buddhaṃ, dhammam saṃghaṇca tādinaṃ.
Samādiyāmi sīlāni, tam me atthāya hehiti.
291. Brahmabandhu pure āsim, so idānimhi brāhmaṇo.
Tevijjo sottiyo camhi, vedagū camhi nhātako.

Rohinī.

3. Cāpātherīgāthā

292. Laṭṭhihattho pure āsi, so dāni migaluddako.
Āsāya palipā ghorā, nāsakkhi pārametave.
293. Sumattaṃ maṃ maññaṃānā, Cāpā putta'matosayi.
Cāpāya bandhanaṃ chetvā, pabbajissaṃ punopaham.
294. Mā me kujjhi mahāvīra, māme kujjhi Mahāmuni.
Na hi kodhaparetassa, suddhi atthi kuto tapo.
295. Pakkamissaṇca Nālāto, ko'dha Nālāya vacchati.
Bandhantī itthirūpena, samaṇe dhammajīvino².
296. Ehi Kāḷa nivattassu, bhuñja kāme yathā pure.
Ahaṃ ca te vasīkatā, ye ca me santi nātakā.

1. Pihayanti (Ka)

2. Dhammajīvine (Ka)

297. Etto cāpe catubbhāgaṃ, yathā bhāsasi tvaṃ ca me.
Tayi rattassa posassa, uḷāraṃ vata taṃ siyā.
298. Kāḷa'ṅgininva takkāriṃ, pupphitaṃ girimuddhani.
Phullaṃ dālimalaṭṭhimva, antodīpeva pāṭaliṃ.
299. Haricandalittāṅgiṃ, Kāsikuttamadhāriṇiṃ.
Taṃ maṃ rūpavatiṃ santiṃ, kassa ohāya gacchasi.
300. Sākuntikova sakuṇiṃ¹, yathā bandhitumicchati.
Āharimena rūpena, na maṃ tvaṃ bādhayissasi.
301. Imaṃ ca me puttaphalaṃ, Kāḷa uppāditaṃ tayā.
Taṃ maṃ puttavatiṃ santiṃ, kassa ohāya gacchasi.
302. Jahanti putte sappaññā, tato ñātī tato dhanāṃ.
Pabbajanti mahāvīrā, nāgo chetvāva bandhanaṃ.
303. Idāni te imaṃ puttaṃ, daṇḍena churikāya vā.
Bhūmiyaṃ vā nisumbhissaṃ², puttasokā na gacchasi.
304. Sace puttaṃ siṅgālānaṃ, kukkurānaṃ padāhisi.
Na maṃ puttakatte jammi, punarāvattayissasi.
305. Handa kho dāni bhaddante, kuhiṃ Kāḷa gamissasi.
Katamaṃ gāmanigamaṃ, nagaraṃ rājadhāniyo.
306. Ahumha pubbe gaṇino, assamaṇā samaṇamānino.
Gāmena gāmaṃ vicarimha, nagare rājadhāniyo.
307. Eso hi Bhagavā Buddho, nadiṃ Nerañjaraṃ pati.
Sabbadukkhappahānāya, dhammaṃ deseti pāṇinaṃ.
Tassāhaṃ santikaṃ gacchaṃ, so me Satthā bhavissati.
308. Vandanaṃ dāni vajjāsi, Lokanāthaṃ anuttaraṃ.
Padakkhiṇaṃ katvāna, ādiseyyāsi dakkhiṇaṃ.
309. Etaṃ kho labbhamamhehi, yathā bhāsasi tvaṃ ca me.
Vandanaṃ dāni te vajjaṃ, Lokanāthaṃ anuttaraṃ.
Padakkhiṇaṃ katvāna, ādisissāmi dakkhiṇaṃ.

1. Sakuṇaṃ (Syā)

2. Nisumbheyyaṃ (Si)

310. Tato ca Kāḷo pakkāmi, nadim̐ Nerañjaram̐ pati.
So addasāsi Sambuddham̐, desentam̐ amatarim̐ padam̐.
311. Dukkham̐ dukkhasamuppādam̐, dukkhassa ca atikkamam̐.
Ariyam̐ caṭṭhaṅgikam̐ maggam̐, dukkhūpasamagāminam̐.
312. Tassa pādāni vanditvā, katvāna nam̐¹ padakkhiṇam̐.
Cāpāya ādisitvāna, pabbajim̐ anagāriyam̐.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanam̐.

Cāpā.

4. Sundarītherīgāthā

313. Petāni bhoti puttāni, khādamānā tuvaṃ pure.
Tuvam̐ divā ca ratto ca, atīva paritappasi.
314. Sā'jja sabbāni khāditvā, sataputtāni² brāhmaṇī.
Vāseṭṭhi kena vaṇṇena, na bālham̐ paritappasi.
315. Bahūni puttāsātāni, ñātisaṅghasātāni ca.
Khāditāni atītam̐se, mama tuyhañca brāhmaṇa.
316. Sāham̐ nissaraṇam̐ ñatvā, jātiyā maraṇassa ca.
Na socāmi na rodāmi, na cāpi paritappayim̐.
317. Abbhutam̐ vata Vāseṭṭhi, vācam̐ bhāsasi edisim̐.
Kassa tvaṃ dhammamāññāya, giram̐³ bhāsasi edisim̐.
318. Esa brāhmaṇa Sambuddho, nagaram̐ Mithilam̐ pati.
Sabbadukkhappahānāya, dhammam̐ desesi pāṇinam̐.
319. Tassa brahme⁴ Arahato, dhammam̐ sutvā nirūpadhim̐.
Tattha viññātasaddhammā, puttasokam̐ byapānudim̐.
320. So ahampi gamissāmi, nagaram̐ Mithilam̐ pati.
Appeva maṃ so Bhagavā, sabbadukkhā pamocaye.

1. Katvānaham̐ (Sī) 2. Satta puttāni (Syā) 3. Thiram̐ (Sī) 4. Brāhmaṇa (Sī, Syā)

321. Addasa brāhmaṇo Buddhāṃ, vip̐pamuttāṃ nirūpadhiṃ.
Svassa dhammamadesesi, Muni dukkhassa pāragū.
322. Dukkhaṃ dukkhasamuppādaṃ, dukkhassa ca atikkamaṃ.
Ariyaṃ caṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ, dukkhūpasamagāminaṃ.
323. Tattha viññātasaddhammo, pabbajjaṃ samarocayi.
Sujāto tihi rattīhi, tisso vijjā aphassayi.
324. Ehi sārathi gacchāhi, rathaṃ niyyādayāhi'maṃ.
Ārogyaṃ brāhmaṇiṃ vajja¹, “pabbaji² dāni brāhmaṇo.
Sujāto tihi rattīhi, tisso vijjā aphassayi”.
325. Tato ca rathamādāya, sahassañcāpi sārathi.
Ārogyaṃ brāhmaṇiṃ'voca, “pabbaji dāni brāhmaṇo.
Sujāto tihi rattīhi, tisso vijjā aphassayi”.
326. Etañcāhaṃ assarathaṃ, sahassañcāpi sārathi.
Tevijjaṃ brāhmaṇaṃ sutvā³, puṇṇapattaṃ dadāmi te.
327. Tuyheva hotvassaratho, sahassañcāpi brāhmaṇi.
Ahampi pabbajissāmi, varapaññassa santike.
328. Hatthī gavassaṃ maṇikuṇḍalañca,
Phītañci'maṃ gahavibhavaṃ pahāya.
Pitā pabbajito tuyhaṃ, bhuñja bhogaṇi Sundarī.
Tvaṃ dāyādikā kule.
329. Hatthī gavassaṃ maṇikuṇḍalañca,
Rammaṃ cimaṃ gahavibhavaṃ pahāya.
Pitā pabbajito mayhaṃ, puttasokena aṭṭito.
Ahampi pabbajissāmi, bhātusokena aṭṭitā.
330. So te ijjhatu saṅkappo, yaṃ tvaṃ patthesi Sundarī.
Uttiṭṭhapiṇḍo uñcho ca, paṃsukūlañca cīvaram.
Etāni abhisambhontī, paraloke anāsavā.

331. Sikkhamānāya me ayye, dibbacakkhu visodhitam.
Pubbenivāsam jānāmi, yattha me vusitam pure.
332. Tuvaṃ nissāya kalyāṇi, theri saṃghassa sobhane.
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
333. Anujānāhi me ayye, icche Sāvatti gantave.
Sīhanādam nadissāmi, Buddhasettṭhassa santike.
334. Passa Sundari Satthāraṃ, hemavaṇṇaṃ harittacāṃ.
Adantānaṃ dametāraṃ, Sambuddhamakutobhayaṃ.
335. Passa Sundari'māyantim, vippamuttaṃ nirūpadhim.
Vītarāgaṃ viśaṃyuttaṃ, katakiccamanāsavaṃ.
336. Bārāṇasito nikkhamma, tava santikamāgatā.
Sāvika te mahāvīra, pāde vandati Sundarī.
337. Tuvaṃ Buddho tuvaṃ Satthā, tuyhaṃ dhītāmhī brāhmaṇa.
Orasā mukhato jātā, katakiccā anāsavā.
338. Tassā te svāgataṃ bhadde, tato¹ te adurāgataṃ.
Evaṃ hi dantā āyanti, Satthu pādāni vandikā.
Vītarāgā viśaṃyuttā, katakiccā anāsavā.

Sundarī.

5. Subhākammārādhītuthērīgāthā

339. Daharāhaṃ suddhavasana, yaṃ pure dhammamassuṇiṃ.
Tassā me appamattāya, saccābhisamayo ahu.
340. Tatohaṃ sabbakāmesu, bhusaṃ aratimajjhagaṃ.
Sakkāyasmiṃ bhayaṃ disvā, nekkhammameva² pīhaye.
341. Hitvāna'haṃ nātigaṇaṃ, dāsakammakarāni ca.
Gāmakhattāni phītāni, ramaṇīye pamodite.

1. Atho (Ka)

2. Nekkhammaññeva (Sī), nekkhammasseva (Syā)

342. Pahāya'haṃ pabbajitā, sāpateyya'manappakaṃ.
Evaṃ saddhāya nikkhamma, saddhamme suppavedite.
343. Netam¹ assa patirūpaṃ, ākiñcaññaṃ hi patthaye.
Yo² jātarūpaṃ rajataṃ, chaḍḍetvā³ punarāgame⁴.
344. Rajataṃ jātarūpaṃ vā, na bodhāya na santiyā.
Netam samaṇasārappaṃ, na etaṃ ariyaddhanaṃ.
345. Lobhanaṃ madanaṃ cetam, mohanaṃ rajavaḍḍhanaṃ.
Sāsaṅkaṃ bahu-āyāsaṃ, natthi cettha dhuvam̐ ʔtiti.
346. Ettha rattā pamattā ca, saṃkiliṭṭhamaṇā narā.
Aññaamaññaṇa byāruddhā, puthu kubbanti medhagaṃ.
347. Vadho bandho parikleso, jāni sokapariddavo.
Kāmesu adhipannānaṃ, dissate byasanaṃ bahum̐.
348. Tam̐ maṃ ñātī amittāva, kiṃ vo kāmesu yuñjatha.
Jānātha maṃ pabbajitaṃ, kāmesu bhayadassinim̐.
349. Na hiraññasuvaṇṇena, parikkhīyanti āsavā.
Amittā vadhakā kāmā, sapattā sallabandhanaṃ.
350. Tam̐ maṃ ñātī amittāva, kiṃ vo kāmesu yuñjatha.
Jānātha maṃ pabbajitaṃ, muṇḍaṃ saṃghāṭipārutaṃ.
351. Uttiṭṭhapiṇḍo uñcho ca, paṃsukūlañca cīvaram̐.
Etaṃ kho mama sārappaṃ, anagārūpanissayo.
352. Vantā Mahesīhi kāmā, ye dibbā ye ca mānusa.
Khemaṭṭhāne vimuttā te, pattā te acalaṃ sukhaṃ.
353. Māhaṃ kāmehi saṃgacchim̐, yesu tāṇaṃ na vijjati.
Amittā vadhakā kāmā, aggikkhandhūpamā dukhā.

1. Na metaṃ (Sī, Syā) 2. Yā (Syā) 3. Thapetvā (Ka) 4. Punarāgahe (Ka)

354. Paripantho esa bhayo, savighāto sakaṇṭako.
Gedho suvisamo ceso¹, mahanto mohanāmukho.
355. Upasaggo bhīmarūpo, kāmā sappasirūpamā.
Ye bālā abhinandanti, andhabhūtā puthujjanā.
356. Kāmapaṅkena sattā hi, bahū loke aviddasū.
Pariyantam na jānanti, jātiyā maraṇassa ca.
357. Duggatigamanam maggam, manussā kāmahetukam.
Bahum ve paṭipajjanti, attano rogamāvaham.
358. Evaṃ amittajananā, tāpanā saṃkilesikā.
Lokāmisā bandhanīyā, kāmā maraṇabandhanā².
359. Ummādanā ullapanā, kāmā cittappamaddino.
Sattānam saṃkilesāya, khippam³ mārena oḍḍitam.
360. Anantādīnavā kāmā, bahudukkhā mahāvisā.
Appassādā raṇakarā, suttaṭṭhavisosanā⁴.
361. Sāham etādisam katvā, byasanam kāmahetukam.
Na tam paccāgamiṣāmi, nibbānābhiratā sadā.
362. Raṇam karitvā⁵ kāmānam, sītibhāvābhikaṅkhinī.
Appamattā vihassāmi, sabbasamyojanakkhaye.
363. Asokam virajam khemaṃ, ariyaṭṭhaṅgikam ujum.
Tam maggam anugacchāmi, yena tiṇṇā Mahesino.
364. Imam passatha dhammaṭṭham, Subham Kammāradhītaram.
Anejam upasampajja, rukkhamaṇamhi jhāyati.
365. Ajja'ṭṭhami pabbajitā, saddhā saddhammasobhanā.
Vinītu'ppalavaṇṇāya, tevijjā maccuhāyini.

1. Lepo (Sī)

2. Caraṇabandhanā (Sī)

3. Khipam (Sī)

4. Visosakā (Sī)

5. Taritvā (Sī)

366. Sāyaṃ bhujissā anaṇā, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Sabbayogavisamṃyuttā, katakiccā anāsavā.

367. Taṃ Sakko devasaṃghena, upasaṅkamma iddhiyā.
Namassati bhūtapati, Subhaṃ Kammāradhītaraṇṭi.
Subhā Kammāradhītā.

Vīsatinipāto niṭṭhito.

14. Tiṃsanipāta

1. Subhājīvakambavanikātherīgāthā

368. Jīvakambavanam ramman, gacchantim bhikkhunim Subham.
Dhuttako sannivāresi¹, tamenam abravī Subhā.
369. Kim te aparādhitaṃ mayā, yaṃ maṃ ovariyāna tiṭṭhasi.
Na hi pabbajitāya āvuso, puriso samphusanāya kappati.
370. Garuke mama Satthusāsane,
Yā sikkhā Sugatena desitā.
Parisuddhapadam anaṅgaṇam,
Kim maṃ ovariyāna tiṭṭhasi.
371. Āvilacitto anāvilam,
Sarajo vītarajam anaṅgaṇam.
Sabbattha vimuttamānasam,
Kim maṃ ovariyāna tiṭṭhasi.
372. Daharā ca apāpikā casi,
Kim te pabbajjā karissati.
Nikkhipa kāsāyacīvaram,
Ehi ramāma supupphite² vane.
373. Madhuraṇca pavanti sabbaso,
Kusumarajena samuṭṭhitā dumā.
Paṭhamavasanto sukho utu,
Ehi ramāma supupphite vane.
374. Kusumitasikharā ca pādapā,
Abhigajjantiva māluteritā.
Kā tuyham rati bhavissati,
Yadi ekā vanamogahissasi³.

1. Tam nivāresi (Ka)

2. Ramāmase pupphite (Sī, Syā)

3. Vanamotarissasi (Sī), vanamogāhissasi (Syā, Ka)

375. Vāḷamigasamghasevitam,
 Kuñjaramattakareṇulolitam.
 Asahāyikā gantumicchasi,
 Rahitam bhimsanakam mahāvanam.
376. Tapanīyakatāva dhītikā,
 Vicarasi cittalateva accharā.
 Kāsikasukhumehi vaggubhi,
 Sobhasī suvasanchi nūpame.
377. Aham tava vasānugo siyam,
 Yadi viharemase¹ kānanantare.
 Na hi ma'tthi tayā piyattaro,
 Pāṇo kinnarimandalocane.
378. Yadi me vacanam karissasi,
 Sukhitā ehi agāramāvasa.
 Pāsādanivātavāsini,
 Parikammaṃ te karontu nāriyo.
379. Kāsikasukhumāni dhāraya,
 Abhiropehi² ca mālavaṇṇakam.
 Kañcanamaṇimuttakam bahum,
 Vividham ābharaṇam karomi te.
380. Sudhotarajapacchadam Subham,
 Gonakatūlikasanthatam navam.
 Abhiruha sayanam mahāraham,
 Candanamaṇḍitasāragandhikam.
381. Uppalam cudakā samuggatam,
 Yathā tam amanussasevitam.
 Evam tvam brahmacārini,
 Sakesa'ngesu jaram gamissasi.

1. Yadi viharesī (Ka)

2. Abhirohehi (Si)

382. Kim te idha sārasammataṃ,
 Kuṇapapūramhi susānavaḍḍhane.
 Bhedanadhamme kaḷevare¹,
 Yaṃ disvā vimano udikkhasi.
383. Akkhīni ca tūriyāriva,
 Kinnariyāriva pabbatantare.
 Tava me nayanāni dakkhiya²,
 Bhiyyo kāmaratī pavaḍḍhati.
384. Uppalasikharopamāni te,
 Vimale hāṭakasannibhe mukhe.
 Tava me nayanāni dakkhiya,
 Bhiyyo kāmaguṇo pavaḍḍhati.
385. Api dūragatā saramhase,
 Āyatapamhe visuddhadassane.
 Na hi matthi tayā piyattaro,
 Nayanā kinnarimandalocane.
386. Apathena payātumicchasi,
 Candam kīḷanakam gavesasi.
 Merum laṅghetumicchasi,
 Yo tvaṃ Buddhasutam maggayasi.
387. Natthi hi loke sadevake,
 Rāgo yatthapi dāni me siyā.
 Napi nam jānāmi kīriso,
 Atha maggena hato samūlako.
388. Ingālakuyāva³ ujjhito,
 Visapattoriva aggito kato⁴.
 Napi nam passāmi kīriso,
 Atha maggena hato samūlako.

1. Kalevare (Sī, Ka)

3. Ingāḷakhuyāva (Syā)

2. Nayanānudikkhiya (Sī)

4. Agghato hato (Sī)

389. Yassā siyā apaccavekkhitam,
 Satthā vā anupāsito siyā.
 Tvaṃ tādīsikaṃ palobhaya,
 Jānantim so imaṃ vihaññasi.
390. Mayhaṃ hi akkuṭṭhavandite,
 Sukhadukkhe ca satī upaṭṭhitā.
 Saṅkhatamasubhanti jāniya,
 Sabbattheva mano na limpati.
391. Sāhaṃ Sugatassa sāvikā,
 Maggaṭṭhaṅgikayānayaṇiṇī.
 Uddhaṭasallā anāsavā,
 Suññāgāragatā ramāma'haṃ.
392. Diṭṭhā hi mayā sucittitā,
 Sombhā dārukapillakāni vā.
 Tantīhi ca khīlakehi ca,
 Vinibaddhā vividhaṃ panaccakā.
393. Tamhuddhaṭe tantikhīlake,
 Vissaṭṭhe vikale parikrite¹.
 Na vindeyya khaṇḍaso kate,
 Kimhi tattha manam nivesaye.
394. Tathūpamā dehakāni maṃ,
 Tehi dhammehi vinā na vattanti.
 Dhammehi vinā na vattati,
 Kimhi tattha manam nivesaye.
395. Yathā haritālena makkhitam,
 Addasa cittikaṃ bhittiyā katam.
 Tamhi te viparītadassanam,
 Saññā mānusikā niratthikā.

1. Paripakkhīte (Sī), paripakkate (Syā)

396. Māyaṃ viya aggato kataṃ,
 Supinanteva suvaṇṇapādapaṃ.
 Upagacchasi andha rittakaṃ,
 Janamajjheriva rupparūpakaṃ¹.

397. Vaṭṭaniriva koṭarohitā,
 Majjihe pubbuḷakā sa-assukā.
 Pīḷakoḷikā cetttha jāyati,
 Vividhā cakkhuvidhā ca piṇḍitā.

398. Uppāṭiya cārudassanā,
 Na ca pajjittha asaṅgamānasā.
 Handa te cakkhuṃ harassu taṃ,
 Tassa narassa adāsi tāvade.

399. Tassa ca viramāsi tāvade,
 Rāgo tattha khamāpayī ca naṃ.
 Sotthi siyā brahmacārini,
 Na puno edisakaṃ bhavissati.

400. Āsādiya² edisaṃ janam,
 Aggim pajjalitaṃ'va līngiya.
 Gaṇhiya āsīvisaṃ viya,
 Api nu sotthi siyā kamehi no.

401. Muttā ca tato sā bhikkhunī,
 Agamī Buddhavarassa santikaṃ.
 Passiya varapuññalakkhaṇaṃ,
 Cakkhu āsi yathā purāṇakanti.

Subhā Jīvakambavanikā.

Timsanipāto niṭṭhito.

1. Rūparūpakaṃ (Ka)

2. Āhaniya (Syā, Ka)

15. Cattālīsanipāta

1. Isidāsītherīgāthā

402. Nagaramhi Kusumanāme, Pāṭaliputtamhi pathaviyā maṇḍe.
Sakyakulakulīnāyo, dve bhikkhuniyo hi guṇavatiyo.
403. Isidāsī tattha ekā, dutiyā Bodhīti sīlasampannā ca.
Jhānajjhāyanaratāyo, bahussutāyo dhutakilesāyo.
404. Tā piṇḍāya caritvā, bhattatthaṃ ¹ kariya dhotapattāyo.
Rahitamhi sukhanisinnā, imā girā abbhudīresuṃ.
405. Pāsādikāsi ayye, Isidāsi vayopi te aparihīno.
Kiṃ disvāna byālikam, athāsi nekkhammamanuyuttā.
406. Evamanuyuñjīyamānā sā, rahite dhammadesanākusalā.
Isidāsī vacanamabravi, suṇa bodhi yathāhamhi pabbajitā.
407. Ujjeniyā puravare, mayham pitā sīlasamvuto seṭṭhi.
Tassa'mhi ekadhītā, piyā manāpā ca dayitā ca.
408. Atha me Sāketato varakā, āgacchu'muttamakulīnā.
Seṭṭhī pahūtaratano, tassa mamaṃ suṇha'madāsi tāto.
409. Sassuyā sasurassa ca, sāyaṃ pātaraṃ paṇāmamupagamma.
Sirasā karomi pāde, vandāmi yathāhamhi anusitṭhā.
410. Yā mayham sāmikassa, bhaginiyo bhātuno parijano vā.
Tamekavarakampi disvā, ubbiggā āsanaṃ demi.
411. Annena ca pānena ca, khajjena ca yaṃ ca tattha sannihitaṃ.
Chādemī upanayāmi ca, demi ca yaṃ yassa patirūpaṃ.
412. Kālena upaṭṭhahitvā², gharaṃ samupagamāmi ummāre.
Dhovaṇṭī hatthapāde, pañjalikā sāmikamupemi.
413. Koccharaṃ pasādaṃ añjaniṇca, ādāsakaṇca gaṇhitvā.
Parikkammakārikā viya, sayameva patiraṃ vibhūsemi.

1. Bhattattam (Sī)

2. Uṭṭhahitvā (Syā, Ka), upaṭṭhahitum (?)

414. Sayameva odanaṃ sādha, yāmi sayameva bhājanam dhovanti.
Mātāva ekaputtakaṃ, tathā¹ bhattāraṃ paricarāmi.
415. Evaṃ maṃ bhattikataṃ, anurattaṃ kārikaṃ nihata mānaṃ.
Uṭṭhāyikaṃ² analasaṃ, silavatiṃ dussate bhattā.
416. So mātarañca pitarañca, bhaṇati āpucchā'haṃ gamissāmi.
Isidāsiyā na saha vacchaṃ, ekāgārehaṃ³ saha vatthum.
417. Mā evaṃ putta avaca, Isidāsī paṇḍitā paribiyattā.
Uṭṭhāyikā analasā, kiṃ tuyhaṃ na rocate putta.
418. Na ca me himsati kiñci, na cahaṃ Isidāsiyā saha vacchaṃ.
Dessāva me alaṃ me, apucchāhaṃ⁴ gamissāmi.
419. Tassa vacanaṃ suṇitvā, sassu sasuro ca maṃ apucchimsu.
Ki'ssa⁵ tayā aparaddhaṃ, bhaṇa vissaṭṭhā yathābhūtaṃ.
420. Napihaṃ aparajjhaṃ kiñci, napi himsemi na bhaṇāmi dubbacanaṃ.
Kiṃ sakkā kātu'yye, yaṃ maṃ viddessate bhattā.
421. Te maṃ pitugharaṃ paṭi, nayimsu vimaṇā dukhena adhibhūtā.
Puttamanurakkhamānā, jītāmhase rūpinim lakkhim.
422. Atha maṃ adāsi tāto, aḍḍhassa gharamhi dutiyakulikassa.
Tato upaḍḍhasuṅkena, yena maṃ vindatha seṭṭhi.
423. Tassapi gharamhi māsaṃ, avasiṃ atha sopi maṃ paṭiccharayi⁶.
Dāsīva upaṭṭhahantiṃ, adūsikaṃ silasampannaṃ.
424. Bhikkhāya ca vicarantaṃ, damakaṃ dantaṃ me pitā bhaṇati.
“Hohisi⁷ me jāmātā, nikkhipa poṭṭhiñca⁸ ghaṭikañca.”
425. Sopi vasitvā pakkhaṃ⁹, atha tātāṃ bhaṇati “dehi me poṭṭhim.
Ghaṭikañca mallakañca, punapi bhikkhaṃ carissāmi”.

1. Tadā (Sī)

3. Ekagharepa'haṃ (?)

5. Kiṃsa(?)

7. Sohisi (sabbattha)

9. Pakkamatha (Sī)

2. Uṭṭhāhikaṃ (Ka)

4. Āpucchāhaṃ (Syā), āpucchahaṃ-nāpucchahaṃ (?)

6. Paṭicchasi (Sī, Ka), paṭicchati (Syā), paṭiccharati (Ka)

8. Pontim (Sī, Syā)

426. Atha naṃ bhaṇatī tāto, amma sabbo ca me ñātigaṇavaggo.
Kiṃ te na kīratī idha, bhaṇa khippaṃ taṃ te karihiti.
427. Evaṃ bhaṇito bhaṇati, yadi me attā sakkoti alaṃ mayhaṃ.
Isidāsiyā na saha vacchaṃ, ekagharehaṃ saha vatthum.
428. Vissajjito gato so, ahampi ekākinī vicintemi.
Āpucchitūna gacchaṃ, marituye¹ vā pabbajissaṃ vā.
429. Atha ayyā Jinadattā, āgacchī gocarāya caramānā.
Tātakulaṃ vinayadhārī, bahussutā sīlasampannā.
430. Taṃ disvāna amhākaṃ, utṭhāyāsanaṃ tassā paññāpayiṃ.
Nisinnāya ca pāde, vanditvā bhojanamadāsīṃ.
431. Annena ca pānena ca, khajjena ca yañca tattha sannihitaṃ.
Santappayitvā avacaṃ, “ayye icchāmi pabbajitum”.
432. Atha maṃ bhaṇatī tāto, idheva puttaka² carāhi tvaṃ dhammaṃ.
Annena ca pānena ca, tappaya samaṇe dvijātī ca.
433. Atha’haṃ bhaṇāmi tātaṃ, rodantī añjaliṃ paṇāmetvā.
Pāpaṃ hi mayā pakataṃ, kammaṃ taṃ nijjaessāmi.
434. Atha maṃ bhaṇatī tāto, “pāpuṇa bodhiñca aggadhammañca.
Nibbānañca labhassu, yaṃ sacchikarī dvipadaseṭṭho”.
435. Mātāpitū abhivāda, yitvā sabbañca ñātigaṇavaggaṃ.
Sattāhaṃ pabbajitā, tisso vijjā aphassayīṃ.
436. Jānāmi attano satta, jātiyo yassa’yaṃ phalavipāko.
Taṃ tava ācikkhissaṃ, taṃ ekamaṇā nisāmehi.
437. Nagaramhi Erakacche³, suvaṇṇakāro ahaṃ pahūtadhano.
Yobbanamadena matto, so paradāraṃ asevi’haṃ.
438. Sohaṃ tato cavitvā, nirayamhi apaccisaṃ ciraṃ.
Pakko tato ca utṭhahitvā, makkaṭṭiyā kucchimokkamīṃ.

1. Maritāye (Sī), maritum (Syā)

2. Puttike (Syā, Ka)

3. Erakakacche (Syā, Ka)

439. Sattāhajātakam mam, mahākapi yūthapo nillacchesi.
Tassetam kammaphalam, yathāpi gantvāna paradāram.
440. Soham tato cavitvā, kālam karitvā Sindhavāraññe.
Kāṇāya ca khañjāya ca, eḷakiyā kucchimokkamim.
441. Dvādasa vassāni aham, nillacchito dārake parivahitvā.
Kimināva'tto akallo, yathāpi gantvāna paradāram.
442. Soham tato cavitvā, govāṇijakassa gāviyā jāto.
Vaccho lākhātambo, nillacchito dvādase māse.
443. Voḍhūna¹ naṅgala'maham, sakaṭam ca dhārayāmi.
Andhova'tto akallo, yathāpi gantvāna paradāram.
444. Soham tato cavitvā, vīthiyā dāsiyā ghare jāto.
Neva mahilā na puriso, yathāpi gantvāna paradāram.
445. Timsativassamhi mato, sākaṭikakulamhi dārikā jātā.
Kapaṇamhi appabhoge, dhanika² purisapātabahulamhi.
446. Tam mam tato satthavāho, ussannāya vipulāya vaḍḍhiyā.
Okaddhati vilapantiṃ, acchinditvā kulagharasmā.
447. Atha soḷasame vasse, disvā mam pattayobbanam kaññam.
Orundhata'ssa putto, Giridāso nāma nāmena.
448. Tassapi aññā bhariyā, Sīlavatī Guṇavatī Yasavatī ca.
Anurattā³ bhattāram, tassāham⁴ viddesanamakāsim.
449. Tassetam kammaphalam, yaṃ mam apakīritūna gacchanti.
Dāsīva upaṭṭhahantiṃ, tassapi anto kato mayāti.

Isidāsī therī.

Cattālīsaniṭṭhito.

1. Te puna (Syā, Ka), vodhuna (Ka-Ṭṭha)

2. Aṇika (Ṭṭha), tam samvaṇṇanāyampi atthayutti gavesitabbā.

3. Anuvattā(Ka)

4. Tassa tam (?)

16. Mahānipāta

1. Sumedhātherīgāthā

450. Mantāvatīyā nagare, rañño Koṇcassa aggamahesiyā.
Dhītā āsiṃ Sumedhā, pasādītā sāsana-karehi.
451. Sīlavatī cittakathā, bahussutā Buddhasāsane vinitā.
Mātāpitaro upagamma, bhaṇati ubhayo nisāmetha.
452. Nibbānābhiratāhaṃ, asassataṃ bhavagataṃ yadipi dibbaṃ.
Kimaṅgaṃ pana¹ tucchā kāmā, appassādā bahuviḥhātā.
453. Kāmā kaṭukā āsī, visūpamā yesu mucchitā bālā.
Te dīgharattaṃ niraye, samappitā haññante dukkhitā².
454. Socanti pāpakammā, vinipāte pāpavaddhino sadā.
Kāyena ca vācāya ca, manasā ca asaṃvutā bālā.
455. Bālā te duppaññā, acetanā dukkhasamudayoruddhā.
Desente ajānantā, na bujjhare ariyasaccāni.
456. Saccāni ‘amma’ Buddhavaradesi, tāni te bahutarā ajānantā ye.
Abhinandanti bhavagataṃ, pihenti devesu upapattiṃ.
457. Devesupi upapatti, asassatā bhavagate aniccaṃhi.
Na ca santasanti bālā, punappunaṃ jāyitabbassa.
458. Cattāro vinipātā, duve³ ca gatiyo kathañci labbhanti.
Na ca vinipātagatānaṃ, pabbajjā atthi nirayesu.
459. Anujānātha maṃ ubhayo, pabbajitum Dasabalassa pāvacane.
Appossukkā ghaṭissam, jātimaraṇappahānāya.
460. Kiṃ bhavagate⁴ abhinandi, tena kāyakalinā asārena.
Bhavataṇhāya nirodhā, anujānātha pabbajissāmi.

1. Kimaṅga pana (Sī, Syā), kiṃ pana(?)

3. Dve (sabbattha)

2. Haññare dukhitā (?)

4. Bhavagatena (Syā)

461. Buddhānam uppādo, vivajjito akkhaṇo khaṇo laddho.
Sīlāni brahmacariyaṃ, yāvajjivaṃ na dūseyyaṃ.
462. Evaṃ bhaṇati Sumedhā, mātāpitaro “na tāva āhāraṃ.
Āharissaṃ¹ gahaṭṭhā, maraṇavasāṃ gatāva hessāmi”.
463. Mātā dukkhitā rodati pitā ca,
Assā sabbaso samabhihato.
Ghaṭenti saññāpetuṃ, pāsādatale chamāpatitaṃ.
464. Uṭṭhehi puttaka kiṃ soci, tena dinnāsi vāraṇavatimhi.
Rājā Anīkaratto², abhirūpo tassa tvaṃ dinnā.
465. Aggamaheṣī bhavissasi, Anikarattassa rājino bhariyā.
Sīlāni brahmacariyaṃ, pabbajjā dukkarā puttaka.
466. Rajje āṇā dhanamissa, riyāṃ bhogā sukhā daharikāsi.
Bhuñjāhi kāmabhoge, vāreyyaṃ hotu te putta.
467. Atha ne bhaṇati Sumedhā, mā edisikāni bhavagata’masāraṃ.
Pabbajjā vā hohiti, maraṇaṃ vā me naceva vāreyyaṃ.
468. Kimiva pūtikāyamasuciṃ, savanagandhaṃ bhayānakaṃ kuṇapaṃ.
Abhisamviseyyaṃ bhastaṃ, asakiṃ paggharitaṃ asucipuṇṇaṃ.
469. Kimiva ta’haṃ jānantī, vikūlakaṃ maṃsasoṇitupalittaṃ.
Kimikulālayaṃ sakuṇabhattaṃ, kaḷevaraṃ kissa diyyati.
470. Nibbuyhati susānaṃ, aciraṃ kāyo apetaṃ nāṇaṃ.
Chuddho³ kaḷiṅgamaṃ viya, jigucchamānehi ñātīhi.
471. Chuddhūna⁴ naṃ susāne, parabhattaṃ nhāyanti⁵ jigucchantā.
Niyakā mātāpitaro, kiṃ pana sādharmaṇa janatā.
472. Ajjhositā asāre, kaḷevare aṭṭhinhārusaṃghāte.
Kheḷassuccārassava, paripuṇṇe⁶ pūtikāyamhi.

1. Āhāriyāmi (Sī), āhārisaṃ (?)

3. Chaḍḍito (Syā), chuṭṭho (Ka)

5. Nhāyare (?)

2. Anīkadatto (Sī, Syā)

4. Chaḍḍūna (Syā), chuṭṭhuna (Ka)

6. Kheḷassuccārassavapariṇe (Sī)

473. Yo nam vinibbhujitvā, abbhantaramassa bāhiram kayirā.
Gandha'ssa asahamānā, sakāpi mātā jiguccheyya.
474. Khandhadhātu-āyatanam, saṅkhataṃ jātimūlakam dukkham.
Yoniso anuvicinantī, vāreyyam kissa iccheyyam.
475. Divase divase tisatti, satāni navanavā pateyyum kāyamhi.
Vassasatampi ca ghāto, seyyo dukkhassa cevam khayō.
476. Ajjhupagacche ghātam, yo viññāyevam Satthuno vacanam.
Dīgho tesam¹ saṃsāro, punappunam haññamānānam.
477. Devesu manussesu ca, tiracchānayoniyā asurakāye.
Petesu ca nirayesu ca, aparimitā dissare ghātā.
478. Ghātā nirayesu bahū, vinipātagatassa pīliyamānassa².
Devesupi attānam, nibbānasukhā param natthi.
479. Pattā te nibbānam, ye yuttā Dasabalassa pāvacane.
Appossukkā ghaṭenti, jātimaraṇappahānāya.
480. Ajjeva tāta'bhinikkha, missam bhogehi kim asārehi.
Nibbinnā me kāmā, vantasamā tālavatthukatā.
481. Sā cevam bhaṇati pitara, manīkaratto ca yassa sā dinnā.
Upayāsi vāraṇavate, vāreyya'mupaṭṭhite kāle.
482. Atha asitanicitamuduke, kese khaggena chindiya Sumedhā.
Pāsadam pidahitvā³, paṭhamajjhānam samāpajji.
483. Sā ca tahiṃ samāpannā, Anīkaratto ca āgato nagaram.
Pāsāde ca⁴ Sumedhā, aniccasaññam⁵ subhāveti.
484. Sā ca manasi karoti, Anīkaratto ca āruhi turitam.
Maṇikanakabhūṣitaṅgo, katañjali yācati Sumedham.
485. Rajje āṇāghanamissa, riyam bhogā sukhā daharikā'si.
Bhuñjāhi kāmabhoge, kāmasukhā dullabhā loke.

1. Vo (Ka)

2. Kilissamānassa (Syā, Ka)

3. Pidhetvā (Sī, Syā), pidhitvā (Ka)

4. Pāsādeva (Sī, Syā)

5. Aniccasaññā (sabbattha)

486. Nissatṭhaṃ te rajjaṃ, bhoge bhuñjassu dehi dānāni.
Mā dummanā ahosi, mātāpitaro te dukkhitā¹.
487. Taṃ taṃ bhaṇati Sumedhā, kāmehi anattikā vigatamohā.
Mā kāme abhinandi, kāmesvādīnavāṃ passa.
488. Cātuddīpo rājā, Mandhātā āsi kāmabhogina'maggo.
Atitto kālaṅkato, na cassa paripūrītā icchā.
489. Satta ratanāni vasseyya, vuṭṭhimā dasadisā samantena.
Na catthi titti kāmānaṃ, atittāva maranti narā.
490. Asisūnūpamā kāmā, kāmā sappasiropamā.
Ukkopamā anudahanti, aṭṭhikaṅkala² sannibhā.
491. Aniccā adhuvā kāmā, bahudukkhā mahāvisā.
Ayoguḷova santatto, aghamūlā dukhapphalā.
492. Rukkhapphalūpamā kāmā, maṃsapesūpamā dukhā.
Supinopamā vañcaniyā, kāmā yācītakūpamā.
493. Sattisūlūpamā kāmā, rogo gaṇḍo aghaṃ nighaṃ.
Aṅgārakāsusadisā, aghamūlaṃ bhayaṃ vadho.
494. Evaṃ bahudukkhā kāmā, akkhātā antarāyikā.
Gacchatha na me bhavagate, vissāso atthi attano.
495. Kiṃ mama paro karissati, attano sīsamhi ḍayhamānamhi.
Anubandhe jarāmarāṇe, tassa ghātāya ghaṭṭitabbaṃ.
496. Dvāraṃ apāpuritvānaṃ³, mātāpitaro Anīkarattañca.
Disvāna chamaṃ nisinne, rodante idamavocaṃ.
497. Dīgho bālānaṃ saṃsāro, punappunaṃ ca rodantaṃ.
Anamatagge pitu marāṇe, bhātu vadhe attano ca vadhe.
498. Assu thaññaṃ rudhiraṃ, saṃsāraṃ anamataggato saratha.
Sattānaṃ saṃsarataṃ, sarāhi aṭṭhīnañca sannicayaṃ.

1. Mātāpitaro ca te dukhitā(?)

2. Kaṅkhala (Sī)

3. Avāpuritvāhaṃ (Sī)

499. Sara caturodadhī¹, upanīte assuthaññarudhiramhi.
Sara ekakappamatṭhīnaṃ, sañcayaṃ vipulena samaṃ.
500. Anamatagge saṃsarato, mahim² Jambudīpamupanītaṃ.
Kolaṭṭhimattagulīkā, mātā mātusveva nappahonti.
501. Tiṇakaṭṭhasākāhāpalāsaṃ³, upanītaṃ anamataggato sara.
Caturaṅgulīkā ghaṭīkā, pitupitusveva nappahonti.
502. Sara kāṇakacchapaṃ pubba, samudde aparato ca yugachiddaṃ.
Siraṃ⁴ tassa ca paṭimukkaṃ, manussalābhamhi opammaṃ.
503. Sara rūpaṃ pheṇapiṇḍopa, massa kāyakalino asārassa.
Khandhe passa anicce, sarāhi niraye bahuvighāte.
504. Sara kaṭasaṃ vadḍhente, punappunaṃ tāsū tāsū jātīsu.
Sara kumbhīlabhayāni ca, sarāhi cattāri saccāni.
505. Amatamhi vijjamāne, kiṃ tava pañcakaṭukena pītena.
Sabbā hi kāmaratiyo, kaṭukatarā pañcakaṭukena.
506. Amatamhi vijjamāne, kiṃ tava kāmehi ye pariḷāhā⁵.
Sabbā hi kāmaratiyo, jalitā kuthitā kampitā santāpitā.
507. Asapattamhi samāne, kiṃ tava kāmehi ye bahusapattā.
Rājaggicora-udakappiyehi, sādharmaṇā kāmā bahusapattā.
508. Mokkhamhi vijjamāne, kiṃ tava kāmehi yesu vadhabandho.
Kāmesu hi asakāmā, vadhabandhadukhāni anubhonti.
509. Ādīpitā tiṇukkā, gaṇhantaṃ dahanti neva muñcantam.
Ukkopamā hi kāmā, dahanti ye te na muñcanti.
510. Mā appakassa hetu, kāmasukhassa vipulaṃ jahī sukhaṃ.
Mā puthulomova baḷisaṃ, gilitvā pacchā vihaññasi.

1. Sarassu caturo udadhī (?) 2. Mahāmahim (?) 3. Sara tiṇakaṭṭhasākāhāpalāsaṃ (Sī)
4. Sara (Sī) 5. Sapariḷāhā (Sī-Tītha)

511. Kāmaṃ kāmesu damassu, tāva sunakhova saṅkhalābhaddho.
Kāhinti khu taṃ kāmā, chātā sunakhaṃva caṇḍālā.
512. Aparimitaṇca dukkhaṃ, bahūni ca cittadomanassāni.
Anubhohisi kāmuyutto, paṇinissaja¹ addhuve kāme.
513. Ajaramhi vijjamāne, kiṃ tava kāmehi² yesu jarā.
Maraṇabyādhigahitā², sabbā sabbattha jātiyo.
514. Ida'majaramida'mamaraṃ³, ida'majarāmaraṃ padamasokaṃ.
Asapatta'masambādhaṃ, akhalita'mabhayaṃ nirupatāpaṃ.
515. Adhigatamidaṃ bahūhi, amataṃ ajjāpi ca labhanīyamidaṃ.
Yo yoniso payuñjati, na ca sakkā aghaṭamānena.
516. Evaṃ bhaṇati Sumedhā, saṅkhāragate ratiṃ alabhamānā.
Anunentī anikarattaṃ, kese ca chamaṃ khiṇi Sumedhā.
517. Uṭṭhāya Anikaratto, pañjaliko yācata'ssā pitaraṃ so.
Vissajjetha Sumedhaṃ, pabbajituṃ vimokkhasaccadassā.
518. Vissajjitā mātāpitūhi, pabbaji sokabhayaabhītā.
Cha abhiññā sacchikatā, aggaphalaṃ sikkhamānāya.
519. Acchariyamabbhutaṃ taṃ, nibbānaṃ āsi rājakaññāya.
Pubbenivāsacariṃ, yathā byākari pacchime kāle.
520. Bhagavati Koṇāgamane, saṃghārāmaṃhi navanivesamhi.
Sakhiyo tisso janiyo, viharadānaṃ adāsimha.
521. Dasakkhattuṃ satakkhattuṃ,
Dasasatakkhattuṃ satāni ca satakkhattuṃ.
Devesu uppajjimha, ko pana vādo manusse.
522. Devesu mahiddhikā ahumha, mānusakamhi ko pana vādo.
Sattaratanassa mahesī, itthiratanam ahaṃ āsim.

1. Paṇinissara (Sī)

2-2. Yesu jarāya ca. Maraṇabyādhīhi gahitā (?)

3. Idaṃ ajaraṃ idaṃ amaraṃ (?)

523. So hetu so pabhavo, taṃ mūlaṃ sāva sāsane khantī.
 Taṃ paṭhamasamodhānaṃ, taṃ dhammaratāya nibbānaṃ.
524. Evaṃ karonti ye sadda, hanti vacanaṃ anomapaññaṃ.
 Nibbindanti bhavagate, nibbinditvā virajjantīti.
- Itthaṃ sudāṃ Sumedhā therī gāthāyo abhāsītthāti.

Mahānipāto niṭṭhito.

Samattā therīgāthāyo.

- Gāthāsātāni cattāri, asīti puna cuddasa¹.
 Therīyekuttarasatā², sabbā tā āsavakkhayāti.

Therīgāthāpāḷi niṭṭhitā.

1. Gāthāsaṅkhyā idha anukkamaṇikagaṇanāvasena pākaṭā.

2. Therīyekuttarachasatā(?) tiṃsamattāpi pañcasatamattāpi therīyo ekato āgatā manasikātabbā.

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Lakkhitabbapadānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Aṅkuro	157	Anejā	402
Akhaṇḍakārī	205	Appakā nāma	66
Akhaṇḍasikkhāpadā	21	Appaṭikujjhanto	288
Aggikkhandhūpamā	417	Ambakañjikaṃ	46
Aggidaḍḍhāva ātape	131	Ambasakkaro	193
Aggivaṇṇo	214	Abhivādayim añjalikaṃ	2
Acintiyā	62	Amamo	354
Acintiyō	118, 196	Amitto	213
Accharāgaṇaghosito	64	Ambasecanasamaṇaṇhāpana	107
Añjalikaṃ akāsim	68	Amma rodasi	229
Ajjeva Buddhaṃ saraṇaṃ	115	Alambusā	22
Aññamaññaṃ vadhitvāna	136	Avajānanti ajānatā	248
Aṭṭheva muttapupphāni	85	Avijjaṃ bhinda	226
Aḍḍhako	151	Ahu Buddhassa dāyādo	224
Atandito	278	Ahu rājā	116, 193
Atthantaro nāma	280	Ahū mayhaṃ duve puttā	131
Adaliddoti	296	Ahaṃ te sakiyā	140
Adāsi dānaṃ	2	Ahaṃ Nandā	146
Adāsi dīpaṃ	11	Ahaṃ Mattā	141
Adāsim sukkhakummāsaṃ	59	Ahaṃ Sumanā	64
Adhippāyo	301	Aṃsabaddhakaṃ	46
Anāgataṃ phusso byākāsi	341	[Ā]	
Anāgārehi cūbhayaṃ	305	Ādittaṃ vata maṃ santaṃ	132
Anudhammacārī	280	Ādīnavo	272
Anuyuñjetha medhāvī	259, 296	Ābādhikohaṃ	115
Anuvassiko	225	Āmuttahatthābharaṇo	101

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ā]		[U]	
Āyogapaṭṭaṃ ahamadāsinaṃ	46	Uṭṭhehi Revate	73, 206
Āyāgo	304	Uttarā nāma	18
Ālambo gaggaro	22	Uttaro nāma	161
Ālopassa phalaṃ	139	Uttānopi	212
Āsajja dānaṃ adāsinaṃ	12	Udakaṃ adāsinaṃ	7-8
Ālāhane sayamaṃ	114	Uddhaṃ catūhi māsehi	134
[I]		Unnata-onatā	315
Ijjhatu saṅkappo	415	Unname udakaṃ vuṭṭhaṃ	129
Ijjhittha vata dakkhiṇā	25	Uppalamāladhārini	67
Itopi accherataraṃ	118	Upadhiṃ na kayirā	251
Itthigandhesu sāratto	322	Upanikkhamassu bhadde	133
Idāni paridevasi	208	Upassayaṃ	98
Idaṃ mama ucchuvanaṃ	209	Upārambhacitto	279
Idaṃ vo ñātinaṃ	129	Upāsakattaṃ	120
Iddhi vikubbamānā	14, 36	Upāsako	199
Iddhī ca	55	Upāhanaṃ	47
Iddhī vikubbanti	13	Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ	115, 206
Indīvarānaṃ hatthakaṃ	63	Upemi saraṇaṃ Muninṃ	394
Ime pādā	132	Uposathāti	29
Issāmānena vaṇcito	282	Uposathaṃ	17, 37
[Ī]		Ubbiggarūpo	202
Īdisaṃ phalaṃ	6	Uragova	137
Īsādantā	60	Uḷārapāmojjo	234
[U]		[Ū]	
Uccamidaṃ maṇithūṇaṃ	81	Ūruthanūpapannā	92
Ucchukhaṇḍikaṃ	45	[E]	
Ucchudakkhiṇā	68	Ekaṅgadassī	242
Ucchussa adāsi khaṇḍikaṃ	35	Ekattanirataṃ	230
Uṭṭhehi kaṇha	149	Ekarattinṃ	253

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[E]		[O]	
Ekūposathaṃ	43	Obhāsajātāṃ	225
Eko atthavasī	301	Obhāsayantī	135
Eko santusito	221	Obhāsayitvā	34
Eṇīphassā	22	Obhāsayaṃ	20
Etassācāmadānassa	25	Omāno	287
Etādisaṃ kusalaṃ	37	Ovadī jino	310
Etādisaṃ duccaritaṃ	133	[Ka]	
Etādisaṃ puññaphalaṃ	35	Kakkārikaṃ ahamadāsīṃ	45
Etādisaṃ yaññāmanussarantā	63	Kaṭukapphalāni	136
Etaṃ acchādayitvāna	134	Kaṇḍako	110
Evaṃ tiṭṭhanti	129	Kaṇho urago	108
Evaṃ dadanti	129	Kathaṃ tayā	119
Evaṃ dhammā	302	Kathaṇca yāpetha	136
Ehi bhaddāti	292	Kappaṭa pacālesi	258
Ehi bhadde	391	Karaṃ purisakiccāni	264
Ejālukaṃ ahamadāsīṃ	45	Kalaṃ nāgghati	60
[O]		Kassakūpamā	127
Okāsakammaṃ	182	Kā nu tvaṃ	131, 175
Okkhittacakkhu	205	Kāmā	432
Ogayha añjanaṃ	232	Kāmā aniccā	256
Ogāhasi pokkharāṇiṃ	7	Kāmāni	236
Ogāhasi sālavanaṃ	56	Kāyabandhanaṃ ahamadāsīṃ	46
Oghatiṇṇo	312	Kālena sattaputtāni	131
Oghasaṃsīdano	304	Kāsikuttamadhārinī	139
Odanaṃ kummāsaṃ	23	Kāhāmi kusalaṃ	48
Odātamūlakaṃ	64	Kāhāmi puññāni	215
Onamitvā dumuttamo	56	Kālī	144
Opadhikaṃ	50	Kimīhi phuṭaṃ	275
Opānabhūtā	96	Kuñjaro te	5
Ophuṇāmi	206		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ka]		[Kha]	
Kumārakassapo	119, 197	Khīṇāyukañca	90
Kumāro	173	Khīṇāsavaṃ	26
Kummāsapiṇḍaṃ	16, 99	Khīrodanaṃ	44
Kule suṇisā	38	Khujjasobhito	264
Kusumehi abbhukiriṃ	52	Khudāya taṇhāya	138
Kūṭaṅgacchi	34	Khudāya hadayaṃ mama	130
Kūṭavāṇijo	173	Khudāparetā	140
Kūṭāgārā nivesā	9, 61	Khuppiṇāsahato nāma	212
Kūṭāgārā sattasatā	83, 124	Khuppiṇāsūpagatā	136
Kūṭāgārā subhā rammā	109	Khurassa nādo	92
Kena khajjasi	142	Khettūpamā	127
Kenāsi gūthagandhinī	142	Khemā ajakaraṇī	273
Kenāsi naggiyā	142	[Ga]	
Kenāsi paṃsukunthitā	142	Gaṅgāsotova	253
Kesakārikā	20	Gajjati meghadundubhi	298
Koñcā mayūrā	12	Gatasattaṃ	132
Kocchaphalūpajīvī	200	Gandhapañcaṅgulikaṃ	42
Ko me vandati	73	Gandhuttamadāyikā	41
Kolasampākāṃ	59	Gambhīrapañño	280
Kosātakī nāma	66	Garuko	307
Kiṃ nu ummattarūpova	132, 217	Gāravo	270, 283
Kimsīlo	203	Giridāso	428
[Kha]		Guttadvāro	245
Khattiyā brāhmaṇā	88	Gūthakūpato uggantvā	212
Khayagāmī	321	Guthaṇca muttaṃ	133
Khippaṃ pañjalikā	25	Gonaṅgulamigāyutā	244
Khippaṃ me maraṇaṃ	111	Gopetha attānaṃ	314
Khipiṃsu niraye ghere	76	Gorakkhettha na vijjati	129

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Gha]		[Cha]	
Ghaṭṭayanto muhuṃ muhuṃ	247	Channā me kuṭikā	218
Gharā mutto	320	Channaṃ vivaretha	289
Ghāyase taṃ	55	Chavasittova	248
Ghāsahārako	337	Chasahassāni	253
Ghoso	92	Chaḷaṅgaṃ brahmacintitaṃ	88
[Ca]		Chātā	214
Cakkayugaṃ	113	Chāto	210
Caṇḍālī	25	Chāyaṃ upema	214
Caṇḍī ca pharusā	142	Chindati raṃsī	77
Cattāro ca	62, 128	[Ja]	
Catukkaṇṇaṃ catudvāraṃ	134	Jaṅghāyo	273
Catunnamapi dīpānaṃ	25, 60	Janaṃ ohāya	251
Carāmi esanaṃ	247	Jambuyo	61, 273
Carimā ratti	289	Jalajamiva dhūmasikho	51
Cavanti aparāparaṃ	247	Jātimaraṇasaṃsāro	259
Cāpā puttamosayi	412	Jālasaṅkhāto	249
Cittalataṃ	103	Jitindriyaṃ	94
Cittassekaggaṃ	285	Jinavarapavaraṃ	78
Cittassuppādakovidō	305	Jino ācariyo	321
Citrā manoramā	105, 109	[Jha]	
Ciraṃ jīvantu	129	Jhānarato	222
Cullāsīti	204	Jhāya kātiyāna	286
Cullāsītisahassāni	385	Jhāya Gotama	245
Cetaso paṇidhī	263	Jhāyantaṃ akutobhayaṃ	70
Coditā	265	Jhāyare ḍayhamānā	136
Coḷā samucchinnā	254	Jhāyīm jhānarataṃ	6
[Cha]		[Ña]	
Chattaṃ	47	Ñāṇavajiraniṇṇaṃ	286
Chandarāgavasūpetā	292	Ñāto attho	250

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Tha]		[Tha]	
Ṭhassati puññakammo	81	Thaṇḍile pattam	211
Ṭhito anejo	280	Thambhā ime	118
Ṭhito nāgo	318	Thalajā	51
[Da]		Thutivandanāya	118
Ḍayhamānā	228	Thūpasmim abhiropesim	54
Ḍayhamānānam	140	Thūpaṃ apattamānasam	66
Ḍayhamāno	137, 228	[Da]	
[Ta]		Dajjā dānam	128
Taṇhājālo	273	Dantavaṇṇāni	64
Taṇhāya mūlam	284	Dadāti dīpaṃ	11
Tattako	381	Dabbo santusito	220
Tataṃ māyāvino	375	Daliddā kapaṇā	24
Tadassā mātā	131	Daliddo	310
Tadāham	33	Daliddo atāṇo	103
Tantyābhinandāmase	21	Dassanaṃ nābhijānāmi	84
Tamāhu tathattaṃ	369	Daḷhaṃ pāsaṃ	70
Taruṇajātikā	243	Dānaṃ suciṇṇam	34
Tassa adāsahaṃ pīṭhaṃ	4	Dāsī	22, 56
Tassa adāsahaṃ sūcim	85	Dāsi ahaṃ	216
Tārakādhipatī	109	Dibbā gandhā	60
Tālavaṇṭaṃ	47	Dibbā saddā	60
Tāvatiṃse Buddho	159	Dukkhaṃ nirujjhati	268
Tiṭṭhante nibbuta	66	Dujjīvitamaḍḍamha	216
Tibbanikkamo	371	Dutiyā bodhīti	425
Timbarusakaṃ	45	Dutiyābhisecanaṃ	240
Tibhavābhiniṣsaṭṭo	353	Dunnikkhamo	236
Tucchaṃ santarabāhiraṃ	284	Dunnikkhittaṃ mālaṃ	125
Tuvaṃ paccasi Revate	208	Duradhiṇāsā	244
Tuvaṃsi issarā	33	Dullabhaṃ dassanaṃ	111

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Da]		[Dha - Na]	
Dussīlakule suṇisā	33	Dhamsate naro	265
Devatā nusi	114, 203	Naggā dubbaṇṇarūpāttha	214
Devā	228	Naggā dubbaṇṇarūpāsi	130
Devindaguttā	35	Naggā nikkhamitum	134
Doṇinimmajjanim ahamadāsīm	46	Naccati naṭṭakī	269
Dvādasa yojanāni	81	Natthi anto	216
Dve kumārā	210	Natthi ācariyo	203
Dve yakkhā	206	Natthi duccharitaṃ	266
[Dha]		Natthi dhuvam	325
Dhanatthikā	194	Nadanti dāṭhino	299
Dhanatthikā uddayaṃ	117	Nandiyassāhaṃ bhariyā	74, 207
Dhanahārakā	154	Nandiyo nāmāsi	74, 207
Dhanum olubbha	87	Namassāmi Tathāgataṃ	277
Dhamanisanthatā	139	Namo te purisuttama	310, 353
Dhamanisanthato	265	Nayanti nettikā	224
Dhammacakkhum	111	Navapabbajito	266
Dhammañca suṇātha	62	Na ha'tthi titti	326
Dhammaddasā	19	Nābhinandāmi jīvitam	258
Dhammasudhammataṃ	263	Nārī gaṇā	206
Dhammānuyogañca	121	Nārī sapaññā	135
Dhammiko	315	Nārī sabbaṅgakalyāṇī	25, 60
Dhamme ṭhitā	19, 272	Nāhaṃ bhayassa bhāyāmi	224
Dhammena pubbe bhaginī	49	Nigrodho	202
Dhammena poseti	122	Niddāti	30
Dhammo suciṇṇo	272	Niddābahulo	285
Dhītā	71, 135	Nibbanatho	299
Dhītāya dinnadānena	215	Nibbāpanaṃ	369
Dhītusokaṃ	385	Nibbutoti	319
Dhutaṅgā terasa	332	Nimbamuṭṭhim	46
Dhamsate ṭhānā	267	Nimmalo	278

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Na]		[Pa]	
Nivātavuttinā	260	Putto ahu	135
Nīluppalahatthakaṃ	63	Pupphakamuṭṭhim ahamadāsīm	46
Nelā atthavatī	87	Pupphuttamadāyikā	40
[Pa]		Purindado	90
Pañca kāmagaṇā	266	Pūtikāyo	304
Pañcasaṅgātigo	223	Pūvaṃ	47
Pañcasikkhāpade ratā	17, 24	Petānaṃ dakkhiṇaṃ	130
Pañcetha nāriyo	38	Pesavatī	52
Paṭācārānusāsanaṃ	399	Pokkharaṇṇo	139
Paṭācārāya sāsanaṃ	392	Pokkharaṇī	171, 215
Patibbatā	13	Potṭhapādo	168
Patīsu dhammaṃ carāma	39	[Pha]	
Patto	110	Pharamāno	278
Padīpo	65	Pharusūpakkamā	250
Papañcābhirato	344	Phaladāyī	97
Paradattūpajīvino	411	Phaluttamadāyikā	41
Parakammakarī	44	Phāṇitaṃ	45
Paracittaṇṇū	282	Phārusakaṃ	45
Paramatthavijānanaṃ	323	Phāsukā	256
Palipā	412	Phuṭasarīro	282
Passa Tathāgatānaṃ	220	Phussasavhayaṃ	341
Pāṭihāriyapakkhaṇa	27	[Ba]	
Pādāsi pādapuñchaṇaṃ	303	Balibaddova jīrati	347
Pānīyaṃ na labhe	130	Bahukā	233
Pāmokkho	206	Bahujanapūjitā	19
Pāmojjabahulo	222	Bahupunḍarīkā	9
Pāricchattake	55	Bahupunḍarīkaṃ	11
Piṭṭhimamsiko	179	Bahussuto	119, 121
Puttamaṃsāni	130, 131	Bārāṇasī	20
Puttasokaṃ	114		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ba]		[Ma]	
Bālo	271	Mantabhāṇī	220
Bāhā	113	Manāpacārini	36
Buddhassa	254, 301	Manugghātī	5
Buddhena desito	239	Manojavaṇṇa	2
Buddho	10	Manobhāvaṇiyo	49
Buddhaṃ saraṇamāgamaṃ	270	Manomaya kāya	336
[Bha]		Mahantaṃ nāgaṃ	86
Bhajeyyuttamapuggalaṃ	268	Mahatthikā	124
Bhatako	107	Mahāketuṃ	234
Bhattuvasānuvattinī	36	Mahāvarāhova	223
Bhattenā tadā	99	Mākāsi mukhasā	128
Bhante vanditumāgatā	26	Māṇavā	321
Bhante nhāpeyyaṃ	107	Mātāpitara	104
Bhadditthikāti	27	Mātuyā vacanaṃ	140
Bhadraratā	378	Māladhārī	166
Bhāriyā	133, 164	Mālaṃ dhāresi	26
Bhavaṇṇā	278	Mittaratā	378
Bhavarāgo	255	Mukhaṇṇaṅgalī	241
Bhiyyo	137	Mukhaṇṇa te kimayo	128
Bhojanacchādanapāṇiyaṃ	134	Mukhaṇṇa te	127
[Ma]		Mutto oghā	239
Maggo visuddhiyā	317	Mūlakaṃ ahamadāsiṃ	46
Maccuhāyī	248	Moghaṃ pare pasamsanti	252
Maṇikaṇṇācācāraṇaṃ	58	Mochehi maṃ	138
Maṇithūṇaṃ	124	Modakaṃ	47
Maṇḍūkohaṃ	73	Modatācāmadāyikā	24
Matapatikā	403	Morahatthaṃ	47
		[Ya]	
		Yakkho	128
		Yāṇa sīlavatī	55

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ma]		[La]	
Yattha tvaṃ nisinnā	57	Lakhumā nāma	24
Yadā devā	54	Lacchāmase	39
Yasuttarānāma	58	Latā	37
Yācanakā	300	Laddhā dhanam	102
Yācitakūpamā	432	Lasuṇena	59
Yā mahesittam	60	Luddo	87, 178
Yā veṇīsu piḷandhanā	55	Leḍḍum	67
Yuñjatha Buddhasāsane	267	Loṇasovīrakañcaham	23
Yuvā	176	[Va]	
Yūthapo	428	Vaṭamsakañca	56
Ye puggalā	62	Vaṭamsakā	55
Yo ariyamaṭṭhaṅgikamañjasam	227	Vaṇṇavantam	275
Yogakkhemam anuttaram	227	Vatthayugam	58
[Ra]		Vatthuttamadāyikā	40
Rajjumālāti	69	Valliphalam	45
Rattacittā	289	Vācā	406
Rathesabho	165	Vāṇijā	197
Rasānugiddho	295	Vāti gandho	60
Rasuttamadāyikā	42	Vāsam vicakkhaṇo	242
Rāgacittavasānugā	389	Vikkhīṇo	234
Rāgūpasamhitam	317	Viceyya dānam	160
Rāgo	248	Vijāyitvāna	130
Rājā	201	Vighāto	209
Rājīmatī	37	Viññātadhammā	61
Rittapesuṇo	295	Vidhūpanam	47
Rukkho	55	Vinaḷikatā	261
Rucakatthatā	82	Vimuccamāno	255
Rucakupakiṇṇamidam	50	Visena santhavam	242
Rudam mukhā	135	Viharāmi adutiyo	232

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Va]		[Sa]	
Vihāraṃ	65, 106	Sāvatti nāma	210
Vīrā	254	Sāhaṃ	131
Vīro	221	Sirimāti	19
Vedhati	326	Sipāṭikā	198
Vebhūtikaṃ	122	Sītibhūtāsi	379
Veḷuriyathambhā	83	Sītibhūtosmi	237, 272
Veḷuriyathambhaṃ	14	Sīlavanto	105
[Sa]		Sīlaṃ	309
Sakkacca dānaṃ	13, 96	Sukunḍalī	100
Sakkhalikaṃ	47	Sukkhagūthāni	270
Saṭṭhi kūṭasahassāni	217	Sukhedhito	292
Saṭṭhivassasahassāni	216	Sugajjino	260
Sattatantiṃ	39	Sujāto	87
Satta buddhā	294	Suttaṃ	162
Sattisūlūpamā	432	Su thanakā	410
Sataṃ	236, 404	Sudhammā	87
Satthā	261	Sunikkamo	261
Saddhā sīlena sampannā	33	Sunandā	54
Saddhāhattho mahānāgo	318	Suniddāti	31
Sapattī	130	Suvaṇṇakāro	427
Sappasiropamā	432	Suvaṇṇacchadanāṃ	6-7
Sabbhireva	220	Susukkakhandhaṃ	85
Sarabhaṅgo	293	Sūkaramukho	128
Sasuñcāhaṃ	44	Sūci dinnā	84
Sākamuṭṭhiṃ	46	Sūlāvuto	193
Sā ca gabbhaṃ	131	Serīsako	119, 196
Sādhujīvīpi	250	Soṇadinnā	28
Sāmaṇero	287	Sohaṃ nūna	216
Sāriputtassa	141	Samghe dinnāṃ	49
Sāriputtassāhaṃ	141	Samviggo rājā	202

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ha]		[Ha]	
Haṭṭho	210	Hasantī	134
Hatthappatāpakam	46	Hīnakāyūpagā	49
Handa naccāma	22	Hiraññaena kayākayaṃ	129
Handuttariyaṃ	134		

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Nāmānaṃ anukkamaṇikā

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A - Ā]	
Aṅkura	157, 160	Ambasakkara	193
Aṅga	194	Alambusā	22, 71
Aṅgaṇikabhāradvāja	263	Ātuma	236
Aṅgulimāla	333	Ānanda	346
Ajita	224		
Ajina	248	[I]	
Ajjuna	239	Indaka	159, 160
Añjanavaniya	232	Isidāsī	425
Aññatarātissā	378	Isidatta	245
Aññatarātherī	377, 388	Isidinna	256
Aññāsikoṇḍañña	317		
Aḍḍhakāsi	381	[U]	
Atidāruṇī	22, 71	Ukkhepakatavaccha	234
Adhimutta	244, 320	Uggatthera	237
Andhakavinda	59, 106, 153	Ujjaya	230
Anuruddha	159, 336	Ujjenī	425
Anūpama	261	Uttamā	384
Anopama	396	Uttara	161, 247, 253
Aparā uttamā	384	Uttarapāla	266
Aparā sāmā	384	Uttarā	18, 379, 399
Abhaya	225, 241	Uttiya	226, 232, 241
Abhayamātu	382	Udāyī	318
Abhayā	383	Upacālā	400
Abhibhūta	267	Upatissā	52, 140
Abhirūpanandā	381	Uppalavaṇṇā	404
Ambapālī	408	Upavāṇa	256

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[U]		[Ka]	
Upasamā	378	Kuṇḍadhāna	223
Upasena (Vaṅgantaputta)	305	Kumāputta	228
Upāli	266	Kumārakassapa	119, 197, 259
Ubbiri	385	Kulatthera	224
Uruveḷakassapa	282	Kulla	283
Usabha	243, 258	Kesakārikā	20
[E]		Koṇca	429
Ekadhammasavanīya	234	Koṇāgamana	434
Ekavīhāriya	301	Koṇḍañña	371
Ekudāniya	234	Koliya	167
Eṇīphassā	22, 71	Kosala	197
Eraka	240	Kosalavīhāri	233
[Ka]		Kosiya	280
Kaṅkhārevata	220	[Kha]	
Kaṇḍaka	110	Khaṇḍasumana	240
Kaṇṇamuṇḍa	164	Khadiravaniya	229, 314
Kaṇhadinna	255	Khallāṭiya	133
Kappaṭakura	258	Khitaka	242
Kappatthera	304	Khujjasobhita	264
Kappitaka	185	Khemā	395
Kapilavatthu	110	[Ga]	
Kamboja	154	Gaṅgā	161, 167
Kassapa	25, 42, 85, 94, 238	Gaṅgātīriya	248
Kātiyāna	285	Gandhuttamadāyikā	41
Kāḷudāyī	300	Gayākassapa	278
Kimila	164, 245, 252	Gavampati	228
Kisāgotamī	403	Gahvaratīriya	227
Kuṭivīhāri	232	Gijjhakūṭa	49

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ga]		[Ta]	
Girimānanda	276	Tālapuṭa	354
Guttā	397	Tāvatiṃsā	159, 337, 401
Gotama	25, 53, 249, 267	Tiṃsamattā	392
	306, 394	Tissā	228, 240, 251, 377
Godatta	315	Tusitā	401
Godhika	231	Tekicchakārī	282
Gosāla	225	Telakāni	323
[Ca]		[Da]	
Cakkhupāla	240	Dabba	220
Caṇḍālī	25	Dantikā	385
Candana	272	Dāsaka	223
Candā	393	Devasabha	239, 241
Cāpā	412	[Dha]	
Cālā	399	Dhaniya	264
Cittakatthera	225	Dhammadinnā	379
Cittalatāvana	21, 54	Dhammapāla	259
Cittā	382	Dhammasava (pitu)	243
Cundaṭṭhila	167	Dhammasenāpati	352
Cūḷaka	260	Dhammātherī	380
Cūḷapanthaka	303	Dhammika	272
Cūḷavaccha	222	Dhīrā	378
[Cha - Ja]		[Na]	
Channatthera	235	Nanda	252
Jambuka	270	Nandaka	201, 254, 270
Jambugāmika	226	Nandana	15, 16, 23, 27, 68, 71,
Jenta	244, 287, 381		90, 99, 103, 106, 107, 168
Jotidāsa	250	Nandā	22, 71, 144

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Na]		[Pa]	
Nandiya	74, 207, 225	Pilindavaccha	221
Nandisena	144	Puṇḍarīkā	22, 71
Nadīkassapa	277	Puṇṇa	220, 235
Nanduttarā	389	Puṇṇamāsa	222, 254
Nāgasamāla	269	Puṇṇā	377, 406
Nāgita	238	Pupphuttamadāyikā	40
Nhātakamuni	288	Purohitaputtajenta	287
Nigrodha	224	Pesavatī	52
Nitakatthera	257	Pokkhara	71
Niddā	30	Potṭhapāda	168
Nimmānarati	401	Posiya	227
Nisabha	258		
Nītatthera	238	[Pha]	
		Phaluttamadāyikā	41
[Pa]		Phussatthera	341
Pakkhatthera	234		
Paccayatthera	263	[Ba]	
Pañcasatamattā	394	Bandhura	242
Pañcāla	165	Brahmadatta	165, 288
Paṭācārā	392	Brahmāli	259
Paṇḍukambala	159	Bākula	263
Paripuṇṇaka	239	Bārāṇasī	20, 59, 74, 153, 167, 207
Paviṭṭha	239		
Pāḷaliputta	215, 425	Belatṭhasīsa	223
Pāyāsi	102, 116, 193	Belatṭhānika	241
Pārāpariya	245, 321, 338		
Pāricchattaka	55, 159	[Bha]	
Piṅgalaka	201	Bhagu	269
Piṇḍolabhāradvāja	247	Bhadda	292
Piyañjaha	236	Bhaddaji	253

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Bha]		[Ma]	
Bhadditthikā	27	Māṇava	236
Bhaddākāpilānī	387	Mātaṅga	264
Bhaddākuṇḍalakesā	391	Mālukyaputta	284, 328
Bhadrā	378	Migajāla	286
Bhaddiyakālīgodhāputta	332	Migasira	255
Bharata	254	Missakesī	22, 71
Bhalliya	221	Mittā (Kālī)	378, 382, 390
Bhāradvāja	255	Muttā	377, 379
[Ma]		Mudita	273
Magadha	52, 194	Muduvādinī	22, 71
Maghavā	66	Meghiya	234
Mañjūsaka	56, 60	Meṇḍasira	237
Maṭṭhakuṇḍalī	113	Mettaji	240
Mantāvatī	429	Mettikā	382
Malitavambha	242	Meḷajina	248
Mallikā	53	Moggallāna	1, 17, 22, 40, 364, 372
Masakkasāra	200	Mogharāja	260
Mahākaccāyana	295	Moriya	201
Mahākappina	302	[Ya]	
Mahākassapa	350	Yasa	245
Mahākāḷa	251	Yasadatta	279
Mahākoṭṭhika	220	Yasuttarā	58
Mahācunda	250	Yasoja	265
Mahānāga	283	Yāmā	401
Mahānāma	244	[Ra]	
Mahāpajāpatigotamī	396	Rakkhita	237
Mahāpanthaka	296	Raṭṭhapāla	325
Mahāmoggallāna	362		
Mahāvaccā	222		

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ra]		[Va]	
Ramaṇīyavihārī	230	Vanavaccha	223, 244
Ramaṇīyakuṭṭika	232	Vanavacchassa sāmaṇera	223
Rammā	110	Vappatthera	233
Rasuttamadāyikā	42	Valliya	231, 247, 253
Rājagaha	30-1, 54, 176, 180	Vasabha	249
Rājadatta	275	Vassika	265
Rādha	248	Vāraṇa	265
Rāmaṇeyyaka	230	Vāseṭṭhī	394
Rāhula	271	Vijaya (Vijayā)	240, 397
Revaṭī	73, 206	Vijitasena	279
Roruva	155	Vimala	231, 268
Rohiṇeyya	149	Vimalakoṇḍañña	234
Rohinī	410	Vimalā	388
[La]		Visākhapañcāla	260
Lakuṇḍakabhaddiya	291	Visākhā	379
Lakhumā	24	Vīṇāmokkha	22, 71
Lomasakaṅgiya	226	Vītasoka	254
[Va]		Vīratthera	221
Vakkali	278	Vīrā	378
Vaṅgīsa	86, 368	[Sa]	
Vacchagotta	244	Samkicca	307
Vacchapāla	235	Samghātherī	380
Vjjiputta	233, 245	Samgharakkhita	243
Vajjita	261	Sakka	21, 86, 158
Vaḍḍha	277	Sakulā	390
Vaḍḍhamātu	402	Sañjaya	230
Vaḍḍhamāna	228	Sandhita	261
Vatthuttamadāyikā	40	Sappaka	273
		Sappadāsa	285

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Sabbakāmi	289	Sīha (Sihā)	238, 389
Sabbamitta	251	Sukkā	385
Sabhiya	269	Sugandha	225
Sambulakaccāna	257	Sucimhitā	22, 71
Sambhūta	271	Sujāta	90, 395
Samitigutta	238	Suddhodana	110
Samiddhi	230	Sudhammā	87, 102
Sarabhaṅga	293	Sundarasamudda	291
Sāketa	425	Sundarī	414
Sāṭimattiya	266	Sundarīnandā	389
Sāṇavāsī	168	Sunandā	22, 54, 71
Sānutthera	229	Sunāga	238
Sāmaññakāni	227	Suniddā	31
Sāmā	383	Sunīta	310
Sāmidatta	239	Suppiya	227
Sāriputta	107, 138, 141, 331, 343, 365, 370	Suphassā	22, 71
Sāvattihī	61	Subāhu	231
Siṅgālapitu	224	Subhaddā	22, 48, 71
Sindhusovīrabhūmi	121, 201	Subhā kammāradhītā	416
Sirima	252	Subhā jīvākambavanikā	420
Sirimaṇḍa	289	Subhūta	275
Sirimā	19	Subhūti	219
Sirimitta	295	Sumaṅgala	229
Sirivaḍḍha	229	Sumaṅgalamātā	381
Sivaka	256	Sumana (Sumanā)	276, 287, 379
Sītavaniya	221	Sumedhā	429
Sīlava	309	Suyāmana	236
Sīvali	233	Suraṭṭha	201
Sīsūpacālā	401	Surādha	249
		Susārada	236

Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko	Nāmānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Suhemanta	242	Soṇā	391
Setuccha	242	Sopāka	227, 293
Senaka	271	Sobhita	253
Seriṇī	175	Somamitta	250
Serīsaka	119, 196	Somā	386
Sela (Selā)	330, 386	[Ha]	
Soṇakuṭikaṇṇa	280	Hatthāroha	237
Soṇakoḷivisa	312	Hārīta	226, 267
Soṇadinnā	22, 28, 71	Himavantā	161
Soṇapoṭṭiriya	257	Heraññakāni	250

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapothhakam, Syā = Syāmapothhakam,
Kaṁ = Kambojapothhakam, I = Iṅgalisapothhakam, Ka = kesuci
Marammapothhakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapothhakesu
dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Khuddakanikāye

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Akantam = Akantikam (Sī, I)	172
Akāsim amaram tapaṁ = Akāsim aparam tapaṁ (Syā)	263
Akhilo idha = Akhilo (Sī) Akhilodha (Sam 1. 189)	369
Agañchim = Āgacchim (Syā, Ka) Agacchim (I) Gacchim (Sī)	69
Aggadhammo = Aggo dhammo (Sī)	240
Aggitto kato = Agghato hato (Sī)	422
Aṅgapaccaṅgī = Aṅgapaccaṅgā (Ka)	164
Accimatī = Accimukhī (Sī) Acchimatī (I, Ka) Acchikutī (Syā)	37
Accharāsaṅgaṇena = Accharānaṁ gaṇena (Sī)	26
Accharāsaṅgaṇam = Accharāsaṅgamam (Sī)	20
Accharāsaṁhassasāham, pavarā = Accharāsaṁhassasāham pavarā (Syā)	40
Acchodakā = Acchodikā (Sī, Ka)	
113 Theragāthā-aṭṭhakathāya sameti.	58, 61
Aññāto = Ñātomhi (Ka)	191
Aññāsikoṇḍañño = Aññākoṇḍañño (Sī, Syā)	318
Aṭṭito = Addito (Syā, Sī-Ṭṭha) Addito (Ka)	285
Attakāmena = Atthakāmena (Ka)	6
Atikkamma = Adhigayha (Sī) Atiggayha (Ka)	160
Atidūre = Suvidūre (Ka)	160
Atibharitāya = Atibhariyāya (Sī, Ka) Accam bharāya (Syā)	258

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Ativijjha = Ativijjha dhammaṃ (Sī)	371
Atthakāmassa = Attakāmassa (?)	351
Atthūpanāyikā = Attūpanāyikā (Sī, Ka)	219
Addasāmi = Addasaṃ (Sī, Syā) Addasāsīm (I)	47
Adu = Ādu (Sī, Syā)	86, 114
Andhakaveṇḍuputtā = Andhakaveṇḍuputtā (Sī)	
Aṇḍakaveṇḍaputtā (Syā, Ka)	88
Andhabhūto = Andhībhūto (Ka)	261, 277
Adhāresīm = Atāresīm (Sī, I) Apātesīm (?)	143
Ananubodhohamasmi = Anavabodhohamasmiṃ (Sī)	
Ananubodhohamāsīm (?)	112
Anapāyinī = Anupāyinī (Syā, Ka)	348
Annabhāro = Annahāro (Sī)	337
Anabbhito = Anavhito (Sī)	137
Anāmantetvā = Anāmantiya (Sī)	227
Aniccasaññaṃ = Aniccasañña (sabbattha)	431
Anīkaratto = Aṇīkadatto (Sī, Syā)	430
Anudicchatu = Anudissatu (Sī, I) Anvādisatsu (Syā)	175
Anupassano = Anupassako (Sī, I)	286
Anvakāsi = Akiri (Ma 2. 303)	334
Aparaddhaṃ = Aparādhaṃ (Syā)	57
Apaviddhaṃ = Tadapaviddhaṃ (Sī, Syā)	312
Apassitā = Avassitā (Sī)	24
Appaṭibaddhacittā = Appaṭibandhacittā (Ka)	379
Appavattāya = Appavattiyā (?)	325
Apārutadvāre = Apārutaṃ dvāraṃ (Sī, Syā) Apārutadvāraṃ (I, Ka)	73
Appāsi = Abbahi (Syā) Ahāsi (?)	345
Api yojanāni = Adhiyojanāni (Sī, Ka)	214
Apucchāhaṃ = Āpucchāhaṃ (Syā) Āpucchahaṃ, nāpucchahaṃ (?)	426

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Aphassayi = Apassayi (Sī, Ka) Aphussayi (Syā)	364, 366
Abbahitvāna = Abbuhitvāna (Ka)	253
Abbahī = Abbūḷhaṃ (bahūsu)	132, 147
Abbahī = Abbūḷha (I) Abbūḷhaṃ (Syā, Ka)	114
Abbuhe = Ubbāhe (?)	155
Ambapakkam dakam = Ambapakkodakam (Sī, Syā, I)	
Ambapakkūdakam (Ka)	215
Ambehi chādayitvāna = Ambe acchādayitvāna (Sī, Syā)	
Ambehacchādayitvāna (I, Ka)	65
Abbhukiriṃ = Abbhokiriṃ (Sī, Syā, I, Ka)	52
Abyāpajjarato = Abyāpajjharato (Sī, Syā)	314
Abyāpajjādhimuttassa = Abyāpajjhādhimuttassa (Ka)	312
Abhāṇiṃ = Abhāsiṃ (Sī, Ka)	14, 86
Abhinibbijja = Abhinibbijja (Sī, Syā)	389
Abhiropehi = Abhirohehi (Sī)	421
Abhivaṭṭhamva = Abhivuṭṭhamva (Syā) Abhivaḍḍhamva (Ka)	284
Abhisīsiṃ = Abhisimsiṃ (Sī) Abhisīsi (I)	111
Ayirakule = Ayyirakule (Syā, Ka)	56
Ayoni = Ayoniso (Syā)	271
Aratiṇca = Aratiṃ (bahūsu)	368
Avasesam = Avase tam (Sī-Ṭṭha, mūlapāṭho) Avasesānam (Ṭṭha) (?)	320
Avākiri = Avākari (Syā, Ka)	35
Avekkhiṃ'ham = Apekkhiham (Sī)	403
Avocam = Avociṃ (Ka)	393
Asīti = Asītiṃ (Sī)	240
Aham = Ahum (Ka-Sī)	49, 82

[Ā]

Āgacchi = Āgañchi (Sī, I)	303
Ādhutam = Ādhūtam (Sī)	56

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ā]

Āmuttamaṇikuṇḍalā = Āmukkamaṇikuṇḍalā (?)	25
Āmuttahaṭṭhābharaṇaṃ yasassim = Āmuttahaṭṭhābharaṇo yasassī (Syā, I, Ka) Āmukkahaṭṭhābharaṇaṃ yasassim (?)	107
Āyasakyañca = Āyasasyañca (Sī)	271
Ārakā = Āratā (?)	17
Ārambhatha = Ārabhatha (Sī, Syā) Ārabbhatha (Ka)	267
Ārocesi pakataṃ = Ārocayī pakatiṃ (Sī, Syā)	154
Āsādiya = Āhaniya (Syā, Ka)	424
Āsum = Āhum (Sī)	404
Āhatvā = Āhitvā (Ka)	305
Āharissaṃ = Āhariyāmi (Sī) Āhārisaṃ (?)	430
Āhuneyyānaṃ = Yamāhuneyyānaṃ (Ka)	95
Aṃsabaddhakaṃ = Aṃsavaṭṭakaṃ (Sī) Aṃsabandhanaṃ (Ka)	46

[I]

Ingālakuyāva = Ingāḷakhuyāva (Syā)	422
Iceva = Icevaṃ (Syā, Ka)	74, 206
Icevahaṃ = Icevaṃ (Ka)	108
Itthaṃ sudaraṃ = Itthaṃ sumaṃ (Ka-Ṭṭha)	219
Indūpamo = Indassamo (Syā, Ka)	94
Idamatthikaṃ = Idamatthitaṃ (Sī)	343
Imañca ariyaṃ = Imañca (Syā)	192
Imāsāhaṃ = Tāsāhaṃ (Syā, Ka)	48
Isayo vāpi = Isayo cāpi (Vimāna 88)	150
Isisattamo = Isisuttamo (Sī)	25

[U]

Ukkacca = Ukkaḍḍha (Sī)	179
Uggatā = Ukkatā (Sī, Syā)	69
Ujubhūtasmiṃ = Ujubhūtesu (Ka)	59
Uṭṭhāyikaṃ = Uṭṭhāhikaṃ (Ka)	426
Uttasantā = Ottappantā (Syā, Ka)	169

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[U]

Udapajjatha = Upapajjatha (bahūsu)	29, 134
Udahāriyā = Udakahāriyā (Sī)	69
Uddassayī = Uddisayī (Sī, Ka) Uddissati (Syā, Ka)	169
Udiyyati = Udīrayi (Sī) Udīyyati (Syā) Udayyati (?)	370
Uddhamṣotāti vuccatīti = Uddhamṣotā vimuccatīti (Sī, I)	379
Upaṭṭhahitvā = Uṭṭhahitvā (Syā, Ka) Upaṭṭhahitum (?)	425
Upaṭṭhāsim = Sūpaṭṭhāsim (Sī)	44
Upanikkhamim = Nūpanikkhamim (sabbattha) Dupanikkhamim (?)	285
Uppaccāpi = Upeccāpi (Syā, Ka)	152
Uppanno = Upapanno (bahūsu)	79
Upāvisi = Upāvisim (Sī)	227
Upeccāpi = Uppaccāpi (Tṭha) Pāṭhantaram.	407
Upehi = Upemi (bahūsu)	78
Upphāsulikā = Uppāsulikā (Ka)	214
Upphāsulike = Uppāsulike (Ka)	138
Ubhayantarena = Ubhayamantare (Sī)	344
Ubbhamāhu = Uddhamāhu (Sī) Uccamāhu (Syā)	253
Uyyānavantam = Uyyānavanam (Ka)	172

[E]

Ekaghano = Ekagghano (Ka)	313
Etadabravi = Etadabrūvīti (Sī)	66
Ettakā = Etato (Sam 1. 187)	368
Erakacche = Erakakacche (Syā, Ka)	427

[O]

Ophuṇāmi = Opuṇāmi (Sī) Ophunāmi (Syā, Ka) Opunāmi (?)	206
--	-----

[Ka]

Kaṅkala = Kaṅkhala (Sī)	432
Katham vattenti = Kathā vadḍhenti (Sī, Ka)	339

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kadalimigasañchannā = Kādalimigasañchannā (Sī)	163
Kappitako = Kappinako (Sī)	185
Kambukāyūradharā = Kambukeyūradharā (Sī)	163
Kamati = Gamati (Ka)	127
Kammakusalassa = Kammassa kusalassa (Sī, I)	6
Kammunāhaṃ = Kammanāhaṃ (Sī)	79
Kayākayaṃ = Kayākkayaṃ (Sī, Ka) Kayokayaṃ (Khu 1. 8)	129
Karaṇaṃ = Karakaṃ (Sī, Syā, I)	170
Karitvā = Taritvā (Sī)	418
Kareyyāsi = Karohi (katthaci)	182
Kassa = Tassa (bahūsu)	259
Kahaṃ nu = Kahaṃ me (I)	35
Kaḷevare = Kalevare (Sī, Ka)	422
Kā kambukāyūradhare = Kakambukāyūradhare (Syā)	53
Kāmajāla = Kāmajālaṃ (Syā)	279
Kāmavaṇṇiniyo = Kāmavaṇṇiyo (Sī)	47
Kāmaguṇchi = Kāmehi (Ka)	176
Kāyūrī = Keyūrī (Sī)	179
Kārambhiyaṃ = Kāraṃviyaṃ (Sī) Kāraviyaṃ (Syā)	225
Kālaṅkatā = Kālakatā (Sī, Syā, I)	129
Kālakiriyā = Kālaṃkiriyā (Ka)	134
Kiṅkiṇi = Kiṅkaṇika (Syā, Ka) Kiṅkiṇika (I)	105
Kiñcanaṃ = Kiñcinaṃ (Sī, Syā) Kañcanaṃ (?)	334-335
Kitakā = Kiṭakā (Ka)	133
Kimaṅgaṃ pana = Kimaṅga pana (Sī, Syā) Kim̐ pana (?)	429
Kiminaṃ = Kimijaṃ (Sī)	173
Kimilāyaṃ = Kimbilāyaṃ (Sī, Syā)	164
Kimilo = Kimbilo (Sī, Syā)	245
Kilesessanti = Kilesissanti (Sī) Kilisissanti (Syā, Ka)	341

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kissa = Kissassa (Sī) Kissassu (?)	209
Kuṭṭamūlañca = Kuḍḍamūlañca (Sī, Syā)	350
Kuṇḍiyo = Koṇḍañño (sabbattha)	180
Kuṇalīkatarāṃ = Kuṇḍalīkatarāṃ (Sī, Syā, Ka)	157
Kuṇā = Kuṇṭhā (Sī, Syā)	157
Kuddiṭṭhiṃ = Duddiṭṭhiṃ (Sī, Khu 1. 62)	324
Kubbatoti = Sakubbato (Sī, I) Sukubbato (Syā)	276
Kurūrino = Kuruddino (Ka)	169
Kesanivāsanā = Kesanivāsino (Syā, Ka)	167
Ko attho = Kvatthosi (Ka) Kīvatthopi (Syā)	70

[Kha]

Khantiyā chandikato = Khantiyā chandito (?)	347
Khiḍḍāratim = Khiḍḍam ratim (Syā, I)	19
Khipparāṃ = Khiparāṃ (Sī)	418
Khudāya = Khuddāya (Ka)	130
Khuppipāsasamappitā = Khuppipāsāsamappitā (Sī, I)	211
Khuppipāsahato nāma = Khuppipāsāhato nāma (Sī, I)	212

[Ga]

Gaggaro = Gaggamo (Syā) Bhaggaro (Ka)	22
Gaccheyyāṃ = Gacche (Syā, I, Ka)	89
Gatoti = Pattoti (Sī, Syā, I)	114
Gandhike = Gandhake (Syā, I, Ka)	302
Garuno = Garuko (Sī)	348
Gahakāraṃ = Gahakāraṃ (Sī, I)	256
Gehe = Ghare (Syā, Ka)	15
Gonakatthate = Colasanthate (Sī)	110

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ca]

Catuddisaṃ = Catuddisā (Ka)	202
Candanasāralittā = Candanasārānulittā (Syā)	74, 207
Cakora = Caṅkora (Ka)	52
Cātuddasiṃ = Catuddasiṃ (I, Ka)	54
Cittitaṃ = Vicittaṃ (Ka) Cittaṃ (Sī, Syā)	53
Cittinīkatvāna = Cittīkatvāna (Sī) Cittaṃ katvāna (Syā)	339
Cihacihābhinadite = Vihavīhābhinadite (Sī, Syā)	230
Cīyate = Miyyate (sabbattha) Ma 2. 415 piṭṭhe passitabbam.	367
Cullāsīti = Cūḷāsīti (Sī, Syā, Ka)	204
Cullāsītisahassāni = Cūḷāsītisahassāni (Sī)	385
Cūḷako = Cūlako (Sī-Tṭha)	261
Cūḷavaccho = Cūlagavaccho (Sī)	222
Cetasā = Te cetasā (Saṃ 1. 196)	372
Cetopariccaññaṇa = Cetopariyaññaṇa (Ka)	388

[Cha]

Chaḍḍetvā = Thapetvā (Ka)	417
Chaḷabhiññā = Cha mebhīññā (Syā, Ka)	388
Chinnoti = Khittoti (Sī)	136
Chuddo = Chaḍḍito (Syā) Chuṭṭho (Ka)	430
Chuddhūna = Chaḍḍūna (Syā) Chuṭṭhuna (Ka)	430

[Ja]

Jaṅghabalaṃ = Jaṅghābalaṃ (Sī)	266
Jambusaṇḍassa = Jambumaṇḍassa (Ka)	330
Jahāmi = Jahissaṃ (Sī) Jahissāmi (Syā, I)	113
Jāli = Jāla (Sī)	110

[Jha]

Jhānasokhummasampanno = Jhānasukhumasampanno (Syā, Ka)	288
--	-----

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ña]

Ñātimittā = Ñāti mitto (?) 130

[Ḍa]

Ḍayhamānova = Ḍayhamāneva (sabbattha) 228

Ḍākaṃ = Sākaṃ (Sī) 23

[Ta]

Tato = Atho (Ka) 416

Tattha kā = Kā tattha (Sī) 137

Tathāpakāro = Tathappakāro (Sī, Syā) 89

Tatthevantaradhāyathāti = Tatthevantaradhāyatīti (Syā, Ka) 26, 111

Tameva = Taveva (Sī) 25

Tamokkhandho = Tamokkhandho (Sī, Syā) 248

Tayā hi jāto = Tayābhijāto (Sī) 300

Tā = Kā (Ka) 163, 179

Tādini = Tādine (Syā, Ka) 25

Tāvade = Tāvadeva (Syā) Tadeva (Ka) 154

Ti-acchati = Tiriñcati (?) 339

Tidāruṇī = Ticāruṇī (Sī) 71

Tirokuṭṭesu = Tirokuḍḍesu (Sī, Syā, I) 129

Tuyhaṃ nvidaṃ = Tuyhaṃ nu idaṃ (Syā) 35

Turagāna = Turaṅgāna (Ka) 91

Turiyena = Tūrena (Ka) 395

Tūriya = Turiya (Sī, Syā, I) 22

Tūriyena = Turiyena (Sī, Syā, I) 56

Te gharā tā ca dāsiyo = Te gharadāsiyo āsum (Sī, Syā)

Te ghare dāsiyo ceva (Ka) 143

Tepi no = Tepi na (bahūsu) 88

Tyāhaṃ = Tāhaṃ (Ka) 128

[Tha]

Thinamiddhañca = Thīnamiddhañca (Sī, Syā) 236

Thūṇikā = Thūṇirā (I, Ka) Dhuṇirā (Syā) 256

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Da]

Daddallamānā = Daddaḷhamānā (Ka)	9, 48
Daddallavimānaṃ = Daddaḷhavimānaṃ (Ka)	50
Daliddako = Daḷiddako (Sī)	356
Daḷhadhammino = Daḷhadhanvino (Sī-Ṭṭha)	368
Diṭṭhasute = Diṭṭhe sute (Sī)	310
Dibbacakkhuṃ visodhayiṃ = Dibbacakkhu visodhitam (Ka)	310
Divākare = Divaṅkare (Syā, Ka)	111
Disāpi = Disā hi (Syā, Ka) Ma 2. 307.	334
Dibya = Dibba (Sī, I)	52
Dukkhitaṇca = Dukkaṭaṇca (Sī)	57
Duṭṭhullagāhī = Duṭṭhullabhāṇī (Saṃ 1. 180)	396
Durāgataṃ = Nāpagataṃ (Sī, Syā)	221
Devatā = Devate (bahūsu)	10
Desite = Bhāsīte (Sī)	19
Doṇinimmajjanaṃ = Doṇinimmujjanaṃ (Syā)	46

[Dha]

Dhanika = Aṇika (Ṭṭha)	428
Dhammajīvino = Dhammajīvine (Ka)	412
Dhammamudīrayanti = Dhammakathaṃ udīrayanti (Syā)	50
Dhammāni = Kammāni (Sī, Syā)	192
Dhārayate = Dhārayati (Syā, Ka)	215
Dhurassaho = Dhurāsaho (Ṭṭha)	315

[Na]

Na aggahesuṃ = Na uggahesuṃ (Ka)	174
Na gacchasi = Na gañchasi (I)	279
Nacchādimhase = Na ruccādimhase (Ka)	136
Na taggamanasā = Tadaḅgamanasā (Sī) Tadaṅgamanasā (Syā)	66
Natimānīnī = Anatimānī (Sī, Syā)	44
Nandane ca vane = Nandane pavane (Sī, Syā)	90, 106
Nandī = Nandi (Sī, Syā)	386

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Na]

Namayanti = Damayanti (Ka)	224, 334
Nayanāni dakkhiya = Nayānānudikkhiya (Sī)	422
Nayimassa = Na imassa (Syā) Nimassa (Ka)	174
Naḷinyā = Naḷiññaṃ (Ka)	118, 196
Nānārajjena Satthena = Nānāraggena na Satthena (?)	324
Nānāratana-cittito = Nānāratana-cittaṅgo (Syā)	53
Nānuññāto = Ananuññāto (Sī, Syā)	394
Nāpi = Nāmhi (Ka)	87, 203
Nāma = Nāmo (Sī)	116, 193
Nāvarajjhissam = Nāvarujjhissam (Ka-Sī, Ka)	253
Nitako = Khitako (Sī, Syā)	257
Niddā ceva suniddā ca = Nandā ceva sunandā ca (Sī)	33
Niddāti = Saddhāti (Sī)	30
Niddāvimānaṃ = Saddhāvimānaṃ (Sī)	31
Nipatanti, te bhindanti ca = Nipatanti, vo bhindanteva (Sī)	
Dhammapadaṭṭhakathā.	217
Nibbanatho avanatho sa = Nibbanatho arato sa hi (Saṃ 1. 188)	368
Nibbānā = Nibbāṇa (Sī)	283
Nimiyaṃ = Nimmissaṃ (Sī) Nirāmiṣaṃ (Syā) Nimineyyaṃ (?)	227
Nirākatvā = Niraṃkatvā (Syā, Ka)	179, 282
Nirodho maggo ca = Dukkhanirodho ca (Syā)	70
Nivesanañca = Āvesanañca (Sī)	156
Nisumbhissaṃ = Nisumbheyyaṃ (Sī)	413
Nekkhammaeva = Nekkhammaññeva (Sī) Nekkhammasseva (Syā)	416
Nekkhammarataṃ = Nikkhammarataṃ (Ka)	318
Nekkhamme = Nikkhame (Ka)	
Nekkhammaṃ (Vi 3. 271; Aṃ 2. 333)	312
Netarṃ channaṃ = Netarṃ channaṃ na (Sī)	
Netarṃ channaṃ netarṃ (Ka)	164
Nhātako = Nahātako (Sī-Ṭṭha)	263
Nhāyanti = Nhāyare (?)	430

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Paṅkaṃ = Vaṅkaṃ (Ka)	201
Pakkhando = Pakkhanto (Sī) Pakkhanṇo (Syā, I)	277
Pakkhando = Pakkhanṇo (Sī) Pakkanto (Syā, Sī-Tṭha)	240
Paccapādi = Paccupādi (sabbattha)	333
Paccayaṅca = Paccaggaṅca (Sī) Paccaggaṅca (?)	106
Paceyyānaṃ = Apacanīyānaṃ (Sī) Apacineyyānaṃ (Syā)	256
Paṭikacca = Paṭigacca (Sī)	302
Paṭiccharayi = Paṭicchasi (Sī, Ka) Paṭicchati (Syā) Paṭiccharati (Ka)	426
Paṭiñṇā me tadā ahu = Paṭiñṇāmetamaṃ tadāhu (Ka)	
Paṭiñṇā na me te tadā ahu (?)	182
Paṭinissaja = Paṭinissara (Sī)	434
Paṭipannā = Maggaṭipannā (Sī, Syā)	205
Paṭissatā = Patissatā (Sī, Syā)	26
Paṭissatoti = Patissatoti (Sī, Syā)	224
Paṇihitadaṇḍo = Paṇītadaṇḍo (Ka)	190
Patanti = Pavattanti (I, Ka)	91
Patapante = Patāpante (Syā) Patāpente (Ka)	107
Pati = Gataṃ (Syā, Ka)	394
Patissatā = Paṭissatikā (Syā, Ka)	229
Patissatoti = Paṭissatoti (Ka)	233
Pathaviṃ = Paṭhaviṃ (Sī, Syā)	34, 224
Paddhagū = Patthagū (Syā) Paṭthagū (Ka)	312
Padālita = Vidālita (Sī, I-Tṭha)	267
Padma = Paduma (Sī, Syā) evamupariipi.	5
Padmaṃ = Padumaṃ (Sī, Syā)	6
Papatitā = Papatitvā (Sī) Ca patitā (Syā)	167
Pabbajitvā = Pabbajitā (Sī-Tṭha)	380
Pabujjhasi = Paṭibujjhasi (Sī, Syā)	410
Pabhāsati = Pakāsati (Ka)	95
Pamādo = Sabbadā (Sī, Ka)	284

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pamucchitosmīti = Samucchitosmīti (I, Ka)	121
Pamuttā = Parimuttā (Sī, Syā)	395
Pamutyatthi = Pamuttatthi (sabbattha)	152
Pamodati = Modati (Sī, Syā, I)	97
Pamheti = Pakhumeti (Sī)	51
Parakammakarī = Parakammakārīnī (Syā) Parakammakarī (I)	
Aparakammakārīnī (Ka)	44
Parapessiyā = Parapesiyā (Ka)	22
Parāyaṇaṇca = Parayanaṇca (Syā, Ka)	189
Parikrite = Paripakkhīte (Sī) Paripakkate (Syā)	423
Paridhassati = Paridahissati (Sī, Syā)	342
Parinibbissanti'nāsavāti = Parinibbantyanāsavā (Sī)	305
Paribbajissahaṃ = Pabbajissahaṃ (Syā, Ka) Pabbajisāhaṃ (I)	112
Parihīrati = Pariharati (Ka)	289
Pariḷāhā = Sapariḷāhā (Sī-Tṭha)	433
Plavatī = Plavati (Sī, I, Ka) Pariplavati (Syā)	284
Palokite = Palokine (Ka)	391
Pavecchasi = Payacchasi (Sī)	411
Pavedayāmi = Pavadissāmi (Sī) Pavedissāmi (I)	52
Pavedesi = Vadesi (Sī)	123
Pahissatīti = Pahīyati (sabbattha Pāḷiyam)	224
Pahūtamalyā = Pahūtamālā (Sī, Syā)	171
Pāpakammanto = Pāpakammaṃ (Syā, I)	217
Pāyāsivimānaṃ = Uttaravimānaṃ (Sī, Syā-Tṭha)	102
Pitvāva = Pītvāva (Sī)	320
Pitvā = Pītvāna (Sī, Syā)	242
Pidahitvā = Pidhetvā (Sī, Syā) Pidhitvā (Ka)	431
Pidhīyati = Pithīyati (Sī, Syā)	334
Piyāyanti = Pihayanti (Ka)	412

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pilindavaccho = Pilindivaccho (Sī)	221
Puññakatā = Katapuññā (Sī)	7
Puṇḍarīkasamotatā = Puṇḍarīkasamonatā (Sī)	61
Puttaka = Puttike (Syā, Ka)	427
Puthujjanatāya = Puthū janatāya (Saṃ 1. 188)	369
Punarāgame = Punarāgahe (Ka)	417
Punareva = Punapi (?)	79
Purakkhatā = Purakkhitā (Syā, Ka)	54
Purakkhatvā = Purakkhipitvā (Sī)	123, 200
Purakkhatvāna = Purakkhitvā maṃ (Syā, Ka)	26
Pūjanīyassa = Pūjaneyyassa (Syā, Ka)	113
Pūjaneyyānaṃ = Pūjanīyānaṃ (Sī)	256
Pūtilohitako = Pubbalohitako (Syā, Ka)	132
Pecca sagge pamodanaṃ = Pecca sagge ca modanaṃ (Sī, I)	309
Petassa dissatha = Petassu'dissatha (Sī) Petassu'dicchatha (?)	167
Pesavatīti = Sesavatīti (Sī, Syā)	52
Poṭṭhiṅca = Pontim (Sī, Syā)	426
Poṭṭiriyo = Poṭṭiriyaṭṭo (Syā)	257

[Pha]

Phassayi = Phussayi (Syā, Ka)	193
Phalamāsasānā = Phalamāsamānā (Ka)	300
Phāsu = Phāsum (Syā, I)	301
Phuṭā = Phuṭṭhā (Syā) Phuṭhā (Sī-Ṭṭha)	379
Phusehi = Phussehi (Sī)	378

[Ba]

Balaviriyasamaṅgī = Balavīrasamaṅgī (Ka)	76
Bavhodake = Bahvodake (Sī) Bahodake (Syā)	283
Bahū jane = Bahujjanaṃ (Sī, Syā)	151
Bahūnaṃ = Bahunnaṃ (Sī, Syā)	66, 397
Bahūsu vata = Bahussutesu (Sī, Ka)	211

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Bākulo = Bakkulo (Sī)	264
Bārāṇasim ca = Bārāṇasiyā ca (Sī, Syā)	167
Bāhirāsassa = Bāhirāsayassa (Ka)	312
Bījitaṅgā = Vījitaṅgā (Sī, Syā)	168
Buddho ce = Buddho ca (sabbattha)	291
Byādhayissasīti = Bādhayissasīti (Sī) Byāthayissasīti (?)	230
Byādhayissanti = Byāthayissanti (?)	368
Brahmacārayo = Brahmacarino (Syā) Brahmacāriye (I, Ka)	49
Bravi = Bruvī (Sī)	38

[Bha]

Bhakkho = Bhikkho (Ka)	194
Bhaggā = Bhañjitā (?)	409
Bhadante = Bhaddante (Ka)	130, 165
Bhadditthikāti = Bhadditthīti (Sī)	27
Bhaddova jhāyati = Bhaddo' dhijhāyāyati (Sī) Bhaddo jhāyāyati (Syā, Sī-Ṭṭha) Bhaddo jijhāyati (?)	291
Bhamanti = Caranti (Sī, I) Maranti (Syā)	211
Bhasmī = Bhasmi (Syā) Bhasma (Ka)	122, 199
Bhātika = Bhāsitaṃ (Syā)	150
Bhāsasi = Bhāsase (Sī)	87
Bhiyyo = Bhīyo (Sī-Ṭṭha)	66
Bhīmo = Bhimmo (Ka)	22
Bhujaka = Sujaka (Sī, Syā)	51
Bhuñjim = Bhuñjāmi (Sī, Syā)	151
Bhejjo hi = Bhejjo (Sī) Abhejjo (Syā) Bhejjāsi (Ka)	204
Bhetvāna = Chetvāna (Ka)	317
Bhogato ca = Bhogavā ca (Syā, Ka)	174
Bhogī rājāno = Bhogā rājāno (Sī, Ka) Bhojarājāno (Syā)	330
Bhojanacchādanapānīyaṃ = Bhojanacchādanam pānīyam (Syā, Ka)	134

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Makarī pure = Makarā pure (Ka)	127
Makkhikāhi parikiṇṇā = Makkhikāparikiṇṇā ca (Sī)	130
Maggādhīpatī adesayi = Maggādhīpatyadesayi (Sī)	62
Mañjiṭṭhake = Mañjetṭhake (Sī)	56
Mañjiṭṭhā = Mañjetṭhā (Sī) Mañjaṭṭhā (I)	26
Majjhanhike = Majjhantike (sabbattha)	201
Majjhassa = Meghassa (Sī) Meghissa (Syā)	396
Maṭṭhakuṇḍalī = Maṭṭakuṇḍalī (Sī)	113
Mantabhāṇī = Mattabhāṇī (Sī)	345
Mantāniputto = Mantāniputto (Syā, Ka)	220
Mantvā = Mantā (Syā, I, Ka)	87
Manveti = Manviti (Ka)	326
Mama leṇassa = Mahāleṇassa (Syā, Ka)	273
Mamaññitho = Mamaññittha (Sī, I)	78
Mamedam = Mametam (Ka)	3
Maraṇabandhanā = Caraṇabandhanā (Sī)	418
Marituye = Maritāye (Sī) Marituṃ (Syā)	427
Malyadhare = Mālyadhare (Syā)	1
Malyadharo = Mālabhārī (Sī) Māladharī (Ka)	108
Mahattāsā = Mahākāsā (Sī)	169
Mahākappino = Mahākappuno (Sī)	204
Mahākoṭṭhiko = Mahākoṭṭhito (Sī, Syā)	220
Mahāmoggallāno = Mahāmoggalāno (Ka)	367
Mahāvaccho = Mahāgavaccho (Sī)	222
Māṇavā = Mānavā (Sī)	315, 392
Māladhā = Mālavā (Sī, Syā)	5
Māladhārī = Mālabhārī (Sī) Mālabhārī (Syā)	291
Mālinim = Malim (?)	361
Mālukyaputto = Mālūṅkyaputto (Sī, Syā, I)	284
Mālukyo = Māluto (Sī, Ka) Mālūṅkyo (Syā)	290

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mā'sādi = Mā hani (Sī)	364
Migaṃ tañceva = Migam gantveva (Syā) Migavadhañca (Ka)	87
Milakkhurajanaṃ = Pilakkharajanaṃ (?)	342
Mudiṅgehi = Mutiṅgehi (Sī-Ṭṭha)	291
Muni tamāhu = Tam munimāhu (Sam 1. 188)	368
Mettacittaṅca = Mettam cittam (Sī, Syā)	314
Moggallānena = Moggalānena (Ka) evamuparipi.	1
Mhitapubbaṃ = Mihitapubbaṃ (Sī)	291

[Ya]

Yaññamanussarantā = Puññamanussarantā (Syā, Ka)	50
Yaññassa = Puññassa (Sī)	158-159
Yathāvedī = Yathā veti (Sī)	295
Yadi = Yada (Sī-Ṭṭha) Hadi (?)	324
Yassa catthāya = Yassatthāya (Sī)	307
Yasassine = Yasassino (Sī, Syā)	128
Yācāmi tam = Yācāmahaṃ (Sī)	189
Yāvabhūmā'valambare = Yāva bhūmyāvalambare (?)	161
Ye cidha = Yedha (Sī, Syā, I) Ye idha (Ka)	80
Yogakkhemamanuttaranti = Yogakkhemam anuttaranti (Sī, Syā)	378
Yodhika = Yūdhika (Sī) Yothikā (Syā)	51
Yodhika bandhuka'nojakā = Yothikā bandhukā nojakā (Syā)	51
Yam'tumassa = Yam tam assa (Syā) Yantamassa (Ka)	157

[Ra]

Rattāya = Rattiyā (Ka)	163
Rājadasī = Rājadisī (Syā, Ka)	359
Rājābhirājā = Rājādhirājā (Sī, Ka)	330
Rucakatthatā = Ruciratthatā (Syā, Ka)	80
Rupparūpakam = Rūparūpakam (Ka)	424
Roruvamhā = Bheruvamhā (Sī)	155

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[La]

Lokavidūna = Lokavidūhi (Syā, Ka)	50, 62
Lohitakamayaṃ = Lohitaṅgamayaṃ (Syā) Lohitaṅkamayaṃ (Sī)	
Lohamayaṃ (katthaci)	146
Lohitaṅgamayā = Lohitaṅkamayā (Sī, Syā)	53

[Va]

Vaṅkaṃbhayā = Dhaṅkaṃbhayā (Ka)	116
Vaggu = Vaggū (Syā)	53
Vaggu ca susaṅgato ca = Vaggu sumukho susaṅgato (Sī)	196
Vaggum = Vaggu (Sī, Ka) Vaggū (Syā)	80
Vacchasuposathe = Vassasuposathe (Sī)	29
Vaja = Bhaja (Ka)	89
Vaṇṇupatham = Vaṇṇanāpatham (Sī, Syā)	201
Vaṇṇum = Vanam (Syā) Vaṇṇam (Ka)	117
Vatthavasane = Vatthanivāsane (Sī, Syā)	57
Vanditvā = Vanditva (Sī)	26, 58
Vandissam = Vandisam (Sī, I)	293
Vanamogahissasi = Vanamotarissasi (Sī) Vanamogāhissasi (Syā, Ka)	420
Vanibbake = Vaṇibbake (Syā, Ka)	75
Vanecaroti = Vanācaroti (Syā, Ka)	87
Varatanu = Varacāru (katthaci)	18
Vassiko = Passiko (Sī, Syā, I)	265
Vase = Vasī (Syā, Ka) Ma 2. 352; Khu 1. 369.	331
Vase nivattitum = Vasena vattitum (?)	359
Vaḷavāmukhaṇca = Balavāmukhaṇca (Ka)	355
Vātadhutā = Vāṭadhūtā (Sī, Syā)	55
Vāvaṭā = Byāvaṭā (Sī) Pāvaṭā (Syā)	159
Vikampāmi = Vikappāmi (Sī, Syā)	193

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vijahate = Virahate (Sī, I) Vivahate (Syā)	289
Vidālayanti = Vipāṭayanti (Sī) Vipātayanti (Ka)	187
Vidālītā = Padālītā (Sī, Syā)	256, 277
Vidicca = Veditvā (Sī)	136
Vidum̐ = Vidū (Syā, I, Ka)	69
Vidū = Vidum̐ (Sī)	87
Vipākena = Vipākaṁ (Syā, Ka)	131
Virājitatto = Virādhittatto (Sī, I)	181
Virādhāya = Virāgāya (Syā, Ka)	136
Vivasāne = Vyavasāne (Sī)	178
Vivasāne = Vivasane (Sī, Syā)	297
Vivecayetha = Vivecayatha (Sī)	180
Visālakkhī = Visālakkhī (Syā)	54
Visīyarum̐ = Visiyantu (Ka)	273
Visosanā = Visosakā (Sī)	418
Vihassati = Vihessati (Syā, I)	267
Vihassāma = Viharāma (Sī) Viharissāma (Syā)	393
Vīrā Vīrehi = Dhīrā dhīrehi (Sī)	378
Vīrena = Therena (Ka)	26
Veṭhamissena = Veghamissena (Sī, Syā) Vegamissena, vekhamissena (Ka)	250
Vettācaraṁ = Vettaṁ paraṁ (Syā) Vettācāraṁ (Ka)	117, 195
Vedessāmi = Paṭivediyāmi (Sī, Ka)	374
Vehāsādupasaṅkamim̐ = Vehāsānupasaṅkamim̐ (Syā, Ka)	304
Vehāyasaṁ = Vehāsayam̐ (Sī)	58
Voḍhūna = Tepuna (Syā, Ka) Vodhuna (Ka-Ṭṭha)	428

[Sa]

Sa-upādiseso = Anupādisesā (Sī) Anupādiseso (Ka)	374
--	-----

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Saṅkamanam = Caṅkamanam (Sī) Caṅkamanam (Syā) Samakam (Ka-Sī)	105
Sakkhalikam = Sakkhalim (Sī, Syā)	47
Sakuṇim = Sakuṇam (Syā)	413
Sañchannā = Pacchannā (Sī)	272
Sañchanne = Pacchanne (Sī)	53
Sanṭhanam = Santhanam (Sī, Syā, I)	22
Sateratāva = Sateritāva (Syā, Ka)	51
Sattam = Santam (Sī) Puttam (Syā)	394
Santhavam = Sandhavam (Ka)	335
Saddhāyikam = Saddhāyitam (Sī, I)	185
Saddhā = Addhā (Sī-Ṭṭha)	372
Sampatitacchavim = Āpatitacchavim (Sī)	139
Sampavanti = Sampavāyanti (Ka)	120
Sabbampi akkhissam = Sabbam ācikkhissam (Sī)	183
Sambaddho = Sambandho (Syā, Ka)	251
Sambulakaccāno = Sambahulakaccāno (Ka)	257
Sambhāvento = Pabhāvento (Sī)	160
Samaṇāneva = Samaṇānameva (Sī, Syā)	410
Samatiṭṭhatha = Sampatiṭṭhatha (Ka)	269
Samanvesam = Samannesam (Sam 1. 196)	372
Samanantarānuddiṭṭhe = Samanantarā anuddiṭṭhe (Syā, Ka)	134
Samappitā = Samajjatā (Sī)	206
Samotatā = Samohatā (Ka)	163
Samotatā = Samotthatā (Ka) Samogatā (Syā)	110
Sayamidha = Yamidha (Sī, Syā, I)	77
Saraṇamāgamha = Saraṇamāgamma (sabbattha)	331
Sarasmim = Sarassa (Sī) Sāgarasmim (Ka)	365
Sarīsapā = Sirīmsapā (Sī, Syā, I)	173
Sallakatto = Sallakanto (Sī)	331
Sallakikena = Sallakitena (Sī) Sallarikena (Syā)	244

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Savatī = Vasatī (Sī)	275
Savāhiniṃ = Savāhanam (Ka)	363
Savāhiniṃ = Savāhanam (bahūsu)	255
Sasam jappati = Ghaṭo jappati (Ka)	149
Sahate = Sahati (I, Ka)	284
Sahabya = Sahabyata (Sī, Syā)	66
Sahalohitaṅgā = Sahalohitaṅkā (Sī) Sahalohitakā (Syā)	53
Sahindake = Sa-indake (Sī)	34
Sa, hisuttesu = Patisuttesu (Sī, Ka)	259
Sāṇavāsi = Sānuvāsi (Sī) Sānavāsi (Syā)	168
Sātunnavasanā = Sāhunnavāsino (Syā, I) Sāhundavāsino (Ka)	167
Sādhurūpe = Sīlavante (Ka)	101
Sārathi = Sārathī (Sī)	356
Sālamūle = Rukkhamūle (Syā, Ka)	404
Siṅgālā = Sigālā (Sī, Syā, I)	173
Siṅgālapitā = Sigālapitā (Sī)	224
Sindhaka = Sanduka, sindhuka (Ka)	158
Sirimaṇḍo = Sirimando (Sī)	289
Sivako = Sīvako (Sī)	256
Sivathikaṃ = Sīvathikaṃ (Sī, Syā, I)	275
Sītodakā = Sītodikā (Sī) 113 Theragāthāsamvaṇṇanāya sameti.	7
Sim sare = Sabbare (Ka) Sappare (?)	91
Sukkāna dhammānam = Sukkehi dhammehi (Sī, Syā-Ṭṭha)	411
Sukhitā = Sukhino (I, Ka)	124, 201
Sugandhakaṃ = Sagandhakaṃ (Sī, Syā, I)	276
Sucigandham = Sucim gandham (Sī)	55

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sucimhitā = Sucimbhikā (Syā)	22
Suṇemu = Suṇoma (Sī) Suṇomi (Syā)	79
Sudhammāyaṇi ṭhito = Sudhammāyā'bhito (Syā) Ma 2. 414 piṭṭhe.	366
Suddhimajjhagaṇi = Suddhamajjhagā (Sī, Ka) Suddhimajjhagamā (Syā)	336
Suniddāti = Sunandāti (Sī)	31
Sunetta = Sunita (Ka)	211
Suphassā = Supassā (Syā, I, Ka)	71
Subhaddā = Saṁbhaddā (Ka)	71
Suyyati = Sūyati (Sī, Syā)	91, 202
Surabhī = Sūrabhiṇi (Sī, Ka)	120
Suvaṇṇachannā = Suvaṇṇacchādanā (Sī)	77
Suvibhassetu = Savibhassetu (Sī, Ka)	373
Suhadayo = Suhado (Sī)	177
Suhuṭṭhitam = Suvuṭṭhitam (Sī)	47
Seyyathāpi = Sayathāpi (Sī, I)	285
Soṇṇavālukasanthate = Sovaṇṇavālukasanthate (Syā, I)	
Sovaṇṇavālikasanthate (Ka)	56
Sobhare = Sobhate (Ṭṭha)	410
So maṇi aticaramānāya = Evamāticaramānāya (Syā, I)	164
Soḷasubbedho = Soḷasapabbedho (Sī-Ṭṭha) Soḷasabbāṇo (?)	253
Saṅghe dānāni dassāmi = Saṅghe dānaṇi dassāmiham (Syā)	49
Samyamassa = Samadamassa (Sī)	77
Samyamam = Saññamam (Sī)	34
Samyuttā = Saññatā (Sī)	51
Samvaram sīlam = Samvaro sīlam (Sī) Samvarasīlam (Sī-Ṭṭha)	309
Svāgatañca = Sāgatañca (Sī)	21

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ha]

Hadayassitaṃ = Hadayanissitaṃ (Sī, Syā)	385
Hadayeritaṃ pītiṃ = Hadayeritaṃ pati (Sī) Hadayeritampi taṃ (Syā)	93
Himavantato = Himavantāva (Ka)	161
Hiyyamānamhi = Hīyamānamhi (Sī)	244
Heṭhayitvā = Bādhayitvā (Ka)	251
Heṭheti ca = Bādhiyati, bādheti ca (Ka)	251
Hemakappanavāsasā = Hemakappanivāsasā (Syā, Ka)	25
Hemajālapaṭicchannaṃ = Hemajālakapacchannaṃ (Sī)	105
Hemantikasītakālarattiyo = Hemantikakālarattiyo (Ka)	260
Hohisi = Sohisi (sabbattha)	426

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Gāthāsūci

Gāthāyo	Piṭṭhāṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhāṅkā
[A]		[A]	
Aṁsabbaddhakam (Aṁsa- vaṭṭakam)	46	Accāraddhamhi vīriyamhi	312
Akaṇṭako agahano	22	Accharānam satasahassānam	26
Akampiyam atuliyam	401	Acchariyamabbhutam tam	434
Akammakāmā alasā	168, 411	Acchariyam vata abbhutam vata	115, 148
Akkodhanā bhattu	36	Acchādanañca bhattañca	27, 29, 30, 54
Akkodhano	295-6	Acchecchi taṇham idha	375
Akkodhano niccapasanna	183	Acchejjābhejjo hi	204
Akkodhassa	288	Accherarūpaṁ sugatassa	173
Akkosānam vadhānañca	69	Accheraṁ vata buddhānam	353
Akkhāmi te Buddha	10	Acchodikā	244, 307, 351
Akkhāmi te bhikkhu	2, 5, 7, 9, 11, 17, 40, 81, 125	Ajaram jīramānena	227
Akkhīni ca tūriyāriya	422	Ajaramhi vijjamāne	434
Akhaṇḍakārī sikkhāya	205	Ajegucchaṁ vimuttehi	342
Akhaṇḍasikkhāpade	21	Ajjaṭṭhamī pabbajitā	418
Agāravo ca kāsāve	342	Ajjatagge maṁ	293
Agārasmiṁ vasantīham	390	Ajja pannarase	370
Aggamahesī bhavissasi	430	Ajjeva tāta	431
Aggiṁ candañca sūriyañca	389	Ajjeva Buddhaṁ saraṇam	115, 148, 191
Aggivaṇṇo ca no vāto	214	Ajjhattaṁ na jānāti	292
Aggivaṇṇo ca me vāto	175	Ajjhattaṁ pajānāti	292
Aṅkato aṅkam gacchanti	168	Ajjhattaṁ bahiddhā ca	277, 288
Aṅgārino dāni dumā	300	Ajjhattam me samuṭṭhāya	324
Aṅgīrasassa gahapatino	157	Ajjhāyakopi ce assa	364
Acintiyā kammavipākā	62		
Accayanti ahorattā	250		

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Ajjhupagacche ghātaṃ	431
Ajjhositaṃ asāre	430
Añchāmi naṃ na muñcāmi	323
Añjanīva navā citta	325,
	347, 364
Aññathā Lokanāthamhi	338
Aññamaññaṃ vadhitvāna	136
Aññāṇamūlabhedāya	286
Aññātamaṇino dhamme	341
Aññāto eso	182, 191
Aññā suveṇī susu	92
Aññassa Bhagavā buddho	344
Aṭṭiyāmi harāyāmi	134
Aṭṭhaṅgikena maggena	205
Aṭṭhaṅgikaṃ aparimitaṃ	27
Aṭṭhaṅgupetaṃ	
anudhammacārinī	37
Aṭṭhapadakatā kesā	325, 363
Aṭṭhaṃsā sukataṃ thambhā	105
Aṭṭhikaṅkalakuṭike	362
Aṭṭhisāṅghātaghaṭito	304
Aṭṭheva piṇḍapātāni	48
Aṭṭheva muttapupphāni	85
Aḍḍhā daliddā ca	326
Atimāno ca omāno	287
Atisītaṃ ati-uṇhaṃ	264
Atihitā vihi	282
Attanohaṃ anattāya	179
Atthakāmosi me yakkha	115, 215
Atthañca yo jānāti	281
Atthassāhaṃ viññāpanī	319

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Atthāya vata no	412
Atthāya vata me buddho	82, 277
Atthi ca me ettha	176
Atthi me ettha nikkhittaṃ	175
Atthi sakyakule	400
Atha ayyā jinadattā	427
Atha asitanicitamuduke	431
Atha tumhe kena	117, 194
Atha tenāgamā bhikkhu	107
Atha tvaṃ kena vaṇṇena	48
Atha naṃ bhaṇatī	427
Atha nibbinda'haṃ kāye	389
Atha nibbinda'haṃ rūpe	382
Atha ne bhaṇati	430
Athaddasāsimaṃ sugataṃ	394
Athaddasāsimaṃ Sambuddhaṃ	217,
	310, 337
Atha pāpāni kammāni	250
Atha maṃ adāsi	426
Atha maṃ bhaṇatī	427
Atha me sāketato	425
Atha saṭṭhisitā savitakkā	369
Atha soḷasame	428
Atha'haṃ bhaṇāmi	427
Athāpare pādakuṭhārikāhi	187
Atho jātikkhayaṃ patto	387
Atho sīdati saññuttaṃ	323
Adassanena'haṃ tassa	111
Adā annaṅca pānaṅca	157
Adānamatidānaṅca	158

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Adāsi me akāsi me	130
Addasa brāhmaṇo Buddhāṃ	415
Addasa Bhagavā ādiṃ	375
Addasaṃ virajāṃ Buddhāṃ	12, 31
Addasaṃ virajāṃ bhikkhūṃ	4, 5
	15-6, 32, 85
Addhā na jānanti	256
Addhā paṭiññātametaṃ	182
Addhā hi dānaṃ bahudhā	188
Adhigatamidaṃ bahūhi	434
Adhicetaso appamajjato	234
Adhiccaladdhaṃ	
pariṇāmajaṃ	119, 196
Adhimitto mittavaṇṇena	213
Anaṅgaṇassa posassa	314, 345
Anantaraṃ hi jātassa	302
Antalikkhasmiṃ tiṭṭhanto	179
Anantādīnavā kāmā	418
Anamatagge saṃsārato	433
Anabbhito tato āgā	137
Anākiṇṇā gahaṭṭhehi	351
Anāvaṇṇesu titthesu	175, 214
Anāsannavarā etā	227
Anikkasāvo kāsāvaṃ	342
Aniccaṃ dukkhanti vipassa	357
Aniccā adhuvā kāmā	432
Aniccāni gahaṇāni	256
Aniccā vata saṅkhārā	363
Aniccā hi calā saddhā	266
Animittaṅca bhāvemi	370,
	381, 391

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Anissaraṇadassāvī	322
Anukampakassa kusalassa	71
Anukampakā mayhaṃ	138
Anukampāya me Satthā	303
Anukampassu kāruṇiko	169
Anucchaviṃ ovadiyaṅca	121, 197
Anujānātha maṃ ubhaya	429
Anujānāhi me ayye	416
Anudiṭṭhīnaṃ appahānaṃ	324
Anuddhato acapalo	317, 352
Anuppatto sacchikato	276
Anubhomi sakaṃ puññaṃ	17
Anuvassiko pabbajito	225
Anusāsi maṃ ariyavatā	277
Anussaranto Sambuddhaṃ	278
Anekacittāvatato	91
Anekajātisaṃsāraṃ	237
Anekabhāgena guṇena	182
Anekavaṇṇaṃ darasoka-	
nāsaṇaṃ	112
Antovaṅkagato	323
Andhohaṃ hatanettosmi	240
Annaṃ pānaṃ ca ādāya	395
Annabhāro pure āsiṃ	337
Annena ca pānena ca	425, 427
Apaṇḍaro aṇḍasambhavo	307
Apathena payātumicchasi	422
Aparimitaṅca dukkhaṃ	434
Apāre pana sugati māsamāna	184
Appāyukī kālakatā	58

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[A]		[A]	
Api ce hoti	248	Abhijātā mahantāsi	33
Api dūragatā saramhase	422	Abhijjamāne vārimhi	167
Api yojanāni gacchāma	214	Abhiññā pāramippatto	373
Api Sakkova Devindo	21	Abhiññeyyaṃ abhiññātāṃ	331
Apuññaṃ pasavī māro	367	Abhippasādehi manāṃ	25
Appaṃ vā bahurū vā	115, 146	Abhibhūtaṃ dukkhena	342
Appakaṃ jīvitaṃ mayhaṃ	390	Abhivutṭhā rammatalā	351
Appakampi kataṃ deyyaṃ	66	Abhisattova nipatati	245
Appakampi kataṃ		Amajjapā no ca musā	14
mahāvīpakaṃ	79	Amajjapo no ca musā	86
Appakassa kammaṃ phalaṃ	3, 4	Amataṃ vijjamāne	433
Appaññāto disvāpi	186	Amānusaṃ pārisajjā	179
Appamattassa me sikkhā	276	Amitto mittavaṇṇena	213
Appassutāyaṃ puriso	347	Amoghaṃ divasaṃ	289
Appicchatā sappurisehi	358	Ambakañjikaṃ	46
Appiccho ceva santuṭṭho	305	Ambapakkaṃ dakaṃ yāgu	215
Appiccho sātātiko	333	Ambapallavaśaṅkāsaṃ	258
Abbahī vata me sallāṃ	114, 132,	Ambilaṃ madhuraggaṇca	322
	147, 150, 166, 385	Ambo ca sitto samaṇo	107
Abbūḷhaṃ aghagataṃ vijitaṃ	275	Amma jīvāti vanamhi	385
Abbhātītasahāyassa	348	Ayaṃ kumaro sīvathikāya	173
Abbhutaṃ vata vāseṭṭhi	414	Ayaṃ pure mātaraṃ	173
Abbhokāsi sātātiko	332	Ayaṃ maggo ramaṇīyo	202
Abbhokāse viharasi	283	Ayaṃ sītodakā gaṅgā	161
Abhaye bhiduro	383	Ayamāhu purāṇiyā	232
Abhikkantena vaṇṇena	10, 11, 15,	Ayamiti kappāto	258
	16, 23, 28, 32, 39, 45, 59,	Ayācito tatā'gacchi	394
	60, 63, 64, 68-9, 139,	Ayoge yuñjamattānaṃ	275
	141, 144-5	Ayoni suddhimanvesaṃ	263
Abhikkhaṇaṃ nandaṇaṃ sutvā	29		
Abhirūḷhaṇca maṃ ñatvā	111		

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Ayoniso manasikāro	252, 389
Ayañca kho dakkhiṇā	
dinnā	129, 130
Ayañca te pokkharāṇī	215
Ayañca daharo bhikkhu	363
Aratīñca ratiñca pahāya	368
Arahāṃ Sugato loka	256
Arahā dakkhiṇeyyomhi	277
Arūpa dūraṅgama ekacāri	358
Araññe rukkhamaññe vā	335
Araññe rukkhamaññesu	338
Alaṃ jhāyitukāmassa	351
Alaṃ me phāsukāmassa	351
Alaṅkatā mañikañcanā	58
Alaṅkatā suvasanā	269,
	291, 363
Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī	113, 146
Alaṅkato mālyadharo	100, 108
Aladdhā cetaso santim	384, 388
Aladdhā cittassekaggam	285
Alambusā missakesī ca	71
Alameva kātum kalyāṇam	156
Allaṃ sukkham vā bhuñjanto	343
Avañjhāni ca kammāni	173
Avaṇṇaṇca akittiñca	309
Avijjāya nivuto	304
Avitakkam samāpanno	314, 345

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Avirodhakaresu	176
Asaṃsaṭṭho sātātiko	333
Asaṃhīram asaṃkuppaṃ	314
Asakkhim vata attānam	239
Asaṅkheyyesu kappesu	259
Asapattamhi samāne	433
Asallīnena cittena	337
Asisūnūpamā kāmā	432
Asītisakaṭavāhānam	151
Asubhāya cittaṃ bhāvehi	370
Aseyyo seyyasamānam	352
Asokaṃ virajam khemaṃ	146, 418
Assakādhīpatissā'ham	87
Assatthe haritobhāse	261
Assaddho maccharī cāsim	151
Assu thaṇṇam rudhiram	432
Asokaṃ nandanam rammam	71
Asokaṃ virajam	146
Aham andhakavindamhi	59, 106
Aham kapilavatthusmim	110
Aham kho veḷugumbasmim	225
Aham tayā bahutare	49
Aham te sakiyā mātā	140
Aham te saraṇam homi	39
Aham nandā nandisena	144, 146
Aham pure pabbajitassa	162
Aham pure maccharinī	76, 209
Aham pure saṃyamissam	152
Aham bhadde subaddāsim	48
Aham bhadante ahuvāsi	112

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Ahaṃ bhadante caṇḍālī	26
Ahaṃ bhadante peṭimhi	130-1, 138, 175, 213
Ahaṃ bhadante petomhi	151, 212, 217
Ahaṃ mattā tuvaṃ	
tissā	141, 144
Ahaṃ middhena pakato	269
Ahaṃ manussesu	2, 7, 9, 11, 16, 22, 32-3, 36, 38, 56, 65, 68, 84, 86, 99, 101, 105, 108, 173
Ahaṃ Rājagahe ramme	54, 176, 178, 180
Ahaṃ vata vasānugo	421
Ahaṃ sakaraṇīyomhi	348
Ahaṃ Sumanā sumanassa	64
Ahañca kho namassantī	395
Ahañca Bārāṇasiyaṃ	59
Ahañca bhariyā ca	96, 98
Ahamamhi kantasallā	403
Ahampi daṭṭhum gacchissam	111
Ahiṃsakoti me nāmaṃ	335
Ahiṃsā sabbapāṇīnaṃ	88
Ahu āvāsiko mayhaṃ	212, 213
Ahu itthī ahu puriso	166
Ahu tuyhaṃ pure saddhā	266
Ahu Buddhassa dāyādo	224
Ahumha pubbe gaṇino	413

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Ahu rājā Brahmadatto	165
Ahū mayhaṃ duve puttā	131
Aho dānaṃ varākiyā	25
Aho Buddhā aho dhammā	259
Aho vata re	158

[Ā]

Ākāsamhi haliddiyā	362
Āgacchanta'ggikhandhāva	289
Ācāragocare yutto	306
Ācikkha bhante yadi	191
Ājānīyena ājañño	287
Ātume itthibhūtāya	166
Āturaṃ asuciṃ pūtiṃ	284, 381, 389
Ādiccavaṇṇaṃ ruciraṃ	74, 207
Ādittaṃ vata maṃ santaṃ	114, 132, 147, 150, 166
Ādi sīlaṃ patiṭṭhā ca	309
Ādīpitā tiṇukkā	433
Ānāpānasatī yassa	302
Āmantayi moggallānaṃ	140
Āmantanikā raññomhi	22
Ābādhiko'haṃ dukkhito	115, 148
Ābādhe me samuppanne	226
Āyuñca vaṇṇaṇca	96
Āyunā yasaṃ ceva	159
Āyogapaṭṭaṇaṃ	46
Āyogo sabbalokassa	304

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ā]		[I]	
Āraññakāni senā, sanāni	306	Iti māraṃ atajjesi	367
Āraññikā piṇḍapātikā	362	Itissā sassu paribhāsi	34
Āraññiko sātātiko	332	Ito ahaṃ vassasatāni	138
Āraññiko hohi ca	358	Ito cuto licchavi	182
Āraṭi samacariyā ca	88	Ito dinnena yāpenti	129
Āraddhavīriyā pahitattā	252	Itopi accherataraṃ	118, 195
Āraddhavīriye pahitatte	278, 397	Ito bahiddhā pāsaṇḍā	399
Āraddhavīriyo sātātiko	333	Ito bahiddhā puthu	238
Ārambhatha nikkamatha	267	Ito satta tato satta	337
Ārammaṇetaṃ	361	Ittaraṃ hi dhanāṃ dhaññaṃ	136
Ārāmāni ca ropissaṃ	76, 208	Itthibhāvo no kiṃ kayirā	386
Ālopassa phalaṃ passa	139	Itthirūpe itthisare	322
Ālambo gaggaro bhīmo	22	Itthisotāni sabbāni	32
Āvilacitto anāvilaṃ	420	Ida'majara'mida'mamaraṃ	434
Āveḷinī kañcana	34	Idāni te imaṃ puttāṃ	413
Āsādiya edisaṃ janarā	424	Idāni bhante imameva	35, 67
Āsāya kasate khettaṃ	300	Idāni bhūtaṃsā pitā	143
Āhiṇḍamānā khañjāma	171	Idānevāhaṃ jānāmi	49
[I]		Idaṃ dukkhanti maṃvoca	70
Ingālakuyāva ujjhito	422	Idaṃ pure cittamacāri	237, 359
Ingā tvaṃ gantvāna	210	Idaṃ bhonto nisāmetha	331
Iceva coro		Idaṃ mama ucchuvanaṃ	209
asi'māvudhañca	334	Idaṃ vatvāna caṇḍālī	26
Iceva vatvāna yamassa	74, 206	Idaṃ vatvāna sorattho	206
Icevaṃ vippalapantiṃ	76, 209	Idaṃ vatvā sālavane	340
Iceva maccā paridevayanti	136	Idaṃ vimānaṃ ruciraṃ	20
Iṭṭhā dhammā aniṭṭhā ca	313	Idaṃ vimānaṃ virajaṃ	172
		Idaṃ sutvā tidasādhipati	66

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[I]		[I]	
Idaṅca te ambavanam	215	Imam ca me puttaphalam	413
Idaṅca disvāna	195	Imam yakkham gahetvāna	154
Idaṅca disvāna adiṭṭhapubbam	117	Imaṅca passa āyantaṁ	364
Idaṅca sutvā vacanam	182	Idampi pāṇīyaṁ sītaṁ	87
Iddhiyā abhinimmitvā	404	Imāsāhaṁ dhammaṁ sutvā	48
Iddhī ca te anadhivara	18	Imasmiṁ loke parasmaṁ vā	
Iddhīpi me sacchikatā	404	pana	109
Idha dhammaṁ caritvāna	144, 146	Isayo cāpi ye santā	88
Idhāgatā anadhivaram	18	Isayo vāpi ye santā	150
Idheva kittiṁ labhati	309	Isi ca tattha āgacchi	165
Idheva kusalam katvā	127	Isidāsī tattha ekā	425
Idheva nidaṁ labhati	309	Isiṁ sunettamaddakkhi	211
Indriyāni manussānam	322	Issā ca maccheramatho	17
Indriyāneva sārakkham	322	[U]	
Indīvarānam hatthakam	63	Ukkaṇṭhāmi sarīrena	321
Imā ca te accharāyo	13, 14, 36	Ukkaṇṭhitopi na vase	242
Imā ca te pokkharanī	171	Ukkhepakatavacchassa	234
Imā ca nābhyo manasā	91	Uggaputtā mahissāsā	368
Imā ca passa āyantiyo	180	Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ	80, 84,
Imāni me aṭṭha yugā	187		97, 99, 104, 106, 124
Imāsu vīṇāsu	93	Uccāvacehu'pāyehi	323
Iminā pūtikāyena	395	Ucce kule ahaṁ jātā	396
Ime ca vālī maṇicandakappitā	91	Ucce maṇḍalipākāre	333
Ime ca sabbe sahitā	91	Ucchāgāraṁ tiṇāgāraṁ	87
Ime ca sirīsavanā	120, 198	Ucchuṁ tuvaṁ khādamāno	210
Ime pādā idaṁ sīsaṁ	132	Ucchukhaṇḍikaṁ ahamadāsīṁ	45
Imesaṅca kho vassasata	121, 198	Ujumaggamhi akkhāte	312
Ime haññantu vajjhantu	307, 314	Ujū avaṅko asaṭṭho	122, 199

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[U]	
Ujjaṅgalaṃ tattamivaṃ	
kapālaṃ	116, 194
Ujjaṅgale yathā khette	160
Ujjeniyā puravare	425
Ujjhānasaññino bālā	341
Uṭṭhāya anikaratto	434
Uṭṭhāya pāde vandimsu	393
Uṭṭhehi kaṇha kiṃ	149
Uṭṭhehi nisīda	285
Uṭṭhehi puttaka	430
Uṭṭhehi Revate	73, 206
Uṇhe majjhanhike kāle	201
Uttamaṃ dhammataṃ patto	320
Uttānopi ca paccittha	212
Uttiṭṭhapiṇḍo āhāro	350
Uttiṭṭhapiṇḍo uñcho ca	417
Uttiṇṇā paṅkapalipā	239
Udakaṃ hi nayanti	224, 334
Udakaruhā ca ye'tthi	51
Udake ṭhitā udaka	43
Udarāvadehakaṃ bhutvā	339
Udahārī ahaṃ sīte	406
Uddhaṃ catūhi māsehi	134, 152
Uddhaṃ pādatalā amma	382
Uddhaccameghathanitaṃ	324
Uddhatā ca bhavissanti	341
Uddhato unnaḷo	342
Uddhato capalo	317, 352
Unnatā sukhadhammena	315
Unname udakaṃ vuṭṭhaṃ	129
Unnaḷassa pamattassa	312

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[U]	
Upajjhāyassa udakaṃ	287
Upajjhāyo maṃ avaca	223
Upaṭṭhāpenti parisam	340
Upaḍḍhaṃ padmamālāhaṃ	6
Upadhī te samatikkantā	332
Upadhīsu janā gadhitāse	368
Upavijaññā gacchantī	403
Upasaggo bhīmarūpo	418
Upasantaṃ uparataṃ	364
Upasanto anāyāso	345
Upasanto uparato	220, 345, 364
Upasampadā ca me laddhā	280
Upāyakusalenāhaṃ	252
Upārambhacitto dummedho	279
Upāsako atthi imamhi	121, 199
Upāsikā cakkhumato	22
Upāsita sappurisā	255
Upāhanaṃ	47
Upeti gabbhañca parañca	327
Upemi saraṇaṃ Buddhaṃ	89, 115, 148, 206, 407, 412
Uposathaṃ upavasissaṃ	17, 24, 27, 28, 29, 30, 54, 76, 209
Uposathaṃ upāgacchim	382
Uposathe cahaṃ gantvā	54
Uppajje te sace	288
Uppaṇḍukim kisaṃ chātaṃ	139

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[U]		[E]	
Uppatantesu nipate	236	Etaṃ ce ruccati bhoto	331
Uppalaṃ cudakā samuggataṃ	421	Etaṃ te paralokasmiṃ	133, 162
Uppalasikharopamāni	422	Etaṃ bijaṃ kasi khettaṃ	127
Uppāṭiya cārudassanā	424	Etamādīnavaṃ ñatvā	211, 212, 247, 251, 327
Ubhayeneva sampanno	271	Etasmiṃ pādāni	183
Ubhinnaṃ tikicchantaṃ taṃ	288	Etā caññā ca seyyāse	71
Ubhinnaṃ samakaṃ āsi	143	Etādisaṃ abbhutaḍḍassaneyyaṃ	61
Ubhinnaṃ matthaṃ carati	288	Etādisaṃ uttama	174, 181
Ubho mātā ca dhītā ca	404	Etādisaṃ karitvāna	270
Umāpupphena samānā	351	Etādisaṃ kusalaṃ	37
Ummaggapathaṃ mārassa	371	Etādisaṃ kho kaṭukaṃ	212
Ummādanā ullapanā	418	Etādisaṃ puññaphalaṃ	35, 68
Uyyānabhūmiṃ gantvāna	164	Etādisaṃ	
Uyyānabhūmyā ca duvaddhato	93	yaññamanussarantā	50, 63
Uragova tacarṃ jīṇṇaṃ	137	Etādisā sappurisāna	
Uḷāraṃ vata me mātā	402	sevanā	124, 193, 201
Uḷāro te yaso	33	Etādiso licchavi	193
[E]		Ete ca dānāni adamsu	136
Ekamsaṃ cīvaraṃ katvā	293	Etenupāyena	94
Ekakā mayaṃ araññe	233	Ete pacchimakā dāni	337
Ekatimse ito kappe	261	Ete sambahulā	352, 364
Ekaputto ahaṃ āsiṃ	292	Etañca aññañca lahuṃ	190
Ekapupphaṃ cajitvāna	240	Etañca bhante arahāma	214
Ekākiyo adutiyo	301	Etañca samatikkamma	336
Ekāsanī sātatico	332	Etañcāhaṃ assarathaṃ	415
Ekopi saddho medhāvī	265	Ettakamidaṃ anussarāmi	79
Enīphassā suphassā ca	22	Ettāvatā vīsativatti	190
Etaṃ acchādayitvāna	134	Etto cāpe catubbhāgaṃ	413
Etaṃ kho labbhamamhehi	413	Ettha rattā pamattā ca	417

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Ediso ahu ayaṃ	410
Evaṃ anāgataddhānaṃ	343
Evaṃ amittajanaṇā	418
Evaṃ ahaṃ amatadasamhi	19
Evaṃ karonti ye sadda	435
Evaṃ karonti sappaññā	133, 150
Evaṃ ce kaṇha jāṇāsi	149
Evaṃ dadanti ñātinaṃ	129
Evaṃ datvā yajitvā ca	159
Evaṃ dassanasampannaṃ	254
Evaṃdiṭṭhi pure āsiṃ	204
Evaṃ nānappayātamhi	340
Evaṃ paññāya ye tittā	315
Evaṃ bahudukkhā kāmā	432
Evaṃ bhaṇati sumedhā	430, 434
Evaṃ bhaṇito bhaṇati	427
Evaṃ maṃ bhattikataṃ	426
Evaṃ me kattukāmassa	301
Evaṃ me bhayaajātassa	324
Evaṃ vijitasāṅgamaṃ	371
Evaṃ vihāramānāya	383
Evaṃ vihāramānassa	305
Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ	372
Evaṃ sudesite dhamme	371
Evaṃ so khādata'ttānaṃ	179
Evamanuyuñjijyamānā sā	425
Evametaṃ avekkhantī	389
Evametaṃ mahāvīra	362
Evamete tathā vuttā	373
Evameva tuvaṃ māra	366

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Evāyaṃ vattate kāyo	304
Evañca dhammāni (kammāni)	192
Evañcetaṃ jano jaññā	362
Evañce maṃ viharantaṃ	368
Esa bandhāmi sannāhaṃ	302
Esa brāhmaṇa sambuddho	414
Esa bhiyyo pasīdāmi	317
Esa saṃsavako nāma	75, 207
Esa sutvā pasīdāmi	375
Esā antaradhāyāmi	404
Esā'vahiyyase pabbatena	244
Eso te nirayo	74, 207
Eso nisinno	186
Eso hi Bhagavā buddho	413
Eso hi saṃgho vipulo	50, 62
Ehi kāḷa nivattassu	412
Ehi nandaka gacchāma	254
Ehi mātali amhehi	66
Ehi sārathi gacchāhi	415
Eḷālukaṃ	45

[O]

Ogayhaṭṭhaṅgikaṃ sotaṃ	278
Oghapāso daḷhakhilo	317
Oghassa hi nitaraṇatthaṃ	371
Oṭṭhappahatamattena	352
Odahi migavo pāsāṃ	325, 363
Odātaṃ vata me cittaṃ	302
Odātamūlakaṃ	64

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[O]

Odanam kummāsam ḍakam	23
Ophuṇāmi mahāvāte	
(opuṇāmi)	206
Obhāsajātam phalagam	225
Obhāsayingtvā pathaviṃ	34, 67
Oraṃ me chahi māsehi	204
Oraṃ odanapākamhā	275
Orabbhikā sūkarikā	406
Olaggessāmi te	279
Oloketvāna sambuddho	160
Ovadeyyānusaṣeyya	344

[Ka]

Kaṃ nu uddissa muṇḍāsi	399
Kaṃ nu tattha na ramenti	273
Kakkārikam	45
Kaṅkaṇamva sukataṃ	409
Kacci no vatthapasuto	226
Kaṅcanassa phalakaṃva	410
Kaṭacchubhikkham datvāna	159
Kaṭukam madhurassādam	322
Kaṇhakhandhakasuvaṇṇa	408
Kaṇṭhesu te yāni	93
Katamaṃ svāham janapadam	88
Katarasmim so janapade	89
Katāvāsā katakusalā	27
Katham tvaṃ appataram datvā	49
Katham nu soceyya	
tathāvidho	121, 198
Katham hi dānam dadamāno	157

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kadā aniccaṃ vadharoganīlam	354
Kadā iṇaṭṭova	356
Kadā nu kaṭṭhe ca tiṇe	355
Kadā nu kho yaṃ viditam	355
Kadā nu gaṅgam yamunam	355
Kadā nu nāgo	356
Kadā nu paññāmaya	354
Kadā nu maṃ tandi khudā	354
Kadā nu maṃ pāvusakāla	355
Kadā nu rūpe amite ca	355
Kadā nuham dubbacanena	355
Kadā nuham pabbata	354
Kadā nuham bhayaajananiṃ	354
Kadā nuham bhinnapaṭa	354
Kadā nuham sabbhi	354
Kadā mayūrasa sikhandaṇḍino	355
Kandanti naṃ nātī pakiriya	326
Kappitako nāma idhatthi	185
Kappitakaṇca	
upasaṅkamitvā	190, 191
Kappiyam taṇce chādeti	343
Kammaṃ kammanti ṇatvāna	286
Kammaṃ bahukam	295, 352
Kammakāmā analasā	411
Karaṇīyāni paññāni	82, 83
Karato te cīyate pāpam	367
Karirimālāvitatā	351
Karotam opadhikam	
puññam	49, 62
Karoti bhaddakam kammaṃ	205

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Karotha Buddhavacanāṃ	284
Karova Buddhasāsanāṃ	379, 392
Karohi kammaṃ idha	172
Kalyāṇadassano bhikkhu	330
Kalyāṇamittatā muninā	403
Kalyāṇī vata te vācā	87
Kallacittaṅca maṃ ñatvā	70
Kassa idaṃ ālāhanāṃ	165
Kassa brāhmaṇa	406
Kassa vā tvaṃ vacanakarā	18
Kassa selūpamaṃ cittaṃ	257
Kassindriyāni	259
Kā esā devatā bhadde	49
Kā kambukāyūradhare	53
Kā te ratī vane	87
Kānanāṃva sahitaṃ	408
Kānanamhi vanasaṇḍa	409
Kā nāma tvaṃ visālakkhī	54
Kā nu antovimānasmiṃ	133
Kāmaṃ kāmesu	434
Kāmaṃ bhijjatu'yaṃ kāyo	22, 273
Kāmakopappahīnā	316
Kāmacchando ca	236, 346
Kāmacchandaṅca byāpādaṃ	397
Kāmandhā jālapacchannā	272
Kāmapaṅkena sattā hi	418
Kāmarāgena ḍayhāmi	369
Kāmā kaṭukā	429
Kāmā hi citra	327, 357
Kāme ādittato	327

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kāme svādīnavāṃ disvā	290, 404
Kāmaggapattānaṃ	
yamāhunuttaraṃ	18
Kāyakammaṃ suci nesaṃ	411
Kāyaduṭṭhullagaruno	244
Kāyabandhanaṃ	46
Kāyamaccheragaruno	348
Kāyena saṃvuto āsiṃ	379
Kāyena saññato āsiṃ	127
Kāyo te sabbaso vaṇṇo	127
Kālaṃ kālaṃ bhavābhavaṃ	401
Kālapabbhaṅgasāṅkāso	265, 317
Kāle kālavasaṃ	315
Kālena upaṭṭhahitvā	425
Kālena pañca puttāni	130
Kālena satta puttāni	131
Kāveyyamattā vicarimha	372
Kāsikasukhumāni dhāraya	421
Kālakā bhamaravaṇṇa-	
sādisā	408
Kālī itthī brahatī	251
Kālī dubbaṇṇarūpāsī	144
Kaḷa'ṅginiṃva takkāriṃ	413
Kim kammamakarī	66
Kimchandā kimadhippāyā	341
Kim tato pāpakaṃ assa	211
Kim tavattho vane tāta	307
Kim te idha sāsasammataṃ	422
Kim te vataṃ kim pana	119, 197
Kim tumhākaṃ bhojanaṃ	136

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ka]	
Kim tvaṃ pure kammamakāsi	34,
	67, 93
Kim tvaṃ pure sucarita	18, 57
Kim nāma so kiñca	122, 200
Kim nu ummatta-	
rūpova	132, 149, 217
Kim nu gūthaṅca mutthaṅca	75, 207
Kim nu kāyena vācāya	75,
	130, 131, 138, 141, 145,
	151, 161, 164, 175, 178,
	180, 208, 212, 214, 217
Kim bhavagate	429
Kim bhadante karitvāna	321
Kim mama paro	432
Kim me katā Rājagahe	385
Kimśilo kimsamācāro	155, 203
Kicchā laddho	292
Kiñcāpi khomhi kisikā	382
Kiñcāpi khomhi dukkhitā	382
Kim te aparādhitaṃ mayā	420
Kinnu jātiṃ na rocesi	400
Kimahaṃ sīlasampannā	392
Kimānupubbaṃ puriso	321
Kimidaṃ kusalaṃ	79
Kimiva ta'haṃ jānantī	430
Kimiva pūtikāyamasuciṃ	430
Kimilāyaṃ (kimbilāyaṃ)	
gahapati	164
Kimīva mīlhasallitto	364
Kilesā jhāpitā mayhaṃ	234

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ka]	
Kilesehābhibhūtā	339
Kisā paṇḍu vivaṇṇā ca	389
Ki'ssa vataṃ kiṃ pana	
brahmacariyaṃ	174
Kissa saṃyamadamassayaṃ	51
Kissa saṃyamassa	77
Kīdiso nirayo āsi	365
Kīva ciraṃ vimānamhi	29
Kuñjaro te	5
Kuṭṭamūlaṅca nissāya	350
Kuṇḍināgariyo thero	168
Kuto nu āgamma	20
Kummaggaṃ paṭipannamhā	202
Kummaggapaṭipannaṃ maṃ	406
Kulamhi mitte ca	356
Kullo sivathikaṃ gantvā	283
Kusalānaṅca dhammānaṃ	339
Kusumitasikharā ca pādapā	420
Kūṭāgārā nivesā	9, 10, 61
Kūṭāgāre ca pāsāde	168,
	177
Te ca tattha papatitā	167
Kena kāyaṃ upapannā	27
Kena te aṅgulī	157
Kena te tādiso	1, 4, 8,
	10, 12, 15, 16, 21, 23,
	28, 29, 30, 32, 39, 41,
	59, 65, 68, 80, 81, 84,
	86, 104, 106, 124, 139,
	141, 144, 145
Kena te brahmacariyena	155

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kena tvaṃ vimalobhāsā	10
Kenāsi bhadde patino	38
Kevaṭṭadvārā nikkhamma	23
Kesā cassā atidīghā	161
Kese me olikhissanti	254
Ko kuṭikāyaṃ, bhikkhu	232
Koci koci ettha	53
Kocchaṃ pasādaṃ añjaniṇca	425
Koṇcā mayūrā	12
Koṭisatasahassassa	365
Koṭisatasahassāni	205
Ko devalokato	75, 208
Kodhanā upanāhī ca	341
Ko nu te idamakkhāsi	406
Ko nu dibbena yānena	86
Ko nu senāpati	330
Ko chāto ko ca	157
Ko chatticchati	157
Ko me asattho	324
Ko me vandati pādāni	73
Kosātakī nāma	66
Koseyyakambaliyāni	170
Ko so paraṅgato	323
Ko hi tassa janenattho	251

[Kha]

Khattiyā brāhmaṇā	
vessā	88, 150
Khattiyā bhogī	330
Khantiyā chandikato	347

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Kha]

Khandhadhātu-āyatanam	431
Khandhā diṭṭhā yathābhūtaṃ	239
Khandhā mayā pariññātā	253
Khalupacchābhattī	332
Khiddāya yakkho pasavitvā	188
Khippaṃ giraṃ eraya vaggu	
vagguṃ	374
Khīṇakulīne kapaṇe	403
Khīṇāya bhavanettiyā	320
Khīṇāyukaṇca maṃ ñatvā	90
Khīṇāsavaṃ vigatarajam	26
Khīṇāsavo visaññutto	347
Khīṇā hi mayhaṃ jāti	249
Khīrodanaṃ aha'madāsim	44
Khettūpamā arahanto	127
Khepetvā jātisaṃsāraṃ	397

[Ga]

Gacchaṃ vadesi samaṇa	333
Gatimanto satimanto	349
Gatī ca bandhū ca	
parāyaṇaṇca	189
Gattāni parimajjitvā	269
Gantvāna te saṃgharaṃ	124
Gantvāna te sindhu-	
sovīra	124, 201
Gantvāna so piṭṭhito	210
Gantvāna so saṃgharaṃ	201
Gantvāna hatthinim puram	175
Gantvā mayam	
sindhusovīra	121, 198
Gandhaṃ ghatvā sati muṭṭhā	328

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ga]

Gandhapañcaṅgulikaṃ	42
Gandhuttamadāyikā	41
Gamanāgamanampi dissati	114, 147
Gambhīrapañño medhāvī	370
Garuke mama Satthusāsane	420
Galake api kantanti	403
Gahakāraka diṭṭhosi	256
Gahvaratīriyo suppiyo	229
Gāmā gāmaṃ vicarantī	166
Gāmā vā yadi vāraññe	344
Gimhānaṃ pacchime māse	107
Guṇavantopi saṃghamhi	341
Guṇahīnāpi saṃghamhi	341
Guttindriyo jhānarato	70
Gutte yadatthaṃ pabbajjā	397
Gūthakūpato uggantvā	212, 213
Gūthañca mutthañca ruhirañca	133
Gūthabhaste taconaddhe	362
Godhiko ca subāhu ca	233

[Gha]

Ghaṭetha Buddhasāsane	399
Gharena pāṇiyadānena	171
Ghātā nirayesu bahū	431
Ghāyase taṃ	55, 56, 60, 69

[Ca]

Cakkavattī yathā rājā	370
Cakkānuvattako	346
Cakkhum sarīraṃ upahanti	303

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ca]

Cakkhundriyaṃ ce rūpesu	322
Cakkhumā'ssa yathā andho	295
Caṇḍāli vanda pādāni	25
Caṇḍī ca pharusā cāsim	142, 145
Catasso kuṭiyo katvā	140
Catukkaṇṇaṃ catudvāraṃ	134, 152, 204
Catukkhattum pañcakkhattum	383, 397
Catunnamapi dīpanaṃ	25, 60
Catubbipallāsavaṃ adhiṭṭhitaṃ	361
Cattāri ariyasaccāni	294, 398
Cattāro pañca ālope	343
Cattāro ca paṭipannā	50, 62, 205
Cattāro ca mahārāje	128
Cattāro bhikkhū saṃghato	143
Cattāro vinipātā	429
Cattāro satipaṭṭhāne	253
Cando yathā vigata- valāhake	98, 372
Carato tiṭṭhato vāpi	289
Cātuddasiṃ pañcadasim	17, 23, 27, 30, 37, 54, 76, 209, 382
Cātuddīpo rājā	432
Cārittaṃ atha vārittaṃ	306
Cāle upacāle	229
Ciṇṇā aṅgā ca māgadhā	392
Cittaṃ upaṭṭhapetvāna	399
Cittakārasukatāva	408
Cittanimittassa kovido	238
Cittamhi vasībhūtāhaṃ	405
Citrā manoramā bhūmi	105, 109

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ca]		[Cha]	
Cittena vañjitā sattā	397	Chaphassāyatane hitvā	245
Ciraṃ jīvantu no ñātī	129	Chavipāpaka cittaḥaddaka	206
Cirappavāsīṃ purisaṃ	73	Chalāsītisahassāni	165, 180
Cirarattaṃ vatā'tāpī	323	Chaleva caturāsīti	212
Cirasaṃkiliṭṭhaṃ vata maṃ	271	Chātā pamucchitā bhantā	214
Cirassaṃ vata maṃ tāta	411	Chāto kilanto ca	
Cirassaṃ vata me mahito		pipāsito ca	210
mahesī	333	Chindati raṃsī pabhaṅkarassa	77
Cihacihābhinadite	230	Chinda no vicikicchaṃ brūhi	
Cīvaraṃ piṇḍapātaṇca	161,	metaṃ	373
	192, 193	Chinno poso migavassa	325, 363
Cutā patanti patitā	234	Chuddhūnanam susāne	430
Cutūpapātaṃ jānāmi	338		
Cundaṭṭhilaṃ gamissāmi	167	[Ja]	
Cullāsītimaḥākappino	204	Jano janamhi sambaddho	251
Cetasā anupariyeti	372	Jambuyo panasā tālā	61
Cetopariccañāṇaṇca	388	Jambonaduttattamidaṃ	
Coditā bhāvitattena	25	sumatṭho	118, 196
Codito bhāvitattena	160, 363	Jahanti putte sappaññā	413
Coro yathā sandhimukhe		Jātarūpena sañchannā	272
gahīto	327	Jātassa maraṇaṃ hoti	400
[Cha]		Jātimadena mattohaṃ	287
Chaḍḍitaṃ khipitaṃ		Jātiyā sattavassena	292
khelaṃ	140, 141	Jātiyā sattavassohaṃ	293
Chattaṃ ahamadāsīṃ	47	Jānantī ca tuvaṃ bhoti	406
Chaddanto hi tadā disvā	342	Jānāmase yaṃ tvaṃ	
Chandajātā avasāyī	379	pavadesi yakkha	123, 200
Channa'mativassati	289	Jānāmi attano satta	427
Channā me kuṭikā		Jigucchito manussānaṃ	310
sukhā nivātā	219	Jiṇṇaṇca disvā dukhitaṇca	236

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ja - Jha - Ña - Tha - Da]

Jinavarapavaram upehi	
saraṇam	78
Jivakambavanam rammam	420
Jivate vāpi sappañño	295, 302
Jivitañca adhammena	316
Jivitānam parikkhāre	338
Jivitindriyam	
Buddhamanomanikkamam	94
Jhāyāhi jināhi kātiyāna	286
Ñatvānāham virajapadam	
asaṅkhatam	19
Thatvāna so vassasatam	
idheva	175
Thito aham Aṅgulimāla	
sabbadā	333
Dayhamāno na jānāti	137

[Ta]

Tam āpagā anupariyanti	
sabbadā	7, 8, 10
Tam kāmam ahamujjhivā	272
Tam kāraṇā pātukatamhi	
attanā	122, 199
Tam kinti jāneyyamaham	
avecca	184
Tam jhāyinaṃ sātatikam	346
Tam tam bhaṇati sumedhā	432
Tam tam vadāmi bhaddante	57
Tam tathā devakāyehi	353
Tam tyāham Nārada brūmi	128
Tam disvāna amhākam	427
Tam disvā saṃvegamaḷattham	
bhante	188

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tam devadevaṃ vandāmi	375
Tam na passāmi tekiccam	324
Tam bhūmibhāgehi	
upetarūpaṃ	7, 8, 10
Tam maṃ nātī amittāva	417
Tam maṃ tato satthavāho	428
Tam me giram suṇantassa	111
Tam me buddho viyākāsi	50
Tam me vataṃ tam pana	
brahmacariyam	120, 197
Tam vo vadāmi	
bhaddam vo	152, 284
Tam sāvakaṃ sakka	
mayampi sabbe	373
Tam sukhena sukham laddham	263
Tam suṇohi mahārāja	203, 205
Tam Sakko devasaṃghena	419
Tacchanto āṇiyā āṇim	323
Taṇca acchena vārinā	107
Taṇca appaṭivānīyam	385
Taṇca te nhāpayitvāna	134
Taṇca disvāna accheram	180
Taṇca disvāna āyantaṃ	107
Taṇca disvāna āyantiṃ	272
Taṇca disvāna yācantiṃ	291
Taṇca disvā mahāmatto	167
Taṇham pajaheyya muni	306
Taṇhakkhayādhimuttassa	312
Taṇhā avijjā ca	
piyāpiyaṇca	358
Taṇhādhanusamuṭṭhānam	324
Tato uddissayī bhātā	169

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tato kalyāṇavākkaraṇo	280
Tato kāruṇiko Satthā	310
Tato kesāni chetvāna	396
Tato ca kāle gihi-	
kiccāni katvā	187
Tato ca kāḷo pakkāmi	414
Tato ca rathamādāya	415
Tato ca rājā nipatitvā tāvade	154
Tato cittaṃ vimucci me	269, 272, 275, 285
Tato cittaṃ samādhesiṃ	392
Tato te kaṇṇamuṇḍo	
sunakho	164
Tato tvaṃ aṅgapaccaṅgī	164
Tato disvāna maṃ Satthā	310
Tato paṃsum gahetvāna	142
Tato pañhe apucchi maṃ	293
Tato pāsādikam āsi	338
Tato bahutarā bhante	139
Tato maṃ avadhī gāvī	66
Tato me dānaṃ dadatu	175, 176
Tato me paṇidhī āsi	296
Tato me manasikāro	269, 272, 275, 285, 291
Tato me Satthā pāhesi	304
Tato me sassu kupitā	34

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tato me sāmiko kuddho	131
Tato ratyā vivasāne	178, 297, 310
Tato viññātasaddhammā	396
Tato Satthaṃ gahetvāna	180
Tato Satthā nirākatvā	292
Tato saddhaṃ labhitvāna	390
Tato suddhā sucivasanā	134, 139, 140, 144, 145
Tato suvatthavasano	167
Tato sūciṃ gahetvāna	392
Tato haṃ sabbakāmesu	416
Tato hi sā dānamadā	176
Tato hi so	
ācamayitvā licchavi	188
Tato hi so nivattitvā	157
Tattha gandhañca mālañca	106
Tatthacchasi devi mahānubhāve	13
Tattha'cchasi pivasi	
khādasi ca	81, 84, 97, 104, 106, 124
Tattaddasāsīm Sambuddhaṃ	70
Tattha nhatvā pivitvā ca	171
Tattha yācanakāyanti	156
Tattha yācanake disvā	157
Tattha ramitvā kīlitvā	395
Tattha viññātasaddhammo	415
Tatthāhaṃ dīghamaddhānaṃ	135, 152, 205
Tatthāhaṃ parisam gantvā	179

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tatrūpapannā purimaccharā	20
Tathāti vatvā	
agamāsi tattha	153, 186
Tathā tu kassāmi	
yathāpi issaro	360
Tathāhaṃ kassāmi	
gantvā idāni	186
Tathūpamaṃ idaṃ byamhaṃ	109
Tathūpamā dehakāni maṃ	423
Tatheva katapuññampi	73
Tatheva ca loke jāto	319
Tatheva dānaṃ bahukaṃ	160
Tatheva bhaddā kāpilānī	387
Tatheva saddhā idha	39
Tatheva sīlavantesu	160
Tadassā mātā kupitā	132
Ta'dākāsasamaṃ cittaṃ	362
Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ	349, 363
Tadāhaṃ khuramādāya	285
Tadāhaṃ puttadāraṇca	296
Tadāhaṃ sassuyā'cikkhiṃ	33
Tadeva ettakaṃ kammaṃ	107
Tadeva kammaṃ kusalaṃ kataṃ	
mayā	35, 67, 68, 109, 113
Tade'va maṃ tvaṃ avaca	143
Tantyābhinandāmase	
svāgataṇca te	21
Tapanīyakatāva dhītikā	421
Tapena brahmacariyena	311
Tappehi annapānena	145

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tamaddasaṃ	
kuñjaramoghatinṇaṃ	94
Tamaddasā candanasāralittaṃ	188
Tamaddasā devamanussa-	
pūjito	174
Tama'nnapānaṃ athavāpi	
cīvaraṃ	94
Tama'nnapānena ca cīvarena ca	94
Tamavoca rājā	
“anubhaviyāna tampi	153
Tamenam avadhī gāvī	25
Tamena mavoca	
upasaṅkamitvā	187, 189
Tameva bhikkhuṃ	
upasaṅkamitvā	190
Tameva vācaṃ bhāseyya	370
Tamhā vimānā oruyha	56
Tamhuddhaṇe tantikhīlake	423
Tayā bahutaraṃ datvā	49
Tayā sudantena avaṭṭhi-	
tena hi	361
Tayidaṃ tayā nārada	
sāmaṃ diṭṭhaṃ	128, 179
Tava gandhaṇca mālaṇca	143
Tava dinnena dānena	144, 146
Tava sarīraṃ navasotaṃ	362
Taveva hetū asurā	
bhavāmase	359
Tavevāhaṃ mahāmuni	97
Tasmā akhilo idha padhānavā	369
Tasmā paññāva dhanena	
seyyo	327
Tasmā saddhaṇca sīlaṇca	259, 296
Tasmā hi phalaṃ	
alameva dātum	97

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tasmā hi attakāmena	6
Tasmā hi iccheyya	
kule vasante	303
Tasmā hi dhammesu kareyya	
chandaṃ	272
Tasmiṃ rathe	
kañcanabimbavaṇṇe	53
Tasmiṃ vimāne pavare	105, 110
Tassaṃ vacanaṃ sutvā	149
Tassa adāsahaṃ bhāgaṃ	99
Tassa ayomayā bhūmi	135,
	152, 204
Tassa ālāhanaṃ gantvā	165
Tassa idaṃ ālāhanaṃ	165
Tassa kammakusalassa	6
Tassa kammaṣa kusalassa	134,
	177, 178
Tassa kammaṣa pharusassa	212
Tassa kammaṣa vipākaṃ	164
Tassa kammaṣa	
vipākena	131, 132
Tassa ca viramāsi tāvade	424
Tassa taṃ desayantassa	370
Tassa taṃ vacanaṃ sutvā	166, 321
Tassa tambanakhe pāde	111
Tassa tuvaṃ ekayugaṃ	
duve vā	186
Tassa te natthi bhītattaṃ	320
Tassatthā paripūrenti	271
Tassatthā parihāyanti	271
Tassa dhammaṃ suṇitvāna	365
Tassa dhammā ime honti	336
Tassa nāgassa khandhamhi	5

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tassa pakkamamānassa	5
Tassa pādāni vanditvā	414
Tassapi aññā bhariyā	428
Tassapi gharamhi māsaṃ	426
Tassa brahmā viyākāsi	366
Tassa brahme arahato	414
Tassa bhātā vitaritvā	169
Tassa mātā pitā	
bhātā	169
Tassa me anukampāya	107
Tassa me appamattassa	261
Tassa me'vaṃ virahato	263,
	274, 296
Tassa me sahāyo	
suhadayo	177, 178
Tassa vacanaṃ suṇitvā	426
Tassa vaḍḍhanti vedanā	328, 329
Ta'ssa vataṃ taṃ pana	
brahmacariyaṃ	174
Tassa sammā vimuttassa	312
Tassā tā vacanaṃ sutvā	392
Tassā te ubhato passe	110
Tassā te naccamānāya	55,
	60, 69
Tassā te svāgataṃ bhadde	416
Tassā tyā'jānamānāya	142
Tassā dvemāsiko gabbho	131
Tassā dhammaṃ	
suṇitvāna	384, 388
Tassā me appamattāya	389

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tassā me ahu saṁvego	70, 390
Tassā me ñātikulā dāsī	54
Tassā me passa	
vimānaṁ	40, 45, 47
Tassā me pekkhamānāya	142
Tassā me sikkhamānāya	391
Tassāyaṁ me bhariyā ca	180
Tassāhaṁ dhammamaññāya	336
Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā	177, 178,
	213, 303, 372,
	393, 398, 399, 400, 402
Tassettaṁ kammaphalaṁ	428
Tasseva ānubhāvena	111
Tasseva kammassa vipāka-	
manvayā	162
Tasseva tena pāpiyo	288
Tassevāhaṁ pāpakammassa	213
Tā kambukeyūradharā	
suvāsasā	92
Tādisaṁ kammaṁ katvāna	335
Tādisaṁ bhikkhuṁ mā'sādi	364
Tā piṇḍāya caritvā	425
Tā maṁ kālenupāgantvā	22
Tā'matamadasaṁgha-	
suppahinā	273
Tā māliniyo	
padumuppalacchadā	92
Tāyeva me suddhanumodanāya	61
Tā rattarattambarapītavāsasā	92
Tālavanṭaṁ ahamadāsim	47
Tāvatiṁsā ca yāmā ca	401
Tāvatiṁse yadā buddho	159

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tāva mahaddhanassāpi	151
Tāhaṁ kammaṁ	
karitvāna	53, 55, 57
Tāhaṁ gandhehi mālehi	90
Tāhaṁ girāṁ suṇitvāna	70
Tāhaṁ cittakalīṁ brūmi	261
Tāhaṁ tassa dhammakathaṁ	
suṇitvā	120, 197
Tāhaṁ deva namassāmi	164
Tiṁsativassamhi mato	428
Tiṭṭhante nibbuta cāpi	66
Tiṭṭha makkaṭa mā dhāvi	247
Tiṇakaṭṭhasamaṁ lokam	321
Tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṁ	433
Tiṇena telampi na	
tvaṁ adāsi	187
Tiṇṇaṁ me tālapattānaṁ	248
Timbarusakaṁ ahamadāsim	45
Tirokuṭṭesu tiṭṭhanti	129
Tisahassāni sūdāni hi	159
Tisse yuñjassu dhammehi	378
Tisse sikkhassu sikkhāya	377
Tīṇi pāpassa mūlāni	411
Tuccho kāyo adissittha	254
Tunnavāyo pure āsim	155
Tumhe pana	
muggarahatthapāṇino	135
Tuyhaṁ nvidaṁ issariyaṁ	
atho mama	35, 67
Tuyhañca idha pattāya	54
Tuyheva sāṭako hotu	406
Tuyheva hotvassaratho	415

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tuvaṃ nissāya kalyāṇi	416
Tuvaṃ Buddho tuvaṃ	
Satthā	332, 416
Tuvaṃsi issarā tesaṃ	33
Tuvaṃ hetam pajānāsi	412
Tuvaṅca bhante	
anukampakaṃ vidum	36, 68
Tuvaṅca me Licchavi	
ekadesaṃ	189
Tūlapuṇṇasadisopamā ubho	410
Te aññaṃaññaṃ akarimha	
sakkhiṃ	190
Te abbatṭatā kālaṅkatā	265
Te kilesā pavaḍḍhantā	339
Te khuppipāsūpagatā parattha	136
Te gharā tā ca dāsiyo	143, 168
Te ca tattha papatitā	167
Te ca tattha viyākaṃsu	165
Te ca tattha samāgantvā	129
Te ca tattheva patitā	214
Te ca maṃ anukampāya	292
Tecīvarī sātātiko	332
Te cutā ca manussattā	211
Te tattha sabbeva	
ahaṃ pureti	123, 200, 201
Te tathā sikkhitā bālā	343
Te duggatā sūcikaṭṭā	169
Te duppayātā	
aparaddhamaggā	117, 194
Tena kammena Devinda	55, 66

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tena pāyāsi soraṭṭho	202
Tena pāṇi kāmadaḍḍo	156
Tena me aṅgulī kuṇā	157
Tena me ambavanaṃ rammaṃ	65
Tena me tādiso vaṇṇo	1,
2, 5, 7, 8, 10, 17, 24, 28, 29, 31,	
34, 40, 45, 47, 48, 59, 63,	
65, 69, 81, 86, 96, 105, 125	
Tena saṃsavako laddho	75, 208
Tenaha'ññepi samādapetha	62
Tenāyaṃ desito dhammo	321
Tenāhaṃ vimalobhāsā	11
Te pabbajitvā Sugatassa	
sāsane	321
Te maṃ pitugharaṃ paṭi	426
Te mayaṃ paridahāma	170
Te me ijjhiṃsu saṅkappā	233
Telaṣaṇṭhehi kesehi	341
Tevijjohaṃ mahājāyā	244
Tesaṃ kho vata atthāya	372
Tesaṃ saḥabyakāmānaṃ	23, 168
Tesaṃ sudinnaṃ suhutaṃ	
suyiṭṭhaṃ	50, 62
Tehā'nuciṇṇaṃ isibhi	402
Te hi nūna ito gantvā	214
Tvaṃ olaggo na gacchasi	279
Tvaṃ ca deva bahukāro	164
Tvaṅca me maggamaḅkhāhi	253

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta - Tha]

Tvaññeva no citta karosi	
brāhmaṇo	359
Thaṇḍile pattam bhinditvā	211
Thālakassa ca pāṇīyam	139
Thero karaṇam pūretvā	170
Thero caritvā piṇḍāya	169
Thero cāmanasikatvā	169
Thero paṇṇakuṭim katvā	170
Thero saṅkārakūṭamhā	170
Thero sabbeva te āha	169
Thero sipāṭikam laddhā	171

[Da]

Daṇḍeneke damayanti	335
Datvā anvādisī thero	170
Dadato me na khīyetha	158
Dadantānam karontānam	203
Daddallamānā ābhenti	170
Daddallamānā vaṇṇena	48
Dantaponam kapitthaṅca	339
Dandhā mayham gatī āsi	303
Dabham kusam potakilam	226, 264
Dabbo cirarattasamāhito	369
Dasakkhattum satakkhattum	434
Dasa putte vijāyitvā	391
Dasasu lokadhātusu	160
Dasahi thānehi ānkuram	159
Dassanam nābhijānāmi	48
Dassanāya abhikkante	348

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Da]

Dassāma'nnaṅca pānaṅca	156
Daharā ca apāpikā casi	420
Daharā tvaṁ rūpavatī	395
Daharāham suddhavasana	416
Daḷham pāsam karitvāna	70
Daḷhadhammā nisārassa	87
Daḷhapāsam karitvāna	389
Dānassa te idam phalam	5, 94, 106, 110
Dāyādakā tassa dhanam	
haranti	326
Dāsī aham pure āsim	69
Diṭṭhā tayā nirayā tiracchāna-	
yoni	215
Diṭṭhā mayā akatena	
sādhunā	163
Diṭṭhā mayā dhammadharā	
upāsakā	256
Diṭṭhā mayā nirayā	
tiracchānayoni	215
Diṭṭhā hi mayā sucittitā	423
Diṭṭhigahanapakkhando	277
Diṭṭheva dhamme pāsamso	212
Diṭṭho hi me so Bhagavā	381, 397
Dibbam te ambavanam	
rammam	64
Dibbam mamam	
vassasahassamāyu	81
Dibbam subham dhāresi	
vaṇṇadhātum	128
Dibbā ca vīṇā pavadanti	
vagguṁ	100, 108
Dibbā te vividhā rūpā	110

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Da]	
Divase divase visatti	431
Divā pipāsaṃ'-	
nadhivāyayantā	117, 194
Divāvihāragataṃ bhikkhum	161
Divā viharā nikkhamma	371,
	385, 391
Disāpi me dhammakathaṃ	
suṇantu	334
Disā hi me khantivādānaṃ	334
Disvā adantaṃ damitaṃ	385
Disvā ādīnavaṃ loke	387
Disvā ca taṃ ālapissaṃ	
bhadante	189
Disvā ca sutvā	
abhisaddahassu	184
Disvāna guṇasampannaṃ	6
Disvāna devaṃ paṭipucchi	
bhikkhu	107
Disvāna paṭihīraṇi	282
Disvāna petarṃ punadeva	
āgataṃ	153
Disvāna muniraṃ	
muditamanamhi	20
Disvāna lokapajjotaṃ	396
Disvānaḥaṃ vassasatāni	
pañca	121, 198
Disvā pāsādachāyāyaṃ	293
Disvā vināyakaṃ aggaṃ	287
Dīgharattānusayitaṃ	325
Dīgho bālānaṃ saṃsāro	432
Dukkhaṃ dukkha-	
samuppādaṃ	373, 400,
	414, 415
Dukkhaṅca vijāneyya	403

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Da]	
Dukkhanti khandhe paṭipassa	
yoniso	357
Dukkhā kāmaṃ eraka	240
Dukkho itthibhāvo	403
Duggatāhaṃ pure āsiraṃ	393
Duggatigamaṇaṃ maggaṃ	418
Dujjīvitamañjivamha	216
Dunnikkhittaṃ mālaṃ	
sunikkhipitvā	125
Duppabbajjaṃ ve duradhivāsā	
gehā	244
Dumapphalānīva patanti	
māṇavā	327
Dumavhayāya uppanno	234
Dumāni phullāni manoramāni	300
Dummedhehi paṣaṃsā ca	316
Dūraṅgamā satimanto	411
Dūratova samaṇabrāhmaṇā ca	187
Dūre eke padhāvitvā	167
Devatā nusi gandhabbo	86, 114,
	147, 203
Deviddhi pattosi mahānu-	
bhāvo	13, 14, 58, 85,
	95, 104, 108, 112
Devesupi upapatti	429
Devesu manussesu ca	431
Devesu mahiddhikā ahumha	434
Devehi tvaṃ parivutā	
sakkatā casi	18
Devo ca vassati	257
Devo nu āsi udavāsi yakkho	119
Dehi puttaka me dānaṃ	140

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Da]

Doṇi nimmajjanim ahamadāsīm	46
Dvayajja kammānaṃ	
vipākamāhu	185
Dvayajja kiccaṃ ubhayaṅca	
kāriyaṃ	108
Dvādasā vassāni ahaṃ	428
Dvāraṃ apāpuritvānahaṃ	432
Dvāsīti Buddhato gaṇhim	347
Dvinnāṃ antaravassānaṃ	248
Dvipādakoyaṃ asuci	289
Dve puttā kālakatā	403

[Dha]

Dhanaṅca puttaṃ bhariyaṅca	339
Dhammaṃ ñatvā satimuṭṭhā	328
Dhammatā mamesā yassa me	257
Dhammadāsaṃ gahetvāna	284
Dhammappati hi so seṭṭho	324
Dhammamappameyyaṃ	
anussara pasanno	282
Dhammasenāpatiṃ vīraṃ	352
Dhammārāmo dhammarato	347
Dhammena ca alābho yo	315
Dhammena te kāpurisa	157, 217
Dhammena pubbe bhaginī	49
Dhammo have rakkhati	
dhammacāriṃ	272
Dharaṇī ca siṅcati vāti	231
Dhātuyo dukkhato disvā	379
Dhitipparaṃ kiṃ mama citta	
kāhisi	360
Dhiratthu kāmā asuci	404
Dhiratthu pūre duggandhe	270

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Dha]

Dhītā ca mayhaṃ lapate	
abhikkhaṇaṃ	153
Dhīrā ca pajjotakarā bhavanti	374
Dhīre nirodhaṃ phusehi	378
Dhunanti vagganti patanti	
cambare	91
Dhuvappayāto maraṇāya	304

[Na]

Na ukkhipe no ca parikkhipe	
pare	260
Na oggatattassa bhavanti mittā	189
Na kira tvaṃ adā dānaṃ	156
Na kulāni upabbaje muni	350
Na koci devo vaṇṇena	160
Nakkhattāni namassantā	395
Na gaṇena purakkhato care	350
Nagaraṃ atthi paṇṇānaṃ	151
Nagaraṃ yathā	
paccantaṃ	314, 345
Nagarantare nagaravare	19
Nagaraṃhi erakacche	427
Nagaraṃhi kusumanāme	425
Nagassa passe āsīnaṃ	372
Nagā nagaggesu susaṃvirūḷhā	243
Nagā samuddā saritā	
vasundarā	360
Nagga otattassa bhavanti	
mittā	181
Naggā dubbaṇṇarūpāttha	214
Naggā dubbaṇṇarūpāṃhi	143
Naggā dubbaṇṇarūpāsi	130, 131,
	138, 140, 141, 175

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Naggo kiso pabbajitosi	
bhante	152
Naggo dubbaṇṇarūposi	151
Naṅgalehi kasam khettaṃ	392
Na ca me himsati kiñci	426
Na cīvare na sayane	353
Naccam gītaṃ ratim khiddam	211
Na tathā tapati nabhe sūriyo	77
Na tathā mataṃ satarasaṃ	239
Na tāva supitum hoti	257
Na te idam citta yathā	
purāṇakaṃ	359
Na te dukkhā pamutyatthi	407
Na tesaṃ koṭṭhe openti	411
Na te hiraṇṇaṃ gaṇhanti	411
Natthi anto kuto anto	216
Natthi koci bhavo nicco	247
Natthi citte pasannamhi	66
Natthi cetasaṃ dukkhaṃ	320
Natthi dānaphalaṃ nāma	203
Natthi dāni punāvāso	337
Natthi nissaraṇaṃ loke	386
Natthi mātā pitā bhātā	203
Natthi hi loke sadevake	422
Nadanti evaṃ sappañña	255
Nadanti morā susikhā	
supekhuṇā	260
Nadiṃ upema tasitā	214
Nadiṃ upemi tasitā	175

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na dīghamāyumaṃ labhate	
dhanena	326
Nanu ahaṃ citta tayāmhī	
yācito	356
Nanu dubbhissasi maṃ	
punappunam	359
Na nunāyaṃ	
paramahitānukampino	243
Nandane ca vane	
ramme	90, 106, 107
Nandamānā'gataṃ cittaṃ	261
Nandā ceva sunandā ca	22
Nandiyassā'haṃ bhariyā	74, 207
Na pakkhanti disā sabbā	348
Na pañcaṅgikena turiyena	351
Na parassupanidhāya	295
Na pare vacanā coro	295
Napihaṃ aparajjhaṃ kiñci	426
Na brāhmāṇo bahivaṇṇo	249
Na matthi kammāni	
sayamkatāni	185
Na manussesu īdisaṃ	163
Na manussesu īdisā	170
Na mayhaṃ kappate ajja	293
Namāsi dānaṃ na ca ma'tthi	
dātuṃ	113
Na me hoti ahosinti	320
Namo te purisajaṇña	310, 364
Namo te Buddha vīratthu	230
Namo hi tassa Bhagavato	240
Na yaṃ labbhā manussena	149
Nayidaṃ akatapuṇṇānaṃ	23, 168
Nayidaṃ anayena jīvitaṃ	247
Nayidaṃ sithilamārabbha	363
Nayīda'mappassa katassa	
kammuno	94

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Na]	
Nayidha phalā mūlaphalā	
ca santi	116, 194
Nayimasmiṃ loke parasmim	
vā pana	95 (Kathāvatthu 403)
Nayimassa rakkhaṃ	
pidahiṃsu keci	174
Naranāripurakkhato yuvā	176
Naranāriyo bahukatthe	
nekavaṇṇā	77
Narassa hi sujātassa	330
Navāni vatthāni subhāni ceva	133
Na vijjate so padeso	88
Na vissase ekatiyesu evaṃ	345
Na ve aggi cetayati	366
Na sakkā mūlabhesajjā	150
Na sabbavittāni pare pavecche	158
Na so upavade kañci	305
Na so rajjati rūpesu	329
Na hi annena pānena	132
Na hi jātuso mamaṃ himse	334
Na hi tattha kasī atthi	129
Na hi dhammo adhammo ca	272
Na hiraññasuvaṇṇena	417
Na hi ruṇṇaṃ vā	
soko vā	129, 130
Na hi socati bhikkhu kadāci	369
Na hetadatthāya matassa	
hoti	303
Na heva lābhe nālābhe	315
Nākāsiṃ Satthu vacanaṃ	29

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Na]	
Nāgaṃ vo kittayissāmi	318
Nāganāmosi Bhagavā	371
Nāgabhogasadisopamā ubho	410
Nāgassa dantesu devesu	
nimmitā	58, 85
Nāttano samakaṃ kañci	287
Nādhiccaladdhaṃ na	
pariṇāmajaṃ me	119, 196
Nānākulamalasaṃpuṇṇo	304
Nānākulā pabbajitā	412
Nānājanapadaṃ yanti	228
Nānātūriyasaṅghuṭṭhaṃ	61
Nānādi jagāṇākiṇṇā	163
Nānāpadumasañchannā	61, 110
Nānārukkhehi sañchannā	163
Nānāsantānakapuppha-	
rukkhavividhā	52
Nānuyuttā tathā eke	340
Nābhinandāmi maraṇaṃ	258, 307,
	314, 345
Nāmhī devo na gandhabbo	87,
	155, 203
Nāyaṃ ajjatano dhammo	302
Nāyyakassa hatthapādā	132
Nārīgaṇā candanasāralittā	74, 207
Nāvāya tiṭṭhamānāya	167
Nāsissaṃ na pivissāmi	263, 274
Nāhaṃ alakkhyā ahirikka-	
tāya vā	358

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Na]		[Na]	
Nāhaṃ etena atthiko	242	Nīcā niviṭṭhā subharā	338
Nāhaṃ devena vā		Nīce kulamhi jāto'ham	310
manussena vā	155	Nīlā pītā ca kāḷā ca	26
Nāhaṃ pajānāmi		Nīlā sugīvā sikhino	225
asayhasāhino	156	Nīlabbhakūṭasadisā	351
Nāhaṃ bhayassa bhāyāmi	224	Nīlabbhavaṇṇā rucirā	223, 351
Nāhamete sase icche	149	Nīluppalahatthakaṃ	
Nāhu assāsapassāsā	337	ahamadāsīṃ	63
Nikkhantaṃ vata maṃ santaṃ	368	Nekatikā vañcanikā	339
Nikkhipitvāna byābhaṅgiṃ	310	Nekkhamme adhimuttassa	312
Nikkhipitvāna saṃghāṭiṃ	382	Netam assa patirūpaṃ	417
Niggayha anukampāya	265	Neva pubbenivāsāya	344
Nigrodhakappo iti tassa		Nevā'tisītaṃ na panā'ti-uṇhaṃ	300
nāmaṃ	373	Neso passati saddhammaṃ	364
Nigrodho so mahārāja	202	Nesajjiko sātatico	333
Niddāti mamaṃ aññaṃsu	30	No ce hi jāto puriso kilese	374
Nidhīnaṃva pavattāraṃ	344	No cettha kammāni kareyyuṃ	
Ninhātasabbapāpomhi	278	maccā	184
Nibbānābhiratāhaṃ	429	[Pa]	
Nibbuyhati susānaṃ	430	Paṃsukūlī satatiko	332
Nimbamuṭṭhiṃ ahamadāsīṃ	46	Pakkamissaṇca nālāto	412
Nimmānaratino nāma	24	Pakkhandiyāna vijitaṃ	
Niyyādayiṃsu therassa	169	paresaṃ	117, 195
Niyyāniko uttaraṇo	286	Pakkhando māraṇisaye	266
Nivesanaṇca me āsi	156	Paṅkoti hi naṃ	
Nissatṭhaṃ te rajjaṃ	432	avedayum	295, 350
Nihīnatto sabbabhogehi		Paṅkoti hi naṃ pavedeyum	247
kiccho	189	Paggayha dakkhiṇaṃ bāhum	156
Nihacca jāṇum vanditvā	391	Paccati munino bhattaṃ	266
Nīcaṃ manam karitvāna	305		

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Paccavekkhiṃ imaṃ kāyaṃ	254
Paccemi bhante yaṃ tvaṃ vadesi	188
Pajāpatī tassa sunimmitassa	62
Pajjotakaro ativijja	371
Pajjotakaro parittaraṃso	286
Pañca kāmagaṇe hitvā	258
Pañcakkhandhā pariññātā	239, 245, 288, 391
Pañcakkhandhe pariññāya	284
Pañcaṅgikena turiyena	280
Pañcaṅgike samādhimhi	338
Pañca chinde pañca jahe	223, 312
Pañca dāsisatā tuyhaṃ	163
Pañca nīvaraṇe yutto	304
Pañca nīvaraṇe hitvā	254
Pañcapaññāsavassāni	270, 337
Pañcapaṇṇāsavassāni	151, 161
Pañca pīḥā tayo nāvā	21
Pañcasikkhāpade ratā	17, 24, 27, 31, 54
Pañcāhāhaṃ pabbajito	263
Pañcettha nāriyo āgamaṃsu nhāyitum	38
Paññaṃ imaṃ passa Tathāgatānaṃ	220
Paññavantāṃ tathā tādiṃ	352
Paññāpāramitaṃ patto	346
Paññābalī sīlavatūpapanno	222
Paññāya chetvā vipathānusārīnaṃ	361

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Paññā sutavinicchinī	302
Paṇītaṃ yadi vā lūkhaṃ	338
Paṇḍitaṃ vata maṃ santaṃ	266
Paṇṇavīsativassāni	285, 348, 384, 388
Patāpena vaṇṇena uttaritarā	57
Patitṭhito hettha yañño	412
Patīsu dhammaṃ pacarāma sabbā	39
Pattaṃ daṇḍaṃ ca gaṇhitvā	393
Pattapiṇḍī sātātiko	332
Pattalīmakulavaṇṇasādisā	409
Pattā te nibbānaṃ	431
Patthitā rājaputtehi	396
Padīpaṃ tattha jāletvā	65
Padīpo cettha jalati	64, 65
Padumakumuduppala- kuvalayaṃ	51
Padumānusaṭaṃ maggaṃ	5
Padumi padmapattakkhi	5
Panādo nāma so rājā	253
Pabbajim jīvikatthohaṃ	273
Pabbajim tulayitvāna	243
Pabbājetvāna maṃ Satthā	292
Pabhassaraṃ accimantaṃ	55
Pabhassaravaravaṇṇanibhe	57
Pamādaṃ bhayato disvā	343
Pamāda'manuyuñjanti	335
Pamādo rajo pamādo	284
Parakammakarī āsīm	44
Paramagatigatañca pūjayitvā	52
Paricīṇṇakāyo suruci	330

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pariciṇṇo mayā Satthā	307, 314, 318, 327, 336, 338, 346, 349, 353, 365
Pariccajivā saddhammaṃ	339
Paridayhati dhūmayati	130, 131
Parittaṃ dārumāruya	250, 268
Paripantho esa bhayo	418
Paripuṇṇakāyo suruci	330
Paripuṇṇako ca vijayo	241
Pariyosite vihare	65
Pariyantakataṃ dukkhaṃ	277
Pariyuṭṭhitā klesehi	389
Pare ambaṭakārāme	291
Pare ca naṃ garahanti	252
Pare ca naṃ pasaṃsanti	252
Pare ca na vijānanti	269, 295
Paresaṃ vijitaṃ gantvā	111
Paro paraṃ ariyadhammaṃ viditvā	374
Parosahassaṃ bhikkhūnaṃ	371
Pallaṅkaseṭṭhe maṇisoṇṇa- citte	36
Pallaṅkā bahukā tuyhaṃ	163
Pallaṅkena nisinnassa	344
Pallaṅko ca te mahaggho	57
Pavivittehi ariyehi	251, 268
Pavivitto sātātiko	333
Pasannanetto Sumukho	330
Passa katipayāya desanāya	79
Passa khaṇamuhutta- saññamassa	79

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Passa cittakataṃ bimbaṃ	325, 346, 362
Passa cittakataṃ rūpaṃ	325, 362
Passati passo passantaṃ	233
Passa mātali accheraṃ	66
Passa sundari'māyantiṃ	416
Passa sundari Satthāraṃ	416
Passānubhāvaṃ aparimitaṃ mamayidaṃ	154
Passāmi loka sadhane manusse	325
Passāmi vītivattantaṃ	366
Pahāya mātāpitara	336
Pahāya'haṃ pabbajitā	417
Pahīnaajātimaraṇaṃ asesāṃ	374
Pahūtaṃ annapānampi	167
Pahūtakatakalyāṇā	26, 48
Pahūte annapānamhi	129
Pācīnavaṃsadāyamhi	252
Pāṇātipātā viratā	17, 24, 27, 30, 37, 54, 192, 206
Pāṇātipātā viramassu khippaṃ	115, 148, 206
Pāṇātipātā viramāmi khippaṃ	89, 116, 149, 206
Pāṇite sabbaso vaṇṇo	155
Pāṇimattassa coḷassa	139
Pāto majjhanhikaṃ sāyaṃ	278
Pādukā oruhitvāna	291
Pāde pakkhālayitvāna	392
Pāpakānaṃ dhammānaṃ	339

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pāpamitte vivajjetvā	268
Pāmojjabahulo bhikkhu	222
Pāraṃ samuddassa imaṅca	
vaṇṇuṃ	117, 195
Pāragū anupādāno	320
Pāricchattake koviḷāre	55
Pāsādikaṃ pasādanīyaṃ	70
Pāsādikāsi ayye	425
Pāsādikena vattena	287
Pāsādike bahū disvā	341
Piṇḍapātaṃ caritvāna	380
Piṇḍapātapaṭikkanto	351
Piṇḍapātamatikkanto	336
Piṇḍapātī sātātiko	332
Piṇḍāya te carantassa	24, 57
Piṇḍāya me carantassa	24
Piṇḍikāya paviṭṭho'haṃ	269
Pipphalyā lasuṇena ca	59
Piyavācameva bhāseyya	370
Pivitvā rājā pānīyaṃ	203
Pisuṇena ca kodhanena ca	346
Piḷandhanaṃ vidaṃsentī	388
Piṭhaṃ te veḷuriyamayaṃ	2, 4
Piṭhaṃ te sovaṇṇamayaṃ	1, 3
Pitapāsādasayane	65
Pitavatthe pītadhaje	52, 65
Pītisukhena ca kāyaṃ	398
Pītisukhena vipulena	278, 288
Pīnavaṭṭasahituggatā ubho	410
Pucchāma devaṃ sudhammaṃ	87

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pucchāmi taṃ uppalamāla-	
dhārinī	34, 38, 67
Pucchāmi taṃ deva	
mahānubhāva	80, 125
Pucchāmi taṃ devi mahānubhāve	
1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 15,	
16, 17, 22, 23, 28, 40, 41,	
139, 141, 144, 146	
Pucchāmi	
Satthāramanomapaññaṃ	373
Pucchito hi mayā buddho	49
Puññaṃ vata pasavi bahuṃ	392
Puṇṇamāse yathā cando	109
Puṇṇe pūrassu dhammehi	377
Puttasokenahaṃ aṭṭā	394
Putto Buddhassa dāyādo	387
Putto me uttaro nāma	161
Punappunaṃ ceva vapanti	
bijaṃ	300
Punappunaṃ yācanakā caranti	300
Pupphakamuṭṭhiṃ ahamadāsim	46
Pupphābhikiṇṇaṃ ramitaṃ	
vimānaṃ	162
Pupphuttamadāyikā nārī	40
Pubbaruhirasampuṇṇo	304
Pubbalohitaṃ bhakkhāmi	140
Pubbalohitasampuṇṇaṃ	322
Pubbāparaññū atthaññū	347
Pubbe katānaṃ kammānaṃ	211
Pubbe ca katakalyāṇā	168
Pubbe jaṭilabhūtaṃ	282
Pubbenivāsaṃ jānāmi	276, 282,
297, 303, 337, 404	

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Pa]		[Pha]	
Pubbeva dānā sumano	159	Phāṇitaṃ ahamadāsīm	45
Pubbe yaññaṇa santuṭṭho	282	Phuṭṭho ḍaṃsehi	
Pubbe hanati attānaṃ	249	makasehi	227, 266, 317
Purato pacchato vāpi	301	Phārusakaṃ ahamadāsīm	45
Puratova yo gacchati		Phusissaṃ catasso	
kuñjarena	135	appamaññāyo	283
Puratova setena		[Ba]	
paleti hatthinā	135	Bahuṃ bahūnaṃ pādāsi	159
Puratthimasmiṃ janapade	89	Bahukāro anukampako ca	
Purā āgacchate etaṃ	343	Satthā	79
Purimāni pamuñca		Bahudeva rattiṃ Bhagavā	280
bandhanāni	286	Bahupadumavicitrapuṇḍarikaṃ	77
Puriso añkusamādāya	385	Bahussutaṃ upāseyya	347
Puriso ca devavaṇṇī	203	Bahussutaṃ dhammadharaṃ	347
Pure tuvaṃ kammamakāsi		Bahussutā dhammadharā	411
attanā	210	Bahussuto appassutaṃ	347
Pure tuvaṃ pamajjitvā	75, 208	Bahussuto ca medhāvī	344
Pūjito naradevena	365	Bahussuto cittaḥkathī	347
Pūjito pūjaneyyānaṃ	256	Bahussuto dhammadharo	347, 349
Pūraṃ pānīyasaraḥkaṃ	205	Bahussuto dhammadharo ca	
Pūvaṃ ahamadāsīm	47	hoti	280
Petāni bhoti puttāni	414	Bahū ādīnavā loka	341
Peto manussarūpena	394	Bahūnaṃ vata atthāya	66, 71, 372, 397
Pokkharañño ca me ettha	61	Bahūni puttasaṭṭhāni	414
Pokkharo ca suphasso ca	71	Bahūni vassasahassāni	212
[Pha]		Bahūni vassāni tayāmhī	
Phaladāyī phalaṃ vipulaṃ		yācīto	356
labhati	96	Bahūni loka citrāni	317
Phalikaṛajatahemajālachannaṃ	50		
Phaluttamadāyikā nārī	41		
Phassaṃ phussa sati muṭṭhā	328		

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ba]	
Bahū māse ca pakkhe ca	159
Bahūvatasamādānā	390
Bahū sapatte labhati	251
Bahūsu vata santesu	211
Bahūhi dukkhadhammehi	383, 384
Bārāṇasito nikkhamma	416
Bārāṇasiyaṃ upasaṅkamitvā	58
Bārāṇasiyaṃ nandiyo nāmāsi	74, 207
Bārāṇasī nagaraṃ dūraghuṭṭhaṃ	153
Bālā te duppaññā	429
Bālo kho tvaṃ asi māṇava	114, 147
Buddhaṅca saṃghaṃ parivisiyāna rāja	153
Buddhapamukhassa bhikkhusaṃghassa	174
Buddhamappameyyaṃ anussara pasanno	282
Buddha vīra namo tyatthu	396
Buddhassa caṅkamantassa	348
Buddhassa puttomhi asayha- sāhino	301
Buddhānaṃ uppādo	430
Buddhānubuddho yo thero	317, 371
Buddhe ca dhamme ca pasannamānasā	21
Buddhesu sagāravatā	306
Buddho ca kho kāruṇiko mahesi	334
Buddho ca me isinisabho	19
Buddho ca me kañcanasannibhattaco	58

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ba]	
Buddho ce me varaṃ dajjā	291
Brahmajacco pure āsiṃ	335
Brahmabandhu pure āsiṃ	263, 407, 412
Brahmabhūtaṃ atitulaṃ	331
Brahmabhūto atitulo	331
Brahmuno pekkhamānassa	255
Brāhmaṇā tisatā ime	331
[Bha]	
Bhagavati koṇāgamane	434
Bhagavā tattha āgacchi	303
Bhajitabbā sappurisā	403
Bhadditthikāti maṃ aññaṃsu	27
Bhayabheravo durāsado	70
Bhariyā mamesā ahū	133
Bhavarāgahatassa me	255
Bhassarā surucirā	408
Bhāti ca dasa disā	51
Bhāvayitvāna bojjaṅge	316
Bhāvito me maggo	403
Bhāvitattā arahanto	150
Bhāvitattāpi arahanto	88
Bhāvento satta	288
Bhāvento satipaṭṭhāne	278
Bhāveyya ca aniccanti	306
Bhāveyya ca bojjaṅge	306
Bhāvehi jhānāni ca	357
Bhāvehi maggaṃ amatassa	357
Bhikkhavo tisatā ime	332

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Bhikkhāya ca vicarantaṃ	426
Bhikkhu ca sīlasampanno	205
Bhikkhunim upasaṅkamma	398
Bhikkhunim puna disvāna	393
Bhikkhunī upasampajja	391
Bhikkhunī sīlasampannā	401
Bhikkhuno caramānassa	134
Bhikkhu sivathikaṃ gantvā	275
Bhikkhū ca ahaṃ	
bhikkhuniyo ca	43
Bhikkhū ca bhikkhuniyo ca	343
Bhikkhū ca sīlasampanne	145, 193
Bhikkhū cāhaṃ parama-	27
Bhikkhūnaṃ ālopaṃ datvā	139
Bhikkhūpi sīlasampanne	192
Bhuñjati anavajjāni	319
Bhuttā amānusa kāmā	165
Bhusāni eko sālim	172
Bherisaṅkhamudiṅgāhi	110
Bhesajjahārī ubhayo	142
Bhesajjesu yathā vejjā	339

[Ma]

Makkaṭo pañcadvārāyaṃ	247
Makkhena makkhitā pajā	369
Magadhavarapuratthimena	52
Magadhesu aṅgesu ca	117, 194
Maggañca kho'ssa jānāsi	394
Maccunābbhahato loko	289
Majjhesarasmim tiṭṭhanti	365
Mañjiṭṭhake vimānasmim	56

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mañjiṭṭhā pabhassarā nāgā	72
Maññe so mātāpitūnaṃ	122, 199
Maṇḍūkohaṃ pure āsim	73
Mataṃ vā amma rodanti	229
Mattā vaṇṇena rūpena	389
Mattikaṃ telacuṇṇaṇca	339
Matteyyā hotha	152
Madhurañca pavanti sabbaso	420
Manaṃ ce'tehi dhammehi	322
Manujassa pamattacārino	284
Manussabhūtaṃ Sambuddhaṃ	318
Manussabhūtā daharā	36, 38
Manussabhūtā Devinda	49
Manobhāvanīyo bhikkhu	49
Mantāvatiyā nagare	429
Mandāravānaṃ pupphānaṃ	26
Mamaṃ pāyāsīti ahu	119, 197
Mama saṅkappamaññāya	282, 336
Mama selūpamaṃ cittaṃ	257
Mameva etaṃ na hi tvaṃ	356
Mayaṃ pubbe pāpadhammā	167
Mayaṃ bhadante petāmhā	214
Mayaṃ bhoge saṃharimhā	216
Mayā pavattitaṃ cakkaṃ	331
Mayūrakoṇcābhirutamhi	357
Mayhaṃ hi akkuṭṭhavandite	423
Mayhindriyāni	
samathaṅgatāni	260
Maraṇe me bhayaṃ natthi	224
Mahaddhanā mahābhogā	88, 150

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mahantaṃ nāgaṃ abhiruyha	86
Mahappabhaṃ gaṇācariyaṃ	271
Mahāgini pajjalito	319
Mahādānaṃ tayā dinnam	160
Mahānāgaṃ mahāvīraṃ	271
Mahānubhāvo teviḷḷo	372
Mahānubhāvosi tvaṃ	179
Mahāraso sugambhīro	286
Mahāsamuddo pathavī	346
Mahiccho ca asantuṭṭho	336
Mā akkhaṇe pabbajitaṃ	186
Mā appakassa hetu	433
Mā eva putta avaca	426
Mākāsi pāpakaṃ kammaṃ	177, 178, 407
Mā kho tvaṃ kappāṭa	258
Mā ca parajanassa rakkhitaṃ	78
Mā ca paṇavaddhaṃ vividdhaṃ	78
Mā ca vitathaṃ aññathā	78
Mā ceva serīsamahaṃ	121, 199
Mātaraṃ pitarañcāpi	287
Mātā dukkhitaṃ rodati	430
Mātā pitā ca te	169
Mātāpitū abhivā, dayitvā	427
Mātā putto pitā	397
Mātuyā vacanaṃ sutvā	140
Mā tvaṃ uposathe bhāyi	30
Mānaṃ pajahassu Gotama	369
Mānaṃ madañca chaḍḍetvā	287
Mānusopi ca bhavo	267

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mānena vañcitāse	242
Mā pamādamanuyuñjetha	335
Mā purāṇaṃ amaññittho	270
Mā maṃ tvaṃ saraṇaṃ gaccha	89
Mā me kadāci pāpiccho	344
Mā me kujjhi mahāvīra	412
Māyaṃ viya aggato	424
Mālī kiriṭṭi kāyūrī	179
Mālute upavāyante	302
Mā su te vaḍḍha lokamhi	402
Māhaṃ kāmehi saṃgacchim	417
Migaṃ nilīnaṃ kūṭena	289
Mige gavesamānohaṃ	87
Migo yathā seri	361
Micchādiṭṭhi pahīnā me	277
Mitāni sukhadukkhāni	204
Mittaṃ idha ca kalyāṇaṃ	306
Middhī yadā hoti	223
Milakkhuraṇaṃ rattaṃ	342
Muṇḍo virūpo	357
Muttā ca tato sā bhikkhunī	424
Mutte muccassu yogehi	377
Musatīva nayaṇaṃ sateratāva	51
Musalāni gahetvāna	392, 399
Musāvādena chāдеми	173
Muhuttaṃ cittaṃ pasādaṃ	73
Mūlakaṃ ahamadāsinaṃ	46
Mettacittaṃ ābhavetvā	166
Mittacittā kāruṇikā	343

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Metteyyā hotha petteyyā	152
Mettañca abhijānāmi	314
Mokkhamhi vijjamāne	433
Modakaṃ ahamadāsīm	47
Modenti parivārenti	33
Morahatthaṃ ahamadāsīm	47
Mohā sabbe pahīnā me	278

[Ya]

Yaṃ āpadā uppatitā	280
Yaṃ esā sahate jammī	284
Yaṃ karoti naro kammaṃ	250
Yaṃ kiccaṃ daḥhavīriyena	253
Yaṃ kiñcahaṃ cakkhunā	182
Yaṃ kiñcārammaṇaṃ katvā	128
Yaṃ kiñci sithilaṃ kammaṃ	270
Yaṃ ca atthena saññuttaṃ	323
Yaṃ taṃ isihi pattabbaṃ	386
Yaṃ taṃ saraṇamāgamha	331
Yaṃ tvaṃ mayhaṃ akāmāya	161
Yaṃ dadāti na taṃ hoti	84, 216
Yaṃ patthayāno dhammesu	276
Yaṃ buddho bhāsitaṃ vācaṃ	370
Yaṃ bhadante hadanta'ññe	213
Yaṃ maggaṃ maggādhīpatī	
adesayi	62
Yaṃ manussā namassanti	318
Yaṃ mayā pakataṃ	
pāpaṃ	237-8, 278
Yaṃ vo kiccaṃ sarīrena	321
Yaṃ sāvakena pattabbaṃ	372

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yaṃ hi eke jigucchanti	275
Yaṃ hi kiccaṃ apaviddhaṃ	312
Yajamānānaṃ	
manussānaṃ	49, 50, 62
Yajim uccāvace	277
Yañca aññe	307
Yañca kandasi yañca	
rodasi	114, 147
Yañca me ahuvā hāso	111
Yañca me āsavā	271
Yañca sīlavatī āsīm	55
Yaññatthaṃ vā	320
Yañhi kayirā	263, 268, 275
Yato ahaṃ	230, 255
Yato ca kho parinibbuto	89
Yattakaṃ tulitā	396
Yattha eke vihaññanti	350
Yattha ca dinna	
mahapphalaṃ māhu	76
Yattha tvaṃ vāsūpagatā	163
Yathā agāraṃ ducchannaṃ	248
Yathā agāraṃ suchannaṃ	248
Yathā abbhāni verambho	307
Yathā idaṃ tathā etaṃ	284
Yathā kaṇṭakapaṭṭhānamhi	340
Yathā kaḷīro susu	236
Yathā kuñjaraṃ adantaṃ	279
Yathā gāmato nikkhamma	204
Yathā gehato nikkhamma	204
Yathā ca me adhigatamidaṃ	52
Yathā cārī yathā sato	343
Yathā jaḷo va	305

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yathā divā tathā rattim	284
Yathāpi udaye jātam	319
Yathāpi ekaputtasmim	227
Yathāpi dārako candam	137
Yathāpi pabbato	314, 345
Yathāpi brahme	137
Yathāpi bhaddake khetto	160
Yathāpi bhaddo	223, 230, 254, 315
Yathāpi ruciram	
puppham	275, 276
Yathāpi brahme udakumbho	137
Yathā brahmā tathā eko	266
Yathābhūtamavekkhantī	390
Yathā vanam	
cittalataṃ	95, 96, 103
Yathā vanam nandanam	103
Yathā varahayadamakusalo	279
Yathā vādī tathā kārī	375
Yathā vārivahā pūrā	129
Yathāsanthatiko	332
Yathā suttaguḷe khitte	204
Yathā'ssa ghāyato gandham	329
Yathā'ssa passato rūpam	329
Yathā'ssa phusato phassam	329
Yathā'ssa vijānato dhammam	330
Yathā'ssa sāyarato rasam	329
Yathā'ssa suṇato saddam	329
Yathā haritālena makkhitam	423
Yadā asokam virajam	298
Yadā aham pabbajito	314
Yadā ca avijānantā	269

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yadā ca gītāni ca	93
Yadā ca maggamaddakkhim	325
Yadā jīṇṇā bhavissāma	291
Yadā dukkham jarāmarañanti	298
Yadā dukkhassāvahanim	298
Yadā devā Tāvatisā	54
Yadatthikam brahmacariyam	374
Yadatthi saṅgataṃ kiñci	320
Yadā nadīnam	
kusumākulānam	298
Yadā nabhe gajjati	298
Yadā navo pabbajito	287
Yadā nisīthe rahitamhi	299
Yadā paṭhamamaddakkhim	296
Yadā balākā	273
Yadā me ahu saṅkappo	336
Yadā vitakke uparundhiya	299
Yadā sivaṃ	
dvecaturaṅgagāminam	298
Yadā sukhī malakhilaso-	299
Yadā so aḍḍharattāyam	110
Yadāham dhammamassosim	248
Yadi te sutā andhaka-	88
Yadi me vacanam karissasi	421
Yamidha pathaviñca vehāsam	368
Yametaṃ sakka anupucchase	20
Yaso ca appabuddhīnam	315
Yasañca kittiñca dhamme	183
Yasmā ca kammāni karonti	185
Yasmā gāmā pakkamanti	411
Yasmim nivattate dukkham	294
Yasmim patiṭṭhitā dhammā	347

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]	
Yassa atthāya gacchāma	154
Yassa etādisā honti	150
Yassa catthāya pabbajito	282, 307, 315, 318, 365
Yassa'tthāya pabbajito	249, 327
Yassa pāpaṃ kataṃ kammaṃ	334
Yassa brāhmaṇa tvaṃ bhīto	406
Yassa maggaṃ na jānāsi	394
Yassa muhuttēna	337, 365
Yassa yācanaḥ disvā	158
Yassa yasaseva sālassa	56
Yassa rukkhassa	
chāyāya	154, 155
Yassa saddhā Tathāgate	296
Yassa sabrahmacārīsu	270, 283, 352
Yassa sakkariyamānassa	346
Yassāsavā parikkhīṇā	240
Yassā siyā apaccavekkhitā	423
Yassekarattimpī	155
Yahiṃ yahiṃ soka-	
pariddavo ca	120, 197
Yā taṃ me hatthigīvāya	332
Yā me adāsi ācāmaṃ	24
Yā devarājassa	102
Yāni yāni niḥināni	168
Yāpi te sirasmim	55, 60, 69
Yā mayhaṃ sāmikassa	425
Yā mahesittāṃ kāreyya	25, 60
Yā te adāsi ācāmaṃ	24

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]	
Yāya no anukampāya	254
Yāva Kāsijanapado	381
Yāvatā Nandarājassa	170
Yāvatā Buddhakhettaṃhi	353
Yā sā ahu mayhaṃ	61
Yā sā ca pacchā Sivikāya	135
Yā'hu raṭṭhe	312
Yuttā ca te parama-	
alaṅkatā	18
Yuvāsi tvaṃ pabbajito	291
Ye ime satta	381, 384
Ye etā upasevanti	289
Ye keci imasmim satte	123, 200
Ye keci ganthā idha	373
Ye keci vaḍḍha saṅkhārā	402
Ye kho te	250
Ye ca kho thūpapūjāya	180
Ye ca kho bālā	270
Ye ca te dīghamaddhānaṃ	73
Ye ca te satatānu-	
yogino	177, 178
Ye ca dukkhe sukhasmīṇa	315
Ye ca passanti saṅkhāre	363
Ye cittakathī	264, 265
Ye cidha pajahanti kāmarāgaṃ	80
Ye nātakā diṭṭhasutā	181
Ye te evaṃ pajānanti	136
Ye tuyha chandena	361
Ye duṭṭhasaṅkappamaṇā	184
Yena kamma Devinda	54

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]		[Ya]	
Yena ca purisassa apeti	78	Yo ca sītaṅca uṇhaṅca	264
Yena yena subhikkhāni	238	Yo ca sīlena sampanno	342
Yeneva maggena gato	293	Yo ca seyyohamasmīti	352
Ye puggalā aṭṭha sataṃ	62	Yo cetarṃ sahate jammim	284
Ye purāṇā atītā te	348	Yo cetā parijjeti	289
Ye'maṃ kāyaṃ	305	Yojanāni dasa dve ca	160
Ye maṃ rūpena pāmimsu	292	Yo taṃ tathā pajānāti	320
Ye mantarṃ parivattenti	88, 150	Yo dandhakāle	271
Ye ye alābhino	342	Yo duddamiyo	220, 221
Ye ye lābharṃ labhissanti	342	Yodha koci manussesu	265
Yesarṃ atthi saddhā buddhe	57	Yo naṃ vinibbhujitvā	431
Yesarṃ rāgo ca	270	Yo papañcamanuyutto	344
Yesarṃ ve dullabho	331	Yo'pānudī maccurājassa	221
Yesāṅca susamāradhā	312	Yopi haneyya purisaṃ	204
Yesāṅca hiri ottappam	352	Yo pubbe katakalyāṇo	155
Yo andhakāramhi	11	Yo pubbe karaṇīyani	263, 267
Yo iddhiyā sarabhum	228	Yo brahmānaṃ paripucchati	366
Yo imasmim dhammavinaye	267	Yo maṃ icchatī anvetu	331
Yo etamabhijānāti	365, 366	Yo mahāneruno kūṭaṃ	366
Yo kappako sambhava	123, 200	Yo rājā cūḷanīputto	165
Yo kīḷamāno pakaroti	184	Yo vadatarṃ pavaro	76
Yogi-pītikaraṃ rammaṃ	301	Yo ve avidvā upadhim	251
Yo ca kho annapānassa	248	Yo ve kilantassa	8
Yo ca jātisatarṃ gacche	364	Yo ve kilantāna	7, 9
Yo ca tuṭṭhena cittena	279	Yo ve garūnaṃ vacanaññu	280
Yo ca papañcaṃ hitvāna	344	Yo vejayantapāsādaṃ	366
Yo ca pubbe pamajjitvā	334	Yo vejayantapāsāde	366
Yo ca mettēna	265	Yo ve buddhena codito	366
Yo ca vuḍḍho	406	Yo ve samuddova	280
Yo ca vantakasāvassa	342	Yo ve sammāvimuttānaṃ	6

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yo saṁyamo so	151
Yo sītavanam upagā	221
Yo sukham dukkhato adda	344
Yo so aṭṭha vimokkhāni	364
Yo so ahu rājā	116, 193
Yo so dānamadā	156
Yo so majjhe	135
Yo have daharo	259, 334

[Ra]

Rajataṁ jātarūpaṁ vā	417
Rajataṁ jātarūpaṅca	341
Raja'muhataṅca vātena	317
Rajje āṇāḍhanamissa-	430, 431
Raṇaṁ karitvāna kāmānaṁ	418
Ratanantarasmim	
bahu-annapānaṁ	118, 196
Rattambarapītavāsasāhi	77
Rattiyā pacchime yāme	399
Rattiyā paṭhamam yāmaṁ	310
Rattiyā purime yāme	393, 399
Rattiyā majjhime yāme	398
Rathe ṭhitā tā	92
Ratho ca te subho	53
Rathassa ghoso	92
Ramaṇīyāni araṇṇāni	344
Ramaṇīyā me kuṭikā	232
Ramante'ke mudingehi	291
Rammā ca te pokkharāṇi	110
Rasaṁ bhotvā sati muṭṭhā	328

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ra]

Rasuttamadāyikā	42
Rahade'hamasmi ogāḷho	324
Rāgaṁ mānaṁ avijjaṅca	397
Rāgavirāgamaneja-	76
Rāgaṅca ahaṁ dosaṅca	381
Rājā arahasi bhavitum	330
Rājā ca aññe ca bahū	326
Rājā pasayhappathaviṁ	326
Rājā piṅgalako nāma	201
Rājāhamasmi sela	330
Riñcitvā paramaṁ atthaṁ	390
Rukkhapphalūpamā kāmā	432
Rukkhamūlaṁva nissāya	345
Rukkhamūlagahanaṁ	
pasakkiya	245
Rukkhamūlikā sātatikā	362
Rukkhamūliko sātatiko	332
Rūpaṁ disvā sati muṭṭhā	241, 328
Rūpā saddā rasā gandhā	289, 336
Ropetva rukkhāni	358

[La]

Laṭṭhihattho pure āsi	412
Latā ca sajjā pavarā	37
Laddhānaṁ amatavaraṁ	19
Lahuko vata me	242
Lābhakāmā bhavissanti	342
Lābhā Aṅgānaṁ Magadhānaṁ	293
Lūkhenapi vā santusse	305
Lūnakesi paṅkadharī	391
Lesakappe pariyāye	339

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[La - Va]

Lobhanam madanam cetam	417
Lohitapaṇi pure āsim	335
Vanke araṇṇe	116, 194
Vajjīnam Veḷuvagāme	338
Vaṭamsakaṇca sukataṃ	56
Vaṭamsakā vātadhutā	55, 60, 69
Vaṭṭaniriva koṭarohitā	424
Vaṭṭapalighasadisopamā	409
Vaṇikānaṇca yaṃ ghāna-	140, 141
Vaṇṇo ca te kanakassa	171
Vaṇṇo ca te sabbadisā	183
Vatthaṇca annapānaṇca	145
Vatthuttamadāyikā nārī	40
Vadham carimha te kāmā	249
Vanekusumasaṇchanne	302
Vantā mahesihi kāmā	417
Vandanam dāni vajjāsi	413
Vandāmi taṃ ayya	138
Vanditvā Satthuno pāde	304, 310
Valliphalam ahamadāsim	45
Vasitā susānamajjhe	403
Vassati devo	231-2, 276
Vassāni satasahassāni	204
Vātarogābhiniṭo	278, 288
Vātassa vegena ca	93
Vāteritam sālavanam	56
Vāmato maṃ tvam paccesi	143
Vighāto cāham	209
Vicinī aggahī	336
Viceyya dānam dātabbam	160

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Va]

Viceyya dānam	
sugatappasattham	161
Vijāneyya sakam attham	306
Vidhūpanam ahamadāsim	47
Vinayassu mayikaṅkham	331
Vipathe kuṭam nikkhipitvā	70
Vipāko natthi dānassa	151, 203
Vipulā ca mahagghā ca	139
Vippamuttam kileschi	288
Vipphoṭito gaṇḍamūlo	273
Vimānapāsādavare	37
Vivattamānā kāyena	55, 60, 69
Vivaramanupatanti vijjutā	229
Vivittam appanigghosam	305
Visāradā kho bhaginī	277
Visāradāva bhaṇasi	402
Visodhetvā diṭṭhigatam	111
Vissajjitesu pañhesu	293
Vissajjito gato so	427
Vihari apekkham idha vā	222
Vītataṇhā anādānā	294
Vītataṇho anādāno	335
Vītarāgo vītadoso	319
Vīthisaṅkarakūṭesu	394
Vīrā vīrehi dhammehi	378
Vīriyasāttaccasampanno	305
Vīro have sattayugam	300
Vuṭṭhamhi deve caturaṅgule	360
Vejayante ca pāsāde	168
Veṇī vā avaṇṇā	168
Vedanānam viññāpano	286

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vediyā catasso tattha	105
Velam karoṭha bhaddante	324
Velā ca samvaram sīlam	309
Vesāliyā nagarassa	183
Vesālī nāma nagaratthi	181
Vehāyasam pokkha- rañño	118, 195
Veluriyathamham	14, 171
Veluriyasuvaṇṇassa	105, 109
Velūriyathamhā	118, 195
Voḍhūna naṅgala'maham	428

[Sa]

Samkārapuñjā āhatvā	305
Samkhittenapi deseti	370
Samghamappameyyam anussara	282
Samghalābhassa bhaṇḍanti	340
Samghāṭim nikkhipitvāna	382
Samghe pasādo yassatthi	296
Samyojanam aṇumthūlam	319
Samyojanāni etāni	397
Samviggo rājā sorattho	202
Samsaram dīghamaddhānam	261
Samsaram hi nirayam	267
Sakalam samattam rogam	293
Sakkaṁva devā tidasā	399
Sakko ce te varam	158
Sakkhalikam ahamadāsīm	47
Sakkhī hi me sutam	368
Sakhilo vadaññū suvaco	185

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sagāravo sappatisso	122, 199
Saggaṁ nūna gamissanti	406
Saṅkhāre parato disvā	391
Sacāham tam aticarāmi	164
Sacāham bhante Gaṅgāya	161
Sacittam paṭiladdhāna	394
Sace imā nadiyo te	406
Sace tam pāpakam kammam	152
Sace tuvam assaddho	189
Sace dhāvati cittam te	288
Sace pana tvam bhavissasi	189
Sacepi ettakā bhiyyo	368
Sace puttam siṅgālānam	413
Sace rode kisā assam	137
Sace sa dhammāni	191
Sace hi Buddho tiṭṭheyya	89
Sace hi bhante gaccheyyāsi	111
Saccam kirāhamasu narā	120, 197
Saccam kho vadesi māṇava	114, 147
Saccam ve amatā vācā	370
Saccappaṭiññā tava me'sā	183
Saccāni amma	429
Sacce ṭhitā mosavajjam	13
Sañjānamāno na musā	122, 199
Saññāya vipariyesā	370
Satthikaṇḍarasambandho	304
Satthi kūṭasahassāni	217
Satthitūriyasahassāni	71
Satthi purisasahassāni	159
Satthivassasahassāni	30, 216

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Sa]		[Sa]	
Saṭṭhi vāhasahassāni	159	Satthavāhe mahāvīre	248
Sanhakamburiva	409	Satthā ca paricīṇṇo me	255
Sanhatuṅgasadisī ca	409	Satthā ca maṃ paṭiggayha	292
Sanhanūpurasuvaṇṇa-	410	Satthā ca me lokamimaṃ	359
Sanhamuddikasuvaṇṇa-	409	Satthā hi vijesi	285
Sataṃ āsi ayosaṅkū	365	Satthiṃ ākoṭayitvāna	110
Sataṃ nikkhā sataṃ assā	25, 60	Satthu sarīramuddissa	66
Sataṃ sahasānīpi	404	Sadevake loke	109
Sataṃ hemavatā nāgā	25, 60	Saddaṃ sutvā satimuṭṭhā	241, 328
Sataliṅgassa atthassa	242	Saddhaṃ vīriyaṃ samādhiṅca	323
Sattakkhattuṃ manussindo	337	Saddhāya abhinikkhamma	266
Sattatantiṃ sumadhuraṃ	39	Saddhāya pabbajitvāna	378, 390
Satta tuvaṃ vassasatā	162	Saddhāyāhaṃ	230, 233, 327
Satta ratanāni vasseyya	432	Saddhā sīlena sampannā	33
Sattāhajātakaṃ maṃ	428	Saddhena ca pesalena	346
Satiṃ upaṭṭhapetvāna	399	Santi aññepi sasakā	149
Sati gīvā siro paññā	318	Santike maraṇaṃ tuyhaṃ	88
Sati ca sampajaññaṅca	310	Santuṭṭho sātatico	333
Satipaṭṭhānagīvo so	353	Santo vidhūmo anīgho	185
Satipaṭṭhānapāsādaṃ	324	Santharitvāna saṃghāṭiṃ	280
Satimatī cakkhumatī	400	Sandiṭṭhikaṃ kammaṃ evaṃ	216
Satimā paññavā bhikkhu	253	Sapatī me gabbhinī āsi	130
Satiyā taṃ nibandhissaṃ	279	Sapadānaṃ caramāno	205
Satisamuppādakaro	80	Sapadānacārī sātatico	332
Sattiyā viya omaṭṭho	228, 363	Sabbaṃ ahampi jānāmi	142, 143
Sattisūlūpamā	386, 395, 405, 432	Sabbaṃ suṇāti sotena	295
Satteva vassāni	162	Sabbakārukasippāni	339
Sato ca hoti	336	Sabbaññū sabbadassāvī	321
Satthaṃ vā āharissāmi	285	Sabbattha te citta vaco	359
		Sabbattha te na limpanti	315

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sabbattha vihatā nandī	386,
	395, 400, 401, 405
Sabbadukkhāṃ pariññātāṃ	396
Sabbamitto sabbasakho	314
Sabbarattim supitvāna	238
Sabbasaṃyojanātitaṃ	318
Sabbābharaṇasañchannā	110
Sabbāsavaparikkhīṇā	338
Sabbe kāmā pahīnā me	267
Sabbe kāmā samucchinnā	385
Sabbe dhammā anattāti	317
Sabbe Bhagavato puttā	371
Sabbe bhavā samucchinnā	390
Sabbe me āsavā khīṇā	402
Sabbe yogā	388
Sabbevāhesuṃ rājāno	165
Sabbesaṃ anupubbena	165
Sabbe saṅkhārā	317
Sabbe sokā	395
Sabbo ādīpito	401
Sabbo rāgo	237
Sabbhireva samāsetha	220
Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā kaṃ	323
Samaṇassa ahu cintā	321, 338
Samaṇāti bhoti supi	410
Samaṇe brāhmaṇe cāpi	75, 208
Samaṇo ahaṃ pāpo	128
Samaṇo ca kho āsi	119, 197
Samatulyāni bhūtāni	203

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Samathaṃ paṭipādesim	312
Samanantarānuddiṭṭhe	134,
	138, 140, 144, 145,
	169, 170, 171, 205
Samassamo natthi	112
Samādhivijjāvasipāramiḡato	365
Samunnamayamattānaṃ	226
Sameto naccagītehi	336
Samassamo natthi kuto	112
Sampannaveyyākaraṇaṃ	374
Sampannasassā magadhā	260
Sampādethappamādena	315, 346
Sambuddho paṭijānāsi	330
Sambhavā suviditā	267
Sammattā rajaniyesu	211
Sammappadhānasampanno	241
Sammūlharūpova jano	120, 198
Sayaṃ samāhito nāgo	317
Sayamidha pathe samecca	77
Sayameva odanaṃ sādha-	426
Sara kaṭasiṃ vadḍhente	433
Sara kāṇakacchapaṃ	433
Saraṇagamaṇaṃ passa	270
Sara caturōdadhī	433
Sara rūpaṃ	
pheṇapiṇḍopa, massa	433
Saritvā pubbake yogī	340
Sare hatthehi bhañjitvā	293
Sallaṃ attasamuṭṭhānaṃ	325
Sa vīsavassasatiko	243
Save accaruci nāgo	318

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Savanti sabbadhi sotā	324
Sasī adhiggaṃ	20
Sassuñcāhaṃ sasurañca	44
Sassu ca pacchā	35, 67
Sassuyā sassurassa ca	425
Sahāyānaṃ titthasmiṃ	184
Sahāyānaṃ samayo	142
Sahassakkhattumattānaṃ	304
Sahassakaṇḍo satageṇḍu	253
Sahassathambhaṃ	
atulanubhāvaṃ	118, 195
Sahassayuttaṃ hayavāhanaṃ	90
Sahassaraṃsīva yathā	89
Salalalabujabhujaka-	
saṃyuttā	51
Sā ahaṃ kāyassa bheda	34, 48
Sākamuṭṭhiṃ ahamadāsinaṃ	46
Sākuntikova sakuṇiṃ	413
Sā Gotamī kālakatā	301
Sā ca tahiṃ samāpannā	431
Sā ca pabbajitā santā	166
Sā ca maṃ anukampāya	393
Sā ca manasi karoti	431
Sā cevaṃ bhaṇati pitara	431
Sā'jja abbūḷhasallāhaṃ	385, 394
Sā'jja piṇḍaṃ caritvāna	388
Sā'jja sabbāni khāditvā	414
Sā tiṭṭhati rathavare	18
Sātunnavasanaṃ eke	167
Sā dakkhiṇā saṃghagatā	49

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sā devatā attamaṇā	1, 6, 8, 9,
	11, 17, 22, 23, 28, 32,
	40, 45, 59, 63, 65, 68
Sādhū kho maṃ paṇinetha	75, 208
Sādhū sutāṃ sādhu caritakāṃ	228
Sādhū suvihitāna dassanaṃ	236
Sādhūti sā paṭissutvā	143
Sādhūti so paṭissutvā	138,
	145, 176
Sādhū hi kira me mātā	277
Sā bhikkhuniṃ	
upāgacchiṃ	384, 388
Sāmaṃ tattha samādapesi	176
Sāmino idha hutvāna	211
Sā me dhammamadesesi	391
Sāyaṃ bhujissā anaṇā	419
Sārathiṃ āmantayī rājā	202
Sāriputta imaṃ passa	287
Sāriputtova paññāya	365
Sāriputtassa dānena	141
Sāriputtassāhaṃ mātā	141
Sālittakappahārena	217
Sālohito esa	182
Sāvatti nāma nagaraṃ	210
Sāvattiyaṃ mayhaṃ sakhī	61
Sā vanditum anadhivaraṃ	19
Sāhaṃ abbūḷhasallāsmi	166
Sāhaṃ avatṭhitāpema	71
Sāhaṃ etādisaṃ katvā	418
Sāhaṃ ghorañca sapathaṃ	131,
	132, 164

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sāhaṃ tena kusalena	38
Sāhaṃ disvāna Sambuddhaṃ	396
Sāhaṃ nissaraṇaṃ ñatvā	414
Sāhaṃ nūna ito gantvā	75, 208
Sāhaṃ paduṭṭhamānasā	132
Sāhaṃ puttaṃ dhītaraṇa	390
Sāhaṃ ramāmi kīlāmi	71, 140
Sāhaṃ vanditvā pādāni	26
Sāhaṃ sakena sīlena	17
Sāhaṃ sugatassa sāvika	423
Sāhamapacitattha-	
dhammakusalaṃ	52
Svākhātaṃ brahmacariyaṃ	331
Svāgataṃ te mahāpuñña	87
Svāgataṃ te mahārāja	203
Svāgataṃ na durāgataṃ	221
Svāgataṃ nāpagataṃ	335
Svāgataṃ vata me ajja	47
Svāgataṃ vata me āsi	271
Svāhaṃ akatakalyāṇo	151
Svāhaṃ aṭṭomhi dukkhena	109
Svāhaṃ abbūḥhasallosmi	114,
	132, 147, 150
Svāhaṃ idha pañca sikkhā	78
Svāhaṃ divā hanitvā	177, 178
Svāhaṃ muditamano	115, 148
Sikkhamānā ahaṃ santi	391
Sikkhamānāya me ayye	416
Sikkhāpentāpi	343
Sikkhāsājīvasampanno	296
Siyā nu kho kāraṇaṃ	185

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Siriṃ hatthehi pādehi	296
Sirīvaḍḍho Revato thero	231
Sirasmiṃ cittaṃ maṇicanda	
kappitaṃ	91
Sītavātaparittānaṃ	338
Sītodikā suppatitthā	171
Sīlaṃ rakkheyya medhāvī	309
Sīlaṃ balaṃ appaṭimaṃ	309
Sīlaṃ setu	309
Sīlaṃ sambalameva'ggaṃ	309
Sīlakkhandhe patiṭṭhāya	333
Sīlaṇca bāhusaccaṇca	306
Sīlameva idha aggaṃ	235, 309
Sīlamevidha sikkhetha	309
Sīlavaṭi cittakathā	429
Sīlavā hi bahū mitte	309
Sīsaṃ nhātā tuvaṃ āsi	142
Sīsaṇcidaṃ veḷuriyassa	90
Sīha'ppamatto vihara	238
Sīho yathā pabbata-	39
Sukallarūpo sumanassa	261
Sukkā sukkehi dhammehi	386
Sukkhāya aloṇikāya	59
Sukhaṃ	
akatapuññānaṃ	23, 71, 168
Sukhaṇca katapuññānaṃ	71
Sukhaṇca kāmamayikaṃ	316
Sukhaṇce jīvitum icche	264
Sukhaṃ tvaṃ vuḍḍhike sehi	379
Sukhaṃ sayāmi ṭhāyāmi	335
Sukhaṃ sukhattho labhate	227
Sukhaṃ supati ānkuro	158

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sukhaṃ supati therike	377
Sukhaṃ supanti munayo	249
Sukhaṃ supāhi therike	377
Sukhaṃ hi vaḍḍhamunayo	402
Sukhumaṃ te paṭivijjhanti	363
Suggahītanimittassa	305
Suciṇṇaṃ brahmacariyaṃ me	320
Sucittarūpaṃ ruciraṃ	134
Sujāto nāmaḥaṃ bhante	90
Suññatassānimittassa	384
Suṇātha ñātayo sabbe	267
Suṇoṭha yakkhassa	116, 193
Suṇohi vacanaṃ mayhaṃ	341
Suṇanti dhammaṃ vimalaṃ	371
Suṇantu bhonto mama	190
Sutaṃ nu taṃ bhāsati	38
Sutvā ca kho mahesissa	396
Sutvāna corā	321
Sutvāna dhammaṃ mahato	235
Sutvānaḥaṃ amatapadaṃ	19
Sutvā subhāsitaṃ vācaṃ	225, 278
Sudesitā cakkhumatā	268, 372
Suddhaṃ dhammasa-	
muppādaṃ	320
Suddhodano nāma pitā	301
Sudhotarajapacchadaṃ	
subhaṃ	421
Sunakhāpimassa palihiṃsu	173
Suniddāti maṃ aññaṃsu	31
Sunīlagīvā susikhā	360
Supupphitaḅgaṃ upagamma	
pādaṃ	404
Supupphite Sītavane	301

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Subhānya'ppaṭikūlāni	322
Subhāsitaṃ sikkhetha	265
Subhāsitaṃ atthavati	88
Sumattaṃ maṃ maññaṃānā	412
Sumuttā sādhumuttāmaṃ	379
Sumuttikā sumuttikā	381
Sumuttiko sumuttiko	229
Suyuttavādī	
dvipadānamuttamo	356
Suyuddhena suyittṭhena	265
Suratṭhasmiṃ ahaṃ	203
Surabhiṃ sampavāyanti	163
Suriyoyathā vigata	98
Suvaṇṇacchadanaṃ nāvaṃ	6, 7, 9
Suvaṇṇajālāvato	91
Suvaṇṇapaṭṭhehi	89
Suvaṇṇavaṇṇā jalitā	26
Suvilitto suvasano	245
Susukhaṃ vata nibbāna	264, 268
Susukhumanipuṇattha-	
dassinā	235, 260
Susaṃvutatto visikhantare	358
Susukkakhandhaṃ abhiruyha	
nāgaṃ	85
Susukhumanipuṇatthadassinā	260
Sussūsā sutavaddhaṃ	250
Sūlāvuto ca arogo	193
Sūlāvuto puriso	191
Setena assena	183
Setodakā suppatitthā	139
Senāsanamaḥaṃ oruyha	350
Seyyathāpi mahāsamudda-	285

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Seyyā nisajjā nayimassa	181
Serīsako nāma ahamhi	119, 196
Selo yathā ekagghano	313
Sevetha pantāni	250
So atthavā	322, 323
So ahampi gamissāmi	414
So kataññū katavedī	111
So ca taṃ abhaṇantaṃ	210
Socanti pāpakammā	429
So'jja bhaddo anutrāsī	333
So'jja bhaddo sātātiko	332
So jhāyī assāsarato	318
So ñātiddhammo ca ayaṃ	130
So ḍayhati sūlehi	326
Soṇadinnāti maṃ	28
Soṇasopānaphalakā	163
Sotaṃ gahetvāna	162
So taṃ disvā attamano	188
So taṃ padesaṃ	187, 191
So taṃ vitakkaṃ	174
So tattha bahuvassāni	212
So tattha rahassaṃ	190
So tiṭṭhasi hemarathe	90
Sotindriyaṃ ce saddesu	322
So te ijjhatu	415
So devaputto	80, 86, 94, 96, 106, 108, 110, 112, 125
So nūna madhuraṃ ñāti	149

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

So patvā paramaṃ santim	287
Sopānaṃ sugataṃ suddhaṃ	324
Sopānāni ca cattāri	105
Sopi vasiṭvā pakkhaṃ	426
So pūjito ativiya	154
So maṃ aticaramānāya	164
So maṃ puna bhūri-	
sumedhaso	177, 178
So maṃ mudūhi vācāhi	70
So māṇavo tassa	113, 147
So mātaraṅca pitaraṅca	426
So māsakhettaṃ turito	108
So me atthapurekkhāro	49
So me dhamma-	
maḍdesesi	372, 396
So me pakkena hatthena	350
So mocito gantvā	191
So modasi tūriya-	93
So modasi nārigaṇa-	118, 196
Somhi sakyakule jāto	337
Sovaṇṇajālaṃ	53
Sovaṇṇapāde pallaṅke	110
Sovaṇṇamayam	
maṇimayaṃ	113, 146
Sovaṇṇamayā	53, 90
Sovaṇṇamaye pabbatasmim	105
Sovaṇṇamayo	
pabhassaro	113, 146
Sosāniko sātātiko	332

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

So sūcikāya kilamito	153
Sohaṃ eko araṇṇasmim	310
Sohaṃ khandhe pariṇṇāya	253
Sohaṃ tato cavitvā	427, 428
Sohaṃ nūna ito gantvā	180, 216
Sohaṃ paṇāmito	303
Sohaṃ padhānapahitatto	402
Sohaṃ paripuṇṇasaṅkappo	302
Sohaṃ sumedhassa	112
So hi nūna ito gantvā	156, 157
So hetu so pabhavo	435
Soḷasitthisahassāni	159

[Ha]

Haṃsā cime dassanīyā	172
Hañṇāmi khajjāmi ca	209

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ha]

Hatthapatāpakaṃ ahamadāsim	46
Hatthikkhandhato oruyha	202, 211, 258
Hatthikkhandhaṃ samāruyha	202
Hatthikkhandhā'vapatitaṃ	257
Hatthī gavassaṃ	
maṇikuṇḍalaṅca	415
Hatthena hatthe te	134, 145
Hattheṇi chindanti athopi	75, 208
Hoti ca me anutāpo	57
Handa eko gamissāmi	301
Handa kiṃ vā tyāhaṃ	143
Handa kho tāni bhaddante	413
Handa naccāma gāyāma	71
Handu'ttarīyaṃ	
dadāmi te	134, 145
Haricandalattaṅgiṃ	413
Hitvā gihittaṃ anavo-	241
Hitvā ghare pabbajitvā	380
Hitvāna'haṃ nātigaṇaṃ	416
Hitvā satapalaṃ kaṃsaṃ	240, 333

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Sodhanapattam

129 piṭṭhe Tirokuṭṭapetavattthusmiṃ terasamapantiyaṃ “4. Idam vo ñātīnaṃ hotū”ti pādato paṭṭhāya ekekaṃ catupādagaṭhaṃ katvā ekaṃ gāthaṃ adhikaṃ katvā gāṭhālakkhitasāṅkhyā visodhetabbā.